

Digitized by the Internet Archive  
in 2023 with funding from  
Kahle/Austin Foundation





















H

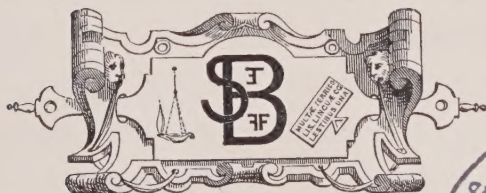
ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

# THE NEW TESTAMENT

WITH SELECTED VARIOUS READINGS FROM GRIESBACH  
SCHOLZ LACHMANN AND TISCHENDORF

AND

REFERENCES TO PARALLEL PASSAGES

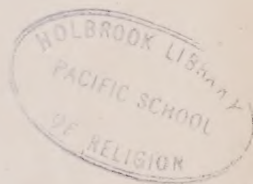


ΠΟΛΛΑΙ ΜΕΝ ΘΗΗΤΟΙΣ ΓΑΡΤΤΑΙ ΜΙΑ Δ' ΑΘΑΝΑΤΟΙΣΙΝ

LONDON:

SAMUEL BAGSTER AND SONS,

15, PATERNOSTER ROW.



CB 37  
18-X-M

BS

1965

18502

THE NEW TESTAMENT

THE NEW TESTAMENT

THE NEW TESTAMENT



THE NEW TESTAMENT

THE NEW TESTAMENT

THE NEW TESTAMENT

THE NEW TESTAMENT



## P R E F A C E .

---

THE Publishers of this edition of the Greek New Testament have endeavoured to meet the want which has often been expressed of an edition convenient for general use, and in type sufficiently large to be employed for *habitual* reading.

In selecting a Text to be used in this edition, *Mill's* has been preferred, as being that which is most current in this country : *Mill's* text is in fact a reprint of *Stephens's* third edition (folio, 1550), with one correction and a few unintentional changes ; and this differs from the *Elzevir* text in comparatively few places, and those of but small importance.

But although the text in ordinary use is that which is here reprinted, the Publishers have thought that a selection of those various readings which have been adopted by critical editors may properly accompany the text thus given.

The margin, therefore, contains certain of the readings which have been adopted by Griesbach, Scholz, Lachmann, or Tischendorf: the abbreviations of the names of these critics (Gb. Sch. Ln. Tf.) are subjoined to the readings which they adopt.

In selecting such various readings as would be suitable to place in the margin, the following plan has been adopted:

The endeavour has been to present,—

- 1st, Readings supported by great authority.
- 2nd, Readings worthy of special attention.
- 3rd, Readings which appreciably affect the sense.
- 4th, Readings to which reference is often made.
- 5th, Readings to which some peculiar importance has been attached.

As Griesbach employs marks to indicate his opinion of the degrees of probability in favour of a reading or the contrary, similar marks have been used when any reading stands in the margin of this edition, of which he has thus expressed his judgment in his manual edition (Leipsic, 1805).

Thus,—

- ∞ denotes a reading supported by great authorities, almost or perhaps quite equal to that in the text.
- ∞ denotes a reading not quite so strongly supported.
- ⇒ indicates a probable omission.
- indicates a rather less probable omission.

Lachmann sometimes expressed his doubts as to a reading, by inclosing it in brackets: this has been denoted in the same manner, or by [Ln.], as the case may be. Occasionally he places a reading in the margin, when he considers the evidence to be balanced between it and that in the text: in such cases the distinction is made between Ln. *txt.* and Ln. *mg.*

A selection of references to parallel passages has also been placed in the margin: these have not been chosen without careful examination, so that they will be found, it is believed, really illustrative of the Sacred Text.

In the four Gospels the numbers of the Ammonian Sections and the references to the Eusebian Canons have been placed in the margin: for the convenience, however, of the reader, the Greek numerals have been changed into those in common use,—the Ammonian Sections being indicated by Arabic numerals and the Eusebian Canons by Roman.

The Table of the Canons pointing out the Sections in the different Gospels which correspond to one another has also been re-arranged; this is fully explained in a Note prefixed to the Canons.

---

The Publishers have likewise caused to be prepared a Synopsis of all the variations of the texts of Griesbach,

Scholz, Lachmann, and Tischendorf, as a useful companion to this or to any other Greek Testament.

Prefixed to this Synopsis of Various Readings there will be a full critical Introduction, giving the history of the formation of the text in common use, and a statement of the critical principles on which Griesbach, Scholz, Lachmann, and Tischendorf have respectively carried on their revisions.

The subjoined specimen page will give the reader a clear idea of the Synopsis.







# ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

## ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.



<sup>1</sup>  
III

<sup>a</sup>ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἸΗΣΟΥ Χριστοῦ, υἱοῦ  
<sup>b</sup>Δαβίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. <sup>(2)</sup> <sup>c</sup>Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν  
Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ  
ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· <sup>(3)</sup> <sup>d</sup>Ἰούδας  
δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ·  
Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσρὼμ· Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησε  
τὸν Ἀράμ· <sup>(4)</sup> Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ·  
Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ  
ἐγέννησε τὸν Σαλμών· <sup>(5)</sup> <sup>e</sup>Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν  
Βοὺζ ἐκ τῆς <sup>f</sup>Ραχάβ· Βοὺζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβηδ  
ἐκ τῆς Ρούθ· Ὠβηδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί·  
<sup>(6)</sup> Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβίδ τὸν βασιλέα· Δαβίδ  
δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ  
Οὐρίου· <sup>(7)</sup> <sup>g</sup>Σολομών δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ·  
Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν  
Ἀσά· <sup>(8)</sup> Ἀσά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ  
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν·  
<sup>(9)</sup> Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε  
τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν· <sup>(10)</sup> Ἐζεκίας  
δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆ δὲ ἐγέννησε τὸν  
Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν· <sup>(11)</sup> Ἰωσίας δὲ  
ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς  
μετοικεσίας Βαβυλῶνος· <sup>(12)</sup> <sup>h</sup>Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν  
Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ  
δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ· <sup>(13)</sup> Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε

τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακίμ·  
Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· <sup>(14)</sup> Ἀζώρ δὲ ἐγέννησε  
τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχείμ δὲ  
ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· <sup>(15)</sup> Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν  
Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθάν  
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· <sup>(16)</sup> Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν  $\frac{2}{X}$   
Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἸΗΣΟΥΣ  
ὁ λεγόμενος Χριστός.

<sup>(17)</sup> Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβίδ, <sup>(i) Lu. 1. 27, 34; 35.</sup>  
γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβίδ ἕως τῆς μετοικεσίας  
Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικε-  
σίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

<sup>(18)</sup> Ἰ ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ <sup>β)</sup> γέννησις" οὕτως ἦν.  $\frac{3}{V}$   
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, <sup>β) γένεσις, Gb. Ln. Tf.</sup>  
πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ  
Πνεύματος Ἁγίου. <sup>(19) k</sup> Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος  $\frac{4}{X}$   
ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν <sup>γ)</sup> παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη  
λάβρα ἀπολῦσαι αὐτήν. <sup>(20)</sup> ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, <sup>γ) δειγμα- τίσαι, Ln. Tf. (Gb. ∞).</sup>  
ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων,  
Ἰωσήφ, υἱὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ  
τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος  
ἐστίν Ἁγίου. <sup>(21)</sup> <sup>δ)</sup> τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ  
ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ <sup>ε)</sup> σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ  
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. <sup>(22)</sup> Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν,  
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου,  
λέγοντος, <sup>(23)</sup> <sup>η)</sup> Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ <sup>(η) Is. 7. 14.</sup>  
τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,  
ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, <sup>θ)</sup> Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. <sup>(24)</sup> <sup>δ)</sup> Διε- <sup>δ) ἐγερθεῖς, Ln.</sup>  
γερθεῖς" δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὥς  
προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν  
γυναῖκα αὐτοῦ, <sup>(25)</sup> καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε <sup>ς) υἱόν, Ln. Tf.</sup>  
τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον· καὶ <sup>ρ)</sup> ἐκάλεσε τὸ ὄνομα  
αὐτοῦ ἸΗΣΟΥΝ.

II. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς  $\frac{5}{VII}$   
Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδού,







μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, <sup>(2)</sup> λέγοντες, Πού ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν <sup>9</sup> προσκυνῆσαι αὐτῷ. <sup>(3)</sup> Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης

(9) Jno. 5. 23.

(c) Ps. 2. 2.

ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. <sup>(5)</sup> οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

(4) Mi. 5. 2.  
Jno. 7. 42.

οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, <sup>(6)</sup> Καὶ σὺ, Βηθλεὲμ, γῇ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

(c) Re. 2. 27.

$\frac{6}{X}$

<sup>(7)</sup> Τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, <sup>(8)</sup> καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὑρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

(u) Ps. 72. 10.  
Is. 60. 6.

<sup>(9)</sup> Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ᾧ ἦν τὸ παιδίον. <sup>(10)</sup> ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

(β) εἶδον,

Gb.Sch. Ln.Tf.

<sup>(11)</sup> καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, <sup>(β)</sup> εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ ὄψρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. <sup>(12)</sup> καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

<sup>(13)</sup> Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. <sup>(14)</sup> Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ

νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, <sup>(15)</sup> καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

(r) Ho. 11. 1.

<sup>(16)</sup> Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐν-

επαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας  
 ἀνείλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι <sup>β)</sup> διὰ,  
 τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν <sup>Sch. Ln. Tf.</sup>  
 χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. <sup>(17)</sup> Τότε ἐπλη- <sup>(Gb. ~).</sup>  
 ρώθη τὸ ῥηθὲν <sup>β)</sup> ὑπὸ" Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,  
<sup>(18)</sup> <sup>γ)</sup> Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη, <sup>γ)</sup> θρῆνος καὶ" κλαυθμὸς καὶ <sup>(2)</sup> Je. 31. 15.  
 ὁδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ <sup>γ)</sup> om. Ln. Tf.  
 οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. <sup>(19)</sup> Τελευτή- <sup>(Gb. ~):</sup>  
 σαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ'  
 ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, <sup>(20)</sup> λέγων, Ἐγερ-  
 θεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ  
 πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες  
 τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. <sup>(21)</sup> Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ  
 παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσ-  
 ραὴλ. <sup>(22)</sup> ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς  
 Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ  
 ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ <sup>(γ)</sup> Ju. 13. 5.  
 μέρη τῆς Γαλιλαίας, <sup>(23)</sup> καὶ ἐλθὼν κατόκησεν εἰς πόλιν <sup>Ac. 24. 5.</sup>  
 λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν <sup>(2)</sup> Mar. 1. 4.  
 προφητῶν, Ὅτι <sup>γ)</sup> Ναζωραῖος κληθήσεται. <sup>Lu. 3. 3.</sup>

III. <sup>α</sup> Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται <sup>7</sup>  
 Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς <sup>III</sup>  
 Ἰουδαίας, καὶ λέγων, <sup>(2)</sup> Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ  
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν. <sup>(3)</sup> <sup>α</sup> Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς <sup>8</sup>  
<sup>δ)</sup> ὑπὸ" Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος <sup>δ)</sup> <sup>8</sup>  
 ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας <sup>Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> <sup>β)</sup> Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε <sup>(Gb. ~).</sup>  
 τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερ- <sup>9</sup>  
 ματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν <sup>VI</sup>  
 ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. <sup>(α)</sup> Is. 40. 3.  
<sup>(β)</sup> 2 Ki. 1. 8.

<sup>(5)</sup> Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ  
 πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου·  
<sup>(6)</sup> καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολο-  
 γούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. <sup>(7)</sup> <sup>γ)</sup> Ἰδὼν δὲ πολλοὺς <sup>10</sup>  
 τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ  
 βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, <sup>(ε)</sup> ch. 12. 34;  
 23. 33.





(d) Je. 51. 6. τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν <sup>d</sup>φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς ;  
 β) καρπὸν <sup>(8)</sup> ε ποιήσατε οὖν <sup>β</sup>καρποὺς ἀξιόους" τῆς μετανοίας. <sup>(9)</sup> f καὶ  
 ἄξιον,  
 Gb. Sch. Ln. Tf. μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν  
 Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν  
 (e) Lu. 3. 8. λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. <sup>(10)</sup> ἥδη δὲ  
 (f) Jno. 8. 39. καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν  
 (g) ch. 7. 19. δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν <sup>g</sup>ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ  
 Jno. 15. 6. βάλλεται. <sup>(11)</sup> h Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς  
 11  
 I μετανοίαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου  
 (h) Lu. 3. 16. ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι·  
 Ac. 1. 5; 11. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ.  
 16; 19. 4. <sup>(12)</sup> i οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν  
 12  
 V ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν  
 (i) Lu. 3. 17. ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.  
 Mal. 3. 2, 3. <sup>(13)</sup> k Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας  
 13  
 X ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι  
 (k) Mar. 1. 9. ὑπ' αὐτοῦ. <sup>(14)</sup> ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυνεν αὐτὸν, λέγων,  
 Lu. 3. 21. Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ  
 πρὸς με; <sup>(15)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν,  
 Ἀφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι  
 14  
 I πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. <sup>(16)</sup> Καὶ  
 βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ  
 (l) Is. 11. 2; ἰδού, ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα  
 42. 1; 61. 1. Jno. 3. 34. τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον  
 (m) ch. 17. 5. ἐπ' αὐτόν. <sup>(17)</sup> m καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα,  
 Ps. 2. 7. 2 Ps. 1. 17. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.  
 (n) He. 2. 18.

15  
 II  
 16  
 V  
 IV. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ  
 Πνεύματος, <sup>n</sup>πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. <sup>(2)</sup> καὶ  
 νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαρά-  
 κοντα, ὕστερον ἐπείνασε. <sup>(3)</sup> καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ  
 πειράζων εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι  
 οὗτοι ἄρτοι γένωνται. <sup>(4)</sup> o Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε,  
 γ) ὁ ἄνθρ. Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,"  
 Ln. Tf. (Gb. ~), ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος  
 Θεοῦ. <sup>(5)</sup> Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς  
 τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον



τοῦ ἱεροῦ, <sup>p</sup> καὶ λέγει αὐτῷ, <sup>(6)</sup> Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, <sup>(p)</sup> Ps. 91. 11, 12.  
βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, <sup>a</sup> Ὅτι τοῖς ἀγγέ-  
λοις αὐτοῦ ἐντελείται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσί-  
σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ.  
<sup>(7)</sup> <sup>a</sup> Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκ-  
πειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. <sup>(8)</sup> Πάλιν παρα-  
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ  
δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ <sup>(r)</sup> De. 6. 13;  
10. 20.  
τὴν δόξαν αὐτῶν, <sup>a</sup> καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι  
δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. <sup>(10)</sup> Τότε λέγει <sup>(r)</sup> add  
ἐπίσω μου, <sup>(r)</sup> Ep. 2. 2.  
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε, <sup>(8)</sup> Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ,  
<sup>r</sup> Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῇ μόνῳ  
λατρεύσεις. <sup>(11)</sup> Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ <sup>(r)</sup> 17  
18  
ιδού, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

<sup>(12)</sup> ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη <sup>(15)</sup> 15  
ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· <sup>(13)</sup> καὶ καταλιπὼν τὴν <sup>(19)</sup> 19  
Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παρα- <sup>(11)</sup> 11  
θαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, <sup>(14)</sup> ἵνα  
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,  
<sup>(15)</sup> Ἢ γὰρ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης <sup>(16)</sup> Is. 9. 1, 2.  
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, <sup>(17)</sup> ὁ λαὸς <sup>(17)</sup> Is. 42. 6, 7.  
ὁ καθημένος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημέ-  
νοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.  
<sup>(17)</sup> <sup>a</sup> Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ <sup>(20)</sup> 20  
λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν <sup>(18)</sup> 18  
οὐρανῶν. <sup>(18)</sup> Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς <sup>a</sup> παρὰ τὴν <sup>(19)</sup> 19  
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα <sup>(20)</sup> 20  
τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,  
βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ <sup>(21)</sup> 21  
ἀλιεῖς. <sup>(19)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ἐπίσω μου, καὶ <sup>(22)</sup> 22  
ποιήσω ὑμᾶς <sup>a</sup> ἀλιεῖς ἀνθρώπων. <sup>(20)</sup> Οἱ δὲ εὐθέως <sup>(21)</sup> 21  
ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. <sup>(21)</sup> Καὶ προβάς <sup>(22)</sup> 22  
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ <sup>(22)</sup> 22  
Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ <sup>(23)</sup> 23  
μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ <sup>(24)</sup> 24  
δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. <sup>(22)</sup> οἱ δὲ εὐθέως







ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

$\frac{23}{I}$

(z) ch. 9. 35.  
(e) ch. 24. 14.  
(b) ch. 8. 16, 17.  
Ps. 103. 3.

<sup>(23)</sup> Καὶ περιήγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ ἑθεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. <sup>(21)</sup> καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. <sup>(25)</sup> καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

(c) Is. 61. 2, 3.  
(β) ver. 4, 5, trs.  
Ln. (text) Tf.

$\frac{24}{X}$

V. ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

$\frac{25}{V}$

<sup>(2)</sup> καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

$\frac{26}{V}$

<sup>(3)</sup> Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. <sup>(1) β "</sup> μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι

$\frac{27}{X}$

αὐτοὶ παρακληθήσονται. <sup>(5) d</sup> μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι

$\frac{28}{V}$

αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. <sup>(6) e</sup> μακάριοι οἱ πεινῶν-

$\frac{29}{X}$

τες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθή-

(d) Ps. 37. 11.  
(e) Is. 55. 1;  
65. 13.  
(f) ch. 6. 14.  
Ja. 2. 13.  
(g) He. 12. 14.

ται. <sup>(8) g</sup> μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν

$\frac{30}{V}$

Θεὸν ὄψονται. <sup>(9)</sup> μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ

υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. <sup>(10) i</sup> μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι

ἐνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν

οὐρανῶν. <sup>(11) k</sup> μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ

διώξωσι, καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευ-

δόμενοι, ἐνεκεν ἐμοῦ. <sup>(12) l</sup> χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι

ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίω-

ξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

<sup>(13) e</sup> Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας

μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ

μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-

πων. <sup>(14) m e</sup> Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται

πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· <sup>(15)</sup> οὐδὲ καίουσιν

(i) Lu. 6. 23.  
Ja. 1. 2.  
 $\frac{32}{11}$   
(m) Phi. 2. 15.

λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν  
λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. <sup>(16)</sup> οὕτω <sup>(\*)</sup> 1 Pe. 2. 12.  
λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως  
ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα  
ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

<sup>(17)</sup> Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ <sup>33</sup>  
τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. <sup>X</sup>  
<sup>(18)</sup> ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ <sup>34</sup>  
γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, <sup>V</sup>  
ἕως ἂν πάντα γένηται. <sup>(19)</sup> ὅς ἐάν οὖν λύσῃ μίαν τῶν <sup>35</sup>  
ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς <sup>X</sup>  
ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν <sup>(\*)</sup> Ja. 2. 10.  
οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κλη-  
θήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. <sup>(20)</sup> λέγω γὰρ <sup>(p)</sup> ch. 23. 25..  
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον <sup>27.</sup>  
τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς <sup>Lu. 11. 39.</sup>  
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. <sup>(21)</sup> Ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη  
τοῖς ἀρχαίοις, <sup>(\*)</sup> Οὐ φονεύσεις· ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος <sup>(\*)</sup> Ex. 20. 13.  
ἔσται τῇ κρίσει. <sup>(22)</sup> ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργι- <sup>De. 5. 17.</sup>  
ζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ <sup>(β)</sup> εἰκῇ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. <sup>(r)</sup> 1 Jno. 3. 15.  
ὅς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, <sup>(β)</sup> Ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ <sup>(β)</sup> om. Ln. Tf.  
συνεδρίῳ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν  
γέενναν τοῦ πυρός. <sup>(23)</sup> Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν  
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κακεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός  
σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ, <sup>(24)</sup> ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπρο-  
σθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον διαλλάγηθι  
τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.  
<sup>(25)</sup> ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ <sup>36</sup>  
ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κρι- <sup>V</sup>  
τῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν  
βληθῇς. <sup>(26)</sup> ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, <sup>(\*)</sup> Ex. 20. 14.  
ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. <sup>(27)</sup> Ἠκούσατε <sup>De. 5. 18.</sup>  
ὅτι ἐρρήθη <sup>(γ)</sup> τοῖς ἀρχαίοις, <sup>(28)</sup> Οὐ μοιχεύσεις· <sup>(\*)</sup> Ex. 20. 14.  
ἐγὼ δὲ <sup>De. 5. 18.</sup>  
λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῇ-  
σαι αὐτῆς ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.  
<sup>(29)</sup> εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε <sup>(γ)</sup> om. Gb. Sch.  
αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόλη- <sup>Ln. Tf.</sup>







ται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. <sup>(30)</sup> καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου <sup>β)</sup> βληθῇ εἰς γέενναν."

<sup>(31)</sup> Ἐρρέθη δὲ, ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· <sup>(32)</sup> ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὁς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. <sup>(33)</sup> Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· <sup>(34)</sup> ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἢ μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· <sup>(35)</sup> μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· <sup>(36)</sup> μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. <sup>(37)</sup> ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

<sup>(38)</sup> Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, <sup>α)</sup> Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· <sup>(39)</sup> ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ἢ μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· <sup>(40)</sup> καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· <sup>(41)</sup> καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἐν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. <sup>(42)</sup> <sup>α)</sup> τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

<sup>(43)</sup> Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, <sup>α)</sup> Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· <sup>(44)</sup> ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, <sup>β)</sup> ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, <sup>δ)</sup> εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν <sup>ε)</sup> ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· <sup>(45)</sup> ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. <sup>(46)</sup> ἐὰν

γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τί μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; <sup>(47)</sup> καὶ ἐὰν ἀσπάσῃσθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε;

β) εἰς γέ-  
ενναν ἀπ-  
έλθῃ,  
Ln. Tf.

γ) πᾶς ο  
ἀπολύων,  
Ln. (Gb. ~).

(τ) ch. 19. 7.  
De. 24. 1.  
Mar. 10. 4.  
Lu. 16. 18.  
1 Co. 7. 10.

(υ) Le. 19. 12.  
Ex. 20. 7.  
De. 5. 11; 23.  
32. Nu. 30. 2.

(ρ) Ja. 5. 12.  
(x) Ex. 21. 24.  
De. 19. 21.  
Le. 24. 20.

(γ) Pr. 20. 22;  
24. 29.  
Ro. 12. 17, 19.  
1 Co. 6. 7.  
1 Th. 5. 15.  
1 Pe. 3. 9.

38  
V

39  
X

(z) De. 15. 8,  
10.

(a) Le. 19. 18.

40  
V

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

ζ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(b) Ro. 12. 20.  
Ac. 7. 60.

41  
V

οὐχὶ καὶ οἱ <sup>β)</sup>τελῶναι" οὕτω ποιοῦσιν; <sup>(48)</sup> <sup>γ)</sup>ἔσεσθε οὖν <sup>β)</sup>ἐθνικοί, ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ <sup>γ)</sup>ἐν τοῖς οὐρανοῖς" Gb, Ln. Tf.

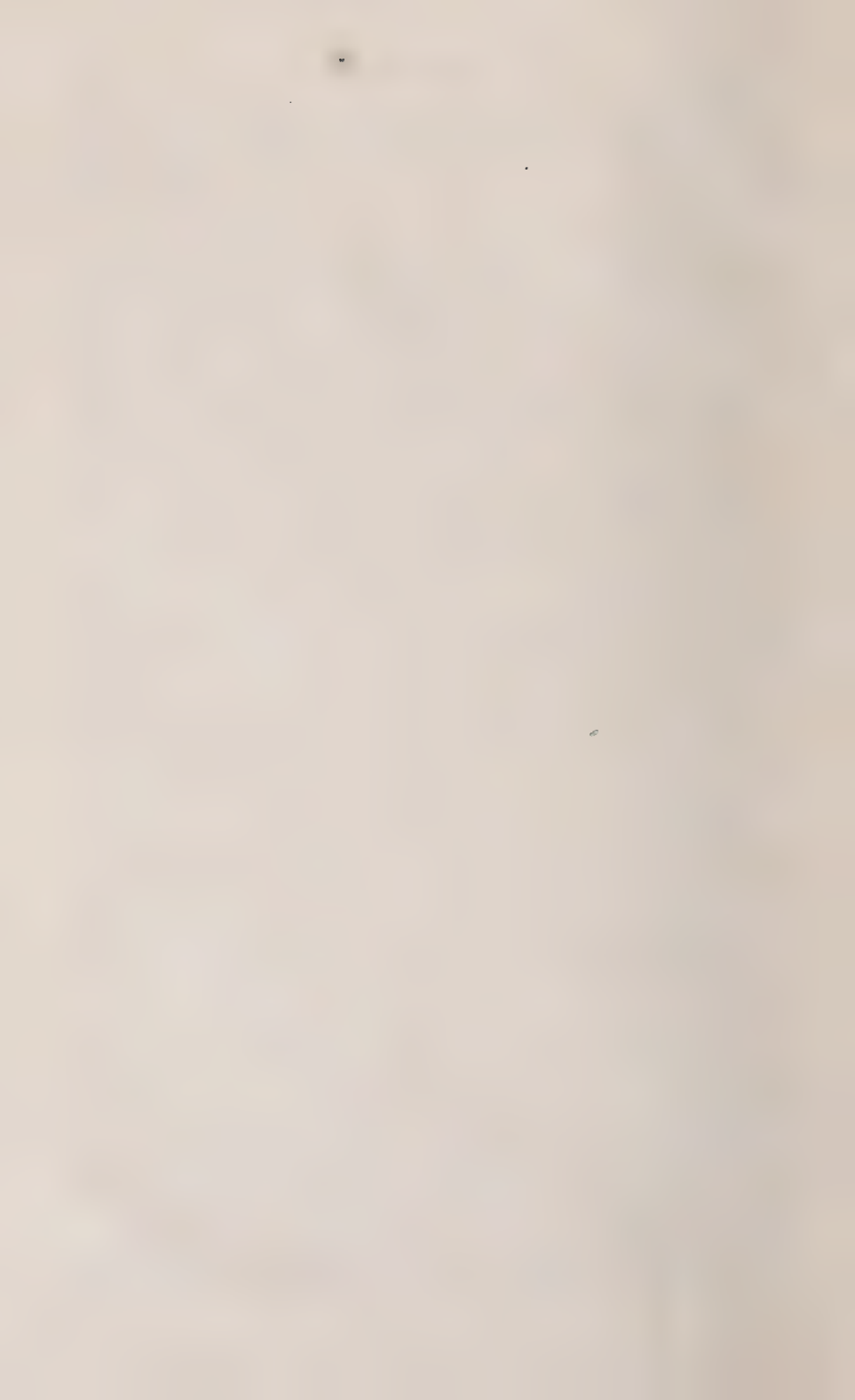
<sup>γ)</sup> οὐράνιος, Ln.Tf. (Gb. 8).

VI. ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν <sup>δ)</sup>ἐλεημοσύνην" ὑμῶν μὴ <sup>42</sup>  
 ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐ- <sup>δ)</sup> δικαιο-  
 τοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν <sup>δ)</sup> σύνην,  
 τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(2)</sup> ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, Gb, Ln. Tf.  
 μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποι- <sup>(c)</sup> Le. 11. 44.  
 οῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως <sup>1</sup> Pe. 1. 15, 16.  
 δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέ-  
 χουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. <sup>(3)</sup> σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημο-  
 σύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, <sup>(d)</sup> Lu. 14. 14.  
<sup>(4)</sup> ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ <sup>(d)</sup> Lu. 14. 14.  
 σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ <sup>(d)</sup> Lu. 14. 14.  
 φανερῷ. <sup>(5)</sup> Καὶ ὅταν <sup>5)</sup> προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ" ὥσπερ οἱ <sup>5)</sup> προσεύ-  
 ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς <sup>5)</sup> προσεύ-  
 γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν <sup>5)</sup> προσεύ-  
 φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι <sup>5)</sup> προσεύ-  
 τὸν μισθὸν αὐτῶν. <sup>(6)</sup> σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε <sup>5)</sup> προσεύ-  
 εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσ-  
 ευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου <sup>5)</sup> προσεύ-  
 ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.  
<sup>(7)</sup> Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνι- <sup>43</sup>  
 κοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακου-  
 σθήσονται. <sup>(8)</sup> μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ <sup>43</sup>  
 ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.  
<sup>(9)</sup> οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· <sup>(9)</sup> Πατέρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς <sup>(c)</sup> Lu. 11. 2.  
 οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· <sup>(10)</sup> ἐλθέτω ἡ βασι-  
 λεῖα σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ <sup>(10)</sup> ἐλθέτω  
 ἐπὶ τῆς γῆς· <sup>(11)</sup> τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν <sup>(11)</sup> ἀφῆκα-  
 σήμερον· <sup>(12)</sup> καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ <sup>(12)</sup> ἀφῆκα-  
 ἡμεῖς <sup>(13)</sup> ἡμῖν τὰ ὀφειλέματα ἡμῶν· <sup>(13)</sup> καὶ μὴ εἰσενέγ- <sup>(13)</sup> ἀφῆκα-  
 κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ <sup>(13)</sup> ἀφῆκα-  
 πονηροῦ. <sup>(14)</sup> ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ <sup>(14)</sup> ἀφῆκα-  
 ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν." <sup>(14)</sup> Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς <sup>(14)</sup> ἀφῆκα-  
 ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ <sup>(14)</sup> ἀφῆκα-

<sup>η)</sup> ἀφῆκα-  
 μιν, Ln. Tf.

<sup>θ)</sup> om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.









(f) ch. 18. 35. πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· <sup>(15)</sup> εἰ δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. <sup>(16)</sup> Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. <sup>(17)</sup> σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νύψαι· <sup>(18)</sup> ὅπως μὴ φανῇ τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι <sup>(19)</sup> ἐν τῷ φανερῷ. <sup>(20)</sup> Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσι· <sup>(21)</sup> θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. <sup>(22)</sup> ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν. <sup>(23)</sup> Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· εἰ οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· <sup>(24)</sup> εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; <sup>(25)</sup> Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονησει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ. <sup>(26)</sup> διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίνητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσῃσθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; <sup>(27)</sup> ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; <sup>(28)</sup> τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; <sup>(29)</sup> καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· <sup>(30)</sup> λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὥς ἐν τούτων. <sup>(31)</sup> εἰ δὲ τὸν χόρτον

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

46  
V

(γ) Lu. 12. 33.  
1 Ti. 6. 6, 9,  
18, 19.  
He. 13. 5.

47  
V

48  
V

49  
V

(δ) Phi. 4. 6.  
1 Pe. 5. 7.  
Ps. 55. 22.

(ε) Job 38. 41.  
Lu. 12. 24.



τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὖριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι ; <sup>(31)</sup> μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίνωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα ; <sup>(32)</sup> πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων· <sup>(33)</sup> ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· <sup>(34)</sup> μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὖριον· ἢ γὰρ αὖριον μεριμνήσει <sup>β)</sup> τὰ ἐαυτῆς." ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

β) ἐαυτῆς,  
Ln.Tf.(Gb.εω).

VII. <sup>κ</sup>ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· <sup>(2)</sup> ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, <sup>γ)</sup> ἀντιμέτρηθήσεται" ὑμῖν. <sup>(3)</sup> Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς ; <sup>(4)</sup> ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, "Ἀφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου ; <sup>(5)</sup> ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. <sup>(6)</sup> Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. <sup>(7)</sup> <sup>δ)</sup> Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. <sup>(8)</sup> πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. <sup>(9)</sup> ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ; <sup>(10)</sup> καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; <sup>(11)</sup> εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτουσιν αὐτόν ; <sup>(12)</sup> <sup>ε)</sup> Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

<sup>(13)</sup> Εἰσεέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώ-

$\frac{50}{\Pi}$

$\frac{51}{V}$

γ) μετρη-  
θήσεται,  
Gb.Sch.Ln.Tf.

(κ) Ro. 14. 4,  
13.  
1 Co. 4. 5.

$\frac{52}{X}$

$\frac{53}{V}$

(λ) ch. 21. 22.  
Jno. 15. 7, 10 ;  
16. 23.  
Ja. 1. 5, 6.  
1 Jno. 3. 22.

(μ) ch. 22. 39.  
Ro. 13. 8, 10.  
Ga. 5. 14.

$\frac{54}{V}$

$\frac{55}{V}$





β) τί στενή, λειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· <sup>(14) β)</sup> ὅτι  
 Gb. Sch. Ln. στενή" ἢ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς  
 τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.  
<sup>56</sup> <sup>(15) α</sup> Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρ-  
 χονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι  
 λύκοι ἄρπαγες. <sup>(16)</sup> ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε  
<sup>57</sup> αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ  
<sup>58</sup> ἀπὸ τριβόλων σῦκα; <sup>(17) ο</sup> οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρ-  
 ποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονη-  
 ροὺς ποιεῖ. <sup>(18)</sup> οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς  
 πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς  
 ποιεῖν. <sup>(19)</sup> πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκό-  
 πτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. <sup>(20)</sup> ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν  
 αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.  
<sup>59</sup> <sup>(21) ρ</sup> Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται  
 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα  
<sup>60</sup> τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. <sup>(22)</sup> πολλοὶ ἐροῦσί μοι  
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι  
 προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλο-  
 μεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;  
<sup>(23) ς</sup> καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων  
 ὑμᾶς· ἄποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.  
<sup>61</sup> <sup>(24)</sup> Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ  
 ποιεῖ αὐτοὺς, γ' ὁμοιώσω" αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις  
 γ' ὁμοιωθή- ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν. <sup>(25)</sup> καὶ  
 σεται, Ln. κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ  
 ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε·  
 τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. <sup>(26)</sup> καὶ πᾶς ὁ ἀκούων  
 μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθή-  
 σεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ  
 ἐπὶ τὴν ἄμμον. <sup>(27)</sup> καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ  
 ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ  
 οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.  
<sup>62</sup> <sup>(28)</sup> Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους  
 τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·  
<sup>(29)</sup> ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ  
 ὡς οἱ γραμματεῖς.

VIII. ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, <sup>63</sup>  $\frac{\text{II}}$  ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· <sup>(2)</sup> καὶ ἰδὼν, λεπτρὸς <sup>β</sup> ἐλθὼν" προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, <sup>β)</sup> προσελ- θὼν, Ln. Tt. δύνασαι με καθарίσαι. <sup>(3)</sup> Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, <sup>(Gb. ~)</sup> ἤψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω, καθарίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθάρισθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. <sup>(1)</sup> καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ορα μηδεὶς εἶπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, <sup>(4)</sup> Le. 14. 2. σεαυτὸν δείξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

<sup>(5)</sup> Εἰσελθόντι δὲ <sup>γ</sup> τῷ Ἰησοῦ" εἰς Καπερναοὺμ, προσ- <sup>64</sup>  $\frac{\text{III}}$  ἦλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν, <sup>(6)</sup> καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, <sup>γ)</sup> αὐτῷ, Gb. Sch. Tt. δεινῶς βασανιζόμενος. <sup>(7)</sup> Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. <sup>(8)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμι ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ <sup>δ)</sup> λόγον, καὶ <sup>δ)</sup> λόγῳ, Gb. Sch. Ln. Tt. ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. <sup>(9)</sup> καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. <sup>(10)</sup> Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. <sup>(11)</sup> λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. <sup>(12)</sup> "οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. <sup>(13)</sup> Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχῳ, Ὑπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

<sup>(14)</sup> Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε <sup>67</sup>  $\frac{\text{II}}$  τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, <sup>(15)</sup> καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἡγέρθη, καὶ διηκόνει <sup>δ)</sup> αὐτοῖς. <sup>(16)</sup> Ὀψίας δὲ γενο- <sup>δ)</sup> αὐτῷ, Sch. Ln. Tt. μένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. <sup>(17)</sup> ὅπως πληρωθῇ τὸ ρῆθὲν διὰ <sup>(Gb. ~)</sup>







(r) Is. 53. 4.  
1 Pe. 2. 24.

Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

68  
V

(18) Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. (19) καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. (20) Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. (21) Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. (22) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄψες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς. (23) Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. (24) καὶ ἰδὼν, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. (25) καὶ

69  
II

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. (Tf.).

προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. (26) Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. (27) οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

(x) Mar. 5. 1.  
Lu. 8. 26.

(28) Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. (29) καὶ ἰδὼν, ἔκραξαν, λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; (30) Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. (31) οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἵνα ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. (32) Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδὼν, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. (33) οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες

γ) ἀπόστει-  
λον ἡμᾶς,  
Gb. Ln. Tf.

δ) εἰς τοὺς  
χοίρους,  
Gb. Ln.

ς) om. Gb. Ln.

εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονι-  
ζομένων. <sup>(34)</sup> καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάν-  
τησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως  
μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

IX. ΚΑΙ ἐμβαὺς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν 70  
I  
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. <sup>(2)</sup> καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παρα-  
λυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν  
πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον,  
ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. <sup>(3)</sup> Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν  
γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. <sup>(4)</sup> Καὶ  
ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί ὑμεῖς  
ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; <sup>(5)</sup> τί γάρ  
ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι·  
ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι καὶ περιπάτει; <sup>(6)</sup> Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι  
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιεῖναι  
ἁμαρτίας, (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Ἐγερθεὶς ἄρον  
σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. <sup>(7)</sup> Καὶ  
ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. <sup>(8)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ β) ἐφοβή-  
θησαν,  
Lm. Tf.  
ὄχλοι <sup>β)</sup> ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα  
ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

<sup>(9)</sup> Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν εἶδεν ἄνθρωπον 71  
II  
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ  
λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν  
αὐτῷ. <sup>(10)</sup> Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, 72  
II

καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συν-  
ανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> καὶ  
ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί  
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος  
ὑμῶν; <sup>(12)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρειάν 73  
II

ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. (γ) ch. 12. γ.  
Hos. 6. 6.  
1 Ti. 1. 15.  
<sup>(13)</sup> πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν, ὧς Ἐλεον θέλω, καὶ οὐ  
θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτω-  
λοὺς ὧς εἰς μετάνοιαν."

<sup>(14)</sup> \* Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, (γ) om. Gb. Lm.  
Tf.  
λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν (ε) Mar. 2. 18.  
Lu. 5. 35.  
πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι; <sup>(15)</sup> Καὶ εἶπεν





αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. <sup>(16)</sup> οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. <sup>(17)</sup> οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχέεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσ-  
κοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότερα συντηροῦνται.

74  
II

<sup>(18)</sup> Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. <sup>(19)</sup> Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

<sup>(20)</sup> Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθούσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. <sup>(21)</sup> ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. <sup>(22)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπε, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. <sup>(23)</sup> Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, <sup>(24)</sup> Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. <sup>(26)</sup> καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

75  
X

<sup>(27)</sup> Καὶ παράγοντι ἐκείθεν τῇ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. <sup>(28)</sup> Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε. <sup>(29)</sup> Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. <sup>(30)</sup> Καὶ ἀνεφύχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

(31) Οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

(32) <sup>a</sup> Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ (a) Lu. 11. 14. ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. (33) καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. (34) <sup>b</sup> Οἱ (b) ch. 12. 24. δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων Mar. 3. 23. ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Lu. 11. 15.

(35) ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς 76  
κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσ- II  
σων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν β) om. Gb. Sch. νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν β) ἐν τῷ λαῷ. (36) ἰδὼν δὲ τοὺς VI  
ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν γ) ἐκλελυ-  
μένοι" καὶ ἐρριμμένοι ὥσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. (c) Nu. 27. 17. Zec. 10. 2.  
(37) τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερτισμὸς πολ- 78  
λὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. (38) δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ V  
θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. γ) ἐσχυλ-  
μένοι, Gb. Sch. Ln. Tf.

Χ. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐ- 79  
τοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, II  
ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ  
πᾶσαν μαλακίαν. (2) Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ 80  
ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέ- .II  
τρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ  
Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· (3) Φίλιππος, (d) Is. 35. 5;  
καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· 29. 18.  
Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς  
Θαδδαῖος· (4) Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκα-  
ριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

(5) Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγ- 81  
γείλας αὐτοῖς, λέγων, <sup>d</sup> Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, X  
καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· (6) <sup>e</sup> πορεύεσθε (e) ch. 15. 24.  
δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ac. 13. 46.  
Ἰσραὴλ. (7) <sup>f</sup> πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, <sup>g</sup> Ὅτι (f) ch. 3. 2;  
ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. (8) <sup>h</sup> ἀσθενοῦντας θερα- 4. 17.  
πεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια Lu. 9. 2.









$\frac{82}{11}$

ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. <sup>(9)</sup> Μὴ κτήσ-  
ησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς  
ζώνας ὑμῶν, <sup>(10)</sup> " μὴ πῆραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας,

(g) 1 Co. 9. 7.  
1 Ti. 5. 18.

$\frac{83}{11}$

μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης  
τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν. <sup>(11)</sup> Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ  
κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι·  
κακεῖ μέναιτε, ἕως ἂν ἐξέλθῃτε. <sup>(12)</sup> εἰσερχόμενοι δὲ εἰς

$\frac{84}{V}$

τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. <sup>(13)</sup> καὶ εἰ μὲν ἢ ἡ οἰκία  
ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· εἰ δὲ μὴ ἢ  
ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. <sup>(14)</sup> " καὶ

$\frac{85}{11}$

ὅς εἰ μὴ δέξῃται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν,  
ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε  
τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. <sup>(15)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

(h) Ac. 13. 51;  
18. 6.

(i) ch. 11. 24.

ἵ ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδομόων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ  
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

$\frac{86}{V}$

<sup>(16)</sup> Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ  
λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι  
ὡς αἱ περιστεραί. <sup>(17)</sup> προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων·

$\frac{87}{I}$

παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συνα-  
γωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. <sup>(18)</sup> καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας  
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον

$\frac{88}{11}$

αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. <sup>(19)</sup> ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς,  
μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· <sup>k</sup> δοθήσεται γὰρ  
ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾧρᾳ τί λαλήσετε. <sup>(20)</sup> οὐ γὰρ ὑμεῖς

(k) 2 Ti. 4. 17.

ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν  
τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. <sup>(21)</sup> Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελ-  
φὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναιτιήσου-

(l) Mi. 7. 5, 6.  
Lu. 21. 16.

ται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. <sup>(22)</sup> " καὶ  
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ  
ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. <sup>(23)</sup> ὅταν δὲ διώ-

$\frac{89}{X}$

κωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην.  
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ  
Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(24)</sup> " Οὐκ

(n) Jno. 15. 20.

$\frac{90}{111}$

ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ  
τὸν κύριον αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται  
ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.

(β) ἐπεκα-  
λῶσαν,

Glb. Sch. Ln. Tf.

$\frac{91}{X}$

εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοῦλ <sup>β</sup> ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλ-

λον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ ; <sup>(26)</sup> μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. <sup>(27)</sup> ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. <sup>(28)</sup> καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. <sup>(29)</sup> οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται ; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεισεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· <sup>(30)</sup> ὃ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημένοι εἰσὶ. <sup>(31)</sup> μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. <sup>(32)</sup> *p* Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. <sup>(33)</sup> ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. <sup>(34)</sup> Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. <sup>(35)</sup> *q* ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. <sup>(36)</sup> καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. <sup>(37)</sup> *r* <sup>c</sup> Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. <sup>(38)</sup> *s* καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. <sup>(39)</sup> *t* ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. <sup>(40)</sup> *u* <sup>c</sup> Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμέ δέχεται· καὶ ὁ ἐμέ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. <sup>(41)</sup> ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται. <sup>(42)</sup> *x* καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

$\frac{92}{11}$

$\frac{93}{V}$

(o) Lu. 21. 18.  
Ac. 27. 34.  
2 Sa. 14. 11.

$\frac{94}{11}$

(p) 2Ti. 2. 12.  
Re. 3. 5.

(q) Mi. 7. 6.

$\frac{95}{V}$

(r) Lu. 14. 26.  
(s) ch. 16. 24.  
Mar. 8. 34.  
Lu. 9. 23.

$\frac{96}{V}$

(t) ch. 16. 25.  
Mar. 8. 35.  
Lu. 9. 24;  
17. 33.  
Jno. 12. 25.

$\frac{97}{111}$

$\frac{98}{I}$

$\frac{99}{X}$

$\frac{100}{VI}$

(u) ch. 18. 5.  
Lu. 10. 16.  
Jno. 13. 20.  
(x) Mar. 9. 41.











$\frac{101}{X}$

XI. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

$\frac{102}{V}$

(2) <sup>y</sup> Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας <sup>β)</sup> δύο" τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, <sup>(3)</sup> εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; <sup>(4)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε.

(y) Lu. 7. 18.

β) διὰ,

Ln. Tf. (Gb. ∞).

(z) Is. 29. 18;

35. 5; 61. 1.

<sup>(5)</sup> <sup>z</sup> τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι· λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. <sup>(6)</sup> καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

(a) Lu. 7. 24.

<sup>(7)</sup> Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, "Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; <sup>(8)</sup> ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

$\frac{103}{II}$

<sup>(9)</sup> ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. <sup>(10)</sup> οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, <sup>b)</sup> Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου

(b) Mal. 3. 1.

$\frac{104}{V}$

πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. <sup>(11)</sup> Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίγεται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ

(c) Mal. 4. 5.

$\frac{105}{V}$

δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. <sup>(12)</sup> ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.

(d) ch. 13. 9.

Re. 2. 7.

<sup>(13)</sup> πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν. <sup>(14)</sup> <sup>c</sup> καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

$\frac{106}{X}$

$\frac{107}{V}$

<sup>(15)</sup> <sup>d</sup> ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. <sup>(16)</sup> Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ <sup>v)</sup> παιδαρίοις" ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἐταίροις αὐτῶν, <sup>(17)</sup> καὶ λέγουσιν, Ἡὐλῆσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὥρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. <sup>(18)</sup> <sup>2</sup> Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. <sup>(19)</sup> ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ

v) παιδίοις,

Gb. Sch. Ln.

Tf.

πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶνο-  
 πότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη  
 ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς. <sup>(20)</sup> Τότε ἤρξατο ὀνει- 108  
V  
 δίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλείσται δυνάμεις  
 αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. <sup>(21)</sup> Οὐαὶ σοι, Χοραζὺν, οὐαὶ  
 σοι, Βηθσαιῶν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο  
 αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ  
 καὶ σποδῷ μετενόησαν. <sup>(22)</sup> πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ  
 Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.  
<sup>(23)</sup> <sup>a</sup> Καὶ σὺ, Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, <sup>(e)</sup> La. 4. 6.  
 ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο 109  
X  
 αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς  
 σήμερον. <sup>(24)</sup> πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ γῆ Σοδόμων ἀνε- <sup>(f)</sup> ch. 10. 15.  
 κτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί. <sup>(25)</sup> Ἐν ἐκείνῳ 110  
V  
 τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαι  
 σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέ- <sup>(g)</sup> ch. 28. 18.  
 κρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας Jno. 3. 35;  
13. 3.  
 αὐτὰ νηπίοις. <sup>(26)</sup> ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία  
 ἔμπροσθέν σου. <sup>(27)</sup> <sup>g</sup> Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ 111  
III  
 πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ 112  
III  
 πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός,  
 καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. <sup>(28)</sup> Δεῦτε πρὸς 113  
X  
 με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἄνα-  
 παύσω ὑμᾶς. <sup>(29)</sup> <sup>h</sup> ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ <sup>(h)</sup> Zec. 9. 9.  
 μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶγὸς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· Phi. 2. 7, 8.  
Je. 6. 10.  
 καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. <sup>(30)</sup> <sup>i</sup> ὁ γάρ (i) 1 Jno. 5. 3.  
 ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

XII. ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ <sup>k</sup> ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς 114  
II  
 τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ  
 ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυν καὶ ἐσθίειν. <sup>(k)</sup> Dc. 23. 25.  
<sup>(2)</sup> οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ, οἱ μαθηταὶ  
 σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. <sup>(3)</sup> Ὁ  
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε ὁ Δαβὶδ, ὅτε <sup>(l)</sup> 1 Sa. 21. 6.  
 ἐπείνασεν <sup>β</sup> αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; <sup>(4)</sup> πῶς εἰσῆλθεν β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
 εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως  
 ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ'





$\frac{115}{X}$  αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις ; <sup>(5)</sup> <sup>A</sup> Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, <sup>m</sup> ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι ; <sup>(6)</sup> λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. <sup>(7)</sup> εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστίν, <sup>n</sup> Ἐλεον θελω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. <sup>(8)</sup> κύριος γάρ ἐστι <sup>B</sup> καὶ <sup>n</sup> τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

(m) Nu. 28.  
9, 10.

(n) ch. 9. 13.  
Ho. 6. 6.

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

$\frac{116}{II}$  <sup>(9)</sup> Καὶ μεταβὰς ἐκείθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. <sup>(10)</sup> καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν θεραπεύειν ; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἐν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ ; <sup>(12)</sup> πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου ; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. <sup>(13)</sup> Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθῃ ὑγιὲς ὡς ἡ ἄλλη. <sup>(14)</sup> Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

$\frac{117}{IV}$

$\frac{118}{X}$

<sup>(15)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνούς ἀνεχώρησεν ἐκείθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας. <sup>(16)</sup> καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. <sup>(17)</sup> ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, <sup>(18)</sup> Ἰδοὺ, ὁ παῖς μου, ὃν ἠρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. <sup>(19)</sup> οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. <sup>(20)</sup> κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατέαξει, καὶ λῖνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. <sup>(21)</sup> καὶ <sup>γ</sup> ἐν <sup>n</sup> τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.

(o) ch. 3. 17 ;  
17. 5.  
Is. 42. 1.

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

$\frac{119}{V}$

$\frac{120}{VII}$

$\frac{121}{II}$

<sup>(22)</sup> Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. <sup>(23)</sup> καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ ; <sup>(24)</sup> Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Ὁ υἱὸς οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ

(p) ch. 9. 34.



ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. <sup>(25)</sup> Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς 122  
II  
ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισ-  
θεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία  
μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. <sup>(26)</sup> καὶ εἰ ὁ  
Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη·  
πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; <sup>(27)</sup> καὶ εἰ ἐγὼ ἐν  
Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι  
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοῖς ὑμῶν ἔσονται κριταί.  
<sup>(28)</sup> εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,  
ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(29)</sup> ἢ πῶς (γ) Da. 2. 44.  
Ro. 14. 17.  
δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ  
σκευὴ αὐτοῦ διαρπάσαι, εἰ μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυ-  
ρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; <sup>(30)</sup> ὁ μὴ ὦν  
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἔστι. καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,  
σκορπίζει. <sup>(31)</sup> Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία 123  
II  
καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ  
Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.  
<sup>(32)</sup> καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,  
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ  
Ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι  
οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. <sup>(33)</sup> ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν,  
καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον  
σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἕκ γὰρ τοῦ  
καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. <sup>(34)</sup> Γεννήματα ἐχιδνῶν,  
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἕκ γὰρ τοῦ  
περισεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. <sup>(35)</sup> ὁ ἀγα-  
θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ <sup>(β)</sup> τῆς καρδίας" (r) Ex. 23.  
20, 21.  
Is. 53. 10.  
Ac. 7. 51.  
1 Jno. 5. 16.  
(s) Ju. 9. 8. 13.  
Ps. 92. 12. 14.  
ἐκβάλλει <sup>(γ)</sup> τὰ" ἀγαθὰ· " καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ  
πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. <sup>(36)</sup> λέγω δὲ ὑμῖν,  
ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι,  
ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον· ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. <sup>(37)</sup> ἐκ  
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου  
καταδικασθήσῃ.

<sup>(38)</sup> <sup>(γ)</sup> Τότε ἀπεκρίθησάν <sup>(δ)</sup> "τινες τῶν γραμματέων καὶ  
Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σου  
σημεῖον ἰδεῖν. <sup>(39)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ  
πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ







δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.  
 (z) Jon. i. 17. <sup>(40)</sup> <sup>z</sup> ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς  
 ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-  
 που ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.  
 (a) Jon. 3. 5. <sup>(11)</sup> <sup>a</sup> Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ  
 Lu. 11. 32. τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετε-  
 νόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ  
 ὧδε. <sup>(12)</sup> <sup>b</sup> βασιλίσσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει  
 μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι  
 ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σο-  
 129  
 λομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. <sup>(13)</sup> <sup>γ</sup> Ὄταν  
 δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,  
 διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ  
 εὑρίσκει. <sup>(14)</sup> τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου,  
 ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρω-  
 μένον καὶ κεκοσμημένον. <sup>(45)</sup> <sup>δ</sup> τότε πορεύεται καὶ παρα-  
 λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα  
 (d) 2Pe. 2. 20, 21. ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· <sup>ε</sup> καὶ γίνεται τὰ  
 (d) 2Pe. 2. 20 ..22. ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕ-  
 τως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.  
 130  
 II <sup>(46)</sup> <sup>ς</sup> Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ  
 μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες  
 αὐτῷ λαλῆσαι. <sup>(47)</sup> εἶπε δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ  
 σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι  
 λαλῆσαι. <sup>(48)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ,  
 Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;  
 (49) Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ  
 εἶπεν, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου <sup>ε</sup> καὶ οἱ ἀδελφοί μου. <sup>(50)</sup> ὅστις  
 γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐ-  
 ρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

131  
 II XIII. ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς  
 ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· <sup>(2)</sup> καὶ  
 συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς  
 τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν  
 αἰγιαλὸν εἰστήκει. <sup>(3)</sup> καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν  
 (f) Ps. 126. 6. παραβολαῖς, λέγων, Ἰδοὺ, <sup>ς</sup> ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ  
 Ec. 11. 6.  
 Is. 32. 20.

σπείρειν. <sup>(1)</sup> καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε  
 παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν  
 αὐτά. <sup>(5)</sup> ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε  
 γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν  
 βάθος γῆς. <sup>(6)</sup> ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ  
 διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράνθη. <sup>(7)</sup> ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ  
 τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν  
 αὐτά. <sup>(8)</sup> ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ  
 ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριά- <sup>(g) ch. 16. 17.</sup>  
 κοντα. <sup>(9)</sup> ὃ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. <sup>(10)</sup> Καὶ προσ- <sup>1 Co. 2. 10.</sup>  
 ελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς <sup>1 Jno. 2. 27.</sup>  
 λαλεῖς αὐτοῖς; <sup>(11)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι  
 ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν  
 οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. <sup>(12)</sup> ὅστις γὰρ ἔχει, <sup>132</sup>  
 δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ <sup>V</sup>  
 ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. <sup>(13)</sup> διὰ τοῦτο ἐν <sup>133</sup>  
 παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, <sup>I</sup>  
 καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. <sup>(14)</sup> καὶ <sup>(h) Is. 6. 9, 10.</sup>  
 ἀναπληροῦνται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέ- <sup>Ac. 28. 26.</sup>  
 γουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέ- <sup>Ro. 11. 8.</sup>  
 ποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. <sup>(15)</sup> ἐπαχύνθη γὰρ ἡ  
 καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὥσιν βαρέως ἤκου-  
 σαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε  
 ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὥσιν ἀκούσωσι, καὶ  
 τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐ-  
 τοὺς. <sup>(16)</sup> Ὡς γὰρ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέ- <sup>134</sup>  
 πουσιν· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. <sup>(17)</sup> ἀμὴν γὰρ λέγω <sup>V</sup>  
 ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφηῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν <sup>(i) ch. 16. 17.</sup>  
 ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε, καὶ  
 οὐκ ἤκουσαν. <sup>(18)</sup> Ὡς γὰρ οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν <sup>135</sup>  
 τοῦ σπείροντος. <sup>(19)</sup> Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς <sup>II</sup>  
 βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ <sup>(k) Ge. 3. 1.</sup>  
 ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν <sup>1 Pe. 5. 8.</sup>  
 ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. <sup>(20)</sup> Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη <sup>(l) Is. 58. 2.</sup>  
 σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς <sup>Jno. 5. 35.</sup>  
 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· <sup>(21)</sup> οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν  
 ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἡ





διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. <sup>(22)</sup> Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, <sup>m</sup> καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. <sup>(23)</sup> Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν· ὅς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

136  
X

<sup>(24)</sup> Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε <sup>n</sup> ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπηλθεν. <sup>(26)</sup> ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. <sup>(27)</sup> προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; <sup>(28)</sup> Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; <sup>(29)</sup> Ὁ δὲ ἔφη, Οὐ· μήποτε συλλέγοντες <sup>(o)</sup> τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. <sup>(30)</sup> Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

137  
II

<sup>(31)</sup> Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἀνθρώπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. <sup>(32)</sup> ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶ πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, <sup>p</sup> μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

138  
V

<sup>(33)</sup> Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν <sup>q</sup> ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

139  
VI

<sup>(34)</sup> Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς.

(m) Lu. 10. 41.  
1 Co. 7. 32.  
Phi. 4. 6.

(n) Le. 19. 19.  
Ezr. 9. 2.  
1 Co. 4. 5.

(o) ch. 3. 12.

(p) Ps. 92. 13.  
Is. 60. 21.  
Ro. 7. 9.

(q) Ex. 13. 7.  
Le. 23. 17.  
1 Co. 5. 6.



<sup>(35)</sup> ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,  
 "Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κε- (r) Ps. 78. 2.  
 κρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

<sup>(36)</sup> Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν <sup>β)</sup> ὁ  $\frac{140}{X}$   
 Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέ-  
 γοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ <sup>β)</sup> om. Ln. Tf.  
 ἀγροῦ. <sup>(37)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων <sup>(Gb. 3).</sup>  
 τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(38)</sup> ὁ δὲ  
 ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν  
 οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ  
 πονηροῦ. <sup>(39)</sup> \* ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβο- <sup>(a)</sup> Gb. 3. 15.  
 λος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ <sup>Jas. 8. 44.</sup>  
 θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. <sup>(40)</sup> ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ <sup>Ac. 13. 10.</sup>  
 ζιζάνια, καὶ πυρὶ <sup>γ)</sup> κατακαίεται, <sup>1 Jno. 3. 8.</sup> οὕτως ἔσται ἐν τῇ συν-  
 τελείᾳ τοῦ αἰῶνος <sup>δ)</sup> τούτου. <sup>(41)</sup> ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ <sup>(t) Joel 3. 13.</sup>  
 ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ <sup>Be. 14. 15.</sup>  
 τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς <sup>γ)</sup> καίεται,  
 ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, <sup>(42)</sup> <sup>u)</sup> καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν <sup>Gb. Sch. Tf.</sup>  
 κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-  
 μὸς τῶν ὀδόντων. <sup>(43)</sup> \* τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς <sup>δ)</sup> om. Ln. Tf.  
 ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων <sup>(Gb. 3).</sup>  
 ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

<sup>(44)</sup> Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θη-  
 σαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος  
 ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα  
 ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

<sup>(45)</sup> Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀν-  
 θρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· <sup>(46)</sup> ὃς  
 εὐρὼν <sup>γ)</sup> ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε <sup>(y) Ep. 1. 18.</sup>  
 πάντα ὅσα εἶχε, <sup>z)</sup> καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. <sup>1 Pe. 1. 18, 19.</sup>

<sup>(47)</sup> Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σα-  
 γῇνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους  
 συναγαγούσῃ· <sup>(48)</sup> ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ  
 τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς  
 ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. <sup>(49)</sup> <sup>a)</sup> οὕτως ἔσται ἐν <sup>(u) ch. 25. 32.</sup>  
 τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ  
 ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, <sup>(50)</sup> <sup>b)</sup> καὶ <sup>(b) ver. 42.</sup>







β) om. Ln. Tt.  
(Gb. =).

βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κἀμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. <sup>(51)</sup> β Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ, κύριε. <sup>(52)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

$\frac{141}{I}$

<sup>(53)</sup> Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρην ἐκείθεν. <sup>(54)</sup> καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; <sup>(55)</sup> c οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; <sup>(56)</sup> καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; <sup>(57)</sup> d Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. <sup>(58)</sup> e Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

$\frac{142}{I}$

(d) Is. 53. 3.  
Mat. 11. 6.

(e) Ro. 11. 20.  
He. 3. 12;  
4. 11.

$\frac{143}{II}$

XIV. ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, <sup>(2)</sup> καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· <sup>f</sup> αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. <sup>(3)</sup> Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

$\frac{144}{II}$

(g) He. 13. 4.  
(h) ch. 21. 26.  
Lu. 20. 6.

<sup>(4)</sup> ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, <sup>g</sup> Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. <sup>(5)</sup> h Καὶ θελὼν αὐτὸν ἀποκτείνειν, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. <sup>(6)</sup> γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· <sup>(7)</sup> ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. <sup>(8)</sup> Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. <sup>(9)</sup> Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, <sup>i</sup> διὰ δὲ τοὺς ὅρ-

$\frac{145}{VI}$

(i) Nu. 30. 2.  
Zec. 8. 17.

κους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι· <sup>(10)</sup> καὶ  
 πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.  
<sup>(11)</sup> καὶ ἡνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη  
 τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. <sup>(12)</sup> καὶ προσ-  
 ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ <sup>β)</sup> σῶμα, καὶ <sup>β)</sup> πτῶμα,  
 ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. <sup>Ln. (Gb. ∞).</sup>  
<sup>(13)</sup> καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκείθεν ἐν πλοίῳ <sup>146</sup>  
 εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι <sup>III</sup>  
 ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ τῶν πόλεων.  
<sup>(14)</sup> Καὶ ἐξελθὼν <sup>γ)</sup> ὁ Ἰησοῦς <sup>γ) om. Ln. Tf.</sup> εἶδε πολὺν ὄχλον, <sup>(k)</sup> καὶ <sup>(Gb. ∞).</sup>  
 ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώ-  
 στοὺς αὐτῶν. <sup>(15)</sup> Ὁψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ <sup>147</sup>  
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ <sup>I</sup>  
 ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελ-  
 θόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. <sup>(k) Is. 53. 4;</sup>  
<sup>(16)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ <sup>(l)</sup> χρεῖαν ἔχουσιν <sup>(l) Is. 55. 1.</sup>  
 ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν <sup>(17)</sup> Οἱ δὲ λέγουσιν <sup>Mat. 11. 28.</sup>  
 αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο <sup>Re. 7. 17.</sup>  
 ἰχθύας. <sup>(18)</sup> Ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. <sup>(19)</sup> Καὶ  
 κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους,  
 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀνα-  
 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, <sup>(m)</sup> εὐλόγησε· καὶ κλάσας <sup>(m) Ps. 113.</sup>  
 τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. <sup>1. 3.</sup>  
<sup>(20)</sup> καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ <sup>Ac. 3. 26.</sup>  
 περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. <sup>(n) Ps. 145. 16.</sup>  
<sup>(21)</sup> οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὥσπερ πεντακισχίλιοι, <sup>Phi. 4. 19.</sup>  
 χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. <sup>(22)</sup> Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν <sup>(o) om. Gb. Sch.</sup>  
<sup>δ)</sup> ὁ Ἰησοῦς <sup>δ)</sup> τοὺς μαθητὰς <sup>δ)</sup> αὐτοῦ <sup>δ)</sup> ἐμβῆναι εἰς τὸ <sup>Ln. Tf.</sup>  
 πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπο-  
 λύσει τοὺς ὄχλους. <sup>(23)</sup> καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη <sup>148</sup>  
 εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν <sup>ο</sup> προσεύξασθαι. Ὁψίας δὲ γε-  
 νομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. <sup>(24)</sup> τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς <sup>VI</sup>  
 θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ <sup>149</sup>  
 ἐναντίος ὁ ἄνεμος. <sup>(25)</sup> Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς <sup>II</sup>  
 ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς <sup>η)</sup> ὁ Ἰησοῦς, <sup>η) om. Gb. Sch.</sup> περιπατῶν ἐπὶ τῆς <sup>Ln. Tf.</sup>  
 θαλάσσης. <sup>(26)</sup> καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν  
 θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι











φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. <sup>(27)</sup> εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, *Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι,* <sup>1</sup> *μὴ φοβεῖσθε.* <sup>(28)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, *Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.* <sup>(29)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν, *Ἐλθέ.* Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. <sup>(30)</sup> βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἄρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε, λέγων, *Κύριε, σῶσόν με.* <sup>(31)</sup> Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, *Ὀλιγόπιστε,* <sup>2</sup> *εἰς τί ἐδίστασας;* <sup>(32)</sup> Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· <sup>(33)</sup> οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, *Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.* <sup>(34)</sup> Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. <sup>(35)</sup> καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· <sup>(36)</sup> καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· \* καὶ ὅσοι ἤψαντο, διεσώθησαν.

XV. *TOTE* προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, <sup>(2)</sup> *Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουνσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;* οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. <sup>(3)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, *Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;* <sup>(4)</sup> Ὁ γὰρ Θεὸς <sup>β</sup> ἐνετείλατο, λέγων, *"β* *τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.* <sup>(5)</sup> ὑμεῖς δὲ λέγετε, *Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐάν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ.* <sup>(6)</sup> καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. <sup>(7)</sup> Ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, <sup>(8)</sup> *"* *Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ"* <sup>(9)</sup> *τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρῳ ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.* <sup>(10)</sup> μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδα-

σκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. <sup>(10)</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. <sup>(11)</sup> οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. <sup>(12)</sup> Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; <sup>(13)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, <sup>x</sup> Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. <sup>(14)</sup> ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι <sup>155</sup> τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. <sup>(15)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ <sup>X</sup> Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. <sup>(16)</sup> Ὁ δὲ <sup>β</sup> Ἰησοῦς εἶπεν, <sup>z</sup> Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; <sup>(17)</sup> <sup>γ</sup> οὐπω<sup>u</sup> νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; <sup>(18)</sup> <sup>u</sup> τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. <sup>(19)</sup> <sup>b</sup> ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. <sup>(20)</sup> ταῦτά ἐστι τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

<sup>(21)</sup> Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ <sup>(c)</sup> μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. <sup>(22)</sup> καὶ ἰδού, γυνὴ Χανααῖα ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν <sup>δ</sup> αὐτῷ, <sup>δ</sup> λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. <sup>(23)</sup> Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. <sup>(24)</sup> <sup>d</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. <sup>(25)</sup> Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, <sup>159</sup> βοήθει μοι. <sup>(26)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. <sup>(27)</sup> Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. <sup>(28)</sup> Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν

(x) Jno. 15. 2;  
1 Jno. 2. 19.

156  
V

157  
VI

(y) ch. 23. 16.  
Jno. 9. 39..41.

β) om. Ln. Tf.  
γ) οὐ, Ln. Tf.

(z) ch. 16. 9.  
(u) Ja. 3. 6.

(b) Ge. 6. 5;  
8. 21.

(c) Ps. 45. 12.

δ) om. Ln. Tf.

(d) ch. 10. 5, 6.  
Ac. 13. 46.  
Ro. 15. 8.

158  
V

159  
VI

(e) Pr. 15. 33;  
16. 19.  
Ja. 4. 6.





(29) Καὶ μεταβάς ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν  
λασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος,

ἐκάθητο ἐκεῖ. <sup>(30)</sup> καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἐτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. <sup>(31)</sup> ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ. <sup>(32)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε,

<sup>9</sup> Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήσταις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. <sup>(83)</sup> Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν

ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσούτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον  
τοσούτον; <sup>(34)</sup> Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους  
ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, <sup>h</sup> καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

(35) Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν·  
(36) καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχα-  
ριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ  
μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. (37) Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορ-  
τάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,  
ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. (38) οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρα-  
κισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

<sup>(39)</sup> Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον,  
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

XVI. *ΚΑΙ* προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδ-  
δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν ἰ σημεῖον ἐκ τοῦ  
οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς. <sup>(2)</sup> ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ-

τοῖς, Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρρᾶζει γὰρ ὁ οὐρανός. <sup>(3)</sup> Καὶ πρῶτ', Σήμερον χειμών· πυρρᾶζει γὰρ

στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον  
τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα<sup>k</sup> τῶν

4



καιρῶν οὐ δύνασθε; <sup>(4)</sup> γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς ση- 163  
VI  
μείον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ  
' τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐ- (1) Jon. 1. 17.  
τοὺς, ἀπῆλθε.

<sup>(5)</sup> Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελά- 164  
II  
θοντο ἄρτους λαβεῖν. <sup>(6)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁράτε  
καὶ προσέχετε <sup>α</sup> ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ-  
δουκαίων. <sup>(7)</sup> Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, 165  
VI  
Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. <sup>(8)</sup> Γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν (m) Ex. 12. 20.  
1 Co. 5. 7.  
<sup>β</sup> αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι  
ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; <sup>(9)</sup> οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ <sup>γ</sup> μνημονεύετε β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους (n) De. 4. 9.  
Ps. 78. 7;  
103. 2.  
κοφίνους ἐλάβετε; <sup>(10)</sup> οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρα-  
κισχιλίων, καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; <sup>(11)</sup> πῶς οὐ (o) ch. 15. 34.  
νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ᾧ ἄρτου" εἶπον ὑμῖν <sup>δ</sup> προσέχειν" ἀπὸ γ) ἄρτων,  
Sch. Ln. Tf.  
(Gb. ∞).  
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; <sup>(12)</sup> Τότε  
συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ  
ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ- δ) προσέ-  
χεται ὅτι,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).  
δουκαίων.

<sup>(13)</sup> Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς 166  
I  
Φιλιππου ἡρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα με  
λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; (p) ch. 14. 2.  
<sup>(14)</sup> <sup>ρ</sup> Οἱ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν· ἄλλοι  
δὲ Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἣ ἔνα τῶν προφητῶν. (q) Jno. 11. 27.  
Ac. 8. 37; 9. 20.  
1 Jno. 4. 15;  
5. 5.  
<sup>(15)</sup> Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; <sup>(16)</sup> <sup>q</sup> Ἀπο-  
κριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς  
τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. <sup>(17)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν  
αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ  
αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς  
οὐρανοῖς. <sup>(18)</sup> <sup>ς</sup> Καγὼ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος,  
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν,  
καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. <sup>(19)</sup> <sup>ι</sup> καὶ δώσω 167  
X  
σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν (r) 1 Co. 2. 10;  
12. 3.  
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ (s) Jno. 1. 43.  
(t) ch. 18. 18.  
Jno. 20. 23.  
ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρα- ζ) ἐπετίμη-  
σεν,  
Ln. (Gb. ∞).  
η) om. Ln. Tf.  
θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
νοῖς. <sup>(20)</sup> Τότε <sup>ς</sup> διεστείλατο" τοῖς μαθηταῖς <sup>η</sup> αὐτοῦ, ἵνα 168  
II  
μηδενὶ εἰπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν <sup>θ</sup> Ἰησοῦς" ὁ Χριστός.







(21) Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύνειν τοῖς μαθη-  
 ταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ  
 (κ) He. 2. 10;  
 12. 2.  
 1 Pe. 4. 1.  
 169  
 VI  
 πολλὰ " παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ  
 γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ  
 ἐγερθῆναι. (22) καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος  
 ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων, Ἰλεῶς σοι, κύριε· οὐ μὴ  
 ἔσται σοι τοῦτο. (23) Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ,  
 Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ  
 170  
 II  
 φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. (24) Τότε  
 ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω  
 μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυ-  
 ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. (25) \* ὃς γὰρ ἂν θέλῃ  
 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν  
 (γ) ch. 25. 31;  
 26. 64.  
 Zec. 14. 5.  
 Jude 14.  
 ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν·  
 (26) τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἂν τὸν κόσμον ὅλον  
 κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει  
 171  
 X  
 ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; (27) ὃς γὰρ  
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ  
 πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀπο-  
 172  
 II  
 δώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. (28) Ἀμὴν λέγω  
 ὑμῖν, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ  
 γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου  
 ἐρχόμενον \* ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

(z) Phi. 3. 21.  
 2 Pe. 1. 16  
 ..18.

XVII. ΚΑΙ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ  
 Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν  
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν  
 κατ' ἰδίαν. (2) καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ  
 ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια  
 αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. (3) καὶ ἰδού, ὥφθησαν  
 αὐτοῖς ἁ Μωσῆς καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.  
 (4) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλὸν  
 ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς  
 (b) Jno. 1. 34.  
 Is. 42. 1.  
 2 Pe. 1. 17.  
 σκηναὶς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν Ἡλίᾳ.  
 (5) b ὃς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, νεφέλη φωτεινὴ ἐπε-  
 σκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέ-  
 γουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐ-

(a) Nu. 12. 8.  
 De. 34. 10.

δόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. <sup>(6)</sup> Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεισον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν, καὶ <sup>(e)</sup> Da. 8. 18; 9. 21; 10. 10, 18. εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. <sup>(8)</sup> Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

<sup>(9)</sup> Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. <sup>(10)</sup> <sup>d</sup> Καὶ <sup>173</sup> VI ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; <sup>(d)</sup> Mal. 4. 5. <sup>(11)</sup> Ὁ δὲ <sup>β</sup> Ἰησοῦς <sup>α</sup> ἀποκριθεὶς εἶπεν γ' αὐτοῖς, <sup>ε</sup> Ἡλίας <sup>β</sup> om. Ln. Tf. (Gb. =). μὲν ἔρχεται <sup>δ</sup> πρῶτον, <sup>γ</sup> καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. <sup>(12)</sup> λέγω <sup>γ</sup> om. Ln. Tf. δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, <sup>(e)</sup> Mal. 4. 5, 6. ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς <sup>δ</sup> om. Ln. Tf. (Gb. =). τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. <sup>(13)</sup> Τότε συνήκαν οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ <sup>f</sup> Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ <sup>(f)</sup> ch. 11. 14. εἶπεν αὐτοῖς.

<sup>(14)</sup> Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν <sup>174</sup> II αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, <sup>(15)</sup> καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. <sup>(16)</sup> καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. <sup>(17)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; <sup>g</sup> ἕως πότε <sup>(g)</sup> Jno. 14. 12; 16. 7. ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. <sup>(18)</sup> Καὶ ἐπετί- <sup>Δο. 5, 12, 15, 16.</sup> μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. <sup>(19)</sup> Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν <sup>175</sup> V εἶπον, Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; <sup>(20)</sup> <sup>h</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. <sup>(h)</sup> 1 Co. 13. 2. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρείτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσκει ὑμῖν. <sup>(21)</sup> τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία.





$\frac{176}{11}$

(32) ἈΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, (23) καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

(i) Jno. 14.  
1, 2.  
2 Co. 13. 4.

$\frac{177}{X}$

(k) Ex. 30. 13.

(l) De. 28. 43,  
65.

(24) Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; (25) Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοὶ δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; (26) Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. (27) ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεῖς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

$\frac{178}{11}$

(m) Ps. 8. 6. 8.  
1 Co. 15. 27.  
Re. 4. 11.

(o) ch. 10. 40.

$\frac{179}{11}$

(p) Ro. 14. 1;  
15. 1.  
1 Jno. 2. 1, 12.

(q) 1 Co. 11. 19.

(r) αὐτὸν,  
1m. Tt. (Gb. w.).

XVIII. ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; (2) Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, (3) καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γέννησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. (4) Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. (5) καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιούτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. (6) ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγῃ τῆς θαλάσσης. (7) Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. (8) Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ὀλίγον









λεί, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.  
<sup>(24)</sup> ἄρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἰς  
ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. <sup>(25)</sup> μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ  
ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι,  
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα  
εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. <sup>(26)</sup> πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσε-  
κύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ  
πάντα σοι ἀποδώσω. <sup>(27)</sup> σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ  
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν  
αὐτῷ. <sup>(28)</sup> Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν  
συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ  
κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος <sup>β)</sup> μοι <sup>γ)</sup> ὅ τι <sup>δ)</sup>  
ὀφείλεις. <sup>(29)</sup> πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς  
πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, Μακροθύμησον  
ἐπ' ἐμοί, καὶ <sup>ε)</sup> πάντα ἀποδώσω σοι. <sup>(30)</sup> ὁ δὲ οὐκ ἠθέλην,  
ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῶ  
τὸ ὀφειλόμενον. <sup>(31)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ  
γεγόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν  
τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γεγόμενα. <sup>(32)</sup> Τότε προσκα-  
λεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δούλε  
πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ  
παρεκάλεσάς με· <sup>(33)</sup> οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύν-  
δουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα; <sup>(34)</sup> καὶ ὀργισθεὶς ὁ  
κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ  
ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. <sup>(35)</sup> Οὕτω καὶ ὁ πατήρ  
μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος  
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν <sup>η)</sup> τὰ παραπτώ-  
ματα αὐτῶν."

β) om. Ln. Tf.  
(Gb. ±).

γ) εἴ τι,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

δ) om. Gb. Ln.  
Tf.

ε) om. Tf. [Ln.]  
(Gb. →).

(α) Is. 55. 8.

η) om. Gb. Ln.  
Tf.

XIX. ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς  
λόγους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν  
εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. <sup>(2)</sup> καὶ  
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν  
αὐτοὺς ἐκεῖ. <sup>(3)</sup> Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι  
πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες <sup>ο)</sup> αὐτῷ, "Εἰ ἔξεστιν  
ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν  
αἰτίαν; <sup>(4)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε

ο) om. Ln. Tf.  
(Gb. ±).

ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν (b) Ge. 1. 27; 5. 2. αὐτοὺς, (c) καὶ εἶπεν, Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος Mal. 2. 15. τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, (c) καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; (c) Ge. 2. 24. Ep. 5. 31. 1 Co. 6. 16. (c) ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. (7) Λέγουσιν αὐτῷ, (d) ch. 5. 31. De. 24. 1. ὅτι οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολύσαι αὐτήν; (8) Λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. (9) ε λέγω· 190 II δὲ ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ (e) 1 Co. 7. 11. πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. (10) Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμήσαι. (11) Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, (f) 1 Co. 7. 2, 7. 9, 17. Ὅτι οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τούτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. (12) γ εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

(13) Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξῃται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. (14) ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, (h) Ἀφετε τὰ παιδία, (i) Ex. 19. 8. De. 5. 27. 29. Tit. 3. 5. καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. (15) Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκείθεν. (k) Ex. 20. 13. De. 5. 17.

(16) ΚΑΙ ἰδὼν, εἰς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; (17) Ὁ (b) τί με δὲ εἶπεν αὐτῷ, (β) Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. (18) Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ (c) εἶπε, (d) Τὸ, οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις. (19) ε τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. (20) Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα (f) ch. 22. 39. Ro. 13. 9. Gal. 5. 14. Ep. 6. 2. Ja. 2. 8.











$\frac{194}{II}$  ἐφυλαξάμην <sup>β)</sup> ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; <sup>(21)</sup> Ἐφη  
β) om. Ln. Tf. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν  
 $\frac{195}{II}$  σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν  
ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. <sup>(22)</sup> Ἀκούσας δὲ ὁ  
νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων  
κτήματα πολλά.

(π) 1 Ti. 6. 9,  
10. <sup>(23)</sup> m Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν  
λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν  
γ) εἰσελ- βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. <sup>(24)</sup> πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώ-  
θεῖν, τερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος <sup>γ)</sup> διελθεῖν,  
Gb. Sch. Tf. ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.  
δ) om. Gb. Sch. <sup>(25)</sup> Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ <sup>δ)</sup> αὐτοῦ ἔξεπλήσσοντο  
Ln. Tf. σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; <sup>(26)</sup> Ἐμ-  
(n) Je. 32. 17.  
Zec. 8. 6. βλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ Παρὰ ἀνθρώποις  
Lu. 1. 37. τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

<sup>(27)</sup> Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡμεῖς  
 $\frac{196}{X}$  ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται  
ἡμῖν; <sup>(28)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω  
ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενε-  
 $\frac{197}{V}$  σίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης  
αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνον-  
 $\frac{198}{II}$  τες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. <sup>(29)</sup> καὶ πᾶς ὃς  
ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ  
μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνό-  
ματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζῶν αἰώνιον  
 $\frac{199}{II}$  κληρονομήσει. <sup>(30)</sup> πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι,  
καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

$\frac{200}{X}$  XX. ὍΜΟΙΑ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν  
ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῷ μισθώ-  
(o) Lu. 22. 29,  
30. σασθαι <sup>η)</sup> ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> συμφω-  
Ac. 3. 21. νήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν,  
2 Pe. 3. 13. ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> Καὶ  
Re. 21. 1. ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν  
(p) Jno. 4.  
37, 38. τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· <sup>(4)</sup> κακείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς  
1 Co. 3. 9. εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. <sup>(5)</sup> οἱ  
δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἑννάτην

ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. <sup>(6)</sup> Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὔρεν ἄλλους ἐστῶτας <sup>β)</sup> ἄργοις, καὶ <sup>β) om. Gb. Lu. Tf.</sup> λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἄργοι ; <sup>(7)</sup> λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, <sup>γ)</sup> καὶ ὁ <sup>γ) om. Ln. Tf. (Gb. =).</sup> ἐὰν ἡ δίκαιον λήψεσθε. <sup>(8)</sup> Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον <sup>(η) 1 Co. 15. 58. He. 6. 10.</sup> τοὺς ἐργάτας ; καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἄρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. <sup>(9)</sup> καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. <sup>(10)</sup> ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. <sup>(11)</sup> λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, <sup>(12)</sup> λέγοντες, Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βασιτάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. <sup>(13)</sup> ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν, Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι ; <sup>(14)</sup> ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. <sup>(15)</sup> ἢ οὐκ ἔξεστὶ μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς ; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι ; <sup>(16)</sup> οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

<sup>(17)</sup> ΚΑΙ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, <sup>(18)</sup> Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, <sup>(19)</sup> καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ Ἰσταυρῶσαι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

<sup>(20)</sup> Ἦ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτουσά τι παρ' αὐτοῦ. <sup>(21)</sup> ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις ; Λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς ἐξ ἐκωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.





(v) ch. 26. 39, 42. Jno. 18. 11. β) om. Gb. Ln. Tf. γ) om. Gb. Ln. Tf. 203 11 (w) Jno. 14. 2. Ep. 1. 3; 2. 4..7. (x) Phi. 2. 7. 1 Ti. 2. 6. Tit. 2. 14. 1 Pe. 1. 18, 19. (22) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. ὃ δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, β) καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι ; Ἄλγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. (23) Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, γ) καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε ἡ" τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐυνυνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὡ ὑπὸ τοῦ πατρός μου. (24) Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. (25) ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. (26) οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος. (27) καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος. (28) ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

205 II (39) ΚΑΙ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ, ἡκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. (30) καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ. (31) Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μείζον ἔκραζον, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ. (32) Καὶ ὡ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν ; (33) Ἄλγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. (34) Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ.

206 11 XXI. ΚΑΙ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, (2) λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. (3) καὶ εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ τί, ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ



Κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως δὲ <sup>β)</sup> ἀποστελεῖ" αὐ-  
 τούς. <sup>(1)</sup> Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθην <sup>207</sup>  
 διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, <sup>(5)</sup> "Εἶπατε τῇ θυγατρὶ <sup>VII</sup>  
 Σιών, Ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, πραῦς καὶ <sup>(α)</sup> Is. 62. 11.  
 ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. <sup>(6)</sup> Πο- <sup>208</sup>  
 ρευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέ- <sup>II</sup>  
 ταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, <sup>(7)</sup> ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν <sup>β)</sup> ἀπο-  
 πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ <sup>στέλλει,</sup>  
 ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. <sup>(8)</sup> ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔσ- <sup>Gb. Sch.</sup>  
 τρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον  
 κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ.  
<sup>(9)</sup> οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκρα- <sup>209</sup>  
 ζον, λέγοντες, <sup>I</sup> "Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος  
 ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· "Ωσαννὰ ἐν τοῖς  
 ὑψίστοις. <sup>(c)</sup> Phi. 2. 10.  
<sup>(10)</sup> Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη <sup>1 Ti. 6. 15.</sup>  
 πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστὶν οὗτος; <sup>(11)</sup> <sup>d)</sup> Oἱ δὲ <sup>Re. 5. 12..14.</sup>  
 ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ  
 Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας.

<sup>(12)</sup> ΚΑΙ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, <sup>211</sup>  
 καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας <sup>I</sup>  
 ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέ-  
 στρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περι-  
 στεράς. <sup>(13)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, <sup>e)</sup> "Ο οἶκός μου <sup>Is. 56. 7.</sup>  
 οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε <sup>Je. 7. 11.</sup>  
 σπήλαιον ληστῶν. <sup>(14)</sup> Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ <sup>212</sup>  
 χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. <sup>(15)</sup> Ἰδόντες <sup>X</sup>  
 δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια <sup>213</sup>  
 ἃ ἐποί- <sup>V</sup>  
 ησε, καὶ τοὺς παῖδας κρᾶζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγον-  
 τας, "Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν, <sup>(16)</sup> καὶ εἶπον <sup>(f)</sup> 1 Sa. 2. 3.  
 αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; <sup>Ps. 8. 2.</sup>  
 "Ο δὲ Ἰησοῦς λέγει <sup>1 Co. 1. 19,</sup>  
 αὐτοῖς, Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε, <sup>27..29.</sup>  
<sup>g)</sup> "Οτι ἐκ στόματος <sup>214</sup>  
 νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; <sup>(17)</sup> καὶ κατα- <sup>VI</sup>  
 λιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ  
 νηλύσθη ἐκεῖ.

<sup>(18)</sup> Πρωτὰς δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε·





(19) καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. (20) Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ; (21) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὅρει τούτῳ εἴπητε, Ἀρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. (22) ἡ καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψετε.

215  
VI

(g) ch. 7. 7.  
Lu. 11. 9.  
Jno. 15. 7.  
1 Jno. 3. 22;  
5. 14.

216  
IV

217  
II

(23) ΚΑΙ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, ἡ Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; (24) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς καγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, καγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. (25) τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; (26) ἢ ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. (27) Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἶδαμεν. Ἐφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. (28) Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. (29) Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. (30) Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. (31) Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἡ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. (32) ἡ ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ

(h) Jno. 5. 36;  
8. 14.

(i) Mar. 6. 20.

(k) Pr. 29. 25.

218  
X

(l) Pr. 10. 4;  
13. 4.

(m) Lu. 7. 29,  
30.

(n) Lu. 3. 12,  
13.

β) ὁ ὕστερος,  
ρὸς,  
Ln. (Tf. 1841).

τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες <sup>β) om. Glb. Sch. Ln. Tf.</sup> οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

<sup>(33)</sup> Ἀλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος <sup>β) τις</sup> <sup>219 II</sup> ἦν ° οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. <sup>(34)</sup> ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. <sup>(35)</sup> καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. <sup>(36)</sup> πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. <sup>(37)</sup> ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. <sup>(38)</sup> <sup>(p) ch. 26. 3; 27. 1. Jno. 11. 53.</sup> Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατὰσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. <sup>(39)</sup> καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. <sup>(40)</sup> ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; <sup>(41)</sup> Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. <sup>(42)</sup> <sup>(q) Ps. 118. 22. Is. 28. 16. Ac. 4. 11. Ro. 9. 33. Ep. 2. 20. 1 Pe. 2. 7.</sup> Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; <sup>(43)</sup> Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθναι ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. <sup>(44)</sup> <sup>(r) Is. 8. 15.</sup> καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. <sup>(45)</sup> Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· <sup>(46)</sup> καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. <sup>220 I</sup>

<sup>(s) 2 Co. 9. 2. Re. 19. 7, 9.</sup>

XXII. ΚΑΙ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, <sup>(2)</sup> <sup>s</sup> Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία

<sup>221 V</sup>







2 Co. 6. 2.  
Re. 22. 17.

β) δ δὲ βα-  
σιλεὺς,  
Ln.Tf.(Gb.).

(u) Ac. 13. 46.  
(x) Jno. 3.  
14, 15.  
2 Co. 5. 20.  
Re. 22. 17.

222  
X

(y) Re. 3. 4;  
16. 15; 19. 8.

(z) ch. 8. 12;  
13. 42; 25. 30.

(y) om. Ln. Tf.  
(Gb. (c)).

δ) add  
αὐτὸν,  
Ln.Tf.(Gb.).

223  
II

(a) Pr. 29. 5.

τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους  
τῷ υἱῷ αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ  
καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ  
ἤθελον ἔλθειν. <sup>(4)</sup> Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους,  
λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἴδου, τὸ ἄριστόν μου  
ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ  
πάντα ἔτοιμα. <sup>(5)</sup> δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελή-  
σαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν  
ἐμπορίαν αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δού-  
λους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. <sup>(7)</sup> β) Ἀκούσας δὲ ὁ  
βασιλεὺς" ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ  
ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέ-  
πρησε. <sup>(8)</sup> Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος  
ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν " ἄξιοι. <sup>(9)</sup> πο-  
ρεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, <sup>x</sup> καὶ ὅσους ἂν  
εὔρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. <sup>(10)</sup> Καὶ ἐξελθόντες  
οἱ δούλοι ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους  
εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος  
ἀνακειμένων. <sup>(11)</sup> <sup>y</sup> εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι  
τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον  
ἔνδυμα γάμου. <sup>(12)</sup> καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰς-  
ῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφिमώθη.  
<sup>(13)</sup> <sup>z</sup> τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες  
αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, <sup>y</sup> ἄρατε αὐτὸν καὶ" ἐκβάλετε <sup>δ)</sup> "  
εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ  
βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. <sup>(14)</sup> πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλί-  
γοι δὲ ἐκλεκτοί.

<sup>(15)</sup> Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον  
ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. <sup>(16)</sup> καὶ ἀποστέλ-  
λουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν,  
λέγοντες, Διδάσκαλε, " οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν  
ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι  
περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.  
<sup>(17)</sup> εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον  
Καίσαρι, ἢ οὐ; <sup>(18)</sup> Γινὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν  
αὐτῶν εἶπε, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; <sup>(19)</sup> ἐπιδείξατέ  
μοι τὸ νόμισμα τοῦ κῆνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ







(l) Ps. 110. 1. <sup>(42)</sup> λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνας υἱὸς ἐστι; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ.  
 Ac. 2. 34.  
 1 Co. 15. 25.  
 He. 1. 13;  
 10. 12, 13.  
 β) ὑποκατά, <sup>(43)</sup> Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων, <sup>(41)</sup> Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον" τῶν ποδῶν σου. <sup>(15)</sup> Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; <sup>(16)</sup> Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

<sup>226</sup>  
II

<sup>227</sup>  
X

(m) Ne. 8. 4.  
 γ) om. Ln. Tf. (Gb. →).  
 (n) Ac. 15. 10.  
 Ga. 6. 13.  
<sup>228</sup>  
V

(o) Nu. 15. 38.  
 De. 6. 8;  
 22. 12.  
<sup>229</sup>  
II

δ) om. Ln. Tf. (Gb. →).  
 (p) 3 Jno. 9.  
 ζ) om. Ln. Tf. (Gb. →).  
 (q) Ja. 3. 1.  
 (r) Mal. 1. 6.  
<sup>230</sup>  
X

η) ὁ διδάσκαλος, <sup>(5)</sup> πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. <sup>(6)</sup> πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα <sup>(8)</sup> τῶν ἱματίων αὐτῶν. <sup>(6)</sup> φιλοῦσίν τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δεῖπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, <sup>(7)</sup> καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί, <sup>(5)</sup> ῥαββί. <sup>(4)</sup> ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, ῥαββί. <sup>2</sup> εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν <sup>η)</sup> ὁ καθηγητὴς, <sup>θ)</sup> ὁ Χριστός. <sup>9)</sup> πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. <sup>9)</sup> καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(10)</sup> μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. <sup>(11)</sup> ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἐστὶν ὑμῶν διάκονος. <sup>(12)</sup> ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

<sup>231</sup>  
V

(s) Job 22. 29.  
 Pr. 29. 23.  
 Ja. 4. 6.  
 1 Pe. 5. 5.  
 λ) om. Ln. Tf. (Gb. →).  
<sup>232</sup>  
V

<sup>(13)</sup> λ) Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. <sup>(14)</sup> Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,



ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμ-  
προσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,  
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. <sup>(15)</sup> Οὐαὶ <sup>233</sup>  
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι περι- <sup>X</sup>  
άγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ἵ ποιῆσαι ἓνα προσ- <sup>(t) Ro. 10. 10.</sup>  
ήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης  
διπλότερον ὑμῶν. <sup>(16)</sup> <sup>u</sup> Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ <sup>(u) ch. 15. 14.</sup>  
λέγοντες, <sup>a</sup> Ὃς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, <sup>z</sup> οὐδὲν ἐστίν· ὃς δ' <sup>(x) ch. 5. 33, 34.</sup>  
ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. <sup>(17)</sup> μωροὶ καὶ  
τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ  
ἀγιάζων τὸν χρυσόν; <sup>(18)</sup> καὶ, <sup>a</sup> Ὃς ἂν ὁμόση ἐν τῷ  
θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν· ὃς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ  
τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. <sup>(19)</sup> μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ  
μείζων, τὸ δῶρον, ἢ <sup>y</sup> τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ <sup>(y) Ex. 29. 37.</sup>  
δῶρον; <sup>(20)</sup> ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν  
αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· <sup>(21)</sup> <sup>z</sup> καὶ ὁ ὁμόσας <sup>(z) 1 Ki. 8. 13.</sup>  
ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ <sup>β</sup> κατοικοῦντι· <sup>β</sup> αὐτόν· <sup>κατοι-</sup>  
<sup>(22)</sup> <sup>a</sup> καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ <sup>κ' ἵσαντι,</sup>  
Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. <sup>Gb. Sch. Tf.</sup>

<sup>(23)</sup> Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, <sup>234</sup>  
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ <sup>V</sup>  
κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρί- <sup>(a) ch. 5. 34.</sup>  
σιν <sup>b</sup> καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, <sup>(b) Mi. 6. 8.</sup>  
κάκεῖνα μὴ ἀφίεναι. <sup>(24)</sup> ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες <sup>Ja. 1. 27.</sup>  
τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. <sup>(25)</sup> <sup>c</sup> Οὐαὶ <sup>235</sup>  
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρί- <sup>X</sup>  
ζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν <sup>236</sup>  
δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. <sup>(26)</sup> Φαρισαῖε <sup>V</sup>  
τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς  
παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

<sup>(27)</sup> Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, <sup>237</sup>  
ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν <sup>V</sup>  
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νε-  
κρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. <sup>(28)</sup> <sup>d</sup> οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξω- <sup>(d) Is. 29. 13.</sup>  
θεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ <sup>Eze. 33. 31.</sup>  
μεστοὶ ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. <sup>(29)</sup> Οὐαὶ ὑμῖν, <sup>238</sup>  
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε <sup>V</sup>











τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, <sup>(30)</sup> καὶ λέγετε, Εἰ ἡμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. <sup>(31)</sup> ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι <sup>(32)</sup> υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. <sup>(33)</sup> ὅφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; <sup>(34)</sup> <sup>e</sup> Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· <sup>(35)</sup> <sup>f</sup> ὅπως ἐλθῇ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. <sup>(36)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. <sup>(37)</sup> Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; <sup>(38)</sup> ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. <sup>(39)</sup> <sup>g</sup> λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μὴ με ἴδῃτε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

239  
X

240  
V

(e) Ac. 5. 40;  
22. 19.  
2 Co. 11. 24, 25.  
(f) Ge. 4. 8.  
De. 32. 35, 36.  
1 Ki. 18. 13.  
2 Ch. 24. 21, 22.

241  
V

(g) ch. 21. 9.  
Ps. 118. 26.

242  
II

XXIV. ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδείξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. <sup>(2)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ <sup>(3)</sup> μὴ" καταλυθήσεται. <sup>(3)</sup> Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπέ ἡμῖν, <sup>(4)</sup> πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; <sup>(4)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, <sup>(5)</sup> Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. <sup>(5)</sup> πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλα-

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

243  
II

(h) De. 29. 29.

(i) Ep. 5. 6.  
Col. 2. 8.  
2 Th. 2. 3.

νησουσι. <sup>(6) k</sup> Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοᾷς  
 πολέμων. ὁράτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι,  
 ἀλλ' οὐπω ἐστὶ τὸ τέλος. <sup>(7)</sup> Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος  
 ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ  
 καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. <sup>(8)</sup> πάντα δὲ ταῦτα  
 ἀρχὴ ὧδίνων. <sup>(9) l</sup> Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν,  
 καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάν-  
 των τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. <sup>(10)</sup> καὶ τότε σκανδα-  
 λισθήσονται πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ  
 μισήσουσιν ἀλλήλους· <sup>(11)</sup> καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται  
 ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς· <sup>(12)</sup> καὶ διὰ τὸ  
 πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολ-  
 λῶν· <sup>(13)</sup> ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.  
<sup>(14)</sup> καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας  
 ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.  
 καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. <sup>(15) m</sup> Ὅταν οὖν ἴδῃτε τὸ βδέ-  
 λυμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προ-  
 φήτου, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἀγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω·)  
<sup>(16)</sup> τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη·  
<sup>(17)</sup> ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἅραι· <sup>(18)</sup> β<sup>1</sup> τι<sup>1</sup> ἐκ τῆς  
 οἰκίας αὐτοῦ· <sup>(19)</sup> καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω  
 ὀπίσω ἅραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· <sup>(20)</sup> οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ  
 ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.  
<sup>(21)</sup> " προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶ-  
 νος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ. <sup>(22)</sup> Ἔσται γὰρ τότε θλίψις  
 μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν,  
 οὐδ' οὐ μὴ γένηται. <sup>(23)</sup> καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ  
 ἡμέραι ἐκείναι οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς  
 ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. <sup>(24)</sup> Τότε  
 εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἴδου, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε, μὴ πι-  
 στεύσητε. <sup>(25)</sup> Ἐγερθήσονται γὰρ <sup>p</sup> ψευδόχριστοι καὶ ψευ-  
 δοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,  
 ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. <sup>(26)</sup> Ἰδου,  
 προεῖρηκα ὑμῖν· ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἴδου, ἐν τῇ  
 ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθῃτε· Ἴδου, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ  
 πιστεύσητε. <sup>(27)</sup> ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπὸ  
 ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται <sup>γ</sup> καὶ"







$\frac{257}{V}$

ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(28)</sup> <sup>q</sup> ὅπου γὰρ ἔαν

$\frac{258}{II}$

ἢ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ αἰετοί. <sup>(29)</sup> <sup>r</sup> Εὐθέως

(q) Job 39. 30.

δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκο-  
τισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,  
καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνά-  
μεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. <sup>(30)</sup> <sup>s</sup> καὶ τότε φανή-

$\frac{259}{II}$

σεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ·

(r) Is. 13. 10.

καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται

Eze. 32. 7.

τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν

Joel 2. 31 ;

τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. <sup>(31)</sup> <sup>t</sup> καὶ

3. 15.

ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς

Ac. 2. 20.

μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ

(s) Re. 1. 7.

τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων

(t) ch. 13. 41.

αὐτῶν.

1 Co. 15. 52.

<sup>(32)</sup> Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν

1 Th. 4. 16.

ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα

(v) Ja. 5. 9.

ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· <sup>(33)</sup> <sup>r</sup> οὕτω καὶ ὑμεῖς,

ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ

(x) ch. 5. 18.

θύραις. <sup>(34)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ

αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. <sup>(35)</sup> <sup>r</sup> Ὁ οὐρανὸς καὶ

ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

$\frac{260}{VI}$

<sup>(36)</sup> Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν,

οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατὴρ <sup>(β)</sup> μου"

μόνος. <sup>(37)</sup> <sup>y</sup> Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται

$\frac{261}{V}$

καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(38)</sup> ὥσπερ γὰρ

ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώ-

γοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι

ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, <sup>(39)</sup> <sup>z</sup> καὶ οὐκ

ἔγνωσαν, ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,

οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

$\frac{262}{V}$

<sup>(40)</sup> Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἰς παραλαμβά-

νεται, καὶ ὁ εἰς ἀφίεται. <sup>(41)</sup> δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ μύλῳ·

μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

$\frac{263}{VI}$

<sup>(42)</sup> Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα ὁ κύριος

ὑμῶν ἔρχεται. <sup>(43)</sup> <sup>a</sup> ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ

οἰκοδεσπότης ποία φυλακῇ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγό-

ρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

(β) om. Gb. Ln.

(y) Ge. 6. 3..

5; 7. 5.

1 Pe. 3. 20.

(z) Pr. 29. 1.

1 Thes. 4. 3.

(a) 1 Thes. 5. 2.

2 Pe. 3. 10.

Re. 3. 3; 16. 15.

(14) διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ  
δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. (45) Τίς ἄρα ἐστὶν 265  
ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος  
αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν  
τροφήν ἐν καιρῷ; (46) δ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν 266  
ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. (47) c ' Ἀμὴν  
λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κατα-  
στήσει αὐτόν. (48) 'Εὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐκεῖνος  
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζῃ ὁ κύριός μου ἐλθεῖν, (49) καὶ  
ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους, β) " γ) ἐσθίειν δὲ καὶ β) add  
πίνειν" μετὰ τῶν μεθύνοντων, (50) ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου  
ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώ-  
σκει, (51) d καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ  
μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσεται· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ  
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

(b) Re. 16. 15.

266  
V

(c) ch. 25. 21.  
Lu. 22. 29, 30.

267  
V

β) add  
αὐτοῦ,  
Sch. Ln. Tf.  
(Gb. ~).  
γ) ἐσθίῃ δὲ  
καὶ πίνῃ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(d) ch. 8. 12;  
13. 42; 25. 30.

268  
X

XXV. ΤΟΤΕ ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-  
νῶν δέκα e παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας  
αὐτῶν ἐξηλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. (2) πέντε δὲ  
ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραὶ. (3) αἵτινες  
μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ'  
ἑαυτῶν ἔλαιον· (4) αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς  
ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. (5) χρονίζον-  
τος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.  
(6) μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, 'Ιδοὺ, ὁ νυμφίος  
δ) ἔρχεται," ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (7) Τότε ἡγέρ-  
θησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, f καὶ ἐκόσμησαν τὰς  
λαμπάδας αὐτῶν. (8) αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον,  
Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν  
σβέννυνται. (9) 'Ἀπεκριθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι,  
Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον  
πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. (10) ἀπερ-  
χομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ  
ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, g καὶ  
ἐκλείσθη ἡ θύρα. (11) ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ  
παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. (12) 'Ο  
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, 'Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, h οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

(e) Ca. 1. 3.  
2 Co. 11. 2.  
Re. 14. 4.

δ) om. Ln. Tf.

(f) Ps. 37. 6;  
97. 11.  
Pr. 4. 18;  
13. 9.

(g) Lu. 13. 25.

(h) ch. 7. 23.





(i) 1 Co. 16. 13.  
1 Pe. 5. 8.  
Re. 16. 15.

(13) ἰ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, <sup>(β)</sup> ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται."

$\frac{269}{II}$

$\frac{270}{V}$

(11) Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. <sup>(16) κ</sup> πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰρ-

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(γ) Pr. 10. 4;  
13. 4; 21. 5.  
He. 11. 6.

γ) ἐκέρδη-  
σεν,

Ln. (Gb. ~).

γάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ᾧ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

(17) ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.

(18) ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυσεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> Μετὰ δὲ

χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. <sup>(20)</sup> καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε

τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα

πέντε τάλαντα ἐκέρδησα <sup>(δ)</sup> ἐπ' αὐτοῖς." <sup>(21) ι'</sup> Ἐφη δὲ αὐτῷ

ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα

ἧς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν

χαρὰν τοῦ κυρίου σου. <sup>(22)</sup> Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο

τάλαντα λαβὼν εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέ-

δωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα <sup>(δ)</sup> ἐπ' αὐτοῖς."

(23) Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ

πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·

εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. <sup>(24)</sup> Προσελθὼν

δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπε, Κύριε, ἔγνων σε

ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας,

καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· <sup>(25)</sup> καὶ φοβηθεὶς,

ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις

τὸ σόν. <sup>(26)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ,

Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ

ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; <sup>(27)</sup> ἔδει οὖν

σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζῖταις· καὶ ἐλθὼν

ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. <sup>(28)</sup> ἄρατε οὖν ἀπ'

αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.

(29) ἡ Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθή-

σεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ'

αὐτοῦ. <sup>(30) ο</sup> Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ

(δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(ι) ch. 24. 47.  
Lu. 22. 29, 30.

(ζ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(m) Ju. 2. 10.  
Ps. 9. 10.  
Mal. 1. 13.

(n) Lu. 19. 26.

(ο) ch. 8. 12;  
13. 42; 22. 13.

$\frac{271}{II}$

$\frac{272}{V}$



σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

(31) <sup>p</sup> Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ <sup>β</sup> ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, <sup>(32)</sup> <sup>q</sup> καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, <sup>(33)</sup> καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

273  
X  
(p) Zec. 14. 5.  
1 Thes. 4. 16.  
2 Thes. 1. 7.  
Jude 14.  
Re. 1. 7.  
(β) om. Gb. Lu.  
Tf.  
(q) Eze. 34.  
17. 20.  
Ro. 14. 10.  
2 Co. 5. 10.

(34) Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.  
(35) <sup>r</sup> Ἐπέινασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με·  
(36) γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με.  
(37) Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; <sup>(38)</sup> πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν; <sup>(39)</sup> πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε;  
(40) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἔφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

(r) Is. 58. 7.  
Eze. 18. 7.  
Ja. 1. 27.  
(s) Pr. 19. 17.  
He. 6. 10.

(41) Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Ὑποτάγεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. <sup>(42)</sup> Ἐπέινασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· <sup>(43)</sup> ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. <sup>(44)</sup> Τότε ἀποκριθήσονται <sup>γ</sup> αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; <sup>(45)</sup> Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. <sup>(46)</sup> <sup>u</sup> Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

(t) ch. 7. 23.  
Ps. 6. 8.  
Lu. 13. 27.  
(γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
(u) Da. 12. 2.  
Jno. 5. 29.







274  
I

(x) Ex. 12. 6..  
10, 18.  
Le. 23. 5.  
1 Co. 5. 7, 8.

XXVI. *ΚΑΙ* ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάν-  
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,  
(2) *Ἔ*οιδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ  
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.  
(3) *Τ*ότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς <sup>(β)</sup> καὶ οἱ γραμματεῖς" καὶ  
οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως  
τοῦ λεγομένου Καϊάφα, <sup>(4)</sup> καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν  
Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλω, καὶ ἀποκτείνωσιν. <sup>(5)</sup> ἔλεγον  
δὲ, *Μ*ὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.  
(6) *Τ*οῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σί-  
μωνος τοῦ λεπροῦ, <sup>(7)</sup> προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ <sup>(γ)</sup> ἀλάστρον  
μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν  
αὐτοῦ ἀνακειμένου. <sup>(δ)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡγα-  
νάκτησαν, λέγοντες, *Εἰς* τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; <sup>(9)</sup> ἡδύνατο  
γὰρ τοῦτο <sup>(η)</sup> τὸ μύρον" πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι  
τοῖς πτωχοῖς. <sup>(10)</sup> *Γ*νοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, *Τί*  
κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργά-  
(z) *σ*ατο εἰς ἐμέ. <sup>(11)</sup> *π*άντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ'  
ἑαυτῶν. ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. <sup>(12)</sup> *β*αλοῦσα γὰρ αὕτη  
τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι  
με ἐποίησεν. <sup>(13)</sup> *ἀ*μὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ  
εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ  
(a) *ἐ*ποίησεν αὕτη, <sup>(14)</sup> *εἰς* μνημόσυνον αὐτῆς.  
<sup>(14)</sup> *Τ*ότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας  
(b) *Ἰ*σκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, <sup>(15)</sup> εἶπε, *Τί* θέλετέ μοι  
δοῦναι, καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; *Οἱ* δὲ ἔστησαν  
αὐτῷ <sup>(16)</sup> *τ*ριάκοντα ἀργύρια" καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαι-  
(c) *ρ*ίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.  
<sup>(17)</sup> *Τ*ῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ  
τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες <sup>(δ)</sup> αὐτῷ," *Π*οῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν  
σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; <sup>(18)</sup> *Ὁ* δὲ εἶπεν, *Ἔ*πάγετε εἰς τὴν  
πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἵπατε αὐτῷ, *Ὁ* διδάσκαλος  
λέγει, *Ὁ* καιρὸς μου ἐγγὺς ἐστὶ πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα  
μετὰ τῶν μαθητῶν μου. <sup>(19)</sup> *Κ*αὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς  
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.  
<sup>(20)</sup> *Ὁ*ψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(21) καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς 279  
 ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. (22) Καὶ λυπούμενοι σφόδρα 280  
 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ, ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, 1  
 κύριε; (23) Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ 281  
 ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. (24) ὁ μὲν 282  
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· 283  
 οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 284  
 παραδίδεται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος 285  
 ἐκείνος. (25) Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν 286  
 εἶπε, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. 287

(26) Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, 288  
 καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ 289  
 εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. (27) Καὶ 290  
 λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, 291  
 λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· (28) τοῦτο γάρ ἐστι τὸ 292  
 αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυ- 293  
 νόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. (29) λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ 294  
 μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, 295  
 ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν 296  
 καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου. 297

(30) Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 298  
 (31) τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλι- 299  
 σθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ, 300  
 Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό- 301  
 βατα τῆς ποίμνης. (32) μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, ἰπροάξω 302  
 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. (33) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος 303  
 εἶπεν αὐτῷ, Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν 304  
 σοι, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. (34) Ἐφη αὐτῷ ὁ 305  
 Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν 306  
 ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἵ τρις ἀπαρνήσῃ με. (35) Λέγει αὐτῷ 307  
 ὁ Πέτρος, Κὰν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε 308  
 ἀπαρνήσομαι. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. 309

(36) ΤΟΤΕ ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 310  
 λεγόμενον Γεθσημανῇ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθί- 311  
 στατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. (37) Καὶ 312  
 παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, 313

279  
 1V  
 280  
 I  
 281  
 11  
 282  
 283  
 284  
 I  
 285  
 11  
 286  
 287  
 288  
 289  
 290  
 291  
 292  
 293  
 294  
 295  
 296  
 297  
 298  
 299  
 300  
 301  
 302  
 303  
 304  
 305  
 306  
 307  
 308  
 309  
 310  
 311  
 312  
 313

(d) 1 Ch. 28. 9.  
 (e) 1 Co. 11. 24.  
 (f) Ps. 40. 7, 8.  
 Jno. 10. 17, 18.  
 He. 2. 12.  
 (g) ch. 20. 28.  
 Ro. 5. 15.  
 (h) Zec. 13. 7.  
 (i) ch. 28. 16.  
 Mar. 16. 7.  
 Ac. 15. 18.  
 Ep. 1. 9.

(j) Ps. 19. 11..  
 13 : 139. 23.  
 Je. 17. 10.

(k) ch. 4. 21.





<sup>293</sup>  
<sup>IV</sup> ἤρξατο λυπείσθαι <sup>1</sup> καὶ ἀδημονεῖν. <sup>(38)</sup> τότε λέγει αὐτοῖς,  
<sup>(2)</sup> Jno. 12. 27. Περὶ λυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέναιτε ὥδε  
<sup>294</sup>  
<sup>I</sup> καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. <sup>(39)</sup> <sup>m</sup> Καὶ προσελθὼν μικρὸν,  
<sup>(m)</sup> He. 5. 7, 8. ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων,  
<sup>295</sup>  
<sup>I</sup> Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ  
<sup>296</sup>  
<sup>II</sup> ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.  
<sup>(11)</sup> Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς  
<sup>(n)</sup> Ps. 69. 8, 20.  
<sup>Is. 63. 5.</sup> καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε  
<sup>297</sup>  
<sup>IV</sup> "μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; <sup>(11)</sup> γρηγορεῖτε καὶ  
<sup>298</sup>  
<sup>VI</sup> προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν  
<sup>(o)</sup> Ps. 69.  
<sup>13..17.</sup> πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. <sup>(42)</sup> Πάλιν ἐκ  
<sup>He. 5. 7.</sup> δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, ° Πάτερ μου, εἰ  
<sup>299</sup>  
<sup>IV</sup> οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν  
<sup>300</sup>  
<sup>I</sup> μὴ αὐτὸ πῖω, γεννηθῇτω τὸ θέλημά σου. <sup>(43)</sup> Καὶ ἐλθὼν  
<sup>(p)</sup> Ps. 116. 7.  
<sup>Is. 28. 12.</sup> εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ  
<sup>301</sup>  
<sup>II</sup> ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. <sup>(44)</sup> Καὶ ἀφείς αὐτοὺς, ἀπελθὼν  
<sup>302</sup>  
<sup>I</sup> πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.  
<sup>(q)</sup> Job 19. 19.  
<sup>Ps. 41. 9.</sup> <sup>(15)</sup> τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει  
<sup>303</sup>  
<sup>X</sup> αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ <sup>p</sup> ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ,  
<sup>(r)</sup> Ge. 9. 6.  
<sup>Ro. 12. 19.</sup> ἡγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς  
<sup>1Pe. 2. 20..23.</sup> χεῖρας ἀμαρτωλῶν. <sup>(46)</sup> ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. ἰδοὺ, ἡγ-  
<sup>Re. 13. 10.</sup> γικεν ὁ παραδιδούς με.  
<sup>(47)</sup> Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, <sup>q</sup> Ἰούδας εἰς τῶν  
<sup>(s)</sup> Job 19. 19.  
<sup>Ps. 41. 9.</sup> δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρων  
<sup>304</sup>  
<sup>II</sup> καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ  
<sup>305</sup>  
<sup>I</sup> λαοῦ. <sup>(48)</sup> ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον,  
<sup>(49)</sup> λέγων, Ἄν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.  
<sup>(50)</sup> Καὶ εὐθέως, προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε, Χαῖρε,  
<sup>(51)</sup> ῥαββὶ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. <sup>(50)</sup> ὁ δὲ Ἰησοὺς εἶπεν  
<sup>(52)</sup> αὐτῷ, Ἐταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβα-  
<sup>(53)</sup> λον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.  
<sup>(52)</sup> Καὶ ἰδοὺ, εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,  
<sup>(53)</sup> ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δούλον  
<sup>(54)</sup> τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. <sup>(52)</sup> τότε λέγει  
<sup>(55)</sup> αὐτῷ ὁ Ἰησοὺς, Ἀπόστρεφόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν  
<sup>(56)</sup> τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μα-  
<sup>(57)</sup> χαίρᾳ ἀπολούνται. <sup>(53)</sup> ἡ δὲ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρα-



καλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων ; <sup>(54)</sup> πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι ;

(s) Is. 53. 8, 10.  
Zec. 13. 7.

<sup>(55)</sup> Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με ; καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. <sup>(56)</sup> τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

$\frac{304}{I}$

(t) Mar. 14. 49.

$\frac{305}{VI}$

(u) Mar. 14. 53.  
Lu. 22. 54.  
Jno. 18. 12, 24.

<sup>(57)</sup> <sup>u</sup> Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. <sup>(58)</sup> Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

(b) om. Ln. Tf.

(Gb. 2.).

$\frac{307}{IV}$

<sup>(59)</sup> <sup>x</sup> Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς <sup>β</sup> καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐξήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι, <sup>(60)</sup> καὶ οὐχ εὖρον· <sup>γ</sup> καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, <sup>δ</sup> οὐχ εὖρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες <sup>(61)</sup> εἶπον, Οὗτος ἔφη, <sup>z</sup> Δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. <sup>(62)</sup> Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη ; τί οὐτοί σου καταμαρτυροῦσιν ; <sup>(63)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. <sup>(64)</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, <sup>z</sup> ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(65)</sup> Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων ; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. <sup>(66)</sup> τί ὑμῖν δοκεῖ ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστί. <sup>(67)</sup> <sup>a</sup> Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν, <sup>(68)</sup> λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τις ἐστὶν ὁ παῖσας σε ;

(y) om. Gb. Ln. Tf.

$\frac{308}{II}$

(d) om. Gb. Tf. [Ln.]

(x) Ps. 119.

130, 152.

Mat. 5. 18.

(y) Jno. 2. 19.

(z) ch. 16. 27 ;

24. 30 ; 25. 31.

Ps. 110. 1.

1 Th. 4. 16.

Re. 1. 7.

$\frac{310}{I}$

$\frac{311}{VI}$

$\frac{312}{II}$

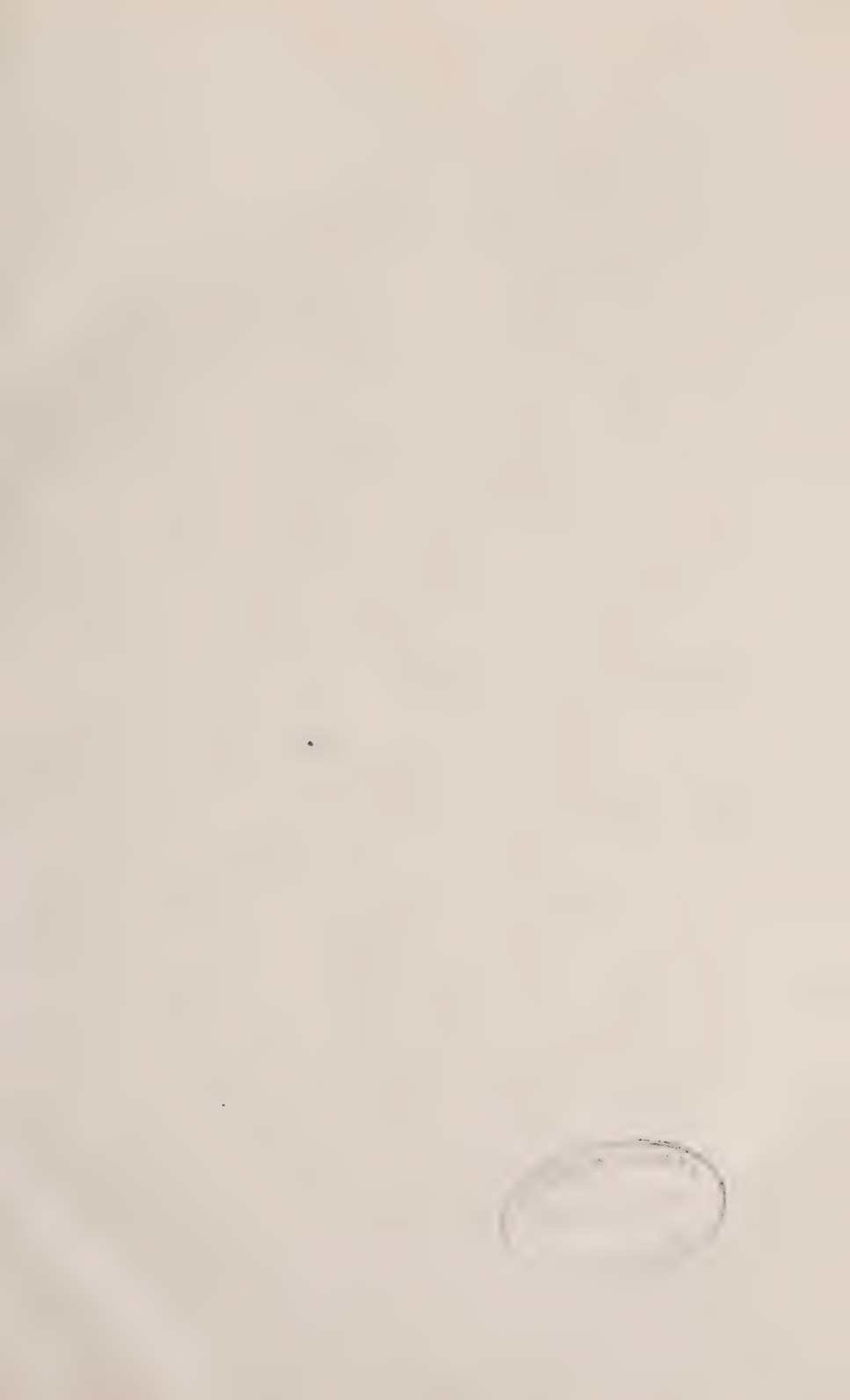
$\frac{313}{I}$

(a) Ps. 35.

15, 17.

Is. 50. 6.











β) καταθε-  
ματίζειν,  
Gb.Sch.Ln.Tf.

<sup>319</sup>  
<sup>X</sup>

<sup>(e)</sup> Is. 53. 7.  
 Ac. 8. 32-35.  
 Phi. 2. 8.

<sup>(f)</sup> Ac. 1. 18.

(g) *Ac. i. 19.*  
 βόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς  
 τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστι. <sup>(7)</sup> Συμβούλιον  
 δὲ λαβόντες, ἡγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κερα-  
 μέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. <sup>(8) g</sup> διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς  
 ἐκεῖνος ἀγρὸς αἱματος, ἕως τῆς σήμερον. <sup>(9)</sup> τότε ἐπλη-  
 ρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,  
<sup>(h)</sup> *Zec. ii.* <sup>h</sup> Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν ἰ τοῦ  
<sup>i</sup> *Ca. 5.* <sup>i</sup> *10-16.* <sup>i</sup> *Col. 2. 9.* <sup>i</sup> *Ep. 3. 8.*  
 τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ. <sup>(10)</sup> καὶ  
 ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ  
 μοι Κύριος.

(11) <sup>κ</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔσθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. (κ) 1 Ti. 6. 13.

(12) Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. (13) τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσι; (14) Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. 321  
IV

(15) Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ᾗθελον. (16) εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. (17) συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Ἡ Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (1) Is. 53. 12. He. 5. 8; 12. 2.

(18) ᾗδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκεν αὐτόν. (19) Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. (20) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. (21) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. (22) Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Ὁ Σταυρωθήτω. (23) Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω. (24) Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῶός ε�μι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὀψεσθε. (25) Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. (26) Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. 322  
II  
323  
IV  
324  
X  
325  
I

(27) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-

(29) ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· (28) καὶ ὁ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθη-







καν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην· <sup>(29)</sup> καὶ πλέξαντες στέφανον  
ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλα-  
μον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσ-  
θεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς  
τῶν Ἰουδαίων· <sup>(30)</sup> καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον  
τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.  
<sup>(31)</sup> Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλα-  
μύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγα-  
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι· <sup>(32)</sup> Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον  
ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμων·α· τοῦτον ἡγγά-  
ρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

(p) Is. 50. 6.

330  
VI

331  
I

(q) Ps. 69. 21.

β) οἶνον,  
Ln. Tf. (Gb. 88).

332  
I

333  
IV

334  
I

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

335  
I

(r) Ps. 22. 18.  
2 Co. 13. 4.

336  
I

337  
VI

(s) Is. 53. 12.  
(t) Ps. 22. 7.

338  
II

(u) ch. 26. 61.  
Jno. 2. 19.

(x) Ps. 22. 8.

339  
II

340  
II

<sup>(33)</sup> ΚΑΙ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθὰ, ὅς  
ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, <sup>(34)</sup> ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν  
β) ὄξος" μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ  
ἤθελε πιεῖν· <sup>(35)</sup> Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διμερίσαντο  
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον· γ) ἵνα πληρωθῇ τὸ  
ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου  
ἐαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον·"  
<sup>(36)</sup> Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ· <sup>(37)</sup> Καὶ ἐπέθηκαν  
ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμέ-  
νην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.  
<sup>(38)</sup> Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησται, εἰς ἐκ  
δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ ἐκωνύμων.

<sup>(39)</sup> Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κι-  
νοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, <sup>(40)</sup> καὶ λέγοντες, "Ὁ κατα-  
λύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον  
σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυ-  
ροῦ· <sup>(41)</sup> Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ  
τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον, <sup>(42)</sup> Ἄλλους  
ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ  
ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν  
αὐτῷ· <sup>(43)</sup> πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν,  
εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός· <sup>(44)</sup> Τὸ  
δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησται οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον  
αὐτῷ·

<sup>(45)</sup> Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν

γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης· <sup>(46)</sup> περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν 341  
VI  
ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἑλὶ, Ἑλὶ,  
λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, <sup>y</sup> Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνατί (y) Ps. 22. 1;  
35. 22, 23.  
με ἐγκατέλιπες; <sup>(47)</sup> Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστῶτων ἀκούσαν-  
τες ἔλεγον, Ὅτι Ἑλίαν φωνεῖ οὗτος. <sup>(48)</sup> <sup>z</sup> Καὶ εὐθέως 342  
II  
δραμὼν εἰς ἓξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε  
ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν· <sup>(49)</sup> οἱ δὲ (z) Ps. 69. 21.  
λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἑλίας σῶσων  
αὐτόν.

<sup>(50)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκε 343  
I  
τὸ πνεῦμα.

<sup>(51)</sup> <sup>a</sup> Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς 344  
II  
δύο ἀπὸ ἁνώθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ  
πέτραι ἐσχίσθησαν· <sup>(52)</sup> καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ 345  
X  
<sup>b</sup> πολλὰ σῶματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, <sup>(53)</sup> καὶ (a) Ex. 26. 31.  
2 Ch. 3. 14.  
He. 6. 19;  
10. 20.  
(b) Jno. 14. 19.  
1 Co. 15. 21, 57.  
ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ,  
εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολ-  
λοῖς.

<sup>(54)</sup> Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν 346  
II  
Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθη-  
σαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

<sup>(55)</sup> <sup>c</sup> Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν 347  
VI  
θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς  
Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· <sup>(56)</sup> ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ (c) Pr. 31. 26,  
30, 31.  
Lu. 8. 2, 3.  
Μαгдаληνῇ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ  
μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

<sup>(57)</sup> Ὁ ΨΙΑΣ δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 348  
I  
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμα-  
θήτευσε τῷ Ἰησοῦ· <sup>(58)</sup> οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, (d) Is. 53. 9.  
ῆτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευ-  
σεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. <sup>(59)</sup> καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ 349  
I  
Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, <sup>(60)</sup> <sup>d</sup> καὶ ἔθηκεν  
αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ  
πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνη-  
μείου, ἀπῆλθεν. <sup>(61)</sup> ἦν δὲ ἐκεῖ ἡ Μαρία ἡ Μαгдаληνῇ,  
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

(e) Lu. 7. 47.  
1 Jno. 4. 19.

350  
VI





351  
X

(62) ΤΗ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, (63) λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. (f) Is. 43. 13; 46. 10. Da. 4. 35. (64) <sup>f</sup> κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ <sup>β</sup> νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ, Ὑγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. (65) Ὑἤφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἐχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. (66) Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφάλισαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

352  
I

XXVIII. ὍψΕ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. (2) Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον <sup>γ</sup> ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. (3) ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὥσεὶ χιῶν. γ) om. Ln. Tf. (Gb. →). (4) ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὥσεὶ νεκροί. (5) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. (6) οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. (7) καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδού, εἶπον ὑμῖν. (8) Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. (9) ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού, ὁ Ἰησοῦς <sup>κ</sup> ἀπῆντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. (10) τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.

(g) Ps. 103. 20, 21.

Joel 2. 11.

1 Ti. 3. 16.

1 Pe. 1. 12.

γ) om. Ln. Tf.

(Gb. →).

353  
II

(h) ch. 12. 40; 16. 21; 17. 23.

(i) ch. 26. 32.

354  
II

355  
X

δ) om. Ln. Tf. (Gb. →).

(k) Ao. 1. 3.

(l) Mat. 12.

49, 50.

He. 2. 11, 12.

<sup>(11)</sup> Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. <sup>(12)</sup> καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, <sup>(13)</sup> λέγοντες, Εἴπατε, "Οτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων, <sup>(14)</sup> καὶ ἔὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. <sup>(15)</sup> Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

<sup>(16)</sup> <sup>m</sup> Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλι- <sup>(m)</sup> ch. 26. 32.  
λαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. <sup>(17)</sup> καὶ <sup>(n)</sup> ch. 11. 27.  
ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. <sup>(n)</sup> Jo. 3. 35;  
<sup>(18)</sup> καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, <sup>(18)</sup> 13. 3; 17. 2.  
"Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. <sup>(18)</sup> Ho. 1. 2; 2. 8.  
<sup>(19)</sup> πορευθέντες <sup>β)</sup> οὖν" μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βα- <sup>(β)</sup> om. Gb. Sch.  
πτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ <sup>(β)</sup> Tf. [Ln.]  
καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, <sup>(20)</sup> διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν <sup>(γ)</sup> om. G1b. Ln.  
πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν <sup>(γ)</sup> Tf.  
εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.  
<sup>γ)</sup> Ἀμήν."







# ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

## ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.



$\frac{1}{11}$

(<sup>α</sup>) Mat. 3. 1.

$\frac{2}{1}$

$\frac{3}{VI}$

β) ἐν Ἡ-  
σαΐα τῷ  
προφῆτῃ,  
Glb. Sch. (Ln.  
(txt.) Tf.  
τῷ Ἡ.).

γ) om. Glb. Sch.

Ln. Tf.

$\frac{4}{I}$

(p) Is. 40. 3.  
Jno. 1. 15.  
He. 12. 13.

(q) Le. 11. 22.

$\frac{5}{I}$

(r) Ac. 1. 5;  
2. 4; 11. 16;  
19. 4.

(s) Ps. 19. 1;  
50. 6; 68. 8.  
Is. 45. 8.

δ) ἐν σοί,  
Ln. Tf. (Glb. ∞)

$\frac{6}{II}$

ς) om. Glb. Ln.  
Tf.

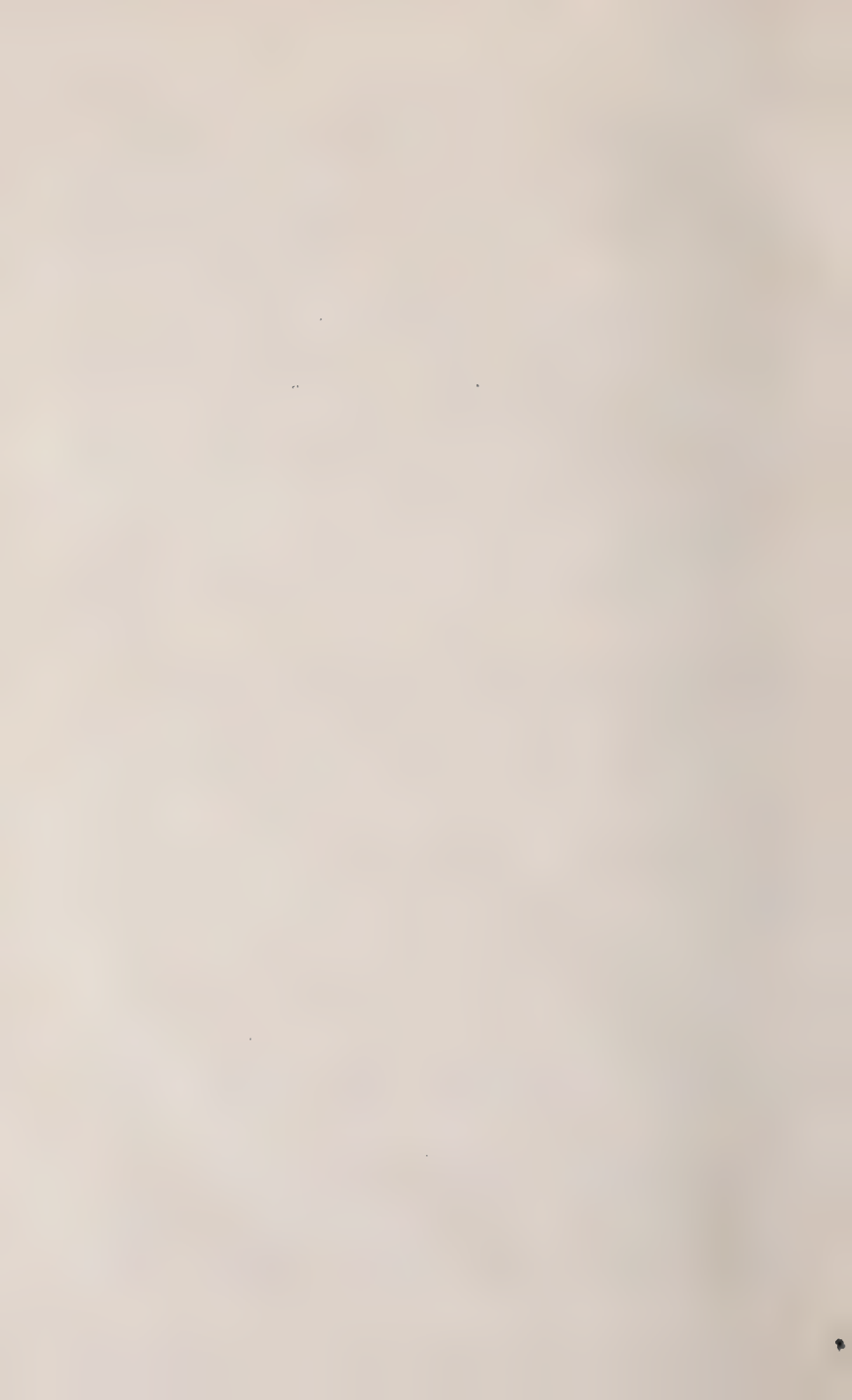
$\frac{7}{VI}$

(t) 2 Pe. 1. 17.

ἈΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. <sup>(2)</sup> ὥς γέγραπται <sup>β)</sup> ἐν τοῖς προφήταις, "οἱ Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ὡς ἔμπροσθέν σου." <sup>(3)</sup> <sup>p</sup> Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν. <sup>(5)</sup> καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὸ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. <sup>(6)</sup> ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων <sup>a</sup> ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. <sup>(7)</sup> Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. <sup>(8)</sup> <sup>r</sup> ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. <sup>(9)</sup> Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. <sup>(10)</sup> καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους <sup>s</sup> τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὥσει περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν· <sup>(11)</sup> <sup>t</sup> καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, <sup>δ)</sup> ἐν <sup>ς)</sup> εὐδόκησα. <sup>(12)</sup> Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. <sup>(13)</sup> καὶ ἦν <sup>ς)</sup> ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

(14) **ΜΕΤΑ** δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν 8  
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον 1V  
<sup>β)</sup> τῆς βασιλείας<sup>15</sup> τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων, "Οτι πεπλή- 9  
ρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. "με- <sup>β) om. Tt. [Ln.]</sup>  
τανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. (Gb. 2).  
(16) γ) Περιπατῶν δὲ<sup>16</sup> παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι- <sup>(u) Lu. 15. 7.</sup>  
λαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, <sup>Ac. 20. 21.</sup>  
βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ <sup>γ) καὶ πα-</sup>  
ἄλιεῖς. (17) καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, <sup>ράγων,</sup>  
καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἄλιεῖς ἀνθρώπων. (18) Καὶ <sup>Ln. Tt. (Gb. 20).</sup>  
εὐθέως ἀφέντες<sup>17</sup> τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. <sup>10</sup>  
(19) Καὶ προβάς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ <sup>II</sup>  
Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς <sup>(z) 2 Ch. 25. 9.</sup>  
ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. (20) καὶ εὐθέως <sup>He. 10. 35.</sup>  
ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβε- <sup>11</sup>  
δαίου ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω <sup>VI</sup>  
αὐτοῦ.  
(21) Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως <sup>12</sup>  
τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. <sup>VIII</sup>  
(22) καὶ<sup>18</sup> ἐξεπλήρουντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι- <sup>13</sup>  
δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμ- <sup>II</sup>  
ματεῖς. (23) Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν <sup>14</sup>  
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, (24) λέγων, "Εα, τί <sup>VIII</sup>  
ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; <sup>(y) Ps. 19.</sup>  
οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. (25) Καὶ ἐπετίμησεν <sup>7. 10.</sup>  
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. <sup>Pr. 8. 32. 34.</sup>  
(26) Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ <sup>(z) 2 Pe. 2. 4.</sup>  
κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. (27) καὶ ἐθαμ- <sup>Jude 6.</sup>  
βήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας, <sup>Re. 20. 10.</sup>  
Τί ἐστι τοῦτο; <sup>δ) διδασχῇ</sup> τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι<sup>19</sup> κατ' <sup>Ln. Tt.</sup>  
ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, <sup>(a) Job 2. 6.</sup>  
"καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; (28) Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ <sup>Mat. 28. 18.</sup>  
εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. <sup>Ep. 1. 21.</sup>  
(29) Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον <sup>15</sup>  
εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ <sup>II</sup>  
Ἰωάννου. (30) ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσ-  
σουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. (31) καὶ





προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

<sup>(32)</sup> Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· <sup>(33)</sup> καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. <sup>(34)</sup> <sup>b</sup> καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας

<sup>16</sup> <sup>VIII</sup> ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.

<sup>17</sup> <sup>VIII</sup> <sup>(35)</sup> Καὶ πρῶτ' ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κακεῖ <sup>d</sup> προσήχετο. <sup>(36)</sup> καὶ κατε-

δίδωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· <sup>(37)</sup> καὶ εὐρόντες αὐτόν, λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε.

<sup>(38)</sup> Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κακεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελέλυθα.

<sup>(39)</sup> Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

<sup>18</sup> <sup>II</sup> <sup>(40)</sup> Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν

<sup>β</sup> καὶ γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ, Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθάρισαι. <sup>(41)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσπλαγχνι-

σθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. <sup>(42)</sup> Καὶ <sup>γ</sup> εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως

ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. <sup>(43)</sup> Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν, <sup>(44)</sup> καὶ

λέγει αὐτῷ, <sup>δ</sup> Ὁρα, μηδεὶ μηδὲν εἶπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἅ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

<sup>19</sup> <sup>X</sup> <sup>(45)</sup> Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

<sup>20</sup> <sup>I</sup> II. Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι· <sup>(1)</sup> καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς <sup>2</sup> τὸν λόγον. <sup>(3)</sup> Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. <sup>(4)</sup> καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν

(b) Ac. 16.  
17, 18.

(c) Ge. 3. 1.  
Jn. 2. 19.  
(d) Ps. 5. 3;  
119. 147.  
Is. 50. 4.  
Re. 22. 16.

β) om. Ln. Tf.

(c) Ps. 78. 38;  
145. 8.  
La. 3. 22.

γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

δ) Le. 14. 2.

<sup>19</sup>  
X

(g) ch. 4. 14.  
Ps. 17. 4.  
Is. 9. 8;  
54. 13.



ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαν-  
τες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέ-  
κειτο. <sup>(6)</sup> ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ

παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

<sup>(6)</sup> Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ <sup>(β)</sup> λαλεῖ ;  
διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, <sup>(7)</sup> Τι οὗτος οὕτω <sup>(β)</sup> βλασφη-  
<sup>(β)</sup> λαλεῖ βλασφημίας ; <sup>(γ)</sup> τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ  
μὴ εἷς, ὁ Θεός ; <sup>(δ)</sup> Καὶ εὐθέως ἐπιγνούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-  
ματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως <sup>(δ)</sup> διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν

αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ; <sup>(γ)</sup> add

<sup>(9)</sup> τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί <sup>(δ)</sup> αὐτοί,  
σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι, καὶ ἄρον σου τὸν

κράββατον, καὶ περιπάτει ; <sup>(10)</sup> ἵνα δὲ εἰδῇτε, ὅτι ἐξου-  
σίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου <sup>(δ)</sup> ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς <sup>(δ)</sup> ἐπὶ τῆς

ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) <sup>(11)</sup> Σοὶ λέγω, ἔγειραι, <sup>(δ)</sup> γῆς ἀφι-  
καὶ ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν <sup>(δ)</sup> ἐναι,

σου. <sup>(12)</sup> Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον, <sup>(δ)</sup> Gb. Sch. Ln.

ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ  
δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως  
εἶδομεν.

<sup>(13)</sup> Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ πᾶς ὁ <sup>(1)</sup> 21  
ὄχλος ἦρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. <sup>(14)</sup> Καὶ <sup>(1)</sup> 11

παράγων εἶδε Λευὴν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ <sup>(κ)</sup> Pr. 4. 4, 11.  
τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι. Καὶ ἀνα- <sup>(1)</sup> Is. 54. 13.  
στάς ἠκολούθησεν αὐτῷ. <sup>(15)</sup> Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατα- <sup>(1)</sup> Je. 32. 33.

κείσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ <sup>(1)</sup> 22  
ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς <sup>(1)</sup> 11

αὐτοῦ ἦσαν γὰρ πολλοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. <sup>(16)</sup> καὶ

οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα <sup>(1)</sup> De. 7. 7.  
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς <sup>(1)</sup> Is. 1. 18.

αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει <sup>(1)</sup> Mat. 11. 28.  
καὶ πίνει ; <sup>(17)</sup> Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ <sup>(1)</sup> 1 Ti. 1. 15.

χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς <sup>(1)</sup> 23  
ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτω- <sup>(1)</sup> 11

λοὺς <sup>(5)</sup> εἰς μετάνοιαν. <sup>(18)</sup> Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου <sup>(1)</sup> 23  
καὶ <sup>(1)</sup> οἱ τῶν Φαρισαίων <sup>(1)</sup> οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

λέγουσιν αὐτῷ, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11

οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 23  
οἱ Φαρι- <sup>(1)</sup> 11









Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι; <sup>(19)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. <sup>(20)</sup> ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν

<sup>(m)</sup> Jno. 14, 28; 16, 16, 28. <sup>m</sup> ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. <sup>(21)</sup> καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἶρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. <sup>(22)</sup> <sup>n</sup> καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος <sup>β)</sup> ὁ νέος <sup>n</sup> τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχέεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον.

<sup>(n)</sup> Jno. 16, 12. 1 Co. 3, 1, 2. He. 5, 11...14. <sup>β)</sup> om. Lm. Tf. (Gb. 2).  $\frac{24}{11}$  <sup>(23)</sup> <sup>o</sup> Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάβ-  
<sup>(o)</sup> De. 23, 25. βασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχνας. <sup>(24)</sup> καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε, τί ποιῶσιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; <sup>(25)</sup> Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, <sup>p</sup> Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχε καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; <sup>(26)</sup> <sup>q</sup> πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; <sup>(27)</sup> Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. <sup>(28)</sup> ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

<sup>(g)</sup> Ex. 29, 32. Le. 8, 31; 24, 5, 9.  $\frac{25}{11}$  <sup>(r)</sup> Ps. 35, 19, 20; 37, 12, 14, 15; 38, 12. <sup>(r)</sup> Ps. 33, 8.. 10; 103, 2, 3. <sup>(r)</sup> Ps. 35, 19, 20; 37, 12, 14, 15; 38, 12. <sup>(r)</sup> Ps. 33, 8.. 10; 103, 2, 3. <sup>(r)</sup> Ps. 35, 19, 20; 37, 12, 14, 15; 38, 12. <sup>(r)</sup> Ps. 33, 8.. 10; 103, 2, 3.

III. ΚΑΙ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένῃν ἔχων τὴν χεῖρα, <sup>(2)</sup> <sup>r</sup> καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένῃν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἐγειραι εἰς τὸ μέσον. <sup>(4)</sup> Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτείνειν; Οἱ δὲ ἐσιώπων. <sup>(5)</sup> καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινε, <sup>s</sup> καὶ

ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ <sup>β)</sup> ὡς ἡ ἄλλη." <sup>(6)</sup> Καὶ <sup>28</sup>  
ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν <sup>β)</sup> om. Gb. Sch.  
συμβούλιον ἐποιοῦν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. Ln. Tf.

<sup>(7)</sup> ΚΑΙ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν  
αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς <sup>27</sup>  
Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,  
<sup>(8)</sup> καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ  
πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, <sup>(8)</sup> Is. 11. 10.  
πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. Ro. 9. 24.

<sup>(9)</sup> καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρ-  
τερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν.

<sup>(10)</sup> πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα  
αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας· <sup>(11)</sup> καὶ τὰ πνεύματα <sup>28</sup>  
τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, <sup>VIII</sup>  
καὶ ἔκραζε, λέγοντα, "Οτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. <sup>(u)</sup> Jb. 2. 19.

<sup>(12)</sup> Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν  
ποιήσωσι. <sup>(13)</sup> Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκα-  
λεῖται οὓς ᾗθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

<sup>(14)</sup> καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀπο- <sup>29</sup>  
στέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, <sup>(15)</sup> καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θερα- <sup>II</sup>  
πεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· <sup>(16)</sup> καὶ <sup>30</sup>  
ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· <sup>(17)</sup> καὶ Ἰάκωβον τὸν <sup>(x)</sup> Jno. 1. 43.  
τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου·  
καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὃ ἐστίν, <sup>(y)</sup> Lu. 9. 54.  
Υἱοὶ <sup>(18)</sup> βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολο-  
μαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ <sup>(z)</sup> Jno. 7. 20;  
Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαίου, καὶ Σίμονα τὸν Κανανίτην, <sup>8. 48, 52; 10. 20.</sup>

<sup>(19)</sup> καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· <sup>(20)</sup> καὶ συνέρχεται πάλιν <sup>31</sup>  
ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. <sup>X</sup>

<sup>(21)</sup> καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐ-  
τόν. ἔλεγον γὰρ, "Οτι ἐξέστη. <sup>(22)</sup> Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ <sup>32</sup>  
ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον, "Οτι Βεελζε- <sup>II</sup>

βουλ ἔχει, καὶ "Οτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλ-  
λει τὰ δαιμόνια. <sup>(23)</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν <sup>33</sup>  
παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σα- <sup>II</sup>







(a) 1 Ki. 12.  
13, 16.

(b) 1 Sa. 2. 30;  
3. 13.

$\frac{34}{11}$

(c) 1 Jno. 5. 16.

β) ἀμαρτή-  
ματος,  
Ln.Tf.(Gb.ω).

$\frac{35}{11}$

γ) add καὶ  
αὶ ἀδελφοί  
σου,  
Sch. Ln. Tf.  
(Gb. ς)

(d) Ps. 22. 22.  
Jno. 20. 17.  
He. 2. 11, 12.  
1 Jno. 3. 1;  
5. 1.

τανᾶν ἐκβάλλειν; <sup>(24)</sup> καὶ ἐὰν <sup>a</sup> βασιλεῖα ἐφ' ἑαυτὴν μερι-  
σθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. <sup>(25)</sup> καὶ ἐὰν  
οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, <sup>b</sup> οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία  
ἐκείνη. <sup>(26)</sup> καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέ-  
ρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. <sup>(27)</sup> οὐ  
δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν  
οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν  
δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. <sup>(28)</sup> <sup>c</sup> ἀμὴν  
λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς  
υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασ-  
φημήσωσιν. <sup>(29)</sup> ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ  
Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός  
ἐστιν αἰωνίου <sup>β</sup> κρίσεως. <sup>(30)</sup> ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκά-  
θαρτον ἔχει. <sup>(31)</sup> Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ  
αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, φω-  
νουῦντες αὐτόν. <sup>(32)</sup> καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον  
δὲ αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου <sup>γ</sup> ἡ ἔξω  
ζητοῦσί σε. <sup>(33)</sup> Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Τίς ἐστιν  
ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου; <sup>(34)</sup> Καὶ περιβλεψάμενος  
κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, Ἰδε, ἡ μήτηρ  
μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. <sup>(35)</sup> <sup>d</sup> ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ  
θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου  
καὶ μήτηρ ἐστί.

$\frac{36}{11}$

IV. ΚΑΙ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασ-  
σαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν  
ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ  
πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. <sup>(2)</sup> καὶ  
ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν  
αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, <sup>(3)</sup> Ἀκούετε. ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ  
σπεῖρων τοῦ σπεῖραι· <sup>(4)</sup> καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν, ὃ  
μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε <sup>e</sup> τὰ πετεινὰ <sup>δ</sup> τοῦ  
οὐρανοῦ <sup>f</sup> καὶ κατέφαγεν αὐτό. <sup>(5)</sup> ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ  
πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέ-  
τειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. <sup>(6)</sup> <sup>ς</sup> ἡλίου δὲ ἀνατεί-  
λαντος <sup>h</sup> ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξη-  
ράνθη. <sup>(7)</sup> καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν

(e) Ge. 15. 11.  
Ja. 1. 23, 24.

δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ς) καὶ ὅτε  
ἀνέτειλεν ὁ  
ἥλιος,  
Ln. Tf.

αὶ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.  
<sup>(8)</sup> καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν· καὶ ἐδίδου  
 καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἐν τριά-  
 κοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. <sup>(9)</sup> Καὶ ἔλεγεν  
<sup>(β)</sup> αὐτοῖς, "Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. <sup>(10)</sup> Ὅτε δὲ  
 ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν  
 τοῖς δώδεκα τὴν παραβολὴν. <sup>(11)</sup> καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς,  
<sup>(γ)</sup> Ὑμῖν δέδοται ἡ γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας  
 τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα  
 γίνεται. <sup>(12)</sup> ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ  
 ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέ-  
 ψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἀμαρτήματα. <sup>(13)</sup> Καὶ λέγει  
 αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς  
 πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; <sup>(14)</sup> ὁ σπείρων τὸν  
 λόγον σπείρει. <sup>(15)</sup> οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου  
 σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται  
 ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς  
 καρδίαις αὐτῶν. <sup>(16)</sup> καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ  
 πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον,  
 εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτὸν, <sup>(17)</sup> καὶ οὐκ  
 ἔχουσι ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα  
 γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως  
 σκανδαλίζονται. <sup>(18)</sup> καὶ <sup>(δ)</sup> οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας  
 σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, <sup>(19)</sup> καὶ  
 αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος <sup>(ε)</sup> τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλού-  
 του, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι  
 συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. <sup>(20)</sup> καὶ  
 οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες  
 ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦ-  
 σιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.  
<sup>(21)</sup> Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι <sup>(κ)</sup> ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ  
 τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν  
 λυχνίαν ἐπιτεθῇ; <sup>(22)</sup> οὐ γάρ ἐστὶ τι κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ  
 φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανε-  
 ρὸν ἔλθῃ. <sup>(23)</sup> εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. <sup>(24)</sup> Καὶ  
 ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ με-  
 τρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν <sup>(η)</sup> τοῖς

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(γ) Ro. 16. 25.  
1 Co. 4. 1.  
Ep. 1. 9; 5. 32.

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. =).

37  
I

(γ) Is. 6. 9.  
Ac. 28. 26.  
Ro. 11. 8.

38  
II

(h) Ps. 80. 9.  
Mat. 21. 30.  
Ep. 3. 17.  
Col. 2. 7.

(δ) ἄλλοι,  
Gb. Ln. Tf.

(i) 1 Ti. 6. 17.

(ε) om. Gb. Ln.  
Tf.

(κ) Pr. 4. 18.  
Mat. 5. 14.  
2 Co. 4. 6.

39  
II

40  
II

41  
II

(η) om. (Gb.)  
Ln. Tf.





<sup>42</sup>  
<sup>11</sup> ἀκούουσιν." <sup>(25)</sup> ὃς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

<sup>43</sup>  
<sup>X</sup> <sup>(26)</sup> Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, <sup>(27)</sup> καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνῃται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. <sup>(28)</sup> αὐτομάτῃ γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. <sup>(29)</sup> ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

<sup>44</sup>  
<sup>11</sup> <sup>(30)</sup> Καὶ ἔλεγε, Τίني ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἡ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; <sup>(31)</sup> ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(32)</sup> καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

<sup>45</sup>  
<sup>VI</sup> <sup>(33)</sup> Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. <sup>(34)</sup> χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. <sup>m</sup> κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

<sup>47</sup>  
<sup>11</sup> <sup>(35)</sup> **ΚΑΙ** λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. <sup>(36)</sup> Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ <sup>β</sup> πλοῖα <sup>(37)</sup> ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαίλαψ ἀνέμου μεγάλῃ· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἥδη γεμίζεσθαι. <sup>(38)</sup> καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον " καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; <sup>(39)</sup> Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνῃ μεγάλη.

<sup>(40)</sup> καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; <sup>(41)</sup> Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

(l) Ps. 1. 3.  
Is. 61. 3.  
Je. 17. 8.

(m) De. 29. 29.  
Am. 3. 7.  
Mat. 11. 25.  
1 Co. 2. 10.

β) πλοῖα,  
Gb. Ln. Tf.

(n) Jno. 4. 6.  
He. 2. 16, 17;  
4. 15.

(o) Job 28.  
22..25.  
Ps. 107. 28..  
31.  
Is. 32. 2.  
Am. 4. 13.



V. **ΚΑΙ** ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. <sup>(2)</sup> καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, <sup>(3)</sup> ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις· καὶ οὔτε ἀλύσεσιν οὔδεις ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, <sup>(1)</sup> διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεισι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφῆθαι, καὶ οὔδεις αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι. <sup>(4)</sup> καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας <sup>(β)</sup> ἐν τοῖς ὄρεσι <sup>ρ</sup> καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν <sup>η</sup> ἦν κράζων καὶ κατὰ κόπτων ἑαυτὸν λίθοις. <sup>(6)</sup> Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, <sup>(7)</sup> καὶ κράζας φωνῇ μεγάλη εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς. <sup>(8)</sup> ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, Ἐξέλθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκαθάρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(9)</sup> Καὶ ἐπηρώτα αὐτὸν, Τί σοι ὄνομα; Καὶ <sup>γ</sup> ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. <sup>(10)</sup> Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. <sup>(11)</sup> ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς <sup>δ</sup> τὰ ὄρη <sup>η</sup> ἀγέλη <sup>α</sup> χοίρων μεγάλη βοσκομένη. <sup>(12)</sup> καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν <sup>ς</sup> πάντες <sup>η</sup> οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. <sup>(13)</sup> Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχιλίοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. <sup>(14)</sup> Οἱ δὲ βόσκοντες <sup>θ</sup> τοὺς χοίρους <sup>θ</sup> ἔφυγον, καὶ ἀνῆγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. <sup>(15)</sup> καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον <sup>ρ</sup> καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν. <sup>(16)</sup> καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. <sup>(17)</sup> <sup>ς</sup> καὶ ᾗρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. <sup>(18)</sup> Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> <sup>λ</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς <sup>η</sup> οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ





λέγει αὐτῷ, Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σου, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, καὶ ἡλέησέ σε. <sup>(20)</sup> Καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

(u) Ps. 86. 10.  
Lu. 1. 46, 49.

49  
11

<sup>(21)</sup> ΚΑΙ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. <sup>(22)</sup> Καὶ ἰδού, ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. <sup>(23)</sup> καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· <sup>(β)</sup> ἵνα σωθῇ ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, <sup>(β)</sup> ὅπως σωθῇ καὶ ζήσῃ, <sup>(γ)</sup> ζήσεται. <sup>(24)</sup> Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

(β) ἵνα σωθῇ  
καὶ ζήσῃ,  
Lu. Tt.

(x) Le. 15. 25.

(y) 2 Ch. 16. 12.  
Je. 8. 22.

<sup>(25)</sup> x Καὶ γυνὴ τις οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, <sup>(27)</sup> ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. <sup>(28)</sup> ἔλεγε γὰρ, Ὅτι, κὰν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. <sup>(29)</sup> Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. <sup>(30)</sup> z καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; <sup>(31)</sup> Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; <sup>(32)</sup> Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. <sup>(33)</sup> ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. <sup>(34)</sup> ὃ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὲς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. <sup>(35)</sup> Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου, λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; <sup>(36)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ

(z) Lu. 6. 19.

(a) ch. 10. 52.  
Lu. 1. 45.  
He. 11. 1.

(b) Is. 25. 8.  
Ro. 8. 38.  
1 Co. 3. 22.

ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φόβον, μόνον πίστευε. <sup>(37)</sup> Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθήσαι, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. <sup>(38)</sup> καὶ <sup>β)</sup> ἔρχεται <sup>γ)</sup> εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ <sup>β)</sup> ἔρχον- θόρυβον, <sup>γ)</sup> κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. <sup>(39)</sup> καὶ <sup>γ)</sup> ται, Ln. Tf. εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ <sup>γ)</sup> αὐτὸ καὶ, παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἄλλὰ καθεύδει. <sup>(40)</sup> Καὶ κατε- Gb, Sch. Ln. Tf. γέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει <sup>(c)</sup> Da. 12. 2. τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' Jno. 11. 11, 13. αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον <sup>δ)</sup> ἀνακείμε- 1 Th. 5. 10. νον. <sup>(41)</sup> καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει <sup>δ)</sup> om. Gb. [Ln.] Tf. αὐτῇ, Ταλιθα, κούμι· ὃ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι. <sup>(42)</sup> Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλη. <sup>(43)</sup> καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῶ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI. ΚΑΙ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ <sup>d)</sup> διδά- <sup>(d)</sup> Joh 36. 22. σκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Ps. 94. 12. Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, Is. 48. 17. ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Je. 32. 33. <sup>(3)</sup> οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς <sup>(e)</sup> Jno. 6. 42. δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ Phi. 2. 7. εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδα- <sup>(f)</sup> Pr. 1. 24 λίζοντο ἐν αὐτῷ. <sup>(4)</sup> ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ..26. ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ Jno. 5. 40. ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. <sup>(5)</sup> Καὶ οὐκ <sup>g)</sup> Ps. 103. ἡδύνατο <sup>h)</sup> ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις 13, 14. ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. <sup>(6)</sup> καὶ ἐθαύ- Ec. 4. 9..12. μαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κόμας <sup>52</sup> <sup>53</sup> <sup>54</sup> <sup>55</sup> <sup>56</sup> <sup>57</sup> <sup>58</sup> <sup>59</sup> <sup>60</sup> <sup>61</sup> <sup>62</sup> <sup>63</sup> <sup>64</sup> <sup>65</sup> <sup>66</sup> <sup>67</sup> <sup>68</sup> <sup>69</sup> <sup>70</sup> <sup>71</sup> <sup>72</sup> <sup>73</sup> <sup>74</sup> <sup>75</sup> <sup>76</sup> <sup>77</sup> <sup>78</sup> <sup>79</sup> <sup>80</sup> <sup>81</sup> <sup>82</sup> <sup>83</sup> <sup>84</sup> <sup>85</sup> <sup>86</sup> <sup>87</sup> <sup>88</sup> <sup>89</sup> <sup>90</sup> <sup>91</sup> <sup>92</sup> <sup>93</sup> <sup>94</sup> <sup>95</sup> <sup>96</sup> <sup>97</sup> <sup>98</sup> <sup>99</sup> <sup>100</sup> <sup>101</sup> <sup>102</sup> <sup>103</sup> <sup>104</sup> <sup>105</sup> <sup>106</sup> <sup>107</sup> <sup>108</sup> <sup>109</sup> <sup>110</sup> <sup>111</sup> <sup>112</sup> <sup>113</sup> <sup>114</sup> <sup>115</sup> <sup>116</sup> <sup>117</sup> <sup>118</sup> <sup>119</sup> <sup>120</sup> <sup>121</sup> <sup>122</sup> <sup>123</sup> <sup>124</sup> <sup>125</sup> <sup>126</sup> <sup>127</sup> <sup>128</sup> <sup>129</sup> <sup>130</sup> <sup>131</sup> <sup>132</sup> <sup>133</sup> <sup>134</sup> <sup>135</sup> <sup>136</sup> <sup>137</sup> <sup>138</sup> <sup>139</sup> <sup>140</sup> <sup>141</sup> <sup>142</sup> <sup>143</sup> <sup>144</sup> <sup>145</sup> <sup>146</sup> <sup>147</sup> <sup>148</sup> <sup>149</sup> <sup>150</sup> <sup>151</sup> <sup>152</sup> <sup>153</sup> <sup>154</sup> <sup>155</sup> <sup>156</sup> <sup>157</sup> <sup>158</sup> <sup>159</sup> <sup>160</sup> <sup>161</sup> <sup>162</sup> <sup>163</sup> <sup>164</sup> <sup>165</sup> <sup>166</sup> <sup>167</sup> <sup>168</sup> <sup>169</sup> <sup>170</sup> <sup>171</sup> <sup>172</sup> <sup>173</sup> <sup>174</sup> <sup>175</sup> <sup>176</sup> <sup>177</sup> <sup>178</sup> <sup>179</sup> <sup>180</sup> <sup>181</sup> <sup>182</sup> <sup>183</sup> <sup>184</sup> <sup>185</sup> <sup>186</sup> <sup>187</sup> <sup>188</sup> <sup>189</sup> <sup>190</sup> <sup>191</sup> <sup>192</sup> <sup>193</sup> <sup>194</sup> <sup>195</sup> <sup>196</sup> <sup>197</sup> <sup>198</sup> <sup>199</sup> <sup>200</sup> <sup>201</sup> <sup>202</sup> <sup>203</sup> <sup>204</sup> <sup>205</sup> <sup>206</sup> <sup>207</sup> <sup>208</sup> <sup>209</sup> <sup>210</sup> <sup>211</sup> <sup>212</sup> <sup>213</sup> <sup>214</sup> <sup>215</sup> <sup>216</sup> <sup>217</sup> <sup>218</sup> <sup>219</sup> <sup>220</sup> <sup>221</sup> <sup>222</sup> <sup>223</sup> <sup>224</sup> <sup>225</sup> <sup>226</sup> <sup>227</sup> <sup>228</sup> <sup>229</sup> <sup>230</sup> <sup>231</sup> <sup>232</sup> <sup>233</sup> <sup>234</sup> <sup>235</sup> <sup>236</sup> <sup>237</sup> <sup>238</sup> <sup>239</sup> <sup>240</sup> <sup>241</sup> <sup>242</sup> <sup>243</sup> <sup>244</sup> <sup>245</sup> <sup>246</sup> <sup>247</sup> <sup>248</sup> <sup>249</sup> <sup>250</sup> <sup>251</sup> <sup>252</sup> <sup>253</sup> <sup>254</sup> <sup>255</sup> <sup>256</sup> <sup>257</sup> <sup>258</sup> <sup>259</sup> <sup>260</sup> <sup>261</sup> <sup>262</sup> <sup>263</sup> <sup>264</sup> <sup>265</sup> <sup>266</sup> <sup>267</sup> <sup>268</sup> <sup>269</sup> <sup>270</sup> <sup>271</sup> <sup>272</sup> <sup>273</sup> <sup>274</sup> <sup>275</sup> <sup>276</sup> <sup>277</sup> <sup>278</sup> <sup>279</sup> <sup>280</sup> <sup>281</sup> <sup>282</sup> <sup>283</sup> <sup>284</sup> <sup>285</sup> <sup>286</sup> <sup>287</sup> <sup>288</sup> <sup>289</sup> <sup>290</sup> <sup>291</sup> <sup>292</sup> <sup>293</sup> <sup>294</sup> <sup>295</sup> <sup>296</sup> <sup>297</sup> <sup>298</sup> <sup>299</sup> <sup>300</sup> <sup>301</sup> <sup>302</sup> <sup>303</sup> <sup>304</sup> <sup>305</sup> <sup>306</sup> <sup>307</sup> <sup>308</sup> <sup>309</sup> <sup>310</sup> <sup>311</sup> <sup>312</sup> <sup>313</sup> <sup>314</sup> <sup>315</sup> <sup>316</sup> <sup>317</sup> <sup>318</sup> <sup>319</sup> <sup>320</sup> <sup>321</sup> <sup>322</sup> <sup>323</sup> <sup>324</sup> <sup>325</sup> <sup>326</sup> <sup>327</sup> <sup>328</sup> <sup>329</sup> <sup>330</sup> <sup>331</sup> <sup>332</sup> <sup>333</sup> <sup>334</sup> <sup>335</sup> <sup>336</sup> <sup>337</sup> <sup>338</sup> <sup>339</sup> <sup>340</sup> <sup>341</sup> <sup>342</sup> <sup>343</sup> <sup>344</sup> <sup>345</sup> <sup>346</sup> <sup>347</sup> <sup>348</sup> <sup>349</sup> <sup>350</sup> <sup>351</sup> <sup>352</sup> <sup>353</sup> <sup>354</sup> <sup>355</sup> <sup>356</sup> <sup>357</sup> <sup>358</sup> <sup>359</sup> <sup>360</sup> <sup>361</sup> <sup>362</sup> <sup>363</sup> <sup>364</sup> <sup>365</sup> <sup>366</sup> <sup>367</sup> <sup>368</sup> <sup>369</sup> <sup>370</sup> <sup>371</sup> <sup>372</sup> <sup>373</sup> <sup>374</sup> <sup>375</sup> <sup>376</sup> <sup>377</sup> <sup>378</sup> <sup>379</sup> <sup>380</sup> <sup>381</sup> <sup>382</sup> <sup>383</sup> <sup>384</sup> <sup>385</sup> <sup>386</sup> <sup>387</sup> <sup>388</sup> <sup>389</sup> <sup>390</sup> <sup>391</sup> <sup>392</sup> <sup>393</sup> <sup>394</sup> <sup>395</sup> <sup>396</sup> <sup>397</sup> <sup>398</sup> <sup>399</sup> <sup>400</sup> <sup>401</sup> <sup>402</sup> <sup>403</sup> <sup>404</sup> <sup>405</sup> <sup>406</sup> <sup>407</sup> <sup>408</sup> <sup>409</sup> <sup>410</sup> <sup>411</sup> <sup>412</sup> <sup>413</sup> <sup>414</sup> <sup>415</sup> <sup>416</sup> <sup>417</sup> <sup>418</sup> <sup>419</sup> <sup>420</sup> <sup>421</sup> <sup>422</sup> <sup>423</sup> <sup>424</sup> <sup>425</sup> <sup>426</sup> <sup>427</sup> <sup>428</sup> <sup>429</sup> <sup>430</sup> <sup>431</sup> <sup>432</sup> <sup>433</sup> <sup>434</sup> <sup>435</sup> <sup>436</sup> <sup>437</sup> <sup>438</sup> <sup>439</sup> <sup>440</sup> <sup>441</sup> <sup>442</sup> <sup>443</sup> <sup>444</sup> <sup>445</sup> <sup>446</sup> <sup>447</sup> <sup>448</sup> <sup>449</sup> <sup>450</sup> <sup>451</sup> <sup>452</sup> <sup>453</sup> <sup>454</sup> <sup>455</sup> <sup>456</sup> <sup>457</sup> <sup>458</sup> <sup>459</sup> <sup>460</sup> <sup>461</sup> <sup>462</sup> <sup>463</sup> <sup>464</sup> <sup>465</sup> <sup>466</sup> <sup>467</sup> <sup>468</sup> <sup>469</sup> <sup>470</sup> <sup>471</sup> <sup>472</sup> <sup>473</sup> <sup>474</sup> <sup>475</sup> <sup>476</sup> <sup>477</sup> <sup>478</sup> <sup>479</sup> <sup>480</sup> <sup>481</sup> <sup>482</sup> <sup>483</sup> <sup>484</sup> <sup>485</sup> <sup>486</sup> <sup>487</sup> <sup>488</sup> <sup>489</sup> <sup>490</sup> <sup>491</sup> <sup>492</sup> <sup>493</sup> <sup>494</sup> <sup>495</sup> <sup>496</sup> <sup>497</sup> <sup>498</sup> <sup>499</sup> <sup>500</sup> <sup>501</sup> <sup>502</sup> <sup>503</sup> <sup>504</sup> <sup>505</sup> <sup>506</sup> <sup>507</sup> <sup>508</sup> <sup>509</sup> <sup>510</sup> <sup>511</sup> <sup>512</sup> <sup>513</sup> <sup>514</sup> <sup>515</sup> <sup>516</sup> <sup>517</sup> <sup>518</sup> <sup>519</sup> <sup>520</sup> <sup>521</sup> <sup>522</sup> <sup>523</sup> <sup>524</sup> <sup>525</sup> <sup>526</sup> <sup>527</sup> <sup>528</sup> <sup>529</sup> <sup>530</sup> <sup>531</sup> <sup>532</sup> <sup>533</sup> <sup>534</sup> <sup>535</sup> <sup>536</sup> <sup>537</sup> <sup>538</sup> <sup>539</sup> <sup>540</sup> <sup>541</sup> <sup>542</sup> <sup>543</sup> <sup>544</sup> <sup>545</sup> <sup>546</sup> <sup>547</sup> <sup>548</sup> <sup>549</sup> <sup>550</sup> <sup>551</sup> <sup>552</sup> <sup>553</sup> <sup>554</sup> <sup>555</sup> <sup>556</sup> <sup>557</sup> <sup>558</sup> <sup>559</sup> <sup>560</sup> <sup>561</sup> <sup>562</sup> <sup>563</sup> <sup>564</sup> <sup>565</sup> <sup>566</sup> <sup>567</sup> <sup>568</sup> <sup>569</sup> <sup>570</sup> <sup>571</sup> <sup>572</sup> <sup>573</sup> <sup>574</sup> <sup>575</sup> <sup>576</sup> <sup>577</sup> <sup>578</sup> <sup>579</sup> <sup>580</sup> <sup>581</sup> <sup>582</sup> <sup>583</sup> <sup>584</sup> <sup>585</sup> <sup>586</sup> <sup>587</sup> <sup>588</sup> <sup>589</sup> <sup>590</sup> <sup>591</sup> <sup>592</sup> <sup>593</sup> <sup>594</sup> <sup>595</sup> <sup>596</sup> <sup>597</sup> <sup>598</sup> <sup>599</sup> <sup>600</sup> <sup>601</sup> <sup>602</sup> <sup>603</sup> <sup>604</sup> <sup>605</sup> <sup>606</sup> <sup>607</sup> <sup>608</sup> <sup>609</sup> <sup>610</sup> <sup>611</sup> <sup>612</sup> <sup>613</sup> <sup>614</sup> <sup>615</sup> <sup>616</sup> <sup>617</sup> <sup>618</sup> <sup>619</sup> <sup>620</sup> <sup>621</sup> <sup>622</sup> <sup>623</sup> <sup>624</sup> <sup>625</sup> <sup>626</sup> <sup>627</sup> <sup>628</sup> <sup>629</sup> <sup>630</sup> <sup>631</sup> <sup>632</sup> <sup>633</sup> <sup>634</sup> <sup>635</sup> <sup>636</sup> <sup>637</sup> <sup>638</sup> <sup>639</sup> <sup>640</sup> <sup>641</sup> <sup>642</sup> <sup>643</sup> <sup>644</sup> <sup>645</sup> <sup>646</sup> <sup>647</sup> <sup>648</sup> <sup>649</sup> <sup>650</sup> <sup>651</sup> <sup>652</sup> <sup>653</sup> <sup>654</sup> <sup>655</sup> <sup>656</sup> <sup>657</sup> <sup>658</sup> <sup>659</sup> <sup>660</sup> <sup>661</sup> <sup>662</sup> <sup>663</sup> <sup>664</sup> <sup>665</sup> <sup>666</sup> <sup>667</sup> <sup>668</sup> <sup>669</sup> <sup>670</sup> <sup>671</sup> <sup>672</sup> <sup>673</sup> <sup>674</sup> <sup>675</sup> <sup>676</sup> <sup>677</sup> <sup>678</sup> <sup>679</sup> <sup>680</sup> <sup>681</sup> <sup>682</sup> <sup>683</sup> <sup>684</sup> <sup>685</sup> <sup>686</sup> <sup>687</sup> <sup>688</sup> <sup>689</sup> <sup>690</sup> <sup>691</sup> <sup>692</sup> <sup>693</sup> <sup>694</sup> <sup>695</sup> <sup>696</sup> <sup>697</sup> <sup>698</sup> <sup>699</sup> <sup>700</sup> <sup>701</sup> <sup>702</sup> <sup>703</sup> <sup>704</sup> <sup>705</sup> <sup>706</sup> <sup>707</sup> <sup>708</sup> <sup>709</sup> <sup>710</sup> <sup>711</sup> <sup>712</sup> <sup>713</sup> <sup>714</sup> <sup>715</sup> <sup>716</sup> <sup>717</sup> <sup>718</sup> <sup>719</sup> <sup>720</sup> <sup>721</sup> <sup>722</sup> <sup>723</sup> <sup>724</sup> <sup>725</sup> <sup>726</sup> <sup>727</sup> <sup>728</sup> <sup>729</sup> <sup>730</sup> <sup>731</sup> <sup>732</sup> <sup>733</sup> <sup>734</sup> <sup>735</sup> <sup>736</sup> <sup>737</sup> <sup>738</sup> <sup>739</sup> <sup>740</sup> <sup>741</sup> <sup>742</sup> <sup>743</sup> <sup>744</sup> <sup>745</sup> <sup>746</sup> <sup>747</sup> <sup>748</sup> <sup>749</sup> <sup>750</sup> <sup>751</sup> <sup>752</sup> <sup>753</sup> <sup>754</sup> <sup>755</sup> <sup>756</sup> <sup>757</sup> <sup>758</sup> <sup>759</sup> <sup>760</sup> <sup>761</sup> <sup>762</sup> <sup>763</sup> <sup>764</sup> <sup>765</sup> <sup>766</sup> <sup>767</sup> <sup>768</sup> <sup>769</sup> <sup>770</sup> <sup>771</sup> <sup>772</sup> <sup>773</sup> <sup>774</sup> <sup>775</sup> <sup>776</sup> <sup>777</sup> <sup>778</sup> <sup>779</sup> <sup>780</sup> <sup>781</sup> <sup>782</sup> <sup>783</sup> <sup>784</sup> <sup>785</sup> <sup>786</sup> <sup>787</sup> <sup>788</sup> <sup>789</sup> <sup>790</sup> <sup>791</sup> <sup>792</sup> <sup>793</sup> <sup>794</sup> <sup>795</sup> <sup>796</sup> <sup>797</sup> <sup>798</sup> <sup>799</sup> <sup>800</sup> <sup>801</sup> <sup>802</sup> <sup>803</sup> <sup>804</sup> <sup>805</sup> <sup>806</sup> <sup>807</sup> <sup>808</sup> <sup>809</sup> <sup>810</sup> <sup>811</sup> <sup>812</sup> <sup>813</sup> <sup>814</sup> <sup>815</sup> <sup>816</sup> <sup>817</sup> <sup>818</sup> <sup>819</sup> <sup>820</sup> <sup>821</sup> <sup>822</sup> <sup>823</sup> <sup>824</sup> <sup>825</sup> <sup>826</sup> <sup>827</sup> <sup>828</sup> <sup>829</sup> <sup>830</sup> <sup>831</sup> <sup>832</sup> <sup>833</sup> <sup>834</sup> <sup>835</sup> <sup>836</sup> <sup>837</sup> <sup>838</sup> <sup>839</sup> <sup>840</sup> <sup>841</sup> <sup>842</sup> <sup>843</sup> <sup>844</sup> <sup>845</sup> <sup>846</sup> <sup>847</sup> <sup>848</sup> <sup>849</sup> <sup>850</sup> <sup>851</sup> <sup>852</sup> <sup>853</sup> <sup>854</sup> <sup>855</sup> <sup>856</sup> <sup>857</sup> <sup>858</sup> <sup>859</sup> <sup>860</sup> <sup>861</sup> <sup>862</sup> <sup>863</sup> <sup>864</sup> <sup>865</sup> <sup>866</sup> <sup>867</sup> <sup>868</sup> <sup>869</sup> <sup>870</sup> <sup>871</sup> <sup>872</sup> <sup>873</sup> <sup>874</sup> <sup>875</sup> <sup>876</sup> <sup>877</sup> <sup>878</sup> <sup>879</sup> <sup>880</sup> <sup>881</sup> <sup>882</sup> <sup>883</sup> <sup>884</sup> <sup>885</sup> <sup>886</sup> <sup>887</sup> <sup>888</sup> <sup>889</sup> <sup>890</sup> <sup>891</sup> <sup>892</sup> <sup>893</sup> <sup>894</sup> <sup>895</sup> <sup>896</sup> <sup>897</sup> <sup>898</sup> <sup>899</sup> <sup>900</sup> <sup>901</sup> <sup>902</sup> <sup>903</sup> <sup>904</sup> <sup>905</sup> <sup>906</sup> <sup>907</sup> <sup>908</sup> <sup>909</sup> <sup>910</sup> <sup>911</sup> <sup>912</sup> <sup>913</sup> <sup>914</sup> <sup>915</sup> <sup>916</sup> <sup>917</sup> <sup>918</sup> <sup>919</sup> <sup>920</sup> <sup>921</sup> <sup>922</sup> <sup>923</sup> <sup>924</sup> <sup>925</sup> <sup>926</sup> <sup>927</sup> <sup>928</sup> <sup>929</sup> <sup>930</sup> <sup>931</sup> <sup>932</sup> <sup>933</sup> <sup>934</sup> <sup>935</sup> <sup>936</sup> <sup>937</sup> <sup>938</sup> <sup>939</sup> <sup>940</sup> <sup>941</sup> <sup>942</sup> <sup>943</sup> <sup>944</sup> <sup>945</sup> <sup>946</sup> <sup>947</sup> <sup>948</sup> <sup>949</sup> <sup>950</sup> <sup>951</sup> <sup>952</sup> <sup>953</sup> <sup>954</sup> <sup>955</sup> <sup>956</sup> <sup>957</sup> <sup>958</sup> <sup>959</sup> <sup>960</sup> <sup>961</sup> <sup>962</sup> <sup>963</sup> <sup>964</sup> <sup>965</sup> <sup>966</sup> <sup>967</sup> <sup>968</sup> <sup>969</sup> <sup>970</sup> <sup>971</sup> <sup>972</sup> <sup>973</sup> <sup>974</sup> <sup>975</sup> <sup>976</sup> <sup>977</sup> <sup>978</sup> <sup>979</sup> <sup>980</sup> <sup>981</sup> <sup>982</sup> <sup>983</sup> <sup>984</sup> <sup>985</sup> <sup>986</sup> <sup>987</sup> <sup>988</sup> <sup>989</sup> <sup>990</sup> <sup>991</sup> <sup>992</sup> <sup>993</sup> <sup>994</sup> <sup>995</sup> <sup>996</sup> <sup>997</sup> <sup>998</sup> <sup>999</sup> <sup>1000</sup>

<sup>(7)</sup> ΚΑΙ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν <sup>g)</sup> δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν







πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. <sup>(8)</sup> καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς,  
ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ  
πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· <sup>(9)</sup> ἀλλ'  
ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας.  
<sup>54</sup>  
<sup>II</sup> <sup>(10)</sup> Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Οπου ἂν εἰσέλθῃτε εἰς οἰκίαν,  
<sup>55</sup>  
<sup>11</sup> ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. <sup>(11)</sup> <sup>h</sup> καὶ ὅσοι ἂν  
μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι  
(h) Ac. 13. 51;  
18. 6.  
β) om. Gb. [Ln.]  
Tf.  
ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. <sup>β</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτό-  
τερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἢ  
<sup>56</sup>  
<sup>VIII</sup> τῇ πόλει ἐκεῖνη." <sup>(12)</sup> Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα  
μετανοήσωσι. <sup>(13)</sup> <sup>i</sup> καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ  
(i) ch. 16. 17.  
Ac. 14. 3.  
Ja. 5. 14.  
ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.  
<sup>57</sup>  
<sup>11</sup> <sup>(14)</sup> Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἑρώδης, (φανερὸν γὰρ  
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν, "Οτι Ἰωάννης ὁ  
βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν  
αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. <sup>(15)</sup> "Ἄλλοι ἔλεγον, "Οτι Ἑλίας  
ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, "Οτι προφήτης ἐστίν, γ' ἢ" ὥς  
<sup>58</sup>  
<sup>X</sup> εἰς τῶν προφητῶν. <sup>(16)</sup> Ἀκούσας δὲ ὁ Ἑρώδης εἶπεν,  
"Οτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός <sup>δ</sup> ἐστίν·  
<sup>59</sup>  
<sup>11</sup> αὐτὸς" ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. <sup>(17)</sup> Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἑρώδης  
ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν  
(k) 1 Th. 4. 5.  
Ja. 1. 14, 15.  
1 Pe. 2. 11.  
ἐν τῇ φυλακῇ, <sup>k</sup> διὰ Ἑρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου  
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. <sup>(18)</sup> ἔλεγε γὰρ  
(l) Le. 18. 16;  
20. 21.  
Pr. 6. 32.  
ὁ Ἰωάννης τῷ Ἑρώδῃ, <sup>l</sup> "Οτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν  
γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. <sup>(19)</sup> <sup>"</sup> Ἡ δὲ Ἑρωδιάς ἐνείχεν  
αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο.  
<sup>(20)</sup> ὁ γὰρ Ἑρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν  
ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ  
ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε.  
<sup>60</sup>  
<sup>VI</sup> <sup>(21)</sup> καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἑρώδης τοῖς  
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ  
καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,  
(m) Pr. 6. 25;  
14. 13.  
Ec. 2. 2.  
<sup>(22)</sup> καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἑρωδιάδος,  
<sup>m</sup> καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἑρώδῃ καὶ τοῖς  
συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν  
με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· <sup>(23)</sup> καὶ ὤμοσεν αὐτῇ,

Ὅτι ὁ εἰάν με αἰτήσης, δώσω σοι, ἕως ἡμίους τῆς <sup>(n)</sup> Pr. 18. 6, 7; βασιλείας μου. <sup>(24)</sup> Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ <sup>29. 11.</sup> αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπε, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. <sup>(25)</sup> Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ῥήτησατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. <sup>(26)</sup> Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. <sup>(27)</sup> καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. <sup>(28)</sup> ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. <sup>(29)</sup> Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνημείῳ.

<sup>(30)</sup> Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, <sup>61</sup> καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα <sup>VIII</sup> ἐδίδαξαν. <sup>(31)</sup> καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' <sup>62</sup> <sup>X</sup> ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοὶ, καὶ οὐδὲ <sup>β)</sup> om. Gb. Sch. φαγεῖν ἠύκαιρουν. <sup>(32)</sup> καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ <sup>Ln. Tf.</sup> <sup>γ)</sup> om. Gb. Ln. <sup>(33)</sup> <sup>Tf.</sup> <sup>δ)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(34)</sup> <sup>(Gb.).</sup> <sup>63</sup> <sup>VI</sup> <sup>ς)</sup> <sup>ο)</sup> 1 Ki. 22. 17. <sup>Je. 23. 1.</sup> <sup>Eze. 34. 2.</sup> <sup>(35)</sup> <sup>(36)</sup> <sup>(37)</sup> <sup>(38)</sup>









ἔχετε ; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. Καὶ γνόντες λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. <sup>(39)</sup> Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. <sup>(40)</sup> καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. <sup>(41)</sup> καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, <sup>2</sup> ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. <sup>(42)</sup> καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν. <sup>(43)</sup> καὶ ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. <sup>(44)</sup> καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους <sup>β</sup> ὥσεί " πεντακισχίλιοι ἄνδρες. <sup>(45)</sup> Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. <sup>(46)</sup> καὶ ἀποταξάμενός αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος ὅπου προσεύξασθαι. <sup>(47)</sup> Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(48)</sup> Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς· καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. <sup>(49)</sup> οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν. <sup>(50)</sup> πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὁ Θεοσεύετε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. <sup>(51)</sup> Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον. <sup>(52)</sup> οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ καρδιά αὐτῶν πεπωρωμένη.

(q) 1 Sa. 9. 13.  
Jno. 17. 1.

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

65  
VI

66  
II

67  
IV

(r) Ps. 3. 4;  
55. 17.  
Da. 6. 10.

(s) Ps. 66. 12;  
107. 23, 24.  
Is. 43. 2.

68  
VI

(t) Ps. 71. 7;  
72. 18, 19.  
Is. 9. 6;  
28. 29.

69  
II

<sup>(53)</sup> ΚΑΙ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ, καὶ προσωρμίσθησαν. <sup>(54)</sup> καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν, <sup>(55)</sup> περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. <sup>(56)</sup> καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦν-









$\frac{72}{VI}$

δύνатаι αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινουῦντα τὸν ἄνθρωπον. <sup>(16)</sup> εἴτις ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω. <sup>(17)</sup> Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. <sup>(18)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύνатаι αὐτὸν κοινῶσαι; <sup>(19)</sup> ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, <sup>(β)</sup> καθαρίζον" πάντα τὰ βρώματα. <sup>(20)</sup> Ἐλεγε δέ, "Οτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκείνο κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. <sup>(21)</sup> ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνείαι, φόνοι, <sup>(22)</sup> κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. <sup>(23)</sup> πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

<sup>(24)</sup> Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, <sup>(25)</sup> καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. <sup>(26)</sup> ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοίνισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. <sup>(27)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, "Αφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. <sup>(28)</sup> Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναὶ, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. <sup>(29)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου. <sup>(30)</sup> Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

$\frac{74}{X}$

<sup>(31)</sup> ΚΑΙ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς" τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας,

β) καθαρίζον, Ln. Tf.

(c) Ge. 6. 5; 8. 21.  
1 Sa. 16. 7.  
Pr. 6. 14.  
Je. 17. 9.

(d) Is. 9. 6;  
12. 4; 25. 4, 5.

(e) Jno. 12. 20.  
Ro. 1. 16;  
10. 12.  
1 Co. 1. 24.

$\frac{73}{VI}$

(f) Nu. 23. 19.  
Is. 59. 1.  
Ro. 4. 21.

γ) ἦλθε διὰ Σιδῶνος εἰς, Ln. Tf. (Gb. ∞).

ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. <sup>(32)</sup> καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιάalon, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. <sup>(33)</sup> καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, <sup>(34)</sup> καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφθαθὰ, ὃ ἐστι, Διανοίχθητι. <sup>(35)</sup> Καὶ εὐθέως διανοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. <sup>(36)</sup> καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ <sup>(37)</sup> αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. <sup>(37)</sup> καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, ἡ Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

(g) Jno. 11. 41; 17. 1.

75  
VIII  
β) om. Ln. Tf.

(h) 1 Ch. 16. 29.  
Ps. 34. 8;  
52. 9; 67. 3.

VIII. ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ὃ παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος <sup>(1)</sup> ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς, <sup>(2)</sup> Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. <sup>(3)</sup> καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἦκασιν. <sup>(4)</sup> Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; <sup>(5)</sup> Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον, ἑπτὰ. <sup>(6)</sup> Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. <sup>(7)</sup> καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. <sup>(8)</sup> ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας. <sup>(9)</sup> ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

76  
VI

γ) πάλιν  
πολλοῦ,  
Ln. Tf. (Gb.) .

δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(i) Is. 63. 7-9.  
Ja. 5. 11.

(k) 2 Ch. 14. 11.  
Ps. 50. 12.  
Je. 32. 27.

<sup>(10)</sup> Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. <sup>(11)</sup> καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

77  
IV







$\frac{78}{VI}$

(12) καὶ ἀναστενάξας ἰ τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, *Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.* (13) Καὶ ἀφεῖς αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

$\frac{79}{II}$

(14) Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. (15) καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁράτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἑρῳδου. (16) Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

$\frac{80}{VI}$

(m) ch. 6. 52. (17) καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, *Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;* (18) ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὧτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; (19) ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. (20) Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ. (21) Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, *Πῶς οὐ συνίετε;*

$\frac{81}{X}$

(22) ΚΑΙ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. (23) καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κόμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. (24) καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, *Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.* (25) Ἐῖτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς (26) ἅπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Ἴ μὴδὲ εἰς τὴν κόμην εἰσεέλθῃς, μὴδὲ εἴπῃς τινὲν ἐν τῇ κόμῃ.

$\frac{82}{I}$

(27) Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κόμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, *Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* (28) Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, καὶ ἔειπον, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν καὶ ἄλλοι Ἰλῖαν· ἄλλοι δὲ

γ) add αὐτῷ  
λέγοντες,  
Lu. Tf.

ἓνα τῶν προφητῶν. <sup>(29)</sup> Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. <sup>(30)</sup> Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. 83  
II

<sup>(31)</sup> ΚΑΙ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. <sup>(32)</sup> καὶ παρρῆσίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. <sup>(33)</sup> ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 84  
VI  
(r) 2 Sa. 19. 22.  
(s) Is. 53. 10.  
Jno. 10. 17.  
1 Co. 1. 18.  
Gal. 6. 14.

<sup>(34)</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου <sup>β)</sup> ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. <sup>(35)</sup> ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, <sup>γ)</sup> οὗτος σώσει αὐτήν. <sup>(36)</sup> τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; <sup>(37)</sup> ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; <sup>(38)</sup> ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνησεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. 85  
II  
β) ἀκολουθεῖν,  
θ) εἶναι,  
Gb. Sch. Tf.  
(t) Gal. 2. 20.  
Phi. 3. 7, 8.  
Col. 1. 24.  
γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
(u) Ps. 49. 7.  
86  
II  
(x) Ro. 1. 16.  
2 Ti. 2. 12.  
1 Jno. 2. 23.

IX. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶ τινὲς τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. 87  
II

<sup>(2)</sup> Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, <sup>(3)</sup> καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο (y) Ps. 17. 15.  
Phi. 3. 21.  
1 Jno. 3. 2.  
Re. 1. 13-15.





στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὥς χιὼν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. <sup>(4)</sup> καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. <sup>(5)</sup> καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββὶ, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἡλίᾳ μίαν. <sup>(6)</sup> Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. <sup>(7)</sup> καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, <sup>β)</sup> λέγουσα, " Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. <sup>(8)</sup> Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. <sup>(9)</sup> Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγῆσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. <sup>(10)</sup> καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες τί ἐστὶ τὸ, ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. <sup>(11)</sup> Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, " Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, <sup>α</sup> ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; <sup>(12)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ <sup>β</sup> ἐξουδενωθῇ. <sup>(13)</sup> <sup>γ)</sup> ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν. <sup>(14)</sup> Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. <sup>(15)</sup> καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτόν, ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. <sup>(16)</sup> καὶ ἐπηρώτησε <sup>γ)</sup> τοὺς γραμματεῖς, " Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; <sup>(17)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. <sup>(18)</sup> καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. <sup>(19)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς <sup>δ)</sup> αὐτῷ, λέγει, " Ὡς γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; <sup>ε)</sup> ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με. <sup>(20)</sup> Καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. <sup>(21)</sup> Καὶ

(z) ch. 1. 11.  
De. 18. 15.  
Is. 42. 1.  
Mat. 3. 17.  
Lu. 3. 22.  
2 Pe. 1. 17.

β) om. Gb. Sch.  
Tf.

84  
X

89  
VI

(α) Mal. 4. 5.

(β) Ps. 22. 6.  
Is. 53. 3, &c.  
Da. 9. 26.

(γ) Mat. 11. 14.  
Lu. 1. 17.

90  
X

γ) αὐτοῖς,  
Gb. Ln. Tf.

91  
II

δ) αὐτοῖς,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(δ) Jno. 14. 12.  
He. 11. 6.

ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε, Παιδιόθεν. <sup>(22)</sup> καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. <sup>(23)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ, εἰ δύνασαι <sup>β)</sup> πιστεῦσαι, " πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύ- <sup>β) om. Tf. (Gb. →).</sup> οντι. <sup>(24)</sup> Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύνων ἔλεγε, Πιστεύω, <sup>γ)</sup> Κύριε, " βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. <sup>(25)</sup> Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, <sup>δ)</sup> καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. <sup>(26)</sup> Καὶ κρά- <sup>(e) Ro. 8. 37. 1 Jno. 3. 8.</sup> ξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὥσεί νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. <sup>(27)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.

<sup>(28)</sup> Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβάλλειν αὐτό; <sup>(29)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. 92  
X

<sup>(30)</sup> ΚΑΙ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γυνῶ. <sup>(31)</sup> ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, <sup>δ)</sup> καὶ ἀπο- <sup>δ) μετὰ τρεῖς ἡμέρας,</sup> κτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, <sup>ε)</sup> τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ " ἀναστήσεται. <sup>(32)</sup> Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. 93  
II

<sup>(33)</sup> Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, <sup>ζ)</sup> Τί ἐν τῇ ὁδῷ <sup>ζ)</sup> πρὸς ἑαυτοὺς " διελογίζεσθε; <sup>(34)</sup> Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. <sup>(35)</sup> καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, <sup>η)</sup> Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἑσχατος, καὶ πάντων διάκονος. <sup>(36)</sup> Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς, <sup>(37)</sup> Ὅς ἐὰν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματι 94  
X

(g) Ps. 90. 8.  
Ec. 12. 14.  
Eze. 28. 3.

(ζ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(h) Job 21. 22.







96  
1 μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ  
δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

97  
VIIII (38) Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε,  
β) om. Gb. εἶδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, β) ὃς  
γ) om. Tt. οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, γ) ὅτι οὐκ  
(Gb. :). ἀκολουθεῖ ἡμῖν. (39) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, ι Μὴ κωλύετε  
(i) Nu. 11. 29. αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ  
Phil. 1. 15. 18. ὀνόματί μου, καὶ δυνησεται ταχὺ κακολογήσαί με. (40) ὃς  
98  
VI γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. (41) ὃς γὰρ ἂν  
ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος δ) ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι  
i Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν  
99  
II μισθὸν αὐτοῦ. (42) Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν  
τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλὸν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ  
περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ  
100  
VI βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. (43) k Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ  
σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοι ἐστὶ κυλλὸν  
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελ-  
101  
X θεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, (44) l ὅπου  
δ) ἐν ὀνό- ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.  
ματι, (45) καὶ ἐὰν ὁ ποὺς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν·  
Gb. Sch. Ln. Tt. καλὸν ἐστὶ σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς  
(j) Mat. 25. 40. δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι m εἰς τὴν γέενναν, ε) εἰς τὸ  
1 Co. 3. 23. πῦρ τὸ ἄσβεστον, (46) ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ,  
Ep. 5. 30. καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. (47) καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου  
(k) De. 13. 6.. 10. σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν σοι ἐστὶ μον-  
(l) Is. 66. 24. ὀφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο  
ζ) om. [Ln.] Tt. ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς,  
(Gb. :). (48) ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ  
(m) Lu. 12. 5. σβέννυται. (49) n Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται, καὶ πᾶσα  
(n) Lo. 2. 13. θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται. (50) καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ  
102  
11 ἅλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν  
(o) Ro. 12. 18. ἑαυτοῖς ἅλας, o καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.  
Ho. 12. 14.

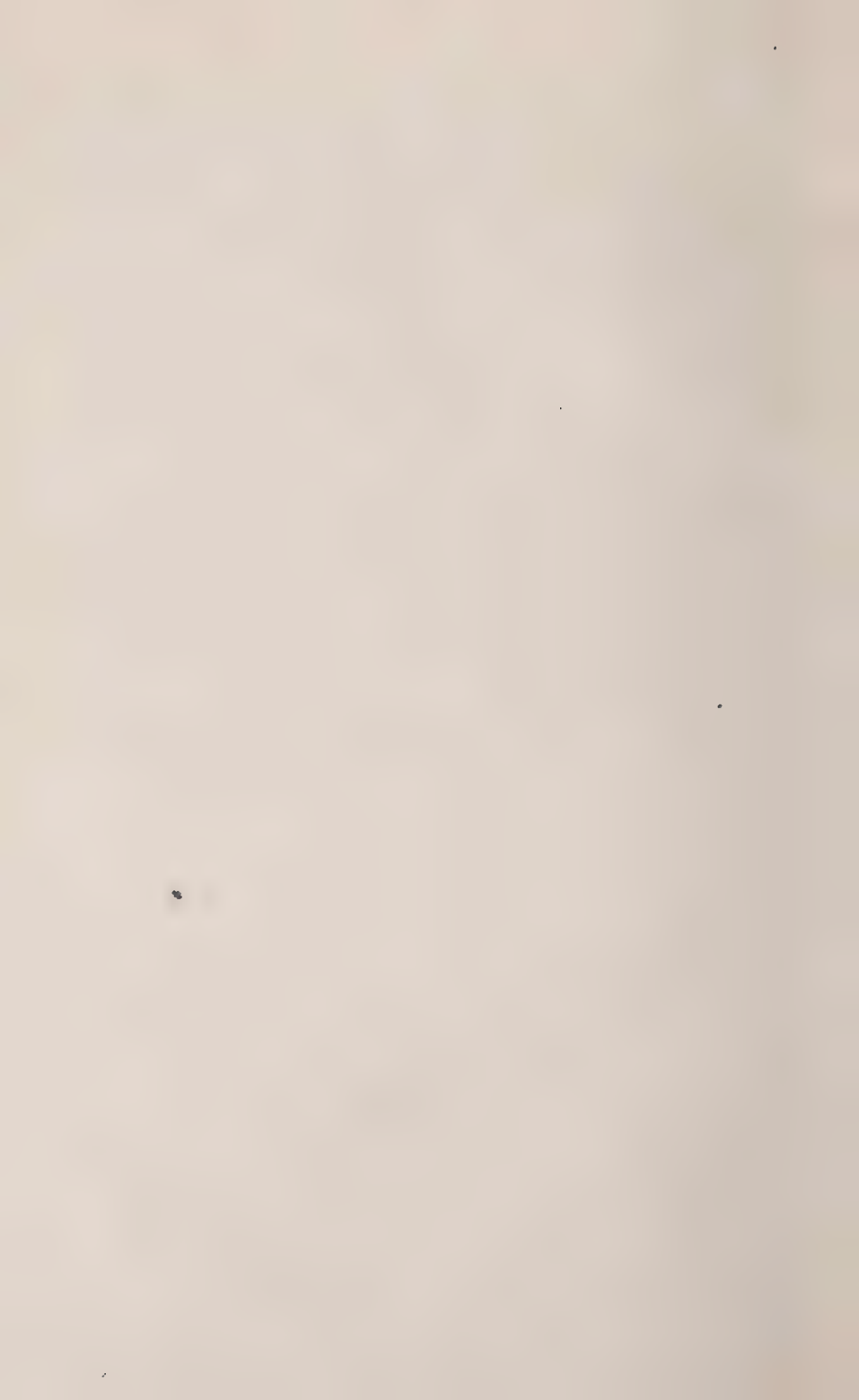
103  
VI Χ. ΚΑΚΕΙΘΕΝ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς  
'Ιουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύ-  
ονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ ὥς εἰώθει, πάλιν  
ἐδίδασκεν αὐτούς. (51) Καὶ προσελθόντες α) οἱ" Φαρισαῖοι

ἐπηρεώτησαν αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. <sup>(3)</sup> ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; <sup>(4)</sup> Οἱ δὲ εἶπον, <sup>p</sup> Μωσῆς ἐπ- <sup>(p)</sup> De. 24. 1. Je. 3. 1. Mal. 2. 16. Mat. 5. 31. ἔτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολύσαι. <sup>(5)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. <sup>(6)</sup> ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. <sup>(7)</sup> ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθή- <sup>(q)</sup> Ge. 1. 27; 5. 2. Mal. 2. 14, 15. σεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, <sup>(3)</sup> καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. <sup>(9)</sup> ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. <sup>(10)</sup> Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρεώτησαν αὐτόν. <sup>(11)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὡς εἰς ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. <sup>(12)</sup> καὶ εἰς γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. <sup>(13)</sup> Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά, ἵνα ἄψῃται αὐτῶν. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. <sup>(14)</sup> ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά. ἵ τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(15)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς εἰς μὴ δέξεται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. <sup>(16)</sup> Καὶ ἐναγκαλι- <sup>(t)</sup> Mat. 18. 3. 1 Co. 14. 20. 1 Pe. 2. 2. σάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ἠυλόγει αὐτά. <sup>(17)</sup> Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμὼν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτόν ἐπηρεώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; <sup>(18)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. <sup>(19)</sup> τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης· μὴ φονεύσης· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρ- <sup>(u)</sup> Ex. 20. 12 ..15; 21. 12. De. 5. 16. Ro. 13. 9. τυρήσης· μὴ ἀποστερήσης· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. <sup>(20)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδά- <sup>(v)</sup> Mat. 6. 19. Lu. 12. 33; 16. 9. σκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. <sup>(21)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐν σοι ὑστερεῖ ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλη-











109  
II

g) Job 31. 24.  
Ps. 62. 10.  
Pr. 11. 28.  
1 Ti. 6. 17.

σον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐ-  
ρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολουθεῖ μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.  
(22) Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθε λυπούμενος·  
ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. (23) <sup>α</sup> Καὶ περιβλεψάμενος

g) Job 42. 2.  
Je. 32. 17.  
Zec. 8. 6.  
Lu. 1. 37.  
Mat. 4. 20.  
Lu. 5. 11.

ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως  
οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ  
εἰσελεύσονται. (24) Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς

g) om. Lu. Tf.  
Gb. →).  
y add  
v x x v,  
fb. Sch. [Lu.]  
cf.

λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει  
αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ  
τοῖς χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

a) 2 Co. 4. 17.  
Phi. 1. 21.  
1 Ti. 6. 6.

(25) εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς  
ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ  
Θεοῦ εἰσελθεῖν. (26) Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο,

110  
II

λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι ;  
(27) <sup>γ</sup> Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀν-  
θρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ

111  
II

δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. (28) <sup>α</sup> Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος  
λέγειν αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-  
θήσαμεν σοι. (29) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν

λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστιν, ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς,  
ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, <sup>β</sup> ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ

ἄγρους, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ <sup>γ</sup> τοῦ εὐαγγελίου, <sup>(30) α</sup> εἰ μὴ  
λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας

καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ  
ἄγρους, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ  
ζωὴν αἰώνιον. (31) πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι,  
καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

112  
II

(32) <sup>α</sup> Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσό-  
λυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦν-  
το, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν

b) Jno. 18. 32.

πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα  
αὐτῷ συμβαίνειν. (33) <sup>β α</sup> Ὅτι, ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο-  
σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς

ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινούσιν  
αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι,  
(34) καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ

ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ <sup>β</sup> τῇ  
τρίτῃ ἡμέρᾳ" ἀναστήσεται.

<sup>(35)</sup> Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης 113  
VI  
οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ  
ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσης ἡμῖν. <sup>(36)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, β) μετὰ  
τρῆϊς ἡμέ-  
θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; <sup>(37)</sup> Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν,  
ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσω-  
μεν ἐν τῇ δόξῃ σου. <sup>(38)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,  
Ὁὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ  
ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτι-  
σθῆναι; <sup>(39)</sup> Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰη-  
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε·  
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε.

<sup>(40)</sup> <sup>d</sup> τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, (d) Mat. 25. 34.  
οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται. <sup>(41)</sup> Καὶ 114  
II  
ἀκούσαντες οἱ δέκα ἥρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου  
καὶ Ἰωάννου. <sup>(42)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς  
λέγει αὐτοῖς, Οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν  
κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξου-  
σιάζουσιν αὐτῶν. <sup>(43)</sup> οὐχ οὕτω δὲ <sup>γ</sup> ἔσται ἐν ὑμῖν· γ) ἔστιν,  
Ln. Tf.  
ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται διάκονος  
ὑμῶν. <sup>(44)</sup> <sup>e</sup> καὶ ὅς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται (e) 1 Pe. 5. 3.  
πάντων δοῦλος. <sup>(45)</sup> <sup>f</sup> καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ 115  
IV  
ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, <sup>g</sup> καὶ δοῦναι τὴν  
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. (f) Jno. 13. 14.  
Phi. 2. 7.

<sup>(46)</sup> Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχὺ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ  
ἀπὸ Ἱεριχὺ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ,  
υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν  
ὁδὸν προσαιτῶν. <sup>(47)</sup> καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζω-  
ραῖός ἐστιν, ἥρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαβὶδ,  
Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. <sup>(48)</sup> Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα  
σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, <sup>h</sup> Υἱὲ Δαβὶδ,  
ἐλέησόν με. <sup>(49)</sup> Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνη-  
θῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρ-  
σει· ἔγχειραι, φωνεῖ σε. <sup>(50)</sup> Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον  
αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· <sup>(51)</sup> καὶ ἀπο-  
κριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί θέλεις ποιήσω σοί;





i) ch. 5. 34.  
Mat. 9. 22.

b) αὐτῶ,  
Gb. Ln. Tf.

Ἦ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω.  
(52) Ἦ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἵπαγε· ἡ πίστις σου  
σέσωκέ σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει <sup>β)</sup> τῷ  
Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

117  
II

k) Ps. 50. 10.  
Ac. 17. 25.  
Phi. 2. 6..8.

λ) ἀπο-  
στέλλει,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

118  
II

ς) εἶπεν,  
Ln. Tf. (Gb. ω).

ζ) Ju. 10. 3, 4.  
2 Ki. 9. 13.

119  
I

(m) Ps. 118.  
25. 26.  
Mat. 23. 39.  
ζ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

120  
VI

(n) Je. 8. 13.  
Lu. 13. 6, 7;  
21. 29.  
Phi. 4. 17.

η) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

121  
I

XI. ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βηθ-  
φαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀπο-  
στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, <sup>(1)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς,  
Ἵπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐ-  
θέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδε-  
μένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐ-  
τὸν ἀγάγετε. <sup>(3)</sup> καὶ ἂν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο;  
εἴπατε, <sup>κ</sup> Ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθέως  
αὐτὸν <sup>ν)</sup> ἀποστελεῖ" ὧδε. <sup>(4)</sup> Ἀπῆλθον δέ, καὶ εὑρον τὸν  
πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου,  
καὶ λύουσιν αὐτόν. <sup>(5)</sup> καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων  
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; <sup>(6)</sup> Οἱ δὲ  
εἶπον αὐτοῖς καθὼς <sup>δ)</sup> ἐνετείλατο" ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν  
αὐτούς. <sup>(7)</sup> καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν,  
καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ'  
αὐτῷ. <sup>(8)</sup> πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν  
ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ  
ἔστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν. <sup>(9)</sup> καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ  
ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννά· εὐλογημέ-  
νος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. <sup>(10)</sup> εὐλογημένη ἡ  
ἐρχομένη βασιλεία <sup>ς)</sup> ἐν ὀνόματι Κυρίου," τοῦ πατρὸς  
ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις. <sup>(11)</sup> Καὶ εἰς-  
ῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ  
περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξ-  
ῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

(12) Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας,  
ἐπέειπεν· <sup>(13)</sup> καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν, ἔχουσιν φύλλα,  
ἦλθεν εἰς αὐτήν· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν,  
οὐδὲν εὑρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.  
(14) καὶ ἀποκριθεὶς <sup>ν)</sup> ὁ Ἰησοῦς" εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ  
σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἠκούον  
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα·

καὶ εἰσελθὼν <sup>β)</sup> ὁ Ἰησοῦς" εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε· <sup>(16)</sup> καὶ οὐκ ἤφειεν ἵνα τις διενέγκῃ σκευὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ. <sup>(17)</sup> <sup>ο</sup> καὶ <sup>(ο) 1 Ki. 8. 29. Is. 56. 7. Je. 7. 11.</sup> ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται, "Οτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. <sup>(15)</sup> <sup>ρ</sup> Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

<sup>(19)</sup> Καὶ ὅτε ὁψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. <sup>(20)</sup> Καὶ πρῶτ' ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, "Ἐχετε πίστιν Θεοῦ. <sup>(23)</sup> ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἂν εἴπῃ. <sup>(24)</sup> <sup>ρ</sup> διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. <sup>(25)</sup> <sup>ρ</sup> Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴτι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. <sup>(26)</sup> <sup>γ</sup> εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν."

<sup>(27)</sup> ΚΑΙ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, <sup>(28)</sup> <sup>σ</sup> καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς; <sup>(29)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. <sup>(30)</sup> Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι.







οὐκ ἐπιστεύσατε αὐ-  
τῷ ; <sup>(32)</sup> γ' ἄλλ' ἐάν" εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβούντο  
τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως  
προφήτης ἦν. <sup>(33)</sup> καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ,  
Οὐκ οἶδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς,  
Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

129  
11  
XII. ΚΑΙ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν,  
" Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγ-  
μὸν, καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ  
ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. <sup>(2)</sup> καὶ ἀπέστειλε  
πρὸς τοὺς γεωργούς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν  
γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος· <sup>(3)</sup> οἱ δὲ  
λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. <sup>(4)</sup> καὶ  
πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον  
<sup>(5)</sup> λιθοβολήσαντες ἑκεφαλαίωσαν, καὶ <sup>(6)</sup> ἀπέστειλαν ἡτι-  
μωμένον. <sup>(7)</sup> καὶ <sup>(8)</sup> πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον  
ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέρουντες,  
τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. <sup>(9)</sup> ἔτι οὖν ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπη-  
τὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον,  
λέγων, "Οτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. <sup>(10)</sup> ἐκεῖνοι δὲ οἱ  
γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, "Οτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρο-  
νόμος· <sup>(11)</sup> δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ  
κληρονομία. <sup>(12)</sup> καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέ-  
βαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. <sup>(13)</sup> τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος  
τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς,  
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. <sup>(14)</sup> Οὐδὲ τὴν γραφὴν  
ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-  
μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. <sup>(15)</sup> παρὰ  
Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς  
ἡμῶν. <sup>(16)</sup> Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν  
τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-  
βολὴν εἶπε· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.  
<sup>(17)</sup> Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρι-  
σαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι  
λόγῳ. <sup>(18)</sup> οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε,

οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἄλλ' θείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ἢ οὐ; <sup>(15)</sup> δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. <sup>(16)</sup> Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καίσαρος. <sup>(17)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, <sup>(a)</sup> Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, <sup>(a)</sup> καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

(a) Ro. 13. 7.  
1 Po. 2. 18.

<sup>(18)</sup> <sup>b</sup> Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες <sup>(b)</sup> λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, <sup>(19)</sup> <sup>c</sup> Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν <sup>(c)</sup> τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἄφῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. <sup>(20)</sup> ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἄφῃκε σπέρμα. <sup>(21)</sup> καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἄφῃκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. <sup>(22)</sup> καὶ ἔλαβον αὐτήν οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἄφῃκαν σπέρμα. <sup>(23)</sup> <sup>d</sup> ἔσχατῃ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. <sup>(24)</sup> <sup>e</sup> ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν <sup>(f)</sup> ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; <sup>(25)</sup> <sup>d</sup> ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(26)</sup> <sup>e</sup> περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; <sup>(27)</sup> Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ <sup>(28)</sup> <sup>f</sup> Θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

(b) Ac. 23. 8.

(c) De. 25. 5, 6.  
Ro. 10. 2.

(f) ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν, Ln. Tf. (Gh. ~).

(d) 1 Co. 15. 48, 50.  
Gal. 3. 28.  
Phi. 3. 21.  
(e) Ex. 3. 6.  
Ac. 7. 32.  
He. 11. 16.

(γ) om. Gh. Sch. Ln. Tf.

(δ) πάντων, Gh. Sch. Ln. (Tf.)

131  
VI

<sup>(28)</sup> Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Ποία ἐστὶ πρώτη <sup>(29)</sup> <sup>d</sup> πασῶν ἐντολή; <sup>(29)</sup> <sup>e</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι πρώτη <sup>(f)</sup> <sup>f</sup> πασῶν τῶν ἐντολῶν, Ἀκούε, Ἰσραὴλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν

(f) πάντων, Gb. (Sch.) Ln. Tf.

(f) De. 6. 4;  
10. 12.





Κύριος εἰς ἐστι. <sup>(30)</sup> καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. <sup>(31)</sup> ἡ καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Μείζων τού-

(g) Le. 19. 18.  
Ro. 13. 9.  
Gal. 5. 14.  
Ja. 2. 8.

132  
X

(b) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(h) Ps. 51. 17.  
Is. i. 11. 17.  
Mi. 6. 6. 8.

των ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. <sup>(32)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἰς ἐστι <sup>(β)</sup> Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. <sup>(33)</sup> καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, <sup>(γ)</sup> πλείον ἐστι πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν.

<sup>(34)</sup> Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν, ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἰ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

133  
II

<sup>(35)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστι Δαβὶδ; <sup>(36)</sup> αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ, ἡ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, ἰ Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. <sup>(37)</sup> Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

134  
II

(γ) λέγει,  
Gb. Sch.

(i) Ps. 110. 1.  
Ac. 2. 34.  
1 Co. 15. 25.  
He. 1. 13;  
10. 12, 13.

135  
II

<sup>(38)</sup> Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, <sup>(39)</sup> καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. <sup>(40)</sup> οἱ κατεσθιόντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

136  
VII

(j) 2 Ki. 12. 9.

<sup>(41)</sup> Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλὰ. <sup>(42)</sup> καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. <sup>(43)</sup> καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, <sup>(δ)</sup> λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλείον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ

(δ) εἶπεν,  
Gb. Ln.

(k) 2 Co. 8. 12.



γαζοφυλάκιον. <sup>(44)</sup> πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

XIII. ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. <sup>(2)</sup> Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομὰς: 'οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. <sup>(3)</sup> Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, <sup>(1)</sup> <sup>m</sup> Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; <sup>(5)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. <sup>(6)</sup> <sup>o</sup> πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. <sup>(7)</sup> ὅταν δὲ ἀκούσῃτε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὕτω τὸ τέλος. <sup>(8)</sup> <sup>p</sup> Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ <sup>β</sup> καὶ ταραχαί. <sup>11</sup> <sup>γ</sup> ἀρχαί <sup>11</sup> ὠδίνων ταῦτα. <sup>9</sup> Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς. παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. <sup>(10)</sup> καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. <sup>(11)</sup> ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾧρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. <sup>(12)</sup> <sup>r</sup> παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. <sup>(13)</sup> καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

<sup>(14)</sup> <sup>t</sup> Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, <sup>δ</sup> τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἔστος ὅπου οὐ δεῖ.

137  
II

(2) 1 Ki. 9. 7, 8.  
Mi. 3. 12.  
Lu. 19. 44.

138  
II

(m) Ac. 1. 6.  
(n) Je. 29. 8.  
Ep. 5. 6.  
2 Thes. 2. 3.  
1 Jno. 4. 1.  
(o) Je. 14. 14;  
23. 21.  
(p) Is. 19. 2.  
Zec. 14. 2.

(β) om. Ln. Tf.  
(Gb. -).

(γ) ἀρχή,  
Sch. Ln.  
(Gb. ~).

139  
I

(q) Jno. 15. 19;  
16. 2.  
Re. 2. 20.

140  
VI

141  
II

(r) Eze. 38. 21.  
Mi. 7. 5, 6.

(s) Re. 2. 7, 10;  
3. 10.

(t) Da. 9. 27;  
12. 11.

(δ) om. Gb.  
[Ln.] Tf.

142  
VI







<sup>143</sup>  
II (ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φεγγέ-  
τωσαν εἰς τὰ ὄρη· <sup>(15)</sup> ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω  
εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας  
αὐτοῦ· <sup>(16)</sup> καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὦν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ  
<sup>144</sup>  
II ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. <sup>(17)</sup> οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ  
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

<sup>145</sup>  
VI <sup>(18)</sup> « προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶ-  
νος. <sup>(19)</sup> ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις, οἷα οὐ  
<sup>146</sup>  
II γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ Θεός,  
<sup>147</sup>  
VI ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. <sup>(20)</sup> καὶ εἰ μὴ Κύριος  
ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ·  
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς  
ἡμέρας. <sup>(21)</sup> Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ

<sup>149</sup>  
VI Χριστός, ἡ ἰδοὺ, ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε. <sup>(22)</sup> ἔγερθήσονται  
γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι  
σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ  
τοὺς ἐκλεκτούς. <sup>(23)</sup> ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ, προεῖρηκα

<sup>150</sup>  
II ὑμῖν πάντα. <sup>(24)</sup> Ἄλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ  
τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σε-  
(x) De. 13. 1. 3.  
2 Thes. 2. 11. λήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, <sup>(25)</sup> καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ  
(y) 2 Pe. 3. 17. οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς  
οὐρανοῖς σαλευθήσονται. <sup>(26)</sup> καὶ τότε ὄψονται τὸν νιὸν  
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως  
πολλῆς καὶ δόξης. <sup>(27)</sup> καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους  
αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν  
τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

<sup>151</sup>  
II <sup>(28)</sup> Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν  
αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῇ τὰ  
φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· <sup>(29)</sup> οὕτω καὶ  
ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς  
ἐστὶν ἐπὶ θύραις. <sup>(30)</sup> Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ  
ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. <sup>(31)</sup> ὁ  
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ  
μὴ παρέλθωσι.

<sup>152</sup>  
VI <sup>(32)</sup> Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας, οὐδεὶς  
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ  
ὁ πατήρ.

(u) Ps. 86. 15;  
103. 14, 15.  
La. 3. 22.  
Ja. 5. 11.

(x) De. 13. 1. 3.  
2 Thes. 2. 11.  
(y) 2 Pe. 3. 17.

(z) Is. 13. 10.  
Eze. 32. 7.  
Joel 2. 10, 31;  
3. 15.  
Re. 6. 12.

(a) Da. 7. 10.  
Ac. 1. 11.  
1 Thes. 4. 16.  
2 Thes. 1. 10.  
Re. 1. 7.

(b) Ps. 102. 26.  
Is. 51. 6.  
He. 1. 11.  
(c) Is. 40. 8.

(d) Ac. 1. 7.

<sup>(33)</sup> Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείδους τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορή. <sup>(35)</sup> γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὃψέ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· <sup>(36)</sup> μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὗρη ὑμᾶς καθεύδοντας. <sup>(37)</sup> Ἄ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.

153  
VI  
154  
II  
(e) 1Thes. 5. 6.  
155  
II  
(f) Ac. 1. 7.  
1Thes. 5. 1, 2.  
Re. 3. 3.

XIV. Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· <sup>(2)</sup> ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. <sup>(3)</sup> Καὶ ὅντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου γάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. <sup>(4)</sup> ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; <sup>(5)</sup> ἡδύνατο γὰρ τοῦτο <sup>(6)</sup> πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. <sup>(6)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο <sup>(7)</sup> εἰς ἐμέ. <sup>(8)</sup> Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. <sup>(9)</sup> Ὁ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· προέλαβε μνρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. <sup>(10)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσινον αὐτῆς. <sup>(11)</sup> Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δώδεκα, ἀπηλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς. <sup>(12)</sup> Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργίριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ.

156  
I  
157  
VI  
(g) Ro. 1. 9.  
1 Pe. 2. 1.  
158  
I  
81 add  
τὸ μύρον,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(h) ἐν ἐμοί.  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(i) De. 15. 11.  
(j) Pr. 15. 16;  
10. 8.  
2 Co. 8. 2, 12;  
9. 6.  
159  
IV  
160  
II  
(k) Lu. 12. 15.  
Ep. 5. 5.  
1 Ti. 6. 10.

<sup>(12)</sup> <sup>1</sup> ΚΑΙ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα <sup>(l)</sup> Ex. 12. 17.  
De. 16. 1. 5.











ἔθνον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; <sup>(13)</sup> Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, <sup>(14)</sup> καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει, <sup>m</sup> Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; <sup>(15)</sup> καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. <sup>(16)</sup> Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὑρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

<sup>(17)</sup> Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· <sup>(18)</sup> <sup>n</sup> καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. <sup>(19)</sup> Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, Μή τι ἐγώ; Καὶ ἄλλος, Μή τι ἐγώ; <sup>(20)</sup> Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. <sup>(21)</sup> ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

<sup>(22)</sup> <sup>p</sup> Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας ἐκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, Λάβετε, <sup>β)</sup> φάγετε. τούτῳ ἐστὶ τὸ σῶμά μου. <sup>(23)</sup> Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπινον ἐξ αὐτοῦ πάντες· <sup>(24)</sup> καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστὶ τὸ αἷμά μου, <sup>γ)</sup> τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. <sup>(25)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίνω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

<sup>(26)</sup> Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. <sup>(27)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. <sup>(28)</sup> <sup>ς)</sup> Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς

(m) Ps. 40. 17.  
Lu. 9. 58.

(n) Ps. 41. 9.  
Jno. 13. 21.  
Ac. 1. 16.

(o) Ps. 55. 12  
..15.  
La. 3. 61..64.

(p) 1 Co. 5. 7,  
8; 11. 23.

β) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

(γ) He. 7. 22;  
9. 20; 13. 20,  
22.

(r) Zec. 13. 7.  
(s) ch. 16. 7.  
Mat. 28. 10.

εἰς τὴν Γαλιλαίαν. <sup>(29)</sup> Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ <sup>170</sup>  
 εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. <sup>(30)</sup> Καὶ  
 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι <sup>β)</sup> ἡ σήμερον <sup>β) add σὺ, Gb. Seb. Ln. Tf.</sup>  
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς  
 ἀπαρνήσῃ με. <sup>(31)</sup> Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, <sup>171</sup>  
 Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. <sup>VI</sup>  
 Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. <sup>(t) Pr. 28. 26. Je. 17. 9.</sup>

<sup>(32)</sup> ΚΑΙ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθση- <sup>172</sup>  
 μανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσате ὧδε, <sup>I</sup>  
 ἕως προσεύξωμαι. <sup>(33)</sup> Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον <sup>173</sup>  
 καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ. Καὶ ἤρ- <sup>VI</sup>  
 ξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. <sup>(34)</sup> καὶ λέγει αὐτοῖς, <sup>174</sup>  
 Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέννατε ὧδε <sup>IV</sup>  
 καὶ γρηγορεῖτε. <sup>(35)</sup> Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ <sup>175</sup>  
 τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ <sup>I</sup>  
 ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα· <sup>(36)</sup> καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, <sup>(x) Jno. 6. 38. He. 5. 7.</sup>  
 πάντα δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ <sup>(y) Ga. 5. 17.</sup>  
 τοῦτο· ἄλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. <sup>(37)</sup> Καὶ <sup>176</sup>  
 ἔρχεται καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ <sup>I</sup>  
 Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν <sup>καταβα-</sup>  
 γρηγορῆσαι; <sup>(38)</sup> γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ <sup>ρυνόμενοι,</sup>  
 εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. ἡ τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ <sup>Ln. Tf. (Gb. 2).</sup>  
 δὲ σὰρξ ἀσθενής. <sup>(39)</sup> Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, <sup>178</sup>  
 τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. <sup>(40)</sup> καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐ- <sup>IV</sup>  
 τοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν <sup>179</sup>  
 βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. <sup>VI</sup>

<sup>(41)</sup> Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύ- <sup>180</sup>  
 δετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπέχει ἡλθεν ἡ <sup>IV</sup>  
 ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς <sup>(z) Ps. 116. 7. Is. 14. 3. Mat. 11. 28.</sup>  
 χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. <sup>(42)</sup> ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ <sup>(y) om. Ln. Tf. (Gb. 2).</sup>  
 παραδιδούς με ἤγγικε.

<sup>(43)</sup> Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται <sup>181</sup>  
 Ἰούδας, <sup>ζ)</sup> εἰς <sup>θ)</sup> ὃν <sup>ι)</sup> τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος <sup>δ) om. Ln. (Gb. 2).</sup>  
 πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων  
 καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. <sup>(44)</sup> δεδώκει <sup>182</sup>  
 δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὁν ἂν <sup>II</sup>





φιλήσω, αὐτός ἐστιν κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. <sup>(45)</sup> <sup>a</sup> Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, 'Ραββὶ, ραββὶ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. <sup>(46)</sup> Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

183  
I

<sup>(47)</sup> Εἰς δέ τις τῶν παρεστηκότων <sup>b</sup> σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. <sup>(48)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν

184  
I

αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με ; <sup>(49)</sup> καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα

(b) Mat. 26. 52.

Ro. 13. 5.

2 Co. 10. 4.

(c) Job 19. 13.

Ps. 88. 8.

185

VI

186

X

πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. <sup>(50)</sup> <sup>c</sup> Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. <sup>(51)</sup> Καὶ εἰς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. <sup>(52)</sup> ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

(β) om. Ln. Tf.

(Gb. →).

187  
I

<sup>(53)</sup> ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ <sup>d</sup> πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. <sup>(54)</sup> Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. <sup>(55)</sup> <sup>e</sup> Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς

188  
IV

(d) Ac. 4. 27.

(e) Ac. 6. 13.

189

II

καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν. <sup>f</sup> καὶ οὐχ εὑρίσκον.

(f) He. 7. 26.

1 Pe. 2. 22, 23.

<sup>(56)</sup> πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. <sup>(57)</sup> καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, <sup>(58)</sup> <sup>g</sup> Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν

190  
VI

(g) ch. 15. 29.

Jno. 2. 19.

τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. <sup>(59)</sup> Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. <sup>(60)</sup> Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν ; <sup>(61)</sup> <sup>h</sup> Ὁ δὲ ἐσι-  
ώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη-  
ρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς  
τοῦ εὐλογητοῦ ; <sup>(62)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι.

191  
I

(h) Is. 53. 7.

Ac. 8. 32.



καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(63)</sup> Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; <sup>(64)</sup> ἤκουσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου. <sup>(65)</sup> Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἐβαλλον."

192

VJ

193

II

194

I

(i) Da. 7. 10.  
Ac. 1. 11.  
1 Th. 4. 16.  
2 Th. 1. 10.  
Re. 1. 7.

<sup>(66)</sup> Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, <sup>(67)</sup> καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. <sup>(68)</sup> Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. <sup>(69)</sup> Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.

195

I

(k) Job 16. 10.  
Is. 50. 6.  
(l) La. 3. 30.  
(β) ὁ λαβων,  
Ln.Tf.(Gb. es).

196

I

<sup>(70)</sup> Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Ἰαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. <sup>(71)</sup> Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύνειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε. <sup>(72)</sup> Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. 3).

(m) Ps. 37. 24.  
Pr. 28. 14.

197

II

(n) Ps. 2. 2.  
Ac. 3. 13.

(o) Mat. 2. 2.  
Lu. 1. 32.  
Jno. 6. 15.

XV. <sup>α</sup> ΚΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρῶτὸ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. <sup>(2)</sup> καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, <sup>β</sup> Σὺ λέγεις. <sup>(3)</sup> Καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. <sup>(4)</sup> Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἵδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. <sup>(5)</sup> <sup>γ</sup> Ὁ δὲ

198

II

199

I

200

I

(p) 1Ti. 6. 13.

201

IV

(q) Ps. 38. 12.  
Is. 53. 7.  
Jno. 19. 9.







Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

202  
II

203  
IV

β) ἀναβὰς,  
Ln. Tf.

(γ) Ec. 4. 4.  
Ja. 3. 16.

(δ) Ac. 3. 14.

204  
I

γ) περισ-  
σῶς,  
Gb.Sch.Ln.Tf.

206  
I

207  
IV

208  
VI

209  
I

(ε) La. 1. 12.  
Ac. 8. 32. 35.

(ω) Ps. 22. 15;  
69. 21.

(x) Ps. 22. 18.

(6) Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὃν περ ἦτοῦντο. (7) ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. (8) καὶ β) ἀναβοήσας" ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς. (9) ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (10) Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι ἑ διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. (11) οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. (12) ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (13) Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. (14) Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ γ) περισσοτέρως" ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. (15) Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

(16) Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶ πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, (17) καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, (18) καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. (19) καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυνον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. (20) Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. (21) καὶ ἀγγαρεύουσι παραγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

210  
I

211  
IV

212  
I

(22) ι ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, Κρανίου τόπος. (23) Καὶ " ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. (24) x Καὶ σταυρώσαντες αὐτόν, διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐ-

τοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ. <sup>(25)</sup> ἦν δὲ 213  
 ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. <sup>(26)</sup> Καὶ ἦν ἡ ἐπι 214  
 γραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς 1  
 τῶν Ἰουδαίων. <sup>(27)</sup> Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λη- 215  
 στας, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 1  
<sup>(28)</sup> <sup>β</sup> καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνό- 216  
 μων ἐλογίσθη. <sup>(29)</sup> <sup>z</sup> Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφή- 217  
 μουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, 218  
<sup>γ</sup> Οὐαὶ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκο- 219  
 δομῶν, <sup>ω</sup> σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. (y) Is. 53. 12. 219  
<sup>(31)</sup> Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαΐζοντες πρὸς ἀλλή- 218  
 λους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, <sup>α</sup> Ἄλλους ἔσωσεν, 220  
 ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. <sup>(32)</sup> ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς 221  
 τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν 222  
 καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνεΐ- 223  
 διζον αὐτόν. <sup>(33)</sup> Γενομένης δὲ ὥρας ἑκτῆς, <sup>β</sup> σκότος 224  
 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης. <sup>(34)</sup> καὶ τῇ 225  
 ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, 226  
 Ἐλωὶ, Ἐλωὶ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὁ ἐστὶ μεθερμηνευ- 227  
 ὁμενον, Ὁ Θεὸς μου, ὁ Θεὸς μου, εἰς τί με ἐγκατέ- 228  
 λιπες; <sup>(35)</sup> Καὶ τινὲς τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες 229  
 ἔλεγον, Ἰδοὺ, Ἡλίαν φωνεῖ. <sup>(36)</sup> <sup>δ</sup> Δραμὼν δὲ εἷς, καὶ 230  
 γεμίσας σπὸγγον ὄξους, περιθείς τε καλᾶμῳ, ἐπότιζεν 231  
 αὐτόν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθε- 232  
 λεῖν αὐτόν. 233

<sup>(37)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείδς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. 234  
<sup>(38)</sup> <sup>ε</sup> καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ 235  
 ἄνωθεν ἕως κάτω. <sup>(39)</sup> Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς 236  
 ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράζας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, 237  
 Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ. <sup>(40)</sup> Ἦσαν δὲ 238  
 καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν καὶ 239  
 Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ 240  
 μικροῦ καὶ Ἰωσὴ μήτηρ, καὶ Σαλώμη, <sup>(41)</sup> <sup>g</sup> αἱ καὶ, ὅτε ἦν 241  
 ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, 242  
 καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. 243  
<sup>(42)</sup> Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ 244  
 ἐστὶ προσάββατον, <sup>(43)</sup> ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμα- 245

β) om. Tf.  
(Gb. =).

(y) Is. 53. 12.

218  
II  
(z) Ps. 22. 7;  
69. 20; 109. 25.

γ) Οὐαί,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

219  
II  
220  
II  
221  
VI

(a) Jno. 10. 18.

(b) Am. 5. 8.  
Jno. 1. 4.

(c) Ps. 22. 1.

222  
II

(d) Ps. 69. 21.

223  
I

224  
II

225  
II

226  
VI

(e) Is. 53. 12.  
Jno. 10. 13;  
15. 13.

Gal. 1. 4.  
1 Jno. 3. 16.

(f) 2 Ch. 3. 14

(g) Lu. 8. 2, 3

227  
I





θαίας, εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(41)</sup> ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· <sup>(45)</sup> καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἔδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. <sup>(46)</sup> καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν <sup>h</sup> ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. <sup>(17)</sup> ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσή ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

228  
I

(h) Ho. 13. 14.  
1 Co. 15. 55.  
He. 2. 14.

229  
VI

XVI. ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, <sup>i</sup> Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἡγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

<sup>(2)</sup> καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. <sup>(3)</sup> καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; <sup>(4)</sup> <sup>k</sup> Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. <sup>(5)</sup> καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἔξεθαμβήθησαν. <sup>(6)</sup> ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοὺν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

232  
II

(i) Ac. 1. 3;  
13. 31.  
1 Co. 15. 5.

<sup>(7)</sup> <sup>l</sup> ἀλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. <sup>(8)</sup> Καὶ ἐξελθοῦσαι <sup>β</sup> ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

<sup>(9)</sup> <sup>γ</sup> <sup>m</sup> Ἀναστὰς δὲ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαгдаληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτά δαιμόνια. <sup>(10)</sup> ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. <sup>(11)</sup> <sup>κα</sup>κεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ᾤη καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

<sup>(12)</sup> Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἐτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. <sup>(13)</sup> <sup>κα</sup>

234  
X

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
γ) ver. 9 ad fin.  
om. Tf. (Gb. →).  
(m) Lu. 8. 2.

235  
VIII



κεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. <sup>(14) u</sup> Ὑστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑν- 236  
X  
δεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηνερμένον (u) 1 Co. 15.  
5, 7.  
οὐκ ἐπίστευσαν. <sup>(15) o</sup> Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς (o) Jno. 15, 16.  
τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πᾶσιν τῇ (p) Jno. 3, 18,  
36; 12, 48.  
κτίσει. <sup>(16) p</sup> ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ (q) Lu. 10, 17.  
Ac. 2, 4; 5, 16;  
8, 7; 10, 46;  
16, 18; 19, 6.  
1 Co. 12, 10, 28.  
δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. <sup>(17) q</sup> σημεῖα δὲ τοῖς πι- (r) Lu. 10, 19.  
Ac. 28, 3, 8.  
στεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου (s) Ps. 110, 1.  
Ac. 1, 2, 3, 9.  
δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· (t) Ac. 14, 3.  
He. 2, 4.  
<sup>(18) r</sup> ὅφεις ἄρουσι· καὶ θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐ- β) om. Gb. Sch.  
Lb.  
τοὺς βλάβει· ἐπὶ ἁρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ (s) Ps. 110, 1.  
Ac. 1, 2, 3, 9.  
καλῶς ἔξουσιν.

<sup>(19) s</sup> Ὁ μὲν οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς, ἀνε- (s) Ps. 110, 1.  
Ac. 1, 2, 3, 9.  
λήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ (t) Ac. 14, 3.  
He. 2, 4.  
Θεοῦ. <sup>(20)</sup> ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ β) om. Gb. Sch.  
Lb.  
Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ (s) Ps. 110, 1.  
Ac. 1, 2, 3, 9.  
τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. <sup>β)</sup> Ἀμήν."





# ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

## ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

$\frac{1}{X}$

ἘΠΕΙΔΗ ΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, <sup>(2)</sup> καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, <sup>(3)</sup> ἔδοξε καμοὶ, παρεκολουθηκότες ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, <sup>(1)</sup> ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

(x) Mat. 2. 1.

<sup>(5)</sup> x ἘΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας <sup>(2)</sup> Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. <sup>(6)</sup> ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. <sup>(7)</sup> καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. <sup>(8)</sup> Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἕναντι τοῦ Θεοῦ, <sup>(9)</sup> κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. <sup>(10)</sup> καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. <sup>(11)</sup> ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, <sup>(12)</sup> ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. <sup>(13)</sup> καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. <sup>(14)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις <sup>b</sup> τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. <sup>(15)</sup> καὶ ἔσται χαρὰ σοὶ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ

(y) 1 Ch. 24.  
10, 19.  
No. 12. 4, 17.

(z) Ex. 30. 7.  
He. 9. 6.

(a) Ex. 30. 1.

(b) ver. 60.

<sup>β)</sup> γεννήσει" αὐτοῦ χαρήσονται. <sup>(15)</sup> <sup>ε</sup> ἔσται γὰρ μέγας <sup>β)</sup> γενέσει, Gb. Sch. Lb. Tf.  
 ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ,  
 καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μη- <sup>(c)</sup> Nu. 6. 3.  
 τρὸς αὐτοῦ. <sup>(16)</sup> <sup>δ</sup> καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέ- <sup>Ju. 13. 4.</sup>  
 ψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· <sup>(17)</sup> <sup>ε</sup> καὶ αὐτὸς προελεύ- <sup>Je. 1. 5.</sup>  
 σεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἑλίου, <sup>Gal. 1. 15.</sup>  
 ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν <sup>(d)</sup> Mal. 4. 5.  
 φρονήσῃ δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμέ- <sup>Mat. 11. 14.</sup>  
 νον. <sup>(18)</sup> Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί <sup>(e)</sup> Mal. 4. 6.  
 γνώσομαι τοῦτο; <sup>f</sup> ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή <sup>Mat. 3. 1.</sup>  
 μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. <sup>(19)</sup> Καὶ ἀποκρι- <sup>Mar. 9. 12.</sup>  
 θεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, <sup>g</sup> Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρ- <sup>(g)</sup> Da. 8. 16;  
 εστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι <sup>9. 21.</sup>  
 πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. <sup>(20)</sup> καὶ ἰδοὺ, <sup>Mat. 18. 10.</sup>  
 ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας  
 γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου,  
 οἷτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. <sup>(21)</sup> Καὶ ἦν  
 ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ  
 χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. <sup>(22)</sup> ἔξελθὼν δὲ οὐκ ἡδύνατο  
 λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν  
 ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε  
 κωφός. <sup>(23)</sup> καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς  
 λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. <sup>(24)</sup> Μετὰ  
 δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἑλισάβετ ἡ γυνὴ  
 αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα,  
<sup>(25)</sup> <sup>h</sup> <sup>σ</sup> Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς <sup>(h)</sup> Ge. 30. 23.  
 ἐπείδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. <sup>Is. 4. 1.</sup>

<sup>(26)</sup> ἘΝ δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος  
 Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ  
 ὄνομα Ναζαρέτ, <sup>(27)</sup> <sup>ι</sup> πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην <sup>(i)</sup> Mat. 1. 18.  
 ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα  
 τῆς παρθένου Μαριάμ. <sup>(28)</sup> καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς  
 αὐτὴν εἶπε, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ,  
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. <sup>(29)</sup> Ἡ δὲ <sup>γ</sup> ἰδοῦσα" διετα- <sup>γ) om. Gb. Tf.</sup>  
 ράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη  
 ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. <sup>(30)</sup> Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ











(k) ch. 2. 21.  
Is. 7. 14.  
Mat. 1. 21.

(l) 2 Sa. 7. 12.  
Ps. 132. 11.  
Is. 9. 6; 16. 5;  
54. 5.

(m) 1 Ch. 22. 10.  
Ps. 45. 6;  
89. 36.  
Is. 9. 7.

Je. 23. 5.  
Da. 2. 44;  
7. 14, 27.  
Mi. 4. 7.

1 Co. 15. 25.  
He. 1. 8.  
(n) 2 Co. 5. 21.  
He. 7. 26.

(o) ch. 18. 27.  
Job 42. 2.  
Je. 32. 17.  
Zec. 8. 6.  
Mat. 19. 26.

(p) 1 Ti. 3. 16.  
1 Jno. 5. 8.

(q) Ge. 50. 13.  
1 Sa. 1. 11.

(r) Ge. 17. 7.  
Ex. 20. 6.  
Ps. 103. 17.

φοβου, *Μαριάμ*. εὑρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. <sup>(31)</sup> *καὶ*  
ιδου, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις  
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. <sup>(32)</sup> *οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς*  
*ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς*  
*τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,* <sup>(33)</sup> *καὶ βασιλεύσει*  
*ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας*  
*αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.* <sup>(34)</sup> *Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν*  
*ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;*  
<sup>(35)</sup> *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα Ἅγιον*  
*ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει*  
*σοι· διὸ <sup>n</sup> καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς*  
*Θεοῦ.* <sup>(36)</sup> *καὶ ιδου, Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὕτῃ*  
*συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἔκτος*  
*ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα·* <sup>(37)</sup> *ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ*  
*παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα.* <sup>(38)</sup> *Εἶπε δὲ Μαριάμ, Ἰδου, ἡ*  
*δούλῃ Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ*  
*ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.*

<sup>(39)</sup> *Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις*  
*ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν*  
*Ἰούδα,* <sup>(40)</sup> *καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ*  
*ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.* <sup>(41)</sup> *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ*  
*Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ*  
*βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη <sup>p</sup> Πνεύματος*  
*Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,* <sup>(42)</sup> *καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ,*  
*καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος*  
*ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.* <sup>(43)</sup> *καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα*  
*ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με;* <sup>(44)</sup> *ιδου γὰρ, ὡς*  
*ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου,*  
*ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.*  
<sup>(45)</sup> *καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς*  
*λεδαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.*

<sup>(46)</sup> *Καὶ εἶπε Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν*  
*Κύριον,* <sup>(47)</sup> *καὶ ἡγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ*  
*σωτήρί μου·* <sup>(48)</sup> *ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς*  
*δούλης αὐτοῦ. ιδου γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με*  
*πᾶσαι αἱ γενεαί·* <sup>(49)</sup> *ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς,*  
*καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ·* <sup>(50)</sup> *καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς*

γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. <sup>(51)</sup> ἔποίησε κρά- <sup>(s)</sup> Ps. 33. 10.  
τος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους δια- <sup>(s)</sup> Is. 29. 14;  
νοίᾳ καρδίας αὐτῶν. <sup>(52)</sup> καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων. <sup>(s)</sup> 51. 9; 52. 10.  
καὶ ὕψωσε ταπεινούς. <sup>(53)</sup> πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, <sup>(t)</sup> 1 Pe. 5. 5.  
καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. <sup>(54)</sup> ἄντελάβετο <sup>(t)</sup> 1 Sa. 2. 7, 8.  
'Ισραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, <sup>(55)</sup> (καθὼς <sup>(u)</sup> 1 Sa. 2. 5.  
ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,) τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ <sup>(v)</sup> Ps. 34. 10.  
σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. <sup>(56)</sup> Ἐμεινε δὲ Μαριὰμ <sup>(v)</sup> Is. 30. 18;  
σὺν αὐτῇ ὥσεί μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν <sup>(v)</sup> 41. 8; 54. 5.  
οἶκον αὐτῆς. <sup>(x)</sup> Je. 31. 3, 20.  
<sup>(x)</sup> Ge. 17. 19;  
22. 18.  
<sup>(x)</sup> Ps. 132. 11.

<sup>(57)</sup> Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν <sup>(y)</sup> Ge. 17. 12.  
αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. <sup>(58)</sup> καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι <sup>(y)</sup> Lo. 12. 3.  
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος <sup>(z)</sup> ver. 13.  
αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. <sup>(59)</sup> Καὶ ἐγένετο  
ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ  
ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχα-  
ρίαν. <sup>(60)</sup> καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί,  
ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. <sup>(61)</sup> Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν,  
Ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ  
ὀνόματι τούτῳ. <sup>(62)</sup> Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί  
ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. <sup>(63)</sup> καὶ αἰτήσας πινακίδιον  
ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ  
ἐθαύμασαν πάντες. <sup>(64)</sup> Ἀνεψύχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ  
παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν  
τὸν Θεόν. <sup>(65)</sup> Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περι-  
οικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῇ τῆς Ἰουδαίας  
διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. <sup>(66)</sup> καὶ ἔθεντο πάντες  
οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ  
παιδίον τοῦτο ἐστί; Καὶ <sup>(b)</sup> χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. <sup>(b)</sup> add γὰρ,  
Ln. Tf.  
<sup>(67)</sup> Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος <sup>(a)</sup> Mat. 1. 21.  
Ἁγίου, καὶ προεφῆτευσεν, λέγων, <sup>(68)</sup> Εὐλογητὸς Κύριος <sup>(c)</sup> Je. 23. 6;  
ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρω- <sup>(c)</sup> 30. 10.  
σιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. <sup>(69)</sup> καὶ ἡγείρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, <sup>(b)</sup> Ps. 132. 17.  
ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. <sup>(70)</sup> (καθὼς ἐλάλησε  
διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν  
αὐτοῦ.) <sup>(71)</sup> σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς <sup>(c)</sup> Je. 23. 6;  
30. 10.  
πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς. <sup>(72)</sup> ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν



2. See on Inspiration P. 357.

πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ,  
(d) Ge. 22. 16. (73) d ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν,  
Ps. 105. 9. Je. 31. 33. He. 6. 13. τοῦ δοῦναι ἡμῖν, (71) e ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν  
(e) He. 9. 14. ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ (75) f ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο-  
(f) 1 Pe. 1. 15. σύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας (β) τῆς ζωῆς"  
(β) om. Gb. Sch. Ln. Tf. ἡμῶν. (76) g Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·  
(g) ver. 17. Mal. 3. 1; 4. 5. προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἐτοιμάσαι  
(h) ch. 3. 3. ὁδοὺς αὐτοῦ· (77) h τοῦ δοῦναι γινώσιν σωτηρίας τῷ λαῷ  
(i) Mal. 4. 2. Zeo. 3. 8; 6. 12. αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, (78) i διὰ σπλαγχνὰ  
(j) Is. 9. 1, 2; 42. 7; 43. 8; 49. 9; 60. 1. Mat. 4. 16. ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ  
ὕψους, (79) j ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου  
καθημένοις· τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν  
εἰρήνης. (80) Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-  
ματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως  
αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

II. ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξ-  
ἦλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι  
πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. (2) αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη  
ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. (3) καὶ  
ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν  
πόλιν. (1) k Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,  
ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ,  
ἣτις καλεῖται Βηθλεὲμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ  
πατριᾶς Δαβὶδ, (5) ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ μεμνη-  
 $\frac{2}{V}$  στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. (6) Ἐγένετο δὲ ἐν  
τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν  
αὐτήν· (7) καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ  
ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ·  
διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.  
 $\frac{3}{X}$  (8) Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρα τῇ αὐτῇ, ἀγραν-  
λῶντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν  
ποίμνην αὐτῶν. (9) καὶ ἰδὼν, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη  
αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφο-  
βήθησαν φόβον μέγαν. (10) καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος,  
Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν με-  
γάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· (11) ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν



σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει  
 Δαβίδ. <sup>(12)</sup> καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος  
 ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. <sup>(13)</sup> <sup>l</sup> Καὶ ἐξ- <sup>(i)</sup> Da. 7. 10.  
 αἴφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλήθος στρατιάς οὐρα- <sup>Re. 5. 11.</sup>  
 νίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, <sup>(14)</sup> <sup>m</sup> Δόξα ἐν <sup>(m)</sup> ch. 19. 38.  
 ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. <sup>Is. 57. 19.</sup>  
<sup>(15)</sup> Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν <sup>Ro. 5. 1.</sup>  
 οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς <sup>Ep. 2. 17.</sup>  
 ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ  
 ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.  
<sup>(16)</sup> Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεύρουσιν τὴν τε Μαριάμ  
 καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.  
<sup>(17)</sup> ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαλη-  
 θέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. <sup>(18)</sup> καὶ πάντες  
 οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ  
 τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. <sup>(19)</sup> ἡ δὲ Μαριάμ πάντα  
 συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ  
 αὐτῆς. <sup>(20)</sup> καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ  
 αἰνούντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον,  
 καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

<sup>(21)</sup> <sup>n</sup> ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτε- <sup>(n)</sup> Ge. 17. 12.  
 μεῖν <sup>β</sup> τὸ παιδίον, <sup>o</sup> καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, <sup>Le. 12. 3.</sup>  
 τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐ- <sup>Juo. 7. 22.</sup>  
 τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. <sup>β</sup> αὐτόν,  
 Gb.Sch.Ln.Tf.

<sup>(22)</sup> <sup>p</sup> ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ <sup>(p)</sup> Le. 12. 2.  
 αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς  
 Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι τῷ Κυρίῳ, <sup>(23)</sup> <sup>q</sup> καθὼς γέ- <sup>(q)</sup> Ex. 13. 2;  
 γραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοίγον <sup>22. 29; 34. 19.</sup>  
 μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται. <sup>(24)</sup> <sup>r</sup> καὶ τοῦ δοῦναι <sup>Nu. 3. 13;</sup>  
 θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, Ζεῦγος τρυ- <sup>8. 16, 17.</sup>  
 γόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. <sup>(r)</sup> Le. 12. 6, 8.

<sup>(25)</sup> Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα  
 Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,  
 προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ Πνεῦμα  
 Ἁγίον ἦν ἐπ' αὐτόν. <sup>(26)</sup> καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον





ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἀγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἰδῇ τὸν Χριστὸν Κυρίου. <sup>(27)</sup> Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, <sup>(28)</sup> καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε, <sup>(29)</sup> Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ. <sup>(30)</sup> ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, <sup>(31)</sup> ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων

(ε) eb. 3. 6.  
Ps. 98. 2.  
Is. 52. 10.

(f) eb. 1. 68.  
Is. 42. 6;  
40. 6.  
Ac. 13. 47;  
28. 28.

β) ὁ πατήρ  
αὐτοῦ,  
Gb. Tf.

(u) Is. 8. 14.  
Mat. 21. 44.  
Ac. 28. 22.  
Ro. 9. 32, 33.  
1 Co. 1. 23, 24.  
2 Co. 2. 16.  
1 Pe. 2. 8.

(v) Jno. 19. 25.

(y) 1 Sa. 1. 22.

γ) om. ἐν,  
Ln. Tf. (Gb. ~).

(z) ver. 52.  
eb. 1. 80.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(a) Ex. 23. 15, 17;  
34. 23.  
Le. 23. 5.  
De. 16. 1, 2.

τῶν λαῶν. <sup>(32)</sup> ὡς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. <sup>(33)</sup> Καὶ ἦν <sup>β)</sup> Ἰωσήφ" καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. <sup>(34)</sup> καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, "Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. <sup>(35)</sup> καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

<sup>(36)</sup> Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἐπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. <sup>(37)</sup> καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείας καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. <sup>(38)</sup> καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν <sup>γ)</sup> ἐν" Ἱερουσαλήμ. <sup>(39)</sup> Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ. <sup>(40)</sup> Τὸ δὲ παιδίον ἡῤῥξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο <sup>δ)</sup> πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

<sup>(41)</sup> α) ΚΑΙ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἐορτῇ τοῦ πάσχα. <sup>(42)</sup> καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς, <sup>(43)</sup> καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερου-

σαλήμ· καὶ οὐκ <sup>(β)</sup> ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ" αὐτοῦ. <sup>(β)</sup> ἔγνωσαν  
<sup>(44)</sup> νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον οἱ γονεῖς,  
 ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι <sup>Ln. Tf. (Gb. ~)</sup>  
 καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· <sup>(15)</sup> καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν, ὑπέ-  
 στρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. <sup>(46)</sup> Καὶ  
 ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθ-  
 εξόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐ-  
 τῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. <sup>(47) b</sup> ἐξίσταντο δὲ πάντες <sup>4</sup>  
 οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν <sup>II</sup>  
 αὐτοῦ. <sup>(48)</sup> Καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς <sup>5</sup>  
 αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν <sup>X</sup>  
 οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν <sup>(b) ch. 4. 22, 32.</sup>  
 σε. <sup>(49)</sup> Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ <sup>Jno. 7. 15, 46.</sup>  
 ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; <sup>(50) c</sup> Καὶ <sup>(c) ch. 9. 45;</sup>  
 αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. <sup>(51)</sup> Καὶ <sup>18. 34.</sup>  
 κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν  
 ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετῆρει  
 πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. <sup>(52) d</sup> καὶ <sup>(d) ch. 1. 80;</sup>  
 Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ <sup>2. 40.</sup>  
 Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. <sup>1 Sa. 2. 26.</sup>

III. ἘΝ ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τι- <sup>6</sup>  
 βερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς <sup>III</sup>  
 Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου,  
 Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος τῆς  
 Ἰουραίας καὶ Τραχωνίδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς  
 Ἀβιληνῆς τετραρχούντος, <sup>(2) e</sup> ἐπ' ἀρχιερέων Ἀννα καὶ <sup>(e) Jno. 11. 49;</sup>  
 Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζα- <sup>18. 13.</sup>  
 χαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· <sup>(3)</sup> καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν <sup>Ac. 4. 6.</sup>  
 περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας <sup>7</sup>  
 εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· <sup>(4) f</sup> ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων <sup>(f) Is. 40. 3.</sup>  
 Ἡσαίου τοῦ προφήτου, ὃ λέγοντος, Ὁ Φωνὴ βοῶντος ἐν <sup>γ) om. Ln. Tf.</sup>  
 τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποι- <sup>(Gb. ~)</sup>  
 εἶτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. <sup>(5)</sup> πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται,  
 καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ  
 σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. <sup>(g) ch. 2. 30.</sup>  
<sup>(6) g</sup> καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. <sup>Ps. 98. 2.</sup>  
<sup>Is. 52. 10.</sup>







<sup>8</sup> V (7) Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; <sup>(8)</sup> ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, <sup>h</sup> Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ. <sup>(9)</sup> ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

<sup>9</sup> X (10) Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, <sup>k</sup> Τί οὖν ποιήσομεν; <sup>(11)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. <sup>(12)</sup> Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; <sup>(13)</sup> Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. <sup>(14)</sup> Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

<sup>(15)</sup> Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένου πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς, <sup>(16)</sup> ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασιν, λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμι ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· <sup>u</sup> αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ καὶ πυρί· <sup>(17)</sup> οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω. <sup>(18)</sup> Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. <sup>(19)</sup> Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραρχῆς, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναίκος <sup>β</sup> Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, <sup>(20)</sup> προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

<sup>(21)</sup> Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεψχθῆ-

(h) Jno. 8. 39.  
Ac. 13. 26.  
Ro. 4. 17, 18.  
Ga. 3. 29.  
(i) Mat. 7. 19.

(k) Ac. 2. 37.  
(l) Ja. 2. 15, 16.  
1 Jno. 3. 17;  
4. 20.

(m) Ac. 11. 16;  
13. 24, 25;  
19. 4.

(n) Is. 44. 3.  
Joel 2. 28.  
Ac. 2. 4; 11.  
15.

β) om. (ib. Sch.  
Lm. Tt.

13  
1

ναι τὸν οὐρανόν, <sup>(22)</sup> καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον <sup>β)</sup> om. Ln. Tf.  
σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν <sup>(Gb.)</sup> (1b. -).  
ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, <sup>β)</sup> λέγουσαν, " Ὁ υἱὸς μου ὁ  
ἀγαπητός, ἐν σοὶ ἡνδόκησα. <sup>(23)</sup> Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς 14  
II  
ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, <sup>γ)</sup> ὢν, ὡς ἐνομίζετο, <sup>(o)</sup> ch. 9. 35.  
<sup>γ)</sup> υἱὸς" Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλὶ, <sup>(24)</sup> τοῦ Ματθαῖ, τοῦ Λευὶ, τοῦ  
Μελχὶ, τοῦ Ἰαννᾶ, τοῦ Ἰωσήφ, <sup>(25)</sup> τοῦ Ματθαίου, τοῦ  
Ἀμῶς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἑσλὶ, τοῦ Ναγκαὶ, <sup>(26)</sup> τοῦ <sup>γ)</sup> ὦν υἱὸς  
Μαᾶθ, τοῦ Ματθαίου, τοῦ Σεμεῖ, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ  
Ἰουδα, <sup>(27)</sup> τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησᾶ, τοῦ Ζοροβάβελ,  
τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρι, <sup>(28)</sup> τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ,  
τοῦ Κωσᾶμ, τοῦ Ἐλμωδᾶμ, τοῦ Ἡρ, <sup>(29)</sup> τοῦ Ἰωσή,  
τοῦ Ἐλιέξερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθαῖ, τοῦ Λευὶ,  
<sup>(30)</sup> τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνᾶν,  
τοῦ Ἐλιακεὶμ, <sup>(31)</sup> τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνᾶν, τοῦ Ματ-  
ταθαῖ, τοῦ <sup>γ)</sup> Ναθὰν, τοῦ Δαβὶδ, <sup>(32)</sup> <sup>γ)</sup> τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ  
Ὠβηδ, τοῦ Βοδζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, <sup>(33)</sup> τοῦ  
Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ Ἑσρᾶμ, τοῦ Φαρές, τοῦ  
Ἰούδα, <sup>(34)</sup> τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ <sup>δ)</sup> Ἀβραὰμ, τοῦ  
Θάρα, τοῦ Ναχώρ, <sup>(35)</sup> τοῦ Σαρουχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ  
Φάλεκ, τοῦ Ἑβερ, τοῦ Σαλᾶ, <sup>(36)</sup> <sup>δ)</sup> τοῦ Καϊνᾶν, τοῦ  
Ἀρφαξᾶδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, <sup>(37)</sup> τοῦ Μα-  
θουσαλά, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ <sup>(π)</sup> Ge. 5. 3.  
Καϊνᾶν, <sup>(38)</sup> τοῦ Ἐνὼς, τοῦ <sup>π)</sup> Σήθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

IV. ἸΗΣΟΥΣ δὲ Πνεύματος Ἁγίου πλήρης ὑπ- 15  
II  
έστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι  
εἰς τὴν ἔρημον <sup>(2)</sup> <sup>π)</sup> ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος <sup>(x)</sup> Ex. 34. 28.  
ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις 16  
V  
ἐκείναις· καὶ συντελεσθειςὼν αὐτῶν, <sup>δ)</sup> ὕστερον" ἐπέινασε. <sup>δ)</sup> om. Ln. Tf.  
<sup>(3)</sup> καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ <sup>(Gb.)</sup> (1b. -).  
τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. <sup>(1)</sup> <sup>γ)</sup> Καὶ ἀπεκρίθη <sup>(y)</sup> De. 8. 3.  
Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων, Γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἐπ'  
ἄρτι μόνον ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι  
Θεοῦ. <sup>(5)</sup> Καὶ ἀναγαγὼν αὐτόν <sup>ς)</sup> ὁ διάβολος" <sup>θ)</sup> εἰς ὄρος <sup>ς)</sup> om. Tf.  
ὑψηλὸν" ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκου- <sup>(Gb.)</sup> (1b. -).  
μένης ἐν στιγμῇ χρόνου. <sup>(4)</sup> καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, <sup>θ)</sup> om. Tf. [Ln.]





Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θελω δίδωμι αὐτήν· <sup>(7)</sup> σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου <sup>(8)</sup> πάντα." <sup>(8)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, γ' ὦ Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται <sup>(9)</sup> γὰρ, " Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις." <sup>(9)</sup> Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐὶ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· <sup>(10)</sup> α γέγραπται γὰρ, " Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε·" <sup>(11)</sup> καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἁρουσί σε, μήποτε προσκόνῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. <sup>(12)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Ὅτι εἴρηται, β Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου." <sup>(13)</sup> Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

<sup>(14)</sup> <sup>c</sup> **ΚΑΙ** ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. <sup>(16)</sup> <sup>d</sup> καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. <sup>(17)</sup> καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὑρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ· <sup>(18)</sup> οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με· εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, <sup>(19)</sup> <sup>e</sup> ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν· κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν· ἀποστείλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει· <sup>(20)</sup> <sup>f</sup> κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. <sup>(21)</sup> Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. <sup>(22)</sup> <sup>g</sup> Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς, " Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν." <sup>(23)</sup> <sup>h</sup> Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπο-

β) πᾶσα, Gb. Sch. Lu. Tf.

(z) De. 6. 13; 10. 20. 1 Sa. 7. 3.

γ) om. Gb. Tf. [Lu.]

δ) om. Gb. Sch. Lu. Tf.

(u) Ps. 91. 11, 12.

(b) De. 6. 16.

17  
I

(c) Ac. 10. 37.

18  
X

(d) Mt. 2. 23; 13. 54.

(e) Is. 42. 7; 61. 1, 2. Mt. 11. 5.

ς) om. Gb. [Lu.] Tf.

(f) Le. 25. 10. Is. 62. 11.

(g) ch. 2. 47. Is. 50. 4. Mt. 13. 54.

19  
I



ρευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; <sup>(23)</sup> Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 20  
X  
Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ, θερά-  
πευσον σεαυτόν. <sup>h</sup> ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ (h) Mat. 4. 13.  
Καπερναοὺμ, ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.

<sup>(24)</sup> Εἶπε δὲ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης 21  
I  
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> ἐπ' ἀληθείας 22  
X  
δὲ λέγω ὑμῖν, <sup>i</sup>πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις  
Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη (i) 1 Ki. 17. 9.  
Ja. 5. 17.  
τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὥς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πάσαν  
τὴν γῆν. <sup>(26)</sup> καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας,  
εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς <sup>β</sup>Σιδῶνος" πρὸς γυναῖκα χήραν. β) Σιδωνίας,  
Ln. Tf. (Gb. ~)  
<sup>(27)</sup> <sup>k</sup> καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προ-  
φήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ  
μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. <sup>(28)</sup> Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες  
θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. (29) καὶ ἀνα-  
στάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον  
αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν  
ὠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. <sup>(30)</sup> αὐτὸς δὲ  
διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

<sup>(31)</sup> ΚΑΙ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γα- 23  
VIII  
λιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.  
<sup>(32)</sup> καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, <sup>i</sup>ὅτι ἐν 24  
II  
ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. <sup>(33)</sup> Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ 25  
VIII  
ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ  
ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, <sup>(34)</sup> λέγων, Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ,  
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς  
εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. <sup>(35)</sup> Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ  
Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ  
ρίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ'  
αὐτοῦ, μηδὲν βλάβαν αὐτόν. <sup>(36)</sup> καὶ ἐγένετο θάμβος  
ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες,  
Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει  
τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, <sup>m</sup> καὶ ἐξέρχονται; (m) He. 2. 14.  
1 Jno. 3. 8. <sup>(37)</sup> Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς  
περιχώρου.











<sup>26</sup>  
<sup>II</sup> (38) Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. (39) καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

(40) Δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς ἐθεράπευσεν αὐτούς. (41) ἐξῆρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ <sup>β</sup> ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. (42) Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. (43) ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. (44) Καὶ ἦν κηρύσσω ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

<sup>29</sup>  
<sup>X</sup> V. ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· (2) καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. (3) ἔμβας δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. (4) Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. (5) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. (6) Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολὺ· διεῖρρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν, (7) καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν

ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. <sup>(5)</sup> ἰδὼν δὲ  $\frac{31}{X}$   
 Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέ-  
 γων, Ὑπερβόλῃ ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. <sup>(8)</sup> Ge. 3. 10.  
<sup>(9)</sup> Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν Is. 59. 2.  
 αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἧ συνέλαβον. <sup>(10)</sup> ὁμοίως 1 Jno. 3. 20.  
 δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν  
 κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα ὁ  $\frac{32}{II}$   
 Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση  
 ζωγρῶν. <sup>(11)</sup> Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν,  
 ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

<sup>(12)</sup> ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων,  $\frac{33}{II}$   
 καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν,  
 πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐάν  
 θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. <sup>(13)</sup> Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα,  
 ἥψατο αὐτοῦ, εἰπὼν, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως  
 ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. <sup>(14)</sup> καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν  
 αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἄλλα ἀπελθὼν δείξον σεαυτὸν τῷ <sup>(14)</sup> Le. xiii. xiv.  
 ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς  
 προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. <sup>(15)</sup> Διήρχετο  $\frac{34}{I}$   
 δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι  
 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι <sup>(15)</sup> ὑπ' αὐτοῦ ἄπο τῶν  
 ἀσθενειῶν αὐτῶν. <sup>(16)</sup> αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρή-  
 μοις, καὶ προσευχόμενος. <sup>(16)</sup> om. Ln. Tf. (Gb. 7).

<sup>(17)</sup> Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν  $\frac{35}{II}$   
 διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι ἢ καὶ νομοδιδά-  
 σκαλοι, οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλι-  
 λαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ· καὶ δύναμις Κυ-  
 ρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. <sup>(18)</sup> καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες  $\frac{36}{II}$   
 φέροντες ἐπὶ κλίνῃς ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος,  
 καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ.  
<sup>(19)</sup> καὶ μὴ εὕροντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν  
 ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν  
 αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ  
 Ἰησοῦ. <sup>(20)</sup> καὶ ἰδὼν ἢ τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν ὁ αὐτῷ,  
 Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. <sup>(21)</sup> Καὶ ἥρ-  
 ξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, <sup>(21)</sup> Jno. 20.  
 30, 31.  
 1 Co. 2. 5.  
 He. 11. 6.  
 γ) om. Gb. Ln. Tf.







(a) Ps. 32. 5.  
Is. 43. 25.

λέγοντες, *Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας*; "τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός;" <sup>(22)</sup> Ἐπιγνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, *Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;* <sup>(23)</sup> τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἐφένονται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι καὶ περιπάτει; <sup>(24)</sup> ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἶπε τῷ παραλελυμένῳ, *Σοὶ λέγω, ἔγείραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.* <sup>(25)</sup> Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, <sup>1</sup>δοξάζων τὸν Θεόν. <sup>(26)</sup> καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, Ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

$\frac{38}{11}$

<sup>(27)</sup> Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνόματι Λευὴν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, *Ἀκολούθει μοι.* <sup>(28)</sup> Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. <sup>(29)</sup> <sup>d</sup> Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λεὺς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολλὸς, καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. <sup>(30)</sup> καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ

$\frac{39}{11}$

(c) 1 Sa. 2. 8.  
Ac. 10. 34.  
1 Co. 1. 28, 29.

(d) ch. 15. 1.

β) add τῶν,  
Gb. Ln. Tt.

(e) ch. 19. 10.

$\frac{40}{11}$

Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, *Διατί μετὰ <sup>β)</sup> τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;* <sup>(31)</sup> <sup>e</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, *Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.*

(f) Ro. 5.  
6. 8.

1 Ti. 1. 15.

1 Pe. 3. 18.

1 Jno. 1. 8, 9.

<sup>(32)</sup> <sup>f</sup> οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. <sup>(33)</sup> Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, *Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;* <sup>(34)</sup> <sup>g</sup> Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, *Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, <sup>g</sup> ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;* <sup>(35)</sup> ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. <sup>(36)</sup> <sup>h</sup> Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν

(g) Is. 62. 5.

2 Co. 11. 2.

(h) Pr. 16. 1.

1 Co. 2. 14.

γ) om. Tt.

(Gb. z).

πρὸς αὐτοὺς, <sup>h</sup> <sup>o</sup> Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μῆγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ <sup>γ)</sup> ἐπίβλημα" τὸ ἀπὸ

τοῦ καινοῦ. <sup>(37)</sup> καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. <sup>(38)</sup> ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται. <sup>(39)</sup> καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον· λέγει γὰρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

VI. <sup>1</sup> *ἘΓΕΝΕΤΟ* δὲ ἐν σαββάτῳ <sup>β)</sup> δευτεροπρώτῳ <sup>41</sup> II διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ <sup>(i)</sup> De. 23. 25. μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας, καὶ ἥσθιον, ψάχοντες ταῖς <sup>β)</sup> om. Tf. [Ln.] χερσί. <sup>(2)</sup> τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, <sup>k</sup> *Τί ποι- (k)* Ex. 20. 10; είτε ὁ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; <sup>(3)</sup> *Καὶ ἀπο- 31. 15; 35. 2. κριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὁὐδὲ τοῦτο ἀνέ- (l)* 1 Sa. 21. 6. γνωτε, ὃ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; <sup>(4)</sup> <sup>m</sup> ὥς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, <sup>(m)</sup> Ex. 29. 32, 33. καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ <sup>Le.</sup> 24. 6, 9. ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ <sup>(n)</sup> Is. 9. 6. μόνους τοὺς ἱερεῖς; <sup>(5)</sup> *Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, <sup>n</sup> Ὅτι κύριός (n) Col. 2. 16, 17. ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.*

<sup>(6)</sup> *Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν 42 II εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. <sup>(7)</sup> παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει· ἵνα εὖρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. <sup>(8)</sup> αὐτὸς δὲ ἦδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, *Ἐγείραι, καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. <sup>(9)</sup> Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆ- <sup>γ)</sup> ἀποκτεῖ- ναι, Gb. Sch. ναι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ <sup>α)</sup> 1 Ki. 13. 6. ἢ ἀπολέσαι; <sup>(10)</sup> *Καὶ (α) 1 Ki. 13. 6. περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, <sup>δ)</sup> om. Gb. Sch. *Ἐκ- Ln. Tf. τεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατ- <sup>ς)</sup> om. Tf. [Ln.] εστάθῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ <sup>δ)</sup> ὑγιής <sup>ς)</sup> ὥς ἡ ἄλλη. <sup>(11)</sup> <sup>p</sup> αὐτοὶ δὲ (Gb. Sch.) ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί <sup>(p)</sup> Ps. 37. 12. ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ. <sup>La.</sup> 3. 59. 62.****

<sup>(12)</sup> *Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ 43 II ὄρος προσευξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευ- <sup>(13)</sup> καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς 44 II χῇ τοῦ Θεοῦ.*





μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς  
 (q) Jno. 1. 42. καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, <sup>(14)</sup> <sup>g</sup> Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασε  
 (r) Jno. 6. 70; Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ  
 13. 11. Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, <sup>(15)</sup> Ματθαῖον καὶ  
 Ac. 1. 16, 17. Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν  
 (s) Col. 2. 9. καλούμενον Ζηλωτὴν, <sup>(16)</sup> Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν  
 2 Pe. 1. 3. Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης. <sup>(17)</sup> καὶ καταβὰς  
 45  
 I μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν  
 (t) Is. 55. 1; αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰου-  
 61. 3; 65. 13. δαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ  
 (u) 1 Pe. 2. 19; Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν  
 3. 14; 4. 14. νόσων αὐτῶν, <sup>(18)</sup> καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-  
 (x) Ac. 5. 41; θάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. <sup>(19)</sup> καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει  
 7. 55. ᾄπτεσθαι αὐτοῦ. ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξῆρχετο, καὶ  
 (y) Am. 6. 1, 8. ἰᾶτο πάντας.  
 Re. 18. 15. 19.  
 (z) Ec. 3. 4. Ἰα. 4. 9; 5. 1.

46  
 V <sup>(20)</sup> Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς  
 μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, ὅτι ὑμετέρα  
 47  
 V ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(21)</sup> <sup>t</sup> μακάριοι οἱ πεινῶντες  
 48  
 V νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι  
 49  
 V γελάσετε. <sup>(22)</sup> <sup>u</sup> μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ  
 β) om. Gb. Sch. καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἔνεκα τοῦ  
 n. Tf. υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(23)</sup> <sup>x</sup> χαίrete ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ  
 γ) om. Gb. Sch. σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ  
 (a) Ex. 23. 4. οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ  
 Pr. 25. 21. πατέρες αὐτῶν. <sup>(24)</sup> <sup>y</sup> Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι  
 Ro. 12. 14, 20. ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. <sup>(25)</sup> <sup>z</sup> οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπε-  
 1 Co. 4. 12. πλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν,  
 50  
 X ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. <sup>(26)</sup> οὐαὶ <sup>β)</sup> ὑμῖν, ὅταν καλῶς  
 (b) ch. 23. 34. ὑμᾶς εἴπωσι ὅτι πάντες οἱ ἀνθρωποὶ κατὰ ταῦτα γὰρ  
 Ac. 7. 60. ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

52  
 V <sup>(27)</sup> <sup>a</sup> Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπάτε τοὺς  
 (c) 1 Co. 6. 7. ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, <sup>(28)</sup> <sup>b</sup> εὐ-  
 53  
 V λογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ  
 (d) De. 15. 7, 8. τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. <sup>(29)</sup> <sup>c</sup> τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν  
 30  
 V σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός  
 σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. <sup>(30)</sup> <sup>d</sup> παντὶ



δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ,  
 μὴ ἀπαίτει. <sup>(11)</sup> καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ  
 ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. <sup>(32)</sup> καὶ εἰ  
 ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί;  
 καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.  
<sup>(33)</sup> καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία  
 ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.  
<sup>(34)</sup> καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία  
 ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ <sup>β)</sup> οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς <sup>β) om. Ln. Tf.</sup>  
 δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. <sup>(35)</sup> πλὴν ἀγαπᾶτε <sup>(Gb. ⇝).</sup>  
 τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε  
 μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς,  
 καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν  
 ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. <sup>(36)</sup> γίνεσθε <sup>γ) οὖν</sup> <sup>γ) om. Ln. Tf.</sup>  
 οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. <sup>(Gb. ⇝).</sup>  
<sup>(37)</sup> <sup>ε</sup> καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῇτε. μὴ καταδικάζετε,  
 καὶ οὐ μὴ καταδικασθῇτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.  
<sup>(38)</sup> <sup>ς</sup> δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιε- <sup>(e) Ro. 2. 1.</sup>  
 σμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν <sup>1 Co. 4. 5.</sup>  
 εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, <sup>(f) Pr. 10. 22;</sup>  
 ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. <sup>19. 17.</sup>

<sup>(39)</sup> Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς  
 τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρωτεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;  
<sup>(10)</sup> <sup>ς</sup> οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατ- <sup>58</sup>  
 ηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> τί <sup>111</sup>  
 δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ  
 σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κα- <sup>59</sup>  
 τανοεῖς; <sup>(12)</sup> <sup>κ</sup> ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, <sup>V</sup>  
 Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ  
 σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων;  
 ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ  
 σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ <sup>(g) Jno. 13.</sup>  
 ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. <sup>(43)</sup> <sup>ι</sup> οὐ γάρ ἐστι δένδρον <sup>16; 15. 20.</sup>  
 καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, <sup>(h) Pr. 18. 17.</sup>  
 ποιοῦν καρπὸν καλόν. <sup>(11)</sup> ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ <sup>(i) Mat. 12. 33.</sup>  
 ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἁκανθῶν συλλέγουσι <sup>60</sup>  
 σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλὴν. <sup>(45)</sup> ὁ ἀγαθὸς <sup>V</sup>

54  
V  
55  
V

56  
11

57  
V

58  
111  
59  
V

60  
V

61  
V  
62  
V







ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ  
προφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ  
β) om. Tf. [Lm.] πονηροῦ <sup>β)</sup> θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ" προφέρει τὸ  
(Gb. 4). πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ  
τὸ στόμα αὐτοῦ.

<sup>63</sup> <sup>(16) k</sup> Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ  
<sup>111</sup> λέγω ; <sup>(17)</sup> πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν  
<sup>64</sup> λόγων καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.  
<sup>V</sup>

(k) Mat. 25. 11.  
Ro. 2. 13.  
Ja. 1. 22.

<sup>(18)</sup> ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε  
καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημ-  
μύρας δὲ γενομένης, προσεῖρρήξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ  
ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλευθῆναι αὐτήν· τεθεμελίωτο  
γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. <sup>(19)</sup> ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας  
ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν  
χωρὶς θεμελίου· ἣ προσεῖρρήξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως  
ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

<sup>65</sup>  
<sup>111</sup>

VII. ἘΠΕΙ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ρήματα αὐτοῦ  
εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.

(l) Job 31. 15.  
Pr. 20. 21.

<sup>(2)</sup> Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος <sup>1</sup> κακῶς ἔχων ἤμελλε  
τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. <sup>(3)</sup> ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ  
Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰου-  
δαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον  
αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρε-  
κάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ

(m) 1 Ki. 5. 1.  
Ga. 5. 6.  
Ep. 3. 6.

παρέξει τοῦτο· <sup>(5) m</sup> ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν  
συναγωγὴν αὐτὸς ᾧκοδόμησεν ἡμῖν. <sup>(6)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς  
ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχον-  
τος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος  
φίλους, λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ εἰμι  
ικανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. <sup>(7)</sup> διὸ οὐδὲ  
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ  
ιαθήσεται ὁ παῖς μου. <sup>(8)</sup> καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ  
ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας,  
καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλω,  
Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο,  
καὶ ποιεῖ. <sup>(9)</sup> Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν

αὐτόν· καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον.

<sup>(10)</sup> Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὑρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

66  
V

<sup>(11)</sup> ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναὶν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολὺς. <sup>(12)</sup> ὥς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδὼν, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῇ χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. <sup>(13)</sup> καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε.

<sup>(14)</sup> Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

<sup>(15)</sup> Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. <sup>(16)</sup> ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. <sup>(17)</sup> Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

67  
X

(n) Ac. 9. 40.  
Ro. 1. 4.  
He. 11. 35.

(o) ch. 1. 68;  
24. 19.  
Mar. 7. 37.  
Jno. 4. 19;  
6. 14; 9. 17.

68  
X

<sup>(18)</sup> ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. <sup>(19)</sup> καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

<sup>(20)</sup> Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; <sup>(21)</sup> Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστιγῶν καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἔχαρίσατο τὸ βλέπειν. <sup>(22)</sup> καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἤκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. <sup>(23)</sup> καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. <sup>(24)</sup> Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ

69  
V

(p) Is. 29. 18;  
61. 1.





Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι ; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον ; <sup>(25)</sup> ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν ; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον ; ἰδοὺ, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν. <sup>(26)</sup> ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν ;

(q) ch. 1. 76.

$\frac{70}{11}$

(r) Mal. 3. 1.

$\frac{71}{V}$

(s) Mat. 3. 13.  
Lu. 1. 13. 17.  
Jno. 3. 29.

$\frac{72}{X}$

ἢ προφήτην ; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. <sup>(27)</sup> οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. <sup>(28)</sup> Λέγω

γὰρ ὑμῖν, <sup>s</sup> μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ οὐδεὶς ἐστίν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστι. <sup>(29)</sup> Καὶ

πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. <sup>(30)</sup> οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. <sup>(31)</sup> β) εἶπε δὲ ὁ

$\frac{73}{V}$

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(t) Pr. 1. 24, 25.  
Jno. 1. 11.

(u) Mat. 3. 4.

Κύριος, " Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης ; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι ; <sup>(32)</sup> ε) ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, *Ἡυλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.* <sup>(33)</sup> u) ἐλήλυθε

γὰρ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, *Δαιμόνιον ἔχει.* <sup>(34)</sup> ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. <sup>(35)</sup> καὶ ἐδικαίωθη <sup>x</sup> ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.

(x) Pr. viii.  
Is. 50. 8.  
1 Ti. 3. 16.

$\frac{74}{I}$

<sup>(36)</sup> Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. <sup>(37)</sup> Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, <sup>y</sup> ἥτις ἦν

(y) 1 Ti. 1. 15.  
1 Jno. 1. 9.

ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, <sup>(38)</sup> καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειψε τῷ μύρῳ. <sup>(39)</sup> z) ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν προφή-

(z) ch. 15. 2.

της, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστὶ.

<sup>(10)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ.

<sup>(11)</sup> <sup>a</sup> Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἰς ὥφειλε <sup>(a)</sup> Pr. 8. 12; 15. 1, 2.

δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. <sup>(42)</sup> μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο.

τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλείον αὐτὸν ἀγαπήσει; <sup>(43)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλείον ἐχαρίσατο.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὁρθῶς ἔκρινας. <sup>(44)</sup> Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;

εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ <sup>(β)</sup> τῆς κεφαλῆς

<sup>(β)</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf.

αὐτῆς ἐξέμαξε. <sup>(45)</sup> φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας.

<sup>(46)</sup> ἔλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. <sup>(47)</sup> οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφένονται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησε πολὺ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.

<sup>(4)</sup> 1 Jno. 4. 19.

<sup>(48)</sup> Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφένονται σου αἱ ἁμαρτίαι. <sup>(49)</sup> Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;

<sup>(50)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

<sup>(c)</sup> Ps. 29. 11; 85. 8. Ro. 5. 1; 15. 13.

VIII. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,

<sup>(d)</sup> Mat. 27. 55, 56.

<sup>(51)</sup> <sup>d</sup> καὶ γυναῖκες τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτά ἐξεληλύθει, <sup>(52)</sup> καὶ

<sup>(5)</sup> αὐτοῖς, Sch. Tf. (Gb. ~)

Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἰρῶδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

<sup>(4)</sup> Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς,

<sup>(5)</sup> Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ·

<sup>(6)</sup> 76 11













καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. <sup>(6)</sup> <sup>c</sup> καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυνὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἱκμάδα. <sup>(7)</sup> καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκαῖνθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. <sup>(8)</sup> καὶ ἕτερον ἔπεσεν <sup>β</sup> ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυνὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκούτω. <sup>(9)</sup> Ἐπηρεώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τίς εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη; <sup>(10)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν, Ἔγμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. <sup>(11)</sup> Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. <sup>(12)</sup> οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. <sup>(13)</sup> οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. <sup>(14)</sup> <sup>g</sup> τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάανθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μερμῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. <sup>(15)</sup> τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες, τὸν λόγον κατέχουσιν, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

<sup>(16)</sup> Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθουσιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι <sup>h</sup> βλέπωσι τὸ φῶς. <sup>(17)</sup> <sup>i</sup> οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. <sup>(18)</sup> βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· <sup>k</sup> ὃς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. <sup>(20)</sup> καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλον-

(e) Jno. 6. 14, 15.

β) εἰς,  
Gh. Sch. Ln. Tt.

(f) Is. 6. 9.  
Eze. 12. 2.  
Mat. 11. 25,  
26.

Ac. 28. 26.  
Ro. 11. 8.  
2 Co. 3. 5, 14.

77  
I

78  
II

(g) ch. 18. 24.  
Mat. 19. 23.  
1 Ti. 6. 9.

(h) 2 Co. 3. 2,  
3; 8. 18.  
Phi. 4. 8.

79  
II

80  
II

81  
V

(i) ch. 12. 2.  
Job 12. 22.

82  
II

(k) ch. 19. 26.

τες. <sup>(21)</sup> 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, <sup>(l)</sup> *Μήτηρ μου* <sup>(l) Jno. 15. 14. 2 Co. 5. 10.</sup>  
καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ <sup>(β) am, Gl, Lu, Tt.</sup>  
ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες <sup>(β)</sup> αὐτόν."

<sup>(22)</sup> Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη <sup>(83)</sup>  
εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, <sup>(11)</sup>  
Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν.

<sup>(23)</sup> πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέβη λαῖλαψ  
ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύ-  
νεον. <sup>(24)</sup> προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες,  
'Επιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. <sup>(m)</sup> 'Ο δὲ ἐγερθεὶς <sup>(m) Ps. 89. 9; 107. 29..31.</sup>  
ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ  
ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. <sup>(25)</sup> εἶπε δὲ αὐτοῖς,  
Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν,  
λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, <sup>(n)</sup> *Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ* <sup>(n) Job 26. 12. Ps. 8. 6..8; 107. 29..31.</sup>  
τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν  
αὐτῷ;

<sup>(26)</sup> ΚΑΙ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν,  
ἣτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. <sup>(27)</sup> ἐξελθόντι δὲ  
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς  
πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἰμάτιον  
οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, <sup>(o)</sup> ἀλλ' ἐν τοῖς <sup>(o) 2 Sa. 22. 6. Pr. 8. 30; 13. 14.</sup>  
μνήμασιν. <sup>(28)</sup> ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσ-  
έπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπε, *Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ,*  
*Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;* δέομαί σου, <sup>(p)</sup> μή με <sup>(p) Is. 27. 1. Jude 6.</sup>  
βασανίσῃς. <sup>(29)</sup> Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκα-  
θάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις  
συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδαις  
φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσω τὰ δεσμὰ ἡλάνυτο ὑπὸ  
τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. <sup>(30)</sup> ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ  
Ἰησοῦς, λέγων, *Τί σοι ἐστὶν ὄνομα;* 'Ο δὲ εἶπε, *Λε-  
γεῶν·* ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. <sup>(31)</sup> καὶ  
παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον  
ἀπελθεῖν. <sup>(32)</sup> ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομέ-  
νων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ  
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.  
<sup>(33)</sup> ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλ-







(g) Le. 11. 7. Is. 66. 17. *θεν* <sup>1</sup> εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. <sup>(34)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον ἔφυγον, καὶ <sup>β)</sup> ἀπελθόντες <sup>11</sup> ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς. <sup>(35)</sup> ἔξηλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον <sup>1</sup> καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. <sup>(36)</sup> ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. <sup>(37)</sup> καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν <sup>1</sup> ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. <sup>(38)</sup> ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν <sup>γ)</sup> ὁ Ἰησοῦς, <sup>1</sup> λέγων, <sup>(39)</sup> Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, <sup>1</sup> καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

<sup>85</sup>  
<sup>II</sup>  
(u) ch. 8. 13. <sup>(40)</sup> ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, <sup>1</sup> ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

<sup>(41)</sup> Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· <sup>(42)</sup> ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. <sup>(43)</sup> <sup>1</sup> Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, <sup>(44)</sup> προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. <sup>(45)</sup> καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, *Τίς ὁ ἀψάμενός μου;* <sup>1</sup> Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, *Τίς ὁ ἀψάμενός μου;* <sup>(46)</sup> <sup>1</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, <sup>1</sup> Ἦψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. <sup>(47)</sup> Ἰδοῦσα δὲ ἡ

γυνή ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν <sup>β)</sup> αὐτῷ <sup>β)</sup> om. Ln. Tf. (Gb. ±).  
 ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. <sup>(48)</sup> ὁ <sup>γ)</sup> om. Ln. Tf. (Gb. →).  
 δὲ εἶπεν αὐτῇ, <sup>γ)</sup> "Θάρσει," θύγατερ, ἡ πίστις σου <sup>z</sup> σέ- <sup>(z)</sup> Mar. 9. 23. Ru. 9. 33; 15. 13.  
 σωκέ σε πορεύου εἰς εἰρήνην. <sup>(19)</sup> <sup>z</sup> Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦν-  
 τος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ,  
 "Οτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκα-  
 λον. <sup>(50)</sup> <sup>z</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων,  
 Μὴ φοβοῦ μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. <sup>(51)</sup> <sup>δ)</sup> Εἰς-  
 ελθὼν" δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα,  
 εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα  
 τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. <sup>(52)</sup> ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ  
 ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ <sup>ς)</sup> "ἀπέ-  
 θανεν, " ἀλλὰ καθεύδει. <sup>(53)</sup> Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰ-  
 δότες ὅτι ἀπέθανεν. <sup>(54)</sup> αὐτὸς δὲ <sup>θ)</sup> ἐκβαλὼν ἔξω πάντας,  
 καὶ" κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, Ἡ  
 παῖς, ἐγείρου. <sup>(55)</sup> <sup>δ)</sup> Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς,  
 καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φα-  
 γεῖν. <sup>(56)</sup> καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγ-  
 γειλεν αὐτοῖς μηδεὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

IX. ΣΥΓΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα <sup>86</sup> <sup>II</sup>  
<sup>α)</sup> μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν  
 ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. <sup>(2)</sup> καὶ  
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,  
 καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. <sup>(3)</sup> καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, <sup>87</sup> <sup>II</sup>  
 "Μηδὲν αἵρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ράβδους, μήτε πήραν,  
 μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.  
<sup>(4)</sup> <sup>d</sup> καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκείθεν  
 ἐξέρχεσθε. <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχό-  
 μενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ  
 τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.  
<sup>(6)</sup> <sup>z</sup> Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κόμας, εὐαγγελι-  
 ζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.  
<sup>(7)</sup> <sup>z</sup> Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα <sup>ν)</sup> ὑπ'  
 αὐτοῦ" πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων,  
 "Ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν." <sup>(8)</sup> ὑπὸ τινων δὲ, <sup>90</sup> <sup>II</sup>  
<sup>ν)</sup> om. Tf. [Ln.] (Gb. ±).





“Οτι Ἡλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, “Οτι προφήτης εἰς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. <sup>(9)</sup> Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐξήτει ἰδεῖν αὐτόν.

<sup>(10)</sup> Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ’ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδᾶ.

<sup>(11)</sup> οἱ δὲ ὄχλοι γινόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· <sup>(12)</sup> καὶ δεξιόμενος αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. <sup>(13)</sup> Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα <sup>(14)</sup> ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσι, καὶ εὖρωσιν ἐπισιτισμόν· <sup>(15)</sup> ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. <sup>(16)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ δύο ἰχθύες, εἰ μὴ τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. <sup>(17)</sup> Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα. <sup>(18)</sup> Καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. <sup>(19)</sup> Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθεῖναι τῷ ὄχλῳ. <sup>(20)</sup> καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

<sup>(21)</sup> ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; <sup>(22)</sup> Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. <sup>(23)</sup> Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε, Ὁν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. <sup>(24)</sup> Ὁ δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδεὶν εἰπεῖν τοῦτο, <sup>(25)</sup> εἰπὼν, “Οτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-

91  
viii  
92  
111  
(f) Ps. 45. 2.  
Jno. 1. 10, 17.

93  
1  
β) πορευ-  
θέντες,  
Gb. Lu. Tf.

(g) Ps. 78. 40.  
Is. 35. 7;  
48. 21.

(h) Jno. 6. 69.  
Ro. 10. 10.  
1 Jno. 5. 20.

95  
11



τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

(23) Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, *Εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν,* καὶ ἀκολουθείτω μοι. (24) ὅς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. (25) τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; (26) ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. (27) Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

(28) Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσεὶ ἡμέραι ὀκτῶ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. (29) καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστραπτων. (30) Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας· (31) οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἐμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. (32) ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. (33) καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ Μωσεὶ μίαν, καὶ μίαν Ἡλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. (34) ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφωβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. (35) καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. (36) Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐώρακασιν.

96  
11

(i) Gal. 6. 14.  
Phi. 3. 18.

(β) om. Sch. Ln.  
(Gb. -).

97  
11

(k) 2 Ti. 1. 12;  
2. 12.  
1 Jno. 2. 23.

98  
11

(l) Phi. 3. 20,  
21.  
He. 2. 9.

(m) Da. 8. 18;  
10. 9.

(n) Ps. 145. 11.  
Is. 11. 10.  
Col. 3. 4.  
1 Pe. 1. 11.  
Re. 4. 11.

(o) De. 18. 19.  
Is. 42. 1.  
Ac. 3. 22.  
Col. 1. 13.  
2 Pe. 1. 17.

(γ) ἐκ λει-  
πῆς γυναικός,  
Tf. (Gb. -).  
(Ln. mg.)







99  
II

(37)

Εγένετο δὲ ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρα, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. (38) Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι. (39) καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἁφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. (40) καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. (41) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὁ γένεά ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως ποτε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

(p) Ex. 15. 11.  
Is. 40. 14.

β) om. Tf.  
(Gb. 4).

100  
VIII

(12)

Ετι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. (43) ὁ ἔξεπλήσσαντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν β) ὁ Ἰησοῦς, ἔειπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, (44) γ Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. (45) Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένοι ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. (46) Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. (47) ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, (48) δ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, α) Ὅς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος ἔσται μέγας.

(r) Ps. 101. 5;  
131. 1.  
Ro. 12. 16.  
Phi. 2. 5-7.

(e) Jno. 13. 20.

(f) ch. 18. 14.  
Mat. 23. 11.

102  
II

(19)

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. (50) Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' γ) ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν.

γ) ὑμῶν  
ὑπὲρ ὑμῶν,  
Gb. Sch. La. Tf.

104  
X

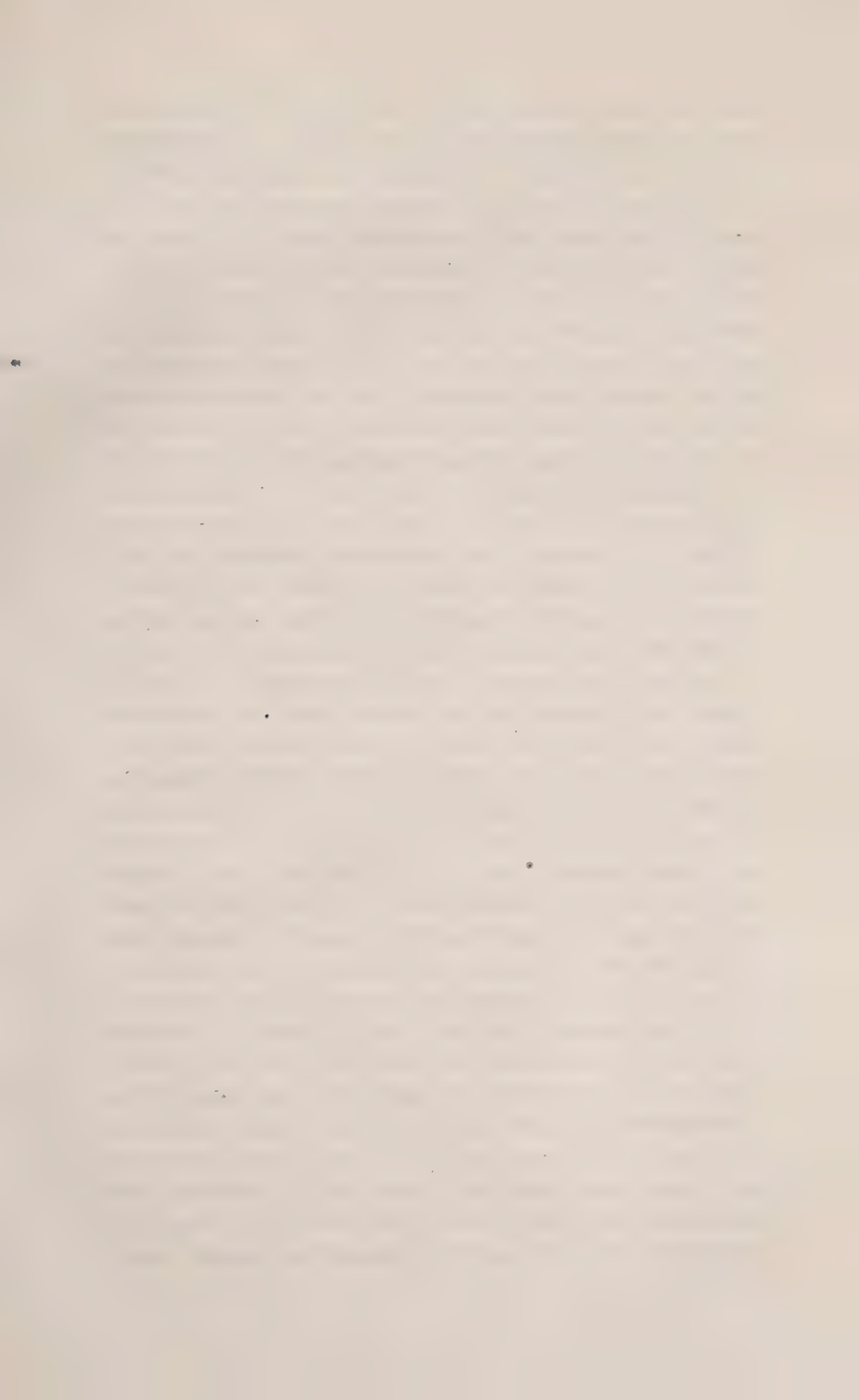
(51)

ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας

τῆς <sup>(u)</sup> ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ <sup>(u)</sup> Mar. 16. 19. ἑστήριξε τοῦ πορευέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. <sup>(52)</sup> καὶ ἀπέ- <sup>Ac. 1. 2.</sup> στείλειν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. <sup>(v)</sup> καὶ πορευ- <sup>Jno. 4. 4. 9.</sup> θέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῶ. <sup>(53)</sup> καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. <sup>(51)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ <sup>(x)</sup> 2 Ki. 1. 10. μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, <sup>(y)</sup> om. Tf. <sup>(Gb. →).</sup> Κύριε, θέλεις ἔπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, <sup>(β)</sup> ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησε; <sup>(54)</sup> Στραφεῖς <sup>(56, 6)</sup> ὁ γὰρ.. δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, <sup>(γ)</sup> καὶ εἶπεν, Οὐκ οἶδατε οἶον πνεύ- <sup>(55)</sup> ματός ἐστε ὑμεῖς; <sup>(56)</sup> ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε <sup>(57)</sup> ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. <sup>(y)</sup> Jno. 3. 17; 12. 47. Καὶ ἐπορεύ- θησαν εἰς ἐτέραν κώμην.

<sup>(57)</sup> Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν, ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέ τις <sup>105</sup> πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, <sup>(δ)</sup> κύριε. <sup>(58)</sup> καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς <sup>(59)</sup> ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. <sup>(60)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. <sup>(61)</sup> Εἶπε δὲ αὐτῷ <sup>(5)</sup> ὁ Ἰησοῦς, Ἀφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. <sup>(61)</sup> Εἶπε δὲ καὶ <sup>(62)</sup> ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε. πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. <sup>(62)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

X. ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους <sup>107</sup> ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσ- <sup>(u)</sup> Jno. 4. 35. ῥωπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. <sup>(2)</sup> <sup>a</sup> Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτοὺς, Ὁ μὲν <sup>108</sup> <sup>v</sup> <sup>(b)</sup> 2 Ki. 4. 29. <sup>109</sup> <sup>v</sup> <sup>110</sup> <sup>II</sup> <sup>111</sup> <sup>II</sup> <sup>112</sup> <sup>II</sup> <sup>113</sup> <sup>II</sup> <sup>114</sup> <sup>II</sup> <sup>115</sup> <sup>II</sup> <sup>116</sup> <sup>II</sup> <sup>117</sup> <sup>II</sup> <sup>118</sup> <sup>II</sup> <sup>119</sup> <sup>II</sup> <sup>120</sup> <sup>II</sup> <sup>121</sup> <sup>II</sup> <sup>122</sup> <sup>II</sup> <sup>123</sup> <sup>II</sup> <sup>124</sup> <sup>II</sup> <sup>125</sup> <sup>II</sup> <sup>126</sup> <sup>II</sup> <sup>127</sup> <sup>II</sup> <sup>128</sup> <sup>II</sup> <sup>129</sup> <sup>II</sup> <sup>130</sup> <sup>II</sup> <sup>131</sup> <sup>II</sup> <sup>132</sup> <sup>II</sup> <sup>133</sup> <sup>II</sup> <sup>134</sup> <sup>II</sup> <sup>135</sup> <sup>II</sup> <sup>136</sup> <sup>II</sup> <sup>137</sup> <sup>II</sup> <sup>138</sup> <sup>II</sup> <sup>139</sup> <sup>II</sup> <sup>140</sup> <sup>II</sup> <sup>141</sup> <sup>II</sup> <sup>142</sup> <sup>II</sup> <sup>143</sup> <sup>II</sup> <sup>144</sup> <sup>II</sup> <sup>145</sup> <sup>II</sup> <sup>146</sup> <sup>II</sup> <sup>147</sup> <sup>II</sup> <sup>148</sup> <sup>II</sup> <sup>149</sup> <sup>II</sup> <sup>150</sup> <sup>II</sup> <sup>151</sup> <sup>II</sup> <sup>152</sup> <sup>II</sup> <sup>153</sup> <sup>II</sup> <sup>154</sup> <sup>II</sup> <sup>155</sup> <sup>II</sup> <sup>156</sup> <sup>II</sup> <sup>157</sup> <sup>II</sup> <sup>158</sup> <sup>II</sup> <sup>159</sup> <sup>II</sup> <sup>160</sup> <sup>II</sup> <sup>161</sup> <sup>II</sup> <sup>162</sup> <sup>II</sup> <sup>163</sup> <sup>II</sup> <sup>164</sup> <sup>II</sup> <sup>165</sup> <sup>II</sup> <sup>166</sup> <sup>II</sup> <sup>167</sup> <sup>II</sup> <sup>168</sup> <sup>II</sup> <sup>169</sup> <sup>II</sup> <sup>170</sup> <sup>II</sup> <sup>171</sup> <sup>II</sup> <sup>172</sup> <sup>II</sup> <sup>173</sup> <sup>II</sup> <sup>174</sup> <sup>II</sup> <sup>175</sup> <sup>II</sup> <sup>176</sup> <sup>II</sup> <sup>177</sup> <sup>II</sup> <sup>178</sup> <sup>II</sup> <sup>179</sup> <sup>II</sup> <sup>180</sup> <sup>II</sup> <sup>181</sup> <sup>II</sup> <sup>182</sup> <sup>II</sup> <sup>183</sup> <sup>II</sup> <sup>184</sup> <sup>II</sup> <sup>185</sup> <sup>II</sup> <sup>186</sup> <sup>II</sup> <sup>187</sup> <sup>II</sup> <sup>188</sup> <sup>II</sup> <sup>189</sup> <sup>II</sup> <sup>190</sup> <sup>II</sup> <sup>191</sup> <sup>II</sup> <sup>192</sup> <sup>II</sup> <sup>193</sup> <sup>II</sup> <sup>194</sup> <sup>II</sup> <sup>195</sup> <sup>II</sup> <sup>196</sup> <sup>II</sup> <sup>197</sup> <sup>II</sup> <sup>198</sup> <sup>II</sup> <sup>199</sup> <sup>II</sup> <sup>200</sup> <sup>II</sup> <sup>201</sup> <sup>II</sup> <sup>202</sup> <sup>II</sup> <sup>203</sup> <sup>II</sup> <sup>204</sup> <sup>II</sup> <sup>205</sup> <sup>II</sup> <sup>206</sup> <sup>II</sup> <sup>207</sup> <sup>II</sup> <sup>208</sup> <sup>II</sup> <sup>209</sup> <sup>II</sup> <sup>210</sup> <sup>II</sup> <sup>211</sup> <sup>II</sup> <sup>212</sup> <sup>II</sup> <sup>213</sup> <sup>II</sup> <sup>214</sup> <sup>II</sup> <sup>215</sup> <sup>II</sup> <sup>216</sup> <sup>II</sup> <sup>217</sup> <sup>II</sup> <sup>218</sup> <sup>II</sup> <sup>219</sup> <sup>II</sup> <sup>220</sup> <sup>II</sup> <sup>221</sup> <sup>II</sup> <sup>222</sup> <sup>II</sup> <sup>223</sup> <sup>II</sup> <sup>224</sup> <sup>II</sup> <sup>225</sup> <sup>II</sup> <sup>226</sup> <sup>II</sup> <sup>227</sup> <sup>II</sup> <sup>228</sup> <sup>II</sup> <sup>229</sup> <sup>II</sup> <sup>230</sup> <sup>II</sup> <sup>231</sup> <sup>II</sup> <sup>232</sup> <sup>II</sup> <sup>233</sup> <sup>II</sup> <sup>234</sup> <sup>II</sup> <sup>235</sup> <sup>II</sup> <sup>236</sup> <sup>II</sup> <sup>237</sup> <sup>II</sup> <sup>238</sup> <sup>II</sup> <sup>239</sup> <sup>II</sup> <sup>240</sup> <sup>II</sup> <sup>241</sup> <sup>II</sup> <sup>242</sup> <sup>II</sup> <sup>243</sup> <sup>II</sup> <sup>244</sup> <sup>II</sup> <sup>245</sup> <sup>II</sup> <sup>246</sup> <sup>II</sup> <sup>247</sup> <sup>II</sup> <sup>248</sup> <sup>II</sup> <sup>249</sup> <sup>II</sup> <sup>250</sup> <sup>II</sup> <sup>251</sup> <sup>II</sup> <sup>252</sup> <sup>II</sup> <sup>253</sup> <sup>II</sup> <sup>254</sup> <sup>II</sup> <sup>255</sup> <sup>II</sup> <sup>256</sup> <sup>II</sup> <sup>257</sup> <sup>II</sup> <sup>258</sup> <sup>II</sup> <sup>259</sup> <sup>II</sup> <sup>260</sup> <sup>II</sup> <sup>261</sup> <sup>II</sup> <sup>262</sup> <sup>II</sup> <sup>263</sup> <sup>II</sup> <sup>264</sup> <sup>II</sup> <sup>265</sup> <sup>II</sup> <sup>266</sup> <sup>II</sup> <sup>267</sup> <sup>II</sup> <sup>268</sup> <sup>II</sup> <sup>269</sup> <sup>II</sup> <sup>270</sup> <sup>II</sup> <sup>271</sup> <sup>II</sup> <sup>272</sup> <sup>II</sup> <sup>273</sup> <sup>II</sup> <sup>274</sup> <sup>II</sup> <sup>275</sup> <sup>II</sup> <sup>276</sup> <sup>II</sup> <sup>277</sup> <sup>II</sup> <sup>278</sup> <sup>II</sup> <sup>279</sup> <sup>II</sup> <sup>280</sup> <sup>II</sup> <sup>281</sup> <sup>II</sup> <sup>282</sup> <sup>II</sup> <sup>283</sup> <sup>II</sup> <sup>284</sup> <sup>II</sup> <sup>285</sup> <sup>II</sup> <sup>286</sup> <sup>II</sup> <sup>287</sup> <sup>II</sup> <sup>288</sup> <sup>II</sup> <sup>289</sup> <sup>II</sup> <sup>290</sup> <sup>II</sup> <sup>291</sup> <sup>II</sup> <sup>292</sup> <sup>II</sup> <sup>293</sup> <sup>II</sup> <sup>294</sup> <sup>II</sup> <sup>295</sup> <sup>II</sup> <sup>296</sup> <sup>II</sup> <sup>297</sup> <sup>II</sup> <sup>298</sup> <sup>II</sup> <sup>299</sup> <sup>II</sup> <sup>300</sup> <sup>II</sup> <sup>301</sup> <sup>II</sup> <sup>302</sup> <sup>II</sup> <sup>303</sup> <sup>II</sup> <sup>304</sup> <sup>II</sup> <sup>305</sup> <sup>II</sup> <sup>306</sup> <sup>II</sup> <sup>307</sup> <sup>II</sup> <sup>308</sup> <sup>II</sup> <sup>309</sup> <sup>II</sup> <sup>310</sup> <sup>II</sup> <sup>311</sup> <sup>II</sup> <sup>312</sup> <sup>II</sup> <sup>313</sup> <sup>II</sup> <sup>314</sup> <sup>II</sup> <sup>315</sup> <sup>II</sup> <sup>316</sup> <sup>II</sup> <sup>317</sup> <sup>II</sup> <sup>318</sup> <sup>II</sup> <sup>319</sup> <sup>II</sup> <sup>320</sup> <sup>II</sup> <sup>321</sup> <sup>II</sup> <sup>322</sup> <sup>II</sup> <sup>323</sup> <sup>II</sup> <sup>324</sup> <sup>II</sup> <sup>325</sup> <sup>II</sup> <sup>326</sup> <sup>II</sup> <sup>327</sup> <sup>II</sup> <sup>328</sup> <sup>II</sup> <sup>329</sup> <sup>II</sup> <sup>330</sup> <sup>II</sup> <sup>331</sup> <sup>II</sup> <sup>332</sup> <sup>II</sup> <sup>333</sup> <sup>II</sup> <sup>334</sup> <sup>II</sup> <sup>335</sup> <sup>II</sup> <sup>336</sup> <sup>II</sup> <sup>337</sup> <sup>II</sup> <sup>338</sup> <sup>II</sup> <sup>339</sup> <sup>II</sup> <sup>340</sup> <sup>II</sup> <sup>341</sup> <sup>II</sup> <sup>342</sup> <sup>II</sup> <sup>343</sup> <sup>II</sup> <sup>344</sup> <sup>II</sup> <sup>345</sup> <sup>II</sup> <sup>346</sup> <sup>II</sup> <sup>347</sup> <sup>II</sup> <sup>348</sup> <sup>II</sup> <sup>349</sup> <sup>II</sup> <sup>350</sup> <sup>II</sup> <sup>351</sup> <sup>II</sup> <sup>352</sup> <sup>II</sup> <sup>353</sup> <sup>II</sup> <sup>354</sup> <sup>II</sup> <sup>355</sup> <sup>II</sup> <sup>356</sup> <sup>II</sup> <sup>357</sup> <sup>II</sup> <sup>358</sup> <sup>II</sup> <sup>359</sup> <sup>II</sup> <sup>360</sup> <sup>II</sup> <sup>361</sup> <sup>II</sup> <sup>362</sup> <sup>II</sup> <sup>363</sup> <sup>II</sup> <sup>364</sup> <sup>II</sup> <sup>365</sup> <sup>II</sup> <sup>366</sup> <sup>II</sup> <sup>367</sup> <sup>II</sup> <sup>368</sup> <sup>II</sup> <sup>369</sup> <sup>II</sup> <sup>370</sup> <sup>II</sup> <sup>371</sup> <sup>II</sup> <sup>372</sup> <sup>II</sup> <sup>373</sup> <sup>II</sup> <sup>374</sup> <sup>II</sup> <sup>375</sup> <sup>II</sup> <sup>376</sup> <sup>II</sup> <sup>377</sup> <sup>II</sup> <sup>378</sup> <sup>II</sup> <sup>379</sup> <sup>II</sup> <sup>380</sup> <sup>II</sup> <sup>381</sup> <sup>II</sup> <sup>382</sup> <sup>II</sup> <sup>383</sup> <sup>II</sup> <sup>384</sup> <sup>II</sup> <sup>385</sup> <sup>II</sup> <sup>386</sup> <sup>II</sup> <sup>387</sup> <sup>II</sup> <sup>388</sup> <sup>II</sup> <sup>389</sup> <sup>II</sup> <sup>390</sup> <sup>II</sup> <sup>391</sup> <sup>II</sup> <sup>392</sup> <sup>II</sup> <sup>393</sup> <sup>II</sup> <sup>394</sup> <sup>II</sup> <sup>395</sup> <sup>II</sup> <sup>396</sup> <sup>II</sup> <sup>397</sup> <sup>II</sup> <sup>398</sup> <sup>II</sup> <sup>399</sup> <sup>II</sup> <sup>400</sup> <sup>II</sup> <sup>401</sup> <sup>II</sup> <sup>402</sup> <sup>II</sup> <sup>403</sup> <sup>II</sup> <sup>404</sup> <sup>II</sup> <sup>405</sup> <sup>II</sup> <sup>406</sup> <sup>II</sup> <sup>407</sup> <sup>II</sup> <sup>408</sup> <sup>II</sup> <sup>409</sup> <sup>II</sup> <sup>410</sup> <sup>II</sup> <sup>411</sup> <sup>II</sup> <sup>412</sup> <sup>II</sup> <sup>413</sup> <sup>II</sup> <sup>414</sup> <sup>II</sup> <sup>415</sup> <sup>II</sup> <sup>416</sup> <sup>II</sup> <sup>417</sup> <sup>II</sup> <sup>418</sup> <sup>II</sup> <sup>419</sup> <sup>II</sup> <sup>420</sup> <sup>II</sup> <sup>421</sup> <sup>II</sup> <sup>422</sup> <sup>II</sup> <sup>423</sup> <sup>II</sup> <sup>424</sup> <sup>II</sup> <sup>425</sup> <sup>II</sup> <sup>426</sup> <sup>II</sup> <sup>427</sup> <sup>II</sup> <sup>428</sup> <sup>II</sup> <sup>429</sup> <sup>II</sup> <sup>430</sup> <sup>II</sup> <sup>431</sup> <sup>II</sup> <sup>432</sup> <sup>II</sup> <sup>433</sup> <sup>II</sup> <sup>434</sup> <sup>II</sup> <sup>435</sup> <sup>II</sup> <sup>436</sup> <sup>II</sup> <sup>437</sup> <sup>II</sup> <sup>438</sup> <sup>II</sup> <sup>439</sup> <sup>II</sup> <sup>440</sup> <sup>II</sup> <sup>441</sup> <sup>II</sup> <sup>442</sup> <sup>II</sup> <sup>443</sup> <sup>II</sup> <sup>444</sup> <sup>II</sup> <sup>445</sup> <sup>II</sup> <sup>446</sup> <sup>II</sup> <sup>447</sup> <sup>II</sup> <sup>448</sup> <sup>II</sup> <sup>449</sup> <sup>II</sup> <sup>450</sup> <sup>II</sup> <sup>451</sup> <sup>II</sup> <sup>452</sup> <sup>II</sup> <sup>453</sup> <sup>II</sup> <sup>454</sup> <sup>II</sup> <sup>455</sup> <sup>II</sup> <sup>456</sup> <sup>II</sup> <sup>457</sup> <sup>II</sup> <sup>458</sup> <sup>II</sup> <sup>459</sup> <sup>II</sup> <sup>460</sup> <sup>II</sup> <sup>461</sup> <sup>II</sup> <sup>462</sup> <sup>II</sup> <sup>463</sup> <sup>II</sup> <sup>464</sup> <sup>II</sup> <sup>465</sup> <sup>II</sup> <sup>466</sup> <sup>II</sup> <sup>467</sup> <sup>II</sup> <sup>468</sup> <sup>II</sup> <sup>469</sup> <sup>II</sup> <sup>470</sup> <sup>II</sup> <sup>471</sup> <sup>II</sup> <sup>472</sup> <sup>II</sup> <sup>473</sup> <sup>II</sup> <sup>474</sup> <sup>II</sup> <sup>475</sup> <sup>II</sup> <sup>476</sup> <sup>II</sup> <sup>477</sup> <sup>II</sup> <sup>478</sup> <sup>II</sup> <sup>479</sup> <sup>II</sup> <sup>480</sup> <sup>II</sup> <sup>481</sup> <sup>II</sup> <sup>482</sup> <sup>II</sup> <sup>483</sup> <sup>II</sup> <sup>484</sup> <sup>II</sup> <sup>485</sup> <sup>II</sup> <sup>486</sup> <sup>II</sup> <sup>487</sup> <sup>II</sup> <sup>488</sup> <sup>II</sup> <sup>489</sup> <sup>II</sup> <sup>490</sup> <sup>II</sup> <sup>491</sup> <sup>II</sup> <sup>492</sup> <sup>II</sup> <sup>493</sup> <sup>II</sup> <sup>494</sup> <sup>II</sup> <sup>495</sup> <sup>II</sup> <sup>496</sup> <sup>II</sup> <sup>497</sup> <sup>II</sup> <sup>498</sup> <sup>II</sup> <sup>499</sup> <sup>II</sup> <sup>500</sup> <sup>II</sup> <sup>501</sup> <sup>II</sup> <sup>502</sup> <sup>II</sup> <sup>503</sup> <sup>II</sup> <sup>504</sup> <sup>II</sup> <sup>505</sup> <sup>II</sup> <sup>506</sup> <sup>II</sup> <sup>507</sup> <sup>II</sup> <sup>508</sup> <sup>II</sup> <sup>509</sup> <sup>II</sup> <sup>510</sup> <sup>II</sup> <sup>511</sup> <sup>II</sup> <sup>512</sup> <sup>II</sup> <sup>513</sup> <sup>II</sup> <sup>514</sup> <sup>II</sup> <sup>515</sup> <sup>II</sup> <sup>516</sup> <sup>II</sup> <sup>517</sup> <sup>II</sup> <sup>518</sup> <sup>II</sup> <sup>519</sup> <sup>II</sup> <sup>520</sup> <sup>II</sup> <sup>521</sup> <sup>II</sup> <sup>522</sup> <sup>II</sup> <sup>523</sup> <sup>II</sup> <sup>524</sup> <sup>II</sup> <sup>525</sup> <sup>II</sup> <sup>526</sup> <sup>II</sup> <sup>527</sup> <sup>II</sup> <sup>528</sup> <sup>II</sup> <sup>529</sup> <sup>II</sup> <sup>530</sup> <sup>II</sup> <sup>531</sup> <sup>II</sup> <sup>532</sup> <sup>II</sup> <sup>533</sup> <sup>II</sup> <sup>534</sup> <sup>II</sup> <sup>535</sup> <sup>II</sup> <sup>536</sup> <sup>II</sup> <sup>537</sup> <sup>II</sup> <sup>538</sup> <sup>II</sup> <sup>539</sup> <sup>II</sup> <sup>540</sup> <sup>II</sup> <sup>541</sup> <sup>II</sup> <sup>542</sup> <sup>II</sup> <sup>543</sup> <sup>II</sup> <sup>544</sup> <sup>II</sup> <sup>545</sup> <sup>II</sup> <sup>546</sup> <sup>II</sup> <sup>547</sup> <sup>II</sup> <sup>548</sup> <sup>II</sup> <sup>549</sup> <sup>II</sup> <sup>550</sup> <sup>II</sup> <sup>551</sup> <sup>II</sup> <sup>552</sup> <sup>II</sup> <sup>553</sup> <sup>II</sup> <sup>554</sup> <sup>II</sup> <sup>555</sup> <sup>II</sup> <sup>556</sup> <sup>II</sup> <sup>557</sup> <sup>II</sup> <sup>558</sup> <sup>II</sup> <sup>559</sup> <sup>II</sup> <sup>560</sup> <sup>II</sup> <sup>561</sup> <sup>II</sup> <sup>562</sup> <sup>II</sup> <sup>563</sup> <sup>II</sup> <sup>564</sup> <sup>II</sup> <sup>565</sup> <sup>II</sup> <sup>566</sup> <sup>II</sup> <sup>567</sup> <sup>II</sup> <sup>568</sup> <sup>II</sup> <sup>569</sup> <sup>II</sup> <sup>570</sup> <sup>II</sup> <sup>571</sup> <sup>II</sup> <sup>572</sup> <sup>II</sup> <sup>573</sup> <sup>II</sup> <sup>574</sup> <sup>II</sup> <sup>575</sup> <sup>II</sup> <sup>576</sup> <sup>II</sup> <sup>577</sup> <sup>II</sup> <sup>578</sup> <sup>II</sup> <sup>579</sup> <sup>II</sup> <sup>580</sup> <sup>II</sup> <sup>581</sup> <sup>II</sup> <sup>582</sup> <sup>II</sup> <sup>583</sup> <sup>II</sup> <sup>584</sup> <sup>II</sup> <sup>585</sup> <sup>II</sup> <sup>586</sup> <sup>II</sup> <sup>587</sup> <sup>II</sup> <sup>588</sup> <sup>II</sup> <sup>589</sup> <sup>II</sup> <sup>590</sup> <sup>II</sup> <sup>591</sup> <sup>II</sup> <sup>592</sup> <sup>II</sup> <sup>593</sup> <sup>II</sup> <sup>594</sup> <sup>II</sup> <sup>595</sup> <sup>II</sup> <sup>596</sup> <sup>II</sup> <sup>597</sup> <sup>II</sup> <sup>598</sup> <sup>II</sup> <sup>599</sup> <sup>II</sup> <sup>600</sup> <sup>II</sup> <sup>601</sup> <sup>II</sup> <sup>602</sup> <sup>II</sup> <sup>603</sup> <sup>II</sup> <sup>604</sup> <sup>II</sup> <sup>605</sup> <sup>II</sup> <sup>606</sup> <sup>II</sup> <sup>607</sup> <sup>II</sup> <sup>608</sup> <sup>II</sup> <sup>609</sup> <sup>II</sup> <sup>610</sup> <sup>II</sup> <sup>611</sup> <sup>II</sup> <sup>612</sup> <sup>II</sup> <sup>613</sup> <sup>II</sup> <sup>614</sup> <sup>II</sup> <sup>615</sup> <sup>II</sup> <sup>616</sup> <sup>II</sup> <sup>617</sup> <sup>II</sup> <sup>618</sup> <sup>II</sup> <sup>619</sup> <sup>II</sup> <sup>620</sup> <sup>II</sup> <sup>621</sup> <sup>II</sup> <sup>622</sup> <sup>II</sup> <sup>623</sup> <sup>II</sup> <sup>624</sup> <sup>II</sup> <sup>625</sup> <sup>II</sup> <sup>626</sup> <sup>II</sup> <sup>627</sup> <sup>II</sup> <sup>628</sup> <sup>II</sup> <sup>629</sup> <sup>II</sup> <sup>630</sup> <sup>II</sup> <sup>631</sup> <sup>II</sup> <sup>632</sup> <sup>II</sup> <sup>633</sup> <sup>II</sup> <sup>634</sup> <sup>II</sup> <sup>635</sup> <sup>II</sup> <sup>636</sup> <sup>II</sup> <sup>637</sup> <sup>II</sup> <sup>638</sup> <sup>II</sup> <sup>639</sup> <sup>II</sup> <sup>640</sup> <sup>II</sup> <sup>641</sup> <sup>II</sup> <sup>642</sup> <sup>II</sup> <sup>643</sup> <sup>II</sup> <sup>644</sup> <sup>II</sup> <sup>645</sup> <sup>II</sup> <sup>646</sup> <sup>II</sup> <sup>647</sup> <sup>II</sup> <sup>648</sup> <sup>II</sup> <sup>649</sup> <sup>II</sup> <sup>650</sup> <sup>II</sup> <sup>651</sup> <sup>II</sup> <sup>652</sup> <sup>II</sup> <sup>653</sup> <sup>II</sup> <sup>654</sup> <sup>II</sup> <sup>655</sup> <sup>II</sup> <sup>656</sup> <sup>II</sup> <sup>657</sup> <sup>II</sup> <sup>658</sup> <sup>II</sup> <sup>659</sup> <sup>II</sup> <sup>660</sup> <sup>II</sup> <sup>661</sup> <sup>II</sup> <sup>662</sup> <sup>II</sup> <sup>663</sup> <sup>II</sup> <sup>664</sup> <sup>II</sup> <sup>665</sup> <sup>II</sup> <sup>666</sup> <sup>II</sup> <sup>667</sup> <sup>II</sup> <sup>668</sup> <sup>II</sup> <sup>669</sup> <sup>II</sup> <sup>670</sup> <sup>II</sup> <sup>671</sup> <sup>II</sup> <sup>672</sup> <sup>II</sup> <sup>673</sup> <sup>II</sup> <sup>674</sup> <sup>II</sup> <sup>675</sup> <sup>II</sup> <sup>676</sup> <sup>II</sup> <sup>677</sup> <sup>II</sup> <sup>678</sup> <sup>II</sup> <sup>679</sup> <sup>II</sup> <sup>680</sup> <sup>II</sup> <sup>681</sup> <sup>II</sup> <sup>682</sup> <sup>II</sup> <sup>683</sup> <sup>II</sup> <sup>684</sup> <sup>II</sup> <sup>685</sup> <sup>II</sup> <sup>686</sup> <sup>II</sup> <sup>687</sup> <sup>II</sup> <sup>688</sup> <sup>II</sup> <sup>689</sup> <sup>II</sup> <sup>690</sup> <sup>II</sup> <sup>691</sup> <sup>II</sup> <sup>692</sup> <sup>II</sup> <sup>693</sup> <sup>II</sup> <sup>694</sup> <sup>II</sup> <sup>695</sup> <sup>II</sup> <sup>696</sup> <sup>II</sup> <sup>697</sup> <sup>II</sup> <sup>698</sup> <sup>II</sup> <sup>699</sup> <sup>II</sup> <sup>700</sup> <sup>II</sup> <sup>701</sup> <sup>II</sup> <sup>702</sup> <sup>II</sup> <sup>703</sup> <sup>II</sup> <sup>704</sup> <sup>II</sup> <sup>705</sup> <sup>II</sup> <sup>706</sup> <sup>II</sup> <sup>707</sup> <sup>II</sup> <sup>708</sup> <sup>II</sup> <sup>709</sup> <sup>II</sup> <sup>710</sup> <sup>II</sup> <sup>711</sup> <sup>II</sup> <sup>712</sup> <sup>II</sup> <sup>713</sup> <sup>II</sup> <sup>714</sup> <sup>II</sup> <sup>715</sup> <sup>II</sup> <sup>716</sup> <sup>II</sup> <sup>717</sup> <sup>II</sup> <sup>718</sup> <sup>II</sup> <sup>719</sup> <sup>II</sup> <sup>720</sup> <sup>II</sup> <sup>721</sup> <sup>II</sup> <sup>722</sup> <sup>II</sup> <sup>723</sup> <sup>II</sup> <sup>724</sup> <sup>II</sup> <sup>725</sup> <sup>II</sup> <sup>726</sup> <sup>II</sup> <sup>727</sup> <sup>II</sup> <sup>728</sup> <sup>II</sup> <sup>729</sup> <sup>II</sup> <sup>730</sup> <sup>II</sup> <sup>731</sup> <sup>II</sup> <sup>732</sup> <sup>II</sup> <sup>733</sup> <sup>II</sup> <sup>734</sup> <sup>II</sup> <sup>735</sup> <sup>II</sup> <sup>736</sup> <sup>II</sup> <sup>737</sup> <sup>II</sup> <sup>738</sup> <sup>II</sup> <sup>739</sup> <sup>II</sup> <sup>740</sup> <sup>II</sup> <sup>741</sup> <sup>II</sup> <sup>742</sup> <sup>II</sup> <sup>743</sup> <sup>II</sup> <sup>744</sup> <sup>II</sup> <sup>745</sup> <sup>II</sup> <sup>746</sup> <sup>II</sup> <sup>747</sup> <sup>II</sup> <sup>748</sup> <sup>II</sup> <sup>749</sup> <sup>II</sup> <sup>750</sup> <sup>II</sup> <sup>751</sup> <sup>II</sup> <sup>752</sup> <sup>II</sup> <sup>753</sup> <sup>II</sup> <sup>754</sup> <sup>II</sup> <sup>755</sup> <sup>II</sup> <sup>756</sup> <sup>II</sup> <sup>757</sup> <sup>II</sup> <sup>758</sup> <sup>II</sup> <sup>759</sup> <sup>II</sup> <sup>760</sup> <sup>II</sup> <sup>761</sup> <sup>II</sup> <sup>762</sup> <sup>II</sup> <sup>763</sup> <sup>II</sup> <sup>764</sup> <sup>II</sup> <sup>765</sup> <sup>II</sup> <sup>766</sup> <sup>II</sup> <sup>767</sup> <sup>II</sup> <sup>768</sup> <sup>II</sup> <sup>769</sup>





<sup>111</sup>  
 $\frac{V}{V}$   
 μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν  
 ἀσπάσησθε. <sup>(5)</sup> Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον  
 λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. <sup>(6)</sup> καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἐκεῖ ὁ  
<sup>112</sup>  
 $\frac{11}{11}$   
 υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ  
 δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. <sup>(7)</sup> ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ  
 μένετε, ἐσθιόντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός  
<sup>113</sup>  
 $X$   
 γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε  
 ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. <sup>(8)</sup> καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε,  
 καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, <sup>(9)</sup> καὶ  
<sup>114</sup>  
 $\frac{11}{11}$   
 θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς,  
 Ἦγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(10)</sup> εἰς ἣν δ' ἂν  
 πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς  
 τὰς πλατείας αὐτῆς, εἶπατε, <sup>(11)</sup> Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν  
 κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν <sup>B</sup> ἂπομασσόμεθα  
 ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐφ' ὑμᾶς ἡ  
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(12)</sup> λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις  
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει  
 ἐκείνῃ. <sup>(13)</sup> Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ·  
 ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἰ  
 γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ  
 καθήμεναι μετενόησαν. <sup>(14)</sup> πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνε-  
 κτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. <sup>(15)</sup> καὶ σὺ, Καπερ-  
 ναοῦμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως ἄδου καταβι-  
 βασθήσῃ. <sup>(16)</sup> <sup>f</sup> Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ  
 ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν  
<sup>115</sup>  
 $\frac{V}{V}$   
 ἀποστείλαντά με. <sup>(17)</sup> Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα  
 μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑπο-  
 τάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. <sup>(18)</sup> Εἶπε δὲ αὐτοῖς,  
<sup>(g)</sup> Ἔθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ  
<sup>(h)</sup> πεσόντα. <sup>(19)</sup> <sup>h</sup> ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν  
 ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν  
 τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. <sup>(20)</sup> <sup>i</sup> πλὴν ἐν  
 τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·  
 χαίρετε δὲ <sup>δ</sup> μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν  
 τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(21)</sup> Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ  
 πνεύματι <sup>ς</sup> ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι,  
 πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, <sup>k</sup> ὅτι ἀπέκρυψας

(c) Le. 19. 13.

De. 24. 14;

25. 4.

1 Co. 9. 4. 14.

1 Ti. 5. 18.

(d) Mat. 4. 17.

(e) Ac. 13. 51;

18. 6.

(f) add.

εἰς τὸν

πόδας, Ln.

(sic, add.

ἡμῶν, Tf.)

(g) om. Gb. Ln.

Tf.

(f) Jno. 13. 20.

1 Thes. 4. 8.

(g) Re. 12. 8, 9.

(h) Mar. 16. 18.

Ac. 28. 5.

(i) Ex. 32. 32.

Is. 4. 3.

Da. 12. 1.

Phi. 4. 3.

Re. 13. 8.

(δ) om. Gb. Ln.

Tf.

(ς) om. Ln. Tf.

(k) Is. 29. 14.

1 Co. 1. 19, 26.

ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ, ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. <sup>(22)</sup> β) Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε, "

119  
111

' Πάντα παρεδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἂν βούληται ὁ υἱός ἀποκαλύψαι. <sup>(23)</sup> γ) Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. <sup>(24)</sup> δ) λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

β) om. (Gib.

120  
v

<sup>(25)</sup> ε) Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; <sup>(26)</sup> ζ) ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, ' Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; <sup>(27)</sup> η) ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, " Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. <sup>(28)</sup> θ) Εἶπε δὲ αὐτῷ, ' Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. <sup>(29)</sup> ι) ὁ δὲ θέλων διακαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; <sup>(30)</sup> κ) Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, " Ἀνθρωπὸς τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. <sup>(31)</sup> λ) κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. <sup>(32)</sup> μ) ὁμοίως δὲ καὶ Λευεΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. <sup>(33)</sup> ν) Σαμαρεῖτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. <sup>(34)</sup> ξ) καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. <sup>(35)</sup> ο) καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον γ) ἐξελθὼν, " ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ' Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. <sup>(36)</sup> π) Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέ-

121  
11

(l) Ps. 8. 6.  
Mat. 28. 18.  
Jno. 1. 18;  
3. 35; 6. 40;  
14. 8, 9; 17. 2.  
1 Co. 15. 27.  
Eph. 1. 21, 22.  
Phil. 2. 9.  
He. 2. 8.  
(m) 1 Pe. 1. 10.

122  
x

(n) Le. 19. 18.  
De. 6. 5;  
10. 12.  
Ro. 13. 9.  
Ja. 2. 1.  
(o) Le. 18. 5.  
Eze. 20. 11, 13.

γ) om. Ln. Tf.  
(Gib. =).













ναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; <sup>(37)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν,  
<sup>(p)</sup> Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ  
Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

<sup>(q)</sup> Jno. 11. 1;  
12. 2, 3. <sup>(38)</sup> q' ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ  
αὐτὸς εἰσηλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι  
Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. <sup>(39)</sup> καὶ  
τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθί-  
<sup>(β)</sup> κυρίου, σασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ <sup>(β)</sup> Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον  
αὐτοῦ. <sup>(10)</sup> ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν δια-  
<sup>(r)</sup> κονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ  
33. ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ  
Phi. 4. 6. ἵνα μοι συναντιλάβηται. <sup>(11)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ  
<sup>(s)</sup> Ps. 27. 4. Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβαῖζῃ περὶ  
Ca. 1. 4. πολλά. <sup>(12)</sup> s' ἐνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν  
μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

<sup>123</sup>  
V  
XI. ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ  
προσευχόμενον, ὥς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν  
αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι,  
καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> Εἶπε  
γ) om. Gb. Tf. δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ  
δ) om. Gb. Sch. ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ  
Tf. βασιλεία σου· <sup>(δ)</sup> γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὥς ἐν οὐ-  
(f) Nu. 14. 21. ρανῶ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(3)</sup> u' τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού-  
Jo. 31. 33. σιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· <sup>(4)</sup> καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς  
(u) Ps. 103. 5. ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὁφείλοντι  
ζ) om. Gb. Sch. ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, <sup>(5)</sup> ἀλλὰ  
Tf. ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. <sup>(5)</sup> Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς,  
<sup>124</sup>  
X  
x' Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν  
(x) ch. 18. 1, &c. μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς  
ἄρτους, <sup>(6)</sup> ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με,  
καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. <sup>(7)</sup> κακείνος ἔσωθεν ἀπο-  
κριθεὶς εἶπῃ, Μή μοι κόπους παρέχε· ἦδη ἡ θύρα κέκλει-  
σται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν·  
οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. <sup>(8)</sup> Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ  
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διὰ

γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων  
 χρήζει. <sup>(9)</sup> ὦ Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται  
 ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται  
 ὑμῖν. <sup>(10)</sup> πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὐρί-  
 σκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. <sup>(11)</sup> τίνα δὲ ὑμῶν τὸν  
 πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;  
 εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; <sup>(12)</sup> ἢ  
 καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὦν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; <sup>(13)</sup> εἰ  
 οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε ἀγαθὰ δόματα  
 διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ  
 οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

125  
V

(9) Mat. 21. 22.  
Jno. 14. 13;  
15. 7;  
16. 23, 24.  
Ja. 1. 5, 6.  
1 Jno. 3. 22.

<sup>(14)</sup> Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν·  
 ἐγένετο δὲ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κω-  
 φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. <sup>(15)</sup> τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν  
 εἶπον, Ἐν Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει  
 τὰ δαιμόνια. <sup>(16)</sup> Ἄλλοι δὲ πειράζοντες σημείον παρ'  
 αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. <sup>(17)</sup> Αὐτὸς δὲ εἰδὼς ὅτι αὐτῶν τὰ  
 διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν  
 διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει.  
<sup>(18)</sup> εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς στα-  
 θήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβούλ  
 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. <sup>(19)</sup> εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ  
 ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν;  
 διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. <sup>(20)</sup> εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ  
 Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ  
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(21)</sup> ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος  
 φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρ-  
 χοντα αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> ἔπᾶν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν  
 νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποί-  
 θει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. <sup>(23)</sup> ὁ μὴ ὦν μετ'  
 ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ-  
 πίζει. <sup>(24)</sup> Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ  
 ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνά-  
 παυσιν· καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν  
 οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. <sup>(25)</sup> καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρω-  
 μένον καὶ κεκοσμημένον. <sup>(26)</sup> τότε πορεύεται καὶ παρα-  
 λαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ

126  
V

127  
II

128  
V

129  
II

(2) Ps. 38. 12;  
64. 5; 119. 110.  
(2) 1 Ch. 28. 9.  
Je. 17. 10.  
Ro. 2. 23.

(b) Ge. 3. 14, 15.  
Joh. 1. 12.  
Re. 12. 9;  
20. 2, 3.

130  
V

(c) Jno. 5. 14.  
He. 6. 4;  
10. 26.  
2 Pe. 2. 20.







εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

131  
X

<sup>(27)</sup> Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἣ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας.

(d) Mat. 7. 21.  
Ro. 2. 13.  
Ja. 1. 21.

<sup>(28)</sup> d Αὐτὸς δὲ εἶπε, Μενούγγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες <sup>β)</sup> αὐτόν." <sup>(29)</sup> Τῶν δὲ

132  
V

ὄχλων ἐπαθροισζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθῆσεται αὐτῇ, <sup>ε</sup> εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ <sup>ν)</sup> τοῦ προφήτου."

β) om. Gb. Ln. Tf.

<sup>(30)</sup> καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

(e) Jon. 1. 17.  
γ) om. Gb. Ln. Tf.

<sup>(31)</sup> f Βασιλίσσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομώντος, καὶ ἰδοὺ, πλείον Σολομώντος ᾤδε. <sup>(32)</sup> g ἄνδρες Νινευὶ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινουῖσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ, πλείον Ἰωνᾶ ᾤδε.

(f) 1 Ki. 10. 1.  
2 Ch. 9. 1.

<sup>(33)</sup> Οὐδεὶς δὲ λύχρον ἄψας εἰς κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. <sup>(34)</sup> ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· <sup>δ)</sup> ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾦ,

133  
II

134  
V

καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. <sup>(35)</sup> σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. <sup>(36)</sup> εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τὸ μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὥς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

δ) add σου,  
Gb. Ln. Tf.

<sup>(37)</sup> Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. <sup>(38)</sup> ὁ

(h) Tit. 1. 15.

δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. <sup>(39)</sup> h εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν

135  
V

ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. <sup>(40)</sup> ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ

(i) ch. 12. 33.  
Is. 58. 7.  
Da. 4. 27.

τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; <sup>(41)</sup> i πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρά ὑμῖν ἐστίν. <sup>(42)</sup> k ἀλλ'

(k) 1 Sa. 15. 22.  
Ho. 6. 6.  
Mi. 6. 8.

136  
V

οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύο-  
 σμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε  
 τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆ-  
 σαι, καὶ ἐκεῖνα μὴ ἀφίεναι. <sup>(43)</sup> οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, 137  
II  
 ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς,  
 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. <sup>(44)</sup> οὐαὶ ὑμῖν, 138  
V  
<sup>β)</sup> γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ β) om. Gb.  
[Ln.] Tf.  
 μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες  
 ἐπάνω οὐκ οἶδασιν. <sup>(45)</sup> Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν 139  
V  
 λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.  
<sup>(46)</sup> Ὁ δὲ εἶπε, Ἰ Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτί- (2) Is. 10. 1.  
 ζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ  
 ἐν τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.  
<sup>(47)</sup> οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν,  
 οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτοὺς. <sup>(48)</sup> ἄρα μαρτυρεῖτε  
 καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι γ) om. Tf. [Ln.]  
(Gb. =).  
 αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε ὃ αὐ-  
 τῶν τὰ μνημεῖα. <sup>(49)</sup> <sup>m</sup> διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ 140  
V  
 εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφῆτας καὶ ἀποστόλους,  
 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν· <sup>(50)</sup> ἵνα ἐκζη- (m) ch. 10. 3.  
Mat. 10. 16.  
Jno. 16. 2.  
Ac. 7. 51, 52.  
He. 11. 35.  
 τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον  
 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, <sup>(51)</sup> <sup>n</sup> ἀπὸ  
 τοῦ αἵματος Ἀβελ ἕως τοῦ αἵματος Ὁ Ζαχαρίου τοῦ ἀπ- (n) Ge. 4. 8.  
(o) 2Ch. 24. 21.  
 ολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ,  
 λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.  
<sup>(52)</sup> Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς 142  
V  
 γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους  
 ἐκωλύσατε. <sup>(53)</sup> Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, 143  
X  
 ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν,  
 καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, <sup>(54)</sup> ἐνεδρεύοντες  
 αὐτὸν, <sup>δ)</sup> καὶ ἔζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος  
 αὐτοῦ, <sup>ε)</sup> ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ."

XII. Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ  
 ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς  
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ  
 τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. <sup>(2)</sup> <sup>p</sup> οὐ- 144  
II  
145  
V





δὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. <sup>(3)</sup> ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐδ' ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. <sup>(4)</sup> Ἄλέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. <sup>(5)</sup> ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. <sup>(6)</sup> Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἄσφαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμέnon ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(7)</sup> ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. <sup>(8)</sup> Ἄλέγω δὲ ὑμῖν, <sup>8</sup> Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. <sup>(9)</sup> ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. <sup>(10)</sup> καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. <sup>(11)</sup> ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε. <sup>(12)</sup> τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾧρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

<sup>(13)</sup> Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. <sup>(14)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἀνθρώπε, τίς με κατέστησε <sup>β)</sup> δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; <sup>(15)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ <sup>γ)</sup> τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. <sup>(16)</sup> Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· <sup>(17)</sup> καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; <sup>(18)</sup> καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ

(γ) Je. 1. 8.  
1 Pe. 3. 14.

(γ) ch. 21. 18.  
1 Sa. 14. 45.  
2 Sa. 14. 11.  
Ac. 27. 34.  
(8) 2 Ti. 2. 12.  
1 Jo. 2. 23.

146  
II

147  
II

148  
II

119  
X

β) κριτὴν,  
Lu. 12.

(δ) 1 Ti. 6. 7.

γ) πάσης,  
Lu. 12. (Gib.).

ἀγαθά μου, <sup>(19)</sup> καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχῇ, ἔχεις <sup>(u)</sup> Ec. 11. 9.  
πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, <sup>(1)</sup> Co. 15. 32.  
πίε, εὐφραίνου. <sup>(20)</sup> <sup>r</sup> εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς, Ἄφρων, ταύτη <sup>(v)</sup> Job 20. 22;  
τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σου· ἃ δὲ <sup>(27)</sup> 8.  
ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; <sup>(21)</sup> οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, <sup>(r)</sup> Ps. 39. 6;  
καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. <sup>(21)</sup> 7.  
<sup>(21)</sup> 11.

<sup>(32)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, <sup>(2)</sup> Διὰ τοῦτο <sup>(150)</sup>  
ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ <sup>(β)</sup> ὑμῶν, τί φάγητε·  
μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσῃσθε. <sup>(23)</sup> ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ  
τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. <sup>(24)</sup> <sup>y</sup> Κατανοή-  
σατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν·  
οἷς οὐκ ἐστὶ ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει  
αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;  
<sup>(25)</sup> τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν  
ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; <sup>(26)</sup> εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον  
δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; <sup>(27)</sup> Κατανοή-  
σατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει·  
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ  
περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. <sup>(28)</sup> εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ  
ἄγρῳ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμε-  
νον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς,  
ὀλιγόπιστοι; <sup>(29)</sup> Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί  
πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. <sup>(30)</sup> ταῦτα γὰρ πάντα τὰ  
ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι  
χρηζέτε τούτων. <sup>(31)</sup> <sup>z</sup> πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν <sup>(γ)</sup> τοῦ  
Θεοῦ, καὶ ταῦτα <sup>(δ)</sup> πάντα <sup>(32)</sup> προστεθήσεται ὑμῖν. <sup>(32)</sup> <sup>a</sup> μὴ  
φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν  
δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. <sup>(33)</sup> <sup>b</sup> Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα  
ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάν-  
τια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς  
οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθεί-  
ρει. <sup>(34)</sup> ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ  
καρδία ὑμῶν ἔσται. <sup>(35)</sup> <sup>d</sup> Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες  
περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· <sup>(36)</sup> καὶ ὑμεῖς  
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν,  
πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γαμῶν, ἵνα, ἐλθόντος καὶ κρού-  
σαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. <sup>(37)</sup> μακάριοι οἱ δοῦλοι

(x) Ps. 55. 22.  
Phi. 4. 6.  
1 Ti. 6. 8.  
1 Pe. 5. 7.

(β) om. Ln. Tf.  
(Gh. :).

(y) Job 39. 3.  
Ps. 147. 9.

(γ) αὐτοῦ,  
Ln. (txt.) Tf.  
(Gh. :).

(δ) om. Tf. [Ln.]  
(Gh. :).

(z) 1 Ki. 3. 5.  
13.  
Ps. 37. 25.

(a) Mat. 11.  
25, 26.

151  
X

152  
II  
153  
V

(b) Mat. 19. 21.  
Ac. 2. 45;  
4. 34.

154  
X

(c) ch. 16. 9.  
1 Ti. 6. 19.  
(d) Ep. 6. 14.  
1 Pe. 1. 13.

155  
V









ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ

(e) Mat. 24. 42.

$\frac{156}{11}$

παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. <sup>(38)</sup> e καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. <sup>(39)</sup> f τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ἀφήκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. <sup>(40)</sup> g καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε

(f) 1Thes. 5. 2.

2 Pe. 3. 10.

Ro. 3. 3;

16. 15.

(g) ch. 21. 34.

Mat. 25. 13.

1 Thes. 5. 6.

$\frac{157}{V}$

ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. <sup>(41)</sup> Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;

(h) Mat. 25. 21.

1 Co. 4. 2.

<sup>(42)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, ἡ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπέας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον;

<sup>(43)</sup> μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως. <sup>(44)</sup> ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ

$\frac{158}{V}$

πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. <sup>(45)</sup> Ἐὰν δὲ εἶπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. <sup>(46)</sup> ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

$\frac{159}{X}$

<sup>(47)</sup> i Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς. <sup>(48)</sup> ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ

(i) Ja. 4. 17.

ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. <sup>(49)</sup> k Πῦρ ἦλθον

$\frac{160}{V}$

βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω; εἰ ἤδη ἀνήφθη· <sup>(50)</sup> l βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ; <sup>(51)</sup> m δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην

(k) Mat. 10. 34.

(l) Mat. 20. 22.

(m) Mi. 7. 6.

δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. <sup>(52)</sup> ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ

β) τρισὶν

διαμερισ-

θήσονται,

Ln. Tf.

διαμερισθήσεται" πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· <sup>(53)</sup> μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ

ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.

<sup>(54)</sup> Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδῃτε τὴν νεφέ- 161  
V  
λην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, Ὁμβρος  
ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. <sup>(55)</sup> καὶ ὅταν νότον πνέοντα,  
λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. <sup>(56)</sup> ὑποκριταί,  
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἶδατε δοκι-  
μάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; <sup>(57)</sup> τί δὲ  
καὶ ἅψ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; <sup>(58)</sup> ὥς γὰρ ὑπά- 162  
V  
γεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς  
ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε  
πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῶ τῷ πράκτορι,  
καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακὴν. <sup>(59)</sup> λέγω σοι,  
οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν  
ἀποδῶς.

(n) Pr. 25. 8.

XIII. ΠΑΡΗΣΑΝ δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ 163  
X  
ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα  
Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. <sup>(2)</sup> καὶ ἀποκρι-  
θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι  
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέ-  
νοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; <sup>(3)</sup> οὐχὶ, λέγω ὑμῖν·  
ἄλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθε. (a) Mar. 6. 12.  
Luc. 17. 30;  
26. 20.  
<sup>(4)</sup> ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος  
ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε, ὅτι οὗτοι  
ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοι-  
κοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ; <sup>(5)</sup> οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἄλλ' ἐὰν  
μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολείσθε. 164  
X  
<sup>(6)</sup> Ἔλεγε δὲ  
ταύτην τὴν παραβολὴν, ἥ Συκὴν εἶχε τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι  
αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ,  
καὶ οὐχ εὔρεν. <sup>(7)</sup> εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδοὺ,  
τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν ἡ καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ  
οὐχ εὔρισκω· ἐκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταρ-  
γεῖ; <sup>(8)</sup> ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν (p) Is. 5. 2.  
Mat. 21. 19.  
(q) Pr. 11. 30.  
Jno. 4. 36.  
Ro. 7. 4.  
Phi. 4. 17.  
καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ  
βάλω <sup>(9)</sup> κοπρίαν· <sup>(10)</sup> καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε,  
εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

<sup>(b)</sup> κόπρια,  
Gb. Sch. Ln. Tf.





165  
II

(10) Ὡς δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς  
σάββασι· (11) καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἣν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας  
ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυνα-  
μένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. (12) ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ  
Ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέ-  
λυσαι τῆς ἀσθενείας σου. (13) Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς  
χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν  
Θεόν. (14) Ὡς δὲ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανα-

(\*) Ex. 20. 9.  
Eze. 20. 12.

κτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ  
ὄχλῳ, Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύ-  
ταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ  
σαββάτου. (15) Ὡς δὲ ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν,

(\*) Ex. 23. 5.  
De. 22. 4.  
Jno. 7. 23.

(16) Ὡς δὲ ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν,  
Ἰδοὺ, ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύ-  
ταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ  
σαββάτου. (17) Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάν-  
τες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ  
πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

(\*) ὑποκρι-  
ται, Sch. Ln.  
Tf. (Gb. c.).

166  
X

(18) Ὡς δὲ εἶπεν, Τίς ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ;  
καὶ τίς ὁμοιώσω αὐτήν; (19) Ὡς δὲ εἶπεν, Τίς ὁμοία ἐστὶ  
κόκκῳ σινά-  
πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ  
ἡῴξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ  
τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.  
(20) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίς ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ  
Θεοῦ; (21) Ὡς δὲ εἶπεν, Τίς ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα  
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

(\*) Mar. 4. 4.  
15.  
Re. 19. 21.

163  
V

(22) Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδά-  
σκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ. (23) εἶπε  
δὲ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε  
πρὸς αὐτοὺς, (24) Ὡς δὲ εἶπεν, Τίς ὁμοία ἐστὶ  
κύμῳ, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ  
ἡῴξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ  
τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.  
(25) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίς ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ  
Θεοῦ; (26) Ὡς δὲ εἶπεν, Τίς ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα  
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

(\*) Mat. 11. 12.  
Phi. 3. 14, 15.

171  
V

(\*) θύρας,  
Gb. Ln. Tf.



ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. <sup>(20)</sup> τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. <sup>(27)</sup> <sup>w</sup> καὶ <sup>(w)</sup> Ps. 6. 8. ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. <sup>(28)</sup> ἐκεῖ ἔσται <sup>172</sup>  
ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε  
Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προ-  
φήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους <sup>(x)</sup> Is. 2. 2, 3;  
ἔξω· <sup>(29)</sup> <sup>x</sup> καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ <sup>59. 19.</sup>  
ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασι-  
λείᾳ τοῦ Θεοῦ. <sup>(30)</sup> καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται <sup>Mal. 1. 11.</sup>  
πρῶτοι, καὶ εἰσι πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι. <sup>Mat. 8. 11.</sup>

<sup>(31)</sup> <sup>174</sup>  
Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν τινες Φαρισαῖοι, <sup>X</sup>  
λέγοντες αὐτῷ, Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι  
Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείνειν. <sup>(32)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,  
Πορευθέντες εἰπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ, ἐκβάλλω  
δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ  
τρίτῃ τελειοῦμαι. <sup>(33)</sup> πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον  
καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην  
ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ. <sup>(34)</sup> Ἱερουσαλὴμ, Ἱερου-  
σαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβο-  
λοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, <sup>y</sup> ποσάκις ἠθέ-  
λησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν  
ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;  
<sup>(35)</sup> <sup>z</sup> ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν <sup>β</sup> ἔρημος· <sup>γ</sup> ἀμὴν δὲ <sup>β</sup> om. Gb. Sch.  
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ με ἴδητε ἕως ἃν ἤξῃ, ὅτε εἴπητε, <sup>Ln. Tf.</sup>  
Ἐὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. <sup>γ</sup> λέγω δὲ,  
<sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>

XIV. ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν  
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν  
ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. <sup>(2)</sup> καὶ  
ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἐμπροσθεν αὐτοῦ· <sup>(b)</sup> Ex. 23. 5.  
<sup>(3)</sup> καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ <sup>δ</sup> υἱὸς,  
Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; <sup>Sch. Ln. Tf.</sup>  
Οἱ δὲ ἡσύχασαν. <sup>(4)</sup> καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, <sup>(Gb. ∞).</sup>  
καὶ ἀπέλυσε. <sup>(5)</sup> καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, <sup>β</sup> Τί-  
νος ὑμῶν <sup>δ</sup> ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ <sup>177</sup>  
<sup>II</sup>











εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ;

<sup>(6)</sup> Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

$\frac{178}{X}$

<sup>(7)</sup> Ἐλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, <sup>(8)</sup> Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, <sup>(9)</sup> καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. <sup>(10)</sup> ἀλλ' ὅταν κληθῆς,

<sup>(c)</sup> Pr. 25. 6, 7.

<sup>(d)</sup> ch. 1. 51.

Job 22. 29.

Pr. 29. 23.

Ja. 4. 6, 10.

1 Pe. 5. 5.

$\frac{179}{V}$

πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοί. <sup>(11)</sup> ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

$\frac{180}{X}$

<sup>(12)</sup> Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτὸν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. <sup>(13)</sup> ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· <sup>(14)</sup> καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

<sup>(e)</sup> Pr. 3. 9, 28.

$\frac{181}{V}$

<sup>(15)</sup> Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. <sup>(16)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις ἐποίησε

<sup>(f)</sup> Re. 19. 9.

<sup>(g)</sup> Pr. 9. 2, 5.

Is. 55. 1, 2.

δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς· <sup>(17)</sup> καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα. <sup>(18)</sup> Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ

ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. <sup>(19)</sup> καὶ ἕτερος εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. <sup>(20)</sup> καὶ ἕτερος εἶπε, Ἰγναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. <sup>(21)</sup> καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἐξέλθε ταχέως εἰς τὰς

<sup>(h)</sup> Mat. 19. 29.

1 Co. 7. 33.

πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

<sup>(32)</sup> Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. <sup>(23)</sup> Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. <sup>(24)</sup> λέγω γὰρ ὑμῖν, <sup>k</sup> ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου. <sup>(k)</sup> Pr. 1. 24. 31; 29. 1.

<sup>(25)</sup> Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, <sup>(26)</sup> Ἐἴτις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται μου μαθητὴς εἶναι. <sup>(27)</sup> καὶ ὅς τις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής.

<sup>(28)</sup> τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; <sup>(29)</sup> ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμελιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται ἐμπαίζειν αὐτῷ, <sup>(30)</sup> λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. <sup>(31)</sup> Ἡ τίς βασιλεὺς <sup>m</sup> πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; <sup>(32)</sup> εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

<sup>(33)</sup> οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, <sup>n</sup> ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής. <sup>(34)</sup> Καλὸν τὸ ἅλας· εἰ δὲ <sup>β</sup> τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; <sup>(35)</sup> οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκούετω.

<sup>(i)</sup> Ps. 130. 7.  
2 Co. 6. 2.

<sup>(k)</sup> Pr. 1. 24.  
31; 29. 1.

<sup>(l)</sup> De. 13. 6;  
33. 9.

<sup>183</sup>  
X

<sup>(m)</sup> 2 Co. 10.  
3, 4.  
Ep. 6. 12.

<sup>(n)</sup> 1 Co. 15.  
31.  
Phi. 3. 7, 8.

<sup>184</sup>  
V

<sup>185</sup>  
II

<sup>β</sup> add καὶ,  
Ln. Tf.

<sup>(o)</sup> Le. 2. 13.  
2 Ki. 2. 27.  
Col. 4. 6.

XV. ἮΣΑΝ δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι

καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. <sup>(3)</sup> Εἶπε δὲ

<sup>186</sup>  
II

<sup>(p)</sup> Is. 1. 18;  
43. 25.  
1 Ti. 1. 15.

<sup>187</sup>  
V





19-21. Alaska Indian, French N.W.

πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, <sup>(4)</sup> *Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὑρῇ αὐτό;*

<sup>(5)</sup> *καὶ εὐρὼν ἐπιτίθουσιν ἐπὶ τοὺς ὧμους ἑαυτοῦ χαίρων,*

<sup>(6)</sup> *καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὑρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.* <sup>(7)</sup> *λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω*

*χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἳ τινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας.* <sup>(8)</sup> *Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ*

*τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὑρῇ;* <sup>(9)</sup> *καὶ εὐροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὑρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.*

<sup>(10)</sup> *οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.*

<sup>(11)</sup> *Εἶπε δὲ, Ἀνθρωπὸς τις εἶχε δύο υἱούς.* <sup>(12)</sup> *καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.*

<sup>(13)</sup> *καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.* <sup>(14)</sup> *δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν*

*χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.* <sup>(15)</sup> *καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.*

<sup>(16)</sup> *καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι.* <sup>(17)</sup> *καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.*

<sup>(17)</sup> *Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ <sup>(18)</sup> λιμῷ ἀπόλ-*

*λυμαι;* <sup>(18)</sup> *ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου.* <sup>(19)</sup> *καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου·*

*ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.* <sup>(20)</sup> *καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ.* <sup>(21)</sup> *Ἐτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη,*

(q) 1 Pe. 2. 25.

(r) ch. 5. 32.  
Re. 5. 11, 12.

$\frac{189}{X}$

$\frac{189}{V}$

$\frac{190}{X}$

(s) Pr. 15. 16;  
16. 8.  
Mar. 8. 36.

(t) Ps. 112. 10;  
146. 9.  
Pr. 13. 25.  
Ec. 8. 13.

(u) add ὧδε,  
Gb. Sch. Tf.  
(post λιμῷ,  
Ln.).

(u) Ac. 2. 39.  
Ep. 2. 12, 17.

καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατ-  
 εφίλησεν αὐτόν. <sup>(21)</sup> εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἡμαρτον  
 εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος  
 κληθῆναι υἱὸς σου. <sup>(22)</sup> Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς  
 δούλους αὐτοῦ, <sup>(x)</sup> Ἔξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, <sup>(x) No. 9. 17.  
 Ps. 103. 2. 5.  
 Is. 30. 18.</sup> καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα  
 αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. <sup>(23)</sup> καὶ ἐνέγκαντες  
 τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφραν-  
 θῶμεν. <sup>(24)</sup> ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε·  
 καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐ-  
 φραίνεσθαι. <sup>(25)</sup> Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν  
 ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφω-  
 νίας καὶ χορῶν. <sup>(26)</sup> καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων  
<sup>β)</sup> αὐτοῦ, <sup>β) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.</sup> ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. <sup>(27)</sup> ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,  
 Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν  
 μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτόν ἀπέλαβεν.  
<sup>(28)</sup> Ὁργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ᾔθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ  
 αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. <sup>(29)</sup> ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε  
 τῷ πατρί, Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε  
 ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον,  
 ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. <sup>(30)</sup> ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου  
 οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν,  
 ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. <sup>(31)</sup> ὁ δὲ εἶπεν  
 αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ  
 ἐμὰ σά ἐστιν. <sup>(32)</sup> εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, <sup>(y)</sup> ὅτι <sup>(y) Ps. 116.  
 7-9.  
 Is. 38. 18, 19.</sup> ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπο-  
 λωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη.

XVI. Ἦ ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,  
 Ἀνθρωπὸς τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ  
 οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα  
 αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> καὶ φωνήσας αὐτόν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω  
 περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γάρ  
 δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. <sup>(3)</sup> Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος,  
 Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν  
 ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαितεῖν αἰσχύνομαι.  
<sup>(4)</sup> ἔγνω τὴν οἰκονομίαν, ἵνα, ὅταν μετασταθῇ τῆς οἰκονομίας,





δέξωνται με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. <sup>(5)</sup> Καὶ προσκαλε-  
σάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου  
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;  
<sup>(6)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ,  
Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον  
πεντήκοντα. <sup>(7)</sup> Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφεί-  
λεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει  
αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.  
<sup>(8)</sup> Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας,  
ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου  
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν  
τὴν ἑαυτῶν εἰσι. <sup>(9)</sup> Ἄγω ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς  
φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν <sup>(β)</sup> ἐκλίπητε,  
δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. <sup>(10)</sup> Ὁ πιστὸς  
ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστι. καὶ ὁ ἐν ἐλα-  
χίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. <sup>(11)</sup> εἰ οὖν ἐν  
τῷ ἁδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς  
ὑμῖν πιστεύσει; <sup>(12)</sup> καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ  
ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; <sup>(13)</sup> Οὐδεὶς οἰκέτης  
δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει,  
καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ  
ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ  
μαμωνᾷ.  
<sup>(14)</sup> Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάρ-  
γυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. <sup>(15)</sup> καὶ εἶπεν  
αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν  
ἀνθρώπων, <sup>(δ)</sup> ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι  
τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ  
ἐστιν. <sup>(16)</sup> Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ  
τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς  
αὐτὴν βιάζεται. <sup>(17)</sup> Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν  
καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.  
<sup>(18)</sup> <sup>(f)</sup> Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν  
μοιχεύει· καὶ <sup>(γ)</sup> πᾶς <sup>(19)</sup> ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν  
μοιχεύει. <sup>(19)</sup> Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδι-  
δύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραίνόμενος καθ' ἡμέ-  
ραν λαμπρῶς. <sup>(20)</sup> πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς

(z) Ep. 5. 8.  
1 Th. 5. 5.

(a) Mat. 6. 19;  
19. 21.  
1 Ti. 6. 19.

(β) ἐκλίπη,  
Sch. Ln. (txt.)  
(Gb. ~). (Tf.).

(b) ch. 19. 17.

191  
V

(c) Jos. 24. 15.  
Ep. 5. 7. 11.

(d) Ps. 7. 9.  
1 Sa. 16. 7.

192  
X

(e) Ps. 102. 26.  
Is. 40. 8;  
51. 6.  
(f) 1 Co. 7.  
10.

193  
V

194  
V

195  
II

196  
X

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ±).



ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος, <sup>(21)</sup> καὶ ἐπι-  
 θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ  
 τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι  
 ἀπελειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν  
 πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν  
 κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ  
 ἐτάφη. <sup>(23)</sup> καὶ ἐν τῷ ᾄδι ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ,  
 ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν,  
 καὶ Ἀάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. <sup>(24)</sup> γ καὶ αὐτὸς φω-  
 νήσας εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον  
 Ἀάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ  
 ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι  
 ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. <sup>(25)</sup> δ Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, <sup>(h)</sup> Job 21. 13.  
 μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες <sup>β</sup> σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ <sup>β</sup> om. Gb. Sch.  
 σου, καὶ Ἀάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ γ' ὅδε" παρα- <sup>β</sup> Tf.  
 καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. <sup>(26)</sup> καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, <sup>γ</sup> ὡς,  
 μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ <sup>γ</sup> Sch. Ln. Tf.  
 θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, <sup>(27)</sup> Εἶπε δέ,  
 Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ  
 πατρός μου, <sup>(28)</sup> ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρ-  
 τύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον  
 τοῦτον τῆς βασάνου· <sup>(29)</sup> ι λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἐχουσι <sup>ι</sup> Is. 8. 20;  
 Μωσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. <sup>(30)</sup> κ ( ) <sup>κ</sup> 34. 16.  
 δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ <sup>κ</sup> Jno. 5. 39. 45.  
 νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. <sup>(31)</sup> Εἶπε <sup>κ</sup> Ac. 15. 21;  
 δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, <sup>κ</sup> 17. 11.  
 οὐδὲ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

XVII. ΕἶΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, Ἀνένδεκτόν <sup>197</sup>  
 ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. <sup>(k)</sup> Pr. 17. 10.  
<sup>(32)</sup> λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν <sup>λ</sup> Ja. 5. 19. 20.  
 τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα <sup>δ</sup> om. Ln. Tf.  
 σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. <sup>(33)</sup> κ προσέχετε <sup>198</sup>  
 ἑαυτοῖς. ἐάν δὲ ἁμάρτη <sup>δ</sup> εἰς σέ" ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτί- <sup>κ</sup> V  
 μησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. <sup>(4)</sup> καὶ ἐὰν <sup>199</sup>  
 ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτη εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις <sup>ς</sup> τῆς <sup>ς</sup> om. Ln. Tf.







β) om. Gb. Sch. *ἡμέρας* <sup>β</sup> ἐπιστρέψῃ <sup>β</sup> ἐπὶ σέ," λέγων, *Μετανοῶ*, <sup>ι</sup> ἀφήσεις αὐτῶ.

$\frac{200}{V}$

(l) Mat. 6. 14. *Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.* <sup>(6)</sup> *Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ εἶχετε πίστιν, ὥς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.*

2 Co. 2. 7.  
Ep. 4. 32.  
Phile. 9. 17.

$\frac{201}{X}$

(7) *Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως, Παρελθὼν ἀνάπεσαι·* <sup>(8)</sup> *ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίνω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σὺ;* <sup>(9)</sup> *Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα <sup>γ</sup> αὐτῷ;"*

γ) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

δ) om. Tf. [Ln.] <sup>δ</sup> οὐ δοκῶ." <sup>(10)</sup> οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, <sup>μ</sup> *Ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.*

(m) Joh 22. 3;  
35. 7.  
Is. 64. 6.

<sup>(11)</sup> *ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.* <sup>(12)</sup> *καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν·* <sup>(13)</sup> *καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.* <sup>(14)</sup> *Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν.* <sup>(15)</sup> *εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, <sup>ο</sup> μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν·* <sup>(16)</sup> *καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ·* <sup>π</sup> *καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.* <sup>(17)</sup> *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;* <sup>(18)</sup> *οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, <sup>q</sup> εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;* <sup>(19)</sup> *Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.*

(n) Le. xiii.  
xiv.

(o) Ps. 138. 2.  
He. 13. 15.

(p) Zep. 3. 12.  
1 Co. 1. 26.  
29.

(q) Le. 19. 10.  
De. 28. 43.  
Ru. 2. 10.

$\frac{202}{V}$

<sup>(20)</sup> *Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·* <sup>(21)</sup> *οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἴδου ὧδε, ἢ, ἰδου ἐκεῖ. ἰδου γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.* <sup>(22)</sup> *Εἶπε δὲ πρὸς*

(r) ch. 21. 8.  
 $\frac{203}{X}$

τοὺς μαθητὰς, Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε  
 μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ  
 ὄψεσθε. <sup>(23)</sup> καὶ ἔρουσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ·  
 μὴ ἀπέλθῃτε, μηδὲ διώξητε. <sup>(24)</sup> ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ  
 ἢ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν  
 λάμπει, οὕτως ἔσται <sup>(β)</sup> καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ  
 ἡμέρᾳ αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν,  
 καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. <sup>(26)</sup> καὶ  
 καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ  
 ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(27)</sup> ἦσθιον, ἔπι-  
 νον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἥς ἡμέρας εἰσῆλθε  
 Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ  
 ἀπώλεσεν ἅπαντας. <sup>(28)</sup> ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς  
 ἡμέραις Λώτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύ-  
 τευον, ὠκοδόμουν. <sup>(29)</sup> ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λώτ ἀπὸ Σο-  
 δόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν  
 ἅπαντας. <sup>(30)</sup> κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-  
 θρώπου ἀποκαλύπτεται. <sup>(31)</sup> ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται  
 ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ  
 καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-  
 στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. <sup>(32)</sup> μνημονεύετε τῆς γυναικὸς  
 Λώτ. <sup>(33)</sup> ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπο-  
 λέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει  
 αὐτήν. <sup>(34)</sup> λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ  
 κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφε-  
 θήσεται. <sup>(35)</sup> δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία  
 παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. <sup>(36)</sup> Καὶ  
 ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν  
 αὐτοῖς, Ὁπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ αἰετοί.

204  
 II  
 205  
 V  
 (s) Eze. 1. 14, 26. 28.  
 Da. 10. 6.  
 Mat. 28. 3.  
 206  
 II  
 207  
 V  
 (β) om. Gb. Sch.  
 Tf. [Ln.]  
 (t) Ge. 6. 2;  
 7. 7.  
 1 Pe. 3. 20.  
 208  
 X  
 (u) Ge. 19. 14.  
 (x) Ge. 19. 24.  
 De. 29. 23.  
 Je. 50. 40.  
 Am. 4. 11.  
 Jude 7.  
 209  
 II  
 (y) Ge. 19. 26.  
 210  
 X  
 211  
 III  
 212  
 V  
 (z) Job 39. 30.  
 213  
 V  
 (a) ch. 21. 36.  
 Ep. 6. 18.  
 Col. 4. 2.  
 1 Th. 5. 17.  
 214  
 X  
 γ) δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.  
 (v. 38, Elz.),  
 om. Gb. Ln. Tf.

XVIII. Ἄ"ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς  
 τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων,  
<sup>(1)</sup> Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος,  
 καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. <sup>(2)</sup> χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ  
 πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκδί-  
 κησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. <sup>(3)</sup> Καὶ οὐκ ἠθέλησεν  
 πρὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν





Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι. <sup>(5)</sup> διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάξῃ με. <sup>(6)</sup> Εἶπε

(b) Re. 6. 10.

δὲ ὁ Κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτῆς τῆς ἀδικίας λέγει. <sup>(7)</sup> ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; <sup>(8)</sup> λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὕρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

(c) Is. 1. 15;  
58. 2.

Re. 3. 17.

<sup>(9)</sup> Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενούντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην. <sup>(10)</sup> Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι. ὁ εἰς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τε-  
λώνης. <sup>(11)</sup> ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. <sup>(12)</sup> νηστεύω δις τοῦ σαβ-  
βάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. <sup>(13)</sup> Καὶ ὁ τε-  
λώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς

(d) Job 22. 29.

Pr. 29. 23.

Ja. 4. 6, 10.

1 Pe. 5. 5.

215  
V

εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι. ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. <sup>(14)</sup> Δέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

216  
II

<sup>(15)</sup> Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

(e) Mat. 18. 3.

1 Co. 14. 20.

1 Pe. 2. 2.

217  
II

<sup>(16)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν, Ὁ Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(17)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

218  
II

<sup>(18)</sup> Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

(f) Ex. 20. 12,  
13.

De. 5. 16, 17.

Ro. 13. 9.

Ep. 6. 2.

<sup>(19)</sup> Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐ-  
δεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. <sup>(20)</sup> τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης· μὴ φονεύσης· μὴ κλέψης· μὴ ψευδο-  
μαρτυρήσης· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.



(21) Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. (22) Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐτι ἔν σοι λείπει· ὅ πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. (23) Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. (24) Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπε, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. (25) Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. (26) Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; (27) Ὁ δὲ εἶπε, Ἐὰν ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. (28) Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. (29) Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστιν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναικα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, (30) ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.

219  
II

220  
II

(g) Mat. 6. 19,

20.

1 Ti. 6. 19.

(h) 1r. 11. 28.

(β) βεζλόνης,

Ln. TF. (Gb. 30).

(i) ch. 1. 37.

Job 42. 2.

Jc. 32. 17.

Joc. 8. 6.

γ) ἀφέντες

τὰ ἴδια,

Ln. TF. (Gb. 30).

221  
II

(k) Job 42. 12.

(31) ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ νῷ τοῦ ἀνθρώπου. (32) παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαυχθήσεται, καὶ ὕβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, (33) καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. (34) Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνήκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

222  
II

(l) Ps. 22. 6.

Is. 53. 7.

(m) ch. 23. 1.

Mat. 27. 2.

Ac. 3. 13;

4. 27.

223  
X

(35) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ, τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. (36) ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. (37) ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. (38) Καὶ ἐβόησε, λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. (39) Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. (40) Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν

224  
II









ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, <sup>(41)</sup> λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. <sup>(12)</sup> Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. <sup>(13)</sup> Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

225  
X

XIX. ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχά· <sup>(2)</sup> καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος· <sup>(3)</sup> καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. <sup>(1)</sup> καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. <sup>(5)</sup> καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μέναι. <sup>(6)</sup> Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπέδέξατο αὐτόν χαίρων. <sup>(7)</sup> καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. <sup>(8)</sup> Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδοὺ, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. <sup>(9)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, ὅτι καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. <sup>(10)</sup> ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

(n) Pr. 10. 4;  
11. 27.  
He. 11. 6.

(o) ch. 3. 13.  
(p) ch. 13. 16.  
(q) Mat. 10. 6.  
Ro. 2. 28, 29;  
4. 10.  
Ga. 3. 28, 29.  
(r) Ps. 24. 7-10.  
Da. 7. 13, 14.  
He. 1. 2.  
Re. 3. 21.

226  
V

227  
X

<sup>(11)</sup> ἈΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. <sup>(12)</sup> εἶπεν οὖν, Ἀνθρωπὸς τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἐαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. <sup>(13)</sup> καλέσας δὲ δέκα δούλους ἐαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. <sup>(14)</sup> Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

228  
II

229  
V

(β) ἐν Ὡ, Ln.  
Tf. (Gb. ∞).

(δ) Is. 53. 3.  
Ac. 4. 26, 27.

(15) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῶ τίς τί διεπραγματεύσατο. (16) παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς. (17) Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι (t) ch. 16. 10. ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. (18) Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. (19) Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. (20) Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, ἰδού, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. (21) ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ. αἶρεις ὁ οὐκ ἔθικας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας. (22) Λέγει δὲ αὐτῷ, ὡς ἔκ (u) 2 Sa. 1. 16. Mat. 12. 37. τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἶρων ὁ οὐκ ἔθικα, καὶ θερίζω ὁ οὐκ ἔσπειρα. (23) καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό; (24) Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἀρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. (25) (Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.) (26) Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. (27) Ὡς Πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου. (28) Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

(29) ΚΑΙ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἰλλαιὼν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, (30) εἰπὼν, Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. (31) καὶ εἰάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, (y) Ps. 50. 10. ..12. Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, ὡς ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. (32) Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὑρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. (33) λύντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς, Τί λύετε τὸν πῶλον;









πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ <sup>β)</sup> ἓνα" λόγον, καὶ <sup>β) om. Ln. Tf.</sup> εἶπατέ μοι. <sup>(4)</sup> Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ <sup>(Gb. →).</sup> ἐξ ἀνθρώπων; <sup>(5)</sup> Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τὸ οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; <sup>(6)</sup> ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. <sup>(7)</sup> Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. <sup>(8)</sup> καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσία ταῦτα ποιῶ.

<sup>(9)</sup> Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. <sup>f</sup> Ἀνθρωπὸς <sup>γ)</sup> τις" ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ <sup>(f) Is. 5. 1.</sup> ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανοὺς. <sup>Je. 2. 21; 12. 10.</sup> <sup>(10)</sup> καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. <sup>(11)</sup> καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δούλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. <sup>(12)</sup> καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. <sup>(13)</sup> εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον <sup>δ) om. Ln. (Gb. →).</sup> ἰδόντες" ἐντραπήσονται. <sup>(14)</sup> <sup>g)</sup> Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· <sup>z)</sup> δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. <sup>(15)</sup> Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. <sup>(16)</sup> Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; <sup>(16)</sup> ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. <sup>(17)</sup> Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο, <sup>h)</sup> λίθον <sup>(h) Ps. 118. 22. Is. 5. 14; 28. 16. Ac. 4. 11. Ro. 9. 33. 1 Pe. 2. 4. 7.</sup> ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; <sup>(18)</sup> <sup>i)</sup> Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκείνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. <sup>(19)</sup> Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

<sup>(20)</sup> Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑπο-

241  
II

(f) Is. 5. 1.  
Je. 2. 21;  
12. 10.

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

δ) om. Ln.  
(Gb. →).

z) Ge. 37. 18.  
Ps. 2. 1. 7.  
Mat. xxvii.  
Jno. 11. 53.  
He. 1. 2.

ς) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

h) Ps. 118. 22.  
Is. 5. 14;  
28. 16.  
Ac. 4. 11.  
Ro. 9. 33.  
1 Pe. 2. 4. 7.

242  
I

i) Is. 8. 15.

243  
II





κρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. <sup>(21)</sup> καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, <sup>k</sup> Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. <sup>(22)</sup> ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; <sup>(23)</sup> Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, <sup>β</sup> Τί με πειράζετε; <sup>(24)</sup> ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. <sup>(25)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰ' Απόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. <sup>(26)</sup> Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

<sup>(27)</sup> <sup>m</sup> Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν, <sup>(28)</sup> λέγοντες, Διδάσκαλε, <sup>n</sup> Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. <sup>(29)</sup> ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος. <sup>(30)</sup> καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. <sup>(31)</sup> καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ. <sup>n</sup> καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. <sup>(32)</sup> ὥστερον δὲ <sup>δ</sup> πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. <sup>(33)</sup> ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. <sup>(34)</sup> Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐγαμίσκονται. <sup>(35)</sup> οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐγαμίσκονται. <sup>(36)</sup> οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, καὶ υἱοὶ εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. <sup>(37)</sup> <sup>p</sup> Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. <sup>(38)</sup> Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. <sup>(39)</sup> Ἀποκριθέντες δέ

(k) Ps. 12. 2, 3;  
57. 6.  
Pr. 29. 5.  
Je. 29. 13.

β) om. Tf.  
(Gb. →).

(l) Ro. 13. 7.

(m) Ac. 23. 8.

(n) De. 25. 5.

γ) om. Gb. Ln.  
Tf.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(o) 1 Jno. 3. 2.  
Re. 5. 11;  
7. 11.

(p) Ex. 3. 6.  
Ac. 7. 32.  
He. 11. 16.



τινες τῶν γραμματέων εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

<sup>(10)</sup> Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

<sup>(11)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι ; <sup>(42)</sup> <sup>q</sup> καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, <sup>(13)</sup> ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. <sup>(44)</sup> Δαβὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν ; <sup>(45)</sup> Ἀκούοντας δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, <sup>(46)</sup> Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμ-

ματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φι-  
λούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας  
ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

<sup>(47)</sup> <sup>r</sup> οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει  
μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λήφονται περισσότερον  
κρίμα.

XXI. ὁ ἈΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας  
τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. <sup>(2)</sup> εἶδε  
δὲ καὶ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά,  
<sup>(3)</sup> καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ  
αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. <sup>(1)</sup> ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ  
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ,  
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν  
εἶχεν ἔβαλε.

<sup>(5)</sup> ΚΑΙ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις  
καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, <sup>(6)</sup> Ταῦτα ἃ  
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος  
ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. <sup>(7)</sup> Ἐπηρώτησαν δὲ  
αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται ;  
καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι ;

<sup>(8)</sup> Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ  
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγὼ εἰμι·  
καὶ, Ὁ καιρὸς ἤγγικε. μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

<sup>(9)</sup> Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ  
πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ  
εὐθέως τὸ τέλος. <sup>(10)</sup> Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται

244  
II

245  
II

(g) Ps. 110. 1.  
Ac. 2. 34.  
1 Co. 15. 25.  
He. 1. 13 ;  
10. 13.

246  
II

247  
VIII

(r) 2 Ti. 3. 6.  
Tit. 1. 11.

(s) 2 Ki. 12. 9.

(t) 2 Co. 8. 12.

248  
II

(u) 1 Ki. 9. 7, 8.  
Mi. 3. 12.

249  
II

(x) Je. 14. 14 ;  
23. 21 ; 29. 8.  
2 Th. 2. 2, 3.  
1 Jno. 4. 1.





ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· <sup>(11)</sup> σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.

<sup>250</sup>  
I

(y) Ac. 4. 3;  
5. 18; 10. 24.  
Re. 2. 10.

<sup>251</sup>  
II

(z) Ex. 4. 12.  
Is. 54. 17.  
Je. 1. 9.  
Ac. 6. 10.

(a) Mi. 7. 6.  
Ac. 7. 59;  
12. 2.

(b) 1Sa. 14. 45.  
2 Sa. 14. 11.  
1 Ki. 1. 52.

<sup>252</sup>  
X

<sup>253</sup>  
II

(c) Da. 9. 26,  
27.  
2 Ec. 14.  
1, &c.

<sup>254</sup>  
II

<sup>255</sup>  
II

<sup>256</sup>  
X

(e) Ro. 11. 25.

<sup>257</sup>  
II

(f) Is. 13. 10.  
Eze. 32. 7.  
Joel 2. 10,  
31; 3. 15.  
2 Pe. 3. 10, 12.  
Re. 6. 12.

<sup>258</sup>  
II

<sup>β</sup> ἡχοῦς,  
Gb. Ln. Tf.

(g) Da. 7. 10.  
Ac. 1. 11.  
2 Th. 1. 10.  
Re. 1. 7.

<sup>(12)</sup> y Πρὸ δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. <sup>(13)</sup> ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον· <sup>(14)</sup> θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· <sup>(15)</sup> z ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἥ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. <sup>(16)</sup> a παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· <sup>(17)</sup> καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· <sup>(18)</sup> b καὶ θριξὲς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. <sup>(19)</sup> ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. <sup>(20)</sup> c "Οταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. <sup>(21)</sup> τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. <sup>(22)</sup> d ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. <sup>(23)</sup> οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. <sup>(24)</sup> καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἕως πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. <sup>(25)</sup> f Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, <sup>β</sup> ἡχούσης" θαλάσσης καὶ σάλου, <sup>(26)</sup> ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. <sup>(27)</sup> g καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

<sup>(28)</sup> Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

<sup>(29)</sup> Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἰδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα. <sup>(30)</sup> ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.

<sup>(31)</sup> οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. <sup>(32)</sup> ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. <sup>(33)</sup> ἡ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. <sup>(34)</sup> ἰ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. <sup>(35)</sup> ἡ ὥς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. <sup>(36)</sup> ἰ ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιοθῇτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

<sup>(37)</sup> Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν. <sup>(38)</sup> καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII. <sup>m</sup> ἩΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἐορτὴ τῶν ἁζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. <sup>(2)</sup> καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν. ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

<sup>(3)</sup> Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. <sup>(4)</sup> καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. <sup>(5)</sup> καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. <sup>(6)</sup> καὶ ἐξωμολόγησε, καὶ ἐζήτηί εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

<sup>(7)</sup> Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἁζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα. <sup>(8)</sup> καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ὑμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. <sup>(9)</sup> Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν; <sup>(10)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἴδου, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων

(h) Ps. 119. 100.  
Is. 51. 6.  
He. 1. 11.  
2 Pe. 3. 7, 10.

259  
X

(i) Ro. 13. 13.  
1 Thes. 5. 6.  
1 Pe. 4. 7.

(k) 1 Thes. 5. 2.  
2 Pe. 3. 10.  
Re. 10. 15.

(l) ch. 12. 40.

260  
I  
261  
I

(m) Ex. 12. 15.

262  
IX

263  
II

(n) Ps. 2. 2.  
Ac. 4. 27.







ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται· <sup>(11)</sup> καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Πού ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; <sup>(12)</sup> Καὶ ἐκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγειν μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. <sup>(13)</sup> Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

β) om. Ln. Tf.

$\frac{264}{X}$

$\frac{265}{II}$

(o) Re. 3. 20;  
19. 9.

$\frac{266}{I}$

(p) 1 Co. II.  
23. 24.

$\frac{267}{II}$

$\frac{268}{II}$

$\frac{269}{I}$

$\frac{270}{II}$

(q) Ps. 41. 9.  
Jno. 13. 18.  
Ac. 1. 16.

(r) ch. 9. 48.  
1 Pe. 5. 3.

$\frac{271}{X}$

(s) Phi. 2. 7.

(t) ch. 12. 32.

(u) Mat. 19. 28.  
Re. 3. 21.

γ) καθί-  
σεσθε,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(14)</sup> Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ <sup>β)</sup> δώδεκα" ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. <sup>(15)</sup> καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν. <sup>(16)</sup> λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ὅς ὃτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. <sup>(17)</sup> Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς. <sup>(18)</sup> λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῶ ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. <sup>(19)</sup> <sup>p</sup> Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. <sup>(20)</sup> Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. <sup>(21)</sup> Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. <sup>(22)</sup> <sup>q</sup> καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ παραδίδοται. <sup>(23)</sup> Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ, τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. <sup>(24)</sup> Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. <sup>(25)</sup> ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. <sup>(26)</sup> ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γένησθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. <sup>(27)</sup> τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἔγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. <sup>(28)</sup> Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. <sup>(29)</sup> <sup>t</sup> καγὰρ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, <sup>(30)</sup> <sup>u</sup> ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ <sup>v</sup> καθίσσησθε" ἐπὶ

θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.  $\frac{272}{V}$   
<sup>(31)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς  $\frac{273}{X}$   
ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. <sup>(32)</sup> Ἐγὼ δὲ  $\frac{274}{IX}$   
ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σὺ  $\frac{275}{I}$   
ποτὲ ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. <sup>(33)</sup> Ὁ δὲ  $\frac{276}{X}$   
εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλα-  $\frac{277}{VIII}$   
κὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. <sup>(34)</sup> Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω  $\frac{278}{X}$   
σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ  $\frac{279}{I}$   
τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. <sup>(35)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,  $\frac{280}{II}$   
Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ  $\frac{281}{I}$   
ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον, Οὐ-  $\frac{282}{I}$   
δενός. <sup>(36)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάν-  $\frac{283}{X}$   
τιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω  $\frac{284}{II}$   
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. <sup>(37)</sup> λέγω  $\frac{285}{X}$   
γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι  $\frac{286}{X}$   
ἐν ἐμοὶ, τὸ, Ἐγὼ καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθην· καὶ γὰρ τὰ  $\frac{287}{I}$   
περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. <sup>(38)</sup> Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ, μά-  $\frac{288}{X}$   
χαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰκανόν ἐστι.

<sup>(39)</sup> ΚΑΙ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος  $\frac{279}{I}$   
τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ  $\frac{280}{II}$   
αὐτοῦ. <sup>(40)</sup> γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς,  $\frac{281}{I}$   
Ἀποστείλατε τὸν πειρασμόν. <sup>(41)</sup> Καὶ  $\frac{282}{I}$   
αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεῖς  $\frac{283}{X}$   
τὰ γόνατα προσηύχετο, <sup>(42)</sup> λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει  $\frac{284}{II}$   
παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ  $\frac{285}{X}$   
θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. <sup>(43)</sup> Ὡφθη δὲ αὐτῷ  $\frac{286}{X}$   
ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. <sup>(44)</sup> καὶ γενόμενος  $\frac{287}{I}$   
ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς  $\frac{288}{X}$   
αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.  $\frac{289}{I}$   
<sup>(45)</sup> Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς  $\frac{290}{II}$   
μαθητὰς <sup>(46)</sup> αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; ἀναστάντες  $\frac{291}{I}$   
προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.  $\frac{292}{X}$   
<sup>(47)</sup> Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμε-  $\frac{293}{I}$   
νος Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτῶν, καὶ  $\frac{294}{II}$   
ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. <sup>(48)</sup> Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν  $\frac{295}{X}$

(v) Ep. 6. 11.

1 Pe. 5. 8.

(x) He. 4. 15,

16; 7. 25.

(y) ch. 10. 4.

(z) Is. 53. 12.

(a) Ps. 1. 1.

Pr. 4. 14, 15.

(b) Jno. 6. 35.

(c) Is. 53. 5.

Jno. 12. 27.

(d) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(e) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(f) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(g) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(h) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(i) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(j) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(k) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(l) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(m) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(n) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(o) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(p) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.

(q) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(r) Ps. 69. 20.

Is. 63. 5.









$\frac{287}{I}$

αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παρα-  
 δίδως; <sup>(49)</sup> Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον  
 αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρα; <sup>(50)</sup> Καὶ ἐπά-  
 ταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ  
 ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. <sup>(51)</sup> ἀποκριθεὶς δὲ ὁ  
 Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐάτε ἕως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ  
 ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. <sup>(52)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς  
 τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς  
 τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύ-  
 θατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; <sup>(53)</sup> καθ' ἡμέραν ὄντος  
 μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ'  
 ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ  
 σκότους.

$\frac{290}{I}$

<sup>(54)</sup> ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσή-  
 γαγον <sup>(5)</sup> αὐτὸν" εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος  
 ἠκολούθει μακρόθεν. <sup>(55)</sup> ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς  
 αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν  
 μέσῳ αὐτῶν. <sup>(56)</sup> ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε-  
 νον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτεινίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ οὗτος  
 σὺν αὐτῷ ἦν. <sup>(57)</sup> Ὁ δὲ ἠρνήσατο <sup>(γ)</sup> αὐτόν," λέγων, Γύναι,  
 οὐκ οἶδα αὐτόν. <sup>(58)</sup> Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν  
 ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἀν-  
 θρωπε, οὐκ εἰμί. <sup>(59)</sup> Καὶ διαστάσης ὥσεί ὥρας μιᾶς,  
 ἄλλος τις διῃσχυρίζετο, λέγων, Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος  
 μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. <sup>(60)</sup> Εἶπε δὲ ὁ  
 Πέτρος, Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρήμα,  
 ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ. <sup>(61)</sup> καὶ στρα-  
 φεῖς ὁ Κύριος<sup>f</sup> ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ  
 Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι, πρὶν  
 ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. <sup>(62)</sup> Καὶ ἐξελθὼν  
 ἔξω <sup>(δ)</sup> ὁ Πέτρος" ἔκλαυσε πικρῶς.

$\frac{293}{II}$

<sup>(63)</sup> <sup>g</sup> Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες <sup>(5)</sup> τὸν Ἰησοῦν" ἐνέ-  
 παιζον αὐτῷ, δέροντες. <sup>(64)</sup> καὶ περικαλύψαντες αὐτόν,  
<sup>(θ)</sup> ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ" ἐπηρώτων αὐτόν, λέ-  
 γοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; <sup>(65)</sup> Καὶ  
 ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

(e) Ep. 6. 12.  
 Col. 1. 13.  
 Re. 16. 10.

(β) om. Ln. Tf.  
 (Gb. :).  
 (γ) om. Ln.  
 (Gb. :).

(f) Ps. 78. 38.  
 La. 3. 22.

(δ) om. Gb.

(g) Job 16. 10.  
 Is. 50. 6.

(5) αὐτόν,  
 Ln. Tf. (Gb. om.).

(θ) om. Tf. [Ln.]



(66) <sup>z</sup> Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες, <sup>(67)</sup> Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. <sup>(68)</sup> ἔὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. <sup>(69)</sup> ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. <sup>(70)</sup> Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. <sup>(71)</sup> Οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII. ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. <sup>(2)</sup> <sup>k</sup> ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εἴρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, <sup>(3)</sup> <sup>B</sup> καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. <sup>(3)</sup> Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. <sup>(4)</sup> Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εἰρίσκω αἷτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

<sup>(5)</sup> Οἱ δὲ ἐπίσχουν, λέγοντες, Ὅτι ἀνασεύει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. <sup>(6)</sup> Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. <sup>(7)</sup> <sup>m</sup> καὶ ἐπινούσας ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. <sup>(8)</sup> Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ. <sup>(9)</sup> καὶ ἠλπιζέ τι σημείον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. <sup>(10)</sup> ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. <sup>(11)</sup> εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. <sup>(12)</sup> <sup>p</sup> ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθήτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. <sup>(13)</sup> <sup>q</sup> ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Πιλάτος καὶ ὁ

295  
II

296  
X

(h) Ps. 2. 2.

297  
I

298  
X

299  
II

300  
I

301  
X

302  
I

303  
IX

304  
X

(i) Da. 7. 13.  
Ac. 1. 11.  
2 Thes. 1. 10.  
Re. 1. 7.

(k) Mat. 17.  
25. 27.  
Ac. 17. 7.

(β) add ἡμῶν,  
Ln. Tf.

(l) 1 Ti. 6. 13.

(m) ch. 3. 1.

(n) ch. 9. 7. 9.  
Mat. 14. 1.

(o) 2 Ki. 5. 11.

305  
II

306  
X

(p) Job 13. 9.  
Ro. 3. 14. 16.

(q) Ac. 4. 27.







<sup>307</sup>  
<sup>IX</sup>  
 Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπῃρχον  
 γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοῦς. <sup>(13)</sup> Πιλάτος δὲ συγκα-  
 λεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν  
<sup>(14)</sup> εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον  
 τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώ-  
 πιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἄνθρωπῳ τούτῳ  
 αἴτιον, ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης·  
 ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον  
 θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. <sup>(16)</sup> παιδεύσας οὖν αὐτὸν  
 ἀπολύσω. <sup>(17)</sup> β) Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ  
 ἑορτὴν ἓνα. <sup>(18)</sup> s ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεῖ, λέγοντες,  
 Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν. <sup>(19)</sup> ὅστις  
 ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον  
 βεβλημένος εἰς φυλακὴν. <sup>(20)</sup> Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος  
 προσεφώνησε, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. <sup>(21)</sup> οἱ δὲ  
 ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.  
<sup>312</sup>  
<sup>IX</sup>  
<sup>(22)</sup> Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν  
 οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας  
<sup>313</sup>  
<sup>I</sup>  
 οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. <sup>(23)</sup> Οἱ δὲ ἐπέκειντο ἑφωναῖς μεγά-  
 λαις, αἰτοῦμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ  
<sup>314</sup>  
<sup>I</sup>  
 φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. <sup>(24)</sup> Ὁ δὲ Πιλάτος  
 ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν. <sup>(25)</sup> ἀπέλυσε δὲ ὃν αὐ-  
 τοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν  
 φυλακὴν, ὃν ἡτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ  
 θελήματι αὐτῶν.  
<sup>315</sup>  
<sup>I</sup>  
<sup>(26)</sup> Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός  
 τινος Κυρηναίου <sup>δ)</sup> τοῦ ἔρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν  
<sup>316</sup>  
<sup>X</sup>  
 αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(27)</sup> Ἠκο-  
 λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν,  
 αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. <sup>(28)</sup> στραφεῖς δὲ  
 πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ  
 κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ  
 τέκνα ὑμῶν. <sup>(29)</sup> ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι,  
 Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ  
 μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν. <sup>(30)</sup> u τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς  
 ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε  
 ἡμᾶς. <sup>(31)</sup> x ὅτι, εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν

(r) Is. 53. 5.

β) om. ver. Tf.  
[Ln.] (Gb. :).

(s) Ac. 3. 14.

(t) Ps. 22. 12.

γ) om. Gb. Sch.  
[Ln.] Tf.

δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(u) Is. 2. 19.  
Ho. 10. 8.  
Re. 9. 16;  
9. 6.

(x) 1 Pe. 4. 17.  
Je. 25. 29.

τῷ ξηρῷ τί γένηται; <sup>(32)</sup> γ' Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο 317  
I  
κακούργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

<sup>(33)</sup> Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον 318  
I  
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ τοὺς κακούργους, 319  
I  
ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. <sup>(34)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς 320  
X  
ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι. 321  
I  
Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον. 322  
II

<sup>(35)</sup> καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ 323  
II  
οἱ ἄρχοντες <sup>(β)</sup> σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσε, (γ) Is. 53. 12.  
σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ 324  
I  
ἐκλεκτός. <sup>(36)</sup> Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, (z) Ps. 22. 18.  
προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, <sup>(37)</sup> καὶ Ac. 3. 17.  
λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον 1 Co. 4. 12.  
σεαυτόν. <sup>(38)</sup> Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ 325  
II  
ᾧ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊ- (a) Ps. 36. 1.  
κοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

<sup>(39)</sup> Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει 326  
X  
αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ 327  
II  
ἡμᾶς. <sup>(10)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, 328  
II  
Ὅτι φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; (b) om. Tf.

<sup>(11)</sup> καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπο- (Gb. →). [Ln.]  
λαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. <sup>(42)</sup> Καὶ (γ) om. Tf. [Ln.]  
ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς (b) Je. 5. 3.  
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. <sup>(43)</sup> Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, (c) Ps. 100. 4, 5.  
Ἀμὴν λέγω σοι, ἡ σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παρα- (δ) παρατί-  
δείσω. θεμαι, Ln.

<sup>(44)</sup> Ἦν δὲ ὥσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' 329  
I  
ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης. <sup>(15)</sup> καὶ ἐσκοτίσθη ὁ 330  
II  
ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· 331  
X

<sup>(16)</sup> καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Πάτερ, (d) Ro. 2. 7.  
εἰς χεῖράς σου <sup>(δ)</sup> παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ 332  
II  
ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. <sup>(17)</sup> Ἰδὼν δὲ ὁ ἐκατόνταρχος 333  
I

τὸ γενόμενον ἐδόξασε τὸν Θεόν, λέγων, Ὀντως ὁ ἄν- (e) Ps. 31. 5.  
θρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. <sup>(18)</sup> Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε- Ac. 7. 59, 60.  
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ 1 Pe. 2. 23.  
γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (f) Ps. 142. 4.

<sup>(19)</sup> εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν,





καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

<sup>332</sup>  
I  
(<sup>β</sup>) δς προσ-  
έΐχτο  
τὴν,  
Ln.Tf.(Gb.-).  
<sup>333</sup>  
I  
(<sup>γ</sup>) Is. 53. 9.  
<sup>334</sup>  
X  
(<sup>δ</sup>) Mat. 27. 62.  
<sup>335</sup>  
VII  
(<sup>γ</sup>) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).  
(<sup>ι</sup>) Ex. 20. 10.

(<sup>50</sup>) **ΚΑΙ** ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, (<sup>51</sup>) (οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, (<sup>β</sup>) ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, (<sup>52</sup>) οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. (<sup>53</sup>) καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδείς κείμενος. (<sup>54</sup>) <sup>h</sup> καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῇ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. (<sup>55</sup>) **Κατακολουθήσασαι δὲ** <sup>γ</sup> καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνελθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. (<sup>56</sup>) <sup>i</sup> ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

<sup>336</sup>  
I  
(<sup>δ</sup>) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

**XXIV.** Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὀρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἅ ἡτοίμασαν ἀρώματα, (<sup>δ</sup>) καὶ τινες σὺν αὐταῖς.

(<sup>2</sup>) **ΕΥΡΟΝ** δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, (<sup>3</sup>) καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὔρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. (<sup>1</sup>) καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδού, δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπούσαις. (<sup>5</sup>) ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτὰς, **Τί ζητεῖτε** τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; (<sup>6</sup>) <sup>k</sup> οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἡγέρθη· μνησθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, (<sup>7</sup>) λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. (<sup>8</sup>) <sup>l</sup> **Καὶ ἐμνήσθησαν** τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. (<sup>9</sup>) καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. (<sup>10</sup>) ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ

<sup>337</sup>  
II  
(<sup>k</sup>) ch. 9. 22;  
18. 32.  
Mat. 16. 21;  
17. 22; 20. 18.  
Mar. 8. 31;  
9. 31; 10. 33.  
(<sup>l</sup>) Jno. 2. 22.  
<sup>338</sup>  
II  
<sup>339</sup>  
X



λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. <sup>(11)</sup> Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσεί λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. <sup>(12)</sup> *α* β) ὁ δὲ Πέτρος <sup>β)</sup> *om.* Τῇ [Ln.] ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει <sup>(m)</sup> *Jun.* 20. 3, 6. τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπήλθε πρὸς ἑαυτὸν θανάτων τὸ γεγονός."

<sup>(13)</sup> *α* Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν <sup>(n)</sup> *Mar.* 16. 12. αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίου ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαούς· <sup>(14)</sup> καὶ αὐτοὶ ὁμιλοῦν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. <sup>(15)</sup> *ο* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· <sup>(o)</sup> *ver.* 36. *Mat.* 18. 20.

<sup>(16)</sup> οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. <sup>(17)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἔστε σκυθρωποί; <sup>(18)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς <sup>γ)</sup> *om.* Ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; <sup>(19)</sup> *ρ* Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον <sup>γ)</sup> *om.* Ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; <sup>(19)</sup> *ρ* Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον <sup>(p)</sup> *ch.* 7. 16. *Mat.* 21. 11. *Jun.* 4. 19; 6. 14.

αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ· <sup>(20)</sup> ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· <sup>(21)</sup> *q* ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. ἀλλὰ γε σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. <sup>(22)</sup> *ρ* ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον· <sup>(23)</sup> καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακεῖναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. <sup>(24)</sup> καὶ ἀπήλθον τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. <sup>(25)</sup> Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὡς ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦν ἐπὶ πάσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· <sup>(26)</sup> *s* οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; <sup>(27)</sup> *t* Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμή-

<sup>γ)</sup> *om.* Ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; <sup>(19)</sup> *ρ* Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον <sup>(p)</sup> *ch.* 7. 16. *Mat.* 21. 11. *Jun.* 4. 19; 6. 14.

<sup>(p)</sup> *ch.* 7. 16. *Mat.* 21. 11. *Jun.* 4. 19; 6. 14.

<sup>(q)</sup> *Ac.* 1. 6.

<sup>(r)</sup> *Mat.* 28. 8. *Mat.* 16. 10. *Jun.* 20. 18.

<sup>(s)</sup> *Is.* 50. 6, &c. *Phi.* 2. 7, &c. *He.* 12. 2. *1 Pe.* 1. 11.

<sup>(t)</sup> *Ge.* 3. 15; 22. 18; 26. 4; 49. 10. *Ps.* 16. 8, 9, 10; 132. 11. *Dn.* 2. 24, &c.







νευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

<sup>(25)</sup> Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι· <sup>(26)</sup> καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μέιναι σὺν αὐτοῖς. <sup>(30)</sup> καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. <sup>(31)</sup> αὐτῶν δὲ διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. <sup>(32)</sup> Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; <sup>(33)</sup> Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, <sup>(34)</sup> λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. <sup>(35)</sup> Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

340

IX

<sup>(36)</sup> Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς <sup>(37)</sup> ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. <sup>(37)</sup> Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμβοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. <sup>(38)</sup> καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουνσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; <sup>(39)</sup> Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. <sup>(40)</sup> Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

<sup>(41)</sup> ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; <sup>(42)</sup> Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. <sup>(43)</sup> καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

<sup>(44)</sup> Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὡν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. <sup>(45)</sup> Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς. <sup>(46)</sup> καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, <sup>(47)</sup> καὶ κηρυ-

(25) Ge. 19. 3.  
Ac. 16. 15.  
He. 13. 2.

(34) 1 Co. 15. 5.

β) om. Gb. Ln.  
Tf.

(39) Jno. 20.  
20, 27.

341

IX

γ) om. Ln.  
(Gb. →).

342

X

(2) ch. 9. 22;  
18. 31; 24. 6.  
(2) ver. 26.  
Ps. 22. 6.  
Ac. 17. 3.

δ) om. Tf. [Ln.]  
(Gb. →).

(7) Ac. 13. 38.  
1 Jno. 2. 12.

χθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ.

(48) <sup>c</sup> ὑμεῖς δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων. (49) <sup>d</sup> καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ (c) Jno. 15. 27. (d) Jno. 14. 20;

ἀποστελλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς. 15. 26; 16. 7. Δc. 1. 4; 2.

ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει <sup>β</sup> Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ β) om. Gb. Ln. Tf.

ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

(50) <sup>e</sup> Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν. καὶ (e) Ac. 1. 12.

ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. (51) <sup>f</sup> καὶ (f) Mar. 16. 19. Δc. 1. 9.

ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. (52) καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς

μεγάλης. (53) καὶ ᾗσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. γ) Ἀμήν." γ) om. Gb. Sch. [Ln] Tf.





# ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

## ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

$\frac{1}{III}$

<sup>a</sup> ἘΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. <sup>(2)</sup> οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. <sup>(3)</sup> <sup>b</sup> Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν. <sup>(4)</sup> ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, <sup>(5)</sup> καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

$\frac{2}{III}$

<sup>(6)</sup> <sup>c</sup> Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. <sup>(7)</sup> οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. <sup>(8)</sup> οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

$\frac{3}{III}$

<sup>(9)</sup> <sup>d</sup> ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. <sup>(10)</sup> <sup>e</sup> ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. <sup>(11)</sup> εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. <sup>(12)</sup> <sup>f</sup> ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

$\frac{4}{X}$

<sup>(13)</sup> <sup>g</sup> οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

$\frac{5}{III}$

<sup>(14)</sup> <sup>h</sup> Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

$\frac{6}{I}$

<sup>(15)</sup> Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

$\frac{7}{X}$

<sup>(16)</sup> <sup>β</sup> <sup>i</sup> Καὶ" ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· <sup>(17)</sup> <sup>κ</sup> ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη,

(a) 1 Jno. 1. 1, 2.  
Ro. 19. 13.

(b) Ep. 3. 9.  
Col. 1. 17.  
Heb. 1. 2.  
1 Jno. 5. 11.

(c) Lu. 7. 27.  
Ac. 13. 24.

(d) ch. 3. 19;  
8. 12; 9. 5.  
(e) He. 1. 2.

(f) Ro. 8. 15.  
Gal. 3. 26.  
2 Pe. 1. 4.  
1 Jno. 3. 1.

(g) ch. 3. 5.  
Ja. 1. 18.  
1 Pe. 1. 23.

(h) 1 Pe. 1. 17.  
Col. 1. 19.

(i) Col. 1. 19.  
(k) Ex. 20. 1, & c.

β) ὁ τι,  
Gb. Ln. Tf.

ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.  
<sup>(14)</sup> ὁ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν  
 εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. <sup>(19)</sup> <sup>h</sup> Καὶ  
 αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ  
 Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας, ἵνα ἐρω-  
 τήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; <sup>(20)</sup> <sup>s</sup> Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ  
 ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χρι-  
 στός. <sup>(21)</sup> <sup>t</sup> Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, Τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ;  
 Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπε-  
 κρίθη, Οὐ. <sup>(22)</sup> Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν  
 δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;  
<sup>(23)</sup> <sup>u</sup> Ἐφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε  
 τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.  
<sup>(24)</sup> Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. <sup>(25)</sup> <sup>r</sup> καὶ  
 ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ  
 σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἡλίας, οὔτε ὁ προφήτης;  
<sup>(26)</sup> <sup>y</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω  
 ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.  
<sup>(27)</sup> <sup>β</sup> αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν  
 μου γέγονεν· οὐδ' ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν  
 ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. <sup>(28)</sup> Ταῦτα ἐν <sup>δ</sup> Βηθαβαρᾷ ἐγέν-  
 ετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.  
<sup>(29)</sup> <sup>z</sup> Τῇ ἐπαύριον βλέπει <sup>ς</sup> ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν  
 ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ,  
 ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. <sup>(30)</sup> <sup>u</sup> οὗτός ἐστι περὶ  
 οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν  
 μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. <sup>(31)</sup> καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν  
 αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον  
 ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. <sup>(32)</sup> Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάν-  
 νης λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ  
 περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. <sup>(33)</sup> <sup>t</sup> καὶ γὰρ  
 οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι,  
 ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα κατα-  
 βαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν  
 Πνεύματι Ἁγίῳ. <sup>(34)</sup> καὶ γὰρ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι  
 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

<sup>(35)</sup> Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν

$\frac{8}{111}$   
 $\frac{9}{X}$

(r) ch. 6. 46.  
Ex. 33. 20.  
De. 4. 12.  
1 Ti. 6. 16.  
1 Jno. 4. 12.

(s) Ac. 13. 25.  
(t) De. 18. 15.

$\frac{10}{1}$

$\frac{11}{X}$

(u) Is. 40. 3.  
(v) De. 18. 15.

$\frac{12}{1}$

(y) Ac. 1. 5;  
11. 16; 19. 4.  
β) om. Gb. Tt.  
[Ln.]

$\frac{13}{X}$

γ) om. Gb. Tt.  
[Ln.]

$\frac{14}{1}$

δ) Βηθανία,  
Gb. Sch. Ln. Tt.

$\frac{15}{1}$

ς) om. Gb. Sch.  
Ln. Tt.

(z) Ex. 12. 3.  
Is. 53. 7.  
Ac. 8. 33.  
1 Pe. 1. 19.

(a) ver. 15.  
(b) Mat. 3. 11.  
Ac. 1. 5.

$\frac{16}{X}$













τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II. *ΚΑΙ* τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. <sup>(2)</sup> ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. <sup>(3)</sup> καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. <sup>(1)</sup> Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. <sup>(5)</sup> Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὁ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. <sup>(6)</sup> Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ <sup>(7)</sup> Mar. 7. 3. κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. <sup>(7)</sup> λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. <sup>(8)</sup> Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. <sup>(9)</sup> ὥς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἴνου γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· (οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος, <sup>(10)</sup> καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσων· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. <sup>(11)</sup> Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

<sup>(12)</sup> *META* τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. <sup>(13)</sup> Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. <sup>(14)</sup> καὶ εὑρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. <sup>(15)</sup> καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε· <sup>(16)</sup> καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἀρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον

$\frac{19}{VII}$

$\frac{20}{I}$

$\frac{21}{I}$







$\frac{22}{X}$

τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. <sup>(17) m</sup> Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ

$\frac{23}{IV}$

οἴκου σου <sup>β)</sup> κατέφαγέ" με. <sup>(18)</sup> Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ

$\frac{24}{X}$

Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι

(m) Ps. 69. 9.

β) κατὰ-  
φάγεται,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(n) Lu. 24. 8.

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ταῦτα ποιεῖς; <sup>(19)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς,

Λύσατε τὸν ναὸν τούτου, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ

αὐτόν. <sup>(20)</sup> Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ

ἑξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν

ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; <sup>(21)</sup> Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ

ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν,

ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν ἑαυτοῖς·

καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰη-

σοῦς. <sup>(23)</sup> ὥς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν τῇ

ἐορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦν-

τες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. <sup>(24)</sup> αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ

ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας·

καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ

ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

(p) ch. 7. 50;  
19. 39.

(q) ch. 9. 16,  
33.  
Ac. 10. 38.

δ) αὐτόν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(r) Tit. 3. 5.

III. <sup>1</sup> ἮΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικό-

δημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. <sup>(2)</sup> οὗτος

ἦλθε πρὸς <sup>δ)</sup> τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,

Ῥαββὶ, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος·

οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς,

ἐὰν μὴ ἡ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς

καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεν-

νηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

<sup>(4)</sup> Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρω-

πος γεννηθῆναι γέρων ὢν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν

τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;

<sup>(5)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ

τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελ-

θεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. <sup>(6)</sup> τὸ γεγεννημένον

ἐκ τῆς σαρκὸς, σὰρξ ἐστὶ· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ

πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. <sup>(7)</sup> μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι,

Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. <sup>(8)</sup> τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει

(s) Ec. 11. 5.  
1 Co. 2. 11.

πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. <sup>(9)</sup> Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; <sup>(10)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; <sup>(11)</sup> ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑώρακαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. <sup>(12)</sup> εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; <sup>(13)</sup> <sup>(t)</sup> καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. <sup>(14)</sup> <sup>(u)</sup> καὶ καθὼς Μωσῆς ὑψώσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(15)</sup> <sup>(x)</sup> ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν <sup>(β)</sup> μὴ ἀπόληται, ἀλλ' <sup>(16)</sup> ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. <sup>(y)</sup> οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' <sup>(17)</sup> ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. <sup>(z)</sup> οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' <sup>(18)</sup> ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. <sup>(20)</sup> αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. <sup>(21)</sup> <sup>(a)</sup> πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσπων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> <sup>(b)</sup> ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα. <sup>(23)</sup> <sup>(c)</sup> Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν. καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. <sup>(24)</sup> <sup>(d)</sup> ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλειμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. <sup>(25)</sup> οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. <sup>(26)</sup> <sup>(e)</sup> Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ <sup>(f)</sup> Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. <sup>(27)</sup> καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ

(t) Ep. 4. 9.

(u) Nu. 21. 9.  
2 Ki. 18. 4.

(x) Lu. 19. 10.  
1 Jno. 5. 10.

(y) om. Tf. [Ln.]  
(Gb. 3).

(z) Ro. 5. 8;  
8. 32.  
1 Jno. 4. 9.

(a) Lu. 9. 56.  
1 Jno. 4. 14.

(b) Joh. 24. 13,  
&c.

(c) Ep. 5. 8.

(d) 1 Sa. 9. 4.

25  
111

26  
IV

27  
X

(f) Ἰουδαί-  
ου, Gb. Sch.  
Ln. Tf.





εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. <sup>(27)</sup> <sup>d</sup> Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾗ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(28)</sup> <sup>e</sup> αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. <sup>(29)</sup> ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπληρωται. <sup>(30)</sup> ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. <sup>(31)</sup> <sup>f</sup> ὁ ἄνθρωπος ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστὶ, <sup>(32)</sup> καὶ ὁ ἐώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. <sup>(33)</sup> <sup>g</sup> ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. <sup>(34)</sup> <sup>h</sup> ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν <sup>β</sup> ὁ Θεὸς <sup>ν</sup> τὸ Πνεῦμα. <sup>(35)</sup> <sup>i</sup> ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. <sup>(36)</sup> <sup>k</sup> ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

IV. Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης· <sup>(2)</sup> (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·) <sup>(3)</sup> ἀφήκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. <sup>(4)</sup> ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. <sup>(5)</sup> <sup>l</sup> ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιакὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥσεὶ ἕκτη. <sup>(7)</sup> Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν. <sup>(8)</sup> οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν

ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. <sup>(9) m</sup> Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ <sup>(m)</sup> 2 Κί. 17. 24.  
 Σαμαρείτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν <sup>Lu. 9. 52, 53.</sup>  
 αἰτεῖς, οὗσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶν- <sup>Ac. 10. 28.</sup>  
 ται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. <sup>(10) n</sup> Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ <sup>(n)</sup> 18. 12. 3.  
 εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν  
 ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ  
 ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. <sup>(11) o</sup> Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, <sup>(o)</sup> Je. 2. 13.  
 Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ·  
 πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; <sup>(12)</sup> μὴ σὺ μεῖζων εἰ τοῦ  
 πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ  
 αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα  
 αὐτοῦ; <sup>(13)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ  
 πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν. <sup>(14)</sup> ὃς δ'  
 ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει  
 εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν  
 αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. <sup>(15)</sup> Λέ-  
 γει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ,  
 ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. <sup>(16)</sup> Λέγει  
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ  
 ἐλθὲ ἐνθάδε. <sup>(17)</sup> Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω  
 ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι  
 ἄνδρα οὐκ ἔχω. <sup>(18)</sup> πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν  
 ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. <sup>(p)</sup> Lu. 7. 16;  
<sup>(19) p</sup> Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ <sup>24. 19.</sup>  
 σύ. <sup>(20) q</sup> οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὅρει προσεκύνη- <sup>(q)</sup> De. 12. 5,  
 σαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ <sup>11.</sup>  
 τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. <sup>(21)</sup> Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, <sup>1 Κί. 9. 3.</sup>  
 Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν <sup>2 Ch. 7. 12.</sup>  
 τῷ ὅρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ  
 πατρί. <sup>(22) r</sup> ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσ- <sup>(r)</sup> 2 Κί. 17. 29.  
 κυνοῦμεν δὲ οἵδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων <sup>Is. 2. 3.</sup>  
 ἐστίν. <sup>(23)</sup> ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀλη- <sup>Lu. 24. 47.</sup>  
 θινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι <sup>Ro. 3. 2; 9. 4.</sup>  
 καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς  
 προσκυνοῦντας αὐτόν. <sup>(24) s</sup> Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς <sup>(s)</sup> 2 Co. 3. 17.  
 προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ  
 προσκυνεῖν. <sup>(25)</sup> Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας









ἔρχεται· (ὁ λεγόμενος Χριστός·) ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. <sup>(26)</sup> Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. <sup>(27)</sup> Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μὲντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; <sup>(28)</sup> Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, <sup>(29)</sup> Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; <sup>(30)</sup> Ἐξῆλθον <sup>β)</sup> οὖν" ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.

<sup>(31)</sup> Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. <sup>(32)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. <sup>(33)</sup> Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταί πρὸς ἀλλήλους, Μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; <sup>(34)</sup> Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρώμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. <sup>(35)</sup> οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι

τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. <sup>(36)</sup> καὶ

ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει " καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. <sup>(37)</sup> ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν " ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. <sup>(38)</sup> ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. <sup>(39)</sup> Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, " Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. <sup>(40)</sup> Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μέναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. <sup>(41)</sup> καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, <sup>(42)</sup> τῇ

τε γυναικὶ ἔλεγον, " Ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· " αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, " ὁ Χριστός."

<sup>(43)</sup> Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, <sup>δ)</sup> καὶ ἀπῆλθεν" εἰς τὴν Γαλιλαίαν. <sup>(44)</sup> αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(t) Mat. 9. 37.  
Lu. 10. 2.

(u) Ro. 6. 22.

(x) Mi. 6. 15.

(y) 1 Jno. 4. 14.

γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

δ) om. Tf. [Ln.]  
(Gb. →).

ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. <sup>(15)</sup> Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· <sup>(16)</sup> καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. <sup>(17)</sup> Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανά τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει ἐν Καπερναούμ. <sup>(18)</sup> οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἡμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. <sup>(19)</sup> αἶψα εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε. <sup>(20)</sup> Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. <sup>(21)</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. <sup>(22)</sup> ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δούλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. <sup>(23)</sup> Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὅτι χθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. <sup>(24)</sup> Ἐγὼ οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. <sup>(25)</sup> τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν

V. <sup>(1)</sup> META ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. <sup>(2)</sup> Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἣ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδα, πέντε στοὰς ἔχουσα. <sup>(3)</sup> ἐν ταύταις κατέκειτο πλήθος ἅπολόν τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, <sup>(4)</sup> ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. <sup>(5)</sup> ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὲς ἐγίνετο, ᾧ δὴποτε κατείχετο νοσήματι. <sup>(6)</sup> Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακονταοκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. <sup>(7)</sup> τοῦτον

36  
X

(z) De. 16. 16.

(β) om. Gb. Lu.

Tf.

37  
III

(a) 1 Co. 1. 22.

(b) Mat. 8. 13.

Mar. 7. 29.

Lu. 17. 14.

38  
I

(c) Le. 23. 2.

De. 16. 1.

(γ) om. Tf.

(Gb. =). [Ln.]

(δ) om. Tf.

(Gb. =).





ιδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; <sup>(7)</sup> ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

<sup>(8)</sup> λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. <sup>(9)</sup> Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. <sup>(10)</sup> Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἄραι τὸν κράββατον. <sup>(11)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκείνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. <sup>(12)</sup> Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει; <sup>(13)</sup> Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὅχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. <sup>(14)</sup> Ἐπεὶ ταῦτα εὗρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἰδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται.

<sup>(15)</sup> Ἀπηλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

<sup>(16)</sup> Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτείνειν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. <sup>(17)</sup> ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι. <sup>(18)</sup> Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν, ὅτι οὐ μόνον ἔλυσεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. <sup>(19)</sup> ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἅψ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. <sup>(20)</sup> ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. <sup>(21)</sup> ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. <sup>(22)</sup> οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ

(d) Mat. 9. 6.  
Mar. 2. 11.  
Lu. 5. 24.  
(e) ch. 9. 14.  
(f) Ex. 20. 10.  
De. 5. 13.  
Ne. 13. 19.  
Je. 17. 21, &c.

39  
X

(g) ch. 8. 11.  
Mat. 12. 45.

(β) om. Gb. Tt.  
[Ln.]

(h) ch. 14. 10.

(i) ch. 7. 19;  
8. 38; 9. 4;  
10. 33.  
Phi. 2. 6.

(k) ver. 30.  
ch. 8. 38.

(l) ch. 3. 35.

(m) ch. 3. 35;  
17. 2.  
Mat. 11. 27;  
28. 18.  
Ac. 17. 31.

τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ. <sup>(23)</sup> ἵνα πάντες <sup>(n)</sup> 1 Jno. 2. 23.  
 τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν <sup>40</sup>  
 τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.  
<sup>(24)</sup> Ὁ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, <sup>41</sup>  
 καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ <sup>(o)</sup> ch. 3. 18;  
 εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανά- <sup>6. 40, 47; 8.</sup>  
 του εἰς τὴν ζωὴν. <sup>(25)</sup> Ὁ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρ- <sup>51.</sup>  
 χεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς <sup>Ro. 8. 24.</sup>  
 φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. <sup>Ep. 2. 6.</sup>  
<sup>(26)</sup> Ὅσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε <sup>1 Jno. 3. 2.</sup>  
 καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. <sup>(27)</sup> καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν <sup>(p)</sup> Ro. 6. 4.  
 αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. <sup>(q)</sup> Da. 12. 2.  
 θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν <sup>1 Co. 15. 52.</sup>  
 τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, <sup>(29)</sup> καὶ <sup>1 Th. 4. 16.</sup>  
 ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν <sup>(r)</sup> Mat. 25. 46.  
 ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρί-  
 σεως. <sup>(30)</sup> οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν. <sup>(s)</sup> om. Gl. Sch.  
 καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν. <sup>Ln. Tf.</sup>  
 ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ <sup>42</sup>  
 πέμψαντός με <sup>(31)</sup> πατρός." <sup>(31)</sup> Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ <sup>43</sup>  
 ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. <sup>(32)</sup> ἄλλος <sup>X</sup>  
 ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστίν <sup>(4)</sup> Is. 42. 1.  
 ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. <sup>Mat. 3. 17;</sup>  
<sup>(33)</sup> Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρ- <sup>17. 5.</sup>  
 τύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· <sup>(34)</sup> ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρ- <sup>(f)</sup> ch. 1. 19.  
 τυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. <sup>(g)</sup> Mat. 3. 17.  
<sup>(35)</sup> ἐκεῖνος ᾧ ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ <sup>Mar. 1. 11.</sup>  
 ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐ- <sup>Lu. 3. 22.</sup>  
 τοῦ. <sup>(36)</sup> ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάν- <sup>2 Pe. 1. 17.</sup>  
 νου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω <sup>(x)</sup> Ex. 33. 20.  
 αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι <sup>De. 4. 12.</sup>  
 ὁ πατὴρ με ἀπέσταλκε· <sup>(37)</sup> καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, <sup>1 Ti. 6. 16.</sup>  
 αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκη- <sup>1 Jno. 4. 12.</sup>  
 κόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακατε. <sup>(38)</sup> καὶ τὸν <sup>(y)</sup> ch. 1. 46.  
 λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστει- <sup>De. 8. 3.</sup>  
 λεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. <sup>(39)</sup> Ἐρευνᾶτε <sup>Is. 8. 20.</sup>  
 τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον <sup>Lu. 16. 29;</sup>  
 ἔχειν. <sup>24. 27.</sup>  
 ἔχειν. <sup>Ac. 17. 11.</sup>













ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·  
<sup>(10)</sup> καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζῶν ἔχητε.  
<sup>(11)</sup> Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· <sup>(12)</sup> ἀλλ' ἔγνωκα  
 ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.  
<sup>(13)</sup> ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ  
 λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ,  
 ἐκείνον λήψεσθε. <sup>(14)</sup> πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι,  
 δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν  
 παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; <sup>(15)</sup> μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ  
 κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγο-  
 ρῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. <sup>(16)</sup> εἰ γὰρ  
 ἐπιστεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ  
 ἐκεῖνος ἔγραψεν. <sup>(17)</sup> εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ  
 πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;

(z) ch. 12. 43.  
Ro. 2. 29.

(a) Ge. 3. 15;  
22. 8, 18;  
49. 10.  
De. 18. 15.

46  
I  
 VI. *META* ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς  
 θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· <sup>(2)</sup> καὶ ἠκο-  
 λούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων <sup>β</sup> αὐτοῦ τὰ σημεῖα  
 ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. <sup>(3)</sup> ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος  
 ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.  
<sup>(4)</sup> <sup>β</sup> ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.  
<sup>(5)</sup> ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμε-  
 νος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν  
 Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν  
 οὗτοι; <sup>(6)</sup> Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ  
 ᾔδει τί ἐμελλε ποιεῖν. <sup>(7)</sup> ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Δια-  
 κοσίῳν δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκα-  
 στος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. <sup>(8)</sup> Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν  
 μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου,  
<sup>(9)</sup> <sup>ε</sup> Ἔστι παιδάριον ἐν ᾧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθί-  
 νους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσού-  
 τους; <sup>(10)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους  
 ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπε-  
 στον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὥσεί πεντακισχίλιοι.  
<sup>(11)</sup> <sup>δ</sup> ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας  
 διέδωκε <sup>ν</sup> τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ <sup>ς</sup> τοῖς ἀνακειμένοις·  
 ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ᾔθελον. <sup>(12)</sup> ὥς δὲ ἐνε-

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

47  
III

48  
I

49  
I

(b) Ex. 12. 3  
...11.  
Le. 23. 5.  
Nu. 28. 16.  
De. 16. 1..7.

(c) 2 Ki. 4. 43.

(d) 18a. 9. 13.  
Ps. 50. 12.

γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ⇝).

πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, **Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται.** <sup>(13)</sup> **Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν.** <sup>(14)</sup> οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἔποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, **Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.** <sup>(15)</sup> Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

50  
X

e) ch. 4. 19;  
7. 40.  
De. 18. 15.  
Lu. 7. 16;  
24. 19.

<sup>(16)</sup> Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, <sup>(17)</sup> καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, <sup>(18)</sup> ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. <sup>(19)</sup> ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, <sup>f</sup> θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. <sup>(20)</sup> ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, <sup>g</sup> Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. <sup>(21)</sup> Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

51  
IV

f) Ps. 46. 1..3.  
Is. 32. 2;  
43. 16.

g) Ps. 9. 10.  
Is. 43. 2.  
1 Jno. 4. 18.

<sup>(22)</sup> Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν <sup>β</sup> ἐκείνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον, <sup>(23)</sup> ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου· <sup>(24)</sup> ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. <sup>(25)</sup> καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, **Ραββί, πότε ὧδε γέγονας;** <sup>(26)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. <sup>(27)</sup> ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρώσιν τὴν μένουσαν <sup>h</sup> εἰς ζωὴν

52  
X

β) om. Gb. Ln.  
Tf.

h) ver. 40,  
54; ch. 4. 14.











(i) Mat. 3. 17; 17. 5.  
2 Pe. 1. 17. αἰώνιον, ἦν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· <sup>i</sup> τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. <sup>(28)</sup> Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν, Τί ποιούμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;

(29) Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, <sup>k</sup> Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. <sup>(30)</sup> Εἶπον οὖν αὐτῷ, <sup>l</sup> Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάξῃ; <sup>(31)</sup> οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστι γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. <sup>(32)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. <sup>(33)</sup> ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζῶν διδοὺς τῷ κόσμῳ. <sup>(34)</sup> Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. <sup>(35)</sup> Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. <sup>(36)</sup> ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. <sup>(37)</sup> πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμέ ἤξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. <sup>(38)</sup> ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. <sup>(39)</sup> τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με <sup>β</sup> πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἔξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. <sup>(40)</sup> τοῦτο <sup>γ</sup> δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. <sup>(41)</sup> Εγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἔγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(42)</sup> καὶ ἔλεγον, Ὁὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; <sup>(43)</sup> Ἀπεκρίθη <sup>δ</sup> οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. <sup>(44)</sup> οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ

ἡμέρα. <sup>(15)</sup> ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, <sup>8</sup> Καὶ <sup>(8)</sup> Is. 54. 13.  
 ἔσονται πάντες διδασκατοὶ τοῦ Θεοῦ. Πᾶς <sup>β)</sup> οὖν ὁ ἀκού- <sup>(8)</sup> Jo. 31. 34.  
 σας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς με- <sup>(8)</sup> β) om. Gb. Sch.  
<sup>(16)</sup> οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν· εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ <sup>(8)</sup> Lm. Tf.  
 τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. <sup>(17)</sup> ἀμὴν ἀμὴν λέγω <sup>(8)</sup> 61  
 ὑμῖν, <sup>9</sup> ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. <sup>(18)</sup> ἐγὼ <sup>(8)</sup> 111  
 εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. <sup>(49)</sup> οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ <sup>(8)</sup> 62  
 μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. <sup>(50)</sup> οὗτός ἐστιν ὁ <sup>(8)</sup> X  
 ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ <sup>(8)</sup> 63  
 φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. <sup>(51)</sup> ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ <sup>(8)</sup> I  
 τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, <sup>(8)</sup> 64  
 ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ <sup>(8)</sup> X  
 σὰρξ μου ἐστίν, <sup>10</sup> ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου <sup>(8)</sup> 65  
 ζωῆς. <sup>(52)</sup> <sup>11</sup> Εἰμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι <sup>(8)</sup> I  
 λέγοντες, <sup>12</sup> Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα <sup>(8)</sup> 18, 36.  
 φαγεῖν; <sup>(53)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν <sup>(8)</sup> (x) Ex. 16. 15.  
 λέγω ὑμῖν, <sup>13</sup> ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ <sup>(8)</sup> Nu. 11. 7.  
 ἀνθρώπου, καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν <sup>(8)</sup> Ps. 78. 24.  
 ἑαυτοῖς. <sup>(54)</sup> ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ <sup>(8)</sup> He. 3. 16. 19.  
 αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ <sup>(8)</sup> (y) ch. 3. 13.  
 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. <sup>(55)</sup> ἡ γὰρ σὰρξ μου <sup>14</sup> ἀληθῶς ἐστι βρώσις, <sup>(8)</sup> (z) ch. 3. 9.  
 καὶ τὸ αἷμά μου <sup>15</sup> ἀληθῶς ἐστι πόσις. <sup>(56)</sup> ὁ τρώγων μου <sup>(8)</sup> 1 Co. 1. 18, 23.  
 τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ <sup>(8)</sup> 67  
 ἐν αὐτῷ. <sup>(57)</sup> καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ <sup>(8)</sup> 1  
 διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, καὶ κεῖνος ζήσεται δι- <sup>(8)</sup> δ) ἀληθῶς  
 ἐμέ. <sup>(58)</sup> οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· <sup>(8)</sup> (b) ch. 1. 9.  
 οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέ- <sup>(8)</sup> Lm. Tf.  
 θανον· ὁ τρώγων τούτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν <sup>(8)</sup> (Gb. ).  
 αἰῶνα. <sup>(59)</sup> Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Κα- <sup>(8)</sup> (a) 1 Co. 10.  
 περναούμ. <sup>(60)</sup> Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ <sup>(8)</sup> 3, 4.  
 εἶπον, Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ <sup>(8)</sup> (b) c. 4. 14.  
 ἀκούειν; <sup>(61)</sup> Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύ- <sup>(8)</sup> 1 Co. 10.  
 ζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο <sup>(8)</sup> 16, 17.  
 ὑμᾶς σκανδαλίζει; <sup>(62)</sup> ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ <sup>(8)</sup> He. 3. 14.  
 ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; <sup>(63)</sup> τὸ <sup>(8)</sup> (c) ch. 3. 13.  
 πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ





71 ῥήματα ἃ ἐγὼ<sup>β</sup> λαλῶ<sup>α</sup> ὑμῖν, πνεῦμα ἐστὶ καὶ ζωὴ ἐστίν.  
 X  
 72 (64) ἄλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. <sup>ι</sup> Ἥιδει  
 IV γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες,  
 73 καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν. (65) Καὶ ἔλεγε, Διὰ  
 X

β) λελά-  
 ληκα,  
 Sch. Ln. Tf.  
 (f) ch. 2. 25;  
 He. 4. 12, 13.  
 74  
 I  
 (63) ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;  
 γ) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.  
 75  
 X  
 δ) ὁ ἄγιος  
 τοῦ θεοῦ,  
 Gb. Ln. Tf.  
 (g) Ac. 4. 12.  
 (h) ch. 11. 27.  
 Mat. 16. 16.  
 Ro. 10. 10.  
 (i) 1 Jno. 3. 8.

τὸν πατέρα μου. (66) Ἐκ  
 τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ  
 ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. (67) εἶπεν οὖν  
 ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;  
 (68) Ἀπεκρίθη ὁ οὖν<sup>α</sup> αὐτῷ Σίμων Πέτρος, ὁ Κύριε, πρὸς  
 τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. (69) ἡ καὶ  
 ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ<sup>β</sup> ὁ Χρι-  
 στὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. (70) Ἀπεκρίθη αὐτοῖς  
 ὁ Ἰησοῦς, Ὁὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ  
 ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; (71) Ἐλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν  
 Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παρα-  
 διδόναι, εἰς ᾧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII. ΚΑΙ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ  
 Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι  
 ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. (2) Ἦν δὲ ἐγγὺς  
 ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. (3) εἶπον οὖν πρὸς  
 αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε  
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ  
 ἔργα σου ἃ ποιεῖς. (4) οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ  
 ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρω-  
 σον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. (5) Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ  
 ἐπίστευον εἰς αὐτόν. (6) Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ  
 καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος  
 πάντοτε ἐστὶν ἑτοιμος. (7) οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν  
 ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ  
 ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. (8) ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν  
 ἐορτὴν<sup>β</sup> ταύτην· ἐγὼ<sup>α</sup> οὐπω<sup>γ</sup> ἀναβαίνω εἰς τὴν ἐορτὴν  
 ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. (9) Ταῦτα  
 δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

(10) Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς  
 ἀνέβη εἰς τὴν ἐορτὴν, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὥς ἐν κρυπτῷ.  
 (om) ch. 1 12, 13.  
 Mar. 3. 21.  
 Gal. 4. 29.  
 (n) ch. 3. 19;  
 15. 18.  
 ζ) om. Ln. Tf.  
 (Gb. =).  
 η) οὐκ,  
 Gb. Sch. Tf.  
 (υ) ch. 8. 20.

(11) <sup>p</sup> Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ <sup>(12)</sup> <sup>q</sup> καὶ γογγυσμὸς πολλὸς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, "Ὅτι ἀγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὐ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. <sup>(13)</sup> Οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

(14) <sup>r</sup> Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. <sup>(15)</sup> καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; <sup>(16)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, <sup>r</sup> Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστίν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· <sup>(17)</sup> ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.

(18) <sup>s</sup> ὁ ἀπ' ἐαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθὴς ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. <sup>(19)</sup> <sup>t</sup> οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; <sup>u</sup> τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; <sup>(20)</sup> <sup>x</sup> Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε, Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; <sup>(21)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, <sup>a</sup> Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. <sup>(22)</sup> <sup>y</sup> διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων· καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. <sup>(23)</sup> εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; <sup>(24)</sup> <sup>z</sup> μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

(25) <sup>a</sup> Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; <sup>(26)</sup> καὶ ἶδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν <sup>β</sup> ἀληθῶς ὁ Χριστός; <sup>(27)</sup> <sup>a</sup> ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. <sup>(28)</sup> <sup>a</sup> Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Καμὲ οἴδατε, <sup>β</sup> καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστίν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. <sup>(29)</sup> <sup>c</sup> ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κακεῖνός με

(<sup>p</sup>) ch. 11. 56.  
(<sup>q</sup>) ver. 40.  
ch. 6. 14.  
9. 10; 10. 19.  
Mat. 21. 46.  
Lu. 7. 16.

(<sup>r</sup>) ch. 12. 49;  
14. 10, 24.

(<sup>s</sup>) ch. 5. 41.

(<sup>t</sup>) Ec. 20. 1;  
24. 3.  
Ac. 7. 53.

(<sup>u</sup>) ch. 10. 39;  
11. 53.  
Ps. 57. 4.  
Mar. 3. 6.

(<sup>v</sup>) ch. 8. 48,  
52; 10. 20.  
(<sup>y</sup>) Ge. 17. 10.  
Le. 12. 3.

(<sup>z</sup>) De. 1. 16, 17.  
1 Sa. 16. 7.  
Pr. 24. 23.

(<sup>β</sup>) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(<sup>a</sup>) Mar. 6. 3.

76  
111

(<sup>β</sup>) ch. 8. 26,  
42, 55.  
Ro. 3. 4.

(<sup>c</sup>) Mat. 11. 27.









$\frac{77}{I}$  ἀπέστειλεν. <sup>(30)</sup> Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, <sup>d</sup> ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. <sup>(31)</sup> Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μῆτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσῃ ὧν οὗτος ἐποίησεν; <sup>(32)</sup> Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. <sup>(33)</sup> εἶπεν οὖν <sup>β)</sup> αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. <sup>(34)</sup> ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. <sup>(35)</sup> Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἐαυτοὺς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; <sup>(36)</sup> τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ, Ὅπου εἰμι ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; <sup>(37)</sup> γ) Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων, <sup>h</sup> Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. <sup>(38)</sup> <sup>δ)</sup> ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. <sup>(39)</sup> j Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. <sup>(40)</sup> πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, <sup>k</sup> Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. <sup>(41)</sup> Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, <sup>l</sup> Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; <sup>(42)</sup> <sup>m</sup> οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; <sup>(43)</sup> Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. <sup>(44)</sup> τινὲς δὲ ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. <sup>(45)</sup> ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἄρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; <sup>(46)</sup> Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. <sup>(47)</sup> Ἀπεκρίθησαν οὖν

(d) ch. 8. 20, 37.  
 Ac. 15. 18.  
 (e) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.  
 (f) ch. 13. 33;  
 16. 16.  
 (g) ch. 13. 33.  
 (h) Is. 55. 1.  
 Ro. 22. 17.  
 (i) ch. 4. 14.  
 Ca. 4. 11. 15.  
 Is. 44. 3.  
 (j) ch. 16. 7.  
 Joel 2. 28.  
 Ac. 2. 17.  
 Gal. 4. 6.  
 (k) De. 18. 15.  
 Lu. 7. 16.  
 (l) ver. 52;  
 1. 46.  
 (m) 1 Sa. 16. 1.  
 1<sup>st</sup>. 10. 2. 1.  
 Mi. 5. 2.  
 Lu. 2. 4.  
 (n) om. Ln. Tf.  
 (Gb. 2).

αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; <sup>(48)</sup> μὴ <sup>(n)</sup> ch. 12. 42. 1 Co. 1. 20; 2. 8.  
 τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν  
 Φαρισαίων; <sup>(19)</sup> ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν  
 νόμον, ἐπικατάραιοί εἰσι. <sup>(50)</sup> Λέγει Νικόδημος πρὸς <sup>(o)</sup> ch. 3. 2.  
 αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν,  
<sup>(51)</sup> μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ <sup>(p)</sup> Ex. 18. 25, 26. De. 19. 15. De. 1. 17; 17. 4, 8; 19. 15.  
 ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῶ τί ποιεῖ; <sup>(52)</sup> Ἀπε-  
 κρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, <sup>q</sup> Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλι-  
 λαίας εἶ; ἐρευνήσον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς <sup>(q)</sup> Is. 9. 1, 2.  
 Γαλιλαίας οὐκ <sup>(5)</sup> ἐγγήγερται. <sup>γ)</sup> <sup>(53)</sup> Καὶ ἐπορεύθη ἔκα- <sup>(β)</sup> ἐγγήγερται, Ln. Tf.  
 στος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

γ' 1 Co. 53...

VIII. ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν  
 Ἑλαιῶν. <sup>(2)</sup> ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, <sup>(Hb. 1)</sup>  
 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδί-  
 δασκεν αὐτούς. <sup>(3)</sup> ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-  
 σαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατελημμένην, καὶ  
 στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, <sup>(1)</sup> λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε,  
 αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. <sup>(5)</sup> ἐν <sup>(r)</sup> Le. 20. 10. De. 22. 22.  
 δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθο-  
 βολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; <sup>(6)</sup> Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειρά-  
 ζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχῃσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς  
 κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. <sup>(7)</sup> ὥς δὲ  
 ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς,  
 Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ  
 βαλέτω. <sup>(8)</sup> καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.  
<sup>(9)</sup> οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχό-  
 μενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσ-  
 βυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ  
 Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶσα. <sup>(10)</sup> ἀνακύψας δὲ  
 ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς,  
 εἶπεν αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί  
 σου, οὐδεὶς σε κατέκρινεν; <sup>(11)</sup> Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς,  
 κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κατα-  
 κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

(t) ch. 1. 5, 9; 9. 5; 12. 40.

<sup>(12)</sup> Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων, Ἐγὼ  
 εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ <sup>1</sup> Thes. 5. 5.





περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.  
<sup>(13)</sup> Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ-  
τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. <sup>(11)</sup> Ἀπεκρίθη  
'Ιησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαν-  
τοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν  
ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχο-  
μαι, <sup>(8)</sup> καὶ ποῦ ὑπάγω. <sup>(15)</sup> ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε·  
" ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. <sup>(16)</sup> καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ  
κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ'  
ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. <sup>(17)</sup> καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ  
τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία  
ἀληθής ἐστιν. <sup>(15)</sup> ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαντοῦ, καὶ  
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. <sup>(19)</sup> Ἐλεγον  
οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰη-  
σοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ  
ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἂν. <sup>(20)</sup> Ταῦτα τὰ  
ρήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ,  
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι  
οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.  
<sup>(21)</sup> Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω,  
καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε·  
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. <sup>(22)</sup> Ἐλεγον  
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μῆτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει,  
Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; <sup>(23)</sup> Καὶ  
εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν  
ἄνω εἰμὶ· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ  
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. <sup>(21)</sup> εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀπο-  
θανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύ-  
σητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.  
<sup>(25)</sup> Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ  
'Ιησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. <sup>(26)</sup> πολλὰ ἔχω  
περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής  
ἐστι, καὶ γὰρ ἡκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν  
κόσμον. <sup>(27)</sup> Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.  
<sup>(28)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσῃτε τὸν  
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ ἀπ'  
ἑμαντοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ

β) ἡ, 6b.  
Sch. Tf.

(x) eh. 3. 17.  
(x) De. 17. 6;  
19. 15.  
Mat. 18. 10.  
2 Co. 13. 1.  
He. 10. 28.

87  
III

88  
I

γ) om. (Hb. Sch.  
Ln. Tf.

89  
X

δ) om. Ln. Tf.  
(Hb. :).

(y) eh. 7. 8, 30.  
Ac. 2. 23.

(z) eh. 8. 44.  
1 Jno. 3. 8, 10.  
(u) ch. 13. 3.  
1 Co. 15. 47.  
1 Ti. 6. 16.

ς) λαλῶ,  
Ln. Tf. (G).

(b) Ac. 3. 37..  
41; 4. 33.  
Ro. 1. 4, 5.

μου, ταῦτα λαλῶ. <sup>(29)</sup> καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκε με μόνον <sup>(31)</sup> ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. <sup>(30)</sup> Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπί-  
στευσαν εἰς αὐτόν.

<sup>(31)</sup> Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ· <sup>(32)</sup> καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. <sup>(33)</sup> Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδου-  
λεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι ἐλεύθεροι γενή-  
σεσθε; <sup>(34)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, <sup>(d)</sup> ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. <sup>(35)</sup> ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. <sup>(36)</sup> Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. <sup>(37)</sup> οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. <sup>(38)</sup> ἐγὼ δὲ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑώρακατε <sup>(39)</sup> παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. <sup>(40)</sup> Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, <sup>(f)</sup> Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε ἄν. <sup>(41)</sup> νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. <sup>(42)</sup> ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. <sup>(43)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ Θεὸς πατήρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξήλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. <sup>(44)</sup> διατί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. <sup>(45)</sup> ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. <sup>(46)</sup> ἐκεῖνος ἄνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ. <sup>(47)</sup> ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ

(b) om. Ln. Tl.  
(Ch. 22).

(c) Mt. 24. 13.  
Rm. 2. 20.  
3. 11, 12.

(d) Ro. 6. 16  
2 Co. 2. 19.

(e) Is. 61. 1.  
Ro. 8. 21.  
Gal. 5. 1.

(f) γ' ἡκού-  
σατε,  
Ln Tl (Ch. 1).

(f) Ro. 2. 28.  
29.  
Gal. 5. 6.

(g) om (Ch. 20).  
Ln. Tl.

(h) 1. 4uo. 3. 8.  
Jude-ver. 6.

(i) Ge. 3. 4, 5.  
1Ch. 21. 1. 14.  
Ro. 9. 23.











(i) ch. 14. 30. πιστεύετε μοι. <sup>(46)</sup> *ἰ* τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρ-  
 He. 7. 26. τίας ; εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε  
 (k) 1 Jno. 4. 6. μοι ; <sup>(47)</sup> *κ* ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει·  
 διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.  
 (l) om. Gb. Sch. (18) Ἀπεκρίθησαν <sup>β</sup> οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ  
 Ln. Tf. καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμό-  
 νιον ἔχεις ; <sup>(49)</sup> Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ  
 ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με.  
 (50) ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἐστὶν ὁ ζητῶν καὶ  
 κρίνων. <sup>(51)</sup> ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν  
 ἐμὸν τηρήσῃ, ἴθνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.  
 (52) Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι  
 δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ  
 σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ  
 γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. <sup>(53)</sup> μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ  
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε ; καὶ οἱ προφῆται  
 ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς ; <sup>(54)</sup> Ἀπεκρίθη Ἰη-  
 σοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδὲν  
 ἐστίν· ἐστὶν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς  
 λέγετε, ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι, <sup>(55)</sup> καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν,  
 ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν,  
 ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν  
 λόγον αὐτοῦ τηρῶ. <sup>(56)</sup> *μ* Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἡγαλ-  
 λιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ  
 ἐχάρη. <sup>(57)</sup> Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντή-  
 κοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας ; <sup>(58)</sup> Εἶπεν  
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ  
 γενέσθαι, <sup>ν</sup> ἐγὼ εἰμι. <sup>(59)</sup> *ς* Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν  
 ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ,  
 γ) om. Gb. Ln. γ) διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως.  
 Tf.

IX. Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενε-  
 τῆς. <sup>(2)</sup> καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,  
 Ῥαββὶ, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα  
 τυφλὸς γεννηθῇ ; <sup>(3)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος  
 ἴμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ  
 ἐργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. <sup>(4)</sup> ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα

τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ὁ ἔρχεται νῦν, ὅτε οὐδείς δύναται ἐργάζεσθαι. <sup>(5)</sup> ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. <sup>(6)</sup> Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, <sup>(7)</sup> καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, ὃ ἐρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

<sup>(8)</sup> Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι <sup>(9)</sup> τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; <sup>(10)</sup> Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν. ἄλλοι δέ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν, Ὅτι ἐγὼ εἰμι. <sup>(11)</sup> Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; <sup>(12)</sup> Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι, Ὑπαγε εἰς τὴν τὸν, κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. <sup>(13)</sup> Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

<sup>(14)</sup> Ἀγούσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. <sup>(15)</sup> ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. <sup>(16)</sup> πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. <sup>(17)</sup> Ἐλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινες, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. <sup>(18)</sup> Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἡνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προφήτης ἐστίν. <sup>(19)</sup> Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; <sup>(20)</sup> Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, Οἶδαμεν ὅτι

(5) Ec. 9. 10.  
2 Co. 6. 1, 2.  
1 Thes. 5. 5, 6.  
(6) ch. 1. 5, 9;  
8. 12; 12. 35;  
46.

(8) προσαί-  
της, Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(9) Mat. 1. 21.  
Phi. 2. 7.  
He. 2. 16. 18.

(10) Gb. Ln. Tf.  
(11) 1 Sa. 15. 22.  
Ro. 1. 5.

(12) Mat. 23.  
23, 24.

(13) Mat. 23.  
23, 24.





οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·  
<sup>(21)</sup> πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ  
 τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει·  
 αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει. <sup>(22)</sup> Ταῦτα  
 εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους·  
 ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν  
 ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. <sup>(23)</sup> διὰ  
 τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν  
 ἐρωτήσατε. <sup>(24)</sup> Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρω-  
 πον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ·  
 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλὸς ἐστιν.  
<sup>(25)</sup> Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστιν,  
 οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὦν, ἄρτι βλέπω. <sup>(26)</sup> Εἶπον  
 δὲ αὐτῷ πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς  
 ὀφθαλμούς; <sup>(27)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἥδη, καὶ  
 οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς  
 θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; <sup>(28)</sup> Ἐλοιδόρησαν <sup>β</sup> οὖν  
 αὐτὸν, καὶ εἶπον, Σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ  
 Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. <sup>(29)</sup> ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσῆς  
 λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.  
<sup>(30)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ  
 τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν  
 ἐστὶ, καὶ ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. <sup>(31)</sup> οἶδαμεν δὲ  
 ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσε-  
 βῇς ἡ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. <sup>(32)</sup> ἐκ  
 τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμούς τυ-  
 φλοῦ γεγεννημένου. <sup>(33)</sup> εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ  
 ἡδύνατο ποιεῖν οὐδέν. <sup>(34)</sup> Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ,  
 Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις  
 ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. <sup>(35)</sup> Ἦκουσεν ὁ Ἰη-  
 σοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὐρὼν αὐτὸν, εἶπεν  
 αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; <sup>(36)</sup> Ἀπε-  
 κρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε, Τίς ἐστι, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς  
 αὐτόν; <sup>(37)</sup> Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ὥρακας αὐτόν,  
 καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. <sup>(38)</sup> Ὁ δὲ ἔφη,  
 Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. <sup>(39)</sup> καὶ εἶπεν  
 ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον,

(t) ch. 12. 42.  
 2 Ti. 2. 12;  
 3. 12.  
 1 Pe. 3. 14, 15.

(u) Ps. 54. 1..5.

β) om. Gb. Sch.  
 Lu. Tf.

(x) Pr. 15. 29;  
 28. 9.  
 Is. 1. 15.

(y) 1 Sa. 2. 8. 9.  
 Ps. 27. 10;  
 103. 6, 8;  
 113. 7, 8.

(z) ch. 5. 23.  
 Is. 6. 1..3.  
 Mat. 4. 10.  
 Re. 5. 6..14.

ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. <sup>(40)</sup> Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; <sup>(41)</sup> Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἢ <sup>(a)</sup> Pr. 28. 13. 1 Juo. 1. 8. 10.

X. ἈΜΗΝ ἀμὴν λεγὼ ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτῃς ἐστὶ καὶ ληστής· <sup>(2)</sup> ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβάτων. <sup>(3)</sup> τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα <sup>(b)</sup> καλεῖ κατ' <sup>(b)</sup> φωνεῖ, ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. <sup>(4)</sup> καὶ ὅταν τὰ ἴδια <sup>(c)</sup> πρόβατα <sup>(c)</sup> ἔκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. <sup>(5)</sup> ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. <sup>(6)</sup> Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἡ ἐλάλει αὐτοῖς.

<sup>(7)</sup> Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λεγὼ ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. <sup>(8)</sup> πάν- <sup>(c)</sup> Pr. xxiii. 18. 40. 11. Eccl. 34. 23; 37. 24. Re. 7. 17. <sup>(c)</sup> om. Tf. [Lu.] <sup>(c)</sup> om. Tf. [Lu.] (Gb. -). <sup>(d)</sup> γινώ- <sup>(d)</sup> σκουσὶ με <sup>(d)</sup> τὰ ἐμά, <sup>(d)</sup> Lu. Tf. <sup>(d)</sup> 90 <sup>(d)</sup> III <sup>(d)</sup> 91 <sup>(d)</sup> IV







92  
X

(d) Eze. 37. 22.

(e) Is. 9. 6.  
Gal. 1. 4.  
Tit. 2. 13, 14.

(f) Ho. 13. 14.  
Ro. 1. 4.  
Re. 1. 18.

(g) Ac. 3. 11;  
5. 12.

(h) ver. 38.  
ch. 5. 36.

(i) Ca. 2. 8..  
14; 4. 11.  
Re. 3. 20.

(k) ch. 17. 11,  
22.

(l) om. Ln. Tf.  
(Gb. :).

(l) 1 Co. 2. 14.  
1 Ti. 3. 16.

τὴν ψυχὴν μου τίθῃμι ὑπὲρ τῶν προβάτων. <sup>(16)</sup> <sup>d</sup> καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακέϊνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται μία ποιμήν, εἰς ποιμήν. <sup>(17)</sup> διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθῃμι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. <sup>(18)</sup> οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθῃμι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἔξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, <sup>1</sup> καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. <sup>(19)</sup> Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. <sup>(20)</sup> ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; <sup>(21)</sup> Ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

<sup>(22)</sup> ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμὼν ἦν. <sup>(23)</sup> καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ <sup>2</sup> ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος. <sup>(24)</sup> ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ. <sup>(25)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, <sup>3</sup> Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. <sup>(26)</sup> ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. <sup>(27)</sup> <sup>4</sup> τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ ἐγὼ γινώσκω αὐτά· καὶ ἀκολουθοῦσί μοι, <sup>(28)</sup> καὶ ἐγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ μὴ ἀπολῶνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. <sup>(29)</sup> ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρός τοῦ πατρός μου. <sup>(30)</sup> <sup>5</sup> ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν. <sup>(31)</sup> Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. <sup>(32)</sup> ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με; <sup>(33)</sup> Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι <sup>6</sup> λέγοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, <sup>7</sup> καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν

Θεόν. <sup>(31)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, <sup>m</sup> Οὐκ ἔστι γε- <sup>(32)</sup> Ex. 22, 28.  
 γραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε ; <sup>(33)</sup> Ps. 82, 6.  
<sup>(34)</sup> Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ  
 ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· <sup>(35)</sup> ὃν ὁ πατὴρ  
 ἡγάασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, <sup>(36)</sup> ch. 14, 16.  
 Ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι ; <sup>(37)</sup> 11 : 17, 21, 22.  
 οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύέτέ μοι· <sup>(38)</sup> τῷ πα-  
<sup>(39)</sup> n εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις τρι, Ln. Tl.  
 πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ <sup>(40)</sup> (Gb. ~).  
 πατὴρ, καὶ γὰρ ἐν <sup>(41)</sup> αὐτῷ. <sup>(42)</sup> Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν <sup>93</sup>  
 πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. <sup>1V</sup>

<sup>(43)</sup> ΚΑΙ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν  
 τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμει-  
 νεν ἐκεῖ. <sup>(44)</sup> καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, <sup>94</sup>  
 Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ <sup>X</sup>  
 ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθὴ ἦν. <sup>(45)</sup> Καὶ  
 ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

XI. <sup>(1)</sup> ἮΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας,  
 ἐκ τῆς κόμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. <sup>(2)</sup> (o) ch. 12, 3.  
<sup>(3)</sup> ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκ- <sup>(4)</sup> Mat. 20, 7.  
 μάσασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελ- <sup>(5)</sup> Mar. 14, 3.  
 φὸς Λάζαρος ἡσθένει. <sup>(6)</sup> ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ  
 πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἵδε <sup>(7)</sup> ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. <sup>(p)</sup> He. 12, 6.  
<sup>(8)</sup> Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ <sup>(9)</sup> Re. 3, 19.  
 ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, <sup>(10)</sup> ἵνα <sup>(q)</sup> Ps. 103, 2..  
 δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. <sup>(11)</sup> Ἠγάπα δὲ ὁ <sup>(12)</sup> 4 : 145, 3..10.  
 Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν  
 Λάζαρον. <sup>(13)</sup> ὥς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν  
 ἔμεινεν ἐν <sup>(14)</sup> ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. <sup>(15)</sup> Ἐπειτα μετὰ  
 τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἀγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν  
 πάλιν. <sup>(16)</sup> Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββὶ, νῦν ἐξή-  
 τουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ ;  
<sup>(17)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς  
 ἡμέρας ; <sup>(18)</sup> ἂν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει,  
 ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. <sup>(19)</sup> ἂν δέ τις <sup>(r)</sup> Ec. 2, 14.  
 Ep. 5, 8, 11.





περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. <sup>(11)</sup> Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. <sup>(12)</sup> Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. <sup>(13)</sup> Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. <sup>(14)</sup> τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησία, Λάζαρος ἀπέθανε· <sup>(15)</sup> καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. <sup>(16)</sup> Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

<sup>(17)</sup> Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. <sup>(18)</sup> ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· <sup>(19)</sup> καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. <sup>(20)</sup> ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· ἡ Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. <sup>(21)</sup> εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. <sup>(22)</sup> ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός. <sup>(23)</sup> Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. <sup>(24)</sup> Λέγει αὐτῷ Μάρθα, Ὁὖν οἶδα ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. <sup>(25)</sup> Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἀποθάνη, ζήσεται. <sup>(26)</sup> καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνη εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; <sup>(27)</sup> Λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ ἐῖ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. <sup>(28)</sup> Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς· λάθρα, εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. <sup>(29)</sup> Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. <sup>(30)</sup> οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. <sup>(31)</sup> οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ

(\*) ch. 20. 30, 31.

(t) Is. 28. 16; 30. 15; 32. 17.

(u) ch. 5. 29.

(x) ch. 1. 4.  
1 Co. 15. 45, 55-57.

(y) ch. 6. 35.

(z) ch. 4. 42; 6. 60.  
Mat. 10. 16.

οἰκία καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

<sup>(12)</sup> Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

<sup>(13)</sup> Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, <sup>(14)</sup> καὶ εἶπε, Πού τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.

<sup>(15)</sup> Ἄ Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. <sup>(16)</sup> ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, <sup>(a)</sup> Ἰδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. <sup>(b)</sup> Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, <sup>(c)</sup> Οὐκ ἡδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; <sup>(17)</sup> Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον, ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

<sup>(18)</sup> λέγει ὁ Ἰησοῦς, <sup>(19)</sup> Ἀρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἥδη ὄξει τε- <sup>(d)</sup> <sup>(e)</sup> <sup>(f)</sup> <sup>(g)</sup> <sup>(h)</sup> <sup>(i)</sup> <sup>(j)</sup> <sup>(k)</sup> <sup>(l)</sup> <sup>(m)</sup> <sup>(n)</sup> <sup>(o)</sup> <sup>(p)</sup> <sup>(q)</sup> <sup>(r)</sup> <sup>(s)</sup> <sup>(t)</sup> <sup>(u)</sup> <sup>(v)</sup> <sup>(w)</sup> <sup>(x)</sup> <sup>(y)</sup> <sup>(z)</sup> <sup>(aa)</sup> <sup>(ab)</sup> <sup>(ac)</sup> <sup>(ad)</sup> <sup>(ae)</sup> <sup>(af)</sup> <sup>(ag)</sup> <sup>(ah)</sup> <sup>(ai)</sup> <sup>(aj)</sup> <sup>(ak)</sup> <sup>(al)</sup> <sup>(am)</sup> <sup>(an)</sup> <sup>(ao)</sup> <sup>(ap)</sup> <sup>(aq)</sup> <sup>(ar)</sup> <sup>(as)</sup> <sup>(at)</sup> <sup>(au)</sup> <sup>(av)</sup> <sup>(aw)</sup> <sup>(ax)</sup> <sup>(ay)</sup> <sup>(az)</sup> <sup>(ba)</sup> <sup>(bb)</sup> <sup>(bc)</sup> <sup>(bd)</sup> <sup>(be)</sup> <sup>(bf)</sup> <sup>(bg)</sup> <sup>(bh)</sup> <sup>(bi)</sup> <sup>(bj)</sup> <sup>(bk)</sup> <sup>(bl)</sup> <sup>(bm)</sup> <sup>(bn)</sup> <sup>(bo)</sup> <sup>(bp)</sup> <sup>(bq)</sup> <sup>(br)</sup> <sup>(bs)</sup> <sup>(bt)</sup> <sup>(bu)</sup> <sup>(bv)</sup> <sup>(bw)</sup> <sup>(bx)</sup> <sup>(by)</sup> <sup>(bz)</sup> <sup>(ca)</sup> <sup>(cb)</sup> <sup>(cc)</sup> <sup>(cd)</sup> <sup>(ce)</sup> <sup>(cf)</sup> <sup>(cg)</sup> <sup>(ch)</sup> <sup>(ci)</sup> <sup>(cj)</sup> <sup>(ck)</sup> <sup>(cl)</sup> <sup>(cm)</sup> <sup>(cn)</sup> <sup>(co)</sup> <sup>(cp)</sup> <sup>(cq)</sup> <sup>(cr)</sup> <sup>(cs)</sup> <sup>(ct)</sup> <sup>(cu)</sup> <sup>(cv)</sup> <sup>(cw)</sup> <sup>(cx)</sup> <sup>(cy)</sup> <sup>(cz)</sup> <sup>(da)</sup> <sup>(db)</sup> <sup>(dc)</sup> <sup>(dd)</sup> <sup>(de)</sup> <sup>(df)</sup> <sup>(dg)</sup> <sup>(dh)</sup> <sup>(di)</sup> <sup>(dj)</sup> <sup>(dk)</sup> <sup>(dl)</sup> <sup>(dm)</sup> <sup>(dn)</sup> <sup>(do)</sup> <sup>(dp)</sup> <sup>(dq)</sup> <sup>(dr)</sup> <sup>(ds)</sup> <sup>(dt)</sup> <sup>(du)</sup> <sup>(dv)</sup> <sup>(dw)</sup> <sup>(dx)</sup> <sup>(dy)</sup> <sup>(dz)</sup> <sup>(ea)</sup> <sup>(eb)</sup> <sup>(ec)</sup> <sup>(ed)</sup> <sup>(ee)</sup> <sup>(ef)</sup> <sup>(eg)</sup> <sup>(eh)</sup> <sup>(ei)</sup> <sup>(ej)</sup> <sup>(ek)</sup> <sup>(el)</sup> <sup>(em)</sup> <sup>(en)</sup> <sup>(eo)</sup> <sup>(ep)</sup> <sup>(eq)</sup> <sup>(er)</sup> <sup>(es)</sup> <sup>(et)</sup> <sup>(eu)</sup> <sup>(ev)</sup> <sup>(ew)</sup> <sup>(ex)</sup> <sup>(ey)</sup> <sup>(ez)</sup> <sup>(fa)</sup> <sup>(fb)</sup> <sup>(fc)</sup> <sup>(fd)</sup> <sup>(fe)</sup> <sup>(ff)</sup> <sup>(fg)</sup> <sup>(fh)</sup> <sup>(fi)</sup> <sup>(fj)</sup> <sup>(fk)</sup> <sup>(fl)</sup> <sup>(fm)</sup> <sup>(fn)</sup> <sup>(fo)</sup> <sup>(fp)</sup> <sup>(fq)</sup> <sup>(fr)</sup> <sup>(fs)</sup> <sup>(ft)</sup> <sup>(fu)</sup> <sup>(fv)</sup> <sup>(fw)</sup> <sup>(fx)</sup> <sup>(fy)</sup> <sup>(fz)</sup> <sup>(ga)</sup> <sup>(gb)</sup> <sup>(gc)</sup> <sup>(gd)</sup> <sup>(ge)</sup> <sup>(gf)</sup> <sup>(gg)</sup> <sup>(gh)</sup> <sup>(gi)</sup> <sup>(gj)</sup> <sup>(gk)</sup> <sup>(gl)</sup> <sup>(gm)</sup> <sup>(gn)</sup> <sup>(go)</sup> <sup>(gp)</sup> <sup>(gq)</sup> <sup>(gr)</sup> <sup>(gs)</sup> <sup>(gt)</sup> <sup>(gu)</sup> <sup>(gv)</sup> <sup>(gw)</sup> <sup>(gx)</sup> <sup>(gy)</sup> <sup>(gz)</sup> <sup>(ha)</sup> <sup>(hb)</sup> <sup>(hc)</sup> <sup>(hd)</sup> <sup>(he)</sup> <sup>(hf)</sup> <sup>(hg)</sup> <sup>(hh)</sup> <sup>(hi)</sup> <sup>(hj)</sup> <sup>(hk)</sup> <sup>(hl)</sup> <sup>(hm)</sup> <sup>(hn)</sup> <sup>(ho)</sup> <sup>(hp)</sup> <sup>(hq)</sup> <sup>(hr)</sup> <sup>(hs)</sup> <sup>(ht)</sup> <sup>(hu)</sup> <sup>(hv)</sup> <sup>(hw)</sup> <sup>(hx)</sup> <sup>(hy)</sup> <sup>(hz)</sup> <sup>(ia)</sup> <sup>(ib)</sup> <sup>(ic)</sup> <sup>(id)</sup> <sup>(ie)</sup> <sup>(if)</sup> <sup>(ig)</sup> <sup>(ih)</sup> <sup>(ii)</sup> <sup>(ij)</sup> <sup>(ik)</sup> <sup>(il)</sup> <sup>(im)</sup> <sup>(in)</sup> <sup>(io)</sup> <sup>(ip)</sup> <sup>(iq)</sup> <sup>(ir)</sup> <sup>(is)</sup> <sup>(it)</sup> <sup>(iu)</sup> <sup>(iv)</sup> <sup>(iw)</sup> <sup>(ix)</sup> <sup>(iy)</sup> <sup>(iz)</sup> <sup>(ja)</sup> <sup>(jb)</sup> <sup>(jc)</sup> <sup>(jd)</sup> <sup>(je)</sup> <sup>(jf)</sup> <sup>(jg)</sup> <sup>(jh)</sup> <sup>(ji)</sup> <sup>(jj)</sup> <sup>(jk)</sup> <sup>(jl)</sup> <sup>(jm)</sup> <sup>(jn)</sup> <sup>(jo)</sup> <sup>(jp)</sup> <sup>(jq)</sup> <sup>(jr)</sup> <sup>(js)</sup> <sup>(jt)</sup> <sup>(ju)</sup> <sup>(jv)</sup> <sup>(jw)</sup> <sup>(jx)</sup> <sup>(jy)</sup> <sup>(jz)</sup> <sup>(ka)</sup> <sup>(kb)</sup> <sup>(kc)</sup> <sup>(kd)</sup> <sup>(ke)</sup> <sup>(kf)</sup> <sup>(kg)</sup> <sup>(kh)</sup> <sup>(ki)</sup> <sup>(kj)</sup> <sup>(kk)</sup> <sup>(kl)</sup> <sup>(km)</sup> <sup>(kn)</sup> <sup>(ko)</sup> <sup>(kp)</sup> <sup>(kq)</sup> <sup>(kr)</sup> <sup>(ks)</sup> <sup>(kt)</sup> <sup>(ku)</sup> <sup>(kv)</sup> <sup>(kw)</sup> <sup>(kx)</sup> <sup>(ky)</sup> <sup>(kz)</sup> <sup>(la)</sup> <sup>(lb)</sup> <sup>(lc)</sup> <sup>(ld)</sup> <sup>(le)</sup> <sup>(lf)</sup> <sup>(lg)</sup> <sup>(lh)</sup> <sup>(li)</sup> <sup>(lj)</sup> <sup>(lk)</sup> <sup>(ll)</sup> <sup>(lm)</sup> <sup>(ln)</sup> <sup>(lo)</sup> <sup>(lp)</sup> <sup>(lq)</sup> <sup>(lr)</sup> <sup>(ls)</sup> <sup>(lt)</sup> <sup>(lu)</sup> <sup>(lv)</sup> <sup>(lw)</sup> <sup>(lx)</sup> <sup>(ly)</sup> <sup>(lz)</sup> <sup>(ma)</sup> <sup>(mb)</sup> <sup>(mc)</sup> <sup>(md)</sup> <sup>(me)</sup> <sup>(mf)</sup> <sup>(mg)</sup> <sup>(mh)</sup> <sup>(mi)</sup> <sup>(mj)</sup> <sup>(mk)</sup> <sup>(ml)</sup> <sup>(mm)</sup> <sup>(mn)</sup> <sup>(mo)</sup> <sup>(mp)</sup> <sup>(mq)</sup> <sup>(mr)</sup> <sup>(ms)</sup> <sup>(mt)</sup> <sup>(mu)</sup> <sup>(mv)</sup> <sup>(mw)</sup> <sup>(mx)</sup> <sup>(my)</sup> <sup>(mz)</sup> <sup>(na)</sup> <sup>(nb)</sup> <sup>(nc)</sup> <sup>(nd)</sup> <sup>(ne)</sup> <sup>(nf)</sup> <sup>(ng)</sup> <sup>(nh)</sup> <sup>(ni)</sup> <sup>(nj)</sup> <sup>(nk)</sup> <sup>(nl)</sup> <sup>(nm)</sup> <sup>(nn)</sup> <sup>(no)</sup> <sup>(np)</sup> <sup>(nq)</sup> <sup>(nr)</sup> <sup>(ns)</sup> <sup>(nt)</sup> <sup>(nu)</sup> <sup>(nv)</sup> <sup>(nw)</sup> <sup>(nx)</sup> <sup>(ny)</sup> <sup>(nz)</sup> <sup>(oa)</sup> <sup>(ob)</sup> <sup>(oc)</sup> <sup>(od)</sup> <sup>(oe)</sup> <sup>(of)</sup> <sup>(og)</sup> <sup>(oh)</sup> <sup>(oi)</sup> <sup>(oj)</sup> <sup>(ok)</sup> <sup>(ol)</sup> <sup>(om)</sup> <sup>(on)</sup> <sup>(oo)</sup> <sup>(op)</sup> <sup>(oq)</sup> <sup>(or)</sup> <sup>(os)</sup> <sup>(ot)</sup> <sup>(ou)</sup> <sup>(ov)</sup> <sup>(ow)</sup> <sup>(ox)</sup> <sup>(oy)</sup> <sup>(oz)</sup> <sup>(pa)</sup> <sup>(pb)</sup> <sup>(pc)</sup> <sup>(pd)</sup> <sup>(pe)</sup> <sup>(pf)</sup> <sup>(pg)</sup> <sup>(ph)</sup> <sup>(pi)</sup> <sup>(pj)</sup> <sup>(pk)</sup> <sup>(pl)</sup> <sup>(pm)</sup> <sup>(pn)</sup> <sup>(po)</sup> <sup>(pp)</sup> <sup>(pq)</sup> <sup>(pr)</sup> <sup>(ps)</sup> <sup>(pt)</sup> <sup>(pu)</sup> <sup>(pv)</sup> <sup>(pw)</sup> <sup>(px)</sup> <sup>(py)</sup> <sup>(pz)</sup> <sup>(qa)</sup> <sup>(qb)</sup> <sup>(qc)</sup> <sup>(qd)</sup> <sup>(qe)</sup> <sup>(qf)</sup> <sup>(qg)</sup> <sup>(qh)</sup> <sup>(qi)</sup> <sup>(qj)</sup> <sup>(qk)</sup> <sup>(ql)</sup> <sup>(qm)</sup> <sup>(qn)</sup> <sup>(qo)</sup> <sup>(qp)</sup> <sup>(qq)</sup> <sup>(qr)</sup> <sup>(qs)</sup> <sup>(qt)</sup> <sup>(qu)</sup> <sup>(qv)</sup> <sup>(qw)</sup> <sup>(qx)</sup> <sup>(qy)</sup> <sup>(qz)</sup> <sup>(ra)</sup> <sup>(rb)</sup> <sup>(rc)</sup> <sup>(rd)</sup> <sup>(re)</sup> <sup>(rf)</sup> <sup>(rg)</sup> <sup>(rh)</sup> <sup>(ri)</sup> <sup>(rj)</sup> <sup>(rk)</sup> <sup>(rl)</sup> <sup>(rm)</sup> <sup>(rn)</sup> <sup>(ro)</sup> <sup>(rp)</sup> <sup>(rq)</sup> <sup>(rr)</sup> <sup>(rs)</sup> <sup>(rt)</sup> <sup>(ru)</sup> <sup>(rv)</sup> <sup>(rw)</sup> <sup>(rx)</sup> <sup>(ry)</sup> <sup>(rz)</sup> <sup>(sa)</sup> <sup>(sb)</sup> <sup>(sc)</sup> <sup>(sd)</sup> <sup>(se)</sup> <sup>(sf)</sup> <sup>(sg)</sup> <sup>(sh)</sup> <sup>(si)</sup> <sup>(sj)</sup> <sup>(sk)</sup> <sup>(sl)</sup> <sup>(sm)</sup> <sup>(sn)</sup> <sup>(so)</sup> <sup>(sp)</sup> <sup>(sq)</sup> <sup>(sr)</sup> <sup>(ss)</sup> <sup>(st)</sup> <sup>(su)</sup> <sup>(sv)</sup> <sup>(sw)</sup> <sup>(sx)</sup> <sup>(sy)</sup> <sup>(sz)</sup> <sup>(ta)</sup> <sup>(tb)</sup> <sup>(tc)</sup> <sup>(td)</sup> <sup>(te)</sup> <sup>(tf)</sup> <sup>(tg)</sup> <sup>(th)</sup> <sup>(ti)</sup> <sup>(tj)</sup> <sup>(tk)</sup> <sup>(tl)</sup> <sup>(tm)</sup> <sup>(tn)</sup> <sup>(to)</sup> <sup>(tp)</sup> <sup>(tq)</sup> <sup>(tr)</sup> <sup>(ts)</sup> <sup>(tt)</sup> <sup>(tu)</sup> <sup>(tv)</sup> <sup>(tw)</sup> <sup>(tx)</sup> <sup>(ty)</sup> <sup>(tz)</sup> <sup>(ua)</sup> <sup>(ub)</sup> <sup>(uc)</sup> <sup>(ud)</sup> <sup>(ue)</sup> <sup>(uf)</sup> <sup>(ug)</sup> <sup>(uh)</sup> <sup>(ui)</sup> <sup>(uj)</sup> <sup>(uk)</sup> <sup>(ul)</sup> <sup>(um)</sup> <sup>(un)</sup> <sup>(uo)</sup> <sup>(up)</sup> <sup>(uq)</sup> <sup>(ur)</sup> <sup>(us)</sup> <sup>(ut)</sup> <sup>(uu)</sup> <sup>(uv)</sup> <sup>(uw)</sup> <sup>(ux)</sup> <sup>(uy)</sup> <sup>(uz)</sup> <sup>(va)</sup> <sup>(vb)</sup> <sup>(vc)</sup> <sup>(vd)</sup> <sup>(ve)</sup> <sup>(vf)</sup> <sup>(vg)</sup> <sup>(vh)</sup> <sup>(vi)</sup> <sup>(vj)</sup> <sup>(vk)</sup> <sup>(vl)</sup> <sup>(vm)</sup> <sup>(vn)</sup> <sup>(vo)</sup> <sup>(vp)</sup> <sup>(vq)</sup> <sup>(vr)</sup> <sup>(vs)</sup> <sup>(vt)</sup> <sup>(vu)</sup> <sup>(vv)</sup> <sup>(vw)</sup> <sup>(vx)</sup> <sup>(vy)</sup> <sup>(vz)</sup> <sup>(wa)</sup> <sup>(wb)</sup> <sup>(wc)</sup> <sup>(wd)</sup> <sup>(we)</sup> <sup>(wf)</sup> <sup>(wg)</sup> <sup>(wh)</sup> <sup>(wi)</sup> <sup>(wj)</sup> <sup>(wk)</sup> <sup>(wl)</sup> <sup>(wm)</sup> <sup>(wn)</sup> <sup>(wo)</sup> <sup>(wp)</sup> <sup>(wq)</sup> <sup>(wr)</sup> <sup>(ws)</sup> <sup>(wt)</sup> <sup>(wu)</sup> <sup>(wv)</sup> <sup>(ww)</sup> <sup>(wx)</sup> <sup>(wy)</sup> <sup>(wz)</sup> <sup>(xa)</sup> <sup>(xb)</sup> <sup>(xc)</sup> <sup>(xd)</sup> <sup>(xe)</sup> <sup>(xf)</sup> <sup>(xg)</sup> <sup>(xh)</sup> <sup>(xi)</sup> <sup>(xj)</sup> <sup>(xk)</sup> <sup>(xl)</sup> <sup>(xm)</sup> <sup>(xn)</sup> <sup>(xo)</sup> <sup>(xp)</sup> <sup>(xq)</sup> <sup>(xr)</sup> <sup>(xs)</sup> <sup>(xt)</sup> <sup>(xu)</sup> <sup>(xv)</sup> <sup>(xw)</sup> <sup>(xx)</sup> <sup>(xy)</sup> <sup>(xz)</sup> <sup>(ya)</sup> <sup>(yb)</sup> <sup>(yc)</sup> <sup>(yd)</sup> <sup>(ye)</sup> <sup>(yf)</sup> <sup>(yg)</sup> <sup>(yh)</sup> <sup>(yi)</sup> <sup>(yj)</sup> <sup>(yk)</sup> <sup>(yl)</sup> <sup>(ym)</sup> <sup>(yn)</sup> <sup>(yo)</sup> <sup>(yp)</sup> <sup>(yq)</sup> <sup>(yr)</sup> <sup>(ys)</sup> <sup>(yt)</sup> <sup>(yu)</sup> <sup>(yv)</sup> <sup>(yw)</sup> <sup>(yx)</sup> <sup>(yy)</sup> <sup>(yz)</sup> <sup>(za)</sup> <sup>(zb)</sup> <sup>(zc)</sup> <sup>(zd)</sup> <sup>(ze)</sup> <sup>(zf)</sup> <sup>(zg)</sup> <sup>(zh)</sup> <sup>(zi)</sup> <sup>(zj)</sup> <sup>(zk)</sup> <sup>(zl)</sup> <sup>(zm)</sup> <sup>(zn)</sup> <sup>(zo)</sup> <sup>(zp)</sup> <sup>(zq)</sup> <sup>(zr)</sup> <sup>(zs)</sup> <sup>(zt)</sup> <sup>(zu)</sup> <sup>(zv)</sup> <sup>(zw)</sup> <sup>(zx)</sup> <sup>(zy)</sup> <sup>(zz)</sup> <sup>(aa)</sup> <sup>(ab)</sup> <sup>(ac)</sup> <sup>(ad)</sup> <sup>(ae)</sup> <sup>(af)</sup> <sup>(ag)</sup> <sup>(ah)</sup> <sup>(ai)</sup> <sup>(aj)</sup> <sup>(ak)</sup> <sup>(al)</sup> <sup>(am)</sup> <sup>(an)</sup> <sup>(ao)</sup> <sup>(ap)</sup> <sup>(aq)</sup> <sup>(ar)</sup> <sup>(as)</sup> <sup>(at)</sup> <sup>(au)</sup> <sup>(av)</sup> <sup>(aw)</sup> <sup>(ax)</sup> <sup>(ay)</sup> <sup>(az)</sup> <sup>(ba)</sup> <sup>(bb)</sup> <sup>(bc)</sup> <sup>(bd)</sup> <sup>(be)</sup> <sup>(bf)</sup> <sup>(bg)</sup> <sup>(bh)</sup> <sup>(bi)</sup> <sup>(bj)</sup> <sup>(bk)</sup> <sup>(bl)</sup> <sup>(bm)</sup> <sup>(bn)</sup> <sup>(bo)</sup> <sup>(bp)</sup> <sup>(bq)</sup> <sup>(br)</sup> <sup>(bs)</sup> <sup>(bt)</sup> <sup>(bu)</sup> <sup>(bv)</sup> <sup>(bw)</sup> <sup>(bx)</sup> <sup>(by)</sup> <sup>(bz)</sup> <sup>(ca)</sup> <sup>(cb)</sup> <sup>(cc)</sup> <sup>(cd)</sup> <sup>(ce)</sup> <sup>(cf)</sup> <sup>(cg)</sup> <sup>(ch)</sup> <sup>(ci)</sup> <sup>(cj)</sup> <sup>(ck)</sup> <sup>(cl)</sup> <sup>(cm)</sup> <sup>(cn)</sup> <sup>(co)</sup> <sup>(cp)</sup> <sup>(cq)</sup> <sup>(cr)</sup> <sup>(cs)</sup> <sup>(ct)</sup> <sup>(cu)</sup> <sup>(cv)</sup> <sup>(cw)</sup> <sup>(cx)</sup> <sup>(cy)</sup> <sup>(cz)</sup> <sup>(da)</sup> <sup>(db)</sup> <sup>(dc)</sup> <sup>(dd)</sup> <sup>(de)</sup> <sup>(df)</sup> <sup>(dg)</sup> <sup>(dh)</sup> <sup>(di)</sup> <sup>(dj)</sup> <sup>(dk)</sup> <sup>(dl)</sup> <sup>(dm)</sup> <sup>(dn)</sup> <sup>(do)</sup> <sup>(dp)</sup> <sup>(dq)</sup> <sup>(dr)</sup> <sup>(ds)</sup> <sup>(dt)</sup> <sup>(du)</sup> <sup>(dv)</sup> <sup>(dw)</sup> <sup>(dx)</sup> <sup>(dy)</sup> <sup>(dz)</sup> <sup>(ea)</sup> <sup>(eb)</sup> <sup>(ec)</sup> <sup>(ed)</sup> <sup>(ee)</sup> <sup>(ef)</sup> <sup>(eg)</sup> <sup>(eh)</sup> <sup>(ei)</sup> <sup>(ej)</sup> <sup>(ek)</sup> <sup>(el)</sup> <sup>(em)</sup> <sup>(en)</sup> <sup>(eo)</sup> <sup>(ep)</sup> <sup>(eq)</sup> <sup>(er)</sup> <sup>(es)</sup> <sup>(et)</sup> <sup>(eu)</sup> <sup>(ev)</sup> <sup>(ew)</sup> <sup>(ex)</sup> <sup>(ey)</sup> <sup>(ez)</sup> <sup>(fa)</sup> <sup>(fb)</sup> <sup>(fc)</sup> <sup>(fd)</sup> <sup>(fe)</sup> <sup>(ff)</sup> <sup>(fg)</sup> <sup>(fh)</sup> <sup>(fi)</sup> <sup>(fj)</sup> <sup>(fk)</sup> <sup>(fl)</sup> <sup>(fm)</sup> <sup>(fn)</sup> <sup>(fo)</sup> <sup>(fp)</sup> <sup>(fq)</sup> <sup>(fr)</sup> <sup>(fs)</sup> <sup>(ft)</sup> <sup>(fu)</sup> <sup>(fv)</sup> <sup>(fw)</sup> <sup>(fx)</sup> <sup>(fy)</sup> <sup>(fz)</sup> <sup>(ga)</sup> <sup>(gb)</sup> <sup>(gc)</sup> <sup>(gd)</sup> <sup>(ge)</sup> <sup>(gf)</sup> <sup>(gg)</sup> <sup>(gh)</sup> <sup>(gi)</sup> <sup>(gj)</sup> <sup>(gk)</sup> <sup>(gl)</sup> <sup>(gm)</sup> <sup>(gn)</sup> <sup>(go)</sup> <sup>(gp)</sup> <sup>(gq)</sup> <sup>(gr)</sup> <sup>(gs)</sup> <sup>(gt)</sup> <sup>(gu)</sup> <sup>(gv)</sup> <sup>(gw)</sup> <sup>(gx)</sup> <sup>(gy)</sup> <sup>(gz)</sup> <sup>(ha)</sup> <sup>(hb)</sup> <sup>(hc)</sup> <sup>(hd)</sup> <sup>(he)</sup> <sup>(hf)</sup> <sup>(hg)</sup> <sup>(hh)</sup> <sup>(hi)</sup> <sup>(hj)</sup> <sup>(hk)</sup> <sup>(hl)</sup> <sup>(hm)</sup> <sup>(hn)</sup> <sup>(ho)</sup> <sup>(hp)</sup> <sup>(hq)</sup> <sup>(hr)</sup> <sup>(hs)</sup> <sup>(ht)</sup> <sup>(hu)</sup> <sup>(hv)</sup> <sup>(hw)</sup> <sup>(hx)</sup> <sup>(hy)</sup> <sup>(hz)</sup> <sup>(ia)</sup> <sup>(ib)</sup> <sup>(ic)</sup> <sup>(id)</sup> <sup>(ie)</sup> <sup>(if)</sup> <sup>(ig)</sup> <sup>(ih)</sup> <sup>(ii)</sup> <sup>(ij)</sup> <sup>(ik)</sup> <sup>(il)</sup> <sup>(im)</sup> <sup>(in)</sup> <sup>(io)</sup> <sup>(ip)</sup> <sup>(iq)</sup> <sup>(ir)</sup> <sup>(is)</sup> <sup>(it)</sup> <sup>(iu)</sup> <sup>(iv)</sup> <sup>(iw)</sup> <sup>(ix)</sup> <sup>(iy)</sup> <sup>(iz)</sup> <sup>(ja)</sup> <sup>(jb)</sup> <sup>(jc)</sup> <sup>(jd)</sup> <sup>(je)</sup> <sup>(jf)</sup> <sup>(jg)</sup> <sup>(jh)</sup> <sup>(ji)</sup> <sup>(jj)</sup> <sup>(jk)</sup> <sup>(jl)</sup> <sup>(jm)</sup> <sup>(jn)</sup> <sup>(jo)</sup> <sup>(jp)</sup> <sup>(jq)</sup> <sup>(jr)</sup> <sup>(js)</sup> <sup>(jt)</sup> <sup>(ju)</sup> <sup>(jv)</sup> <sup>(jw)</sup> <sup>(jx)</sup> <sup>(jy)</sup> <sup>(jz)</sup> <sup>(ka)</sup> <sup>(kb)</sup> <sup>(kc)</sup> <sup>(kd)</sup> <sup>(ke)</sup> <sup>(kf)</sup> <sup>(kg)</sup> <sup>(kh)</sup> <sup>(ki)</sup> <sup>(kj)</sup> <sup>(kk)</sup> <sup>(kl)</sup> <sup>(km)</sup> <sup>(kn)</sup> <sup>(ko)</sup> <sup>(kp)</sup> <sup>(kq)</sup> <sup>(kr)</sup> <sup>(ks)</sup> <sup>(kt)</sup> <sup>(ku)</sup> <sup>(kv)</sup> <sup>(kw)</sup> <sup>(kx)</sup> <sup>(ky)</sup> <sup>(kz)</sup> <sup>(la)</sup> <sup>(lb)</sup> <sup>(lc)</sup> <sup>(ld)</sup> <sup>(le)</sup> <sup>(lf)</sup> <sup>(lg)</sup> <sup>(lh)</sup> <sup>(li)</sup> <sup>(lj)</sup> <sup>(lk)</sup> <sup>(ll)</sup> <sup>(lm)</sup> <sup>(ln)</sup> <sup>(lo)</sup> <sup>(lp)</sup> <sup>(lq)</sup> <sup>(lr)</sup> <sup>(ls)</sup> <sup>(lt)</sup> <sup>(lu)</sup> <sup>(lv)</sup> <sup>(lw)</sup> <sup>(lx)</sup> <sup>(ly)</sup> <sup>(lz)</sup> <sup>(ma)</sup> <sup>(mb)</sup> <sup>(mc)</sup> <sup>(md)</sup> <sup>(me)</sup> <sup>(mf)</sup> <sup>(mg)</sup> <sup>(mh)</sup> <sup>(mi)</sup> <sup>(mj)</sup> <sup>(mk)</sup> <sup>(ml)</sup> <sup>(mm)</sup> <sup>(mn)</sup> <sup>(mo)</sup> <sup>(mp)</sup> <sup>(mq)</sup> <sup>(mr)</sup> <sup>(ms)</sup> <sup>(mt)</sup> <sup>(mu)</sup> <sup>(mv)</sup> <sup>(mw)</sup> <sup>(mx)</sup> <sup>(my)</sup> <sup>(mz)</sup> <sup>(na)</sup> <sup>(nb)</sup> <sup>(nc)</sup> <sup>(nd)</sup> <sup>(ne)</sup> <sup>(nf)</sup> <sup>(ng)</sup> <sup>(nh)</sup> <sup>(ni)</sup> <sup>(nj)</sup> <sup>(nk)</sup> <sup>(nl)</sup> <sup>(nm)</sup> <sup>(nn)</sup> <sup>(no)</sup> <sup>(np)</sup> <sup>(nq)</sup> <sup>(nr)</sup> <sup>(ns)</sup> <sup>(nt)</sup> <sup>(nu)</sup> <sup>(nv)</sup> <sup>(nw)</sup> <sup>(nx)</sup> <sup>(ny)</sup> <sup>(nz)</sup> <sup>(oa)</sup> <sup>(ob)</sup> <sup>(oc)</sup> <sup>(od)</sup> <sup>(oe)</sup> <sup>(of)</sup> <sup>(og)</sup> <sup>(oh)</sup> <sup>(oi)</sup> <sup>(oj)</sup> <sup>(ok)</sup> <sup>(ol)</sup> <sup>(om)</sup> <sup>(on)</sup> <sup>(oo)</sup> <sup>(op)</sup> <sup>(oq)</sup> <sup>(or)</sup> <sup>(os)</sup> <sup>(ot)</sup> <sup>(ou)</sup> <sup>(ov)</sup> <sup>(ow)</sup> <sup>(ox)</sup> <sup>(oy)</sup> <sup>(oz)</sup> <sup>(pa)</sup> <sup>(pb)</sup> <sup>(pc)</sup> <sup>(pd)</sup> <sup>(pe)</sup> <sup>(pf)</sup> <sup>(pg)</sup> <sup>(ph)</sup> <sup>(pi)</sup> <sup>(pj)</sup> <sup>(pk)</sup> <sup>(pl)</sup> <sup>(pm)</sup> <sup>(pn)</sup> <sup>(po)</sup> <sup>(pp)</sup> <sup>(pq)</sup> <sup>(pr)</sup> <sup>(ps)</sup> <sup>(pt)</sup> <sup>(pu)</sup> <sup>(pv)</sup> <sup>(pw)</sup> <sup>(px)</sup> <sup>(py)</sup> <sup>(pz)</sup> <sup>(qa)</sup> <sup>(qb)</sup> <sup>(qc)</sup> <sup>(qd)</sup> <sup>(qe)</sup> <sup>(qf)</sup> <sup>(qg)</sup> <sup>(qh)</sup> <sup>(qi)</sup> <sup>(qj)</sup> <sup>(qk)</sup> <sup>(ql)</sup> <sup>(qm)</sup> <sup>(qn)</sup> <sup>(qo)</sup> <sup>(qp)</sup> <sup>(qq)</sup> <sup>(qr)</sup> <sup>(qs)</sup> <sup>(qt)</sup> <sup>(qu)</sup> <sup>(qv)</sup> <sup>(qw)</sup> <sup>(qx)</sup> <sup>(qy)</sup> <sup>(qz)</sup> <sup>(ra)</sup> <sup>(rb)</sup> <sup>(rc)</sup> <sup>(rd)</sup> <sup>(re)</sup> <sup>(rf)</sup> <sup>(rg)</sup> <sup>(rh)</sup> <sup>(ri)</sup> <sup>(rj)</sup> <sup>(rk)</sup> <sup>(rl)</sup> <sup>(rm)</sup> <sup>(rn)</sup> <sup>(ro)</sup> <sup>(rp)</sup> <sup>(rq)</sup> <sup>(rr)</sup> <sup>(rs)</sup> <sup>(rt)</sup> <sup>(ru)</sup> <sup>(rv)</sup> <sup>(rw)</sup> <sup>(rx)</sup> <sup>(ry)</sup> <sup>(rz)</sup> <sup>(sa)</sup> <sup>(sb)</sup> <sup>(sc)</sup> <sup>(sd)</sup> <sup>(se)</sup> <sup>(sf)</sup> <sup>(sg)</sup> <sup>(sh)</sup> <sup>(si)</sup> <sup>(sj)</sup> <sup>(sk)</sup> <sup>(sl)</sup> <sup>(sm)</sup> <sup>(sn)</sup> <sup>(so)</sup> <sup>(sp)</sup> <sup>(sq)</sup> <sup>(sr)</sup> <sup>(ss)</sup> <sup>(st)</sup> <sup>(su)</sup> <sup>(sv)</sup> <sup>(sw)</sup> <sup>(sx)</sup> <sup>(sy)</sup> <sup>(sz)</sup> <sup>(ta)</sup> <sup>(tb)</sup> <sup>(tc)</sup> <sup>(td)</sup> <sup>(te)</sup> <sup>(tf)</sup> <sup>(tg)</sup> <sup>(th)</sup> <sup>(ti)</sup> <sup>(tj)</sup> <sup>(tk)</sup> <sup>(tl)</sup> <sup>(tm)</sup> <sup>(tn)</sup> <sup>(to)</sup> <sup>(tp)</sup> <sup>(tq)</sup> <sup>(tr)</sup> <sup>(ts)</sup> <sup>(tu)</sup> <sup>(tv)</sup> <sup>(tw)</sup> <sup>(tx)</sup> <sup>(ty)</sup> <sup>(tz)</sup> <sup>(ua)</sup> <sup>(ub)</sup> <sup>(uc)</sup> <sup>(ud)</sup> <sup>(ue)</sup> <sup>(uf)</sup> <sup>(ug)</sup> <sup>(uh)</sup> <sup>(ui)</sup> <sup>(uj)</sup> <sup>(uk)</sup> <sup>(ul)</sup> <sup>(um)</sup> <sup>(un)</sup> <sup>(uo)</sup> <sup>(up)</sup> <sup>(uq)</sup> <sup>(ur)</sup> <sup>(us)</sup> <sup>(ut)</sup> <sup>(uu)</sup> <sup>(uv)</sup> <sup>(uw)</sup> <sup>(ux)</sup> <sup>(uy)</sup> <sup>(uz)</sup> <sup>(va)</sup> <sup>(vb)</sup> <sup>(vc)</sup> <sup>(vd)</sup> <sup>(ve)</sup> <sup>(vf)</sup> <sup>(vg)</sup> <sup>(vh)</sup> <sup>(vi)</sup> <sup>(vj)</sup> <sup>(vk)</sup> <sup>(vl)</sup> <sup>(vm)</sup> <sup>(vn)</sup> <sup>(vo)</sup> <sup>(vp)</sup> <sup>(vq)</sup> <sup>(vr)</sup> <sup>(vs)</sup> <sup>(vt)</sup> <sup>(vu)</sup> <sup>(vv)</sup> <sup>(vw)</sup> <sup>(vx)</sup> <sup>(vy)</sup> <sup>(vz)</sup> <sup>(wa)</sup> <sup>(wb)</sup> <sup>(wc)</sup> <sup>(wd)</sup> <sup>(we)</sup> <sup>(wf)</sup> <sup>(wg)</sup> <sup>(wh)</sup> <sup>(wi)</sup> <sup>(wj)</sup> <sup>(wk)</sup> <sup>(wl)</sup> <sup>(wm)</sup> <sup>(wn)</sup> <sup>(wo)</sup> <sup>(wp)</sup> <sup>(wq)</sup> <sup>(wr)</sup> <sup>(ws)</sup> <sup>(wt)</sup> <sup>(wu)</sup> <sup>(wv)</sup> <sup>(ww)</sup> <sup>(wx)</sup> <sup>(wy)</sup> <sup>(wz)</sup> <sup>(xa)</sup> <sup>(xb)</sup> <sup>(xc)</sup> <sup>(xd)</sup> <sup>(xe)</sup> <sup>(xf)</sup> <sup>(xg)</sup> <sup>(xh)</sup> <sup>(xi)</sup> <sup>(xj)</sup> <sup>(xk)</sup> <sup>(xl)</sup> <sup>(xm)</sup> <sup>(xn)</sup> <sup>(xo)</sup> <sup>(xp)</sup> <sup>(xq)</sup> <sup>(xr)</sup> <sup>(xs)</sup> <sup>(xt)</sup> <sup>(xu)</sup> <sup>(xv)</sup> <sup>(xw)</sup> <sup>(xx)</sup> <sup>(xy)</sup> <sup>(xz)</sup> <sup>(ya)</sup> <sup>(yb)</sup> <sup>(yc)</sup> <sup>(yd)</sup> <sup>(ye)</sup> <sup>(yf)</sup> <sup>(yg)</sup> <sup>(yh)</sup> <sup>(yi)</sup> <sup>(yj)</sup> <sup>(yk)</sup> <sup>(yl)</sup> <sup>(ym)</sup> <sup>(yn)</sup> <sup>(zo)</sup> <sup>(zp)</sup> <sup>(zq)</sup> <sup>(zr)</sup> <sup>(zs)</sup> <sup>(zt)</sup> <sup>(zu)</sup> <sup>(zv)</sup> <sup>(zw)</sup> <sup>(zx)</sup> <sup>(zy)</sup> <sup>(zz)</sup> <sup>(aa)</sup> <sup>(ab)</sup> <sup>(ac)</sup> <sup>(ad)</sup> <sup>(ae)</sup> <sup>(af)</sup> <sup>(ag)</sup> <sup>(ah)</sup> <sup>(ai)</sup> <sup>(aj)</sup> <sup>(ak)</sup> <sup>(al)</sup> <sup>(am)</sup> <sup>(an)</sup> <sup>(ao)</sup> <sup>(ap)</sup> <sup>(aq)</sup> <sup>(ar)</sup> <sup>(as)</sup> <sup>(at)</sup> <sup>(au)</sup> <sup>(av)</sup> <sup>(aw)</sup> <sup>(ax)</sup> <sup>(ay)</sup> <sup>(az)</sup> <sup>(ba)</sup> <sup>(bb)</sup> <sup>(bc)</sup> <sup>(bd)</sup> <sup>(be)</sup> <sup>(bf)</sup> <sup>(bg)</sup> <sup>(bh)</sup> <sup>(bi)</sup> <sup>(bj)</sup> <sup>(bk)</sup> <sup>(bl)</sup> <sup>(bm)</sup> <sup>(bn)</sup> <sup>(bo)</sup> <sup>(bp)</sup> <sup>(bq)</sup> <sup>(br)</sup> <sup>(bs)</sup> <sup>(bt)</sup> <sup>(bu)</sup> <sup>(bv)</sup> <sup>(bw)</sup> <sup>(bx)</sup> <sup>(by)</sup> <sup>(bz)</sup> <sup>(ca)</sup> <sup>(cb)</sup> <sup>(cc)</sup> <sup>(cd)</sup> <sup>(ce)</sup> <sup>(cf)</sup> <sup>(cg)</sup> <sup>(ch)</sup> <sup>(ci)</sup> <sup>(cj)</sup> <sup>(ck)</sup> <sup>(cl)</sup> <sup>(cm)</sup> <sup>(cn)</sup> <sup>(co)</sup> <sup>(cp)</sup> <sup>(cq)</sup> <sup>(cr)</sup> <sup>(cs)</sup> <sup>(ct)</sup> <sup>(cu)</sup> <sup>(cv)</sup> <sup>(cw)</sup> <sup>(cx)</sup> <sup>(cy)</sup> <sup>(cz)</sup> <sup>(da)</sup> <sup>(db)</sup> <sup>(dc)</sup> <sup>(dd)</sup> <sup>(de)</sup> <sup>(df)</sup> <sup>(dg)</sup> <sup>(dh)</sup> <sup>(di)</sup> <sup>(dj)</sup> <sup>(dk)</sup> <sup>(dl)</sup> <sup>(dm)</sup> <sup>(dn)</sup> <sup>(do)</sup> <sup>(dp)</sup> <sup>(dq)</sup> <sup>(dr)</sup> <sup>(ds)</sup> <sup>(dt)</sup> <sup>(du)</sup> <sup>(dv)</sup> <sup>(dw)</sup> <sup>(dx)</sup> <sup>(dy)</sup> <sup>(dz)</sup> <sup>(ea)</sup> <sup>(eb)</sup> <sup>(ec)</sup> <sup>(ed)</sup> <sup>(ee)</sup> <sup>(ef)</sup> <sup>(eg)</sup> <sup>(eh)</sup> <sup>(ei)</sup> <sup>(ej)</sup> <sup>(ek)</sup> <sup>(el)</sup> <sup>(em)</sup> <sup>(en)</sup> <sup>(eo)</sup> <sup>(ep)</sup> <sup>(eq)</sup> <sup>(er)</sup> <sup>(es)</sup> <sup>(et)</sup> <sup>(eu)</sup> <sup>(ev)</sup> <sup>(ew)</sup> <sup>(ex)</sup> <sup>(ey)</sup> <sup>(ez)</sup> <sup>(fa)</sup> <sup>(fb)</sup> <sup>(fc)</sup> <sup>(fd)</sup> <sup>(fe)</sup> <sup>(ff)</sup> <sup>(fg)</sup> <sup>(fh)</sup> <sup>(fi)</sup> <sup>(fj)</sup> <sup>(fk)</sup> <sup>(fl)</sup> <sup>(fm)</sup> <sup>(fn)</sup> <sup>(fo)</sup> <sup>(fp)</sup> <sup>(fq)</sup> <sup>(fr)</sup> <sup>(fs)</sup> <sup>(ft)</sup> <sup>(fu)</sup> <sup>(fv)</sup> <sup>(fw)</sup> <sup>(fx)</sup> <sup>(fy)</sup> <sup>(fz)</sup> <sup>(ga)</sup> <sup>(gb)</sup> <sup>(gc)</sup> <sup>(gd)</sup> <sup>(ge)</sup> <sup>(gf)</sup> <sup>(gg)</sup> <sup>(gh)</sup> <sup>(gi)</sup> <sup>(gj)</sup> <sup>(gk)</sup> <sup>(gl)</sup> <sup>(gm)</sup> <sup>(gn)</sup> <sup>(go)</sup> <sup>(gp)</sup> <sup>(gq)</sup> <sup>(gr)</sup> <sup>(gs)</sup> <sup>(gt)</sup> <sup>(gu)</sup> <sup>(gv)</sup> <sup>(gw)</sup> <sup>(gx)</sup> <sup>(gy)</sup> <sup>(gz)</sup> <sup>(ha)</sup> <sup>(hb)</sup> <sup>(hc)</sup> <sup>(hd)</sup> <sup>(he)</sup> <sup>(hf)</sup> <sup>(hg)</sup> <sup>(hh)</sup> <sup>(hi)</sup> <sup>(hj)</sup> <sup>(hk)</sup> <sup>(hl)</sup> <sup>(hm)</sup> <sup>(hn)</sup> <sup>(ho)</sup> <sup>(hp)</sup> <sup>(hq)</sup> <sup>(hr)</sup> <sup>(hs)</sup> <sup>(ht)</sup> <sup>(hu)</sup> <sup>(hv)</sup> <sup>(hw)</sup> <sup>(hx)</sup> <sup>(hy)</sup> <sup>(hz)</sup> <sup>(ia)</sup> <sup>(ib)</sup> <sup>(ic)</sup> <sup>(id)</sup> <sup>(ie)</sup> <sup>(if)</sup> <sup>(ig)</sup> <sup>(ih)</sup> <sup>(ii)</sup> <sup>(ij)</sup> <sup>(ik)</sup> <sup>(il)</sup> <sup>(im)</sup> <sup>(in)</sup> <sup>(io)</sup> <sup>(ip)</sup> <sup>(iq)</sup> <sup>(ir)</sup> <sup>(is)</sup> <sup>(it)</sup> <sup>(iu)</sup> <sup>(iv)</sup> <sup>(iw)</sup> <sup>(ix)</sup> <sup>(iy)</sup> <sup>(iz)</sup> <sup>(ja)</sup> <sup>(jb)</sup> <sup>(jc)</sup> <sup>(jd)</sup> <sup>(je)</sup> <sup>(jf)</sup> <sup>(jg)</sup> <sup>(jh)</sup> <sup>(ji)</sup> <sup>(jj)</sup> <sup>(jk)</sup> <sup>(jl)</sup> <sup>(jm)</sup> <sup>(jn)</sup>







πιστεύουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἄρουσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. <sup>(49)</sup> Εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ῥα οὐκ οἴδατε οὐδέν· <sup>(50)</sup> οὐδὲ <sup>(β)</sup> διαλογίζεσθε, <sup>(γ)</sup> ὅτι συμφέρεи ἡμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. <sup>(51)</sup> Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἐμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, <sup>(52)</sup> καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. <sup>(53)</sup> ὁ ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλευσάντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. <sup>(54)</sup> Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρῤῥησία περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπήλθεν ἐκείθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ διετριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. <sup>(55)</sup> ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. <sup>(56)</sup> ἔζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; <sup>(57)</sup> Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἂν τις γνῶ πού ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII. Ῥ Ο ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκὼς, ὃν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν. <sup>(γ)</sup> ἡ <sup>(2)</sup> ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, <sup>(δ)</sup> καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. <sup>(3)</sup> ἡ Ὁ οὖν Μαρία λαβούσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἥλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. <sup>(4)</sup> λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, <sup>(5)</sup> Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; <sup>(6)</sup> ἡ Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν,

καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

(7) εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, ὦ Ἀφες αὐτήν· <sup>β)</sup> " εἰς τὴν ἡμέραν <sup>β)</sup> add. ἵνα, <sup>Ln.Tf.(Gb.∞).</sup> τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου <sup>γ)</sup> τετήρηκεν αὐτό. <sup>(8) γ</sup> τοὺς πτω- <sup>γ)</sup> τηρήσῃ, <sup>Ln.Tf.(Gb.∞).</sup> χοὺς γὰρ ἐπάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

(9) ὦ Εγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ <sup>99</sup>  $\frac{X}{X}$  ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ <sup>(y) De. 15. 11.</sup> τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, <sup>Mat. 26. 11.</sup> ὃν ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν. <sup>(10)</sup> ἐβουλεύ- <sup>Mar. 14. 7.</sup> σαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτεί- <sup>(z) Ca. 5. 6.</sup> νωσιν. <sup>(11)</sup> ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, <sup>(a) Lu. 16. 31.</sup> καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

(12) <sup>b</sup> Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ- <sup>100</sup>  $\frac{I}{I}$  τήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, <sup>(b) Mat. 21. 8.</sup> <sup>(13) c</sup> ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάν- <sup>Mar. 11. 7.</sup> τησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχό- <sup>Lu. 19. 35.</sup> μενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. <sup>(c) Ps. 118.</sup> <sup>25, 26.</sup>

(14) Εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, <sup>101</sup>  $\frac{VII}{VII}$  καθὼς ἐστι γεγραμμένον, <sup>(15) d</sup> Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών <sup>(d) Zec. 9. 9.</sup> ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. <sup>(16) e</sup> ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ <sup>102</sup>  $\frac{X}{X}$  πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν <sup>(e) Lu. 18. 34.</sup> ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.

(17) ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, <sup>δ)</sup> ὅτε <sup>δ)</sup> ὅτι, <sup>Gb. Ln. Tf.</sup> τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἡγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. <sup>(18)</sup> διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποικέναι τὸ σημεῖον.

(19) οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, <sup>f</sup> Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ <sup>(f) ch. 11. 47.</sup> ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. <sup>48.</sup>

(20) <sup>g</sup> Ἦσαν δέ τινες Ἑλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, <sup>(y) Mar. 9. 37.</sup> ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. <sup>(21)</sup> οὗτοι οὖν προσῆλ- <sup>1 Po. 1. 21.</sup> θον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαιᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν

ἰδεῖν. <sup>(22)</sup> Ἐρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ <sup>(h) ch. 13. 32;</sup> <sup>17. 1.</sup> πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. <sup>(23)</sup> ὁ <sup>103</sup>  $\frac{IV}{IV}$  δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα

<sup>h</sup> ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. <sup>(24)</sup> ἀμὴν ἀμὴν λέγω <sup>104</sup>  $\frac{X}{X}$  ὑμῖν, ἂν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν <sup>(i) 1 Co. 15. 36.</sup>











ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἔαν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. <sup>(25)</sup> ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. <sup>(26)</sup> ἔαν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἔαν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

<sup>(27)</sup> Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραται· καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. <sup>(28)</sup> πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα.

<sup>(29)</sup> Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἑκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. <sup>(30)</sup> Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγενέσθαι. ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. <sup>(31)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ δὲ ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

<sup>(32)</sup> Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. <sup>(33)</sup> καὶ ἐγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. <sup>(34)</sup> Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

<sup>(35)</sup> ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; <sup>(36)</sup> Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστὶ.

<sup>(37)</sup> περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. <sup>(38)</sup> ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

<sup>(39)</sup> Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότες ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. <sup>(40)</sup> ἵνα ὁ λόγος Ἡσαίου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίني ἀπεκαλύφθη;

<sup>(41)</sup> Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαίας, <sup>(42)</sup> Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ

<sup>105</sup>  
III

<sup>106</sup>  
X

(j) 1 Thes.  
4. 17.

<sup>107</sup>  
IV

<sup>108</sup>  
X

(k) Mat. 3. 17.

(l) ch. 11. 42.

(m) ch. 16. 11.

(n) ch. 3. 14.

(o) 2 Sa. 7. 13.  
Ps. 89. 29, 36;  
110. 4.

Is. 9. 6, 7.  
Eze. 37. 25.  
Da. 2. 44;  
7. 14, 27.

(p) ch. 1. 9.

(q) ἐν ὑμῖν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(r) Jb. 13. 16.

(s) Ep. 5. 8.

(t) Is. 53. 1.  
Ro. 10. 16.

<sup>109</sup>  
I

(u) Is. 6. 9.  
Ac. 28. 26.  
Ro. 11. 8.

ιάσωμαι αὐτούς. <sup>(41)</sup> Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε εἶδε τὴν  $\frac{110}{X}$   
δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. <sup>(42)</sup> ὅμως μέντοι  
καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν·  
ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀπο-  
συναγωγοὶ γένωνται. <sup>(43)</sup> ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν <sup>(u)</sup> Ro. 2. 29.  
ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

<sup>(44)</sup> <sup>x</sup> Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων <sup>y</sup> εἰς  $\frac{111}{I}$   
ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. <sup>(x)</sup> 1 Pe. 1. 21.  
<sup>(45)</sup> καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. <sup>(46)</sup> <sup>z</sup> ἐγὼ  $\frac{112}{X}$   
φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς <sup>(y)</sup> Mar. 9. 37.  
ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. <sup>(47)</sup> <sup>a</sup> καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ <sup>1</sup> Pe. 1. 21.  
τῶν ῥημάτων καὶ μὴ <sup>(β)</sup> πιστεύσῃ, <sup>β</sup> ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. <sup>(β)</sup> φυλάξῃ,  
οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν <sup>Ln. Tf. (Gb. c.)</sup>  
κόσμον. <sup>(48)</sup> ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων <sup>b</sup> τὰ ῥήματά <sup>(z)</sup> ch. 1. 5;  
μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, <sup>(a)</sup> Mar. 16. 16.  
ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. <sup>(49)</sup> <sup>c</sup> ὅτι ἐγὼ <sup>(b)</sup> De. 18. 19.  
ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, <sup>(c)</sup> ch. 14. 10.  
αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἰπῶ καὶ τί λαλήσω. <sup>(50)</sup> καὶ  
οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ <sup>d</sup> αἰώνιος ἐστίν. <sup>(d)</sup> 1 Jno. 3. 23.  
ἅ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἶρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ.

XIII. Ὁ ΠΡΟ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ <sup>(e)</sup> Mat. 26. 1.  
Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ <sup>Mar. 14. 1.</sup>  
κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους <sup>Lu. 22. 1.</sup>  
τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. <sup>(2)</sup> καὶ  $\frac{113}{IX}$   
δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς  
τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν  $\frac{114}{III}$   
παραδῷ, <sup>(3)</sup> <sup>f</sup> εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ  $\frac{115}{X}$   
πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξηλθε καὶ πρὸς <sup>(f)</sup> ch. 3. 35;  
τὸν Θεὸν ὑπάγει, <sup>(4)</sup> ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι <sup>17. 2.</sup>  
τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. <sup>(5)</sup> εἴτα <sup>Mat. 28. 18.</sup>  
βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς  
πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ <sup>γ</sup> ὃν διε-  
ζωσμένος. <sup>(6)</sup> ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέ-  
γει αὐτῷ <sup>γ</sup> ἐκεῖνος, <sup>γ</sup> Κύριε, <sup>γ</sup> σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf.  
<sup>(7)</sup> Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, <sup>δ</sup> Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ <sup>(g)</sup> Mat. 3. 14.  
οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. <sup>(8)</sup> Λέγει αὐτῷ





Πέτρος, Οὐ μὴ νύψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα.  
 (h) 1 Co. 6. 11. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν <sup>h</sup> μὴ νύψω σε, οὐκ  
 Ep. 5. 26. ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. <sup>(9)</sup> Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος,  
 Tit. 3. 5. Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας  
 (i) ch. 15. 3. καὶ τὴν κεφαλὴν. <sup>(10)</sup> Ἰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελου-  
 μένος οὐ χρεῖαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νύψασθαι, ἀλλ' ἔστι  
 καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.  
 (11) Ἰ Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν,  
 Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.  
 (k) Mat. 23. 8, 10. <sup>(12)</sup> Ὡτε οὖν ἐνίψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ  
 1 Co. 8. 6. ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε  
 τί πεποίηκα ὑμῖν; <sup>(13)</sup> Ἰ ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος,  
 116 καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. <sup>(14)</sup> εἰ οὖν ἐγὼ  
 117 ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ  
 X ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. <sup>(15)</sup> ὑπό-  
 (l) ch. 15. 20. δειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν,  
 Mat. 10. 24. καὶ ὑμεῖς ποιήτε. <sup>(16)</sup> Ἰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι  
 Lu. 6. 40. δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων  
 118 τοῦ πέμψαντος αὐτόν. <sup>(17)</sup> εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἐστε  
 119 εἰς τὴν ποιήσασθαι αὐτά. <sup>(18)</sup> οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ  
 X οἶδα οὐς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, <sup>m</sup> Ὁ  
 (n) Mat. 10. 40. τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν  
 (o) Mat. 26. 21. αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα  
 Mar. 14. 18. ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι. <sup>(20)</sup> <sup>n</sup> ἀμὴν ἀμὴν  
 Lu. 22. 21. λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει·  
 (p) ch. 21. 20. ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.  
 121 <sup>(21)</sup> Ὡ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι,  
 IV καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι  
 122 εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. <sup>(22)</sup> Ἰ Ἐβλεπον οὖν εἰς ἀλλή-  
 123 λους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. <sup>(23)</sup> <sup>p</sup> ἦν  
 X δὲ ἀνακείμενος εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ  
 (q) καὶ λέ- Ἰησοῦ, ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς. <sup>(24)</sup> νεύει οὖν τούτῳ Σίμων  
 γει αὐτῷ, Πέτρος <sup>β</sup> πυθέσθαι τίς αὐτὸν εἶπεν περὶ οὗ λέγει. <sup>(25)</sup> ἐπι-  
 εἰπέ τις πεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ,  
 ἐστίν, Lu. 11. Κύριε, τίς ἐστιν; <sup>(26)</sup> Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός  
 124 ἐστίν ὃς ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας  
 IX τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. <sup>(27)</sup> καὶ



μετὰ τὸ ψωμίον, τότε <sup>q</sup> εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. <sup>(q)</sup> Lu. 22. 3.  
λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, <sup>a</sup> Ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. <sup>125</sup>  
<sup>(28)</sup> Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν  
αὐτῷ. <sup>(29)</sup> <sup>r</sup> τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον <sup>(r)</sup> ch. 12. 6.  
εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀγόρασον  
ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι  
δῷ. <sup>(30)</sup> λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν·  
ἦν δὲ νύξ, ὅτε οὖν ἐξῆλθε.

<sup>(31)</sup> Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-  
που, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν <sup>a</sup> αὐτῷ. <sup>(32)</sup> εἰ ὁ Θεὸς <sup>(s)</sup> 1 Pe. 4. 11.  
ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ,  
καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. <sup>(33)</sup> <sup>t</sup> Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' <sup>(t)</sup> ch. 7. 34;  
ὑμῶν εἰμι. ζητήσετε με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, <sup>8. 21.</sup>  
Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ  
ὑμῖν λέγω ἄρτι. <sup>(34)</sup> <sup>u</sup> ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα <sup>(u)</sup> ch. 15. 12.  
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς <sup>Le. 19. 18.</sup>  
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. <sup>(35)</sup> ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι <sup>Mat. 22. 39.</sup>  
ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. <sup>Gal. 6. 2.</sup>  
<sup>(36)</sup> <sup>z</sup> Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; <sup>Ja. 2. 8.</sup>  
ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαι <sup>1 Pe. 1. 22.</sup>  
μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. <sup>1 Jno. 3. 11;</sup>  
<sup>(37)</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι <sup>4. 16, 21.</sup>  
ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. <sup>(x)</sup> ch. 21. 19.  
<sup>(38)</sup> <sup>y</sup> Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ <sup>126</sup>  
ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ <sup>I</sup>  
φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. <sup>(y)</sup> Mat. 26. 34.  
<sup>Mar. 14. 30.</sup>  
<sup>Lu. 22. 34.</sup>

XIV. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε <sup>127</sup>  
εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. <sup>(2)</sup> ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ <sup>X</sup>  
πατρός μου μοναὶ πολλάι εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἅν ὑμῖν <sup>(z)</sup> ver. 18.  
πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. <sup>(3)</sup> <sup>z</sup> καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ <sup>ch. 12. 26;</sup>  
ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι <sup>17. 24.</sup>  
ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ᾗτε. <sup>(β)</sup> οἴδατε  
<sup>(4)</sup> καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω <sup>(β)</sup> οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. <sup>τὴν ὁδόν,</sup>  
<sup>(5)</sup> Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· <sup>γ)</sup> οἴδαμεν  
καὶ πῶς <sup>γ)</sup> δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναί; <sup>(6)</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ <sup>τὴν ὁδόν;</sup>  
Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζώή· <sup>Ln. Tf.</sup>  
<sup>(Gb. ∞).</sup>







οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. <sup>(7)</sup> εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἅν' καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἐωράκατε αὐτόν. <sup>(8)</sup> Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. <sup>(9)</sup> <sup>a</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με Φίλιππε; ὁ ἐωρακὼς ἐμέ, ἐώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; <sup>(10)</sup> οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. <sup>(11)</sup> πιστεύτε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύτε μοι. <sup>(12)</sup> Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων <sup>b</sup> εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κακεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. <sup>(13)</sup> <sup>c</sup> καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. <sup>(14)</sup> εἰάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

<sup>(15)</sup> Ἐὰν ἀγαπᾷτέ <sup>d</sup> με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

<sup>(16)</sup> καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσειν ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, <sup>(17)</sup> τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται <sup>e</sup> λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ <sup>f</sup> ἐν ὑμῖν ἔσται. <sup>(18)</sup> οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

<sup>(19)</sup> ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· <sup>g</sup> ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. <sup>(20)</sup> ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. <sup>(21)</sup> ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

<sup>(22)</sup> Λέγει αὐτῷ <sup>h</sup> Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, <sup>i</sup> τί

γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; <sup>(23)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, <sup>j</sup> Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ <sup>k</sup> πρὸς αὐτὸν ἐλευσό-

(a) ver. 20.  
ch. 12. 45;  
17. 21, 23.

(b) Mat. 21. 21.

(c) ch. 15. 16;  
16. 23, 24.

Mat. 7. 7.

Mar. 11. 24.

1 Jno. 5. 14.

$\frac{128}{IV}$

(d) 1 Jno. 5. 3.

(e) 1 Co. 2. 14.

(f) Ro. 8. 9.

1 Jno. 2. 27.

(g) Heb. 7. 25.

$\frac{129}{I}$

$\frac{130}{X}$

(h) Lu. 6. 16.

(i) add. καὶ,  
Gb. Sch. Tf.

(j) ver. 21.

(k) 1 Jno. 2. 24.

μεθα, καὶ ἰ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. <sup>(24)</sup> ὁ μὴ ἀγαπῶν <sup>131</sup>  
 με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ. <sup>m</sup> καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, <sup>(l)</sup> 1 Co. 6. 19.  
 οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. <sup>(m)</sup> ch. 7. 16.  
<sup>(25)</sup> Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. <sup>(26)</sup> ὁ δὲ <sup>132</sup>  
 παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, <sup>p</sup> ὃ πέμψει ὁ πατήρ <sup>(n)</sup> ch. 8. 42.  
 ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ <sup>(o)</sup> ch. 15. 26;  
 ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. <sup>(27)</sup> εἰρήνην ἀφήμι <sup>16. 7.</sup>  
 ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. οὐ καθὼς ὁ κόσμος <sup>Lu. 24. 49.</sup>  
 δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ <sup>(p)</sup> ver. 16.  
 καρδία, μηδὲ δειλιάτω. <sup>(28)</sup> ἤκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, <sup>ch. 15. 26;</sup>  
 ὅτι <sup>(29)</sup> εἶπον, " Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. <sup>q</sup> ὅτι ὁ <sup>16. 7.</sup>  
 πατήρ μου μείζων μου ἐστί. <sup>(29)</sup> <sup>r</sup> καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν <sup>Ac. 1. 4;</sup>  
 πρὶν γενέσθαι ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. <sup>2. 4.</sup>  
<sup>(30)</sup> <sup>s</sup> Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν. ἔρχεται γὰρ ὁ <sup>(q)</sup> ch. 10. 29.  
 τοῦ κόσμου <sup>31.</sup> <sup>t</sup> τοῦτου ἄρχων, <sup>(r)</sup> ch. 13. 19..  
 καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. <sup>(s)</sup> ch. 12. 31;  
 ἅλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ <sup>16. 11.</sup>  
 καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ. ἐγείρεσθε, <sup>(t)</sup> ch. 8. 46.  
 ἄγωμεν ἐντεῦθεν. <sup>(u)</sup> ch. 10. 18.

XV. ἘΓΩ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ  
 μου ὁ γεωργός ἐστι. <sup>(2)</sup> πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον  
 καρπὸν, <sup>a</sup> αἶρει αὐτό. καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει <sup>(x)</sup> Re. 3. 19.  
 αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. <sup>(3)</sup> <sup>y</sup> ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ <sup>(y)</sup> ch. 13. 10.  
 ἐστε, διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. <sup>(4)</sup> μέννατε ἐν  
 ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. <sup>a</sup> καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρ- <sup>(z)</sup> ver. 5.  
 πὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἁμπέλῳ,  
 οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. <sup>(5)</sup> <sup>a</sup> ἐγὼ εἰμι <sup>(a)</sup> Ro. 9. 16,  
 ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ <sup>&c.</sup>  
 ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν. ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ <sup>(b)</sup> Mat. 3. 10,  
 δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. <sup>(6)</sup> <sup>b</sup> ἐὰν μή τις μένῃ ἐν ἐμοὶ, <sup>&c.; 7. 19.</sup>  
 ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν <sup>(c)</sup> ch. 13. 13,  
 αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> ἐὰν μένητε <sup>14; 16. 23.</sup>  
 ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ ἐὰν θέλητε <sup>1 Jno. 3. 22.</sup>  
 αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. <sup>(8)</sup> <sup>d</sup> ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη <sup>134</sup>  
 ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε. καὶ γενήσεσθε <sup>13</sup>  
 ἐμοὶ μαθηταί. <sup>(9)</sup> Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ <sup>(d)</sup> 1 Co. 10. 31.  
 2 Co. 10. 13.  
 Ph. 1. 11.





(e) Jude 20, 21. ἡγάπησα ὑμᾶς· <sup>e</sup> μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. <sup>(10)</sup> <sup>f</sup> εἰὰν  
(f) 1 Co. 7. 19. τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου·  
1 Jno. 2. 5. καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ  
(β) ἦ, In. Tf. μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. <sup>(11)</sup> ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα  
(Gb. c.). ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν <sup>(β)</sup> μείνῃ, <sup>g</sup> καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πλη-  
(g) Jno. 16. 24. ρωθῇ. <sup>(12)</sup> <sup>h</sup> αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε  
Ro. 15. 13. ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. <sup>(13)</sup> μείζονα ταύτης  
ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ  
τῶν φίλων αὐτοῦ. <sup>(14)</sup> <sup>i</sup> ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, εἰὰν ποιῇτε  
ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. <sup>(15)</sup> οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους,  
(h) ch. 13. 34. ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ  
Eph. 5. 2. εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός  
1 Jno. 3. 11, μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. <sup>(16)</sup> <sup>k</sup> οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε,  
16; 4. 21. ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς  
1 Th. 4. 9. ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ·  
(i) Mat. 12. 50. ἵνα ὅ <sup>l</sup> τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου,  
(k) Mat. 28. 19. δῶ ὑμῖν. <sup>(17)</sup> ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλή-  
λους.  
(l) Ac. 26. 16, &c. <sup>(18)</sup> Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον  
Col. 1. 5, 6. ὑμῶν μεμίσηκεν. <sup>(19)</sup> <sup>m</sup> εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος  
1 Th. 1. 5, &c. ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ'  
(m) 1 Jno. 4. 5. ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ  
Gal. 1. 4. ὑμᾶς ὁ κόσμος. <sup>(20)</sup> <sup>n</sup> μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ  
1 Pe. 5. 19. εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.  
139 III εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου  
140 X ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. <sup>(21)</sup> <sup>o</sup> ἀλλὰ  
141 I ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι  
142 III <sup>p</sup> οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. <sup>(22)</sup> <sup>q</sup> εἰ μὲ ἦλθον καὶ  
143 X ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν  
144 X οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. <sup>(23)</sup> <sup>r</sup> ὁ ἐμὲ μισῶν,  
καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. <sup>(24)</sup> εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα  
145 X ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον·  
νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν, καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πα-  
(n) ch. 13. 16. τέρα μου. <sup>(25)</sup> <sup>s</sup> ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος  
Mat. 10. 24. ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. <sup>(26)</sup> <sup>t</sup> Όταν  
(o) ch. 16. 3. δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ  
(p) ch. 7. 28. πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρός  
(q) ch. 9. 41.  
(r) ch. 10. 30.  
(s) Ps. 35. 19.  
(t) ch. 14. 26.



ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· <sup>(27)</sup> <sup>u</sup> καὶ <sup>(u)</sup> Ac. 1. 21 ; 5. 32.  
 ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἔστε.

XVI. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλι- <sup>(x)</sup> Mat. 5. 10.  
 σθῇτε. <sup>(2)</sup> ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' <sup>x</sup> ἔρχεται <sup>(y)</sup> ch. 15. 21.  
 ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρεῖαν προσ- <sup>146</sup>  
 φέρειν τῷ Θεῷ. <sup>(3)</sup> <sup>y</sup> καὶ ταῦτα ποιήσουσιν <sup>β</sup> ὑμῖν, " ὅτι <sup>β</sup> om. Gb. Sch.  
 οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. <sup>(4)</sup> <sup>a</sup> ἀλλὰ ταῦτα <sup>Ln. Tf.</sup>  
 λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύετε <sup>(z)</sup> ch. 7. 28.  
 αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ <sup>147</sup>  
 εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. <sup>(5)</sup> νῦν δὲ <sup>b</sup> ὑπάγω πρὸς τὸν <sup>X</sup>  
 πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπά- <sup>(a)</sup> Mat. 9. 15.  
 γεις ; <sup>(6)</sup> ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπιλή- <sup>Mar. 2. 19.</sup>  
 ρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. <sup>(7)</sup> ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν <sup>Ln. 5. 34.</sup>  
 λέγω ὑμῖν, συμφέρεи ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ <sup>(b)</sup> ch. 7. 33.  
 ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ  
 πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· <sup>(8)</sup> καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος <sup>(c)</sup> Is. 45. 24,  
 ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης <sup>25.</sup>  
 καὶ περὶ κρίσεως. <sup>(9)</sup> περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύ- <sup>Je. 13. 5, 6 ;</sup>  
 ουσιν εἰς ἐμέ· <sup>(10)</sup> περὶ <sup>c</sup> δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν <sup>33. 15, 17.</sup>  
 πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με· <sup>(11)</sup> <sup>d</sup> περὶ <sup>Ro. 3. 21 ;</sup>  
 δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. <sup>(d)</sup> ch. 12. 31.  
<sup>(12)</sup> <sup>e</sup> Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε

βαστάζειν ἄρτι· <sup>(13)</sup> <sup>e</sup> ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα <sup>(e)</sup> ch. 14. 26 ;  
 τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· <sup>15. 26.</sup>  
 οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα αὐτὸν ἀκούσῃ λαλή-  
 σει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. <sup>(14)</sup> ἐκεῖνος ἐμέ <sup>(f)</sup> ch. 17. 10.  
 δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.  
<sup>(15)</sup> <sup>f</sup> πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, <sup>148</sup>  
 ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. <sup>(16)</sup> Μικρὸν <sup>III</sup>  
 καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, <sup>149</sup>  
 ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. <sup>(17)</sup> Εἶπον οὖν ἐκ τῶν <sup>X</sup>  
 μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει <sup>γ</sup> om. Ln. Tf.  
 ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν <sup>(Gb. ~).</sup>  
 καὶ ὄψεσθέ με ; καὶ, " Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα ;  
<sup>(18)</sup> <sup>e</sup> Ἐλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστίν ὃ λέγει, τὸ μικρὸν ;  
 οὐκ οἶδμεν τί λαλεῖ. <sup>(19)</sup> <sup>g</sup> Ἐγὼ οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι <sup>(g)</sup> ch. 2. 24, 25.







ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, *Περὶ* τούτου  
(h) ch. 7. 33; ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, <sup>h</sup> Μικρὸν καὶ οὐ θεω- 13. 33; 14. 19.  
(i) Lu. 24. 17, ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; <sup>(20)</sup> ἀμὴν &c.  
(k) Is. 26. 17. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι <sup>i</sup> κλαύσετε καὶ θριγγήσετε ὑμεῖς, ὁ  
(l) ver. 6. δὲ κόσμος χαρήσεται ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ  
(m) 1 Pe. 1. 8. λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. <sup>(21)</sup> <sup>k</sup> ἡ γυνὴ ὅταν τίκῃ,  
παίδιον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν,  
15. 16. ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. <sup>(22)</sup> καὶ ὑμεῖς  
Mat. 7. 7; οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ  
21. 22. χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ <sup>m</sup> τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς  
Mar. 11. 24. αἶρει ἀφ' ὑμῶν, <sup>(23)</sup> <sup>n</sup> καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ  
Lu. 11. 9. ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν  
Ja. 1. 5. αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.  
150  
IV <sup>(24)</sup> ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε,  
151  
X καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη. <sup>(25)</sup> ταῦτα  
ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ  
ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρῤῥησίᾳ περὶ  
τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. <sup>(26)</sup> ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν  
τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ  
(o) ch. 17. 8, ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. <sup>(27)</sup> <sup>o</sup> αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ  
25. φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε  
ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. <sup>(28)</sup> ἐξῆλθον παρὰ τοῦ  
πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν  
κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.  
(p) ch. 17. 8. <sup>(29)</sup> Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰδε νῦν παρ-  
ῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. <sup>(30)</sup> <sup>p</sup> νῦν  
οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε  
ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.  
152  
IV <sup>(31)</sup> Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; <sup>(32)</sup> <sup>q</sup> ἰδοὺ,  
(g) Mat. 26. 31, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος  
Mar. 14. 27. εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι  
ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. <sup>(33)</sup> ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα  
153  
X ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν <sup>r</sup> τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε·  
(r) 1 Th. 3. 3, 4. ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.  
1 Pe. 5. 9.  
Re. 7. 14.

(s) ch. 12. 23. XVII. <sup>s</sup> ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε

τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε· <sup>(2)</sup> <sup>t</sup> καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς. ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. <sup>(3)</sup> αὕτη δέ <sup>u</sup> ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. <sup>(4)</sup> ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· <sup>(5)</sup> καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. <sup>(6)</sup> Ἐφανερώσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ᾗσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. <sup>(7)</sup> νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν· <sup>(8)</sup> <sup>x</sup> ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξηήλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. <sup>(9)</sup> ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. <sup>(10)</sup> <sup>y</sup> καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστὶ, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. <sup>(11)</sup> <sup>z</sup> καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σε ἔρχομαι. <sup>a</sup> πάτερ ἄγιε, <sup>b</sup> τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, <sup>β</sup> οὓς <sup>δ</sup> δέδωκάς μοι, ἵνα <sup>c</sup> ὥσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς. <sup>(12)</sup> <sup>d</sup> ὅτε ἡμῶν μετ' αὐτῶν <sup>γ</sup> ἐν τῷ κόσμῳ, <sup>e</sup> ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. <sup>(13)</sup> νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. <sup>(14)</sup> ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. <sup>(15)</sup> οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. <sup>(16)</sup> ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. <sup>(17)</sup> ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. <sup>(18)</sup> καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. <sup>(19)</sup> καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ

(t) ch. 5. 27.  
Mat. 28. 18.

(u) 1 Jno. 5. 20.

(x) ver. 25;  
ch. 16. 27, 30.

(y) ch. 16. 15.

(z) ver. 21;  
ch. 10. 30.

(a) Ps. 22. 3;  
99. 5; 145. 17.

(b) 1 Pe. 1. 5.  
Jude 1.

(β) ᾧ, Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(c) Ro. 15. 5, 6.  
1 Co. 1. 10;

12. 12, &c.  
Ep. 4. 3, &c.

(d) ch. 18. 9.  
Ps. 109. 8.

(e) Ps. 12. 6;  
119. 152.  
Ep. 1. 13.  
1 Pe. 1. 22, 23.









(f) ver. 17. ἀγιάζω ἔμαντον, ἵνα <sup>f</sup> καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν  
 Tit. 2. 14. ἀληθείᾳ. <sup>(20)</sup> Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ  
 β) πιστευ- περὶ τῶν <sup>β</sup> πιστευσόντων" διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ.  
 όντων. <sup>(21)</sup> <sup>g</sup> ἵνα πάντες ἐν ὧσι· καθὼς σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ, καὶ γὰρ  
 Gb. Sch. Ln. Tf. ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν <sup>γ</sup> ἐν" ὧσιν· ἵνα <sup>h</sup> ὁ κόσμος  
 (g) ch. 10. 38; πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. <sup>(22)</sup> καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν  
 14. 10. ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς  
 1 Jno. 1. 3; ἐν ἐσμεν· <sup>(23)</sup> ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὧσι  
 3. 24. (γ) om. Ln. Tf. τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ  
 (Gb. 2). με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμέ ἡγάπη-  
 (h) Jno. 20. 31. σας. <sup>(24)</sup> <sup>i</sup> Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ  
 (i) ver. 5; ch. 12. ἐγὼ, κακεῖνοι ὧσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν  
 26; 14. 3. ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς  
 1 Th. 4. 17. κόσμου. <sup>(25)</sup> Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω,  
 154 ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέ-  
 III στείλας· <sup>(26)</sup> καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ  
 155 γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἡγόπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ,  
 X καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

XVIII. <sup>k</sup> ΤΑΥΤΑ εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν  
 156 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων,  
 157 ὅπου ᾗν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ  
 X αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> ἦδαι δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδὼς αὐτὸν, τὸν  
 158 τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν  
 I μαθητῶν αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> <sup>l</sup> ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν,  
 159 καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται  
 X ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. <sup>(4)</sup> Ἰησοῦς  
 (k) 28a. 15. 23. οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν  
 Mat. 26. 36. αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; <sup>(5)</sup> Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν  
 Mar. 14. 32. τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι.  
 Lu. 22. 39. Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδὼς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.  
 (l) Mat. 26. 47. <sup>(6)</sup> Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ  
 Mar. 14. 43. ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. <sup>(7)</sup> πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώ-  
 Lu. 22. 47. τησε, Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζω-  
 Ac. 1. 16. ραῖον. <sup>(8)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ  
 (m) ch. 17. 12. εἰμι. εἰ οὖν ἐμέ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· <sup>(9)</sup> <sup>m</sup> ἵνα  
 πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ



ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. <sup>(10)</sup> Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων 160  
I  
μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως (n) Mat. 26. 57.  
Mar. 14. 53.  
δούλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ 161  
I  
ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. <sup>(11)</sup> εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ (p) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιράν σου" εἰς τὴν θήκην. τὸ 162  
I  
ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;  
<sup>(12)</sup> <sup>n</sup> Ἡ οὖν σπείρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται (o) Lu. 3. 2.  
τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐ- 163  
X  
τὸν, <sup>(13)</sup> <sup>o</sup> καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἀνναν πρῶτον. ἦν (y) ἀποθα-  
νεῖν, Ln.  
[Gb. ∞].  
γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ 164  
IV  
ἐκείνου. <sup>(14)</sup> <sup>p</sup> ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰου- 165  
X  
δαίοις, ὅτι συμφέρεי ἓνα ἄνθρωπον ᾗ ἀπολέσθαι ὑπὲρ 166  
I  
τοῦ λαοῦ. <sup>(15)</sup> <sup>q</sup> Ἡκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, 167  
X  
καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς 168  
I  
τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηγήθη τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν 169  
X  
τοῦ ἀρχιερέως. <sup>(16)</sup> ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ (p) ch. 11. 50.  
ἐξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ (q) Mat. 26. 58.  
Mar. 14. 54.  
Lu. 22. 54.  
ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. 170  
I  
<sup>(17)</sup> λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ 171  
X  
σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει 172  
I  
ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. <sup>(18)</sup> Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ 173  
X  
ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ 174  
I  
ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἐστὼς καὶ (r) Mat. 26. 57.  
Mar. 14. 53.  
Lu. 22. 54.  
θερμαινόμενος. <sup>(19)</sup> Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰη- 175  
I  
σοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς 176  
I  
αὐτοῦ. <sup>(20)</sup> ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρῤῥησία 177  
I  
ἐλάλησα τῷ κόσμῳ. ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συνα- 178  
I  
γωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρ- 179  
I  
χονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. <sup>(21)</sup> Τί με ἐπε- 180  
I  
ρωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοτάς, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· 181  
I  
ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. <sup>(22)</sup> Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόν- 182  
I  
τος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ράπισμα τῷ 183  
I  
Ἰησοῦ, εἰπὼν, Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; <sup>(23)</sup> Ἀπε- 184  
I  
κρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον 185  
I  
περὶ τοῦ κακοῦ. εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; <sup>(24)</sup> <sup>r</sup> Ἀπέ- 186  
I  
στείλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν 187  
I  
ἀρχιερέα.







$\frac{175}{I}$

(25) <sup>2</sup> *Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ἐκείνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. (26) Λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὐδ' ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; (27) Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.*

$\frac{176}{I}$

(28) <sup>3</sup> *ἈΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. (29) ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; (30) Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.*

(2) Ac. 10. 28; 11. 3.

$\frac{177}{X}$

(31) *Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτείνειν οὐδένα·*

(4) Mat. 26. 2.

$\frac{178}{I}$

(32) *ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε ὁ σημαίνων ποῖῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. (33) Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-*

$\frac{179}{X}$

*δαίων; (34) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἐαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; (35) Ἀπε-*

*κρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας;*

(36) *Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασι-*

$\frac{180}{IV}$

*λειά ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. (37) Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ;*

$\frac{181}{X}$

*Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀλη-*

(1) Is. 55. 4. Ro. 1. 5; 3. 14.

$\frac{182}{IX}$

(38) *Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει*

(x) 1 Jno. 4. 6.

αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. <sup>(39)</sup> ἔστι  $\frac{183}{IV}$   
 δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα·  
 βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰου- <sup>(y)</sup> Ac. 3. 14.  $\frac{184}{I}$   
 δαίων; <sup>(40)</sup> γ' Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες,  
 Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἣν δὲ ὁ Βαραββᾶς <sup>β) add. καὶ ἥρχοντο πρὸς αὐτόν, Ln. Tf.</sup>  
 ληστής.

XIX. Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ  
 ἔμαστιγώσε. <sup>(2)</sup> καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον <sup>(z)</sup> Is. 53. 5.  $\frac{185}{IV}$   
 ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον  
 πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, <sup>(3)</sup> β) " καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ  
 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ραπίσματα.  
<sup>(4)</sup> Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς,  
 Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα ἄ γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδε-  
 μίαν αἰτίαν εὐρίσκω. <sup>(5)</sup> Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω,  
 φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν  
 ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. <sup>(6)</sup> Ὅτε οὖν  
 εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν  
 λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον. γ) " Λέγει αὐτοῖς ὁ  
 Πιλάτος, Δάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ  
 γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. <sup>(7)</sup> Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ  
 οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον  
 ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ  
 ἐποίησεν. <sup>(a)</sup> ch. 18. 38. <sup>(b)</sup> Le. 24. 16.  $\frac{186}{IX}$   
 $\frac{187}{IV}$   
 $\frac{188}{I}$   
 $\frac{189}{X}$   
 $\frac{190}{IX}$   
 $\frac{191}{X}$

<sup>(8)</sup> Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον,  
 μᾶλλον ἐφοβήθη, <sup>(9)</sup> καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον  
 πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἰ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς  
 ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. <sup>(10)</sup> λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πι-  
 λάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν  
 ἔχω σταυρώσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαί σε;  
<sup>(11)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν  
 κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ  
 παραδιδούς μέ σοι ἡ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. <sup>(12)</sup> Ἐκ τού-  
 του ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι  
 ἔκραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἰ φίλος  
 τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει  
 τῷ Καίσαρι. <sup>(13)</sup> Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας <sup>δ) τῶν λόγων τούτων, Ln. Tf. (Gb. ∞).</sup> τοῦτον τὸν





λόγον," ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ  
 βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ  
 δὲ Γαββαθᾶ· <sup>(14)</sup> ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, <sup>(β)</sup> ὥρα δὲ  
 ὥσεϊ" ἔκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς  
 ὑμῶν. <sup>(15)</sup> Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον  
 αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν  
 σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν  
 βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. <sup>(16)</sup> Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν  
 αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν <sup>γ</sup> καὶ ἀπήγαγον· <sup>(17)</sup> καὶ  
 βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, <sup>δ</sup> ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγό-  
 μενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ·  
<sup>(18)</sup> ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο  
 ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. <sup>(19)</sup> Ἐγραψε  
 δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ·  
 ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς  
 τῶν Ἰουδαίων. <sup>(20)</sup> Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέ-  
 γνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ  
 τόπος, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον  
 Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. <sup>(21)</sup> ἔλεγον οὖν τῷ  
 Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφῃ, Ὁ  
 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκείνος εἶπε, Βασι-  
 λεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. <sup>(22)</sup> Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ  
 γέγραφα, γέγραφα. <sup>(23)</sup> Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύ-  
 ρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίη-  
 σαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν  
 χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρῥαφος, <sup>ε</sup> ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαν-  
 τὸς δι' ὅλου. <sup>(24)</sup> <sup>ι</sup> εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχί-  
 σωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται·  
 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ  
 ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον  
 κλῆρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· <sup>(25)</sup> εἰστή-  
 κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,  
 καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,  
 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. <sup>(26)</sup> Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν  
 μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα <sup>κ</sup> ὃν ἠγάπα, λέγει

(β) ὦρα δὲ ὥσεϊ" ἔκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. (15) Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. (16) Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον· καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφῃ, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκείνος εἶπε, Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρῥαφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει



τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἰ Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. <sup>(27)</sup> *Εἶτα* <sup>(l)</sup> ch. 2. 4.  
λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης  
τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.  
<sup>(28)</sup> *Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέ- <sup>203</sup>  
<sup>IV</sup>  
λεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει, Διψῶ. <sup>(29)</sup> *Σκευός* <sup>(m)</sup> Ps. 69. 21.  
οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ, πλησάντες σπόγγον <sup>(n)</sup> Mat. 27. 48.  
ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ <sup>(o)</sup> ch. 17. 4.  
στόματι. <sup>(30)</sup> ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε,  
Ὁ Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, <sup>p</sup> παρέδωκε τὸ <sup>204</sup>  
<sup>I</sup>  
πνεῦμα. <sup>(p)</sup> Is. 53. 10.  
<sup>He. 2. 14.</sup>*

<sup>(31)</sup> Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ <sup>205</sup>  
τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ <sup>(q)</sup> De. 21. 23.  
μεγάλῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν  
Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.  
<sup>(32)</sup> ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέα-  
ξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ·  
<sup>(33)</sup> ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη  
τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· <sup>(34)</sup> ἀλλ' εἰς  
τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, <sup>(r)</sup> He. 9. 22,  
καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. <sup>(35)</sup> καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρ-  
τύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κάκεῖνος  
οἶδεν ὅτι ἀληθὴ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε. <sup>(36)</sup> *ἐγέ-* <sup>(s)</sup> Ex. 12. 46.  
<sup>Nu. 9. 12.</sup>  
νετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὅστούν οὐ  
συντριβήσεται αὐτοῦ. <sup>(37)</sup> *Καὶ* <sup>(t)</sup> Zec. 12. 10.  
λέγει, Ὁφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

<sup>(38)</sup> *ΜΕΤΑ* δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ <sup>206</sup>  
ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμ-  
μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα <sup>(u)</sup> ch. 12. 42.  
τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ  
ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(39)</sup> *ἦλθε* δὲ καὶ Νικόδημος ὁ <sup>207</sup>  
ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα <sup>X</sup>  
σμύρνης καὶ ἀλόης ὥσεὶ λίτρας ἑκατόν. <sup>(40)</sup> *ἔλαβον* οὖν <sup>208</sup>  
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, <sup>I</sup>  
καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ <sup>(x)</sup> ch. 3. 1, 2.  
τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐντα- <sup>(y)</sup> Mat. 27. 59.  
φιάζειν. <sup>(41)</sup> ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος, <sup>Ac. 5. 6.</sup>  
καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς







ἐτέθη. <sup>(42)</sup> ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

(x) Is. 53. 9.  
1 Co. 15. 4.

$\frac{209}{I}$

$\frac{210}{X}$

XX. ΤΗ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημερίου. <sup>(2)</sup> τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημερίου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. <sup>(3)</sup> α' Εἰσῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. <sup>(1)</sup> ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, <sup>(5)</sup> καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.

(a) Lu. 24. 12.

<sup>(6)</sup> ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, <sup>(7)</sup> καὶ <sup>b</sup> τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. <sup>(8)</sup> τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν. <sup>(9)</sup> οὐδέπω γὰρ <sup>c</sup> ᾗδειςαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. <sup>(10)</sup> ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. <sup>(11)</sup> d Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὥς οὖν ἔκλαιε, παρέκλυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, <sup>(12)</sup> καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(13)</sup> καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, <sup>e</sup> Ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. <sup>(14)</sup> e Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα· καὶ οὐκ ᾗδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι.

(c) Ps. 16. 10.  
Ac. 2. 25, &c.;  
13. 34, &c.

$\frac{211}{I}$

(d) Mar. 16. 5.

$\frac{212}{X}$

<sup>(15)</sup> λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθικας. <sup>f</sup> καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ. <sup>(16)</sup> Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, <sup>g</sup> Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, <sup>β)</sup> <sup>h</sup> Ῥαββουνί· ὃ λέγεται, διδάσκαλε. <sup>(17)</sup> h λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μή

(e) Mat. 28. 9.  
Mar. 16. 9.

(f) Ca. 3. 2, 4.

(g) Is. 43. 1.

β) add.

Ῥαββουνί.

Soh. Tf. [Ln.]

(h) Ps. 22. 23.

μου ἄπτου, οὕτω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου·  
<sup>i</sup> πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς,  
<sup>k</sup> Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν,  
<sup>l</sup> καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. <sup>(15)</sup> <sup>m</sup> Ἐρχεται Μαρία ἡ  
 Μαгдаληνὴ ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εἶώρακε  
 τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

<sup>(19)</sup> <sup>n</sup> Οὕσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν  
 σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ  
 μαθηταὶ <sup>β</sup> συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,  
 ἦλθεν ὁ Ἰησοὺς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐ-  
 τοῖς, Εἰρήνῃ ὑμῖν. <sup>(20)</sup> <sup>ο</sup> Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς  
 τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ  
 μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. <sup>(21)</sup> εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ  
 Ἰησοὺς πάλιν, Ἦ Εἰρήνῃ ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ  
 πατήρ, καὶ γὰρ <sup>a</sup> πέμπω ὑμᾶς. <sup>(22)</sup> Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνε-  
 φύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴ Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον.  
<sup>(23)</sup> <sup>s</sup> ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν  
 τινων κρατῆτε, κεκράτηνται. <sup>(24)</sup> Θωμᾶς δὲ, εἰς ἐκ τῶν  
 δώδεκα ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε  
 ἦλθεν ὁ Ἰησοὺς. <sup>(25)</sup> ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί,  
 Ἐώρακαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ  
 ἶδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ  
 βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ  
 βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ  
 πιστεύσω. <sup>(26)</sup> Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω  
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ  
 Ἰησοὺς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ  
 μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνῃ ὑμῖν. <sup>(27)</sup> Εἵτα λέγει τῷ  
 Θωμᾷ, Ἦ Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἶδε τὰς χεῖρας  
 μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν  
 μου· <sup>x</sup> καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. <sup>(28)</sup> Καὶ  
 ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ  
 Θεός μου. <sup>(29)</sup> <sup>y</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοὺς, Ὅτι εἶωράκας  
 με, Ἦ Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ  
 πιστεύσαντες.

<sup>(30)</sup> <sup>z</sup> Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ  
 Ἰησοὺς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γε-

(i) Ps. 22. 22.  
 Ro. 8. 29.  
 He. 2. 11.  
 (k) Ep. 1. 3, 17.  
 (l) Je. 31. 33;  
 32. 38.  
 He. 11. 16.  
 (m) Mar. 16.  
 9, 10.  
 (n) 1 Co. 15. 5.  
 β) om. Ln. Tf.  
 (Gb. -).  
 214  
 X  
 (o) Jno. 16. 20,  
 &c.  
 (p) ch. 14. 27.  
 (q) 2 Ti. 2. 2.  
 He. 3. 1.  
 215  
 VII  
 216  
 X  
 (r) Ac. 2. 4, &c.  
 (s) Mat. 16. 19.  
 217  
 IX  
 (t) Is. 26. 12.  
 (u) 1 Jno. 1. 1.  
 (x) 1 Ti. 1. 14.  
 218  
 X  
 (y) 1 Pe. 1. 8.  
 γ) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.





(α) Ro. 15. 4.  
1 Co. 10. 11.  
2 Ti. 3. 15, &c.

γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. <sup>(31)</sup> α ταῦτα δὲ γέγρα-  
πται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ  
υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ  
ὀνόματι αὐτοῦ.

219  
IX

XXI. META ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ  
Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·  
ἐφάνέρωσε δὲ οὕτως. <sup>(2)</sup> ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ  
Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ  
τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν  
μαθητῶν αὐτοῦ δύο. <sup>(3)</sup> λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος,  
Ἵπάγω ἀλιεύειν. Αἰέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ  
ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ <sup>β</sup> ἀνέβησαν" εἰς τὸ πλοῖον  
γ εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. <sup>(1)</sup> πρωΐας  
δὲ ἦδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· <sup>δ</sup> οὐ  
μέντοι ἦδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. <sup>(5)</sup> λέγει  
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε;  
Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὐ. <sup>(6)</sup> Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐβάλετε  
εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε.  
Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἐλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ  
τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. <sup>(7)</sup> <sup>δ</sup> λέγει οὖν ὁ μαθητὴς  
ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστι.  
Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν  
ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυ-  
τὸν εἰς τὴν θάλασσαν. <sup>(8)</sup> οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ  
πλοιαρίῳ ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς,  
ἀλλ' ὥς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον  
τῶν ἰχθύων. <sup>(9)</sup> Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέ-  
πουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον,  
καὶ ἄρτον. <sup>(10)</sup> λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ  
τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. <sup>(11)</sup> Ἀνέβη Σίμων Πέ-  
τρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων  
μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων,  
οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

β) ἐνέβη-  
σαν,  
Gb.Sch.Ln.Tf.  
γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. 2).

δ) ch. 20. 14.  
(e) Lu. 5. 4, 7.

220  
X

(d) ch. 13. 23.

221  
IX

222  
IX

(e) Ac. 10. 41.

223  
IX

224  
X

225  
IX

<sup>(12)</sup> Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς  
δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ;  
εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. <sup>(13)</sup> ε ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ



λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψάριον ὁμοίως. <sup>(14)</sup> <sup>f</sup> τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

226  
X

<sup>(15)</sup> <sup>g</sup> Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλείον τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἄρνία μου. <sup>(16)</sup> Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύ-

(f) Jno. 20,  
19, &c.

227  
IX

τερον, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, <sup>g</sup> Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. <sup>(17)</sup> Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων

228  
X

229  
IX

230  
X

Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; <sup>h</sup> Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, <sup>i</sup> Βόσκε τὰ πρόβατά μου. <sup>(18)</sup> <sup>k</sup> ἀμὴν ἀμὴν λέγω

231  
IX

232  
X

σοι, ὅτε ἡς νεώτερος, ἐζῶννυς σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, <sup>m</sup> καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. <sup>(19)</sup> Τοῦτο

(g) Is. 40. 11.  
Je. 3. 15.  
Ac. 20. 28.  
1 Pe. 5. 2, 4.

δὲ εἶπε, <sup>n</sup> σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι. <sup>(20)</sup> <sup>o</sup> Ἐπι-

(h) La. 3. 33.

(i) He. 13. 20.  
1 Pe. 2. 25.

(k) 2 Pe. 1. 14.

(l) Ac. 12. 3, 4.

(m) Ac. 21. 11.

(n) 2 Pe. 1. 14.

(o) ver. 7; 13.  
23.

στραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δεῖπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστίν ὁ παρα-

(p) Mat. 16.  
27, 28.

Re. 1. 7.

διδούς σε; <sup>(21)</sup> Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; <sup>(22)</sup> Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, <sup>p</sup> Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; σὺ ἀκο-

λούθει μοι. <sup>(23)</sup> Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, <sup>q</sup> Ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;

<sup>(24)</sup> ΟΥΤΟΣ ἐστίν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· <sup>r</sup> καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> <sup>r</sup> ἐστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, <sup>s</sup> οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.

(q) 3 Jno. 12.

(r) ch. 20. 30.

(s) Am. 7. 10.

<sup>β)</sup> Ἀμήν."

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.











# ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

(a) Lu. 1. 1., 4.

(b) Mar. 16.  
15, &c.

(c) Mat. 28.  
9, &c.  
Mar. 16. 12,  
&c.  
Lu. 24. 36,  
&c.  
Jno. 20. 26,  
&c.; 21. 12,  
&c.  
1 Co. 15. 3, &c.

(d) Lu. 24. 42.,  
49.  
Jno. 14. 26;  
15. 26.

(e) ch. 2. 4;  
11. 16; 19. 4.  
Mat. 3. 11.  
Mar. 1. 8.  
Lu. 3. 16.  
Jno. 1. 26.

(f) Ge. 49. 10.  
Is. 1. 26, 27;  
9. 6, 7.  
Je. 23. 5, 6.  
Zec. 9. 9, 10.  
Lu. 24. 21.

(g) μου,  
Ln. Tf.

(g) ch. 2. 2;  
4. 33; 6. 8;  
8. 5, &c.

(h) Mar. 16. 19.  
Lu. 24. 51.

ΤΟΝ μὲν <sup>a</sup> πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων  
ὃ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδά-  
σκειν, <sup>(2)</sup> ἄχρι <sup>b</sup> ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις  
διὰ Πνεύματος Ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. <sup>(3)</sup> <sup>c</sup> οἷς  
καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν  
πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὁπτανό-  
μενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ  
Θεοῦ. <sup>(4)</sup> <sup>d</sup> καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ  
Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν  
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου. <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> ὅτι Ἰωάν-  
νης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν  
Πνεύματι Ἁγίῳ, οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. <sup>(6)</sup> Οἱ  
μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, <sup>f</sup> Κύριε,  
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ  
Ἰσραὴλ; <sup>(7)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Οὐχ ὑμῶν ἐστι  
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ  
ἐξουσίᾳ. <sup>(8)</sup> <sup>g</sup> ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ  
Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε <sup>h</sup> μοι μάρτυρες  
ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμα-  
ρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. <sup>(9)</sup> <sup>h</sup> Καὶ ταῦτα εἰπὼν,  
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν  
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. <sup>(10)</sup> καὶ ὥς ἀτενίζοντες ἦσαν  
εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες  
δύο παρείστηκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήτι λευκῇ, <sup>(11)</sup> οἱ καὶ  
εἶπον, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς  
τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν  
εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθέασασθε  
αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. <sup>(12)</sup> Τότε ὑπέστρεψαν

εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

<sup>(18)</sup> Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἰάνεβησαν εἰς τὸ ὑπερφῶν οὗ <sup>(i)</sup> Mar. 14. 15. ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. <sup>(11)</sup> οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ <sup>(β)</sup> om. Gb. Ln. Tt. καὶ τῇ δεήσει, <sup>(γ)</sup> σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίας τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

<sup>(15)</sup> **ΚΑΙ** ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἡ μαθητῶν" εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων <sup>(γ)</sup> ἀδελφῶν, ἐπιτοαυτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν. <sup>(16)</sup> Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν <sup>(δ)</sup> ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν. <sup>(17)</sup> ὅτι <sup>(δ)</sup> om. Ln. Tt. <sup>(ε)</sup> κατηριθμημένος ἦν <sup>(ε)</sup> σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. <sup>(18)</sup> <sup>(ε)</sup> Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, <sup>(19)</sup> καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμὰ, τουτέστι χωρίον αἵματος. <sup>(20)</sup> <sup>(ε)</sup> γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, Καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ <sup>(θ)</sup> λάβοι ἕτερος. <sup>(21)</sup> Δεῖ οὖν τῶν <sup>(θ)</sup> λαβέτω, συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ὑμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, <sup>(22)</sup> ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. <sup>(23)</sup> Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβάν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ Ματθίαν. <sup>(24)</sup> καὶ προσευξάμενοι εἶπον, Σὺ Κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν <sup>(λ)</sup> τόπων, δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω <sup>(25)</sup> λαβεῖν τὸν <sup>(λ)</sup> κλῆρον" τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, <sup>(ρ)</sup> πορευ- <sup>(ρ)</sup> Mat. 26. 24. Jno. 17. 12.







(q) Pr. 16. 33. *θῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.* <sup>(26)</sup> q *Καὶ ἔδωκαν κλήρους*  
 β) αὐτοῖς, <sup>β)</sup> αὐτῶν," καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκα-  
 ληψάμενοι μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

(r) Ex. 34. 22. *Π. ΚΑΙ ἐν τῇ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς*  
 Le. 23. 14, &c.  
 De. 26. 2, &c.

*Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπιτοαντό.*  
<sup>(2)</sup> καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερο-  
 μένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ  
 ἦσαν καθήμενοι· <sup>(3)</sup> καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι  
 γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν,  
<sup>(4)</sup> s καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ  
 ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα  
 ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. <sup>(5)</sup> Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερου-  
 σαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παν-  
 τὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. <sup>(6)</sup> γενομένης δὲ τῆς  
 φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη· ὅτι  
 ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

<sup>(7)</sup> ἐξίσταντο δὲ γ) πάντες" καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες δ) πρὸς  
 ἀλλήλους," Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες  
 Γαλιλαῖοι; <sup>(8)</sup> καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ  
 διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, <sup>(9)</sup> Πάρθοι καὶ Μῆδοι  
 καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν,  
 Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,

<sup>(10)</sup> Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη  
 τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες  
 Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, <sup>(11)</sup> Κρήτες καὶ  
 Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις  
 γλώσσαις α) τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; <sup>(12)</sup> Ἐξίσταντο δὲ  
 πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί  
 ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; <sup>(13)</sup> Ἔτεροι δὲ ε) χλευάζοντες"  
 ἔλεγον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσὶ.

<sup>(14)</sup> Σταθεῖς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρε τὴν  
 φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰου-  
 δαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο  
 ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου.

<sup>(15)</sup> οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι  
 γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· <sup>(16)</sup> z ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ

(s) ch. 1. 5;  
 4. 31; 9. 17.  
 (t) ver. 5, 7.  
 ch. 10. 45; 19. 6.  
 Mar. 16. 17.  
 1 Co. 12. 10.  
 11; 14. 21, 22.

γ) om. Sch. Ln.  
 Tf. (Gb. →).  
 δ) om. Ln. Tf.

ς) διαχλευ-  
 άζοντες,  
 Gb. Sch. Ln. Tf.

(x) Joel 2. 28,  
 &c.

εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, <sup>(17)</sup> Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεὸς, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν <sup>β)</sup> ἐνύπνια <sup>β)</sup> ἐνυπνίοις, ἐνυπνιασθήσονται. <sup>(18)</sup> καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ <sup>γ)</sup> ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι. <sup>(19)</sup> καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. <sup>(20)</sup> ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῇ. <sup>(γ)</sup> Ro. 10. 13.

<sup>(21)</sup> γ καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου, <sup>(z)</sup> ch. 10. 38. σωθήσεται. <sup>(22)</sup> z <sup>α)</sup> Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς <sup>γ)</sup> ἔκδοτον λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ <sup>δ)</sup> χερσὶς, Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ <sup>Ln.Tf.(Gb.α).</sup> σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἶδατε, <sup>(23)</sup> τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ <sup>γ)</sup> ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπῆξαντες ἀνείλετε. <sup>(24)</sup> α <sup>δ)</sup> ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι <sup>δ)</sup> οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. <sup>(25)</sup> c <sup>ε)</sup> Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν, Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

<sup>(26)</sup> διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδιά μου, καὶ ἠγαλλίασατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. <sup>(27)</sup> ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς <sup>δ)</sup> ᾄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὁσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. <sup>δ)</sup> ᾄδην, <sup>Ln.Tf.(Gb.α).</sup>

<sup>(28)</sup> ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. <sup>(29)</sup> d <sup>ε)</sup> Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστίν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. <sup>(30)</sup> e <sup>ζ)</sup> προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς ὁσφύος αὐτοῦ <sup>ς)</sup> τὸ <sup>ζ)</sup> κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, <sup>(31)</sup> γ <sup>η)</sup> προῖδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστά-

β) ἐνυπνίοις,  
Gb, Sch, Ln, Tf.

(y) Ro. 10. 13.  
(z) ch. 10. 38.

γ) ἔκδοτον  
δ) χερσὶς,  
Ln.Tf.(Gb.α).

(a) ver. 32;  
ch. 3. 14, &c.;  
10. 40, &c.;  
17. 31.  
Ro. 4. 24;  
8. 11.  
1 Co. 6. 14;  
15. 15.  
2 Co. 4. 14.  
Gal. 1. 1.  
Ep. 1. 20.  
Col. 2. 12.  
1 Thes. 1. 10.  
He. 13. 20.  
(b) Ho. 13. 14.  
He. 2. 14.

(c) Ps. 16. 8,  
&c.  
(d) ᾄδην,  
Ln.Tf.(Gb.α).

(d) ch. 13. 36.  
1 Ki. 2. 10.  
(e) ch. 1. 16;  
13. 34.  
2 Sa. 23. 1, 2.  
1 Ch. 22. 10.  
Ps. 132. 11.

ς) om. Gb. Ln.  
Tf.

ζ) Ro. 1. 3, 4.  
(g) ch. 13. 34,  
&c.  
Ps. 16. 10.





β) om. Gb. Ln.  
Tf.

σεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη <sup>β)</sup> ἡ ψυχὴ αὐτοῦ" εἰς ἄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. <sup>(32)</sup> τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. <sup>(33)</sup> τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, <sup>γ)</sup> ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. <sup>(34)</sup> οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτὸς, <sup>δ)</sup> Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου. <sup>(35)</sup> ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. <sup>(36)</sup> Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

(h) ch. 10. 45.  
Tit. 3. 4, &c.

(i) Ps. 110. 1.

(k) Jno. 16.  
8, 9.

(l) ch. 9. 4..6;  
16. 29, 30.

γ) om. Ln. Tf.

(m) ch. 3. 25.  
Ge. 17. 7.  
Je. 32. 39, 40.

(n) ch. 10. 45;  
11. 5, &c.;  
14. 27;  
15. 3, &c.  
Ep. 2. 11, &c.;  
3. 5, &c.

(o) Joel 2. 32.

(p) Mat. 17. 17.  
Mar. 8. 38.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ±).

(q) Jno. 8. 31.

(r) ver. 46.  
ch. 20. 7, &c.

(s) Ro. 12. 12.  
Col. 4. 2.  
He. 10. 25.

(t) ch. 4. 32.

(u) ch. 4. 34,  
&c.

(z) ch. 20. 7.

<sup>(37)</sup> <sup>κ)</sup> Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, <sup>ι)</sup> Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί; <sup>(38)</sup> Πέτρος δὲ <sup>ν)</sup> ἔφη" πρὸς αὐτοὺς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. <sup>(39)</sup> <sup>μ)</sup> ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ <sup>ν)</sup> πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, <sup>ο)</sup> ὅσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. <sup>(40)</sup> Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει λέγων, <sup>ρ)</sup> Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. <sup>(41)</sup> Οἱ μὲν οὖν <sup>δ)</sup> ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὥσει τρισχίλιαι.

<sup>(42)</sup> <sup>ς)</sup> Ἦσαν δὲ <sup>q)</sup> προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ <sup>ρ)</sup> κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ <sup>ς)</sup> ταῖς προσευχαῖς. <sup>(43)</sup> ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεία διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. <sup>(44)</sup> <sup>ι)</sup> πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ, <sup>(45)</sup> καὶ τὰ <sup>ν)</sup> κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε· <sup>(46)</sup> <sup>z)</sup> καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, <sup>(47)</sup> αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον



τὸν λαόν. Ὁ δὲ <sup>γ</sup> κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους <sup>(y)</sup> ch. 13. 48.  
<sup>β</sup> καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ. <sup>β</sup> καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. Πέτρος δέ, Ln.

III. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος" καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἑννάτην. <sup>(2)</sup> καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. <sup>(3)</sup> ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἡρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. <sup>(4)</sup> ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. <sup>(5)</sup> Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. <sup>(6)</sup> εἶπε δὲ Πέτρος, Ἄργύριον καὶ χρυσίον οὐχ <sup>(z)</sup> Mat. 10. 9. ὑπάρχει μοι. <sup>a</sup> ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν <sup>b</sup> τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει. <sup>(7)</sup> Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ, <sup>(8)</sup> καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. <sup>(9)</sup> καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν. <sup>(10)</sup> ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

<sup>(11)</sup> Κρατοῦντος δὲ <sup>γ</sup> τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ" τὸν Πέτρον <sup>γ</sup> αὐτοῦ, καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἑκθαμβοί. <sup>(12)</sup> ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὥς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; <sup>(13)</sup> <sup>c</sup> ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἡρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. <sup>(14)</sup> <sup>d</sup> ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε, καὶ ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, <sup>(15)</sup> <sup>e</sup> τὸν δὲ ἀρχηγόν τῆς ζωῆς <sup>(e)</sup> ch. 2. 24.







ἀπεκτείνετε· ὃν ὁ Θεὸς ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς  
μάρτυρές ἐσμεν. <sup>(16)</sup> καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος  
αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἑστερέωσε τὸ  
ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν  
ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. <sup>(17)</sup> καὶ νῦν,  
ἀδελφοί, <sup>f</sup> οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ  
ἄρχοντες ὑμῶν· <sup>(18)</sup> ὁ δὲ Θεὸς ἅ προκατήγγειλε διὰ  
στόματος πάντων τῶν προφητῶν <sup>β</sup> αὐτοῦ παθεῖν τὸν  
Χριστὸν, ἐπλήρωσεν οὕτω. <sup>(19)</sup> μετανόησατε οὖν καὶ  
ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,  
ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ  
κυρίου, <sup>(20)</sup> καὶ ἀποστείλῃ τὸν <sup>γ</sup> προκεκηρυγμένον ὑμῖν  
Ἰησοῦν Χριστὸν, <sup>(21)</sup> ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι  
χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὃν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς  
διὰ στόματος <sup>δ</sup> πάντων ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ'  
αἰῶνος. <sup>(22)</sup> <sup>h</sup> Μωσῆς μὲν γὰρ <sup>ς</sup> πρὸς τοὺς πατέρας· εἶπεν,  
Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ  
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ  
πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. <sup>(23)</sup> ἔσται δὲ, πᾶσα  
ψυχὴ, ἣτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολο-  
θρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. <sup>(24)</sup> Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται  
ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ  
<sup>θ</sup> προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. <sup>(25)</sup> ὑμεῖς ἐστε  
υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς  
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ τῷ  
σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς  
γῆς. <sup>(26)</sup> Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα  
αὐτοῦ <sup>λ</sup> Ἰησοῦν, <sup>κ</sup> ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς,  
ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV. ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν,  
ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ  
καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, <sup>(2)</sup> διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν  
αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν  
ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· <sup>(3)</sup> καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς  
χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ  
ἐσπέρα ἤδη. <sup>(4)</sup> πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον

ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὥσει  
 χιλιάδες πέντε. <sup>(5)</sup> Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὐριον συναχθῆ-  
 ναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμ-  
 ματεῖς <sup>β)</sup> εἰς Ἰερουσαλήμ, <sup>(6)</sup> καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα <sup>β)</sup> ἐν,  
 καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι <sup>Ln.Tf.(G),c)</sup>  
 ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. <sup>(7)</sup> καὶ στήσαντες αὐτοὺς  
 ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ  
 ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; <sup>(5)</sup> Τότε Πέτρος πλη-  
 σθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἀρχοντες  
 τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ, <sup>(9)</sup> εἰ ἡμεῖς σή-  
 μερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς,  
 ἐν τίνι οὗτος σέσωσται. <sup>(10)</sup> <sup>m</sup> γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν <sup>(m)</sup> ch. 2. 24.  
 καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ  
 Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ  
 Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν  
 ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. <sup>(11)</sup> οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξου-  
 θενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς  
 κεφαλὴν γωνίας. <sup>(12)</sup> καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ  
 σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν  
 τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

<sup>(13)</sup> Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ  
 Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί  
 εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι  
 σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. <sup>(14)</sup> τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες  
 σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀν-  
 τεειπεῖν. <sup>(15)</sup> κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου  
 ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους, <sup>(16)</sup> λέγοντες, ° Τί  
 ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνω-  
 στὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν  
 Ἰερουσαλήμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.  
<sup>(17)</sup> ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, <sup>(p)</sup> Is. 30. 8  
 ὃ ἀπειλῇ <sup>p</sup> ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ  
 ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. <sup>(15)</sup> Καὶ καλέσαντες <sup>γ)</sup> om. Ln.  
 αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι  
 μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(19)</sup> <sup>q</sup> ὁ δὲ <sup>(q)</sup> ch. 5. 29.  
 Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον,  
 ° Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν

(n) Ps. 118. 22.  
 Is. 28. 16.  
 Mat. 1. 21;  
 21. 42.  
 Mar. 12. 10.  
 Lu. 20. 17.  
 Ro. 9. 33.  
 1 Pe. 2. 7.

(o) Jno. 11.  
 47, &c.

(p) Is. 30. 8  
 ..11.  
 Am. 2. 12.  
 γ) om. Ln.

(q) ch. 5. 29.

(r) 2 Co. 4. 2.  
 Gal. 1. 10.





(α) 1 Co. 9. 16, **μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε.** <sup>(20)</sup> οὐ <sup>ς</sup> δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, <sup>α</sup> εἶδομεν καὶ ἡκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. <sup>(21)</sup> Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσονται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαὸν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. <sup>(22)</sup> ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

<sup>(23)</sup> Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. <sup>(24)</sup> οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἶπον, **Ἐέσποτα, σὺ <sup>β</sup> ὁ Θεὸς** ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, <sup>(25)</sup> ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ τοῦ παιδός σου εἰπὼν, **Ἰνατί ἐφρῦάξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;** <sup>(26)</sup> παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. <sup>(27)</sup> Συνήχθησαν

γὰρ ἐπ' ἀληθείας <sup>γ</sup> ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου, Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, <sup>δ</sup> Ἡρώδης τε καὶ <sup>ε</sup> Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, <sup>(28)</sup> ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου <sup>ς</sup> προώρισε γενέσθαι. <sup>(29)</sup> καὶ τὰ νῦν,

<sup>α</sup> κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ <sup>β</sup> δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρήσιας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, <sup>(30)</sup> ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ

σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. <sup>(31)</sup> Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη

ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρήσιας.

<sup>(32)</sup> **ΤΟΥ** δὲ <sup>ς</sup> πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. <sup>(33)</sup> καὶ μεγάλη δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. <sup>(34)</sup> οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον,

(ε) ch. 2. 44, 45.

β) om. Ln. Tf.

(δ) 2 Ki. 19.

15, &c.

Ne. 9. 6.

Ps. 146. 5, 6.

Je. 32. 16, 17.

(u) Ps. 2. 1, &c.

γ) add. ἐν τῇ

πόλει ταύ-

τῇ, Gb. Sch.

Ln. Tf.

(x) Mat. 2. 3,

4, &c.

Lu. 13. 31;

23. 11.

(y) Mat. 27. 2,

&c.

(z) ch. 2. 23.

Ps. 76. 10.

1 Pe. 1. 20.

(a) Is. 37. 17,

&c.

(b) ch. 14. 3;

19. 8.

Ep. 6. 18, &c.

Phi. 1. 4.

1 Thes. 2. 2.

2 Ti. 1. 7, 8;

4. 16.



πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, <sup>(35)</sup> καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδото δὲ ἑκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.

<sup>(36)</sup> β' Ἰωσήφ" δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀπο- <sup>β)</sup> Ἰωσήφ, <sup>Ln.Tf.(Gb, ~)</sup> στόλων, ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, <sup>(37)</sup> ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρήμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

V. Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα, <sup>(2)</sup> καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. <sup>(3)</sup> εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, <sup>(d)</sup> 1 Thes. 4. 8. ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; <sup>(1)</sup> οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἔψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. <sup>(c)</sup> Ἀκούων δὲ <sup>(e)</sup> Ro. 8. 14. <sup>(f)</sup> Ps. 139. 4. Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε· καὶ <sup>(f)</sup> Ps. 64. 9. ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας <sup>(γ)</sup> ταῦτα. <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(6)</sup> ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. <sup>(7)</sup> Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. <sup>(8)</sup> ἀπεκρίθη δὲ αὕτῃ ὁ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπε, Ναί, τοσούτου. <sup>(9)</sup> Ὁ δὲ Πέτρος <sup>(δ)</sup> εἶπε" πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι <sup>(δ)</sup> om. Ln. Tf. συνεφωνήθη <sup>(g)</sup> Ps. 50. 18. ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε. <sup>(10)</sup> Ἐπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. <sup>(11)</sup> καὶ <sup>(h)</sup> ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, <sup>(h)</sup> ch. 2. 43. καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

<sup>(12)</sup> Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων <sup>(i)</sup> ἐγένετο σημεῖα <sup>(i)</sup> ch. 4. 30. καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν <sup>(j)</sup> He. 2. 4. ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· <sup>(13)</sup> <sup>(j)</sup> Jho. 12. 42. τῶν δὲ λοιπῶν











οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς  
(k) ch. 2. 47. ὁ λαός· <sup>(14)</sup> μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ  
(β) καὶ εἰς, κυρίῳ, <sup>k</sup> πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· <sup>(15)</sup> ὥστε <sup>β</sup> κατὰ  
Ln. τὰς πλατείας <sup>l</sup> ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ  
(γ) Mar. 16. κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ  
17, 18. σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὲς αὐτῶν. <sup>(16)</sup> συνήρχετο δὲ καὶ τὸ  
πλήθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ, φέροντες  
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων,  
οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

(17) Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ  
οὔσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου,  
(18) καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους,  
καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. <sup>(19)</sup> ἄγγελος δὲ  
κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,  
ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπε, <sup>(20)</sup> Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες  
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ <sup>m</sup> πάντα τὰ ῥήματα <sup>n</sup> τῆς  
(π) Jno. 6. 63, ζωῆς ταύτης. <sup>(21)</sup> Ἀκούσαντες δὲ εἰσηλθὼν ὑπὸ τὸν  
&c.; 17. 8. ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ  
ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον  
καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέ-  
στειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. <sup>(22)</sup> οἱ δὲ  
ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὔρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ-  
λακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, <sup>(23)</sup> λέγοντες, Ὅτι  
τὸ μὲν δεσμωτήριον εὔρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ  
γ) om. Gb. Sch. ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας <sup>γ</sup> ἔξω" ἐστῶτας πρὸ τῶν  
Ln. Tf. θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὔρομεν. <sup>(24)</sup> Ὡς  
δ) om. Ln. δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὃ τε <sup>δ</sup> ἱερεὺς καὶ ὁ"  
στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ  
αὐτῶν, τί αὖν γένοιτο τοῦτο. <sup>(25)</sup> παραγενόμενος δέ τις  
ζ) om. Gb. Sch. ἀπήγγειλεν αὐτοῖς <sup>ε</sup> λέγων, "Οτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς  
Ln. Tf. ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ  
διδάσκοντες τὸν λαόν. <sup>(26)</sup> Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς  
(o) Mat. 21. 26. σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας, <sup>o</sup> ἐφο-  
βοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. <sup>(27)</sup> ἀγαγόντες  
(p) ch. 4. 18, δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπρωτότησεν  
&c. αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, <sup>(28)</sup> <sup>p</sup> λέγων, <sup>θ</sup> Οὐ" παραγγελία παρηγ-  
(θ) om. Ln. Tf. γείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ  
(Gb. →).

ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν,  
 καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου  
 τούτου. <sup>(29) α</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι <sup>(q)</sup> ch. 4. 19.  
 εἶπον, ὦ Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. <sup>(30) σ</sup> <sup>(r)</sup> 1 Κί. 22. 14.  
 Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἡγείρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διε- <sup>(s)</sup> Da. 3. 16, &c.;  
 χειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. <sup>(31) τ</sup> τοῦτον ὁ Θεὸς <sup>(t)</sup> ch. 2. 24;  
 ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι <sup>(u)</sup> 3. 15.  
 μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. <sup>(32) υ</sup> καὶ <sup>(v)</sup> Lu. 24. 47.  
 ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ <sup>(w)</sup> He. 2. 10.  
 τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθα- <sup>(x)</sup> Jno. 15. 26,  
 χούσιν αὐτῷ. <sup>27.</sup>

(33) Οἱ δὲ ἀκούσαντες \* διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο (v) ch. 7. 54.  
ἀνελεῖν αὐτούς. (34) ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρι-  
σαῖος, ὀνόματι \* Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ (x) ch. 22. 3.  
τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω β<sup>(β)</sup> βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους" β<sup>(β)</sup> βραχὺ  
ποιῆσαι, (37) εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τοὺς ἀν-  
προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε θρώπους,  
πράσσειν. (36) πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θε- Ln.Tf.(Gb.∞).  
δᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν, ᾧ γ<sup>(γ)</sup> προσεκολλήθη" ἀρι- γ<sup>(γ)</sup> προσε-  
θμὸς ἀνδρῶν ὥσεί τετρακοσίων· ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες κλήθη,  
ὅσοι ἐπέθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. Ln.Tf.(Gb.∞).  
(37) μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς  
ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν  
ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεινος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέ-  
θοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. (38) καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν,  
ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἑάσατε αὐ- (y) Pr. 21. 30.  
τούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον Ln. 3. 37.  
τοῦτο, καταλυθήσεται· (39) εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, οὐ Mat. 15. 13.  
δύνασθε καταλῦσαι ὃ αὐτὸ, μήποτε καὶ Θεομάχοι εὔρε- (z) Job. 34. 29.  
θῇτε. (40) Ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι Is. 43. 13;  
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ δ<sup>(δ)</sup> αὐτούς,  
τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. (41) α<sup>(α)</sup> Οἱ Gb. Lu. Tf.  
μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνε- 5) om. Gb. Seh.  
δρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ὃ αὐτοῦ" κατηξιώθησαν Ln. Tf.  
ἀτιμασθῆναι· (42) πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' (α) Mat. 5. 10,  
οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι 11, 12.  
'Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Ro. 5. 3.  
Phi. 1. 29.  
Ja. 1. 2.  
1 Pe. 4. 13.





VI. ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. <sup>(2)</sup> προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακο-  
νεῖν τραπέζαις. <sup>(3)</sup> ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτά, πλήρεις Πνεύματος <sup>(β)</sup> Ἀγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. <sup>(4)</sup> ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσ-  
καρτερήσομεν. <sup>(5)</sup> Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος Ἀγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, <sup>(6)</sup> οὓς ἕστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. <sup>(7)</sup> καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠύξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

<sup>(γ)</sup> χάριτος, <sup>(δ)</sup> ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης <sup>(ε)</sup> πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. <sup>(6)</sup> ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ· <sup>(10)</sup> καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. <sup>(11)</sup> τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάβσημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. <sup>(12)</sup> Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάν-  
τες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, <sup>(13)</sup> ἕστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα <sup>(δ)</sup> βλάβσημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου <sup>(ε)</sup> τούτου καὶ τοῦ νόμου. <sup>(11)</sup> ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τούτον, <sup>(12)</sup> καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. <sup>(13)</sup> Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν

(b) 1 Ti. 5. 9, 16.

(c) 2 Ti. 2. 4.

(β) om. Gb. Ln. Tf.

(d) ch. 15. 22.

(e) ch. 8. 5, 26; 21. 8.

(f) Ac. 9. 17; 13. 3. 1 Ti. 4. 14; 5. 22. 2 Ti. 1. 6.

(γ) χάριτος, Gb. Sch. Ln. Tf.

(g) ch. 25. 7. Mat. 26. 59, &c.; 28. 12, &c.

(δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(ε) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(h) Ho. 3. 4. Jno. 4. 21. He. 7. 11, &c.; 8. 6, &c.; 9. 10.

ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὥσεί πρόσωπον ἀγγέλου.

VII. Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; <sup>(2)</sup> Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὥφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρᾶν, <sup>(3)</sup> καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. <sup>(4)</sup> Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαρρᾶν. <sup>\*</sup> κακείθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, <sup>†</sup> μετόκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. <sup>(5)</sup> <sup>m</sup> καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός. <sup>⁂</sup> καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. <sup>(6)</sup> <sup>o</sup> ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. <sup>(7)</sup> καὶ τὸ ἔθνος, <sup>ϕ</sup> ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Θεός. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. <sup>(8)</sup> <sup>p</sup> Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς. καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ. καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. <sup>(9)</sup> <sup>q</sup> καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον. <sup>⁂</sup> καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, <sup>(10)</sup> <sup>s</sup> καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἰγύπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>t</sup> ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη. καὶ οὐχ εὗρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. <sup>(12)</sup> <sup>u</sup> ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σίτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. <sup>(13)</sup> <sup>z</sup> καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. <sup>(14)</sup> <sup>y</sup> ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα <sup>(i)</sup> Ge. 12. 1, &c. <sup>(k)</sup> Ge. 11. 32. <sup>(l)</sup> Ge. 12. 4, 5. <sup>(m)</sup> Ge. 23. 2, &c. He. 11. 8, 9. <sup>(n)</sup> Ge. 12. 7; 13. 14, &c.; 15. 18; 17. 8; 26. 2, &c.; 28. 13. Ex. 6. 8. <sup>(o)</sup> Ge. 15. 13, &c. <sup>(p)</sup> Ge. 17. 9, &c.; 21. 4. Jno. 7. 22. Ro. 4. 11. <sup>(q)</sup> Ge. 37. 3, &c. <sup>(r)</sup> Ge. 39. 1, &c.; 49. 22. <sup>(s)</sup> Ge. 41. 37, &c. Ps. 105. 17, &c. <sup>(t)</sup> Ge. 41. 54, &c. Ps. 105. 16. <sup>(u)</sup> Ge. 42. 1. <sup>(x)</sup> Ge. 45. 3. <sup>(y)</sup> Ge. 46. 27. De. 10. 22.







β) om. Gb. Sch. αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν <sup>β)</sup> αὐτοῦ, ἐν  
 Ln. Tf. ψυχαῖς ἐβδομηκονταπέντε. <sup>(15)</sup> <sup>ε</sup> κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς  
 (z) Ge. 46. 5; Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν·  
 49. 33. <sup>(16)</sup> <sup>α</sup> καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ  
 (a) Ge. 47. 30; μνήματι ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου, παρὰ τῶν  
 50. 13; 23. 16; υἱῶν Ἐμμὸρ <sup>γ)</sup> τοῦ Συχέμ. <sup>(17)</sup> <sup>β</sup> Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρό-  
 33. 19. νος τῆς ἐπαγγελίας ἧς <sup>δ)</sup> ὥμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ,  
 Jos. 24. 32. ἡῦξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, <sup>(18)</sup> ἄχρις οὗ  
 γ) τοῦ ἐν ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, <sup>ς)</sup> ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.  
 Συχέμ, Ln. <sup>(19)</sup> οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς  
 δ) ὡμολό- πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ  
 γησεν, μὴ ζωογονεῖσθαι. <sup>(20)</sup> <sup>ε</sup> Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς,  
 Ln. Tf. (Gb. c.). καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ  
 ζ) add. ἐπ' οἴκῳ τοῦ πατρὸς <sup>η)</sup> αὐτοῦ. <sup>(21)</sup> <sup>δ</sup> ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνεί-  
 Αἴγυπτον, λετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνθρέψατο αὐτὸν  
 Ln. Ex. 1. 7, &c. ἐαυτῇ εἰς υἱόν. <sup>(22)</sup> καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ  
 (c) Ex. 2. 2. Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις <sup>θ)</sup> ἰ.  
 He. 11. 23. <sup>(23)</sup> Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος,  
 η) om. Gb. Sch. ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελ-  
 Ln. Tf. φους αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. <sup>(24)</sup> <sup>ε</sup> καὶ ἰδὼν τινα ἀδι-  
 (d) Ex. 2. 3, &c. κούμενον, ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπο-  
 He. 11. 24. νουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. <sup>(25)</sup> ἐνόμιζε δὲ συνιέναι  
 θ) add. αὐτῷ, τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδω-  
 Gb. Sch. Ln. Tf. σιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. <sup>(26)</sup> <sup>ς</sup> τῇ τε ἐπι-  
 (z) Ex. 2. 11, ούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν  
 &c. αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς·  
 (f) Ex. 2. 13. ἵνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; <sup>(27)</sup> Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον,  
 ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ  
 (g) Ex. 3. 2, &c. δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; <sup>(28)</sup> μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν  
 τρόπον ἀνείλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; <sup>(29)</sup> Ἐφυγε δὲ  
 Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ  
 Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. <sup>(30)</sup> <sup>ς</sup> Καὶ πληρωθέντων  
 ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους  
 λ) om. Ln. Tf. Σινᾶ ἄγγελος <sup>λ)</sup> κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. <sup>(31)</sup> ὁ δὲ  
 (Gb. →). Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ  
 ν) om. Ln. Tf. αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου <sup>ν)</sup> πρὸς αὐτὸν,  
 (Gb. →). <sup>(32)</sup> Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ

β) ὁ Θεὸς" Ἰσαὰκ καὶ γ) ὁ Θεὸς" Ἰακώβ. "Εντρομος δὲ β) om. Ln. Tf.  
γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. <sup>(33)</sup> εἶπε δὲ γ) om. Ln. Tf.  
αὐτῷ ὁ κύριος, Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ  
τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. <sup>(31)</sup> ἰδὼν εἶδον τὴν  
κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγ-  
μοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ  
νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. <sup>(35)</sup> Τοῦτον τὸν  
Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν  
ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἄρχοντα καὶ  
λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος  
αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. <sup>(36)</sup> ὁ οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιή-  
σας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτου καὶ ἐν ἐρυθρᾷ  
θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. <sup>(37)</sup> Ὁ  
ὄτις ἐστίν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,  
Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει δ) κύριος" ὁ Θεὸς ε) ὑμῶν" ἐκ  
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. θ) αὐτοῦ ἀκούσεσθε. <sup>(38)</sup> Ὁ οὗτος  
ἐστίν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ  
τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ  
καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, κ) ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι  
ἡμῖν. <sup>(39)</sup> ὁ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες  
ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, μ) καὶ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις  
αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, <sup>(40)</sup> α) εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν, Ποίησον  
ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς  
οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν  
τί γέγονεν αὐτῷ. <sup>(41)</sup> Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις  
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδῶλῳ, καὶ εὐφραί-  
νοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. <sup>(42)</sup> ο) Ἐστρεψε  
δὲ ὁ Θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ  
τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν,  
Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαρά-  
κοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; <sup>(43)</sup> π) καὶ ἀνελάβετε  
τὴν σκηνὴν τοῦ Μολοχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ λ) ὑμῶν"  
Ῥεμφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·  
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. <sup>(44)</sup> ς) Ἡ σκηνὴ  
τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,  
καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν  
κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐωράκει. <sup>(45)</sup> ς) ἦν καὶ εἰσῆγαγον διαδε- (ρ) Jos. 3. 14.

(h) Ex. 15. 1,

&c.

Jos. 3. 1, &c.

Ps. 78. 13.

(i) ch. 3. 22.

De. 18. 15, 18.

δ) om. Ln. Tf.

(Gl. →).

ς) om. Gl. Sch.

Ln. Tf.

θ) om. Ln. Tf.

(Gl. →).

(k) Ne. 9. 13,

14.

Ro. 3. 1, &c.

1 Pe. 4. 11.

(l) Ne. 9. 16,

&c.

Exe. 20. 13.

(m) Ex. 14. 11,

12; 16. 3;

17. 3.

Nu. 11. 4, &c.;

14. 2, &c.;

21. 5.

(n) Ex. 32. 1.

(o) Ps. 81. 11,

12.

Je. 19. 13.

Am. 5. 25.

(p) Le. 18. 24.

λ) om. Ln. Tf.

(q) Ex. 25. 40.

He. 8. 5.





ξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ· <sup>(16)</sup> ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡγήσατο εὐρεῖν σκῆνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. <sup>(17)</sup> Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. <sup>(18)</sup> Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις <sup>(β)</sup> ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, <sup>(49)</sup> «Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; <sup>(50)</sup> οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;

<sup>(51)</sup> Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς αἰὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὥς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. <sup>(52)</sup> τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότης καὶ φονεῖς γεγέννησθε. <sup>(53)</sup> οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. <sup>(54)</sup> Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. <sup>(55)</sup> Ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, <sup>(56)</sup> καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ. <sup>(57)</sup> Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. <sup>(58)</sup> καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. <sup>(59)</sup> καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. <sup>(60)</sup> Θεὸς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

(f) ch. 22. 20.

VIII. <sup>f</sup> Σαῦλος δὲ ἦν συννευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμα-



ρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. <sup>(2)</sup> συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. <sup>(3) g</sup> Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν. <sup>(1) h</sup> οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

(g) ch. 22. 4;  
26. 10, 11.  
1 Co. 15. 9.  
Gal. 1. 13.  
Phi. 3. 6.  
1 Ti. 1. 13.  
(h) ch. 9. 19;  
14. 5, 7.  
Mat. 10. 23.

<sup>(5)</sup> ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. <sup>(6)</sup> προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. <sup>(7) i</sup> πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βόωντα μεγάλη φωνῇ ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἑθεραπεύθησαν. <sup>(8)</sup> καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. <sup>(9) k</sup> Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προὔπῃρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. <sup>(10) ς</sup> προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ <sup>(11) "</sup> μεγάλη. <sup>(12)</sup> Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέσαι αὐτούς. <sup>(13) σ</sup> Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. <sup>(14)</sup> ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. <sup>(15)</sup> Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην. <sup>(16)</sup> οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα Ἅγιον. <sup>(17) m</sup> οὕτω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(18)</sup> τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον. <sup>(19)</sup> Ὁ αἰσάμενος δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, λέγων, Δότε καμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην,

(i) Mat. 4. 24;  
11. 5.

(k) ch. 13. 6,  
&c.; 16. 16,  
&c.  
Le. 20. 6.  
Re. 13. 13, &c.

(l) add. κα-  
λουμένην,  
(h, Sch. Iu. Tf.

(l) ver. 1.

(m) ch. 19. 6.

(n) ἰδὼν,  
(h, Sch. Iu. Tf.







ἵνα <sup>Ϟ</sup> ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον.  
<sup>(20)</sup> Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Το ἀργύριόν σου σὺν σοὶ  
εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ  
χρημάτων κτᾶσθαι. <sup>(21)</sup> οὐκ ἔστι σοι μερίς οὐδὲ κλῆρος  
ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεία  
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(22)</sup> μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας  
<sup>β</sup> Κυρίου, σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ <sup>β</sup> Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθή-  
σεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. <sup>(23)</sup> οἱ εἰς γὰρ χολὴν  
πικρίας <sup>ρ</sup> καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. <sup>(24)</sup> Ἀπο-  
κριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς  
τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ ὧν εἰρήκατε.  
<sup>(25)</sup> Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν  
λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, πολλὰς  
τε κόμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.  
<sup>(26)</sup> Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέ-  
γων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν  
ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν·  
αὕτη ἐστὶν ἔρημος. <sup>(27)</sup> καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ,  
ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασι-  
λίσσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς  
ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, <sup>(28)</sup> ἦν τε ὑπο-  
στρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ  
ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. <sup>(29)</sup> <sup>ρ</sup> εἶπε δὲ τὸ  
πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολληθήτι τῷ ἅρ-  
ματι τούτῳ. <sup>(30)</sup> Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν  
αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν,  
Ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; <sup>(31)</sup> Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς  
γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσέ  
τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. <sup>(32)</sup> <sup>ρ</sup> ἡ δὲ  
περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, Ὡς πρό-  
βατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὥς ἄμνός ἐναντίον τοῦ  
κείροντος αὐτὸν ἄφρωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα  
αὐτοῦ. <sup>(33)</sup> ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη,  
τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἶρεται ἀπὸ  
τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. <sup>(34)</sup> Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ  
Φιλίππῳ εἶπε, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει  
τοῦτο; περὶ ἐαυτοῦ, ἢ περὶ ἐτέρου τινός; <sup>(35)</sup> Ἀνοίξας

(21) 2 Ti. 2. 25,  
&c.

β) Κυρίου,  
In. Tf.  
(Gb. ∞).

(ρ) He. 12. 15.

(ρ) Pr. 5. 22.

(ρ) ch. 10. 19;  
11. 12; 13. 2;  
16. 6, 7.  
1 Ti. 4. 1.

(ρ) Is. 53. 7,  
&c.

δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. <sup>(36)</sup> ὥς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; <sup>(37)</sup> β) Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, ὁ Εἰ πιστεύεις ὁ ἐξ ὅλης β) om. Gb. Sel. Lu. Tf. τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. <sup>(38)</sup> Καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἄρμα. καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. <sup>(39)</sup> ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, ὁ Πνεῦμα Κυρίου ἤρπασε τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ὁ ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. <sup>(40)</sup> Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

(a) Mat. 28. 19. Mar. 16. 16.  
(t) Ro. 10. 10.  
(u) Mat. 3. 16. Mar. 1. 10.  
(x) 1 Ki. 18. 12. Eze. 3. 12, &c.; 8. 3; 11. 24.  
(y) ch. 13. 52. Ro. 5. 2; 15. 10, 11.

IX. ὁ ΔΕ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, <sup>(2)</sup> ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως εἰάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ. <sup>(3)</sup> α) ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· <sup>(4)</sup> καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, ὁ τί με διώκεις; <sup>(5)</sup> Εἶπε δὲ, Τίς εἰ, κύριε; ὁ δὲ γ) κύριος εἶπεν, ὁ Εγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· δ) ε) σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζεις. <sup>(6)</sup> Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; Καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀνάστηθι, καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. <sup>(7)</sup> δ) Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐννεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. <sup>(8)</sup> ἡγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεφγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. <sup>(9)</sup> καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. <sup>(10)</sup> ε) Ἦν δὲ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας,

(z) ch. 26. 10. Gal. 1. 13. 1 Ti. 1. 13.  
(a) ch. 22. 6. &c.; 26. 12. 1 Co. 15. 8. 2 Co. 12. 2.  
(b) Is. 63. 9. Zec. 2. 8. Mat. 10. 40; 25. 40.  
(γ) om. Lu. Tf. (Gb. 1).  
(δ) ἀλλὰ ἀνάστηθι, Gb. Sch. Lu. Tf.  
(e) Job 9. 4. Ps. 2. 12. Is. 45. 9.  
(d) ch. 22. 9; 26. 13.











καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ, κύριε. <sup>(11)</sup> Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, <sup>(12)</sup> Ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, <sup>(13)</sup> καὶ εἶδεν <sup>(8)</sup> ἐν ὁράματι" ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. <sup>(14)</sup> Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ. <sup>(15)</sup> καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δηῖσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. <sup>(16)</sup> Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱὼν τε Ἰσραὴλ. <sup>(17)</sup> ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

<sup>(17)</sup> <sup>f</sup> Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἦρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς Πνεύματος Ἁγίου. <sup>(18)</sup> <sup>g</sup> Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὥσεϊ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε <sup>h</sup> παραχρῆμα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, <sup>(19)</sup> καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν.

<sup>(20)</sup> <sup>δ</sup> <sup>om.</sup> Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. <sup>(21)</sup> <sup>ε</sup> καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. <sup>(22)</sup> ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

<sup>(23)</sup> Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. <sup>(24)</sup> ὥς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. <sup>(25)</sup> ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. <sup>(26)</sup> λαβόντες δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθήκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

(β) om. Lu. Tf.

(ε) ch. 7. 59;  
22. 16.  
Ro. 10. 12.  
2 Ti. 2. 22.

(f) ch. 8. 17;  
22. 12.  
Lu. 2. 11.

(g) 2 Co. 3. 14,  
&c.

(γ) om. Gb. Lu.  
Tf.

(δ) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

(h) ch. 26. 19.  
Gal. 1. 14.

(ζ) τὸν Ἰη-  
σοῦν,  
Gb. Sch. Lu. Tf.

(ι) 2 Co. 11. 32,  
33.

(k) Gal. 1. 18.

ραγευόμενος δὲ <sup>β)</sup> ὁ Σαῦλος" εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπειράτο <sup>β)</sup> om. Gb. Sch. κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, <sup>Ln. Tf.</sup>  
 μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. <sup>(27)</sup> Βαρνάβας δὲ ἐπι-  
 λαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ  
 διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ <sup>1</sup> εἶδε τὸν Κύριον, καὶ <sup>(1)</sup> 1 Co. 1. 8.  
 ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρήσια-  
 σατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. <sup>(28)</sup> καὶ ἦν μετ' αὐτῶν  
 εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ  
 παρρήσιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου <sup>γ)</sup> om. Ln. Tf. Ἰησοῦ,"  
<sup>(29)</sup> m ἐλάλει τε καὶ συνεζῆτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ <sup>(m)</sup> ch. 22. 17, &c.  
 δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν. <sup>(30)</sup> ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελ- <sup>(n)</sup> ch. 11. 25.  
 φοὶ <sup>n</sup> κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν <sup>Gal. 1. 21, &c.</sup>  
 αὐτὸν εἰς Ταρσόν. <sup>(31)</sup> δ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης <sup>δ)</sup> ἡ μὲν  
 τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρή- <sup>οὖν ἐκκλη-</sup>  
 νην, οἰκοδομούμεναι <sup>ο</sup> καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ <sup>σία...εἰχεν</sup>  
 Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος <sup>εἰρ. οἰκοδο-</sup>  
 ἐπληθύνοντο." <sup>μουμένη</sup>  
<sup>καὶ πορευ-</sup>  
<sup>ομένη...ἐπ-</sup>  
<sup>ληθύνετο.</sup>  
<sup>Ln. Tf.</sup>

<sup>(32)</sup> ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, <sup>(o)</sup> Ps. 111. 10.  
 κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδ- <sup>Pr. 14. 26.</sup>  
 δαν. <sup>(33)</sup> εὑρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ <sup>2 Co. 7. 1.</sup>  
 ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶββάτῳ, ὃς ἦν παραλε-  
 λυμένος. <sup>(34)</sup> καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰαταί σε  
 Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ.  
 Καὶ εὐθέως ἀνέστη· <sup>(35)</sup> καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι-  
 κοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν  
 ἐπὶ τὸν κύριον.

<sup>(36)</sup> Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἡ  
 διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγα-  
 θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει· <sup>(37)</sup> ἐγένετο δὲ ἐν  
 ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν·  
 λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῷῳ. <sup>(38)</sup> ἐγγὺς δὲ  
 οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι  
 Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς <sup>ς)</sup> μὴ οκνή-  
 αὐτὸν, παρακαλοῦντες <sup>ς)</sup> μὴ ὀκνήσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν." <sup>σης διελ-</sup>  
<sup>(39)</sup> ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενο- <sup>θεῖν ἕως</sup>  
 μενον ἀνῆγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ <sup>ἡμῶν,</sup>  
<sup>Ln. Tf.</sup>





πάσαι αἱ χῆραι κλαίονσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας  
(p) 1 Kι. 17. καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὐσα ἢ Δορκάς. <sup>(40)</sup> p ἐκ-  
19, &c. βαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὸς τὰ γόνατα προσ-  
2 Kι. 4. 32, ἤψατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθα, &c.  
&c. ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ  
ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. <sup>(41)</sup> δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα,  
ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς  
χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. <sup>(42)</sup> γνωστὸν δὲ ἐγένε-  
νετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ  
τὸν Κύριον. <sup>(43)</sup> ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι αὐτὸν  
ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

(p) om. Gb. Ln.  
Tf.

Χ. ἈΝΗΡ δέ τις <sup>β)</sup> ἦν" ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι  
Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης  
Ἰταλικῆς, <sup>(2)</sup> εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν  
παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ  
λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός· <sup>(3)</sup> εἶδεν ἐν ὁρά-  
ματι φανερώς, ὥσπερ ὦραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον  
τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ,  
Κορνήλιε. <sup>(4)</sup> Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμβοστος γενό-  
μενος εἶπε, Τί ἐστὶ, κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ, <sup>q</sup> Αἰ προσ-  
ευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημό-  
συνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(5)</sup> καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην  
ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος·  
(r) ch. 9. 43. <sup>(6)</sup> οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, <sup>δ)</sup> ἐστὶν  
οἰκία παρὰ θάλασσαν· <sup>γ)</sup> οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ  
ποιεῖν." <sup>(7)</sup> Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν <sup>δ)</sup> τῷ  
Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρα-  
τιώτην εὐσεβῇ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, <sup>(8)</sup> καὶ ἐξ-  
ηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν  
Ἰόππην. <sup>(9)</sup> Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ  
τῇ πόλει ἐγγιζόντων, <sup>t</sup> ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσ-  
εὔξασθαι, περὶ ὦραν ἔκτην. <sup>(10)</sup> ἐγένετο δὲ πρόσπεινος,  
καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων,  
<sup>ς)</sup> ἐπέπεσεν" ἐπ' αὐτὸν ἑκστασις, <sup>(11)</sup> " καὶ θεωρεῖ τὸν  
οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον <sup>θ)</sup> ἐπ' αὐτὸν" σκευὸς  
τι ὥς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς <sup>λ)</sup> δεδεμένον,

(q) Ps. 141. 1.  
Mal. 3. 16.  
He. 12. 10.

(r) ch. 9. 43.  
γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(s) ch. 11. 14.  
δ) αὐτῷ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(t) ch. 11. 5.

ς) ἐγένετο,  
Ln. Tf.  
(Gb. c.).

(u) ch. 7. 56.  
Re. 19. 11.

θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

λ) om. Ln. Tf.  
(Gb. c.).



καὶ" καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· <sup>(12)</sup> ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς <sup>β)</sup> καὶ τὰ θηρία" καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ <sup>β) om. Ln. Tf. (Gb. =).</sup> πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(13)</sup> καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν, Ἀναστὰς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. <sup>(14)</sup> Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, Μηδαμῶς, κύριε· \* ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν <sup>(x) Le. 11. 2, &c.: 20. 25. De. 14. 3, &c. Eze. 4. 14.</sup> ἢ ἀκάθαρτον. <sup>(15)</sup> Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν, Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοῖνον. <sup>(16)</sup> Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ γ' <sup>γ) εὐθὺς, Ln. Tf.</sup> πάλιν" ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

<sup>(17)</sup> Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδε, καὶ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· <sup>(18)</sup> καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. <sup>(19)</sup> Τοῦ δὲ Πέτρου <sup>δ) ἐνθυμουμένου, μνουμένου, Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> περὶ τοῦ ὁράματος, <sup>ε)</sup> εἶπεν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, Ἴδου, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσίν σε· <sup>(20) z</sup> ἀλλὰ ἀναστὰς κατὰβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. <sup>(21)</sup> Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας <sup>ς)</sup> τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, <sup>ζ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> εἶπεν, Ἴδου, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; <sup>(22)</sup> οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, <sup>α)</sup> μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου, μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. <sup>(23)</sup> Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον <sup>θ)</sup> ὁ Πέτρος" ἐξῆλθε σὺν αὐ- <sup>θ) ἀναστὰς, Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> τοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. <sup>(24)</sup> καὶ τῇ ἐπαύριον <sup>λ)</sup> εἰσῆλθον" εἰς τὴν <sup>λ) εἰσῆλθεν, Ln. Tf.</sup> Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.

<sup>(25)</sup> Ὡς δὲ ἐγένετο εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. <sup>(b) ch. 14. 11.. 15. Is. 42. 8; 48. 11. Re. 19. 10. (c) Jno. 4. 9.</sup> <sup>(26)</sup> ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε λέγων, Ἀνάστηθι· καγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. <sup>(27)</sup> Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας πολλοὺς, <sup>(28) c</sup> ἔφη τε πρὸς







(d) ch. 11. 2, &c. αὐτοὺς, <sup>d</sup> Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. <sup>(29)</sup> διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; <sup>(30)</sup> Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην <sup>b</sup> νηστεύων, καὶ <sup>c</sup> τὴν ἐννάτην <sup>d</sup> ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἕστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, <sup>(31)</sup> καὶ φησι, Κορνήλιε, <sup>e</sup> εἰσκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(32)</sup> πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν <sup>d</sup> ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι." <sup>(33)</sup> Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. <sup>f</sup> νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ <sup>e</sup> Θεοῦ."

(34) <sup>h</sup> Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός, <sup>(35)</sup> <sup>i</sup> ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, <sup>k</sup> δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. <sup>(36)</sup> τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτός ἐστι πάντων κύριος. <sup>(37)</sup> <sup>l</sup> ὑμεῖς οἴδατε τὸ γεγόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης. <sup>(38)</sup> <sup>m</sup> Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ δυνάμει, <sup>n</sup> ὃς διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. <sup>(39)</sup> καὶ ἡμεῖς <sup>o</sup> ἐσμεν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ· ὃν ἀνείλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. <sup>(40)</sup> <sup>p</sup> τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῇ γενέσθαι. <sup>(41)</sup> <sup>q</sup> οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. <sup>(42)</sup> <sup>r</sup> καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ

(β) om. Ln. Tt.

(γ) om. Ln.  
(Gb. →).

(e) ch. 1. 10.  
Mat. 28. 3.  
(f) Da. 10. 12.  
He. 6. 10.

(δ) om. Ln.  
(Gb. →).

(g) De. 5. 27.

(ς) κυρίου,  
Ln. (Gb. ∞).

(k) De. 10. 17.  
2 Ch. 19. 7.  
Job 34. 19.  
Ro. 2. 11.  
Gal. 2. 6.  
Ep. 6. 9.  
Col. 3. 25.  
1 Pe. 1. 17.

(i) ch. 15. 7-9.  
Ro. 3. 29;  
10. 12, &c.

(k) Ge. 4. 7.  
He. 11. 4-6.

(l) Lu. 4. 14.

(m) Lu. 4. 18.  
He. 1. 9.

(n) Mat. 12. 15.  
Jno. 3. 2.  
1 Jno. 3. 8.

(θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tt.

(o) ch. 2. 24.  
Mat. 28. 1, &c.

(p) ch. 13. 31.  
Jno. 14. 22;  
20. 1, &c.;  
21. 1, &c.

(q) ch. 17. 31.  
Ro. 14. 10.  
2 Co. 5. 10.

διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. <sup>(43)</sup> \* τούτῳ πάντες οἱ <sup>(r)</sup> ch. 15. 9. Je. 31. 34. Mi. 7. 18. προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. <sup>(44)</sup> \* Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. <sup>(45)</sup> καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνήλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. <sup>(46)</sup> ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος, <sup>(47)</sup> \* Μήτι τὸ ὕδωρ κωλύσαι. <sup>(s)</sup> ch. 15. 8. <sup>(t)</sup> ch. 2. 38; 8. 16. Ro. 6. 3. Gal. 3. 27. δύναται τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς; <sup>(48)</sup> \* προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι <sup>(β)</sup> τοῦ Κυ- <sup>(β)</sup> Ἰησοῦ Χριστοῦ, τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. <sup>(y)</sup> Jno. 16. 13. Ln. (Gb. ~).

XI. \* **ΗΚΟΥΣΑΝ** δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. <sup>(2)</sup> καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, <sup>(3)</sup> διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, <sup>(u)</sup> ch. 10. 23, 25. Gal. 2. 12. λέγοντες, \* Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. <sup>(4)</sup> Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξέτιθέτο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, <sup>(5)</sup> \* Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει <sup>(x)</sup> ch. 10. 9, &c. Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ. <sup>(6)</sup> εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(7)</sup> ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστὰς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. <sup>(8)</sup> εἶπον δὲ, Μηδαμῶς, κύριε. ὅτι <sup>(y)</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf. \* πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. <sup>(9)</sup> ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. <sup>(10)</sup> τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ πάλιν ἀνеспάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. <sup>(11)</sup> καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. <sup>(12)</sup> \* εἶπε δέ μοι τὸ <sup>(y)</sup> Jno. 16. 13.





πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδέν διακρινόμενον· ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς, <sup>(13)</sup> ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, ὅτι ἔμελλον ἐπικαλούμενον Πέτρον, <sup>(14)</sup> ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. <sup>(15)</sup> ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. <sup>(16)</sup> ἔμνησθην δὲ τοῦ ῥήματος Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. <sup>(17)</sup> Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἡμῖν δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν; <sup>(18)</sup> Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, ὅτι Ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.

<sup>(19)</sup> Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. <sup>(20)</sup> ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. <sup>(21)</sup> καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. <sup>(22)</sup> Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας. <sup>(23)</sup> ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ. <sup>(24)</sup> ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. <sup>(25)</sup> Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. ἔγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίζειν

τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.  
<sup>(27)</sup> Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσο-  
 λύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. <sup>(28)</sup> ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ  
 αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαθος, ἐσήμανε διὰ τοῦ Πνεύματος,  
 λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην·  
 ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου <sup>β</sup> Καίσαρος. <sup>(29)</sup> τῶν  
 δὲ μαθητῶν καθὼς ἠμπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν  
 εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ  
 ἀδελφοῖς. <sup>(30)</sup> καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς  
 πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

<sup>β</sup> om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

<sup>(i)</sup> Ro. 15. 25.

1 Co. 16. 1.

2 Co. 8. 1.

Gal. 2. 10.

<sup>(k)</sup> ch. 12. 25.

<sup>(l)</sup> ch. 14. 23;

20. 17.

XII. ΚΑΤ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώ-  
 δης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς  
 ἐκκλησίας. <sup>(1)</sup> ἀνείλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάν-  
 νου μαχαίρα. <sup>(2)</sup> καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰου-  
 δαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον. ἦσαν δὲ  
 ἡμέραι τῶν ἄζύμων. <sup>(3)</sup> ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν,  
 παραδούς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν  
 αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ  
 λαῷ. <sup>(4)</sup> ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ·  
 προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας  
 πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

<sup>(m)</sup> Mat. 4. 21;  
20. 23.

<sup>(n)</sup> Ex. 12. 14,  
15.

<sup>γ</sup> περὶ, Ln.  
Tf. (Gb. ∞).

<sup>(6)</sup> Ὅτε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ  
 νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο  
 στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσει διπλῇ, φύλακές τε πρὸ  
 τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. <sup>(7)</sup> καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος  
 κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατά-  
 ξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων,  
 Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ  
 τῶν χειρῶν. <sup>(8)</sup> εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, Περὶ  
 ζῶσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ  
 οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ  
 ἀκολούθει μοι. <sup>(9)</sup> Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ· καὶ  
 οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου,  
 ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. <sup>(10)</sup> διελθόντες δὲ πρῶτην φυ-  
 λακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν,  
 τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτῃ ἡνοίχθη

<sup>(o)</sup> Jno. 21. 18.

<sup>(p)</sup> Ps. 37. 32,  
&c.

<sup>(q)</sup> ch. 5. 18, 19.

<sup>δ</sup> ζῶσαι,  
Ln. Tf.  
(Gb. ∞).

<sup>(r)</sup> Ps. 126. 1.









αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. <sup>(12)</sup> συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

<sup>(s)</sup> 2 Ch. 16. 9.  
1's. 34. 7.  
Da. 3. 28;  
6. 22.  
<sup>(t)</sup> Mat. 18. 10.  
<sup>(u)</sup> Ps. 66. 16.

<sup>(13)</sup> Κρούσαντος δὲ <sup>(β)</sup> τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη· <sup>(14)</sup> καὶ ἐπιγνούσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμούσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. <sup>(15)</sup> οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, Μαίνη. Ἡ δὲ διῡσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δ' ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν. <sup>(16)</sup> Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν. <sup>(17)</sup> κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δὲ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. <sup>(18)</sup> Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. <sup>(19)</sup> Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὕρων, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν. <sup>(20)</sup> <sup>x</sup> Ἦν δὲ <sup>y</sup> ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἤτουντο εἰρήνην, <sup>y</sup> διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.

<sup>(x)</sup> 1 Ki. 5. 9,  
11.  
Eze. 27. 17.  
<sup>(y)</sup> om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

<sup>(y)</sup> Eze. 27. 17.

<sup>(21)</sup> Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. <sup>(22)</sup> ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. <sup>(23)</sup> <sup>z</sup> παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. <sup>(24)</sup> <sup>a</sup> ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἡύξανε καὶ ἐπληθύνετο. <sup>(25)</sup> <sup>b</sup> Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν

<sup>(z)</sup> 2 Ch. 32. 21.  
Eze. 28. 2, &c.  
<sup>(a)</sup> ch. 6. 7;  
19. 20.  
Is. 55. 11.  
Col. 1. 6.  
<sup>(b)</sup> ch. 11. 29.

διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικλη-  
θέντα Μάρκον.

XIII. Ἦσαν δέ <sup>β)</sup> τινες" ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν <sup>β)</sup> om. Lm. Tf. (Gb. 2).  
οὖσαν ἐκκλησίαν ἑπροφήται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρ-  
νάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Δούκιος ὁ <sup>(c)</sup> ch. 11. 27; 15. 35. 1 Co. 12. 27.  
Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντρο-  
φος, καὶ Σαῦλος. <sup>(2)</sup> <sup>d)</sup> λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ <sup>(d)</sup> ch. 9. 15; 22. 21. Nu. 8. 13, 14. Ro. 1. 1; 10. 15. Gal. 1. 15; 2. 8, 9. Ep. 3. 8. 1 Ti. 2. 7. 2 Ti. 1. 11. Mat. 9. 38.  
καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Ἀφορί-  
σατε δὴ μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ  
ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. <sup>(3)</sup> <sup>e)</sup> Τότε νηστεύσαντες  
καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς,  
ἀπέλυσαν. <sup>(4)</sup> Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ  
Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, κατήλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν,  
ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον. <sup>(5)</sup> καὶ γενό-  
μενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν  
ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. <sup>f)</sup> εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην <sup>(f)</sup> ch. 12. 25.  
ὑπηρέτην. <sup>(6)</sup> <sup>g)</sup> διελθόντες δὲ <sup>γ)</sup> <sup>h)</sup> τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, <sup>(g)</sup> ch. 8. 9.  
εὗρόν <sup>δ)</sup> <sup>h)</sup> τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα  
Βαρῖησοῦς, <sup>(7)</sup> ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ,  
ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ  
Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. <sup>δ)</sup> add. ἄν-  
δρα, Lm. Tf.  
<sup>(8)</sup> <sup>h)</sup> ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος· οὕτω γὰρ <sup>(h)</sup> Ex. 7. 11. 2 Ti. 3. 8.  
μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι τὸν  
ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. <sup>(9)</sup> Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ Παῦ-  
λος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν  
<sup>(10)</sup> <sup>i)</sup> εἶπεν, ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουρ- <sup>(i)</sup> Mat. 13. 38. Jno. 8. 44. 1 Jno. 3. 8.  
γίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ  
διαστρέφῃ τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; <sup>(11)</sup> καὶ νῦν  
ιδού, χεὶρ τοῦ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων  
τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ'  
αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγω-  
γούς. <sup>(12)</sup> τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν,  
ἐκπλησσομένου ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

<sup>(13)</sup> Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦ-  
λον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. <sup>k)</sup> Ἰωάννης δὲ <sup>(k)</sup> ch. 15. 37, 38.  
ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.









(m) ch. 15. 21.  
Lu. 4. 16, &c.  
(n) ch. 12. 17;  
19. 33; 21. 40.  
(o) Ex. 1. 1;  
12. 40, &c.  
De. 10. 22.  
Ps. 105. 23, 24.  
(p) om. Gb. Sch. Tf.  
(r) Ex. 16. 2.  
Nu. 14. 34.  
De. 1. 31.  
Ps. 95. 10.  
(s) ἐτροφο-  
φόρησεν,  
Gb. Sch. Ln.  
(t) De. 7. 1.  
Jos. 24. 11.  
(u) κατεκλη-  
ρονόμησεν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(v) ὡς ἔτεσι  
τετρακ.  
καὶ πεντήκ.  
καὶ μετὰ  
ταῦτα,  
Ln. (Gb. ~).  
(w) Ju. 2. 16.  
&c.; 3. 19, &c.  
(x) 1 Sa. 8. 5;  
10. 20, &c.  
Ho. 13. 11.  
(y) 1 Sa. 12. 10;  
13. 14.  
Ps. 89. 20.  
(z) 1 Sa. 13. 14.  
(a) Is. 11. 1.  
(b) ἡγαγε,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(c) Mal. 3. 1.  
Mat. 3. 1.  
(d) Jno. 1. 20.  
(e) ch. 16. 17.  
Ro. 1. 16.  
2 Co. 5. 18.  
Ep. 1. 13.  
(f) ἔξαπ-  
στάλη,  
Ln. Tf.  
(g) Mat. 27. 20,  
&c.  
(h) Mat. 27. 50.  
Lu. 24. 44.  
(14) αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς  
, Αντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συν-  
αγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. (15) m Μετὰ  
δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέ-  
στειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, "Αν-  
δρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς  
τὸν λαὸν, λέγετε. (16) n "Αναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατα-  
σεύσας τῇ χειρὶ, εἶπεν, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ  
φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. (17) o ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ  
τούτου β<sup>1</sup> Ἰσραὴλ" ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ  
τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ  
μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς·  
(18) p καὶ ὡς τεσσαρακονταετῇ χρόνον γ<sup>1</sup> ἐτροποφόρησεν"  
αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. (19) q καὶ καθελὼν ἔβη ἐπ' αὐτῶν  
Χαναὰν, δ<sup>1</sup> κατεκληροδότησεν" αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν.  
(20) s καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντή-  
κοντα," ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου·  
(21) t κάκειθεν ἰστήσαντο βασιλεῖα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ  
Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν,  
ἔτη τεσσαράκοντα. (22) u καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἠγειρεν  
αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλεῖα, "ὃ καὶ εἶπε μαρτυρήσας,  
Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν  
μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. (23) x Τούτου ὁ  
Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν θ<sup>1</sup> ἠγειρε" τῷ  
Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, (24) y προκηρύξαντος Ἰωάννου  
πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας  
παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. (25) z ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης  
τὸν δρόμον, ἔλεγε, Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ  
ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ  
ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. (26) A Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ  
γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν,  
a ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης λ<sup>1</sup> ἀπεστάλη." (27) οἱ  
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν,  
τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς  
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλή-  
ρωσαν. (28) b καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτή-  
σαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. (29) c ὡς δὲ ἐτέλεσαν



ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ  
ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. <sup>(30)</sup> <sup>d</sup> ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν  
ἐκ νεκρῶν, <sup>(31)</sup> <sup>e</sup> ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συνανα-  
βᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινές  
<sup>β)</sup> <sup>h</sup> εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. <sup>(32)</sup> <sup>f</sup> καὶ ἡμεῖς  
ὕμᾱς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν  
γενομένην, <sup>(33)</sup> ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέ-  
κνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν. <sup>g</sup> ὡς καὶ ἐν τῷ  
ψαλμῷ τῷ <sup>γ</sup> δευτέρῳ <sup>h</sup> γέγραπται, Υἱὸς μου εἰ σὺ, ἐγὼ  
σήμερον γεγέννηκά σε. <sup>(34)</sup> <sup>h</sup> <sup>g</sup> Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ  
νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν,  
οὕτως εἶρηκεν, <sup>g</sup> Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά.  
<sup>(35)</sup> <sup>i</sup> διὸ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου  
ιδεῖν διαφθοράν. <sup>(36)</sup> Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετή-  
σας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προστεθῆ πρὸς  
τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. <sup>(37)</sup> ὃν δὲ ὁ Θεὸς  
ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. <sup>(38)</sup> <sup>k</sup> Γνωστὸν οὖν ἔστω  
ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρ-  
τιῶν καταγγέλλεται. <sup>(39)</sup> <sup>l</sup> καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνή-  
θητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ  
πιστεύων δικαιούται. <sup>(40)</sup> βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ'  
ὕμᾱς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, <sup>(41)</sup> <sup>m</sup> Ἰδέτε, οἱ  
καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον  
ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ᾧ οὐ μὴ  
πιστεύσητε, ἕαν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

<sup>(42)</sup> <sup>δ)</sup> Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,  
παρεκάλουν τὰ ἔθνη <sup>h</sup> εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι  
αὐτοῖς τὰ ρήματα ταῦτα. <sup>(43)</sup> <sup>n</sup> λυθείσης δὲ τῆς συναγω-  
γῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβο-  
μένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες  
προσλαλοῦντες αὐτοῖς, <sup>o</sup> ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ  
χαρίτι τοῦ Θεοῦ.

<sup>(44)</sup> Τῷ δὲ <sup>ε)</sup> ἐρχομένῳ <sup>h</sup> σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις  
συνήχθη ἀκούσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. <sup>(45)</sup> ἰδόντες δὲ οἱ  
Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον  
τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, <sup>θ)</sup> ἀντιλέγοντες καὶ <sup>h</sup>  
βλασφημοῦντες. <sup>(46)</sup> <sup>p</sup> παρῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ

(d) ch. 2. 24.  
(e) ch. 1. 3.  
Lu. 24. 36, &c.  
1 Co. 15. 5, 6.

β) add. νῦν,  
Sch. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(f) Ge. 3. 15;  
22. 18; 26. 4;  
49. 10.  
De. 18. 15.  
2 Sa. 7. 12.  
Ps. 132. 11.  
Is. 4. 2; 7. 14;  
9. 6; 40. 10.  
Je. 23. 5; 33.  
14.

Eze. 34. 23;  
37. 24.  
Da. 9. 24, 25.

(g) Ps. 2. 7.  
He. 1. 5; 5. 5.  
(h) Is. 55. 3.

γ) πρώτῳ,  
Gb. Ln. Tf.

(i) Ps. 16. 10.  
(k) Lu. 24. 47.  
Ro. 3. 24, 28.  
Gal. 2. 16.  
1 Juo. 2. 12.

(l) Ro. 3. 9, 10;  
8. 3; 10. 4.  
Gal. 2. 16.  
He. 7. 19;  
9. 15.

(m) Is. 28. 14.  
Hab. 1. 5.

δ) ἐξιόντων  
ὁ αὐτῶν

παρεκά-  
λουν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(n) ch. 11. 23;  
14. 22.  
Mat. 23. 15.  
(o) Ro. 5. 2.  
Gal. 5. 4.  
1 Pe. 5. 12.

ς) ἔρχομένῳ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

θ) om. Ln.  
(Gb. ~).

(p) ch. 18. 6;  
28. 28.







ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαλη-  
θῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. <sup>(9)</sup> ἔπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν,  
καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ  
στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. <sup>(47)</sup> οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν  
ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς  
σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. <sup>(48)</sup> Ἀκούοντα δὲ τὰ  
ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ  
ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.  
<sup>(49)</sup> διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας.  
<sup>(50)</sup> οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας  
καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ  
ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν,  
καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. <sup>(51)</sup> οἱ δὲ  
ἐκτιναξάμενοι τὸν κοινορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐ-  
τοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο  
χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἀγίου.

XIV. ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ  
εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ  
λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλή-  
νων πολὺ πλῆθος. <sup>(2)</sup> οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπή-  
γειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν  
ἀδελφῶν. <sup>(3)</sup> ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρη-  
σιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς  
χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι  
διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. <sup>(4)</sup> ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς  
πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν  
τοῖς ἀποστόλοις. <sup>(5)</sup> Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε  
καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ  
λιθοβολῆσαι αὐτοὺς, <sup>(6)</sup> συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς  
πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν  
περίχωρον, <sup>(7)</sup> κακεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.  
<sup>(8)</sup> Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν  
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς  
οὐδέποτε περιεπεπατήκει. <sup>(9)</sup> οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου  
λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει  
τοῦ σωθῆναι, <sup>(10)</sup> εἶπε μεγάλη τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ

(9) Is. 55. 5.  
Mat. 10. 6;  
21. 43.  
Ro. 10. 19.  
(r) Is. 49. 6;  
42. 6.  
Lu. 2. 32.

(s) 2 Ti. 3. 11.

(t) ch. 14. 6,  
11; 18. 6.  
Mat. 10. 14.  
Mar. 6. 11.  
Lu. 9. 5.

(b) ἀπειθῆ-  
σαντες,  
Ln. Tf.

(u) ch. 19. 11.  
Mar. 16. 20.  
He. 2. 4.

(v) 2 Ti. 3. 11.

(x) ch. 8. 1.  
Mat. 10. 23.

(y) ch. 3. 2.

(z) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(z) Is. 35. 6.

τοὺς πόδας σου ὀρθός. Καὶ ἤλλετο καὶ περιεπάτει. <sup>(a)</sup> ch. 28. 6.  
<sup>(11)</sup> " Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπήραν <sup>(b)</sup> om. Gb. Sch.  
 τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιω- <sup>(c)</sup> Lu. Tf.  
 θέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. <sup>(12)</sup> ἐκάλουν τε <sup>(b)</sup> Mat. 26. 65.  
 τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, <sup>(c)</sup> γ' ἐξεπῆ-  
 ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. <sup>(13)</sup> ὁ δὲ ἱερεὺς <sup>(c)</sup> Gb. Sch. Ln. Tf.  
 τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως <sup>(b)</sup> αὐτῶν, ταύρους <sup>(c)</sup> ch. 10. 26.  
 καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς <sup>(c)</sup> Ge. 1. 1.  
 ὄχλοις ἤθελε θύειν. <sup>(14)</sup> ὁ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι <sup>(c)</sup> Ps. 33. 6;  
 Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν <sup>(c)</sup> 124. 8; 146. 6.  
 ὡς εἰσεπήδησαν" εἰς τὴν ὄχλον, κράζοντες <sup>(15)</sup> καὶ λέγον- <sup>(c)</sup> Is. 44. 9;  
 τες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς <sup>(c)</sup> 46. 6, &c.  
 ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων <sup>(c)</sup> Re. 14. 7.  
 τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς <sup>(d)</sup> ch. 17. 30.  
 ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν <sup>(c)</sup> Ps. 81. 12.  
 καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. <sup>(16)</sup> ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις <sup>(d)</sup> Ro. 1. 21, &c.  
 γενεαῖς εἶασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς <sup>(e)</sup> Ps. 36. 5;  
 αὐτῶν. <sup>(17)</sup> καὶ τοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, <sup>(e)</sup> &c.; 52. 1;  
 ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ και- <sup>(f)</sup> 104. 24, &c.;  
 ροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλὼν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης <sup>(f)</sup> 145. 9, &c.;  
 τὰς καρδίας ἡμῶν. <sup>(18)</sup> Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις <sup>(f)</sup> Lu. 6. 35.  
 κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.  
<sup>(19)</sup> Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰου- <sup>(g)</sup> 2 Co. 11. 25.  
 δαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν <sup>(g)</sup> 2 Ti. 3. 11.  
 Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν <sup>(h)</sup> ch. 11. 23;  
 τεθνάναι. <sup>(20)</sup> κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀνα- <sup>(h)</sup> 13. 43.  
 στάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε <sup>(h)</sup> Mat. 10. 38;  
 σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. <sup>(21)</sup> εὐαγγελισάμενοί τε <sup>(h)</sup> 16. 24.  
 τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρε- <sup>(h)</sup> Lu. 22. 28, 29;  
 ψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν. <sup>(i)</sup> 24. 26.  
<sup>(22)</sup> ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακα- <sup>(i)</sup> 2 Ti. 3. 12.  
 λοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων <sup>(i)</sup> Ro. 8. 17.  
 δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. <sup>(23)</sup> χει- <sup>(j)</sup> ch. 1. 26;  
 ροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, <sup>(j)</sup> 11. 30.  
 προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ <sup>(j)</sup> Tit. 1. 5.  
 κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. <sup>(24)</sup> καὶ διελθόντες τὴν <sup>(k)</sup> ch. 1. 26;  
 Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. <sup>(25)</sup> καὶ λαλήσαντες ἐν





(i) ch. 13. 1, 3. Πέργη τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν. <sup>(26)</sup> i κακέϊ-  
θεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδο-  
μένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.  
(j) ch. 15. 4. <sup>(27)</sup> j παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν,  
1 Co. 16. 9. ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι  
2 Co. 2. 12. ἦνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. <sup>(28)</sup> διέτριβον δὲ <sup>β</sup> ἐκεῖ  
β) om. Gb. Sch. χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.  
Ln. Tf.

XV. ΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,  
γ) περιτμη- ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, <sup>k</sup> Ὅτι ἂν μὴ <sup>γ</sup> περιτέμνησθε"  
θῆτε, Ln. Tf. τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. <sup>(2)</sup> l Γενομένης  
(Gb. 8). οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ  
(k) Ge. 17. 10. τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον  
Le. 12. 3. καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς  
Gal. 5. 1, 2. ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ  
Phi. 3. 2. ζητήματος τούτου. <sup>(3)</sup> οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς  
Col. 2. 8, 11, 16. ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκ-  
(l) ch. 11. 30. διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν  
Gal. 2. 1. χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. <sup>(4)</sup> m παραγενόμενοι  
(m) ch. 14. 3, 27. δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ  
τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε  
ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν. <sup>(5)</sup> ἐξανέστησαν δέ  
τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευ-  
κότες, λέγοντες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλ-  
λειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

<sup>(6)</sup> Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι  
(n) ch. 10. 20; 11. 1, 2. ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. <sup>(7)</sup> n πολλῆς δὲ συζητήσεως  
γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄνδρες  
ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ  
δ) ἐν ὑμῖν, Θεὸς <sup>δ</sup> ἐν ἡμῖν" ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι  
Ln. Tf. τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.  
(o) ch. 10. 43, &c. <sup>(8)</sup> o καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δούς  
1 Ch. 28. 9; αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. <sup>(9)</sup> p καὶ  
29. 17. οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει  
Ps. 7. 9. καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. <sup>(10)</sup> q νῦν οὖν τί πειράζετε  
Je. 11. 20; 17. 10; 20. 12. τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθη-  
1 Co. 1. 2. τῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν  
(p) 1 Pe. 1. 22.  
(q) Gal. 5. 1.



βαστάσαι; <sup>(11)</sup> ἢ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου Ἰησοῦ <sup>(r)</sup> *Ep. 2. 4, 8.*  
<sup>β)</sup> Χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κάκεῖ- <sup>Tit. 3. 4.</sup>  
 νοι. <sup>(12)</sup> Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλήθος, καὶ ἤκουον Βαρ- <sup>β)</sup> *om. Gb. Sch.*  
 νάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς <sup>Tf.</sup>  
 σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν. <sup>(13)</sup> <sup>(s)</sup> *ch. 12. 17.* Μετὰ δὲ  
 τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος, λέγων, Ἄνδρες <sup>(t)</sup> *2 Pe. 1. 1.*  
 ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. <sup>(14)</sup> <sup>(γ)</sup> *om. Ln. Tf.* Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς <sup>(Gb. →).</sup>  
 πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἢ ἐπὶ <sup>(u)</sup> *Am. 9. 11,*  
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> <sup>12.</sup> καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι <sup>(v)</sup> *Nu. 23. 19.*  
 τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, <sup>(16)</sup> <sup>18. 46. 10.</sup> Μετὰ ταῦτα ἀνα- <sup>Ep. 3. 9.</sup>  
 στρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν <sup>δ)</sup> *om. Gb. Sch.*  
 πεπτωκυῖαν καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, <sup>Ln. Tf.</sup>  
 καὶ ἀνορθώσω αὐτήν. <sup>(17)</sup> ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατ- <sup>ζ)</sup> *om. Gb. Tf.*  
 ἄλαιοι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, <sup>(w)</sup> *ver. 29.*  
 ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς. λέγει <sup>Ge. 9. 4.</sup>  
 κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα <sup>δ)</sup> *πάντα.* <sup>(18)</sup> <sup>v</sup> *Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός.*  
<sup>5)</sup> *ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.* <sup>(19)</sup> <sup>δ)</sup> *om. Gb. Sch.* διὸ ἐγὼ κρίνω <sup>Ln. Tf.</sup>  
 μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ <sup>ζ)</sup> *om. Gb. Tf.*  
 τὸν Θεόν. <sup>(20)</sup> <sup>w</sup> *ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι* <sup>(x)</sup> *ver. 29.*  
 ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας <sup>Ge. 9. 4.</sup>  
 καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. <sup>(21)</sup> <sup>x</sup> *Μωσῆς γὰρ ἐκ* <sup>Le. 3. 17;</sup>  
 γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν <sup>17. 14.</sup>  
 ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινω- <sup>De. 12. 23.</sup>  
 σκόμενος. <sup>1 Co. 8. 1, 9,</sup>  
<sup>10; 10. 14,</sup>  
<sup>20, 21.</sup>  
<sup>1 Thes. 4. 3.</sup>

<sup>(22)</sup> Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις <sup>(y)</sup> *ch. 1. 23.*  
 σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν <sup>(z)</sup> *ver. 32;*  
 πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, <sup>ch. 16. 19.</sup>  
 ἢ Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, <sup>(23)</sup> <sup>γ)</sup> *om. Ln.* καὶ Σίλαν, <sup>(Gb. →).</sup>  
 ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, <sup>(24)</sup> <sup>a</sup> *Ἐπ-*  
 χειρὸς αὐτῶν τάδε, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι <sup>(a)</sup> *ver. 1.*  
 ἢ καὶ οἱ ἀδελφοί, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν <sup>Gal. 2. 4.</sup>  
 καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. <sup>1 Jno. 2. 19.</sup>  
 εἰδὴ ἤκουσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν <sup>θ)</sup> *om. Ln. Tf.*  
 ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, <sup>(Gb. →).</sup>  
 περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, <sup>λ)</sup> *ἐκλεξα-*  
 μεθα. <sup>(25)</sup> <sup>λ)</sup> *ἐκλεξα-*  
 μένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς <sup>Ln. (Gb. ∞).</sup>







(b) ch. 13. 50; 14. 19. ἡμῶν *Βαρνάβα* καὶ *Παῦλος*, <sup>(26)</sup> <sup>b</sup> ἀνθρώποις παραδεδω-  
κόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου  
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(27)</sup> ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν  
καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ  
αὐτά. <sup>(28)</sup> ἔδοξε γὰρ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν  
πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες  
τούτων, <sup>(29)</sup> <sup>c</sup> ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ  
πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ  
πράξετε. ἔρρωσθε.

β) κατῆλ- <sup>(30)</sup> Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες <sup>β</sup> ἦλθον" εἰς Ἀντιόχειαν.  
θον, Ln. καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν.  
(Gb. c.). <sup>(31)</sup> ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. <sup>(32)</sup> Ἰού-  
δας δὲ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου  
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν.  
γ) ἀποστεί- <sup>(33)</sup> Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ  
λαντας τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς <sup>γ</sup> ἀποστόλους." <sup>(34)</sup> <sup>δ</sup> ἔδοξε δὲ τῷ  
αὐτούς, Σίλα ἐπιμεῖναι αὐτοῦ." <sup>(35)</sup> Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέ-  
Gb. Sch. Ln. Tf. τριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι,  
δ) om. Ln. Tf. μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.  
(Gb. =).

<sup>(36)</sup> *ΜΕΤΑ* δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρνά-  
βαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς  
ζ) om. Gb. Sch. ζ) ἡμῶν" κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν  
Ln. Tf. λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσι. <sup>(37)</sup> <sup>d</sup> Βαρνάβας δὲ ἐβου-  
(d) ch. 12. 12, 25; 13. 5. Col. 4. 10. 2 Ti. 4. 11. Phile. 24. λεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον  
(e) ch. 13. 13. Μάρκον. <sup>(38)</sup> <sup>e</sup> Παῦλος δὲ ἡξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐ-  
τῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ  
ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. <sup>(39)</sup> ἐγένετο οὖν παρο-  
ξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν  
τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς  
Κύπρον. <sup>(40)</sup> Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε,  
f) ch. 14. 6; 17. 14; 19. 22; 20. 4. Ro. 16. 21. 1 Co. 4. 17. Phi. 2. 19. 1 Thes. 3. 2. 1 Ti. 1. 2. 2 Ti. 1. 5; 2. 4, &c. παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.  
(41) διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων  
τὰς ἐκκλησίας.

XVI. <sup>f</sup> Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν·  
καὶ ἰδοὺ, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς

γυναικός <sup>(β)</sup> τινος" Ἰουδαίας πιστῆς, πατὺρ δὲ Ἑλληνας· <sup>(β)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(2)</sup> ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Αὐστρουῖς καὶ Ἰκονίῳ <sup>(γ)</sup> Ln. Tf. <sup>(3)</sup> τοῦτον ἠθελῆσεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ <sup>(g)</sup> ch. 6. 3. <sup>(h)</sup> 1 Co. 9. 20. <sup>(i)</sup> ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἑλληνας ὑπῆρχεν. <sup>(4)</sup> ὥς <sup>(i)</sup> ch. 15. 20, 29. <sup>(5)</sup> αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

<sup>(6)</sup> Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, <sup>(7)</sup> ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον <sup>(γ)</sup> κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ <sup>(γ)</sup> εἰς, <sup>(δ)</sup> εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα <sup>(δ)</sup> ". <sup>(δ)</sup> παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. <sup>(9)</sup> καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὥφθη τῷ Παύλῳ· Ἄνθρωπος τις ἦν Μακεδὼν ἐστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. <sup>(10)</sup> Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐξητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος· εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. <sup>(11)</sup> Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, <sup>(12)</sup> ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις κολώνια.

Ἡμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινὰς, <sup>(13)</sup> τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως· παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. <sup>(14)</sup> Καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν· ἥς ὁ κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. <sup>(15)</sup> ὥς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μένате· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. <sup>(16)</sup> Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς

<sup>(θ)</sup> πύλης, <sup>(θ)</sup> Ln. Tf. <sup>(θ)</sup> (Gb. c.).

<sup>(n)</sup> ch. 21. 5. <sup>(o)</sup> Lu. 24. 45.

<sup>(p)</sup> Ge. 19. 3; 33. 11. <sup>(q)</sup> Ju. 19. 20. <sup>(r)</sup> Lu. 24. 29. <sup>(s)</sup> He. 13. 2.

<sup>(t)</sup> ch. 19. 24. <sup>(u)</sup> 1 Sa. 28. 7.





προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσιν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. <sup>(17)</sup> αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. <sup>(18)</sup> Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ

(r) Mar. i. 25, &c.; 16. 17.

(s) 2 Co. 6. 5.

(t) ch. 17. 6.  
1 Ki. 18. 17.

(u) 2 Co. 11. 25.  
1 Thes. 2. 2.  
2 Thes. 1. 1;  
2. 2.  
Phi. 1. 13.

(w) ch. 4. 31.

(x) ch. 5. 19;  
12. 7.

(y) Ec. 7. 15,  
&c.

(z) ch. 2. 37;  
9. 6.  
Lu. 3. 10.

(a) Jno. 3. 16,  
36; 6. 47.  
1 Jno. 5. 10.

πολλὰς ἡμέρας. <sup>r</sup> διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. <sup>(19)</sup> <sup>s</sup> Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. <sup>(20)</sup> <sup>t</sup> καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες. <sup>(21)</sup> καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι. <sup>(22)</sup> <sup>u</sup> Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ραβδίζειν. <sup>(23)</sup> πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. <sup>(24)</sup> ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἡσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. <sup>(25)</sup> <sup>w</sup> Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι. <sup>(26)</sup> <sup>x</sup> ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἀνεφύθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. <sup>(27)</sup> ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι τοὺς δεσμίους. <sup>(28)</sup> ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων, <sup>y</sup> Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. <sup>(29)</sup> Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέειπε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ. <sup>(30)</sup> <sup>z</sup> καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; <sup>(31)</sup> <sup>a</sup> Οἱ δὲ εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν



<sup>β)</sup> Χριστὸν," καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. <sup>(32)</sup> Καὶ <sup>β)</sup> om. Ln. Tf.  
ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν  
τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. <sup>(33)</sup> καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ  
ᾧρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτί-  
σθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. <sup>(34)</sup> <sup>δ</sup> ἀναγα- <sup>(β)</sup> Ln. 5. 29;  
γὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, <sup>19. 6.</sup>  
καὶ ἡγαλλιάσατο πανοικὶ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

<sup>(35)</sup> Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ  
τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους  
ἐκείνους. <sup>(36)</sup> Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους  
τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, Ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρα-  
τηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῇτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν  
εἰρήνῃ. <sup>(37)</sup> <sup>ε</sup> Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Δείραντες <sup>(ε)</sup> oh. 22. 25.  
ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους  
ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς  
ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξα-  
γαγέτωσαν. <sup>(38)</sup> <sup>γ</sup> Ἀνήγγειλαν" δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ <sup>γ)</sup> ἀπήγ-  
ραβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκού- <sup>γ</sup> ἐλάλυν,  
σαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι, <sup>(39)</sup> <sup>δ</sup> καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν <sup>Ln. Tf.</sup>  
αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. <sup>(δ)</sup> Mat. 8. 34.  
<sup>(40)</sup> ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσηλθον <sup>δ)</sup> εἰς" τὴν <sup>δ)</sup> πρὸς,  
Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐ- <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
τοὺς, καὶ ἐξήλθον.

XVII. ΔΙΟΔΕΥΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν Ἀμφίπολιν  
καὶ Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ  
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. <sup>(2)</sup> κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ  
εἰσηλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο  
αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, <sup>(3)</sup> <sup>ε</sup> διανοίγων καὶ παρατιθέμε- <sup>(ε)</sup> Ps. 22. 6.  
νος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ <sup>Is. 53.</sup>  
νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ <sup>Mat. 16. 21.</sup>  
καταγγέλλω ὑμῖν. <sup>(4)</sup> <sup>φ</sup> Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπίεσθησαν, <sup>Lu. 24. 26, 46.</sup>  
καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε <sup>Jno. 1. 42.</sup>  
σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν <sup>(f)</sup> ver. 17.  
πρώτων οὐκ ὀλίγαι. <sup>(5)</sup> ζηλώσαντες δὲ οἱ <sup>ζ)</sup> ἀπειθοῦντες" <sup>ch. 28. 24.</sup>  
Ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄν- <sup>ζ)</sup> om. Gb. Sch.  
δρας πονηροὺς, <sup>η</sup> καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν <sup>Ln.</sup>  
<sup>(γ)</sup> 1 Thes. 2.  
<sup>14; 3. 4.</sup>











πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς  
 ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· <sup>(6)</sup> μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς, <sup>h</sup> ἔσυρον  
 τὸν Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,  
 βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι  
 καὶ ἐνθάδε πάρεσιν, <sup>(7)</sup> οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ  
 οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράτ-  
 τουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. <sup>(8)</sup> Ἐτά-  
 ραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας  
 ταῦτα· <sup>(9)</sup> καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ  
 τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς. <sup>(10)</sup> <sup>j</sup> Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐ-  
 θέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν  
 Σίλαν εἰς Βέροϊαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συν-  
 αγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. <sup>(11)</sup> <sup>k</sup> οὗτοι δὲ ἦσαν  
 εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν  
 λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρί-  
 νοντες τὰς γραφὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. <sup>(12)</sup> πολλοὶ μὲν  
 οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν  
 τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. <sup>(13)</sup> <sup>l</sup> ὥς δὲ  
 ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν  
 τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ,  
 ἤλθον ἀκεῖ σαλεύοντες <sup>m</sup> τοὺς ὄχλους. <sup>(14)</sup> <sup>n</sup> εὐθέως  
 δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύ-  
 εσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὁ τε Σίλας καὶ  
 ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. <sup>(15)</sup> <sup>o</sup> Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον,  
 ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς  
 τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς  
 αὐτὸν, ἐξήεσαν.  
<sup>(16)</sup> Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύ-  
 λου, <sup>p</sup> παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι  
 κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. <sup>(17)</sup> <sup>q</sup> διελέγετο μὲν οὖν ἐν  
 τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν  
 τῇ ἀγορᾷ κατὰ πάσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχά-  
 νοντας. <sup>(18)</sup> <sup>r</sup> τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν  
 φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καὶ τινες ἔλεγον, Τί ἂν  
 θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δὲ, Ξένων δαι-  
 μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ  
 τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. <sup>(19)</sup> <sup>s</sup> ἐπιλαβόμενοί τε

(h) ch. 16. 20, 21.

(j) Lu. 23. 2. Jno. 19. 12.

(j) ch. 9. 2, &c.

(k) Is. 34. 16. Lu. 16. 29. Jno. 5. 39.

(l) 1 Thes. 2. 4.

(m) Lu. 12. 51.

(n) add. καὶ ταρασσον-  
τες, Ln.

(o) Mat. 10. 23.

(p) ch. 18. 5.

(p) Ps. 119. 136.

2 Pe. 2. 8.

(q) ver. 4.

(r) Col. 2. 8.

(s) ch. 17. 32; 26. 6, &c. 2 Ti. 1. 10.

αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἀρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γινῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; <sup>(30)</sup> ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι, τί αὖ θέλοι ταῦτα εἶναι. <sup>(31)</sup> Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον.

<sup>(32)</sup> Σταθεῖς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, <sup>(f)</sup> ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὥς ἔδισιδαιμονε- <sup>(u)</sup> στέρους ὑμᾶς θεωρῶ. <sup>(33)</sup> διερχόμενος γάρ " καὶ ἀναθεω- <sup>(u)</sup> ρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέ- <sup>2 Co. 14. 4;</sup> γραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ. <sup>β)</sup> ὃν" οὖν ἀγνοοῦντες εὔσε- <sup>β)</sup> βεῖτε, <sup>γ)</sup> τοῦτον" ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. <sup>(24)</sup> <sup>z</sup> ὁ Θεὸς ὁ <sup>(γ)</sup> ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐ- <sup>Ln. Tf.</sup> ρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις <sup>(x)</sup> ναοῖς κατοικεῖ, <sup>(25)</sup> <sup>y</sup> οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν <sup>δ)</sup> ἀνθρώπων" θερα- <sup>δ)</sup> πεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ <sup>δ)</sup> πνοὴν <sup>ς)</sup> κατὰ" πάντα. <sup>(26)</sup> <sup>z</sup> ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς <sup>η)</sup> αἵματος" <sup>ωνων, Ln. Tf.</sup> πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον <sup>(Gb. ω).</sup> τῆς γῆς, ὀρίσας <sup>θ)</sup> προτεταγμένους" καιροὺς καὶ τὰς ὁρο- <sup>ς)</sup> θεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν. <sup>(27)</sup> <sup>a</sup> ζητεῖν τὸν <sup>λ)</sup> κύριον," εἰ <sup>Ln. Tf.</sup> ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καίτοιγε οὐ <sup>η)</sup> μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. <sup>(28)</sup> ἐν αὐτῷ <sup>om. Ln.</sup> γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὥς καὶ τινες τῶν <sup>(Gb. →),</sup> καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. <sup>θ)</sup> <sup>προστει-</sup> <sup>ταγμένους,</sup> <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> <sup>(29)</sup> <sup>δ)</sup> Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομί- <sup>λ)</sup> ζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ <sup>θ)</sup> ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. <sup>(30)</sup> <sup>c</sup> Τοὺς <sup>λ)</sup> μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τανῦν <sup>(y)</sup> παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν. <sup>(z)</sup> <sup>(31)</sup> <sup>d</sup> διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκου- <sup>(y)</sup> μένην ἐν δικαιοσύνῃ. ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρα- <sup>(z)</sup> σχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. <sup>(32)</sup> Ἀκού- <sup>(y)</sup> σαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ <sup>(z)</sup> εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. <sup>(33)</sup> Καὶ <sup>(c)</sup> οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. <sup>(34)</sup> <sup>(d)</sup> τινὲς δὲ <sup>(ch. 14. 16.</sup> <sup>Lu. 24. 47.</sup> <sup>(d)</sup> <sup>(ch. 2. 24;</sup> <sup>10. 42.</sup> ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύ-







σιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς.

(β) om. Ln. Tf.

(ε) Ro. 16. 3.  
1 Co. 16. 19.  
2 Ti. 4. 19.

(f) ch. 20. 34.  
1 Co. 4. 11, 12.  
1 Thes. 2. 9.  
2 Thes. 3. 8, 9.

(g) ch. 17. 14.  
15.

(h) λόγῳ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(i) ch. 13. 45,  
51.  
Eze. 3. 18, 19.  
Mat. 10. 14;  
27. 25.

(j) 1 Co. 1. 14.

(k) ch. 23. 11.

(l) Is. 54. 17.  
Je. 15. 20, 21.  
Mat. 28. 20.  
Lu. 21. 17, 18.  
Jno. 10. 16.  
Ro. 8. 31.

(m) ch. 25. 11.

XVIII. ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς <sup>(β)</sup> ὁ Παῦλος ἔκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. <sup>(2)</sup> καὶ εὗρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαῦδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς. <sup>(3)</sup> καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. <sup>(4)</sup> διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας. <sup>(5)</sup> Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνεί-  
χον τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(6)</sup> ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. <sup>(7)</sup> Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομο-  
ροῦσα τῇ συναγωγῇ. <sup>(8)</sup> Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. <sup>(9)</sup> Εἶπε δὲ ὁ κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης· <sup>(10)</sup> διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε· διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. <sup>(11)</sup> Ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

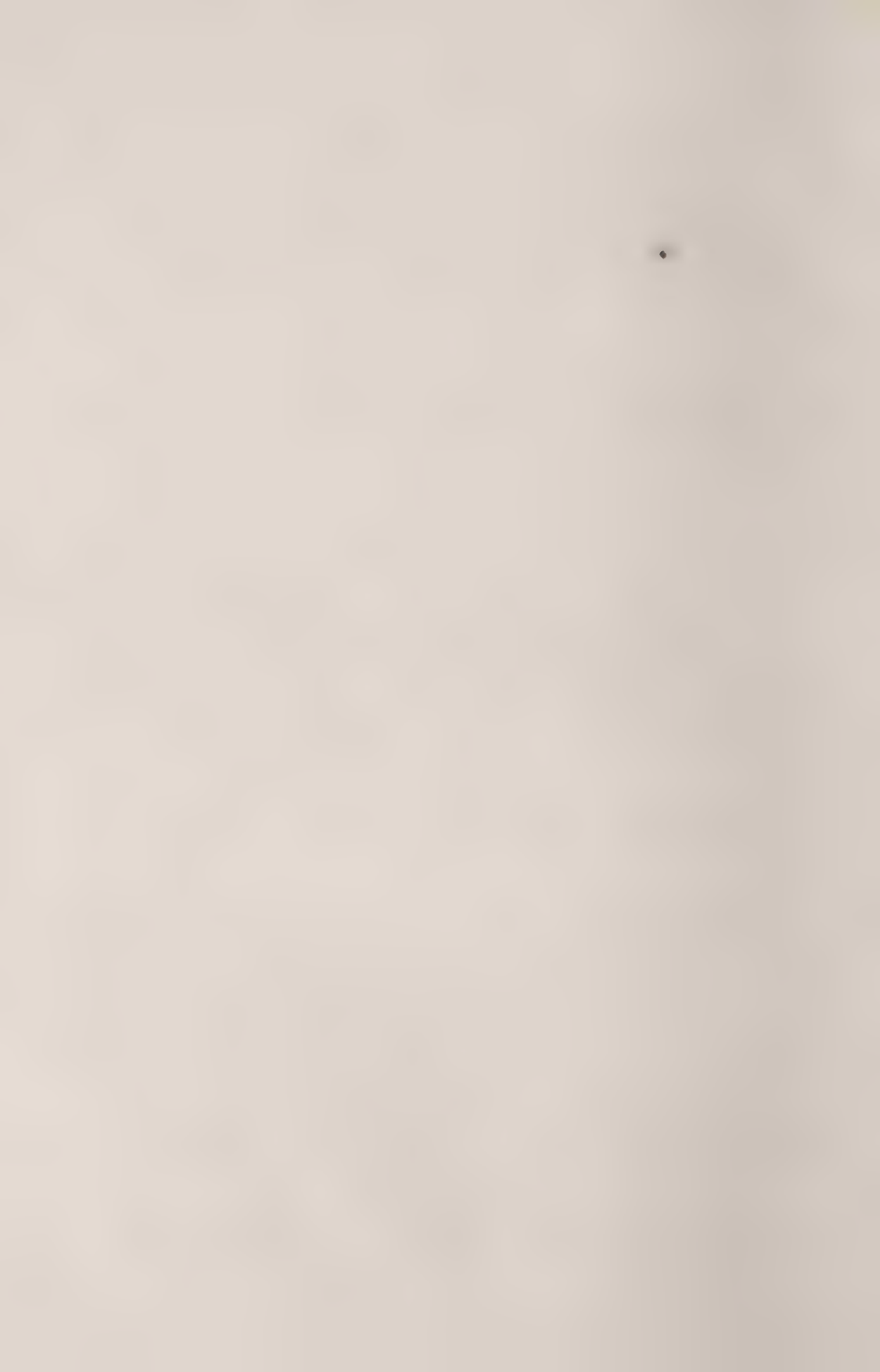
<sup>(12)</sup> Γαλλίανος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα <sup>(13)</sup> λέγοντες, Ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπαίθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. <sup>(14)</sup> Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρὸν, ὧς Ἰουδαῖοι,

κατὰ λόγον ἂν ἤνεσχόμην ὑμῶν· <sup>(15)</sup> εἰ δὲ <sup>β)</sup> ζήτημά" <sup>β)</sup> ζητή-  
 ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, <sup>ματα,</sup>  
 ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι <sup>Ln.Tf.(Gb.ν).</sup>  
 εἶναι. <sup>(16)</sup> Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. <sup>(n) 1 Co. 1. 1.</sup>  
<sup>(17)</sup> <sup>ν</sup> ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες <sup>γ)</sup> οἱ "Ἕλληνες" Σωσθένην <sup>γ) om. Ln. Tf.</sup>  
 τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· <sup>(Gb. ι).</sup>  
 καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.

<sup>(18)</sup> Ὁ ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς,  
 τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,  
 καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, <sup>ο)</sup> κειράμενος τὴν <sup>ο) ch. 21. 23,</sup>  
 κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. <sup>(19)</sup> κατήντησε <sup>24.</sup>  
 δὲ εἰς Ἐφεσον, <sup>Νν. 6. 2, &c.</sup> κατελίπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ  
 εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.  
<sup>(20)</sup> ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεῖονα χρόνον μεῖναι <sup>δ)</sup> παρ' <sup>δ) om. Ln. Tf.</sup>  
 αὐτοῖς, <sup>οὐκ ἐπένευσεν.</sup> <sup>(21)</sup> ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν,  
<sup>ς)</sup> Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς <sup>οm. Ln. Tf.</sup>  
 Ἱεροσόλυμα· <sup>(22)</sup> πάλιν <sup>θ)</sup> δὲ <sup>ο)</sup> ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, <sup>οm. Ln. Tf.</sup> τοῦ  
 Θεοῦ θέλοντος. Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· <sup>(23)</sup> καὶ <sup>θ) om. Ln. Tf.</sup>  
 κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος <sup>(p) Ro. 1. 10;</sup>  
 τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. <sup>15. 32,</sup>  
 χρόνον τινὰ, <sup>1 Co. 4. 19.</sup> ἐξῆλθε, <sup>Phi. 2. 24.</sup> διερχόμενος <sup>He. 6. 3.</sup> καθεξῆς τὴν Γαλα-  
 τικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς <sup>Ja. 4. 15.</sup>  
 μαθητάς. <sup>(q) 1 Co. 16. 1.</sup>

<sup>(24)</sup> <sup>τ)</sup> Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς <sup>(r) 1 Co. 1. 12.</sup>  
 τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς  
 ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. <sup>(25)</sup> <sup>ς)</sup> οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν <sup>(s) ch. 19. 3.</sup>  
 τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, <sup>ε)</sup> ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν <sup>(t) 1 Co. 1. 12;</sup>  
 ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ <sup>λ)</sup> κυρίου, <sup>3. 5, 6.</sup> ἐπιστάμενος μόνον τὸ  
 βάπτισμα <sup>(26)</sup> Ἰωάννου· <sup>λ)</sup> οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι <sup>λ) Ἰησοῦ,</sup>  
 ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρί-  
 σκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ  
 ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. <sup>(27)</sup> <sup>ν)</sup> βουλομένοι δὲ αὐτοῦ <sup>(u) 1 Co. 3. 9.</sup>  
 διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, <sup>π)</sup> προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ <sup>(x) 2 Co. 3. 1.</sup>  
 ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγε-  
 νόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς  
 χάριτος· <sup>(28)</sup> εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχτο





δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

(y) ch. 18. 24.  
1 Co. 1. 12.

(z) ch. 10. 44,  
&c.  
Jno. 7. 39.

β) om. Ln. Tf.  
(Gb. 2).

γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. 2).

(a) ch. 1. 5;  
11. 16.  
Mat. 3. 11.

δ) om. Gb. Ln.  
Tf.

(b) ch. 2. 4;  
6. 6; 8. 17;  
10. 46; 11. 15.

(c) 2 Ti. 1. 15.

ς) om. Ln. Tf.

η) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(d) ch. 14. 3.  
Mar. 16. 20.  
Ro. 15. 18, 19.

θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(e) Mar. 9. 38.  
Lu. 9. 49.

(f) Jos. 6. 26.

λ) ὀρκίζω,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

XIX. ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ὁ Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον· καὶ εὐρόν τινας μαθητὰς, <sup>(2)</sup> εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ <sup>β)</sup> εἶπον πρὸς αὐτὸν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. <sup>(3)</sup> Εἰπέ τε γ' πρὸς αὐτοὺς, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. <sup>(4)</sup> Εἶπε δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν εἰς τὸν <sup>δ)</sup> Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(5)</sup> Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(6)</sup> καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτεον. <sup>(7)</sup> ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὥσει δεκαδύο. <sup>(8)</sup> Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. <sup>(9)</sup> Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογούντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου <sup>ς)</sup> τινός. <sup>(10)</sup> Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἡ) Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας. <sup>(11)</sup> Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, <sup>(12)</sup> ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰ νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι <sup>θ)</sup> ἀπ' αὐτῶν. <sup>(13)</sup> Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, <sup>λ)</sup> Ὀρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. <sup>(14)</sup> Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπὶ αὐτοῖς οἱ τοῦτο ποιοῦντες. <sup>(15)</sup> ἀποκριθὲν δὲ τὸ

πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; <sup>(16) g</sup> Καὶ ἐφαλ- <sup>(g)</sup> Lu. 8. 29.  
 λόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ  
 πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας <sup>(β)</sup> αὐτῶν, ἔσχυσε κατ' αὐ- <sup>(β)</sup> ἀμφο-  
 τῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ <sup>τέρων,</sup>  
 τοῦ οἴκου ἐκείνου. <sup>(17)</sup> τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν <sup>Ln.Tt.(Gb. r. ).</sup>  
 Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἐφεσον, <sup>(h)</sup> ch. 2. 43;  
<sup>h</sup> καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο <sup>5. 5, 11.</sup>  
 τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(18) i</sup> Πολλοὶ τε τῶν πεπι- <sup>(i)</sup> Mat. 3. 6.  
 στευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες  
 τὰς πράξεις αὐτῶν. <sup>(19)</sup> ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πρα-  
 ξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον  
 πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον  
 ἀργυρίου μυριάδας πέντε. <sup>(20) j</sup> οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος <sup>(j)</sup> Is. 55. 11.  
 τοῦ κυρίου ἠῤῥξανε καὶ ἔσχυεν. <sup>2 Thes. 3. 1.</sup>

<sup>(21)</sup> Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ  
 πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν <sup>k</sup> πορεύ- <sup>(k)</sup> ch. 18. 21.  
 εσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν, Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με <sup>Ro. 15. 25, 26.</sup>  
 ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. <sup>(22)</sup> Ἀποστείλας δὲ εἰς  
 τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, <sup>l</sup> Τιμόθεον <sup>(l)</sup> Ro. 16. 21.  
 καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. <sup>Phi. 2. 19..23.</sup>  
<sup>(23) m</sup> Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ <sup>(m)</sup> 2 Co. 1. 8.  
 ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. <sup>(24) n</sup> Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, <sup>(n)</sup> 1 Co. 16. 9.  
 ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρεί-  
 χετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. <sup>(25)</sup> οὗς συν-  
 αθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν,  
 Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐ-  
 πορία ἡμῶν ἐστὶν. <sup>(26) o</sup> καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ <sup>(o)</sup> Ps. 115.  
 μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ <sup>4..8.</sup>  
 Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων <sup>Is. 40. 18..20.</sup>  
 ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. <sup>(27)</sup> οὐ μόνον <sup>Je. 10. 3..9.</sup>  
 δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν,  
 ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδ' ἓν  
 λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειό-  
 τητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.  
<sup>(28)</sup> Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον







λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἀτρεμὶς Ἐφεσίων. <sup>(29)</sup> Καὶ ἐπλή-

<sup>(β)</sup> om. Ln. Tf. σθη ἡ πόλις <sup>(β)</sup> ὅλη" συγχύσεως ὥρμησάν τε ὁμοθυ-  
<sup>(p)</sup> ch. 20. 4; μαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γαῖον καὶ <sup>1</sup> Ἀρί-  
<sup>27. 2.</sup> Col. 4. 10. σταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ Παύλου. <sup>(30)</sup> τοῦ

δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ  
εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. <sup>(31)</sup> τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν  
ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρεκάλουν  
μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. <sup>(32)</sup> ἄλλοι μὲν οὖν  
ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ  
οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν, τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν.

<sup>(33)</sup> ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβα-  
λόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατα-  
σείσας τὴν χεῖρα, ἣ ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ.

<sup>(34)</sup> ἐπιγινόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία  
ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἀρ-  
τεμὶς Ἐφεσίων. <sup>(35)</sup> Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν

ὄχλον, φησὶν, Ἄνδρες Ἐφεσίοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρω-  
πος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν <sup>ς</sup> νεωκόρου  
οὔσαν τῆς μεγάλης <sup>ν</sup> θεᾶς" Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπε-  
τοῦς; <sup>(36)</sup> ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν  
ὡμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς  
πράττειν. <sup>(37)</sup> ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, <sup>τ</sup> οὔτε

<sup>(δ)</sup> τὴν θεὸν, ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας <sup>(δ)</sup> τὴν θεὰν <sup>(ς)</sup> ὑμῶν."  
Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(38)</sup> εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται πρὸς

<sup>(ς)</sup> ἡμῶν, τινα λόγον ἔχουσιν, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί  
εἰσιν· ἐγκαλείωσαν ἀλλήλοις. <sup>(39)</sup> εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων  
ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. <sup>(40)</sup> καὶ  
γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμε-  
ρον, μηδεὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνησόμεθα  
ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. <sup>(41)</sup> Καὶ ταῦτα  
εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

XX. ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσ-  
καλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος,  
<sup>(u)</sup> 1 Ti. 1. 3. ἐξῆλθε πορευθῆναι <sup>u</sup> εἰς τὴν Μακεδονίαν. <sup>(2)</sup> διελθὼν δὲ  
<sup>(w)</sup> 2 Co. 6. 5; τὰ μέρη ἐκεῖνα, <sup>w</sup> καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ,  
<sup>11. 23.</sup> ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· <sup>(3)</sup> ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενο-

μένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι  
ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὕροστρέ-  
φειν διὰ Μακεδονίας. <sup>(4)</sup> <sup>α</sup> συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς  
Ἀσίας Σώπατρος <sup>β)</sup> <sup>β)</sup> Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, <sup>β) add.</sup>  
Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάιος Δερβαῖος καὶ  
Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. <sup>(5)</sup> οὗτοι <sup>(x) ch. 16. 1;</sup>  
προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· <sup>(6)</sup> ἡμεῖς δὲ ἐξε- <sup>19. 29; 21. 29;</sup>  
πλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, <sup>27. 2.</sup>  
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν <sup>1 Co. 1. 14.</sup>  
πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ. <sup>(7)</sup> Ἐν δὲ τῇ μιᾷ <sup>Ep. 6. 21.</sup>  
τῶν σαββάτων, <sup>γ</sup> συνηγμένων <sup>γ)</sup> τῶν μαθητῶν τοῦ <sup>Col. 4. 7, 10.</sup>  
σαὶ ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι <sup>2 Ti. 4. 12, 20.</sup>  
τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· <sup>Tit. 3. 12.</sup>  
<sup>(8)</sup> ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερέφω οὗ <sup>δ)</sup> ἦσαν <sup>γ) ἡμῶν,</sup>  
συνηγμένοι. <sup>(9)</sup> καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐ- <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
τυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνω βαθεῖ, δια- <sup>(y) ch. 2. 42,</sup>  
λεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ <sup>46.</sup>  
ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. <sup>1 Co. 10. 16;</sup>  
<sup>(10)</sup> <sup>α</sup> καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπερι- <sup>11. 20.</sup>  
λαβὼν εἶπε, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν <sup>He. 10. 25.</sup>  
αὐτῷ ἐστίν. <sup>(11)</sup> Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευ- <sup>(z) 1 Ki. 17. 21.</sup>  
σάμενος, <sup>α</sup> ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως <sup>2 Ki. 4. 34.</sup>  
ἐξηλθεν. <sup>(12)</sup> ἤγαγον δὲ τὸν παιῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλή- <sup>Jno. 14. 12.</sup>  
θησαν οὐ μετρίως. <sup>(13)</sup> Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ  
πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες  
ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος,  
μέλλων αὐτὸς πεζεύνει. <sup>(14)</sup> ὥς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν  
Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην·  
<sup>(15)</sup> κακεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν  
ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἐτέρα παρεβάλομεν εἰς Σάμον·  
<sup>ς)</sup> καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς <sup>ς) τῇ δὲ</sup>  
Μίλητον. <sup>(16)</sup> <sup>β</sup> ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν <sup>ἐχομένην,</sup>  
Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ <sup>Ln. (Gb. c.).</sup>  
Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, <sup>β)</sup> τὴν ἡμέραν <sup>ch. 21. 12.</sup>  
τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα. <sup>(c)</sup> <sup>Le. 23. 15.,</sup>  
<sup>(17)</sup> Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον, μετε- <sup>21.</sup>  
καλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. <sup>(18)</sup> <sup>δ</sup> ὥς δὲ <sup>(d) ch. 19. 10.</sup>





παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, <sup>(19)</sup> δουλεύων τῷ κυρίῳ<sup>ε</sup> μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ <sup>β)</sup> πολλῶν<sup>η</sup> δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· <sup>(20)</sup> ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, <sup>(21)</sup> διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἁμετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. <sup>(22)</sup> καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδὼς, <sup>(23)</sup> <sup>κ</sup> πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται<sup>γ)</sup> <sup>η</sup> λέγον, ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. <sup>(24)</sup> <sup>ι</sup> ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὥς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου <sup>δ)</sup> μετὰ χαρᾶς<sup>η</sup>, <sup>κ</sup> καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. <sup>(25)</sup> καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὤψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν <sup>ς)</sup> τοῦ Θεοῦ. <sup>(26)</sup> διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· <sup>(27)</sup> οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. <sup>(28)</sup> <sup>η</sup> προσ-<sup>η)</sup> κύριον, <sup>ε</sup>χετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ <sup>η)</sup> Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο <sup>η</sup> διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. <sup>(29)</sup> ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· <sup>(30)</sup> <sup>ρ</sup> καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. <sup>(31)</sup> διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. <sup>(32)</sup> καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, <sup>θ)</sup> ἀδελφοί, τῷ Θεῷ <sup>ι</sup> καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι <sup>λ)</sup> ὑμῖν<sup>η</sup> κληρονομίαν ἐν τοῖς ἁγιασμένοις πᾶσιν. <sup>(33)</sup> <sup>ρ</sup> ἀρ-

(ε) Mat. 20.  
26., 28.  
Ep. 4. 2.

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(f) 1 Co. 7. 35.  
2 Ti. 2. 14.

(g) Mar. 1. 15.  
Lu. 24. 47.  
Ro. 3. 3, 19.

(h) ch. 21. 4,  
11.

γ) add. μοι,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(i) ch. 21. 13.  
De. 8. 5.  
He. 12. 7.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(k) Gal. 1. 1.  
Tit. 1. 3.

ς) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(l) Ps. 119. 13,  
46, 165.

(m) 1 Pe. 5. 2.  
1 Ti. 4. 16.

(n) Ep. 1. 7.  
Col. 1. 14.  
1 Pe. 1. 19.  
Re. 5. 9.

η) κυρίου,  
Gb. Ln. Tf.

(o) De. 31. 26.,  
29.  
2 Pe. 2. 1.

(p) Mi. 7. 2-6.  
1 Ti. 4. 1.  
Tit. 1. 10, 11.  
1 Jno. 2. 19.

θ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(q) Ps. 17. 4.  
Ep. 1. 18.  
2 Pe. 3. 18.

λ) om. Ln. Tf.

(r) 1 Sa. 12. 3.  
1 Co. 9. 12.  
2 Co. 11. 9;  
12. 13.



γυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα·  
<sup>(34)</sup> αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεαῖαις μου καὶ τοῖς<sup>(\*)</sup>  
οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί. <sup>(35)</sup> πάντα<sup>1</sup>  
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι<sup>(†)</sup>  
τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυ-  
ρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι διδόναι  
μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. <sup>(36)</sup> Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γό-  
νατα αὐτοῦ, ὁ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. <sup>(37)</sup> Ἰκανὸς<sup>(†)</sup>  
δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν  
τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· <sup>(38)</sup> ὁδυνώ-  
μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλ-  
λουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέεμπον δὲ  
αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

XXI. Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα-  
σθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν  
Κῶν, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα.  
<sup>(2)</sup> καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες  
ἀνήχθημεν. <sup>(3)</sup> ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλι-  
πόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατή-  
χθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτι-  
ζόμενον τὸν γόμον. <sup>(4)</sup> καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητάς,<sup>(\*)</sup>  
ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ  
ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερου-  
σαλὴμ. <sup>(5)</sup> ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας,  
ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων  
σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες  
τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. <sup>(6)</sup> καὶ<sup>(†)</sup>  
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι  
δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. <sup>(7)</sup> Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν δια-  
νύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ  
ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ'  
αὐτοῖς. <sup>(8)</sup> τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες<sup>(β)</sup> οἱ περὶ τὸν Παῦ-  
λον<sup>(γ)</sup> ἦλθον<sup>(δ)</sup> εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν  
οἶκον<sup>(ε)</sup> Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, τοῦ ὄντος ἐκ τῶν  
ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. <sup>(9)</sup> τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες  
παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. <sup>(10)</sup> ἐπιμενόντων δὲ

(\*) ch. 18. 3.

1 Co. 4. 12.

1 Thes. 2. 10.

2 Thes. 3. 8.

(†) Ps. 41. 1.

(†) ch. 21. 5.

Ps. 145. 18.

20.

(\*) 2 Co. 1. 24.

Gal. 6. 2.

(†) Ph. 4. 21.

Col. 4. 15.

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(γ) ἦλθονμεν,  
Elz. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(δ) ch. 6. 5;

8. 26, 40.

Ep. 4. 11.

2 Ti. 4. 5.

(ε) ch. 2. 17.

Joel 2. 28.

1 Co. 11. 5.











(b) ver. 33.  
ch. 20. 23.

ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαθος· <sup>(11)</sup> <sup>b</sup> καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας εἶπε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Τον ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. <sup>(12)</sup> Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ. <sup>(13)</sup> ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(14)</sup> Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, Ὁ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω.

(c) 2 Ki. 5. 26.  
Mat. 6. 10.  
Lu. 22. 42.

(β) ἐπισκευ-  
ασάμενοι,  
Ln.Tf.(Gb.∞).

<sup>(15)</sup> Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας <sup>(β)</sup> ἀποσκευασάμενοι" ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ. <sup>(16)</sup> συνήλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ἔξεισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

γ) ἀπεδέ-  
ξαντο,  
Ln.Tf.(Gb.∞).

(d) ch. 15. 13.  
Gal. 1. 19.  
(e) Ro. 10. 2.  
Gal. 1. 14.

δ) θζδν,  
Gb. Ln. Tf.

ς) ἐν τοῖς  
Ἰουδαίοις,  
Ln.Tf.(Gb.∞).

η) om. Ln.  
(Gb. →).

θ) om. Tf.  
(Gb. →).

λ) om. Tf.  
(Gb. →).

(f) ch. 18. 18.  
Nu. 6. 2, 13,  
18.

<sup>(17)</sup> ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμέ-  
νως <sup>γ</sup> ἐδέξαντο" ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. <sup>(18)</sup> τῇ δὲ ἐπιούσῃ  
εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν <sup>δ</sup> πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε  
παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. <sup>(19)</sup> καὶ ἀσπασάμενος αὐ-  
τοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἑν ἑκαστον ᾧ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν  
τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. <sup>(20)</sup> <sup>ε</sup> οἱ δὲ ἀκού-  
σαντες ἐδόξαζον τὸν <sup>δ</sup> κύριον." εἰπὼν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς  
ἀδελφε, πόσαι μυριάδες εἰσὶν <sup>ς</sup> Ἰουδαίων" τῶν πεπι-  
στευκότων. καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι.  
<sup>(21)</sup> κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις  
ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη <sup>η</sup> πάντας" Ἰουδαίους,  
λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι  
περιπατεῖν. <sup>(22)</sup> τί οὖν ἐστι; πάντως <sup>θ</sup> δεῖ πλήθος συν-  
ελθεῖν." ἀκούσονται <sup>λ</sup> γὰρ" ὅτι ἐλήλυθας. <sup>(23)</sup> <sup>φ</sup> τοῦτο οὖν  
ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες  
εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν. <sup>(24)</sup> τούτους παραλαβὼν ἀγνί-  
σθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρή-  
σωνται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ᾧ κατή-







πρὸς σε; Ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; <sup>(38)</sup> οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; <sup>(39)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν ὁ εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμενον πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

<sup>(40)</sup> Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ Ἑβραϊδὶ διαλεκτῷ λέγων,

XXII. Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας. <sup>(2)</sup> Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδὶ διαλεκτῷ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησιν, <sup>(3)</sup> Ἐγὼ μὲν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας <sup>p</sup> Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, <sup>q</sup> ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· <sup>(4)</sup> <sup>r</sup> ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, <sup>(5)</sup> ὥς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. <sup>(6)</sup> <sup>s</sup> ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράφει φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ· <sup>(7)</sup> ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαουλ, Σαουλ, τί με διώκεις; <sup>(8)</sup> Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ κύριε; Εἰπέ τε πρὸς με, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. <sup>(9)</sup> <sup>u</sup> Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, <sup>(6)</sup> καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. <sup>(10)</sup> εἶπον δὲ, Τί ποιήσω κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπε πρὸς με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κακεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν

(p) 1 Co. 9. 19, 20.  
(q) 2 Co. 11. 18, 22.

(r) ch. 5. 34.

(s) Gal. 1. 14.

(t) ch. 8. 3;  
9. 1, 2; 26. 9.  
1 Co. 15. 9.  
Gal. 1. 13.  
1 Ti. 1. 13.

(u) ch. 9. 3.  
1 Co. 15. 8.

(v) Ps. 69. 9.  
Is. 63. 9.  
Zec. 2. 8.  
Jno. 17. 23.

(w) ch. 9. 7.  
Da. 10. 7.

(x) om. Ln. Tf.  
(Gb. 2).



τέτακταί σοι ποιῆσαι. <sup>(11)</sup> Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς  
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν  
συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. <sup>(12)</sup> Ἀνανίας δέ τις,  
ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάν-  
των τῶν κατοικοῦντων Ἰουδαίων, <sup>(13)</sup> ἔλθων πρὸς με καὶ  
ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφε, ἀνάβλεψον. Καγὼ  
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. <sup>(14)</sup> ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ <sup>(w)</sup> ch. 26. 16.  
Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ  
θέλημα αὐτοῦ, <sup>(x)</sup> 1 Co. 9. 1.  
καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς  
πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. <sup>(16)</sup> καὶ νῦν <sup>(y)</sup> ch. 18. 8.  
τί μέλλεις; <sup>(z)</sup> 18. 19.  
ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς  
ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα <sup>(β)</sup> τοῦ κυρίου. <sup>(β)</sup> αὐτοῦ,  
<sup>(17)</sup> Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ  
προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστά-  
σει, <sup>(18)</sup> καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε  
ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ· διότι οὐ παραδέξονται σου  
τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. <sup>(19)</sup> Καγὼ εἶπον, Κύριε, αὐ-  
τοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἡμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ  
τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. <sup>(20)</sup> <sup>(α)</sup> καὶ ὅτε <sup>(α)</sup> ch. 7. 58;  
ἐξεχείτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ <sup>(α)</sup> 8. 1.  
αὐτὸς ἡμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν <sup>(γ)</sup> τῇ ἀναιρέσει <sup>(γ)</sup> om. Gb. Sch.  
αὐτοῦ, <sup>(γ)</sup> καὶ φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐ-  
τόν. <sup>(21)</sup> Καὶ εἶπε πρὸς με, Πορεύου, <sup>(β)</sup> ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη  
μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

<sup>(22)</sup> Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆ-  
ραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν  
τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκον αὐτὸν ζῆν. <sup>(23)</sup> Κραυγάζοντων  
δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κοινορτὸν βαλ-  
λόντων εἰς τὸν αέρα, <sup>(24)</sup> ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλιάρχος  
ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μαστίξιν ἀνετάξε-  
σθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν  
αὐτῷ. <sup>(25)</sup> ὥς δὲ <sup>(δ)</sup> προέτεινεν <sup>(δ)</sup> αὐτὸν τοῖς ἱμάσιν, εἶπε  
πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἀνθρω-  
πον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίξαι;  
<sup>(26)</sup> Ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε  
τῷ χιλιάρχῳ λέγων, <sup>(ε)</sup> Ὅρα <sup>(ε)</sup> τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ <sup>(ζ)</sup> om. Gb. Sch.  
<sup>(ζ)</sup> Ln. Tf.







ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. <sup>(27)</sup> Προσελθὼν δὲ ὁ  
 β) om. Gb. Sch. χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, <sup>β)</sup> εἰ" σὺ Ῥωμαῖός εἶ;  
 Ln. Tf. Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. <sup>(28)</sup> Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλιάρχος, Ἐγὼ  
 πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ  
 δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. <sup>(29)</sup> Εὐθέως  
 οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν.  
 καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι,  
 καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

<sup>(30)</sup> Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ  
 γ) ὑπὸ, τί κατηγορεῖται γ) παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν  
 Ln. (Gb. ∞). δ) ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς  
 δ) om. Gb. Sch. καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦ-  
 Ln. Tf. λον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

XXIII. ἈΤΕΝΙΣΑΣ δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ  
 εἶπεν, Ἀνδρες ἀδελφοί, <sup>δ</sup> ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ  
 πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. <sup>(2)</sup> ε' Ὁ  
 (e) 1 Ki. 22. 24. δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ,  
 Je. 20. 2. τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. <sup>(3)</sup> f τότε ὁ Παῦλος πρὸς  
 Jno. 18. 22. αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μελλεῖ ὁ Θεός, τοῖχε κεκοινα-  
 (f) Le. 19. 35. μένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ  
 De. 17. 4, 9; παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; <sup>(1)</sup> Οἱ δὲ παρεστῶτες  
 25. 1, 2. εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; <sup>(5)</sup> Ἐφη τε  
 (g) Ex. 22. 28. ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς·  
 Ro. 13. 1, 5. γέγραπται γάρ, Ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς  
 κακῶς. <sup>(6)</sup> Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ  
 Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ  
 (h) ch. 24. 15, συνεδρίῳ, Ἀνδρες ἀδελφοί, <sup>h</sup> ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς  
 21; 26. 5, 6. <sup>5)</sup> Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν  
 Phi. 3. 5. ἐγὼ κρίνομαι. <sup>(7)</sup> Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο  
 5) Φαρι- σαίων, στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχί-  
 Ln. Tf. (Gb. ∞). σθη τὸ πλῆθος. <sup>(8)</sup> i Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ  
 (i) Mat. 22. 23. εἶναι ἀνάστασιν, μὴδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρι-  
 (k) De. 32. 31. σαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. <sup>(9)</sup> ἐγένετο δὲ κραυγὴ  
 μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν  
 Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, <sup>k</sup> Οὐδὲν κακὸν εὕρι-  
 σκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν

αὐτῷ ἢ ἄγγελος, <sup>β)</sup> μὴ θεομαχῶμεν." <sup>(10)</sup> Πολλῆς δὲ <sup>β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> γενομένης στάσεως, <sup>γ)</sup> εὐλαβηθεὶς" ὁ χιλιάρχος μὴ δια- <sup>γ) φοβηθεῖς, Ln. (Gb. α).</sup> σπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβαῖν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

<sup>(11)</sup> Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ <sup>1</sup> ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε, <sup>(12)</sup> Θάρσει <sup>δ)</sup> Παῦλε" ὥς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. <sup>(12)</sup> Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές <sup>ε)</sup> τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, <sup>ς)</sup> ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, <sup>ς)</sup> λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. <sup>(13)</sup> ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες. <sup>(14)</sup> οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδεὶς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. <sup>(15)</sup> νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως <sup>θ)</sup> αὔριον" αὐτὸν <sup>θ) om. Gb. Ln. Tf.</sup> καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὥς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν, ἑτοιμοὶ ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. <sup>(16)</sup> Ἄκουσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ. <sup>(17)</sup> προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἓνα τῶν ἐκατοντάρχων, ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον. ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. <sup>(18)</sup> Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἦγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. <sup>(19)</sup> Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστίν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; <sup>(20)</sup> Εἶπε δὲ, <sup>ο)</sup> Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέ- <sup>ο) ver. 12.</sup> θεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὥς <sup>λ)</sup> μέλλοντές" <sup>λ) μέλλων, Ln. Tf.</sup> τι ἀκριβέστερον <sup>λ)</sup> πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. <sup>(21)</sup> σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε





πιεῖν ἕως οὐ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἑτοιμοὶ εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. <sup>(22)</sup> Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδεὶ ἐκλαλήσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με. <sup>(23)</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν,

Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἐβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· <sup>(21)</sup> κτήνη

τε παραστήσαι, <sup>ρ</sup> ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασωσῶσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· <sup>(25)</sup> γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· <sup>(26)</sup> Κλαύδιος Λυσίας τῷ

κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. <sup>(27)</sup> Ὁ ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μελλόντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. <sup>(28)</sup> βουλό-

μενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· <sup>(29)</sup> ὃν εὗρον

ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, <sup>ρ</sup> μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. <sup>(30)</sup> μηνυθεί-

σης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα <sup>β</sup> μέλλειν" ἔσεσθαι

<sup>γ</sup> ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων," ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. <sup>δ</sup> Ἔρρωσο."

<sup>(31)</sup> Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. <sup>(32)</sup> τῇ δὲ ἐπαύριον ἑάσαντες τοὺς

ἱππεῖς <sup>ς</sup> πορεύεσθαι" σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· <sup>(33)</sup> οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν

καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. <sup>(31)</sup> ἀναγνοὺς δὲ <sup>θ</sup> ὁ ἡγεμὼν," καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, <sup>(35)</sup> Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ

κατήγοροί σου παραγένωνται. Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

<sup>(ε)</sup> ch. 23. 2. <sup>λ</sup> πρῶτον, Ln.

XXIV. <sup>ς</sup> META δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἄρχιε-

ρεὺς Ἀνανίας μετὰ <sup>λ</sup> τῶν πρεσβυτέρων" <sup>ε</sup> καὶ ῥήτορος

(p) Ps. 37. 23;  
73. 23, 24.

(q) ch. 21. 33.

(r) Job 1. 8.  
Ps. 37. 6; 76. 10.

β) om. Ln.

γ) om. Ln. Tf.

δ) om. Ln. Tf.

ς) ἀπέρχ-  
σθαι,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).

θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(ε) ch. 23. 2.

λ) πρῶτον.

τινῶν, Ln.

(f) Ps. 83. 2, 3.  
Is. 54. 17.  
1 Cor. 1. 20.

Τερτύλλου τινὸς, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. <sup>(2)</sup> κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων, <sup>(3)</sup> Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. <sup>(1)</sup> ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκούσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. <sup>(5)</sup> εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινούντα στάσιν πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, <sup>(u)</sup> πρωτοστάτην τε τῆς <sup>Mat. 2. 23. Juno. 19. 19.</sup> τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως. <sup>(6)</sup> <sup>(x)</sup> ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασε <sup>(x) ch. 21. 28.</sup> βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν <sup>(β)</sup> καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. <sup>(7)</sup> παρελθὼν δὲ Λυσίας <sup>(β) om. Ln. Tf. (Gb. 3).</sup> ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, <sup>(8)</sup> κελεύσας τοὺς κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ. <sup>(9)</sup> παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. <sup>(10)</sup> <sup>(γ)</sup> Συνέθεντο <sup>(γ) συνεπέ- ἔθεντο, Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

<sup>(10)</sup> Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, <sup>(8)</sup> εὐθυμότερον <sup>(δ)</sup> τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπο- <sup>(δ) εὐθύμως, Ln. Tf. (Gb. 2).</sup> λογοῦμαι. <sup>(11)</sup> δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶ μοι ἡμέραι ἢ δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων <sup>(5)</sup> ἐν <sup>(5) εἰς, Ln. Tf.</sup> Ἱερουσαλὴμ. <sup>(12)</sup> <sup>(y)</sup> καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς <sup>(y) ch. 28. 17.</sup> τινὰ διαλεγόμενον <sup>(z)</sup> ἢ <sup>(z) 1 Thes. 5. 15.</sup> ἐπισύστασιν <sup>(13)</sup> ποιούντα ὄχλου, <sup>(13)</sup> οὔτε <sup>(13) Tit. 2. 12.</sup> οὔτε παραστήσαι με δύνανται περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου. <sup>(11)</sup> ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρίῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, <sup>(u)</sup> ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, <sup>(u)</sup> ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι <sup>(λ)</sup> νεκρῶν, <sup>(u)</sup> δικαίων τε καὶ ἀδίκων. <sup>(16)</sup> ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον <sup>(b)</sup> συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους <sup>(b) 1 Ti. 1. 19. 1 Pe. 3. 16.</sup> διαπαντός. <sup>(17)</sup> <sup>(c)</sup> δι' ἐτῶν δὲ πλείονων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς. <sup>(18)</sup> ἐν <sup>(c) ch. 11. 29. Ro. 15. 25. Gal. 2. 10.</sup>







β) αἵ, Sch. οἷς" εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου  
Ln. (Gb. ∞). οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι,  
(19) οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν  
γ) τί, πρόσ με. (20) ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, ἢ εἴ τι" εὗρον ἐν  
Gb. Sch. Ln. Tf. ἔμοι ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου. (21) ἢ περὶ  
(δ) ch. 23. 6; μῆς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἐστὼς ἐν αὐτοῖς, "Οτι  
28. 20. περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον δ) ὑφ'"  
δ) ἐφ', Ln. Tf. ὑμῶν.

ς) ἀνεβά- (22) ζ) Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς,"  
λετο δεῖς ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν, "Οταν  
αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, Δυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς.  
Gb. Sch. Ln. Tf. (23) ε) διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι ἢ τὸν  
η) αὐτόν, Παῦλον," ἔχειν τε ἄνεσιν, ἴ καὶ μηδένα κωλύειν τῶν  
Gb. Sch. Ln. Tf. ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι" αὐτῷ.  
θ) om. Ln. Tf. (24) Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν  
(Gb. ∞). Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαία, μετεπέμ-  
(ε) ch. 27. 3; ψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ἢ περὶ τῆς εἰς  
28. 16. Χριστὸν πίστεως. (25) διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιο-  
(ς) Ps. 103. σύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος  
13, 14. (26) ἔσεσθαι," ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, ἢ Τὸ  
Is. 27. 8. ἵνα ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι  
(g) Ro. 1. 5. σε· (26) ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ  
Gal. 1. 23. ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἢ ὅπως λύσῃ αὐτόν;" διὸ καὶ πυκνό-  
λ) om. Gb. Sch. τερων αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. (27) Διετίας δὲ  
Ln. πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον·  
(h) He. 4. 2. θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ,  
Ja. 1. 23..25. κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

XXV. ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ  
τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας.  
ς) οἱ ἀρχ- (2) ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ε) ὁ ἀρχιερεὺς" καὶ οἱ πρῶτοι τῶν  
εερεῖς, Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,  
Ln. Tf. (Gb. ∞). (3) αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐ-  
τόν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν  
κατὰ τὴν ὁδόν. (4) ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι  
π) εἰς Και- τὸν Παῦλον π) ἐν Καισαρείᾳ," ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει  
σαρεΐαν, ἐκπορεύεσθαι. (5) Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ, συγκατα-  
Ln. Tf. (Gb. ∞). 20

βάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας <sup>β)</sup> πλείους" ἢ <sup>β)</sup> οὐ πλείους οὐκ ὀκτώ, Gb. Sch. Ln. Tf. δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. <sup>(7)</sup> παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν <sup>γ)</sup> " οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων <sup>γ)</sup> add. αὐτὸν, Ln. (Gb. ~). καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, ἰολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα <sup>δ)</sup> φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, " ἀ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, <sup>(i)</sup> ἀπολογουμένου αὐτοῦ, "Οτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν <sup>γ)</sup> 71. 10. Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι <sup>δ)</sup> καταφέροντες, ἤμαρτον. <sup>(9)</sup> Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν <sup>Ln. Tf.</sup> καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε, θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ; <sup>(10)</sup> Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. <sup>(11)</sup> εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. <sup>k</sup> Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. <sup>(12)</sup> Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

<sup>(13)</sup> Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον. <sup>(14)</sup> ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεὶ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων, Ἀνὴρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, <sup>(15)</sup> περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην. <sup>(16)</sup> πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, <sup>m</sup> ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον <sup>(m)</sup> ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον <sup>(m)</sup> εἰς ἀπώλειαν, " πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. <sup>(17)</sup> συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. <sup>(18)</sup> περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν <sup>θ)</sup> add. ὑπενόουν ἐγώ <sup>θ)</sup> " <sup>(19)</sup> ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ιδίας <sup>θ)</sup> add. πονηράν, Ln. (Gb. ~).











δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ  
 (π) 1 Co. i. 18, " τεθνηκός, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ὁ ζῆν. (20) ἀπορού-  
 23.  
 Gal. 6. 14.  
 1 Pe. 2. 8.  
 (ο) ch. 17. 18.  
 1 Co. 15. 20.  
 μενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ  
 βούλοιτο πορευέσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, κακεῖ κρίνεσθαι  
 περὶ τούτων. (21) τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρη-  
 θῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα  
 τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.  
 (22) Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, Ἐβουλόμην καὶ  
 αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ὁ δὲ, Αὔριον, φησὶν,  
 ἀκούσῃ αὐτοῦ.

(23) Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς  
 Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς  
 τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς  
 κατ' ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆ-  
 στου, ἤχθη ὁ Παῦλος. (24) καὶ φησὶν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα  
 βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεω-  
 ρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέ-  
 τυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ὃ ἐπιβοῶντες  
 μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι. (25) ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος  
 μὴδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ  
 (p) Jno. 8. 44;  
 16. 2.  
 1 Co. 4. 9.  
 1 Thes. 3. 3.  
 β) om. Ln. Tf.  
 (Gb. 2).  
 β) αὐτόν." (26) περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ  
 ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ  
 σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης  
 γ) γράψω, σχῶ τι γ) γράψαι." (27) ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα  
 Ln. Tf. (Gb. 2).  
 δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

XXVI. ἡ ἈΓΡΙΠΠΑΣ δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη,  
 Ἐπιτρέπεται σοι ὁ ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦ-  
 λος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, (2) Περὶ πάντων ὧν  
 ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι  
 ἐμαυτὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμε-  
 ρον· (3) μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ  
 ξ) om. Ln. Tf.  
 (Gb. 2).  
 Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί σου,"  
 μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. (4) τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου  
 τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει  
 μου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, (5) προ-

γινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θ' ᾧσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα ὁ Φαρισαῖος· <sup>(6)</sup> καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, <sup>(7)</sup> εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, <sup>(8)</sup> βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. <sup>(9)</sup> τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; <sup>(10)</sup> ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· <sup>(11)</sup> ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. <sup>(12)</sup> καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περὶ σὼς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. <sup>(13)</sup> ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς <sup>(14)</sup> τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐράνόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. <sup>(15)</sup> πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. <sup>(16)</sup> Ἐγὼ δὲ εἶπον, Τίς εἰ κύριε; Ὁ δὲ <sup>(17)</sup> εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. <sup>(18)</sup> ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθῆσομαί σοι, <sup>(19)</sup> ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω, ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέφαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἀφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. <sup>(20)</sup> Ὁθεν βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὁπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν,

(r) ch. 23. 6.  
Phi. 3. 5.

(s) Ge. 3. 15;  
22. 18; 26. 4;  
49. 10.  
De. 18. 15.  
2 Sa. 7. 12.  
Ps. 132. 11.  
Is. 7. 14; 9. 6.  
Je. 23. 5;  
33. 14.  
Eze. 34. 23.  
Da. 9. 24.  
Mi. 7. 20.

(β) om. Tf. (Ln.)

(γ) om. Gb. Ln.  
Tf.

(t) ch. 22. 3, 4.  
Gal. 1. 13, 14.  
Ep. 4. 18.  
1 Ti. 1. 13.

(δ) om. Ln.  
(Gb. —).

(v) Ps. 84. 11.  
Mal. 4. 2.  
Mat. 17. 2.

(ς) add.  
κύριος,  
Ln. Tf.

(θ) ἐγώ,  
Gb. Ln. Tf.

(κ) Ps. 19. 8.  
Is. 35. 5;  
42. 7; 60. 1.  
Ep. 1. 18.  
Col. 1. 13.

(x) ch. 9. 20,  
28; 22. 17, 21.  
Mat. 24. 14.





ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. <sup>(21)</sup> ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. <sup>(22)</sup> ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα, μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωσῆς, <sup>(23)</sup> εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, <sup>γ</sup> εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. <sup>(24)</sup> Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ ἔφη, Μαῖνη Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. <sup>(25)</sup> Ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε Φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. <sup>(26)</sup> <sup>z</sup> ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. <sup>(27)</sup> πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. <sup>(28)</sup> Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον <sup>β</sup> ἔφη, "Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι. <sup>(29)</sup> Ὁ δὲ Παῦλος <sup>γ</sup> εἶπεν, "Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν <sup>δ</sup> πολλῷ" οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, "γενέσθαι τοιούτους ὅποιος καὶ ἐγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. <sup>(30)</sup> <sup>ς</sup> Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη" ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἧ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. <sup>(31)</sup> <sup>δ</sup> καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, "Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. <sup>(32)</sup> Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη, Ἀπολελῦσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

(y) Ps. 16, 9, 11.  
1 Co. 15, 20.  
Col. 1, 18.  
Re. 1, 5.

(z) Jno. 18, 20.

β) om. Ln. Tt.  
(Gb. 2).

γ) om. Ln. Tt.  
(Gb. 2).

δ) μεγάλῳ, μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, "γενέσθαι τοιούτους ὅποιος καὶ ἐγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. <sup>(30)</sup> <sup>ς</sup> Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη" ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἧ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. <sup>(31)</sup> <sup>δ</sup> καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, "Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. <sup>(32)</sup> Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη, Ἀπολελῦσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

(a) 1 Co. 7, 7.  
2 Pe. 1, 1.

ς) ἀνέστη  
τε, Gb, Sch.  
Ln. Tt.

(b) ch. 23, 29;  
25, 25.

θ) μέλλοντι,  
Ln. Tt. (Gb. 2).

(c) ch. 19, 29;  
20, 4.  
Col. 4, 10.

XXVII. Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινας ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. <sup>(2)</sup> ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, <sup>θ</sup> μέλ-  
λουντες" πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνῆχθημεν, ὅντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονι-

κέως. <sup>(3)</sup> τῇ τε ἑτέρα κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. <sup>(4)</sup> φιλαν- <sup>(d) Mat. 10. 30.</sup>  
 θρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε <sup>1 Pe. 3. 18.</sup>  
 πρὸς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν. <sup>(1)</sup> κακείθεν  
 ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς  
 ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. <sup>(5)</sup> τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν  
 Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν  
 εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. <sup>(6)</sup> Κακεὶ εὐρὼν ὁ ἐκατόνταρχος  
 πλοῖον Ἀλεξανδρίνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβα-  
 σεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. <sup>(7)</sup> ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλο-  
 οῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσ-  
 εῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην  
 κατὰ Σαλμώνην. <sup>(8)</sup> μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλ-  
 θομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ὃ  
 ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία. <sup>(9)</sup> Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενο-  
 μένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς, διὰ τὸ καὶ  
 τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος <sup>(c) 2 Ki. 6. 9,</sup>  
<sup>(10)</sup> λέγων αὐτοῖς, <sup>10.</sup> ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ <sup>Ps. 32. 8, 9.</sup>  
 πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φόρτου καὶ τοῦ πλοίου,  
 ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν.  
<sup>(11)</sup> Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ  
 ἐπέειθετο μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.  
<sup>(12)</sup> ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-  
 μασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κακείθεν,  
 εἰπὼς δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμά-  
 σαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ  
 χώρον. <sup>(13)</sup> ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέ-  
 σεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσπον παρελέγοντο τὴν  
 Κρήτην. <sup>(14)</sup> μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος  
 τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων. <sup>(15)</sup> <sup>(f) Ps. 127. 1.</sup> συναρπα-  
 σθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν <sup>La. 3. 32, 33.</sup>  
 τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. <sup>(16)</sup> νησίον δέ τι ὑπο-  
 δραμόντες καλούμενον Κλαύδην, μόλις ἰσχύσαμεν περι-  
 κρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. <sup>(17)</sup> ἦν ἄραντες, βοηθείαις  
 ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς  
 τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως  
 ἐφέροντο. <sup>(18)</sup> Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς  
 ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. <sup>(19)</sup> καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν









β) ἔρρίψαν, σκευὴν τοῦ πλοίου β) ἔρρίψαμεν" (20) μήτε δὲ ἡλίου, μήτε  
 Gb. Ln. ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε  
 οὐκ ὀλίγον ἐπικειμένον, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς  
 τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. (21) πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης,  
 τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, "Εδει μὲν,  
 ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς  
 Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.  
 (22) καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ  
 ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. (23) γ) πα-  
 ρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, ἡ οὐ  
 εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, (24) λέγων, Μὴ φοβοῦ Παῦλε,  
 Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοι ὁ  
 Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. (25) Διὸ εὐθυμεῖτε  
 ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν  
 τρόπον λελάληται μοι. (26) εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς  
 ἐκπεσεῖν. (27) Ως δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο,  
 διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς  
 νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν·  
 (28) καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ δια-  
 στήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκα-  
 πέντε· (29) φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους  
 γ) ἐκπέσω- ἡ) ἐκπέσωσιν," ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας,  
 μὲν, ἥ) ἔρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. (30) τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων  
 Gb. Sch. Ln. Tf. φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς  
 τὴν θάλασσαν, προφάσει ὥς ἐκ πώρας μελλόντων  
 ἀγκύρας ἐκτείνειν, (31) εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ  
 καὶ τοῖς στρατιώταις, ἰ) Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ  
 πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. (32) Τότε οἱ στρατιῶ-  
 ται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν  
 ἐκπεσεῖν. (33) ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρε-  
 κάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων,  
 δ) ἀπολεῖ- Τεσσαρεσκαίδεκάτῃ σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες,  
 ται, ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. (34) διὸ παρα-  
 Gb. Sch. Ln. Tf. καλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς  
 ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· κ) οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἐκ  
 τῆς κεφαλῆς δ) πεσεῖται." (35) Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν  
 ἄρτον, ἰ) εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ

(γ) Da. 2. 22, 23.

Am. 3. 7.  
La. 3. 25.

(h) De. 32. 9.  
Is. 44. 5.  
Mal. 3. 17.  
Jno. 17. 9, 10.  
1 Co. 6. 20.

γ) ἐκπέσω-  
μὲν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(i) Ps. 125. 1.  
Is. 30. 15, 18;  
32. 17.

(k) Lu. 12. 7;  
21. 18.

δ) ἀπολεῖ-  
ται,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(l) 1 Sa. 9. 13.  
Ps. 92. 1;  
140. 13.  
Jno. 6. 11.  
1 Thes. 5. 18.  
1 Ti. 4. 3.

κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. <sup>(36)</sup> εὖθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς· <sup>(37)</sup> ἡμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ, διακόσσαι ἐβδομηκονταῖξ. <sup>(38)</sup> κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σίτον εἰς τὴν θάλασσαν. <sup>(39)</sup> Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιτο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. <sup>(40)</sup> καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεύσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. <sup>(41)</sup> <sup>m</sup> περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασ- <sup>(m)</sup> 2 Co. 11. 25.  
<sup>β</sup> τῶν κυμάτων." <sup>(42)</sup> τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο <sup>β</sup> om. Ln. Tf.  
"ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μήτις ἐκκολυμβήσας <sup>(n)</sup> Ps. 27. 12. Pr. 12. 10; 27. 4.  
διαφύγοι. <sup>(43)</sup> ὁ δὲ ἐκατόνταρχος βουλούμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσε αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν, ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, <sup>(44)</sup> καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. <sup>ο</sup> καὶ <sup>(o)</sup> La. 3. 22.  
οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII. ΚΑΙ διασωθέντες, τότε <sup>ν</sup> ἐπέγνωσαν" ὅτι <sup>ν</sup> ἐπέγνω-  
Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. <sup>(2)</sup> <sup>p</sup> Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον <sup>μεν</sup> Ln. Tf.  
οὐ τὴν τυχοῦσαν φιланθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ <sup>(p)</sup> 1 Sa. 14. 16. Ro. 1. 14.  
πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑέτον τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος. <sup>(3)</sup> Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλήθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θερμῆς ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> ὥς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶσεν. <sup>(5)</sup> <sup>q</sup> Ὁ μὲν οὖν ἀπο- <sup>(q)</sup> Mar. 16. 18. Lu. 10. 19.  
τινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. <sup>(6)</sup> οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον,





μεταβαλλόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. <sup>(7)</sup> Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. <sup>(8)</sup> ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερία συνεχόμενον κατα-  
 κεισθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξά-  
 μενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. <sup>(9)</sup> τούτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. <sup>(10)</sup> οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

<sup>(11)</sup> Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρα-  
 κεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίῳ, παρασήμῳ Διο-  
 σκούροις· <sup>(12)</sup> καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμεί-  
 ναμεν ἡμέρας τρεῖς· <sup>(13)</sup> ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν  
 εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου  
 δευτεραῖοι ἦλθομεν εἰς Ποτιόλους· <sup>(14)</sup> οὐ εὐρόντες ἀδελ-  
 φοὺς, παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ·  
 καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθομεν. <sup>(15)</sup> κάκειθεν οἱ ἀδελ-  
 φοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν  
 ἡμῖν ἄχρισ Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς  
 ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.

(\*) Ps. 133. 1.  
 Ro. 12. 10.  
 He. 10. 25.  
 1 Pe. 2. 17.

(†) Ps. 16. 3.  
 Pr. 27. 9, 17.

β) εἰς Ῥώ-  
 μην, ἐπε-  
 τράπη τῷ  
 Παύλῳ,  
 Ln. (Gb. c).

γ) αὐτόν,  
 Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(16)</sup> ὍΤΕ δὲ ἦλθομεν <sup>β)</sup> εἰς Ῥώμην, ὁ ἐκατόνταρχος  
 παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ  
 Παύλῳ ἐπετράπη" μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσ-  
 σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. <sup>(17)</sup> Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας  
 τρεῖς συγκαλέσασθαι <sup>γ)</sup> τὸν Παῦλον" τοὺς ὄντας τῶν  
 Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς  
 αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας  
 τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατράοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσο-  
 λύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. <sup>(18)</sup> οἵ-  
 τινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδε-  
 μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. <sup>(19)</sup> ἀντιλεγόντων  
 δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,  
 οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορήσαι. <sup>(20)</sup> <sup>η)</sup> διὰ  
 ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσ-

(u) Lu. 1. 31..  
 33; 2. 25, 30..  
 32.  
 Ep. 6. 19, 20.

λαλήσαι· ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν  
 ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι. <sup>(21)</sup> Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον,  
 Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς  
 Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγ-  
 γειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. <sup>(22)</sup> <sup>z</sup> ἀξιούμεν δὲ <sup>(x)</sup> <sup>ch. 24. 5,</sup>  
 παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως <sup>14.</sup>  
 ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.  
<sup>(23)</sup> Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν  
 ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν  
 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ  
 Ἰησοῦ, <sup>y</sup> ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, <sup>(y)</sup> <sup>Lu. 24. 27.</sup>  
 ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. <sup>(24)</sup> καὶ οἱ μὲν ἐπέιθοντο τοῖς <sup>Jno. 5. 39.</sup>  
 λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίσταντο. <sup>(25)</sup> ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς  
 ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν,  
 Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαίου  
 τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, <sup>(26)</sup> <sup>z</sup> λέγον, Πο- <sup>(z)</sup> <sup>Is. 6. 9.</sup>  
 ρεῦθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἶπὲς, Ἀκοῇ ἀκούσετε, <sup>Eze. 12. 2.</sup>  
 καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ <sup>Mat. 13. 14.</sup>  
 ἴδητε. <sup>(27)</sup> ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ <sup>Ro. 11. 8.</sup>  
 τοῖς ὥσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν  
 ἐκάμνυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὥσιν  
 ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ  
 ἰάσωμαι αὐτούς. <sup>(28)</sup> <sup>a</sup> Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς <sup>(a)</sup> <sup>ch. 13. 14,</sup>  
 ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοῖς καὶ <sup>40..48; 18. 6.</sup>  
 ἀκούσονται. <sup>(29)</sup> <sup>β</sup> Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ <sup>Lu. 24. 47.</sup>  
 Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. <sup>β</sup> <sup>om. Ln. Tf.</sup>  
<sup>(Gb. 50).</sup>

<sup>(30)</sup> Ἡ ΕΜΕΙΝΕ δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ <sup>γ</sup> <sup>om. Gb. Sch.</sup>  
 μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους <sup>Ln. Tf.</sup>  
 πρὸς αὐτὸν, <sup>(31)</sup> κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ  
 διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>b</sup> μετὰ <sup>(b)</sup> <sup>2Ch. 31. 21.</sup>  
 πάσης παρρῆσιας ἀκωλύτως.









ΠΑΤΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

- (a) Ac. 9. 15;  
13. 2.  
Gal. 1. 15, 16.
- (b) Ge. 3. 15.  
Le. 17. 11.  
Job 19. 25.  
Is. 7. 14;  
9. 6.  
Da. 9. 24.  
Mi. 7. 20.  
Tit. 1. 2.
- (c) 2 Sa. 7. 12.  
Ps. 132. 11.  
2 Ti. 2. 8.  
Re. 5. 5;  
22. 16.
- (d) Jno. 10. 30,  
&c.  
Ac. 13. 32, 33.  
He. 1. 5;  
5. 5, 6.
- (e) ch. 16. 26.  
1 Co. 15. 10.  
Ep. 3. 8.
- (β) περί,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).
- (f) Jno. 17. 23.  
1 Jno. 4. 16.
- (g) 1 Thes. 1. 8.  
1 Thes. 3. 10.  
2 Ti. 1. 3.
- (i) ch. 15. 23,  
32.
- (κ) 1 Thes. 2.  
18.
- (l) 1 Co. 9. 16.
- <sup>a</sup> ΠΑΥΛΟΣ δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπό-  
στολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, <sup>(2)</sup> <sup>b</sup> ὃ προεπ-  
ηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,  
<sup>(3)</sup> <sup>c</sup> περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος  
Δαβὶδ κατὰ σάρκα, <sup>(4)</sup> <sup>d</sup> τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν  
δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα Ἀγιοσύνης, ἐξ ἀναστάσεως  
νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> δι' οὗ  
ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν  
πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, <sup>(6)</sup> ἐν οἷς  
ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(7)</sup> πᾶσι τοῖς  
οὖσιν ἐν Ῥώμῃ <sup>f</sup> ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις  
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου  
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- <sup>(8)</sup> <sup>g</sup> Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ  
Χριστοῦ <sup>β</sup> ὑπὲρ" πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν κατ-  
αγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. <sup>(9)</sup> <sup>h</sup> μάρτυς γάρ μου ἐστὶν  
ὁ Θεὸς, <sup>φ</sup> λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ  
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμαι,  
<sup>(10)</sup> <sup>i</sup> πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴπως ἤδη  
ποτὲ εὐδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν  
πρὸς ὑμᾶς. <sup>(11)</sup> ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ  
χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς,  
<sup>(12)</sup> τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν  
ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. <sup>(13)</sup> οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς  
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς  
ὑμᾶς, <sup>k</sup> καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα καρπὸν τινα  
σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
- <sup>(14)</sup> <sup>l</sup> Ἐλλησί τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις

ὀφειλέτης εἰμί· <sup>(15)</sup> οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. <sup>(16)</sup> <sup>m</sup> Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον <sup>β)</sup> τοῦ Χριστοῦ· <sup>β)</sup> δύναμις γὰρ Θεοῦ <sup>β)</sup> ἐστίν. <sup>β)</sup> ὁμ., Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(n)</sup> ch. 3. 22. <sup>Ha.</sup> 2. 4. <sup>Jno.</sup> 3. 36. <sup>He.</sup> 10. 38; <sup>XI.</sup> <sup>(17)</sup> <sup>n</sup> δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

<sup>(18)</sup> <sup>ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ</sup> γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. <sup>(19)</sup> <sup>ο</sup> διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφάνέρωσε· <sup>(20)</sup> <sup>p</sup> τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. <sup>(21)</sup> διότι γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά· <sup>(22)</sup> φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, <sup>(23)</sup> <sup>q</sup> καὶ <sup>(q)</sup> 2 Ki. 17. 29-31. <sup>Ps.</sup> 115. 2-8. <sup>Is.</sup> 40. 18. <sup>(r)</sup> <sup>r</sup> ἡλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. <sup>(24)</sup> <sup>r</sup> διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· <sup>(25)</sup> οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. <sup>(26)</sup> <sup>s</sup> διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· <sup>(27)</sup> ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. <sup>(28)</sup> Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, <sup>(29)</sup> <sup>t</sup> πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, <sup>(t)</sup> <sup>Ps.</sup> 53. 1-3. <sup>Is.</sup> 1. 6.









β) om. Gb. Ln. β) πορνεία, " πονηρία, πλεονεξία, κακία· μεστους φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· <sup>(30)</sup> ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγείς, ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, <sup>(31)</sup> ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, γ) ἀσπόνδους, " ἀνελεήμονας· <sup>(32)</sup> " οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσιν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσιν.

(ω) 2 Sa. 12. 5. 9. Mat. 7. 1.

II. <sup>10</sup> ΔΙΟ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. <sup>(2)</sup> οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. <sup>(3)</sup> Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; <sup>(1)</sup> x ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει; <sup>(5)</sup> κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, <sup>(6)</sup> y ὅς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. <sup>(7)</sup> τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζῶν αἰώνιον. <sup>(8)</sup> z τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή, <sup>(9)</sup> θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος. <sup>(10)</sup> δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. <sup>(11)</sup> a οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. <sup>(12)</sup> ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολούνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμον κριθήσονται, <sup>(13)</sup> b οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. <sup>(14)</sup> c Όταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος. <sup>(15)</sup> οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γρα-

(y) Job 34. 11. Ps. 62. 12. Je. 32. 19. Mat. 16. 27. 1 Co. 3. 8. 2 Co. 5. 10. Re. 22. 12.

(z) Job 24. 13. 2 Thes. 1. 8.

(a) De. 10. 17. 2 Ch. 19. 7. Job 34. 19. 1 Pe. 1. 17.

(b) Eze. 33. 31. Mat. 7. 21. Ja. 1. 22, 25.

πτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,) <sup>(16) c</sup> ἐν ἡμέρᾳ ὅτε <sup>(c) Mat. 25. 31, &c. 1 Co. 4. 5.</sup> κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

<sup>(17) β</sup> Ἰδε" σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ <sup>β</sup> εἰ ὧς, νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, <sup>(18)</sup> καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, <sup>Gb. Sch. In. Tf.</sup> καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου. <sup>(19)</sup> πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, <sup>(20)</sup> παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μὀρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. <sup>(21) d</sup> ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; <sup>(d) Ps. 50. 16, 21. Mat. XXIII.</sup> <sup>(22)</sup> ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; <sup>(23)</sup> ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; <sup>(24) e</sup> Τὸ γὰρ <sup>(e) 2 Sn. 12. 14. Is. 52. 5. Eze. 36. 20, 23.</sup> ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται. <sup>(25)</sup> Περιτομή μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. <sup>(26)</sup> ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; <sup>(27)</sup> καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; <sup>(28) f</sup> οὐ γὰρ <sup>(f) ch. 9. 7. Jno. 8. 39.</sup> ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή. <sup>(29) g</sup> ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ <sup>(g) De. 10. 16; 30. 6. Je. 4. 4. Phi. 3. 3. Col. 2. 11.</sup> περιτομή καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

III. Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; <sup>(2) h</sup> πολὺν, κατὰ πάντα τρόπον. <sup>(h) ch. 9. 4. De. 4. 7, 8. Ps. 147. 19, 20.</sup> πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. <sup>(3) i</sup> τί γὰρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; <sup>(4) j</sup> μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσης ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. <sup>(5)</sup> Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ







δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ  
 (k) Ge. 18. 25. ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. <sup>(6)</sup> <sup>k</sup> μὴ  
 Job 34. 17. γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; <sup>(7)</sup> εἰ γὰρ ἡ  
 ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς  
 τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;  
 (8) καὶ μὴ καθὼς βλασφημοῦμεθα, καὶ καθὼς φασὶ τινες  
 ἡμᾶς λέγειν, Ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ  
 ἀγαθὰ; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.  
 (l) Gal. 3. 22. <sup>(9)</sup> <sup>l</sup> Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα  
 γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν  
 (m) Ps. 14. 3; 53. 3. εἶναι, <sup>(10)</sup> <sup>m</sup> καθὼς γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ  
 εἷς· <sup>(11)</sup> οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν  
 Θεόν. <sup>(12)</sup> πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι  
 (n) Ps. 5. 9; 140. 3. ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. <sup>(13)</sup> <sup>n</sup> τάφος ἀνε-  
 ωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιού-  
 (o) Ps. 10. 7. σαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. <sup>(14)</sup> <sup>o</sup> ὧν τὸ στόμα  
 (p) Pr. 1. 16. ἄρα καὶ πικρίας γέμει. <sup>(15)</sup> <sup>p</sup> ὅξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι  
 Is. 59. 7. αἷμα· <sup>(16)</sup> σύντριμμα καὶ τάλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·  
 (q) Ps. 36. 1. <sup>(17)</sup> καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. <sup>(18)</sup> <sup>q</sup> οὐκ ἔστι φόβος  
 Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. <sup>(19)</sup> Οἶδαμεν δὲ ὅτι  
 (r) Eze. 16. 63. ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν  
 στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ  
 Θεῷ. <sup>(20)</sup> διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθείσεται πᾶσα  
 (s) ch. 5. 20; 7. 7. σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.  
 (21) <sup>(21)</sup> Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρω-  
 (t) Le. 19. 2. ται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν·  
 Je. 23. 6. <sup>(22)</sup> <sup>t</sup> δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ,  
 (u) Je. 33. 16. εἰς πάντας <sup>(23)</sup> <sup>u</sup> καὶ ἐπὶ πάντας <sup>(24)</sup> <sup>u</sup> τοὺς πιστευόντας· οὐ γάρ  
 1 Co. 1. 30. ἐστι διαστολή· <sup>(25)</sup> <sup>x</sup> πάντες γὰρ ἡμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται  
 (v) om. Ln. τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, <sup>(26)</sup> <sup>y</sup> δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ  
 (Gb. 3). χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,  
 (x) Ge. 6. 5. <sup>(27)</sup> <sup>z</sup> ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν  
 Ps. 53. 3. τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ  
 (y) Job 9. 2. τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνο-  
 Ps. 49. 7, 8. χῇ τοῦ Θεοῦ, <sup>(28)</sup> <sup>z</sup> πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν  
 1 Pe. 1. 18, 19. τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα  
 (z) Ac. 13. 38, 39. τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. <sup>(29)</sup> <sup>z</sup> τοῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξ-

εκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. <sup>(28)</sup> <sup>a</sup> λογίζομεθα οὖν, πίστει δικαιοῦ- <sup>(a)</sup> Gal. 2. 16.  
σθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. <sup>(29)</sup> ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχί δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. <sup>(30)</sup> ἐπεί-  
περ εἰς ὁ Θεὸς, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. <sup>(31)</sup> νόμον οὖν καταργου-  
μεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

IV. <sup>b</sup> *ΤΙ* οὖν ἐροῦμεν <sup>(b)</sup> Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν <sup>(b)</sup> Is. 51. 2.  
εὐρηκέναι" κατὰ σάρκα; <sup>(2)</sup> εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων <sup>(β)</sup> εὐρηκέ-  
ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν. <sup>(3)</sup> <sup>c</sup> τί <sup>(c)</sup> τίναι Ἀβρ.  
γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, <sup>(d)</sup> τὸν προπά-  
καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. <sup>(1)</sup> <sup>d</sup> Τῷ δὲ ἐργαζο- <sup>(d)</sup> τора ἡμῶν,  
μένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ <sup>(c)</sup> Lu. (Gl). 6.  
ὀφείλημα· <sup>(2)</sup> τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ <sup>(c)</sup> Ge. 15. 6.  
τὸν δικαιούντα τὸν ἄσεβῃ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς <sup>(d)</sup> Gal. 3. 6.  
δικαιοσύνην. <sup>(6)</sup> <sup>e</sup> καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρι- <sup>(e)</sup> Ja. 2. 23.  
σμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην, <sup>(e)</sup> ch. 11. 6.  
χωρὶς ἔργων, <sup>(7)</sup> Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ <sup>(e)</sup> Ps. 32. 1, 2,  
ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. <sup>(5)</sup> μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ  
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. <sup>(9)</sup> Ὁ μακαρισμὸς οὖν  
οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;  
λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς  
δικαιοσύνην. <sup>(10)</sup> πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι,  
ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ·  
<sup>(11)</sup> <sup>f</sup> καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιο- <sup>(f)</sup> Ge. 17. 11.  
σύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι <sup>(f)</sup> Gal. 3. 7.  
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,  
εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· <sup>(12)</sup> καὶ  
πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ  
καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ  
πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. <sup>(13)</sup> <sup>g</sup> Οὐ γὰρ διὰ νό- <sup>(g)</sup> Ge. 17. 2..8.  
μου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ <sup>(g)</sup> Gal. 3. 18.  
κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύ-  
νης πίστεως. <sup>(14)</sup> εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένω-  
ται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· <sup>(15)</sup> <sup>h</sup> ὁ γὰρ <sup>(h)</sup> 2 Ch. 19. 10.  
νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ <sup>(h)</sup> 1 Co. 15. 56.  
<sup>(h)</sup> 2 Co. 3. 6.





παράβασις. <sup>(16)</sup> διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως

(i) Ge. 17. 5. Ἀβραὰμ, ὃς ἐστὶ πατὴρ πάντων ἡμῶν, <sup>(17)</sup> <sup>i</sup> καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς,

(k) Ge. 15. 4, 5. καὶ καλούντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. <sup>(18)</sup> <sup>k</sup> Ὡς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολ-

(l) Ge. 17. 17; 18. 11. λῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. <sup>(19)</sup> <sup>l</sup> καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, <sup>(20)</sup> <sup>o</sup> οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. <sup>(20)</sup> <sup>m</sup> εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, <sup>(21)</sup> <sup>n</sup> καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. <sup>(22)</sup> διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. <sup>(23)</sup> <sup>o</sup> Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ. <sup>(24)</sup> ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγειράντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, <sup>(25)</sup> <sup>p</sup> ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

(p) ch. 8. 32. Is. 53. 5-12. 1 Co. 15. 17.

V. <sup>q</sup> ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην

γ) ἔχωμεν, <sup>q</sup> ἔχομεν" πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(2)</sup> <sup>r</sup> δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν <sup>(3)</sup> <sup>s</sup> τῇ πίστει" εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν· καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. <sup>(3)</sup> <sup>s</sup> οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, <sup>(4)</sup> ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, <sup>(5)</sup> ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. <sup>(6)</sup> <sup>t</sup> Ἐτι γὰρ Χριστὸς ὢντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. <sup>(7)</sup> μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. <sup>(8)</sup> <sup>u</sup> συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὢντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

(q) Ep. 2. 13. γ) ἔχωμεν, Sch. Ln. mg. Tf. ed. 1. (r) Jno. 10. 9; 14. 6. Ep. 2. 18; 3. 12. He. 10. 19. (s) om. Tf. [Ln.] (Gb. →). (t) Phi. 1. 29. Ja. 1. 2, 3. (u) Ep. 2. 1. Col. 2. 13. (v) Jno. 3. 16; 15. 13. 1 Jno. 4. 10.



<sup>(9)</sup> πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐ-  
τοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. <sup>(10)</sup> <sup>z</sup> εἰ γὰρ <sup>(x)</sup> Jno. 16. 7.  
ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου <sup>Ro. 8. 34.</sup>  
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησό- <sup>He. 7. 25.</sup>  
μεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώ-  
μενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,  
δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

<sup>(12)</sup> <sup>y</sup> Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς <sup>(y)</sup> ch. 6. 23.  
τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, <sup>Ge. 2. 17; 3. 6.</sup>  
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀπθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' <sup>1 Co. 15. 21.</sup>  
ὃ πάντες ἥμαρτον. <sup>(13)</sup> ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν  
κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου·

<sup>(14)</sup> <sup>z</sup> ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως <sup>(z)</sup> Ge. V.  
καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς <sup>1 Co. 15. 21,</sup>  
παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μελλοντος. <sup>22.</sup>

<sup>(15)</sup> Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα.  
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον,  
πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι  
τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς  
ἐπερίσσειεν. <sup>(16)</sup> καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ  
δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ  
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. <sup>(17)</sup> εἰ

γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε <sup>(a)</sup> Eze. 18. 4.  
διὰ τοῦ ἐνὸς, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς <sup>Re. 21. 8.</sup>

χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν  
ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(18)</sup> <sup>y</sup> Ἀρα  
οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς  
κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας  
ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς. <sup>(19)</sup> ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς

παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν  
οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι  
κατασταθήσονται οἱ πολλοί. <sup>(20)</sup> <sup>b</sup> Νόμος δὲ παρεισ- <sup>(b)</sup> ch. 4. 15.  
ῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν <sup>Lu. 7. 47.</sup>  
ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσειεν ἡ χάρις· <sup>(21)</sup> ἵνα ὥσπερ <sup>Gal. 3. 19, 23.</sup>

ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις  
βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ  
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.





18-19. Dec. 2. Inspiration. P. 276.

β) ἐπιμενω- VI. ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; β) ἐπιμενουμένῃ τῇ ἁμαρτίᾳ, μὲν, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; (2) c μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθά- Gb. Ln. Tf. νομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; (3) d ἡ ἀγνο- (c) ch. 2. 4. εἶτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν (d) Gal. 3. 27. θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; (4) e συνετάφημεν οὖν αὐτῷ (e) Col. 2. 12; 3. 10. διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. (5) f Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, (f) Gal. 2. 20; 5. 24. ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· (6) g τοῦτο γινώσκον- (g) Gal. 2. 20; 5. 24. τες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. (7) ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. (8) h Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, (h) Col. 3. 1. 3. 2 Ti. 2. 11. πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, (9) i εἰδότες ὅτι (i) Ro. 1. 18. Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θά- (k) Lu. 20. 38. νατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει. (10) k ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ (l) Gal. 2. 19. ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. (11) l οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν ὡς εἶναι" τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ δ) τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. (12) Μὴ οὖν βασιλεύτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν ε) αὐτῇ ἐν" ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. (13) m μὴδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. (14) ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύ- (n) 1 Co. 9. 21. σει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. (15) n Τί οὖν; θ) ἁμαρτήσομεν," ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. (16) o οὐκ οἴδατε ὅτι ὧ παρ- (p) Philo. 11. 16. 1 Pe. 2. 16. ιστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοὴν, δούλοι ἐστε ὧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; (17) χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς. (18) p ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. (19) Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστή- (q) Jno. 8. 34. 2 Pe. 2. 19. σατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ

εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν  
 δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. <sup>(20)</sup> ὅτε γὰρ δούλοι <sup>(2)</sup> Lu. 16. 13.  
 ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. <sup>(21)</sup> τίνα  
 οὖν καρπὸν εἶχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ  
 γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος. <sup>(22)</sup> νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες  
 ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν  
 καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.  
<sup>(23)</sup> τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χά- <sup>(r)</sup> ch. 5. 12.  
 ρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ <sup>Ge. 2. 17.</sup>  
 Κυρίῳ ἡμῶν. <sup>1 Co. 15. 21.</sup>  
<sup>Ja. 1. 15.</sup>

VII. Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί· γινώσκουσι γὰρ νόμον  
 λαλῶ· ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον  
 χρόνον ζῇ; <sup>(2)</sup> ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ <sup>(s)</sup> Mat. 19. 6.  
 δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ <sup>1 Co. 7. 2,</sup>  
 τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. <sup>(3)</sup> ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός <sup>10, 39.</sup>  
 μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ  
 ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ  
 εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. <sup>(4)</sup> ὥστε <sup>(t)</sup> Mat. 5. 32.  
 ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ  
 σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ  
 νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. <sup>(5)</sup> ὅτε <sup>(u)</sup> ch. 8. 2.  
 γὰρ ἡμεῖς ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ <sup>Gal. 2. 19, 20.</sup>  
 διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ  
 καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. <sup>(6)</sup> νυνὶ δὲ κατηργήθημεν <sup>(w)</sup> ch. 6. 21.  
 ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε <sup>Gal. 5. 19.</sup>  
 δουλεῖν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιό- <sup>Col. 3. 5-8.</sup>  
 τητι γράμματος. <sup>(x)</sup> ch. 2. 29.  
<sup>2 Co. 3. 6.</sup>

<sup>(7)</sup> Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γένοιτο·  
 ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε  
 γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Ὁὐκ <sup>(y)</sup> Ex. 20. 17.  
 ἐπιθυμήσεις· <sup>(8)</sup> ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ <sup>De. 5. 21.</sup>  
 τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν.  
 χωρὶς γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά· <sup>(9)</sup> ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς  
 νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἀμαρτία ἀνέ- <sup>(z)</sup> ch. 4. 15;  
 ζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· <sup>(10)</sup> καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ <sup>5. 20.</sup>  
 εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. <sup>(11)</sup> ἡ γὰρ ἀμαρτία ἀφορμὴν <sup>Jno. 15. 22.</sup>  
<sup>(n)</sup> Le. 18. 5.  
<sup>Eze. 20. 11, 13.</sup>





λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς  
 (b) 1 Ti. 1. 8. ἀπέκτεινεν. <sup>(12)</sup> <sup>b</sup> ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ  
 ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. <sup>(13)</sup> Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε  
 θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρ-  
 τία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα  
 γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς  
 ἐντολῆς. <sup>(14)</sup> <sup>c</sup> Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός  
 β) σάρκινός, ἐστίν· ἐγὼ δὲ β) σαρκικός" εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν  
 Gb. Sch. Ln. Tf.  
 (d) Gal. 5. 17. ἁμαρτίαν. <sup>(15)</sup> <sup>d</sup> ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ  
 γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ  
<sup>(16)</sup> εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι  
 καλός. <sup>(17)</sup> νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'  
 (e) Ge. 6. 5; ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. <sup>(18)</sup> <sup>e</sup> Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ  
 8. 21. ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ  
 Is. 1. 5, 6. θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν  
 γ) οὐ, Ln. Tf. γ) οὐχ εὐρίσκω." <sup>(19)</sup> οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ'  
 (Gb. -). ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. <sup>(20)</sup> εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω  
 δ) om. Ln. Tf. δ) ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'  
 (Gb. -). ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. <sup>(21)</sup> Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον  
 τῷ θελοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν  
 (f) Ps. 1. 2; παράκειται. <sup>(22)</sup> <sup>f</sup> συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ  
 119. 103. τὸν ἔσω ἄνθρωπον· <sup>(23)</sup> βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς  
 Ep. 3. 16. μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου,  
 (g) Job 40. 4. καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν  
 Ca. 1. 6. τοῖς μέλεσί μου. <sup>(24)</sup> <sup>g</sup> ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με  
 ζ) χάρις, ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; <sup>(25)</sup> <sup>z</sup> εὐχα-  
 Ln. Tf. (Gb. -). ριστῶ" τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.  
 ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῷ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ  
 δὲ σαρκί, νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII. <sup>h</sup> Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ  
 (h) Jno. 3. 18. Ἰησοῦ, <sup>θ</sup> μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ  
 Re. 7. 14. 17. πνεῦμα." <sup>(2)</sup> ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν  
 θ) om. Gb. Sch. Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς  
 Ln. Tf. ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. <sup>(3)</sup> Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ  
 νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ  
 (i) Ge. 3. 15. υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι ἰσαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ  
 Jno. 1. 14.  
 He. 2. 14.



ἀμαρτίας κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, <sup>(4)</sup> ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. <sup>(5)</sup> <sup>j</sup> Οἱ γὰρ <sup>(j)</sup> Ge. 6. 2, 3. 1 Co. 2. 14. κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. <sup>(6)</sup> τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη. <sup>(7)</sup> Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. <sup>(8)</sup> οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. <sup>(9)</sup> <sup>k</sup> Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. <sup>(10)</sup> εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. <sup>(11)</sup> <sup>l</sup> εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσκει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

(k) Jno. 14. 17.  
1 Co. 3. 10.  
Gal. 4. 6.  
1 Pe. 1. 11.

(l) ch. 1. 1.  
Is. 26. 19.  
Ac. 2. 24.  
1 Co. 6. 14.  
2 Co. 4. 14.

<sup>(12)</sup> <sup>m</sup> ἈΡΑ οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· <sup>(13)</sup> <sup>m</sup> εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, <sup>(m)</sup> Ep. 4. 22. Col. 3. 5, 6. μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. <sup>(14)</sup> <sup>n</sup> Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ. <sup>(15)</sup> <sup>n</sup> οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββὰ ὁ πατήρ. <sup>(16)</sup> <sup>o</sup> Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ. <sup>(17)</sup> <sup>p</sup> εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. <sup>(18)</sup> <sup>q</sup> Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. <sup>(19)</sup> <sup>r</sup> Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται, <sup>(20)</sup> τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, <sup>(21)</sup> ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. <sup>(22)</sup> οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις

(n) 1 Co. 2. 12.  
2 Ti. 1. 7.  
Gal. 3. 26;  
4. 5, 6.

(o) Gal. 4. 6.

(p) Jno. 17. 21,  
22.  
Re. 1. 5, 6.

(q) Ps. 30. 5.  
Mat. 5. 12.  
2 Co. 4. 17.  
1 Pe. 4. 13.  
1 Jno. 3. 1, 2.











συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· <sup>(23)</sup> οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. <sup>(24)</sup> τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπίς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; <sup>(25)</sup> εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. <sup>(26)</sup> Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὼς δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. <sup>(27)</sup> ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε· τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. <sup>(28)</sup> Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. <sup>(29)</sup> ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. <sup>(30)</sup> οὖς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὖς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε. <sup>(31)</sup> Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; <sup>(32)</sup> ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; <sup>(33)</sup> τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων, <sup>(34)</sup> τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὅς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. <sup>(35)</sup> τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; <sup>(36)</sup> καθὼς γέγραπται, Ὅτι ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. <sup>(37)</sup> Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. <sup>(38)</sup> πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, <sup>(39)</sup> οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

(r) Lu. 21. 28.  
2 Co. 5. 2, 4.

(s) 2 Co. 5. 7.

(t) 2 Co. 4. 18.  
He. 11. 1.

(u) Zec. 4. 6;  
12. 10.

(β) τῇ ἀσθενείᾳ,  
νεύρα,

Ln. Tf. (Gb. c.).

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(w) 1 Jno. 5.  
7, 8.

(x) Ep. 1. 5, 11.  
Phi. 3. 21.

(y) Ge. 15. 1.  
De. 33. 29.  
Ps. 56. 11;  
118. 6.

(z) Ge. 22. 12.  
Is. 53. 10.

(a) Is. 50. 8, 9.

(b) Ps. 110. 1.  
Mar. 16. 19.  
He. 1. 3.

(c) Ps. 44. 22.  
1 Co. 4. 9.  
2 Co. 4. 11;  
11. 23.

(d) 1 Co. 15. 57.  
1 Jno. 5. 4, 5.  
Re. 12. 11.

(e) Ep. 1. 21.  
Col. 2. 15.  
1 Pe. 3. 22.

IX. ἈΛΗΘΕΙΑΝ λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, <sup>(2)</sup> ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου, <sup>(3)</sup> ἢ ὑπόχρησιν γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνά- <sup>(f)</sup> Ex. 32. 32. θεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· <sup>(4)</sup> ὅτι οἵτινες εἰσιν Ἰσρα- <sup>(g)</sup> ch. 3. 2. ηλίται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, <sup>(5)</sup> ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. <sup>(6)</sup> Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ. <sup>(7)</sup> οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθή- <sup>(h)</sup> Mat. 1. 1, &c. σεται σοι σπέρμα. <sup>(8)</sup> Τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. <sup>(9)</sup> ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. <sup>(10)</sup> Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ <sup>(i)</sup> ch. 2. 28. Le. 17. 10. Gal. 6. 16. <sup>(k)</sup> Ge. 17. 20, 21; 21. 12. <sup>(l)</sup> Gal. 4. 23, 28. <sup>(m)</sup> Ge. 18. 10. <sup>(n)</sup> Ge. 25. 21. <sup>(p)</sup> Mal. 1. 2, 3. <sup>(q)</sup> De. 32. 4. 2 Ch. 19. 7. Job 8. 3; 34. 10. <sup>(r)</sup> Ex. 33. 19. <sup>(s)</sup> Ex. 9. 16. <sup>(t)</sup> Ps. 100. 3. Is. 45. 9; 64. 8. Je. 18. 6. <sup>(u)</sup> 2 Ti. 2. 20. <sup>(v)</sup> Ge. 25. 23. <sup>(w)</sup> Mal. 1. 2, 3. <sup>(x)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(y)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(z)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(aa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ab)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ac)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ad)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ae)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(af)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ag)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ah)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ai)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(aj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ak)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(al)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(am)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(an)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ao)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ap)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(aq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ar)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(as)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(at)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(au)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(av)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(aw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ax)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ay)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(az)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ba)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(be)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(br)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(by)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(bz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ca)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ce)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ch)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ci)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ck)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(co)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ct)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(cz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(da)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(db)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(de)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(df)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(di)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(do)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ds)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(du)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(dz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ea)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ec)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ed)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ee)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ef)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ei)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ej)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ek)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(el)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(em)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(en)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ep)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(er)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(es)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(et)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(eu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ev)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ew)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ex)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ey)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ez)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fe)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ff)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ft)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(fz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ga)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ge)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(go)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(gz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ha)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(he)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ho)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ht)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(hz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ia)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ib)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ic)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(id)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ie)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(if)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ig)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ih)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ii)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ij)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ik)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(il)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(im)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(in)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(io)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ip)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ir)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(is)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(it)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ix)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(iz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ja)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(je)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ji)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(js)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ju)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(jz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ka)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ke)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ki)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(km)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ko)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ks)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ku)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ky)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(kz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(la)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ld)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(le)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(li)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ll)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ln)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ls)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ly)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(lz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ma)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(md)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(me)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ml)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ms)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(my)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(mz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(na)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ne)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ng)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ni)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(no)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(np)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ns)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ny)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(nz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ob)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(od)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oe)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(of)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(og)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ok)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ol)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(om)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(on)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(op)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(or)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(os)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ot)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ou)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ov)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ow)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ox)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(oz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pe)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ph)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(po)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ps)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(px)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(py)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(pz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qe)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ql)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(qz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ra)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(re)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ri)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ro)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ru)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ry)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(rz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(se)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(si)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(so)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ss)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(st)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(su)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(sz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ta)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(td)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(te)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(th)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ti)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(to)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ts)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ty)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(tz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ua)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ub)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ud)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ue)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ug)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ui)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ul)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(um)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(un)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(up)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ur)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(us)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ut)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ux)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(uz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(va)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ve)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(vz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(we)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ws)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ww)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(wz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xa)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xe)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xm)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xs)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(xz)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ya)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yb)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yc)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yd)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ye)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yf)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yg)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yh)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yi)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yj)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yk)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yl)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ym)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yn)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yo)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yp)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yq)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yr)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(ys)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yt)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yu)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yv)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yw)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yx)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yy)</sup> Ex. 32. 32. <sup>(yz)</sup> Ex. 32. 32. <







ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυρά-  
ματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;  
(x) ch. 2. 4, 5. <sup>(22)</sup> \* εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνω-  
ρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ  
σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν. <sup>(23)</sup> καὶ ἵνα  
γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους,  
ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; <sup>(24)</sup> οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ  
μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν. <sup>(25)</sup> γ ὥς καὶ ἐν  
(y) Ho. 2. 23.  
1 Pe. 2. 10. τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου.  
(z) Ho. 1. 10. καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην, ἡγαπημένην. <sup>(26)</sup> \* Καὶ ἔσται,  
ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ  
(a) 1 Ki. 19. 18.  
Is. 10. 22. κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. <sup>(27)</sup> α Ὑσαΐας δὲ κρᾶζει  
ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ  
ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ <sup>(b)</sup> κατάλειμμα" σωθήσεται.  
(β) ὑπό- <sup>(28)</sup> λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ·  
λεξιμμα, <sup>(29)</sup> ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.  
Ln. Tf. <sup>(30)</sup> \* Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ὑσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σα-  
(b) Ge. 19. 24.  
Is. 1. 9. βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθη-  
μεν, καὶ ὡς Γόμορρά ἂν ὁμοιώθημεν. <sup>(31)</sup> Τί οὖν ἐροῦ-  
μεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε  
(γ) om. Ln.  
(Gb. -). δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως. <sup>(32)</sup> Ἰσραὴλ  
(c) He. 4. 2. δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον γ' δικαιοσύνης"  
(δ) om. Ln.  
(Gb. =). οὐκ ἔφθασε; <sup>(33)</sup> διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ  
(d) Ps. 118. 22.  
Is. 8. 14; ἔργων <sup>(34)</sup> νόμου." προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσ-  
κόμματος, <sup>(35)</sup> καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών  
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ <sup>(36)</sup> πᾶς"  
(e) om. Ln. Tf. ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχευθήσεται.  
(Gb. =).

✕  
θ) αὐτῶν,  
Gb. Sch. Ln. Tf. X. ἈΔΕΛΦΟΙ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας,  
καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ <sup>(1)</sup> τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν."  
(e) Is. 1. 11.. <sup>(2)</sup> ε μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ  
15. εἰς σωτηρίαν. <sup>(3)</sup> α γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ  
Am. 5. 21. 22. ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. <sup>(4)</sup> ἀγνοοῦντες γὰρ  
Gal. 1. 13, 14. τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν <sup>(5)</sup> δικαιοσύνην"  
λ) om. Gb. Ln. ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετά-  
(f) Mat. 5. 17. γησαν. <sup>(6)</sup> f τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην  
1 Co. 1. 30. παντὶ τῷ πιστεύοντι. <sup>(7)</sup> g Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιο-  
(g) Le. 18. 5. σύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, "Ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος,  
(Eze. 20. 11, Gal. 3. 12.

ζήσεται ἐν αὐτοῖς. <sup>(6)</sup> Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω  
 λέγει, <sup>k</sup> Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς <sup>(k) De. 30. 11., 14.</sup>  
 τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν. <sup>(7)</sup> ἢ, Τίς  
 καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ  
 νεκρῶν ἀναγαγεῖν. <sup>(s)</sup> ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ  
 ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου.  
 τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. <sup>(9)</sup> ὅτι <sup>(l) Mat. 10. 32.</sup>  
 ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ  
 πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἡγειρεν  
 ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. <sup>(10)</sup> καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιο-  
 σύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. <sup>(11)</sup> Λέγει <sup>(m) Is. 28. 16.</sup>  
 γὰρ ἡ γραφὴ, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχυ-  
 θήσεται. <sup>(12)</sup> <sup>n</sup> Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ <sup>(n) ch. 3. 22, 29.</sup>  
 Ἑλλήνος. ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς <sup>Ac. 10. 34, 35; 15. 9.</sup>  
 πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. <sup>(13)</sup> <sup>o</sup> Πᾶς γὰρ ὃς ἂν <sup>(o) Joel 2. 32.</sup>  
 ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. <sup>(11)</sup> Πῶς <sup>Ac. 2. 21.</sup>  
 οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πι-  
 στεύσουσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς  
 κηρύσσοντος; <sup>(15)</sup> πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποστα- <sup>(p) Is. 52. 7.</sup>  
 λῶσι; καθὼς γέγραπται, <sup>1</sup> Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες <sup>β</sup> τῶν εὐ- <sup>Na. 1. 15.</sup>  
 αγγελιζομένων εἰρήνην, <sup>2</sup> τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ. <sup>β</sup> om. Ln.  
<sup>(16)</sup> <sup>2</sup> Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας <sup>(q) Is. 53. 1.</sup>  
 γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; <sup>(17)</sup> Ἄρα <sup>Jno. 12. 38.</sup>  
 ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος <sup>γ</sup> Θεοῦ. <sup>γ</sup> Χριστοῦ, <sup>Ln.</sup>  
<sup>(18)</sup> <sup>r</sup> ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν <sup>(r) Ps. 19. 4.</sup>  
 τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα  
 τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. <sup>(19)</sup> <sup>s</sup> Ἀλλὰ λέγω, Μὴ <sup>(s) De. 32. 21.</sup>  
 οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; πρῶτος Μωσῆς λέγει, Ἐγὼ παρα-  
 ζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ  
 ὑμᾶς. <sup>(20)</sup> <sup>t</sup> Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην <sup>(t) Is. 65. 1.</sup>  
 τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ  
 ἐπερωτῶσι. <sup>(21)</sup> <sup>u</sup> πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὁλην τὴν <sup>(u) Is. 65. 2.</sup>  
 ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα  
 καὶ ἀντιλέγοντα.

XI. <sup>z</sup> ΛΕΓΩ οὖν, Μὴ ἀπόσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν  
 αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ <sup>(x) Nu. 23. 19.</sup>  
 Je. 31. 3, 37.





σπέρματος Ἀβραὰμ, φυλῆς Βενϊαμίν. <sup>(2)</sup> οὐκ ἀπόσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, <sup>(3)</sup> λέγων, <sup>(3)</sup> ὦ Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου. <sup>(4)</sup> Ἄλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαάλ. <sup>(5)</sup> οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. <sup>(6)</sup> εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. <sup>(7)</sup> εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον. <sup>(7)</sup> Τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, <sup>(8)</sup> καθὼς γέγραπται, Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. <sup>(9)</sup> καὶ Δαβὶδ λέγει, Γεννηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. <sup>(10)</sup> σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. <sup>(11)</sup> Λέγω οὖν, μὴ ἔπαισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. <sup>(12)</sup> εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; <sup>(13)</sup> Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, <sup>(14)</sup> εἰ πῶς παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. <sup>(15)</sup> εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; <sup>(16)</sup> εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. <sup>(17)</sup> εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πίότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, <sup>(18)</sup> μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. <sup>(19)</sup> Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν <sup>(19)</sup> οἱ κλάδοι, ἵνα

(β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(γ) 1 Ki. 19. 10.

(z) 1 Ki. 19. 18.

(a) Ac. 6. 7.

(b) ch. 4. 4, 5. De. 9. 4.

(γ) om. Gb. Sch. Ln.

(e) Is. 6. 9; 29. 10. Mat. 13. 14. Jno. 12. 40. Ac. 28. 26.

(d) Ps. 69. 22.

(e) Ac. 13. 46.

(f) ch. 15. 16. Ac. 9. 15; 22. 21. Ep. 3. 8. 2 Ti. 1. 11.

(g) Je. 11. 16.

(δ) om. Gb. Sch. Ln.











(a) 1 Jno. 2. 15. λατρείαν ὑμῶν· <sup>(2)</sup> καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς

(b) om. Ln. Tf. <sup>(β)</sup> ὑμῶν, " εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ

(c) Pr. 25. 27. τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. <sup>(3)</sup> Ἐγὼ γὰρ διὰ

(d) Ec. 7. 16. τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ

(e) Ep. 4. 7. ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως.

(f) 1 Co. 12. <sup>(4)</sup> Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ

(g) 12. &c. δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν. <sup>(5)</sup> οὕτως οἱ

(h) Ep. 4. 16. πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὃ δὲ καθείς ἀλλή-

(i) Col. 1. 12. λων μέλη, <sup>(6)</sup> ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν

(j) τὸ δὲ, <sup>(7)</sup> δοθείσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀνα-

(k) Ln. Tf. <sup>(8)</sup> λογίαν τῆς πίστεως· εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ·

(l) Nu. 11. 25. <sup>(9)</sup> εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· <sup>(10)</sup> εἴτε ὁ παρακαλῶν,

(m) 1 Co. 12. 28. <sup>(11)</sup> ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ <sup>(12)</sup> μεταδιδούς, ἐν ἀπλότῃ· ὁ προῖ-

(n) Ep. 4. 11. <sup>(13)</sup> στάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.

(o) De. 15. 7. <sup>(14)</sup> Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστνγοῦντες τὸ πο-

(p) Pr. 22. 9. <sup>(15)</sup> νηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς

(q) Mat. 6. 1, &c. ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμε-

(r) 2 Co. 9. 7. <sup>(16)</sup> νοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροὶ, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ

(s) Pr. 18. 24. <sup>(17)</sup> καιρῷ δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει

(t) Ep. 4. 2, 3. <sup>(18)</sup> ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· ταῖς

(u) He. 13. 1. <sup>(19)</sup> χρεαῖς τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώ-

(v) 1 Pe. 1. 22. <sup>(20)</sup> κουντες· εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε,

(w) 2 Pe. 1. 7. <sup>(21)</sup> καὶ μὴ καταρᾶσθε· Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ

(x) 2 Thes. 3. <sup>(22)</sup> κλαίειν μετὰ κλαιόντων· τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρο-

(y) 9. 11. <sup>(23)</sup> νοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-

(z) κυρίῳ, <sup>(24)</sup> νοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.

(aa) Elz. Sch. Ln. Tf. <sup>(25)</sup> <sup>(26)</sup> μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοοῦμενοι

(ab) (Gb. ∞). <sup>(27)</sup> καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ

(ac) Lu. 18. 1. <sup>(28)</sup> ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυ-

(ad) Ep. 6. 18. <sup>(29)</sup> τοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ·

(ae) 1 Thes. 5. 16, <sup>(30)</sup> γέγραπται γὰρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,

(af) 17. <sup>(31)</sup> λέγει Κύριος· Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε

(ag) (d) Mat. 5. 44. <sup>(32)</sup> αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιοῦν, ἄν-

(ah) 1 Co. 4. 12. <sup>(33)</sup> θρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ

(ai) 1 Pe. 3. 9. <sup>(34)</sup> νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

(aj) 1 Thes. 5. 15. <sup>(35)</sup>

(ak) 1 Pe. 3. 9. <sup>(36)</sup>

(al) Pr. 25. 21. <sup>(37)</sup>

(am) Mat. 5. 44. <sup>(38)</sup>

XIII. ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο-<sup>(1)</sup> τασσέσθω. <sup>(1)</sup> οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι <sup>(2)</sup> ἐξουσίαι" ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. <sup>(3)</sup> ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ δια-<sup>(4)</sup> ταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήφονται. <sup>(5)</sup> οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος <sup>(6)</sup> τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν." θέλεις δὲ μὴ φοβεῖ-<sup>(7)</sup> σθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· <sup>(8)</sup> Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. <sup>(9)</sup> εἰ δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαι-<sup>(10)</sup> ραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. <sup>(11)</sup> διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. <sup>(12)</sup> διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. <sup>(13)</sup> ἀπό-<sup>(14)</sup> δοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν. <sup>(15)</sup> Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. <sup>(16)</sup> τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, <sup>(17)</sup> οὐ ψευδομαρτυρήσεις," οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. <sup>(18)</sup> Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

<sup>(19)</sup> **ΚΑΙ** τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτη-<sup>(20)</sup> ρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. <sup>(21)</sup> ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, <sup>(22)</sup> καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. <sup>(23)</sup> ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, <sup>(24)</sup> μὴ κόμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· <sup>(25)</sup> ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

XIV. <sup>(26)</sup> **ΤΟΝ** δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμ-

(1) Pr. 8. 15, 16.  
(2) Da. 4. 32.  
(3) Jno. 19. 11.  
(4) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(5) τῶν ἀγα-  
(6) θῶν ἔργων  
(7) ἀλλὰ τῷ  
(8) κακῷ,  
(9) Ln. Tf. (Gb. &).  
(10) Tif. 3. 1.  
(11) 1 Pe. 2. 13.  
(12) Mat. 17. 27;  
(13) 22. 21.  
(14) Gal. 5. 14.  
(15) Ex. 20. 12, &c.  
(16) Le. 19. 18.  
(17) Mat. 19. 18, 19.  
(18) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(19) Le. 19. 18.  
(20) Mar. 12. 31.  
(21) 1 Co. 15. 34.  
(22) Ep. 5. 14.  
(23) 1 Thes. 5. 6.  
(24) 2 Co. 6. 7.  
(25) Ep. 6. 13, 14.  
(26) Le. 10. 9.  
(27) Pr. 23. 26. 35.  
(28) Lu. 21. 34.  
(29) 1 Co. 6. 9, 10.  
(30) Phi. 4. 8.  
(31) 1 Pe. 4. 3.  
(32) Gal. 3. 27;  
(33) 5. 16.  
(34) ch. 15. 1, 7.  
(35) 1 Co. 1. 27.





βάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. <sup>(2)</sup> <sup>a</sup> Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. <sup>(3)</sup> <sup>y</sup> ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. <sup>(1)</sup> <sup>z</sup> σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ <sup>(β)</sup> Θεὸς" στήσαι αὐτόν. <sup>(5)</sup> <sup>a</sup> <sup>Δ</sup> Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω. <sup>(6)</sup> <sup>b</sup> ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· <sup>(γ)</sup> καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ." ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. <sup>(8)</sup> <sup>ε</sup> εἴαν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. εἴαν τε οὖν ζῶμεν, εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. <sup>(9)</sup> εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ <sup>(δ)</sup> ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν," ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. <sup>(10)</sup> Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; <sup>(11)</sup> <sup>e</sup> πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ <sup>(ς)</sup> Χριστοῦ." <sup>(12)</sup> <sup>f</sup> γέγραπται γὰρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψαι πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. <sup>(13)</sup> <sup>g</sup> Ἀρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. <sup>(14)</sup> <sup>h</sup> Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθεῖναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. <sup>(15)</sup> οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· <sup>(16)</sup> <sup>i</sup> εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· <sup>(17)</sup> <sup>j</sup> εἰ δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. <sup>(18)</sup> <sup>k</sup> Μὴ βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. <sup>(19)</sup> <sup>l</sup> οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· <sup>(20)</sup> <sup>m</sup> ὁ γὰρ ἐν <sup>(θ)</sup> τούτοις" δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. <sup>(21)</sup> <sup>n</sup> ἀρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδο-

(y) Col. 2. 16.

(z) Ja. 4. 12.

(β) Κύριος,  
Ln. Tf.

(α) Gal. 4. 9, 10.

(b) 1 Co. 10. 31.

(γ) om. Ln.

(Gb. →).

(e) 2 Co. 5. 15.  
1 Pe. 4. 2.

(δ) ἔζησεν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(d) Mat. 25. 31.  
2 Co. 5. 10.

(ς) θεοῦ,  
Ln. Tf. (Gb. ~).

(e) Is. 45. 23.  
Phi. 2. 10.

(f) Mat. 12. 36.  
Gal. 6. 5.

(g) Mat. 18.  
7. 9.

(h) Mat. 15. 11.  
Ac. 10. 15.  
1 Co. 8. 13.

(i) Is. 1. 11. 17.  
Mi. 6. 6. 8.

(θ) τούτῳ,  
Gb. Ln. Tf.



μῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. <sup>(20)</sup> <sup>κ</sup> Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατὰ <sup>(κ)</sup> Mat. 15. 11. Tit. 1. 15.  
 λυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν  
 τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίουσι. <sup>(21)</sup> καλὸν  
 τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ  
 ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.  
<sup>(22)</sup> Σὺ πίστιν ἔχεις; κατὰ σαντὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ·  
 μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. <sup>(23)</sup> ὁ δὲ  
 διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πί-  
 στεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

XV. Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα <sup>(l)</sup> 1 Co. 9. 22. Gal. 6. 1.  
 τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν· <sup>(m)</sup> Ge. 13. 9. 1 Co. 9. 19; 10. 24, 33; 13. 5. Phil. 2. 4, 5.  
<sup>(2)</sup> <sup>π</sup> ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ  
 ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. <sup>(3)</sup> καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ  
 ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, "Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν  
 ὀνειδίζοντων σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. <sup>(4)</sup> <sup>ο</sup> "Ὅσα γὰρ προε-  
 γράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν <sup>(β)</sup> προεγράφη" ἵνα  
 διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν <sup>(β)</sup> ἐγρέφη, Ln.Tf.(Gb.ε.).  
 ἐλπίδα ἔχωμεν. <sup>(5)</sup> ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς  
 παρακλήσεως <sup>ρ</sup> δόξῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις <sup>(p)</sup> 1 Co. 1. 10. Phil. 2. 2.  
 κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(6)</sup> ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στό-  
 ματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν  
 Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(7)</sup> <sup>q</sup> Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, <sup>γ)</sup> ὑμᾶς, Gb.Sch.Ln.Tf.  
 καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν <sup>(r)</sup> Mat. 15. 24. Ac. 3. 25, 26.  
 Θεοῦ. <sup>(8)</sup> <sup>r δ</sup> λέγω δὲ, Ἰησοῦν Χριστὸν" διάκονον γεγε-  
 νῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι <sup>(δ)</sup> λέγω γὰρ Χριστὸν, Ln.Tf.(Gb.ε.).  
 τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· <sup>(9)</sup> τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους  
 δοξάσαι τὸν Θεὸν, καθὼς γέγραπται, "Διὰ τοῦτο ἐξομο-  
 λογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.  
<sup>(10)</sup> <sup>ε</sup> Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ  
 αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>u</sup> Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ  
 ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. <sup>(12)</sup> <sup>z</sup> Καὶ  
 πάλιν Ἡσαΐας λέγει, "Εσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ  
 ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.  
<sup>(13)</sup> Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς  
 καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν  
 τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.











(y) 2 Pē. 1. 12.  
1 Jno. 2. 21.

(14) γ **ΠΕΠΕΙΣΜΑΙ** δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. <sup>(15)</sup> τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, <sup>(16)</sup> εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, <sup>(17)</sup> ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ. <sup>(18)</sup> οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, <sup>(19)</sup> ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος

β) ἀγίου,  
Gb. Sch. Ln.

(a) 2 Co. 10.  
15, 16.

(b) Is. 52. 15.

(c) ch. 1. 13.  
1 Thes. 2. 18.

(d) 1 Thes. 3. 10.

γ) om. Gb. Sch.  
Ln.

δ) om. Gb. Sch.

(e) Ac. 19. 21;  
24. 17.

(f) 1 Co. 16. 1.  
2 Co. 8. 1, &c.;  
9. 2, 12.

(g) ch. 11. 17.  
1 Co. 9. 11.  
Gal. 6. 6.

β) Θεοῦ." ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέμαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. <sup>(20)</sup> α οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ. <sup>(21)</sup> β ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι. <sup>(22)</sup> γ Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. <sup>(23)</sup> δ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, <sup>(24)</sup> ὡς εἰάν πορεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν, γ' ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς." ἐλπίζω δ' γὰρ" διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, εἰάν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. <sup>(25)</sup> ε Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. <sup>(26)</sup> ς εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινῶνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. <sup>(27)</sup> ζ εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. <sup>(28)</sup> η τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. <sup>(29)</sup> θ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας ς' τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. <sup>(30)</sup> Παρκαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ

ζ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>h</sup> καὶ διὰ τῆς ἀγάπης <sup>(h)</sup> Phi. 2. 1.  
 τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς  
 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν· <sup>(31)</sup> i ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν <sup>(i)</sup> 2 Thes. 3. 2.  
 ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς  
 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις· <sup>(32)</sup> k ἵνα <sup>(k)</sup> Ac. 18. 21.  
 ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ <sup>(l)</sup> Ja. 4. 15.  
 συναναπαύσωμαι ὑμῖν. <sup>(33)</sup> l ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ <sup>(l)</sup> Nu. 6. 26.  
 πάντων ὑμῶν. ἀμήν. <sup>(l)</sup> Ps. 29. 11.  
<sup>(l)</sup> Is. 9. 6.

XVI. ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν  
 ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς.  
<sup>(2)</sup> m ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, <sup>(m)</sup> 3 Jo. 6.  
 καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσῃ πράγματι·  
 καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ  
 ἐμοῦ. <sup>(3)</sup> n Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς <sup>(n)</sup> Ac. 18. 2, 20.  
 συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· <sup>(4)</sup> οἵτινες ὑπὲρ τῆς <sup>(n)</sup> 2 Ti. 4. 19.  
 ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ  
 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθ-  
 νῶν· <sup>(5)</sup> καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε  
 Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς  
 β) Ἀχαΐας" εἰς Χριστόν. <sup>(6)</sup> ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις <sup>β)</sup> Ἀσίας,  
 πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. <sup>(7)</sup> ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον <sup>Gh, Sch, Ln, Tt.</sup>  
 καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου·  
 οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ  
 ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν Χριστῷ. <sup>(8)</sup> ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν  
 ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. <sup>(9)</sup> ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν  
 συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν  
 μου. <sup>(10)</sup> ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ.  
 ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. <sup>(11)</sup> ἀσπάσασθε  
 Ἡρωδίωνα τὸν συγγενὴ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν  
 Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. <sup>(12)</sup> ἀσπάσασθε  
 Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ.  
 ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπία-  
 σεν ἐν Κυρίῳ. <sup>(13)</sup> ἀσπάσασθε Ὁ Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν <sup>(u)</sup> Mar. 15. 21.  
 ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. <sup>(14)</sup> ἀσπά-  
 σασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν,  
 Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. <sup>(15)</sup> ἀσπάσασθε





- (p) 1 Co. 16. 20. *Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ,*  
 2 Co. 13. 12. *καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους.*  
 1 Thes. 5. 26. *(16) ᾠ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπά-*  
 1 Pe. 5. 14. *ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι <sup>(β)</sup> τοῦ Χριστοῦ. <sup>(17)</sup> Παρακαλῶ*  
 (β) *add. Πᾶ-*  
*σαι, Gb. Sch.*  
 Ln. Tf. *δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ*  
 (q) 2 Thes. 3. *σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας·*  
 6. 14. *καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. <sup>(18)</sup> οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ*  
 1 Ti. 6. 3. *ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν*  
 2 Ti. 3. 2, 5, 6. *κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπα-*  
 2 Jno. 10. *τῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. <sup>(19)</sup> ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ*  
 (r) Eze. 15. 18. *εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· ὅθλω*  
 Phi. 3. 18, 19. *δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ*  
 (s) Mat. 10. 16. *εἰς τὸ κακόν. <sup>(20)</sup> ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν*  
 1 Co. 14. 20. *Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ*  
 (t) Ge. 3. 15. *Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. <sup>(21)</sup> Ἀσπά-*  
 (u) Ac. 13. 1; *ζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ*  
 16. 1; 17. 5; *Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. <sup>(22)</sup> ἀσπά-*  
 20. 4. *ζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν*  
 1 Thes. 3. 2. *Κυρίῳ. <sup>(23)</sup> ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ τῆς*  
 1 Ti. 1. 2. *ἐκκλησίας ὅλης. ὁ ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστος ὁ οἰκονόμος*  
 (x) 1 Co. 1. 14. *τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.*  
 (y) Ac. 19. 22. *(24) ὁ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*  
 2 Ti. 4. 20. *μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν." <sup>(25)</sup> Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς*  
 (z) om. Ln. *στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ*  
 (a) 1 Jno. 1. 1. *Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις*  
 (b) 1 Ti. 1. 17. *σεσιγημένου, <sup>(26)</sup> φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν*  
 He. 13. 15. *προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπα-*  
 Jude 25. *κοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, <sup>(27)</sup> μόνῳ*  
*σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς*  
*αἰῶνας. ἀμήν.*

δ) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.

δ) *Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης  
 τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας."*

ΠΑΥΛΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ  
ΠΡΩΤΗ.

---

ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ  
θελήματος Θεοῦ, καὶ " Σωσθένης ὁ ἀδελφός, <sup>(a)</sup> τῇ ἐκκλη- <sup>(a)</sup> Ac. 18. 17.  
σία τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, <sup>(b)</sup> ἡγιασμένοις ἐν <sup>(b)</sup> Jno. 17. 19.  
Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικα- <sup>(c)</sup> Ro. 1. 7.  
λουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(c)</sup> 1 Co. 1. 30.  
ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. <sup>(c)</sup> εἰς χάρις ὑμῖν καὶ <sup>(c)</sup> Jude 1.  
εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ <sup>(c)</sup> Ro. 1. 7.  
Χριστοῦ. <sup>(c)</sup> Ep. 1. 2.  
<sup>(c)</sup> 1 Pe. 1. 2.

<sup>(d)</sup> Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ  
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.  
<sup>(d)</sup> ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ <sup>(d)</sup> ch. 12. 8.  
καὶ πάσῃ γνώσει, <sup>(e)</sup> καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ <sup>(e)</sup> 2 Co. 8. 7.  
ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν. <sup>(f)</sup> ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν <sup>(f)</sup> Col. 1. 9.  
μηδενὶ χαρίσματι, <sup>(g)</sup> ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ <sup>(g)</sup> Phi. 3. 20.  
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(h)</sup> ὅς καὶ βεβαιώσει <sup>(h)</sup> 1 Thes. 1. 10.  
ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου <sup>(i)</sup> Tit. 2. 13.  
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(j)</sup> πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλή- <sup>(j)</sup> 1 Thes. 3.  
θητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ <sup>(k)</sup> 13; 5. 23.  
Κυρίου ἡμῶν. <sup>(l)</sup> De. 7. 9.  
<sup>(l)</sup> Ps. 89. 5.  
<sup>(l)</sup> Is. 11. 5.

<sup>(m)</sup> Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος <sup>(m)</sup> Ro. 12. 16;  
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε <sup>(n)</sup> 15. 5.  
πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ᾗτε δὲ κατηρτισμέ- <sup>(n)</sup> Phi. 2. 2;  
νοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. <sup>(o)</sup> ἐδηλώθη <sup>(o)</sup> 3. 15, 16.  
γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι <sup>(p)</sup> ch. 3. 4.  
ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. <sup>(q)</sup> λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος <sup>(q)</sup> Jno. 1. 42.  
ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παῦλον, ἔγὼ δὲ Ἀπολλῶν, <sup>(r)</sup> Ac. 18. 24.  
ἔγὼ δὲ Κηφᾶ, ἔγὼ δὲ Χριστοῦ. <sup>(s)</sup> Μεμέρισται ὁ  
Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ







(k) Ac. 18. 8. ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; <sup>(14)</sup> <sup>k</sup> εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ  
 Ro. 16. 23. ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·  
 β) ἐβαπτί- <sup>(15)</sup> ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα <sup>β)</sup> ἐβάπτισα."  
 σθητε, Ln. <sup>(16)</sup> <sup>l</sup> ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα  
 Tf. εἶ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. <sup>(17)</sup> Οὐ γὰρ ἀπέστείλέ με  
 (l) ch. 16. 15, Χριστὸς βαπτίζειν, <sup>m</sup> ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ  
 17. λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. <sup>(18)</sup> <sup>n</sup> ὁ  
 (m) ch. 2. 1, 4, λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία  
 13. ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ.  
 (n) Ro. 1. 16. <sup>(19)</sup> <sup>o</sup> γέγραπται γὰρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,  
 (o) Job 5. 12, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. <sup>(20)</sup> <sup>p</sup> Ποῦ  
 13. σοφός; ποῦ γραμματεῖς; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος  
 Is. 29. 14. τούτου; οὐχὶ ἐμώραnen ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου  
 (p) Job 12, 17, 20, 24. τούτου; <sup>(21)</sup> <sup>q</sup> Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ  
 (q) Mat. 11. 25. ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ  
 (r) Mat. 12. 38; 16. 1. Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πι-  
 Jno. 4. 48. στεύοντας· <sup>(22)</sup> <sup>r</sup> ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι <sup>γ)</sup> σημεῖον" αἰτοῦσι,  
 γ) σημειῶ, καὶ Ἑλλήνες σοφίαν ζητοῦσιν· <sup>(23)</sup> ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν  
 Gb. Sch. Ln. Tf. Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, <sup>δ)</sup> Ἑλ-  
 δ) ἔθγεςσι, λησι" δὲ μωρίαν· <sup>(24)</sup> <sup>s</sup> αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε  
 Gb. Sch. Ln. Tf. καὶ Ἑλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.  
 (s) Ro. 1. 16. <sup>(25)</sup> ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων  
 Col. 2. 3. ἐστὶ· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν  
 ἀνθρώπων ἐστὶ. <sup>(26)</sup> Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν,  
 (t) Ju. 6. 15. ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ  
 1 Sa. 2. 4-8. δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· <sup>(27)</sup> ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ  
 Ps. 68. 10. κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνη·  
 καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα  
 καταισχύνη τὰ ἰσχυρά· <sup>(28)</sup> καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ  
 (u) Ps. 115. 1. τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα  
 Pr. 25. 27. τὰ ὄντα καταργήσῃ· <sup>(29)</sup> <sup>u</sup> ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα  
 ζ) τοῦ Θεοῦ, σὰρξ ἐνώπιον <sup>ς)</sup> αὐτοῦ." <sup>(30)</sup> ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν  
 Gb. Sch. Ln. Tf. Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, <sup>z</sup> δι-  
 (x) Is. 61. 10. καιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· <sup>(31)</sup> <sup>y</sup> ἵνα,  
 Je. 23. 6. καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.  
 1 Co. 1. 30.  
 (y) Is. 65. 16. ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.  
 Je. 9. 23, 24.

II. Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ'

ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. <sup>(2)</sup> οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, <sup>(z)</sup> εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. <sup>(a)</sup> καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. <sup>(4)</sup> καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς <sup>(β)</sup> ἀνθρωπίνης" σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως. <sup>(5)</sup> ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

<sup>(6)</sup> Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν <sup>i</sup> ἐν τοῖς τελείοις. σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων. <sup>(7)</sup> ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, <sup>(c)</sup> ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. <sup>(9)</sup> ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, <sup>d</sup> Ἄ ὀφθαλμοὺς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. <sup>(10)</sup> ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος <sup>γ</sup> αὐτοῦ. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. <sup>(11)</sup> τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, <sup>d</sup> εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. <sup>(12)</sup> ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. <sup>(13)</sup> Ἄ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος <sup>ς</sup> Ἁγίου, <sup>γ</sup> πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. <sup>(14)</sup> Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ. <sup>g</sup> μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. <sup>(15)</sup> ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. <sup>(16)</sup> τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; <sup>i</sup> ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

III. Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλήσαι ὑμῖν





β) σαρκί- ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς β) σαρκικοῖς, η) ὡς νηπίοις ἐν  
νοίᾳ, Gb. Ln. Χριστῷ. (2) k γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὐπω  
Tf. γὰρ ἠδύνασθε, ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε. (3) ἔτι γὰρ  
(k) He. 5. 12, 13, 1 Pe. 2. 2. σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις γ) καὶ  
γ) om, Ln. Tf. διχοστασίαι, η) οὐκ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον  
(Gb. 2). περιπατεῖτε; (4) ὅταν γὰρ λέγη τις, 'Εγὼ μὲν εἰμι  
δ) ἄνθρωποι, Παύλου. ἕτερος δὲ, 'Εγὼ Ἀπολλῶ· οὐκ δ) σαρκικοί"  
Ln. Tf. ἐστε;  
(l) Ln. 17. 10. (5) l Τίς οὖν ἐστι ζ) Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, η) ἀλλ'  
2 Co. 4. 5, 7. ἢ" διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ Κύριος  
ς) trs. Παῦ- ἔδωκεν; (6) ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ  
λως and Ἀ- Θεὸς ἠΰξανε. (7) ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, οὔτε ὁ  
πολλῶς, Ln. ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. (8) ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ  
Tf. (Gb. 2). ποτίζων ἐν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται  
θ) om, Gb. Sch. κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. (9) m Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί.  
Ln. Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. (10) Κατὰ τὴν  
(m) Jo. 1. 7, 8, Ho. 12. 13, Mt. 12. 30, 2 Co. 6. 1. χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτεκτων  
θεμελιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ  
(n) Is. 28. 16, Mat. 16. 18, Ae. 4. 11, 12, Ep. 2. 20. βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. (11) n θεμέλιον γὰρ ἄλλον  
οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν  
'Ιησοῦς ὁ Χριστός. (12) εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν  
(o) Is. 48. 10, Je. 23. 29, 1 Co. 4. 5, 1 Pe. 1. 7, 4. 12. θεμέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα,  
χόρτον, καλάμην, (13) o ἐκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενή-  
σεται· ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύ-  
πτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ λ" ἢ  
λ) add. αὐτὸ, δοκιμάσει. (14) εἴ τις τὸ ἔργον μένει, ὃ ἐπωκοδόμησε,  
Ln. Tf. μισθὸν λήψεται. (15) εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται,  
ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ  
(p) ch. 6. 19, 2 Co. 6. 16, Ep. 2. 21, 22, He. 3. 6, 1 Pe. 2. 5. πυρός. (16) p Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ  
πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; (17) εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ  
Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ  
Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. (18) Μηδεὶς ἐαυτὸν  
ἐξαπατάτω· q εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ  
(r) Pr. 3. 7, Is. 5. 21. αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. (19) r ἢ  
(r) Job 5. 13. γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ  
ἐστι. γέγραπται γὰρ, 'Ο δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς  
(s) Ps. 94. 11. ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. (20) s καὶ πάλιν, Κύριος γινώ-



σκεῖ τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.  
<sup>(21)</sup> Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ  
 ὑμῶν ἐστίν, <sup>(22)</sup> εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς,  
 εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστώτα εἴτε  
 μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστίν· <sup>(23)</sup> ὑμεῖς δὲ, Χριστοῦ· <sup>(t)</sup> He. 2. 13.  
 Χριστὸς δὲ, Θεοῦ.

IV. <sup>a</sup> Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας <sup>(u)</sup> Mat. 24.  
 Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. <sup>(2)</sup> ὁ δὲ <sup>(u)</sup> 45; 46.  
 λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις <sup>(2)</sup> 2 Co. 4. 5;  
 εὑρεθῇ. <sup>(3)</sup> ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν <sup>(u)</sup> 6. 4.  
 ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν <sup>(x)</sup> Ge. 39. 4..6.  
 ἀνακρίνω. <sup>(4)</sup> οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύννοιδά· ἀλλ' οὐκ ἐν <sup>(u)</sup> Lu. 12. 42.  
 τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. <sup>(u)</sup> He. 3. 5.  
<sup>(5)</sup> ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ <sup>(y)</sup> Da. 7. 10.  
 Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκοτούς, καὶ <sup>(u)</sup> Mat. 7. 1.  
 φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος <sup>(u)</sup> 2 Co. 5. 10.  
 γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. <sup>(u)</sup> Re. 20. 12.

<sup>(6)</sup> Ταῦτα δὲ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ  
 Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ <sup>(β)</sup> ὁ <sup>(β)</sup> ἁ, Ln. Tf.  
 γέγραπται <sup>γ</sup> φρονεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσι- <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf.  
 οὔσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. <sup>(7)</sup> τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ <sup>(x)</sup> Jno. 3. 27.  
 ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς <sup>(u)</sup> Ro. 12. 6.  
 μὴ λαβών; <sup>(8)</sup> Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτή- <sup>(u)</sup> Ja. 1. 17.  
 σατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὀφελόν γε ἐβασι- <sup>(a)</sup> ch. 15. 8..  
 λεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. <sup>(u)</sup> 10.  
 γὰρ <sup>(δ)</sup> ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους <sup>(u)</sup> Ps. 44. 22.  
 ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ <sup>(u)</sup> Ro. 8. 36.  
 κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. <sup>(10)</sup> ἡμεῖς μωροὶ διὰ <sup>(u)</sup> 2 Co. 4. 11.  
 Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, <sup>(u)</sup> He. 10. 33.  
 ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἐνδοξοί, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. <sup>(δ)</sup> om. Ln. Tf.  
<sup>(11)</sup> ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ <sup>(u)</sup> (Gb. 2).  
 γυμνητεύομεν, καὶ κολαφίζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, <sup>(12)</sup> <sup>(b)</sup> <sup>(b)</sup> Pr. 22. 29;  
 κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι, <sup>(u)</sup> 31. 27.  
 εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα. <sup>(13)</sup> βλασφημούμενοι, <sup>(u)</sup> Lu. 2. 51.  
 παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγε- <sup>(u)</sup> Ac. 18. 3; 20.  
 νήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι. <sup>(14)</sup> Οὐκ ἐντρέπων <sup>(u)</sup> 34.  
 1 Thes. 2. 9.  
 2 Thes. 3. 8.







(c) 1Thes. 2. 11. ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἡ ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ  
νουθετῶ. <sup>(15)</sup> εἰ γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν  
Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ  
(d) ch. 11. 1. Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. <sup>(16)</sup> d πα-  
Phi. 3. 17. ρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. <sup>(17)</sup> Διὰ τοῦτο  
1 Thes. 1. 6. ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ τέκνον μου ἀγαπητὸν  
2 Thes. 3. 9. καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου  
τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ  
διδάσκω. <sup>(18)</sup> Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς  
(e) Ps. 32. 8. ἐφυσιώθησάν τινες· <sup>(19)</sup> e ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς,  
Pr. 3. 6. εἰ γὰρ ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν  
Ac. 18. 21. πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. <sup>(20)</sup> f οὐ γὰρ ἐν λόγῳ  
Ja. 4. 15. ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. <sup>(21)</sup> τί θέλετε;  
(f) ch. 2. 4. ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε  
1 Thes. 1. 5. πρᾶότητος;  
2 Pe. 1. 16.

# V. Ὁ ΔΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη

(β) om. Gb. Sch. πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν <sup>(β)</sup> ὀνομάζεται, ὥστε  
Ln. Tf. γυναικὰ τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. <sup>(2)</sup> καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμέ-  
(g) Le. 18. 8. νοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα <sup>(γ)</sup> ἔξαρθῇ" ἐκ  
De. 27. 20. γλ' ἀρθῇ, μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; <sup>(3)</sup> h ἐγὼ μὲν γὰρ  
Gb. Sch. Lu. Tf. ὡς ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα  
(h) Col. 2. 5. ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, <sup>(4)</sup> i ἐν τῷ  
(i) Mat. 16. 19; ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων  
18. 18, 20. ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ  
Jno. 20. 23. Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(5)</sup> k παραδοῦναι τὸν τοι-  
(k) Job 2. 6. οὔτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ  
1 Ti. 1. 20. πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(6)</sup> Οὐ  
(l) Ex. 12. 19, 20. καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη  
Le. 2. 11. ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; <sup>(7)</sup> l ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν  
Lu. 12. 1. ζύμην, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ  
(δ) om. Ln. Tf. γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν <sup>(δ)</sup> ὑπὲρ ἡμῶν" ἐτύθη Χριστός.  
(Gh. -). <sup>(8)</sup> m ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ  
(m) Ex. 12. 3, 15. κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ  
De. 16. 3. ἀληθείας.

(9) Ἡ Εἰσαγγελία ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσ-  
σθαι πόρνοις. <sup>(10)</sup> καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου

τούτου, ἡ τοῖς πλεονέκταις, ἡ ἄρπαξιν, ἡ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. <sup>(11)</sup> νυνὶ δὲ <sup>(12)</sup> ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, εἴαν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοιδορός, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. <sup>(13)</sup> τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; <sup>(14)</sup> τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει. <sup>(15)</sup> καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI. ΤΟΛΜΑ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; <sup>(1)</sup> οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; <sup>(2)</sup> οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; <sup>(3)</sup> βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια εἰς ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. <sup>(4)</sup> πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; <sup>(5)</sup> ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; <sup>(6)</sup> ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἡττημα ἐν ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; <sup>(7)</sup> ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ <sup>(8)</sup> ταῦτα ἀδελφούς. <sup>(9)</sup> ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ἀδικοὶ βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενικοῖται, <sup>(10)</sup> οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοιδοροί, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. <sup>(11)</sup> καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

<sup>(12)</sup> Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. <sup>(13)</sup> Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ

(12) Mat. 18. 17.  
Ro. 16. 17.  
2 Thes. 3. 6.  
14.

(13) Col. 4. 5.

(14) De. 13. 5;  
23. 21, 22, 24.

(15) Ps. 149.

5..9.

Da. 7. 27.

Mat. 19. 28.

Re. 2. 26, 27;

20. 4.

(16) Pr. 20. 22;

23. 9..11.

Lu. 6. 29.

Ro. 12. 17, 19.

(17) τοῦτο,  
Ln.Tf.(Gb.c.).

(18) Ps. 9. 17.

Ep. 5. 5.

He. 12. 14.

Re. 21. 27;

22. 15.

(19) Ex. 29. 4.

2 Ch. 4. 6.

Jno. 13. 8.

Ep. 5. 26.

Re. 7. 14.











(u) Jno. 5. 28, 29.  
Ac. 2. 24.  
Ro. 6. 5, 8;  
8. 11.  
2 Co. 4. 14.  
(w) ch. 12. 27.  
Ep. 5. 30.  
(x) Ge. 2. 24.  
Mat. 10. 8.  
(y) Jno. 17. 21..  
23.  
Ep. 4. 4; 5. 30.

(z) ch. 7. 23.  
Ps. 49. 7, 8.  
Gal. 3. 13.  
1 Pe. 1. 18, 19.  
β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

Κύριος τῷ σώματι. <sup>(14)</sup> \* ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἡγείρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> <sup>w</sup> Οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. <sup>(16)</sup> <sup>η</sup> οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἐν σῶμά ἐστιν; <sup>Ε</sup>σονται γὰρ, φησὶν, <sup>z</sup> οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. <sup>(17)</sup> <sup>y</sup> ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἐν πνευμᾷ ἐστι. <sup>(18)</sup> Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. <sup>(19)</sup> <sup>η</sup> οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἀγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν; <sup>(20)</sup> <sup>z</sup> ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, <sup>β</sup> καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, αἳτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ."

VII. ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπων γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι. <sup>(2)</sup> διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχέτω. <sup>(3)</sup> <sup>a</sup> Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν <sup>γ</sup> ὀφειλομένην εὐνοίαν" ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. <sup>(1)</sup> ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. <sup>(5)</sup> <sup>b</sup> μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε <sup>δ</sup> τῇ νηστείᾳ καὶ" τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ <sup>ε</sup> συνέρχησθε," ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. <sup>(6)</sup> Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

<sup>(8)</sup> Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστίν ἐὰν μένωσιν ὡς καὶ ἐγώ. <sup>(9)</sup> <sup>d</sup> εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. <sup>(10)</sup> <sup>e</sup> Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι. <sup>(11)</sup> ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρί κατ-

(a) Mal. 2. 15.  
1 Pe. 3. 7.  
γ) ὀφειλήν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(b) Joel 2. 16.  
δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ξ) ἡτῆ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(c) ch. 12. 11.  
Mat. 19. 12.

(d) 1 Ti. 5. 14.

(e) Mal. 2. 14.  
Mat. 5. 32;  
19. 6, 9.

αλλαγῆτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι. <sup>(12)</sup> Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν· <sup>(13)</sup> καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφίετω <sup>β)</sup> αὐτόν· <sup>β)</sup> τὸν ἄνδρα, Ln. Tf. <sup>(11) f</sup> ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ <sup>γ)</sup> ἀνδρί· <sup>γ)</sup> ἀδελαφῶ, Ln. Tf. <sup>(15)</sup> Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός. <sup>(16) γ</sup> τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; <sup>(17)</sup> εἰ μὴ ἐκάστῳ ὡς ἐμέρισεν <sup>δ)</sup> ὁ Θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος, <sup>δ)</sup> οὕτω περιπατεῖτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. <sup>(18)</sup> Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμενέσθω. <sup>(19) h</sup> ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστὶ, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. <sup>(20) i</sup> ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἣ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. <sup>(21)</sup> Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρήσαι. <sup>(22) j</sup> ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. <sup>(23) k</sup> τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. <sup>(24)</sup> ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μένετω παρὰ τῷ Θεῷ. <sup>(25)</sup> Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. <sup>(26)</sup> νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. <sup>(27) l</sup> δέδεσθαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν. λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτει γυναῖκα. <sup>(28)</sup> εἰ δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτε· καὶ εἰ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. <sup>(29) m</sup> Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· τὸ λοιπὸν ἐστίν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι· <sup>(30)</sup> καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ

δρα, Ln. Tf. (Gb. c.).

γ) ἀδελαφῶ, Ln. Tf.

(f) Ps. 128.

3, 4. Pr. 31. 10, 11, 28.

Mal. 2. 15.

(g) 1 Pe. 3. 1.

δ) trs. Κύ-

ριος and

Θεός,

Gb. Sch. Ln. Tf.

(h) Gal. 5. 6;

6. 15.

(i) Ep. 4. 1.

Phi. 1. 17.

Col. 1. 10.

1 Thes. 2. 12.

(j) ch. 9. 21.

Jno. 8. 36.

Ro. 6. 18, 22.

Ep. 6. 6.

(k) ch. 6. 20.

He. 9. 12.

1 Pe. 1. 18, 19.

(l) ver. 20.

Ge. 2. 24.

(m) Ps. 39. 5.

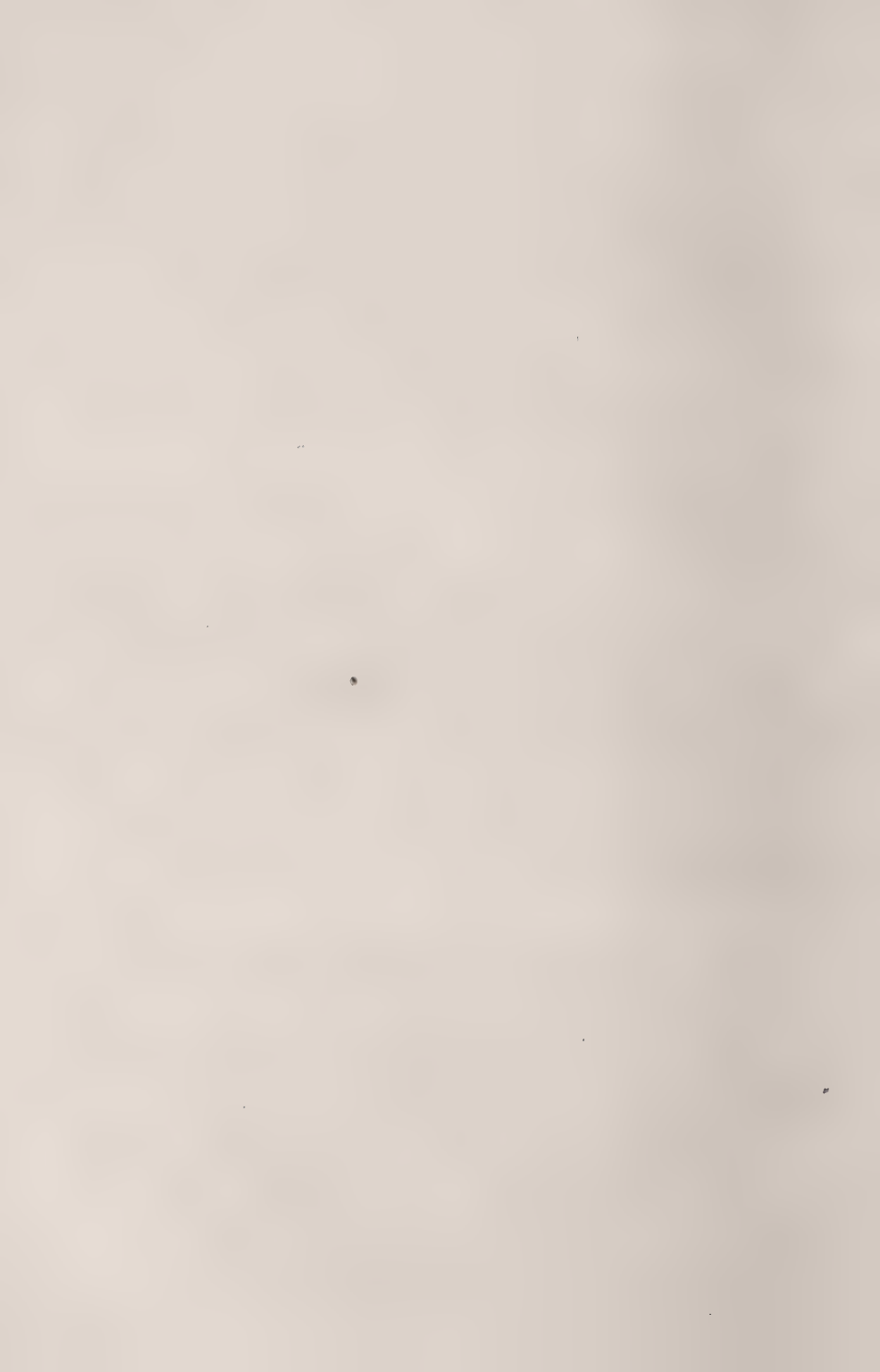
Ro. 13. 11.

Ja. 4. 14.

1 Pe. 4. 7.

Re. 3. 11.





οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· <sup>(31)</sup> καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι. "παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. <sup>(32)</sup> Ὁ

θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ. <sup>(33)</sup> ὁ δὲ

γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. <sup>(34)</sup> Μεμερίσται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. <sup>(35)</sup> τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμ-

φέρον λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως. <sup>(36)</sup> Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει,

ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. <sup>(37)</sup> ὃς δὲ ἔστηκεν ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς

<sup>β)</sup> γαμίζων, ποιεῖ. <sup>(38)</sup> ὥστε καὶ ὁ <sup>β)</sup> ἐγκαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ <sup>γ)</sup> ἐγκαμίζων, κρείσσον ποιεῖ.

<sup>γ)</sup> γαμίζων, <sup>(39)</sup> Ἡ γυνὴ δέδεται <sup>δ)</sup> νόμῳ" ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. <sup>(40)</sup> μακαριωτέρα δέ

ἐστὶν ἐὰν οὕτω μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· ἡ δοκῶ δὲ <sup>γ)</sup> 1 Thes. 4. 8. κάγῳ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

VIII. Ἡ ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν. ἡ γνώσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. <sup>(2)</sup> εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γινῶναι· <sup>(3)</sup> εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. <sup>(4)</sup> περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, ἡ καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς <sup>ε)</sup> ἕτερος" εἰ μὴ εἷς. <sup>(5)</sup> καὶ γὰρ εἰπέρ εἰσι λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· ὥσπερ εἰσι θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί. <sup>(6)</sup> ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς

(π) Ps. 39. 6;  
90. 4..6.  
Is. 40. 6, 7.  
Ja. 1. 10;  
4. 14.  
1 Jno. 2. 17.

(ο) Mat. 6. 25,  
34.  
Phi. 4. 6.

β) γαμίζων, ποιεῖ.  
Ln. (Gb. ∞).  
γ) γαμίζων,  
Gb. Ln.

δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ρ) Ro. 7. 2.  
γ) 1 Thes. 4. 8.

(ρ) Ac. 15. 28,  
29.  
Ro. 14. 3, 10,  
14, 22.

(σ) De. 4. 39.  
Ep. 4. 6.

ς) om. Ln.  
(Gb. ∞).

(τ) Is. 63. 16.  
Mal. 2. 10.  
Lu. 11. 2.  
Ro. 11. 36.

δι' αὐτοῦ. <sup>(7)</sup> Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ  
<sup>(β)</sup> συνειδήσει" τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον <sup>(β)</sup> συνηθίστα,  
 ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθενὴς οὕσα μολύνε-  
 ται. <sup>(8)</sup> " Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· οὔτε <sup>(u)</sup> Mar. 7. 18.  
 γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, <sup>Ro. 14. 17.</sup>  
 ὑστερούμεθα. <sup>(9)</sup> " Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν <sup>(x)</sup> Ro. 14. 13,  
 αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. <sup>(10)</sup> ἐὰν γάρ <sup>20.</sup>  
 τις ἴδῃ σε, τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακεί-  
 μενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδο-  
 μηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυστα ἐσθίειν; <sup>(11)</sup> καὶ ἀπο-  
 λείτται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι'  
 ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν; <sup>(12)</sup> " οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς <sup>(y)</sup> Zec. 2. 8.  
 τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν <sup>Mat. 25. 40.</sup>  
 ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. <sup>(13)</sup> " διόπερ εἰ <sup>Ro. 14. 18.</sup>  
 βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω  
 κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκαν-  
 δαλίσω.

IX. ΟΥΚ εἰμὶ <sup>(1)</sup> ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; <sup>(1)</sup> γ) <sup>tr.</sup>  
 " οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα; οὐ <sup>ἀπόστ., and</sup>  
 τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; <sup>(2)</sup> εἰ ἄλλοις οὐκ <sup>ἐλεύθ.</sup>  
 εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς  
 ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. <sup>(3)</sup> Ἡ ἐμὴ ἀπο-  
 λογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστὶ· <sup>(4)</sup> <sup>b</sup> Μὴ οὐκ  
 ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; <sup>(5)</sup> <sup>c</sup> μὴ οὐκ ἔχομεν  
 ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ  
 ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς;  
<sup>(6)</sup> ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ  
 μὴ ἐργάζεσθαι; <sup>(7)</sup> Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ;  
 τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ <sup>(8)</sup> ἐκ τοῦ καρποῦ" αὐτοῦ οὐκ  
 ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος  
 τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; <sup>(9)</sup> μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα  
 λαλῶ; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; <sup>(10)</sup> <sup>d</sup> ἐν γὰρ τῷ  
 Μωσέως νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.  
 μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; <sup>(11)</sup> ἢ δι' ἡμᾶς πάντως <sup>(5)</sup> ἐπ' ἐλ-  
 λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ <sup>πίδι τοῦ</sup>  
 ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, <sup>c</sup> καὶ ὁ ἀλοῶν <sup>(5)</sup> τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ <sup>μετέχειν,</sup>  
 Gb. Sch. Ln. Tf.









μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι." <sup>(11)</sup> Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικά  
ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερίσομεν;  
<sup>(12)</sup> εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον  
ἡμεῖς; <sup>f</sup> Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ  
πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα δώμεν τῷ εὐαγ-  
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ. <sup>(13) g</sup> Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ  
ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν· οἱ τῷ θυσιασθη-  
ρίῳ <sup>β</sup> προσεδρεύοντες, τῷ θυσιασθηρίῳ συμμερίζονται;  
<sup>(14) h</sup> οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγελίον κατ-  
αγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. <sup>(15)</sup> Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ  
ἐχρησάμην τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω  
γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ  
καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. <sup>(16)</sup> ἔὰν γὰρ εὐαγγελίζω-  
μαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπικείται·  
οὐαὶ δέ μοι ἐστίν, ἐὰν μὴ <sup>γ</sup> εὐαγγελίζωμαι." <sup>(17) i</sup> εἰ γὰρ  
ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονο-  
μίαν πεπίστευμαι. <sup>(18)</sup> τίς οὖν μοι ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα  
εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον <sup>δ</sup> τοῦ  
Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν  
τῷ εὐαγγελίῳ. <sup>(19)</sup> Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, <sup>k</sup> πᾶσιν  
ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. <sup>(20) l</sup> καὶ  
ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους  
κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, <sup>ς</sup> ἵνα τοὺς ὑπὸ  
νόμον κερδήσω. <sup>(21)</sup> τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνο-  
μος Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος Χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους.  
<sup>(22) m</sup> ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθε-  
νεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως  
τινὰς σώσω. <sup>(23) θ</sup> τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα  
συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι. <sup>(24)</sup> Οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἐν  
σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμ-  
βάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε.  
<sup>(25)</sup> πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκείνοι  
μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ  
ἄφθαρτον. <sup>(26)</sup> ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως·  
οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. <sup>(27) o</sup> ἀλλ' ὑπωπιάζω  
μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας,  
αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

(f) Ac. 20. 33, 34.

2 Co. 11. 9, 12; 12. 13.  
1 Thes. 2. 7.

(g) Nu. 18. 8.  
De. 18. 1.

β) παρε-  
δρεύοντες,  
Ln.Tf.(Gb.∞).

(h) Mat. 10. 10.  
Lu. 10. 7.

γ) εὐαγγε-  
λίσωμαι,  
Ln. Tf.

(i) ch. 4. 1.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ∞).

(k) Mat. 23. 11.

(l) Ac. 16. 3;  
18. 18; 21. 23,  
&c.

ς) add. μὴ  
ὢν αὐτὸς  
ὑπὸ νόμον,  
Gb.Sch.Ln.Tf.

(m) ch. 10. 33.  
Ro. 11. 14;  
15. 1.  
2 Co. 11. 29.

θ) πάντα,  
Ln.Tf.(Gb.∞).

(n) Ps. 16. 11;  
73. 24.  
2 Ti. 4. 8.

(o) Ro. 8. 13.  
Col. 3. 5.

Χ. <sup>p</sup> ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ <sup>(p)</sup> Ex. 13, 21; 14, 22. Nu. 9, 18. Ps. 78, 13, 14. πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλῃν ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, <sup>(2)</sup> καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσὴν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφ' ἡ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, <sup>(3)</sup> <sup>q</sup> καὶ <sup>(q)</sup> Ex. 16, 14, &c. Ps. 78, 24, 25. πάντες τὸ αὐτὸ βρώμα πνευματικὸν ἔφαγον, <sup>(4)</sup> <sup>r</sup> καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. <sup>(5)</sup> <sup>s</sup> ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. <sup>(6)</sup> Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κακέεινοι ἐπεθύμησαν. <sup>(7)</sup> μὴδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίξαι. <sup>(t)</sup> Nu. 25, 1, 9. Ps. 106, 28, 29. <sup>(8)</sup> <sup>t</sup> μὴδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. <sup>(9)</sup> <sup>u</sup> μὴδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν <sup>(b)</sup> Χριστὸν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐπέ- <sup>(u)</sup> Ex. 17, 2, 7. Nu. 21, 5, 6. <sup>(β)</sup> Κύριον, <sup>(v)</sup> μὴδὲ γογγύ- <sup>(v)</sup> Ln. (Gb. ∞). ραζετε, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. <sup>(10)</sup> <sup>x</sup> μὴδὲ συνέ- <sup>(x)</sup> Ex. 16, 2; 17, 2. Nu. 14, 2, 29, 36. <sup>(γ)</sup> om. Tf. [Ln.] <sup>(y)</sup> ch. 1, 8, 9. Ps. 125, 2. Je. 29, 11. 1 Thes. 5, 23, 24. He. 2, 18. 2 Pe. 2, 9. <sup>(δ)</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(z)</sup> Mat. 26, 26. <sup>(11)</sup> ταῦτα δὲ <sup>γ</sup> πάντα" τύποι συνέ- <sup>(12)</sup> ὥστε ὁ δοκῶν <sup>(13)</sup> Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ ἐστᾶναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. <sup>(14)</sup> Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. <sup>(15)</sup> ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. <sup>(16)</sup> <sup>z</sup> τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; <sup>(17)</sup> <sup>a</sup> ὅτι εἷς ἄρτος ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. <sup>(18)</sup> βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ, <sup>(19)</sup> τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλον τί ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστίν; <sup>(20)</sup> <sup>b</sup> ἀλλ' ὅτι <sup>α</sup> θύει <sup>ς</sup> τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. <sup>(21)</sup> οὐ





δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. <sup>(22)</sup> ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ισχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; <sup>(23)</sup> Πάντα <sup>(β)</sup> μοι" ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα <sup>(β)</sup> μοι" ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. <sup>(24)</sup> <sup>(c)</sup> μὴδὲς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου <sup>(γ)</sup> ἕκαστος. <sup>(25)</sup> Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μὴδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. <sup>(26)</sup> <sup>(d)</sup> τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. <sup>(27)</sup> <sup>(e)</sup> εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μὴδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. <sup>(28)</sup> <sup>(f)</sup> εἰ δέ τις ὑμῖν εἶπῃ, Τοῦτο <sup>(g)</sup> εἰδωλόθυτόν" ἐστι· μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν μὴνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. <sup>(29)</sup> <sup>(h)</sup> τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. <sup>(30)</sup> <sup>(i)</sup> συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; <sup>(31)</sup> <sup>(j)</sup> εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; <sup>(32)</sup> <sup>(k)</sup> Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. <sup>(33)</sup> <sup>(l)</sup> ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· <sup>(34)</sup> <sup>(m)</sup> καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

## XI. <sup>(1)</sup> Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.

<sup>(2)</sup> <sup>(n)</sup> ἘΠΑΙΝΩ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε. <sup>(3)</sup> <sup>(o)</sup> θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναί, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ, ὁ Θεός. <sup>(4)</sup> <sup>(p)</sup> πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. <sup>(5)</sup> <sup>(q)</sup> πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. <sup>(6)</sup> <sup>(r)</sup> εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατα-











εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. <sup>(26)</sup> Ὅσακις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, <sup>†</sup> τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ. <sup>(27)</sup> Ὡστε ὁς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου. <sup>(28)</sup> <sup>x</sup> δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. <sup>(29)</sup> ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων <sup>β</sup> ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα <sup>γ</sup> τοῦ Κυρίου. <sup>(30)</sup> διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. <sup>(31)</sup> <sup>y</sup> εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. <sup>(32)</sup> <sup>z</sup> κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. <sup>(33)</sup> Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. <sup>(34)</sup> εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνερχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

XII. ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. <sup>(2)</sup> οἴδατε ὅτι <sup>δ</sup> ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. <sup>(3)</sup> <sup>a</sup> διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα <sup>ς</sup> Ἰησοῦν. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν <sup>θ</sup> Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ. <sup>(1)</sup> <sup>b</sup> διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. <sup>(5)</sup> καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος. <sup>(6)</sup> <sup>c</sup> καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι Θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. <sup>(7)</sup> Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. <sup>(8)</sup> <sup>φ</sup> μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. <sup>(9)</sup> ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ <sup>λ</sup> αὐτῷ πνεύματι. <sup>(10)</sup> ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, <sup>d</sup> ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεῖα γλωσσῶν. <sup>(11)</sup> <sup>e</sup> πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

(12) Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστὶ, καὶ μέλη ἔχει  
πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος <sup>β)</sup> τοῦ ἐνὸς, <sup>β)</sup> om. Sch. Ln.  
πολλὰ ὄντα, ἓν ἐστὶ σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός. <sup>β)</sup> Tf. (Gb. →).  
(13) <sup>γ)</sup> καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα <sup>γ)</sup> Mar. 1. 8.  
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι <sup>γ)</sup> Jno. 3. 5;  
εἴτε ἐλεύθεροι. <sup>γ)</sup> καὶ πάντες <sup>γ)</sup> εἰς <sup>γ)</sup> ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. <sup>γ)</sup> om. Ln. Tf.  
(14) Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. <sup>γ)</sup> (Gb. →).  
(15) ἂν εἴπῃ ὁ ποὺς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ  
σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;  
(16) καὶ ἂν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ  
ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώμα-  
τος; <sup>γ)</sup> εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ  
ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὁσφρησις; <sup>γ)</sup> νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο <sup>γ)</sup> Ps. 139. 16.  
τὰ μέλη, ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς <sup>γ)</sup> Ep. 4. 16.  
ἠθέλησεν. <sup>γ)</sup> εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ  
σῶμα; <sup>γ)</sup> νυνὶ δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. <sup>γ)</sup> οὐ  
δύναται δὲ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ  
ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, Χρείαν ὑμῶν οὐκ  
ἔχω. <sup>γ)</sup> ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ  
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· <sup>γ)</sup> καὶ  
ἂ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν  
περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐ-  
σχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· <sup>γ)</sup> τὰ δὲ εὐσχήμονα  
ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα,  
τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δὸς τιμὴν, <sup>γ)</sup> ἵνα μὴ ἦ  
σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων  
μεριμνῶσι τὰ μέλη· <sup>γ)</sup> καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος,  
συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος,  
συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. <sup>γ)</sup> ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα  
Χριστοῦ, καὶ μελὴ ἐκ μέρους.

(28) <sup>γ)</sup> Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον <sup>γ)</sup> Ep. 2. 20;  
ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, <sup>γ)</sup> 4. 11.  
ἔπειτα δυνάμεις, εἴτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις,  
κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. <sup>γ)</sup> μὴ πάντες ἀπόστολοι;  
μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδασκαλοι; μὴ  
πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμά-  
των; <sup>γ)</sup> μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες









(l) ch. 14. 1. διερμηνεύουσι; <sup>(31)</sup> Ἰ Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ  
 β) μεσίζονα, β) κρείττονα. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.  
 Ln. Tf.

XIII. ἘΑΝ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ  
 καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς  
 ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. <sup>(2)</sup> καὶ ἐὰν ἔχω προφη-  
 τεῖαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν  
 γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη  
 μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι. <sup>(3)</sup> καὶ  
 ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ  
 τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν  
 ὠφελοῦμαι. <sup>(4)</sup> Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται·  
 ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ  
 φυσιοῦται, <sup>(5)</sup> οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ  
 παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, <sup>(6)</sup> οὐ χαίρει ἐπὶ  
 τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, <sup>(7)</sup> πάντα στέγει,  
 πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, <sup>(8)</sup> πάντα ὑπομένει. Ἡ  
 ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖται, καταρ-  
 γηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις,  
 καταργηθήσεται. <sup>(9)</sup> ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ  
 μέρους προφητεύομεν· <sup>(10)</sup> ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον,  
 τότε <sup>(11)</sup> τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἡμην  
 νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς  
 νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ  
 τοῦ νηπίου. <sup>(12)</sup> βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν  
 αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι  
 γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ  
 ἐπεγνώσθην. <sup>(13)</sup> νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ  
 τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

(m) ch. 8. 1.  
 Mat. 7. 22.

(n) Mat. 6. 1;  
 10. 42.

(o) Pr. 10. 13.  
 Ca. 8. 7.  
 1 Pe. 4. 8.

(p) Nu. 11. 29.

(q) Ge. 13. 8.  
 10.  
 1 Sa. 18. 1, 4;  
 23. 16, 17.

(r) Ps. 10. 3;  
 15. 4; 49. 18.  
 Ro. 1. 32.

(s) Ro. 5. 8.  
 2 Co. 12. 10.

γ) om. Ln. Tf.  
 (Gb. 27).

(t) 2 Co. 3. 18;  
 5. 7.  
 Phi. 3. 12.  
 1 Jno. 3. 2.

XIV. ΔΙΩΚΕΤΕ τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ  
 πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. <sup>(2)</sup> ὁ γὰρ  
 λαλῶν γλώσση, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ·  
 οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· <sup>(3)</sup> ὁ  
 δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παρά-  
 κλησιν καὶ παραμυθίαν. <sup>(4)</sup> ὁ λαλῶν γλώσση, ἑαυτὸν  
 οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.



(5) Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἔκτος εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομῇν λάβῃ. (6) Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ; (7) Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;

(8) καὶ γὰρ ἐὰν ᾄδῃλον φωνὴν σάλπιγγι δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; (9) οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

(10) Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν β<sup>1</sup> αὐτῶν ἄφωνον (11) ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν β<sup>2</sup> om. Ln. Tf. (Gb. →). τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. (12) οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, ἢ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας (13) Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. (14) ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. (15) τί οὖν ἐστὶ; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ. <sup>α</sup> ψαλῶ τῷ πνεύματι, (16) ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε;

(17) σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. (18) εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ <sup>γ</sup> μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον δ<sup>1</sup> γλώσσαις λαλῶν. (19) ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. (20) Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν. <sup>δ</sup> ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τελειοὶ γίνεσθε. (21) <sup>ε</sup> ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακουσονται μου, λέγει Κύριος. (22) Ὡστε αἱ γλώσσαις εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις·

(β) om. Ln. Tf. (Gb. →).

(α) Jno. 21. 15. 17. Ep. 4. 12.

(x) Ps. 149. 8. Ep. 5. 19. Col. 3. 16.

(γ) om. Gb. Seh. Ln. Tf.

δ<sup>1</sup> γλώσση, Ln. Tf. (Gb. ∞).

(y) Ps. 131. 2. Mat. 11. 25; 18. 3. 1 Pe. 2. 2.

(z) De. 28. 49. Is. 28. 11, 12.







ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. <sup>(23)</sup> ἂν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιώται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; <sup>(24)</sup> ἂν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, <sup>(25)</sup> β καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, <sup>(a)</sup> <sup>Ze. 8. 23.</sup> ἡ ἀπαγγελλων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι.

<sup>(26)</sup> Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω. <sup>(27)</sup> Εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἰς διερμηνευέτω. <sup>(28)</sup> ἂν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. <sup>(29)</sup> Προφήται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· <sup>(30)</sup> ἂν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. <sup>(31)</sup> δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται· <sup>(32)</sup> καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· <sup>(33)</sup> <sup>b</sup> οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. <sup>(34)</sup> <sup>c</sup> Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. <sup>(35)</sup> εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχροὺς γάρ ἐστι γυναῖξιν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. <sup>(36)</sup> <sup>d</sup> Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; <sup>(37)</sup> <sup>e</sup> εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· <sup>(38)</sup> εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω. <sup>(39)</sup> <sup>f</sup> Ὡστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε. <sup>(40)</sup> πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γενέσθω.

XV. <sup>g</sup> ΓΝΩΡΙΖΩ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγελιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ

β) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

(b) ch. 11. 16.

(c) Ge. 3. 16.  
Ep. 5. 22.  
1 Ti. 2. 11, 12.  
Tit. 2. 5.  
1 Pe. 3. 1.

(d) 1 Jo. 4. 6.

(e) Gal. 1. 11,  
12.

ἐστήκατε, <sup>(2)</sup> *f* δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι-  
σάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε.

<sup>(3)</sup> *g* Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, <sup>(g)</sup> *Le. 17. 11.*  
ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ *Is. 53. 5.*  
τὰς γραφάς· <sup>(4)</sup> *h* καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ *Da. 9. 24.*  
τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· <sup>(5)</sup> *i* καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, *Zec. 13. 7.*  
εἶτα τοῖς δώδεκα. <sup>(6)</sup> ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις *He. 9. 22.*  
ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι,  
τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. <sup>(7)</sup> ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,  
<sup>(8)</sup> *z* εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. <sup>(8)</sup> *i* ἔσχατον δὲ πάντων,

ὥσπερ εἰ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη καμοί. <sup>(9)</sup> *m* ἐγὼ γάρ εἰμι  
ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κα-  
λεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ  
Θεοῦ. <sup>(10)</sup> χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ  
ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἢ ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν  
πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ  
ἡ σὺν ἐμοί. <sup>(11)</sup> εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσ-  
σομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. <sup>(12)</sup> *Ei* δὲ Χριστὸς  
κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες  
ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; <sup>(13)</sup> εἰ δὲ  
ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

<sup>(14)</sup> *o* εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα  
ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. <sup>(15)</sup> *p* εὐρισκόμεθα δὲ  
καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ

τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ  
ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. <sup>(16)</sup> εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-  
ται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. <sup>(17)</sup> εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ  
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς  
ἁμαρτίαις ὑμῶν. <sup>(18)</sup> ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ,  
ἀπώλονται. <sup>(19)</sup> εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἡλπικότες ἐσμέν ἐν  
Χριστῷ μόνον, ἐλπεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

<sup>(20)</sup> *q* Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν  
κεκοιμημένων <sup>(21)</sup> *r* ἐγένετο. <sup>(21)</sup> *r* ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου  
ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. <sup>(22)</sup> ὥσ-  
περ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ  
ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. <sup>(23)</sup> ἕκαστος δὲ  
ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ

(f) ch. 1. 21.  
Ro. 1. 16.

(g) Le. 17. 11.  
Is. 53. 5.  
Da. 9. 24.  
Zec. 13. 7.  
He. 9. 22.

(h) Ps. 16. 10.  
Is. 26. 19;  
53. 9.  
Ho. 6. 2.  
Jon. 1. 17.  
Mat. 12. 40.

(i) Mar. 16. 14.  
Lu. 24. 34.  
Ac. 10. 41.

(k) Lu. 24. 50.

(l) Ac. 9. 3, 17;  
23. 11.

(m) Ac. 8. 3;  
9. 1.  
Ep. 3. 7, 8.

(n) Ro. 15.  
18, 19.  
2 Co. 11. 23;  
12. 11.

(o) Ac. 4. 33.  
Ro. 1. 4.  
1 Pe. 1. 3.

(p) Ac. 2.  
24, 32.

(q) Le. 23.  
10, 11.

Ac. 26. 23.  
Col. 1. 18.  
Re. 1. 5.

(r) Ge. 2. 17;  
3. 6.

Ro. 5. 12, 18;  
6. 23.

(s) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(s) 1 Thes. 4.  
15. 17.





(t) ch. 2. 6. Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· <sup>(24)</sup> εἶτα τὸ τέλος, ὅταν  
 παραδῶ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὅταν καταρ-  
 γήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν·  
 (u) Ps. 110. 1. <sup>(25)</sup> " δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας  
 Ep. 1. 20..22. τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. <sup>(26)</sup> ἔσχατος ἐχθρὸς  
 (x) Ps. 8. 6. καταργεῖται ὁ θάνατος. <sup>(27)</sup> x Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ  
 Da. 7. 27. τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακ-  
 Mat. 11. 27; 28. 18. ται, δηλὸν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα·  
 (y) ch. 3. 23; 11. 3. <sup>(28)</sup> ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, <sup>y</sup> τότε καὶ αὐτὸς ὁ  
 υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ  
 ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. <sup>(29)</sup> Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ  
 βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγεί-  
 ρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ <sup>β</sup> τῶν νεκρῶν;" <sup>(30)</sup> τί  
 (z) ch. 4. 9. καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; <sup>(31)</sup> z καθ' ἡμέραν  
 Ro. 8. 36. ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν  
 2 Co. 4. 10, 11. Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. <sup>(32)</sup> εἰ κατὰ ἄνθρωπον  
 ἐθριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ  
 οὐκ ἐγείρονται; <sup>a</sup> φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀπο-  
 (a) Is. 22. 13; 56. 12. θνήσκομεν. <sup>(33)</sup> μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὴ  
 Lu. 12. 19. ὁμιλίαι κακαί. <sup>(34)</sup> ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·  
 ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν  
 λέγω.  
 (b) Eze. 37. 3. <sup>(35)</sup> b Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ  
 (c) Jno. 12. 24. δὲ σώματι ἔρχονται; <sup>(36)</sup> c ἄφρον, σὺ δ' σπείρεις, οὐ  
 ζωοποιεῖται, εἰ μὴ ἀποθάνῃ· <sup>(37)</sup> καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ  
 σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ  
 τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν. <sup>(38)</sup> ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ  
 δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερ-  
 μάτων τὸ ἴδιον σῶμα. <sup>(39)</sup> οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὕτη σὰρξ·  
 ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν,  
 ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. <sup>(40)</sup> καὶ σώματα  
 ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν  
 ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. <sup>(41)</sup> ἄλλη  
 δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα  
 ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. <sup>(42)</sup> οὕτω  
 καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,  
 (d) Phi. 3. 21. ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· <sup>(43)</sup> d σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρε-



ται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν  
 δυνάμει· <sup>(14)</sup> σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα  
 πνευματικόν· <sup>(15)</sup> ἔστι σῶμα ψυχικόν, ἢ καὶ ἔστι σῶμα  
 πνευματικόν· <sup>(15)</sup> οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶ-  
 τος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος  
 Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν· <sup>(16)</sup> ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ  
 πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.  
<sup>(17)</sup> ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος  
 ἄνθρωπος, <sup>(8)</sup> ὁ Κύριος ἔξ οὐρανοῦ· οἷος ὁ χοϊκός,  
 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· <sup>(18)</sup> καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιού-  
 τοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· <sup>(19)</sup> καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν  
 εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου-  
 ρανίου.

<sup>(50)</sup> Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασι-  
 λείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ  
 τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ· <sup>(51)</sup> ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν  
 λέγω· Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα· πάντες δὲ ἀλλα-  
 γησόμεθα, <sup>(52)</sup> ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ  
 ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερ-  
 θήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα· <sup>(53)</sup> δεῖ  
 γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ  
 θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν· <sup>(54)</sup> ὅταν δὲ τὸ  
 φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν  
 τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ  
 γεγραμμένος, ἢ Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος· <sup>(55)</sup> Ποῦ  
 σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἡ ἀδὴ, τὸ νίκος;  
<sup>(56)</sup> Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις  
 τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος· <sup>(57)</sup> τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι  
 ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.  
<sup>(58)</sup> Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμε-  
 τακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάν-  
 τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

XVI. <sup>1</sup> ΠΕΡΙ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους,  
 ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰαλατίας, οὕτω καὶ  
 ὑμεῖς ποιήσατε· <sup>(2)</sup> κατὰ μίαν <sup>(3)</sup> σαββάτων ἑκάστος  
 ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὃ τι ἂν εὐοδῶται.







ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. <sup>(8)</sup> ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς εἰάν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· <sup>(4)</sup> εἰάν δὲ ἡ ἄξιον τοῦ καμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. <sup>(5)</sup> <sup>r</sup> Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διελθῶ. Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. <sup>(6)</sup> πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχόν παραμενῶ, ἣ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ εἰάν πορεύωμαι. <sup>(7)</sup> οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, <sup>s</sup> εἰάν ὁ Κύριος ἐπιτρέπῃ. <sup>(c)</sup> ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· <sup>(9)</sup> θύρα γὰρ μοι ἀνέωγε μεγάλη καὶ ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

(r) Ac. 19, 21.  
2 Co. 1, 15, 16.

(s) Ps. 73, 24.  
Pr. 3, 5, 6;  
16, 3.

(t) ch. 4, 17;  
Phi. 2, 19, 22.  
1 Thes. 3, 2.

(u) 1 Ti. 4, 12.

(r) Mar. 13, 35-37.  
Ep. 6, 10.  
Col. 1, 11.  
1 Pe. 5, 8.

(y) Phi. 2, 29.  
1 Ti. 5, 17.  
He. 13, 17.

(z) Ac. 18, 26.  
Ro. 16, 3-5.

(a) 1 Jno. 4, 8, 19.  
Jude 21.

(β) om. Ln. Tf.  
(Glb. =).

<sup>(10)</sup> <sup>t</sup> Εἰάν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ. <sup>(11)</sup> <sup>u</sup> μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. <sup>(12)</sup> Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θελημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. <sup>(13)</sup> <sup>z</sup> Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίξασθε, κραταιοῦσθε. <sup>(11)</sup> πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

<sup>(15)</sup> Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελθοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· <sup>(16)</sup> <sup>y</sup> ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι καὶ κοπιῶντι. <sup>(17)</sup> Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· <sup>(18)</sup> ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. <sup>(19)</sup> <sup>z</sup> Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ· <sup>(20)</sup> ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες· ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

<sup>(21)</sup> Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· <sup>(22)</sup> <sup>a</sup> εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον <sup>(β)</sup> Ἰησοῦν Χριστὸν, ἥτω ἀνάθεμα,

μαρὰν ἀθά. <sup>(23)</sup> ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. <sup>(24)</sup> ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>β)</sup> ἀμήν."

β) om. Tf.  
(Gb. 2) [Ln.]

γ) Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανῶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου."

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

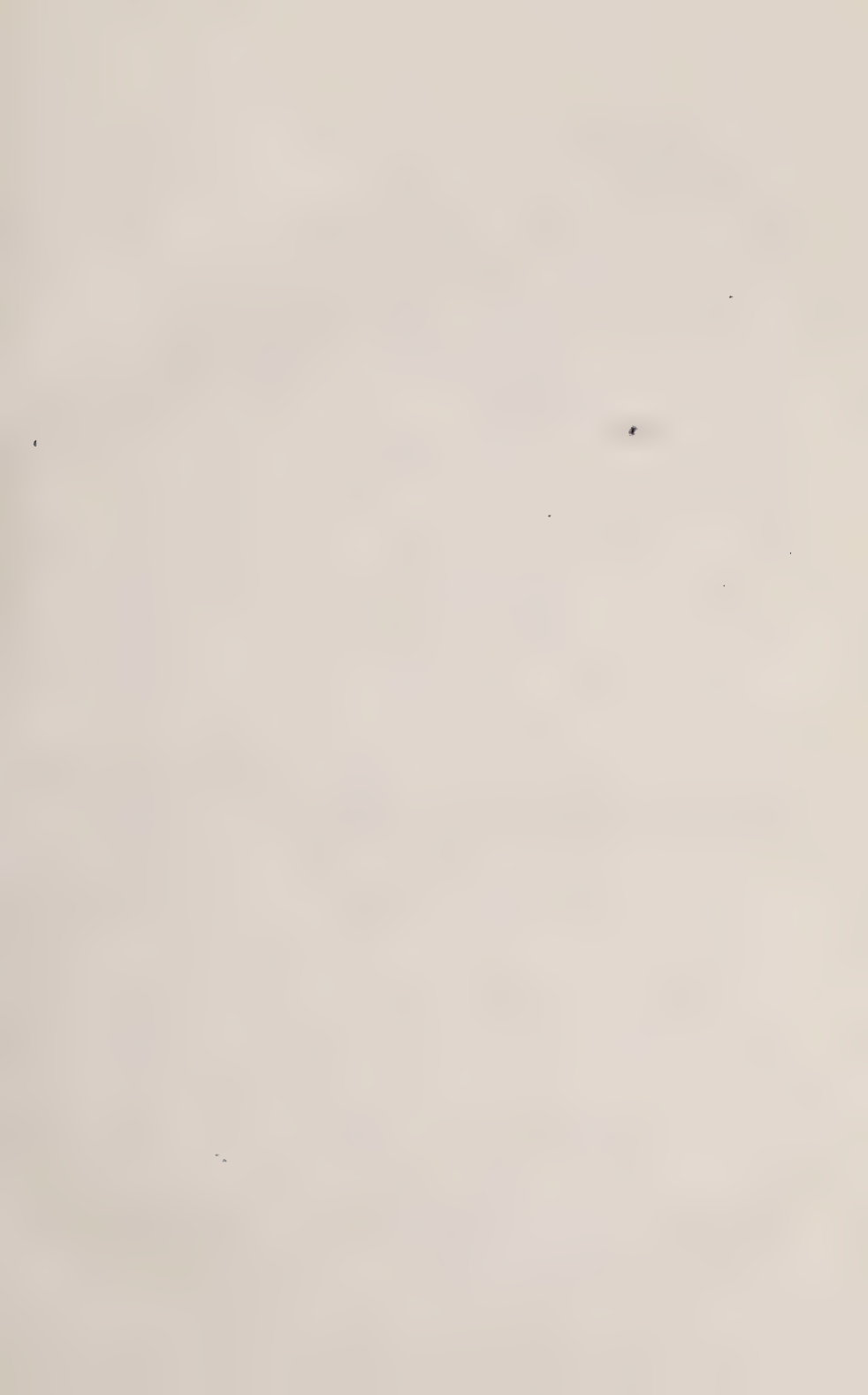
ΔΕΥΤΕΡΑ.

<sup>α</sup> ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, <sup>β</sup> τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. <sup>(2)</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(α) Phi. i. 1.  
(β) 1 Co. i. 2.  
1 Ti. 3. 15.  
(γ) Ps. cxxxvi.  
Is. 40. 1.  
(δ) eb. 7. 6.  
(ε) eb. 4. 10.  
Ps. 34. 19;  
94. 18.

<sup>(3)</sup> Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>ε</sup> ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, <sup>(1)</sup> ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. <sup>(5)</sup> ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. <sup>(6)</sup> εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. <sup>δ)</sup> εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν. <sup>(7)</sup> εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοὶ ἐστέ τῶν παθημάτων

δ) καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. ε) 2 Thes. 2. 13. 2 Ti. 2. 12. Re. 7. 14. 17.





των, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. <sup>(9)</sup> Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. <sup>(9) g</sup> ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. <sup>(10)</sup> ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, <sup>(11)</sup> συννυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς <sup>h</sup> χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

<sup>(12)</sup> Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. <sup>(13)</sup> οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἡ ἁ ἀναγινώσκετε, ἡ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, <sup>(14) i</sup> καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. <sup>(15)</sup> Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε. <sup>(16)</sup> καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

<sup>β)</sup> βουλόμην- <sup>(17)</sup> τοῦτο οὖν <sup>β)</sup> βουλευόμενος, μὴ τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἡ ἁ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὐ οὐ; <sup>(18) k</sup> πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔγένετο" ναὶ καὶ οὐ. <sup>(19)</sup> ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. <sup>(20) l</sup> ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ" τὸ ἀμὴν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. <sup>(21)</sup> ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός. <sup>(22) m</sup> ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρράβωνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

<sup>(23)</sup> Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν

(g) Is. 38. 1,  
18, 19.  
Je. 17. 5, 7.

(h) ch. 4. 15.  
Ro. 15. 30.

(i) Phi. 2. 16;  
4. 1.  
1 Thes. 2.  
30.

β) βουλόμην-  
νο5, Sch. Ln.  
(Gb. c.).

(k) Mat. 5. 37.  
Ja. 5. 12.

λ) ἐστίν, Sch.  
Ln. Tf. (Gb. c.).

(l) 1 Thes. 5. 24.  
He. 10. 23.  
Re. 3. 14.

δ) διὸ καὶ  
δ) αὐτοῦ,  
Ln.

(m) ch. 5. 5.  
Ep. 1. 13;  
4. 30.

ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· <sup>(24)</sup> <sup>n</sup> οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, <sup>(n)</sup> 1 Co. 3. 5. 1 Pe. 5. 3. ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε·

II. Ἐκρίνα δὲ ἐμαντῶ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. <sup>(2)</sup> εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; <sup>(3)</sup> <sup>o</sup> καὶ ἔγραψα <sup>(β)</sup> ὑμῖν" τοῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἢ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. <sup>(4)</sup> <sup>p</sup> ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

<sup>(5)</sup> <sup>q</sup> Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. <sup>(6)</sup> <sup>r</sup> ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἢ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων· ὥστε τὸυναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. <sup>(8)</sup> διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. <sup>(9)</sup> εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. <sup>(10)</sup> <sup>φ</sup> δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, <sup>φ</sup> κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, <sup>(11)</sup> <sup>t</sup> ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

<sup>(12)</sup> <sup>u</sup> Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, <sup>(13)</sup> οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. <sup>(14)</sup> <sup>x</sup> Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανερῶντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. <sup>(15)</sup> ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμεν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις· καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· <sup>(16)</sup> <sup>z</sup> οἷς μὲν, ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δὲ, ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; <sup>(17)</sup> οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας,











ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ  
λαλοῦμεν.

III. Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ  
χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ  
ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; <sup>(2)</sup> <sup>a</sup> ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,  
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ  
ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων <sup>(3)</sup> <sup>b</sup> φανερού-  
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'  
ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ  
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ <sup>(3)</sup> <sup>b</sup> καρ-  
δίας" σαρκίναίς. <sup>(4)</sup> Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ  
τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν. <sup>(5)</sup> οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν  
ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἢ ἱκα-  
νότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. <sup>(6)</sup> ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς δια-  
κόνους καινῆς διαθήκης, <sup>i</sup> οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύμα-  
τος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.  
<sup>(7)</sup> <sup>e</sup> Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυ-  
πωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι  
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως,  
διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην.  
<sup>(8)</sup> πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν  
δόξῃ; <sup>(9)</sup> εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα,  
<sup>f</sup> πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης  
ἐν δόξῃ. <sup>(10)</sup> καὶ γὰρ οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον  
ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης.  
<sup>(11)</sup> εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον  
τὸ μένον, ἐν δόξῃ. <sup>(12)</sup> <sup>g</sup> Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα,  
πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. <sup>(13)</sup> <sup>h</sup> καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς  
ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ  
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργου-  
μένου. <sup>(14)</sup> <sup>i</sup> ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ  
τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς  
παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν  
Χριστῷ καταργεῖται. <sup>(15)</sup> ἀλλ' ἕως σήμερον, ἥνίκα ἀνα-  
γινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν  
κεῖται. <sup>(16)</sup> <sup>k</sup> ἥνίκα δ' αὖ ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαι-

ρεῖται τὸ κάλυμμα. <sup>(17)</sup> Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν  
 οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, <sup>(β)</sup> ἐκεῖ ἔλευθερία. <sup>(18)</sup> ἡμεῖς  
 δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένοι προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου  
 κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ  
 δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

(17) Jno. 8. 36.  
 Ro. 8. 21.  
 Gal. 5. 1.  
 (β) om. Ln. Tf.  
 (Gh. 3).

IV. Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς  
 ἡλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, <sup>(2)</sup> ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυ-  
 πτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ  
 δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς  
 ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν  
 ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(3)</sup> <sup>m</sup> Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκα-  
 λυμμένοι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις  
 ἐστὶ κεκαλυμμένον. <sup>(1)</sup> ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου  
 ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι  
 αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χρι-  
 στοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. <sup>(5)</sup> οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κη-  
 ρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον. ἑαυτοὺς δὲ,  
 δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. <sup>(6)</sup> ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ  
 σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν  
 πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν  
 προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(m) 1 Co. 1. 18.  
 2 Thes. 2. 10.  
 (n) Job 1. 7;  
 2. 6.  
 Lu. 4. 6.  
 Jno. 12. 31.  
 Ep. 2. 2.  
 Ro. 20. 2, 3.  
 (o) Ge. 1. 3.  
 Lu. 2. 32.  
 Jno. 1. 9;  
 8. 12.  
 2 Pe. 1. 19.  
 1 Jno. 1. 5, 7.  
 γ) αὐτοῦ,  
 Ln. (Gh. 3).

<sup>(7)</sup> <sup>p</sup> Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τούτον ἐν ὀστρακίνοις  
 σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ Θεοῦ, καὶ  
 μὴ ἐξ ἡμῶν. <sup>(8)</sup> ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχω-  
 ρούμενοι. ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. <sup>(9)</sup> <sup>q</sup> διω-  
 κόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. καταβαλλόμενοι,  
 ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι. <sup>(10)</sup> πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ  
 Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ  
 ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερώθῃ. <sup>(11)</sup> <sup>r</sup> αἰὲν  
 γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ  
 Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ  
 θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. <sup>(12)</sup> <sup>s</sup> Ὡστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν  
 ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. <sup>(13)</sup> <sup>s</sup> ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ  
 πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἐπίστευ-  
 σα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦ-  
 μεν. <sup>(14)</sup> <sup>t</sup> εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ

(p) ch. 5. 1.  
 1 Co. 2. 5.  
 (q) Ps. 37. 7,  
 32, 33.  
 Mat. 28. 20.  
 He. 13. 5, 6.  
 δ) om. Gh. Sch.  
 Ln. Tf.  
 (r) Ps. 44. 22.  
 Mat. 5. 11.  
 (s) Ps. 110. 10.  
 (t) Is. 26. 19.  
 Ro. 8. 11.  
 1 Co. 6. 14.







β) σὺν Ἰη- ἡμᾶς <sup>β)</sup> διὰ Ἰησοῦ" ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.  
 σοῦ, Ln. Tt. <sup>(15)</sup> τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ  
 (Gb. ∞), τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δό-  
 (u) 2 Sa. 23. 5. ξαν τοῦ Θεοῦ. <sup>(16)</sup> Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἄλλ' εἰ καὶ ὁ  
 Job 19. 26. ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνα-  
 Ps. 73. 26. καινούται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. <sup>(17)</sup> τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλα-  
 (x) Ps. 30. 5; φρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν  
 31. 19. αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, <sup>(18)</sup> μὴ σκο-  
 Mat. 5. 12. πούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα·  
 Ro. 8. 18. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,  
 (y) Ao. 5. 7; αἰώνια.  
 7. 55.  
 He. 11. 8..10.

V. Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ  
 σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν  
 ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(2)</sup> καὶ γὰρ ἐν  
 τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ  
 ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· <sup>(3)</sup> εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι,  
 οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. <sup>(4)</sup> καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ  
 σκῆνῃ στενάζομεν βαρούμενοι· ἐπειδὴ οὐ θέλομεν ἐκδύ-  
 σασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν  
 ὑπὸ τῆς ζωῆς. <sup>(5)</sup> ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ  
 τοῦτο, Θεὸς, ὁ καὶ δὸς ἡμῖν τὸν ἀρράβωνα τοῦ πνεύμα-  
 τος. <sup>(6)</sup> θαρρῶντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδη-  
 μοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου·  
<sup>(7)</sup> διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους· <sup>(8)</sup> θαρ-  
 ρῶμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ  
 σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

<sup>(9)</sup> Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδη-  
 μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι, <sup>(10)</sup> τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς  
 φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν <sup>d</sup> τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ,  
 ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ  
 ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. <sup>(11)</sup> εἰδότες οὖν τὸν  
 φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανε-  
 ρώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφα-  
 νερωσθαι. <sup>(12)</sup> οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν,  
 ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα  
 ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ  
 καρδία. <sup>(13)</sup> εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν,

ὑμῖν. <sup>(14)</sup> εἰ Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνεχίει ἡμᾶς, <sup>(e)</sup> Ἡ. 11. 4.  
 κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, <sup>(f)</sup> Ep. 3. 19.  
 ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· <sup>(15)</sup> καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, <sup>(f)</sup> 1 Jno. 5. 3.  
 ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοὺς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν <sup>(g)</sup> Ge. 37. 1. 9.  
 ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. <sup>(16)</sup> ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν <sup>(g)</sup> Ro. 5. 15.  
 οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ <sup>(g)</sup> Ep. 2. 1.  
 σάρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. <sup>(17)</sup> ὥστε <sup>(g)</sup> Mat. 12. 50.  
 εἰ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ <sup>(h)</sup> Jno. 15. 14.  
 γέγονε καινὰ <sup>(β)</sup> τὰ πάντα. <sup>(18)</sup> Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, <sup>(β)</sup> om. Ln.  
 τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ ἡ Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(β)</sup> (Gb. -).  
 καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. <sup>(19)</sup> ὥς <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf.  
 ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ <sup>(γ)</sup> (Gb. ±).  
 λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος <sup>(i)</sup> Col. 1. 20.  
 ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. <sup>(20)</sup> Ὑπὲρ Χριστοῦ  
 οὐδὲν πρεσβεύομεν, ὥς τοῦ Θεοῦ, παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν  
 δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ. <sup>(21)</sup> τὸν <sup>(j)</sup> Le. 16. 21,  
 γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, <sup>(j)</sup> 22.  
 ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. <sup>(j)</sup> Is. 53. 6, 9. 12.  
 Gal. 3. 13.  
 1 Jno. 3. 5.

VI. \* Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς  
 κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· <sup>(2) l</sup> λέγει γάρ,  
 Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας  
 ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν  
 ἡμέρα σωτηρίας· <sup>(3)</sup> μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ-  
 κοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· <sup>(4) m</sup> ἀλλ' ἐν παντὶ <sup>(m)</sup> 2 Tī. 2. 15,  
 24, 25; 4. 5.  
 συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ  
 πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, <sup>(5)</sup> ἐν  
 πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν  
 ἰγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, <sup>(6)</sup> ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν  
 μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν  
 ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, <sup>(7) n</sup> ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει  
 Θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ  
 ἀριστερῶν, <sup>(8)</sup> διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ  
 εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· <sup>(9)</sup> ὡς ἀγνοοῦμενοι,  
 καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν·  
 ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· <sup>(10)</sup> ὡς λυπούμενοι,  
 αἰὲ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες·  
 ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

21. Maurice. Discourses on Sacrifice P. 112.



(11) Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφεγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά ἡμῶν πεπλάτυνται· <sup>(12)</sup> οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· <sup>(13)</sup> τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. <sup>(14)</sup> <sup>a</sup> Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; <sup>(15)</sup> τίς δὲ συμφώνησις <sup>β</sup> Χριστῷ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; <sup>(16)</sup> τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. <sup>(17)</sup> <sup>s</sup> διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· καγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, <sup>(18)</sup> <sup>t</sup> καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱούς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

(11) He. 12. 1, 2. 1 Jno. 3. 3.

VII. " Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

(12) <sup>x</sup> Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. <sup>(3)</sup> οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. <sup>(1)</sup> πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, <sup>y</sup> ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. <sup>(5)</sup> <sup>z</sup> Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἐσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

(6) <sup>a</sup> ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· <sup>(7)</sup> οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι. <sup>(8)</sup> <sup>b</sup> Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὦραν, ἐλύπησεν

(p) 1 Co. 4. 14.  
(q) De. 7. 2.  
1 Sa. 5. 1, &c.  
1 Ki. 18. 21.  
Am. 3. 3.  
1 Co. 5. 9;  
7. 39.  
Ep. 4. 11.  
β) Χριστοῦ,  
In. Tf.  
(r) Le. 26. 12.  
Ex. 29. 45.  
Eze. 37. 26,  
27.  
1 Co. 3. 16;  
6. 19.  
(s) Is. 52. 11.  
Re. 18. 4.  
(t) Je. 31. 1, 9.  
Re. 21. 7.  
(u) He. 12. 1, 2.  
1 Jno. 3. 3.  
(x) Ac. 20. 33.  
(y) Mat. 5. 12.  
Ac. 5. 41.  
Phi. 2. 17.  
(z) Ac. 16. 19,  
23.  
(a) ch. 1. 4.  
Ps. 23. 4.  
Is. 61. 2.  
Ho. 2. 14.  
(b) ch. 2. 4.



ὕμᾱς. <sup>(9)</sup> Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. <sup>(10)</sup> <sup>c</sup> ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη <sup>(c)</sup> 2Sa. 12. 13. Joh 34. 31, 32. Mat. 26. 75. Lu. 18. 13. μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. <sup>(11)</sup> ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσῃν κατεργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν; ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. <sup>(12)</sup> ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος· ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(13)</sup> Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. <sup>(14)</sup> ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη. <sup>(15)</sup> καὶ τὰ σπλάγχχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, <sup>d</sup> ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοὴν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. <sup>(16)</sup> χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶν ἐν ὑμῖν.

VIII. ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. <sup>(2)</sup> ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσειά τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. <sup>(3)</sup> ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, <sup>(4)</sup> <sup>f</sup> μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους <sup>β</sup> δέξασθαι ἡμᾶς. <sup>(5)</sup> καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ. <sup>(6)</sup> εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. <sup>(7)</sup> <sup>g</sup> Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισ- <sup>(g)</sup> 1 Co. 1. 5.

(d) ch. 2. 9.  
Phi. 2. 12.  
2 Thes. 3. 4.  
Phile. 21.

(e) Pr. 19. 17.  
Is. 32. 8.  
Mar. 12. 42.,  
44.

(f) Ac. 11. 29.  
Ro. 15. 26.  
1 Co. 16. 1.

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.







σεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε· <sup>(8)</sup> οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· <sup>(9)</sup> ἡ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε, πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε.

(A) Lu. 9. 58.

(i) 1 Co. 7. 6, 25.

<sup>(10)</sup> καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλαιν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· <sup>(11)</sup> νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλαιν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. <sup>(12)</sup> <sup>k</sup> Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη <sup>β</sup> τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. <sup>(13)</sup> οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, <sup>(14)</sup> ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης, <sup>(15)</sup> καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺν, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττόνησε.

(k) Pr. 3. 28.  
Mar. 12. 43.  
1 Pe. 4. 9, 10.

β) om. Ln. Tf.  
(Gb. =).

(l) Ex. 16. 18.

<sup>(16)</sup> Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· <sup>(17)</sup> ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. <sup>(18)</sup> Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· <sup>(19)</sup> οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν <sup>γ</sup> ὑμῶν· <sup>(20)</sup> στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ὑμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· <sup>(21)</sup> <sup>m</sup> προνοοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. <sup>(22)</sup> Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. <sup>(23)</sup> εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. <sup>(24)</sup> <sup>n</sup> Τὴν οὖν ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως

γ) ἡμῶν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(m) Ro. 12. 17.  
Phi. 4. 8.  
1 Pe. 2. 12.

(n) Jno. 14. 15.  
1 Jno. 3. 17,  
18.

ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς <sup>(β)</sup> ἐνδείξασθε, καὶ" εἰς πρόσωπον <sup>(β)</sup> ἐνδεικνύ-  
 τῶν ἐκκλησιῶν.

μενοί,  
 Ln. Tt.

IX. ΠΕΡΙ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς  
 ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν. <sup>(2)</sup> οἶδα γὰρ  
 τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακε-  
 δόσιν, ὅτι Ἀχαῖα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· <sup>(ο)</sup> καὶ ὁ ἐξ <sup>(ο)</sup> Ex. 35. 21,  
 ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. <sup>(3)</sup> ἔπεμψα δὲ τοὺς <sup>(29)</sup>  
 ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κε-  
 νωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευ-  
 ασμένοι ᾦτε, <sup>(1)</sup> μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες,  
 καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, κατασχνυθῶμεν  
 ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ  
 ὅτι τῆς καυχήσεως. <sup>(5)</sup> ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρα- <sup>(γ)</sup> om. Gb. Sch.  
 καλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ <sup>(Ln. Tt.)</sup>  
 προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν  
 ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ  
 πλεονεξίαν. <sup>(6)</sup> <sup>(p)</sup> Τούτο δὲ, ὁ σπείρων φειδομένως, φει- <sup>(p)</sup> Pr. 11. 24;  
 δομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' <sup>(22. 9.)</sup>  
 εὐλογίαις καὶ θερίσει. <sup>(7)</sup> <sup>(q)</sup> ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται <sup>(q)</sup> Ex. 25. 2;  
 τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ <sup>(35. 5.)</sup>  
 δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. <sup>(8)</sup> δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν <sup>(De. 15. 7.)</sup>  
 περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν <sup>(1 Ch. 29. 9.)</sup>  
 αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· <sup>(Ro. 12. 8.)</sup>  
<sup>(9)</sup> <sup>(r)</sup> καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· <sup>(r)</sup> Ps. 112. 9.  
 ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. <sup>(10)</sup> <sup>(s)</sup> Ὁ δὲ ἐπι- <sup>(s)</sup> Is. 55. 10.  
 χορηγῶν σπέρμα τῷ σπείρουντι, καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν  
<sup>(δ)</sup> χορηγῆσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐ- <sup>(δ)</sup> χορη-  
 ξήσαι" τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. <sup>(11)</sup> <sup>(11)</sup> ἐν γήσει, καὶ  
 παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατερ- <sup>(11)</sup> πληθύνει . .  
 γάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ· <sup>(12)</sup> ὅτι ἡ διακονία <sup>(12)</sup> αὐξήσεται,  
 τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα <sup>(f)</sup> ch. 1. 11;  
 τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ <sup>(4. 15.)</sup>  
 πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· <sup>(13)</sup> διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς  
 διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ  
 τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ  
 ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, <sup>(14)</sup> καὶ





u) Ps. 50. 23.  
Jno. 3. 16.  
Ro. 6. 23.

αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. <sup>(15)</sup> u) χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

(x) Je. 1. 10.  
Ep. 6. 13, & 0.  
He. 4. 12.

(y) 1 Sa. 2. 3.  
Is. 2. 17.  
Ja. 4. 6.

X. ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· <sup>(2)</sup> δέομαι δὲ, τὸ μὴ παρὼν θαρρήσῃαι τῇ πεποιθήσει, ἣ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. <sup>(3)</sup> ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· <sup>(4)</sup> x) τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· <sup>(5)</sup> y) λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, <sup>(6)</sup> καὶ ἐν ἐτοιμίᾳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

(z) 1 Sa. 16. 7.  
Is. 53. 2, 3.

<sup>(7)</sup> z) Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἐαυτοῦ, ὅτι καθὼς οὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς β) om. Gb. Sch. β) Χριστοῦ." <sup>(8)</sup> εἰ ἂν τε γὰρ καὶ περισσώτερόν τι καυχῆσθωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος γ) om. Ln. Tf. γ) ἡμῖν" εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι· <sup>(9)</sup> ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. <sup>(10)</sup> ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· <sup>a</sup> ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. <sup>(11)</sup> τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

(a) ch. 4. 7.  
1 Co. 2. 3.

(b) ch. 11. 18;  
12. 5, 6.  
1 Co. 12. 11.  
Ep. 4. 7.

<sup>(12)</sup> Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. <sup>(13)</sup> b) ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. <sup>(14)</sup> οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ



Χριστοῦ· <sup>(15) ε</sup> οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλο- <sup>(c)</sup> Ro. 15. 20.  
 τρείοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς  
 πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα  
 ἡμῶν εἰς περισσείαν, <sup>(16)</sup> εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγ-  
 γελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα  
 καυχῆσασθαι. <sup>(17) δ</sup> Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυ-  
 χάσθω· <sup>(18) ε</sup> οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκείνός ἐστι  
 δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

(d) Ps. 115. 1.  
 Is. 65. 16.  
 Je. 9. 23, 24.  
 1 Co. 1. 31.  
 (e) Pr. 27. 2.  
 Ro. 2. 29.

XI. ὉΦΕΛΟΝ ἀνείχεσθέ μου μικρὸν <sup>β</sup> τῇ ἀφρο- <sup>β</sup> τι ἀφρο-  
 σύνη· ἄλλα καὶ ἀνέχεσθέ μου. <sup>(2) γ</sup> ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ  
 ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν  
 παραστήσαι τῷ Χριστῷ· <sup>(3) δ</sup> φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς  
 ὁ ὄφεις Εὐὰν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω  
 φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς τὸν  
 Χριστόν. <sup>(4) ε</sup> εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν <sup>(4)</sup> Gal. 1. 8.  
 κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβά-  
 νετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,  
 καλῶς ἠνείχεσθε. <sup>(5)</sup> Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι  
 τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. <sup>(6)</sup> εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ  
 λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες  
 ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. <sup>(7) ζ</sup> ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἑμαυτὸν <sup>(7)</sup> Ac. 20. 34.  
 ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ <sup>1</sup> Co. 9. 6, 12.  
 εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; <sup>(8)</sup> ἀλλας ἐκκλησίας <sup>1</sup> Thes. 2. 9.  
 ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ  
 παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα  
 οὐδενός· <sup>(9) θ</sup> τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν <sup>(9)</sup> Phi. 4. 10,  
 οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ <sup>15</sup>  
 ἀβαρῇ ὑμῖν ἑμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. <sup>(10) ι</sup> ἔστιν <sup>(10)</sup> Ro. 9. 1.  
 ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ <sup>1</sup> Co. 9. 15.  
<sup>ν</sup> σφραγίσεται· εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. <sup>ν</sup> φραγή-  
<sup>(11)</sup> διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν· <sup>(12)</sup> ὃ δὲ σέεται, Elz.  
 ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόν-  
 των ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσι καθὼς καὶ  
 ἡμεῖς. <sup>(13)</sup> οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι,  
 μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· <sup>(14)</sup> καὶ οὐ  
<sup>δ</sup> θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται <sup>δ</sup> θαῦμα,  
 Ln.Tf.(Gb, c).











(m) Phi. 3. 19. εἰς ἄγγελον φωτός· <sup>(15)</sup> m οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. <sup>(16)</sup> Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, καὶ ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι καὶ γὰρ καυχῆσωμαι. <sup>(17)</sup> ὁ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφρο-  
(n) ch. 10. 13; 12. 5, 6. σύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. <sup>(18)</sup> n ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, καὶ γὰρ καυχῆσομαι. <sup>(19)</sup> ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· <sup>(20)</sup> ἀνέχεσθε γὰρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατε-  
(o) Ac. 23. 3. Ro. 11. 1. σθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. <sup>(21)</sup> κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ καὶ γὰρ. <sup>(22)</sup> o Ἑβραῖοί εἰσι; καὶ γὰρ Ἰσραηλιταί εἰσι; καὶ γὰρ σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; καὶ γὰρ <sup>(23)</sup> p διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις. <sup>(24)</sup> q ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, <sup>(25)</sup> r τρὶς ἑρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐνανάγησα, νυχθή-  
(p) ch. 1. 10; 4. 11; 6. 4. Ac. 9. 16; 21. 11. 1 Co. 15. 10, 31. μερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· <sup>(26)</sup> ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γέ-  
(q) De. 25. 3. (r) Ac. 14. 19; 16. 22; 27. 41. νους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδα-  
(s) Ac. 20. 18, &c. δέλφοις· <sup>(27)</sup> ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολ-  
(t) 1 Co. 8. 13; 9. 22. λάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· <sup>(28)</sup> s χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἢ ἐπι-  
(u) ch. 1. 23. Ro. 1. 9; 9. 1. Gal. 1. 20. Phi. 1. 8. 1 Thes. 2. 5. σύστασις μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. <sup>(29)</sup> t τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκαν-  
(v) Ac. 9. 24. (z) Ac. 9. 24. (y) om. Ln. Tf. δαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; <sup>(30)</sup> εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. <sup>(31)</sup> u Ὁ Θεὸς καὶ  
β) Κυρίου πατὴρ τοῦ <sup>(32)</sup> β) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. <sup>(32)</sup> x ἐν  
Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν  
Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με ὃ θέλων· <sup>(33)</sup> καὶ διὰ  
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ  
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII. Καυχᾶσθαι δὴ οὐ <sup>β)</sup> συμφέρεи μοι· ἐλεύσομαι <sup>β)</sup> συμφέρων γὰρ" εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. <sup>(2)</sup> οἶδα ἄν- <sup>μὲν, ἐλξύ-</sup>θρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων· εἴτε ἐν <sup>σομαι δὲ</sup>σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ <sup>καλ', Ln.</sup>Θεὸς οἶδεν· ἄρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. <sup>(3)</sup> καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον· εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· <sup>(1)</sup> ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. <sup>(5)</sup> ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι· <sup>γ)</sup> ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, <sup>Ln. 1. 47, 48.</sup>εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. <sup>(6)</sup> <sup>z)</sup> εἰ μὴ γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι <sup>11. 16.</sup>δὲ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

<sup>(7)</sup> Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραί- <sup>(a)</sup>ρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, <sup>28.</sup>ἅγγελος Σατᾶν ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεαίρωμαι. <sup>(5)</sup> ὑπὲρ τούτου <sup>Joh. 2. 6.</sup>τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. <sup>Gal. 4. 14.</sup><sup>(9)</sup> καὶ εἰρηκέ μοι, <sup>b)</sup> Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύνα- <sup>Ge. 28. 15.</sup>μὶς <sup>Ex. 33. 14.</sup>μου <sup>Ju. 6. 14.</sup>ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. <sup>Is. 6. 5-7.</sup>ἥδιστα οὖν μᾶλλον <sup>γ)</sup> καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, <sup>om. Ln. Tf.</sup>ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' <sup>(Gb. →).</sup>ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. <sup>(10)</sup> διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθε- <sup>δ)</sup>νείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενο- <sup>om. Gb. Sch.</sup>χωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός <sup>Ln. Tf.</sup>εἰμι. <sup>(11)</sup> Γέγονα ἄφρων <sup>δ)</sup> καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκά- <sup>om. Gb. Sch.</sup>σατε. ἐγὼ γὰρ ὧφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν <sup>Ln. Tf.</sup>γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι.

<sup>(12)</sup> <sup>e)</sup> Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν <sup>(c)</sup> ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ <sup>ch. 4. 2;</sup>δυνάμεσι. <sup>(13)</sup> τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς <sup>6. 4; 11. 6.</sup>ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; <sup>1 Co. 9. 2.</sup>χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. <sup>(11)</sup> ἰδοὺ τρίτον <sup>s)</sup> <sup>add.</sup> <sup>τοῦτο,</sup> <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>έτοιμῶς ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω <sup>(d)</sup> ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς. <sup>1 Ti. 5. 8.</sup>οὐ γὰρ <sup>(e)</sup> ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ <sup>ch. 1. 6;</sup>γονεῖς τοῖς τέκνοις. <sup>(15)</sup> <sup>6. 12, 13.</sup>ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ <sup>Col. 1. 24.</sup><sup>2 Ti. 2. 10.</sup>





ἐκδapaνηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἤττον ἀγαπῶμαι. <sup>(16)</sup> Ἔστω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. <sup>(17)</sup> μή τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; <sup>(18)</sup> παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

β) Πάλαί, <sup>(19)</sup> β) Πάλιν" δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. <sup>γ</sup> τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. <sup>(20)</sup> <sup>δ</sup> φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ οἷους θέλω εὔρω ὑμᾶς, ἀγῶ εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μή πως <sup>ε</sup> ἔρεις, ζῆλοι, <sup>ς</sup> θυμοὶ, ἐριθεῖαι, καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι. <sup>(21)</sup> μή πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἧ ἔπραξαν.

XIII. ΤΡΙΤΟΝ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. <sup>ι</sup> ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. <sup>(2)</sup> προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν <sup>δ</sup> γράφω" τοῖς προσημαρτηκόσι, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθῶ εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. <sup>(3)</sup> <sup>κ</sup> ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. <sup>(1)</sup> <sup>ι</sup> καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησομεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς. <sup>(5)</sup> <sup>μ</sup> ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. <sup>(6)</sup> ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. <sup>(7)</sup> <sup>ς</sup> εὐχομαι" δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδὲν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανώμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὤμεν. <sup>(8)</sup> οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. <sup>(9)</sup> χαίρομεν γὰρ



ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. <sup>(10)</sup> διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, " κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

(n) Lu. 9. 56.  
Ac. 9. 15.  
1 Ti. 1. 11, 12.

<sup>(11)</sup> Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, ° τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. <sup>(12)</sup> Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. <sup>(13)</sup> Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. <sup>β)</sup> ἀμήν.

(o) Ro. 12. 16,  
18; 15. 5.  
1 Co. 1. 10.  
Phi. 2. 2;  
3. 15, 16.  
1 Pe. 3. 8.  
(p) 1 Juo. 5. 7.

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ."

## ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

" ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, <sup>(2)</sup> καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· <sup>(3)</sup> <sup>β)</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(4)</sup> τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, <sup>(5)</sup> ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

(a) ver. 11, 12.  
Ep. 3. 7, 8.  
Tit. 1. 3.

(b) Ro. 1. 7.  
1 Co. 1. 3.  
Ep. 1. 2.  
1 Pe. 1. 2.

γ) περὶ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(c) ch. 6. 14.  
Tit. 2. 11, 12.  
1 Juo. 2. 15;  
5. 4.

<sup>(6)</sup> Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ







καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· <sup>(7)</sup> δὲ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ ταρασσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέφαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. <sup>(8)</sup> ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. <sup>(9)</sup> ὥς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζειται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. <sup>(10)</sup> ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; <sup>f</sup> εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

<sup>(11)</sup> Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· <sup>(12)</sup> οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(13)</sup> ἡ Ἑκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· <sup>(14)</sup> καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. <sup>(15)</sup> ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, <sup>(16)</sup> ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν· εὐθέως οὐ προσανθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, <sup>(17)</sup> οὐδὲ <sup>(β)</sup> ἀνῆλθον" εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. <sup>(18)</sup> <sup>ι</sup> Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι <sup>γ</sup> Πέτρον," καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· <sup>(19)</sup> <sup>μ</sup> ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. <sup>(20)</sup> <sup>α</sup> δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. <sup>(21)</sup> <sup>α"</sup> Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· <sup>(22)</sup> ἡμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ· <sup>(23)</sup> μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει. <sup>(24)</sup> καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν.

(d) Ac. 15. 1.  
2 Co. 11. 4.

(e) De. 4. 2;  
12. 32.  
Pr. 30. 5, 6.  
Re. 22. 18.

(f) 1 Thes.  
2. 4.  
Ja. 4. 4.

(g) Ep. 3. 3.

(h) Ac. 8. 3;  
9. 1; 22. 4;  
26. 9.  
Phi. 3. 6.  
1 Ti. 1. 13.

(i) Ac. 9. 15;  
13. 2.  
Ro. 1. 1.  
Je. 1. 5.

(k) ch. 2. 8.  
Mat. 16. 17.  
Ep. 3. 8.

(β) ἀπῆλθον,  
Ln. Tf.

(ι) Ac. 9. 26.

(γ) Κηφᾶν,  
Sch. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(μ) Mar. 6. 3.

(α) Ac. 9. 30.

II. ° Επειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην <sup>(ο)</sup> Ac. 15. 2.  
 εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ  
 Τίτον· <sup>(2)</sup> <sup>2</sup> ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην <sup>(p)</sup> Ac. 19. 21.  
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ'  
 ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδρα-  
 μον· <sup>(3)</sup> <sup>q</sup> Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, <sup>(g)</sup> 1 Co. 9. 21.  
 ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· <sup>(1)</sup> <sup>r</sup> διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους <sup>(r)</sup> Ac. 15. 24.  
 ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισηλθον κατασκοπῆσαι τὴν  
 ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς  
 καταδουλώσωσιν· <sup>(5)</sup> οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἵξαμεν τῇ  
 ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς  
 ὑμᾶς· <sup>(6)</sup> <sup>s</sup> Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὅποιοί ποτε <sup>(s)</sup> De. 10. 17.  
 ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον Θεὸς ἀνθρώπου οὐ  
 λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, <sup>2</sup> Ch. 19. 7.  
<sup>(7)</sup> ἄλλὰ τὸναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγ- <sup>Joh. 34. 19.</sup>  
 γέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς· <sup>Ac. 10. 34, 35.</sup>  
<sup>(8)</sup> ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, <sup>Ro. 2. 11.</sup>  
 ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη· <sup>(9)</sup> καὶ γνόντες τὴν χάριν <sup>(t)</sup> Ac. 13. 46.  
 τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ <sup>Ro. 11. 13.</sup>  
 δοκοῦντες στύλοι εἶναι, <sup>1</sup> Ti. 2. 7.  
 δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρ- <sup>2</sup> Ti. 1. 11.  
 νάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν <sup>(u)</sup> De. 10. 18,  
 περιτομήν· <sup>(10)</sup> <sup>z</sup> μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ <sup>19.</sup>  
 καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι· <sup>(11)</sup> <sup>a</sup> Ὅτε δὲ ἦλθε <sup>(x)</sup> Ac. 11. 30;  
<sup>β</sup> Πέτρος <sup>10</sup> εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντ- <sup>24. 17.</sup>  
 ἑστήν, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· <sup>(12)</sup> πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν <sup>Ro. 15. 25.</sup>  
 τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ <sup>1</sup> Co. 16. 1.  
 ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενός <sup>2</sup> Co. 8. 1;  
 τοὺς ἐκ περιτομῆς· <sup>(13)</sup> καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ <sup>9. 1.</sup>  
 λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν <sup>β</sup> Κηφᾶς,  
 τῇ ὑποκρίσει· <sup>(14)</sup> <sup>y</sup> Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι <sup>(y)</sup> Ac. 10. 28.  
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ <sup>γ</sup> Πέτρῳ <sup>ν</sup> Κηφᾶ, <sup>Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς <sup>(Gb. r.)</sup>  
 ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖ-  
 ζειν; <sup>(15)</sup> <sup>z</sup> Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν <sup>(z)</sup> Ac. 15. 10,  
 ἀμαρτωλοὶ, <sup>(16)</sup> <sup>a</sup> εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ <sup>11.</sup>  
 ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ <sup>Ep. 2. 12, 13.</sup>  
 ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιω- <sup>(a)</sup> ch. 3. 11.  
<sup>Ps. 143. 2.</sup>  
<sup>Ro. 1. 17;</sup>  
<sup>3. 20; 8. 3.</sup>  
<sup>He. 7. 18, 19.</sup>



3. vis: Beate in Chris. Salvatoris & Indulgentia  
- 29 x -

θῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου·  
 διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ.  
 (b) 1 Jno. 3. 8, 9. (17) <sup>b</sup> εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὐρέθημεν  
 καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;  
 μὴ γένοιτο. (18) <sup>c</sup> εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκο-  
 δομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι. (19) <sup>d</sup> Ἐγὼ γὰρ διὰ  
 νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. (20) <sup>e</sup> Χριστῷ  
 συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ  
 Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ  
 υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος  
 ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. (21) <sup>f</sup> οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ·  
 (d) He. 7. 11; 10. 1..7. <sup>g</sup> εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν  
 ἀπέθανεν.

III. Ὡς ἌΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε  
 (β) om. Gb. Sch. β) τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;" οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς  
 Ln. Tf. Χριστὸς προεγράφη <sup>γ</sup> ἐν ὑμῖν <sup>δ</sup> ἐσταυρωμένους. (2) <sup>e</sup> τοῦτο  
 γ) om. Ln. μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα  
 (Gb. 2.). ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; (3) <sup>f</sup> οὕτως ἀνόητοί ἐστε;  
 (e) Ac. 15. 8. ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε; (4) <sup>g</sup> τοσ-  
 (f) 2 Jno. 8. αὐτὰ ἐπάθετε εἰκὴ; εἰ γε καὶ εἰκῇ. (5) <sup>h</sup> ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν  
 (g) Ge. 15. 6. ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων  
 Ro. 4. 3. νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; (6) <sup>i</sup> καθὼς Ἀβραὰμ ἐπί-  
 Ja. 2, 23. στευσεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.  
 (h) Ro. 4. 11, 12, 16. (7) <sup>j</sup> γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί ἐσιν υἱοὶ  
 (i) Ge. 12. 3; 18. 18; 22. 18; 26. 4. Ἀβραάμ. (8) <sup>k</sup> προῖδουσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως  
 Ac. 3. 25. ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. (9) <sup>l</sup> ὥστε  
 οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.  
 (k) De. 27. 26. (10) <sup>m</sup> ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσιν, ὑπὸ κατάραν εἰσὶ·  
 (l) ch. 2. 16. γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν  
 Hab. 2. 4. πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ  
 Ro. 1. 17. ποιῆσαι αὐτά. (11) <sup>n</sup> Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται  
 He. 10. 38. παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.  
 (12) <sup>o</sup> ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ  
 (d) om. Gb. Sch. δ) ἄνθρωπος <sup>p</sup> ζήσεται ἐν αὐτοῖς. (13) <sup>q</sup> Χριστὸς ἡμᾶς ἐξη-  
 Ln. Tf. γόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ



ἡμῶν κατὰρα· γέγραπται γάρ, <sup>m</sup> Ἐπικατάρματος πᾶς ὁ <sup>(m)</sup> De. 21. 23.  
 κρεμάμενος ἐπὶ ξύλον· <sup>(14)</sup> ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ <sup>2</sup> Co. 5. 21.  
 Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν  
 τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. <sup>(15)</sup> <sup>n</sup> Ἀδελφοί, <sup>(n)</sup> He. 9. 17.  
 κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην  
 διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. <sup>(16)</sup> <sup>o</sup> τῷ δὲ <sup>(o)</sup> Ge. 12. 7;  
 Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι <sup>15. 5; 17. 7;</sup>  
 αὐτοῦ· οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, <sup>22. 18.</sup>  
 ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χρι- <sup>(p)</sup> Ge. 15. 13.  
 στός. <sup>(17)</sup> <sup>p</sup> τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ <sup>Ex. 12. 40, 41.</sup>  
 τοῦ Θεοῦ <sup>β</sup> εἰς Χριστὸν <sup>β</sup> ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ <sup>β</sup> om. Ln. Tf.  
 τριάκοντα γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι <sup>(Gb. 3).</sup>  
 τὴν ἐπαγγελίαν. <sup>(18)</sup> <sup>q</sup> εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ <sup>(q)</sup> Ro. 4. 13,  
 ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχά- <sup>14.</sup>  
 ρισται ὁ Θεός· <sup>(19)</sup> <sup>r</sup> τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων  
 χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγ-  
 γελται, <sup>r</sup> διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. <sup>(20)</sup> <sup>s</sup> ὁ δὲ <sup>(s)</sup> Ex. 19. 3, 20.  
 μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἰς ἔστιν. <sup>(21)</sup> <sup>t</sup> Ὁ οὖν <sup>De. 5. 5.</sup>  
 νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ <sup>Juo. 1. 17.</sup>  
 γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὅντως ἂν ἐκ <sup>Ac. 7. 38, 53.</sup>  
 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη· <sup>(22)</sup> ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ  
 τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως  
 Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. <sup>(23)</sup> <sup>u</sup> Πρὸ τοῦ δὲ  
 ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκε-  
 κλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.  
<sup>(24)</sup> <sup>s</sup> ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χρι- <sup>(s)</sup> Mat. 5. 17.  
 στὸν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· <sup>(25)</sup> ἐλθούσης δὲ τῆς <sup>Ac. 13. 38.</sup>  
 πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. <sup>(26)</sup> <sup>t</sup> πάντες <sup>(t)</sup> eb. 4. 5.  
 γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· <sup>Is. 56. 5.</sup>  
<sup>(27)</sup> <sup>u</sup> ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνε- <sup>Juo. 1. 12.</sup>  
 δύσασθε. <sup>(28)</sup> <sup>x</sup> οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ, οὐδὲ Ἑλλην· οὐκ ἐν <sup>Ro. 8. 15.</sup>  
 δούλῳ, οὐδὲ ἐλεύθερῳ· οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλῃ· πάντες <sup>(u)</sup> Ro. 6. 3.  
 γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· <sup>(29)</sup> <sup>y</sup> εἰ δὲ ὑμεῖς <sup>(x)</sup> Ro. 10. 12.  
 Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' <sup>1 Co. 12. 13.</sup>  
 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. <sup>Ep. 2. 14, 15.</sup>  
 Col. 3. 11.  
<sup>(y)</sup> Ge. 21. 12.  
 Ro. 9. 7.

IV. ΛΕΓΩ δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νή-



16 See on inscription. File H. 358.40. 4th tier.



πίος ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν·  
<sup>(2)</sup> ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς  
 προθεσμίας τοῦ πατρός. <sup>(3)</sup> οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν

νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι·

<sup>(4)</sup> ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ  
 Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον  
 ὑπὸ νόμον, <sup>(5)</sup> ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν

(z) ch. 3. 26.

(a) Ro. 8. 15.

υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. <sup>(6)</sup> ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέ-  
 στειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρ-

β) ἡμῶν,  
 Gb. Sch. Ln. Tf.

γ) διὰ Θεοῦ,  
 Ln. Tf.

(b) 1 Co. 8. 3;  
 13. 12.

δίας <sup>β)</sup> ὑμῶν, "κράζον, Ἀββὰ ὁ πατήρ. <sup>(7)</sup> ὥστε οὐκ ἔτι  
 εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱὸς, καὶ κληρονόμος <sup>γ)</sup> Θεοῦ  
 διὰ Χριστοῦ." <sup>(8)</sup> Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεόν,

ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θεοῖς. <sup>(9)</sup> νῦν δέ,  
 γνόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς  
 ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,

(c) Ro. 14. 5.  
 Col. 2. 16.

οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦειν θέλετε; <sup>(10)</sup> ἡμέρας πα-  
 ρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς.

<sup>(11)</sup> φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

<sup>(12)</sup> Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι ἀγῶ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί,  
 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἡδίκησατε. <sup>(13)</sup> οἴδατε δὲ ὅτι δι'

(d) 1 Co. 2. 3.  
 2 Co. 11. 30.

ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,

<sup>(14)</sup> καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξου-  
 θενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεοῦ  
 ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(15)</sup> τίς οὖν ἦν ὁ

δ) ποῦ, Ln.

μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατὸν,  
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι.

(e) Ro. 10. 2.  
 2 Co. 11. 2.

<sup>(16)</sup> ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; <sup>(17)</sup> Ζη-  
 λοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν,  
 ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. <sup>(18)</sup> καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ

(f) 1 Co. 4. 15.  
 Phil. 10.

πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς,

<sup>(19)</sup> τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ  
 Χριστὸς ἐν ὑμῖν. <sup>(20)</sup> ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς  
 ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν  
 ὑμῖν.

<sup>(21)</sup> Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν  
 νόμον οὐκ ἀκούετε; <sup>(22)</sup> γέγραπται γὰρ, ὅτι Ἀβραὰμ  
 δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς

(g) Gc. 16. 15;  
 21. 1, 2.

ἐλευθέρας· <sup>(23)</sup> <sup>h</sup> ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα <sup>(h)</sup> Ge. 16. 1. 4.  
γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας. <sup>(i)</sup> Ro. 9. 7, 8.  
<sup>(24)</sup> Ἄ τινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γὰρ εἰσιν <sup>(β)</sup> αἱ <sup>(i)</sup> Ge. 17.  
δύο διαθηकाί· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν <sup>(β)</sup> om. Gb. Sch.  
γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἀγαρ. <sup>(25)</sup> τὸ γὰρ <sup>γ</sup> Ἀγαρ <sup>Ln.</sup> Τφ. <sup>(γ)</sup> om. Ln. (txt.)  
ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερου- <sup>(Gb. →).</sup>  
σαλήμ, δουλεῖ δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. <sup>(26)</sup> <sup>k</sup> ἡ δὲ <sup>(k)</sup> Is. 2. 2.  
ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶ μητὴρ <sup>(He. 12. 22.</sup>  
<sup>(δ)</sup> πάντων <sup>η</sup> ἡμῶν. <sup>(27)</sup> <sup>l</sup> γέγραπται γὰρ, Εὐφράνθητι <sup>(Re. 3. 12;</sup>  
στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ᾠδί- <sup>(21. 2, 10, &c.</sup>  
νουςα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς <sup>(δ)</sup> om. Gb. Sch.  
ἐχούσης τὸν ἄνδρα. <sup>(28)</sup> Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ <sup>(Tf. [Ln.]</sup>  
Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. <sup>(29)</sup> <sup>m</sup> Ἀλλ' ὥσπερ <sup>(l)</sup> Is. 54. 1.  
τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδῶκε τὸν κατὰ πνεῦμα, <sup>(m)</sup> Ge. 21. 9.  
οὕτω καὶ νῦν. <sup>(30)</sup> <sup>n</sup> ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε <sup>(n)</sup> Ge. 21. 10,  
τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονο- <sup>(12.</sup>  
μήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. <sup>(Jno. 8. 35.</sup>  
<sup>(31)</sup> Ἀρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς  
ἐλευθέρας.

V. ° Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέ- <sup>(o)</sup> Jno. 8. 32.  
ρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. <sup>(Ac. 15. 10.</sup>  
<sup>(2)</sup> <sup>p</sup> ἰδὲ ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, <sup>(p)</sup> Ac. 15. 1.  
Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· <sup>(3)</sup> μαρτύρομαι δὲ πάλιν  
παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον  
τὸν νόμον ποιῆσαι. <sup>(4)</sup> κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ,  
οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε·  
<sup>(5)</sup> ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης  
ἀπεκδεχόμεθα. <sup>(6)</sup> <sup>q</sup> ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περι- <sup>(q)</sup> ch. 6. 15.  
τομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' <sup>(Mat. 12. 50.</sup>  
ἀγάπης ἐνεργουμένη. <sup>(7)</sup> Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς <sup>(1 Co. 7. 19.</sup>  
ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; <sup>(8)</sup> ἡ πεισμονὴ οὐκ <sup>(2 Co. 5. 16.</sup>  
ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. <sup>(9)</sup> <sup>r</sup> Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύ- <sup>(Col. 3. 11.</sup>  
ρμα ζυμοῖ. <sup>(10)</sup> ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι <sup>(r)</sup> Le. 2. 11.  
οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσῶν ὑμᾶς βασιτάσει <sup>(Mat. 13. 33.</sup>  
τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ. <sup>(11)</sup> ἐγὼ δὲ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν <sup>(1 Co. 5. 6, 8.</sup>  
ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ <sup>(s)</sup> 1 Co. 1. 23.











(ε) De. 13. 6..9; 17. 7. Jos. 7. 25. 1 Co. 5. 13. σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. <sup>(12)</sup> <sup>ε</sup> ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

(u) Le. 19. 18. Ro. 13. 9. (13) <sup>ε</sup> Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφόρμην τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. <sup>(14)</sup> <sup>ε</sup> Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν

β) πεπλη- ρωται, Ln. Tt. ἐνὶ λόγῳ <sup>β</sup> πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. <sup>(15)</sup> εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατε- σθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.

(x) Ro. 6. 12; 8. 1, 4. 1 Pe. 2. 11. Jude 19, 20. (16) <sup>ε</sup> Λέγω δὲ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. <sup>(17)</sup> <sup>ε</sup> ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ

(y) Ro. 7. 15, &c. (z) Mar. 7. 21, 22. 1 Co. 6. 9. Col. 3. 5. Ja. 3. 14, 15. τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἀν θέλητε, ταῦτα ποιῇτε. <sup>(18)</sup> εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἔστέ ὑπὸ νόμον.

(19) <sup>ε</sup> φανερά δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστι γ) μοιχεῖα, <sup>η</sup> πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, <sup>(20)</sup> εἰδωλο- γ) om. Gb. Seh. Ln. Tt. λατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, <sup>δ</sup> ἔρεις, ζῆλοι, <sup>θ</sup> θυμοί,

δ) ξρις, ζῆ- λος, Ln. Tt. ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, <sup>(21)</sup> <sup>ε</sup> φθόνοι, φόνοι, μέθαι, καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. <sup>(22)</sup> ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα-

τὸς ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, <sup>(23)</sup> πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων <sup>δ</sup> οὐκ ἔστι νόμος. <sup>(24)</sup> οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ, <sup>ε</sup> <sup>η</sup> τὴν

ς) add. Ἰη- σοῦ, Tt. [Ln.] σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπι- θυμίαις. <sup>(25)</sup> Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶ- μεν. <sup>(26)</sup> <sup>ε</sup> μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦ- μενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

(d) Ro. 14. 1; 15. 1. VI. <sup>α</sup> Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺν πειρασθῆς. <sup>(2)</sup> <sup>ε</sup> ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. <sup>(3)</sup> εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ. <sup>(4)</sup> <sup>ε</sup> τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. <sup>(5)</sup> <sup>ε</sup> ἕκα- (h) 1 Co. 9. 7, 11, 14. στος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. <sup>(6)</sup> <sup>ε</sup> Κοινωνεῖτω δὲ

ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. <sup>(7) i</sup> μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· <sup>(8) k</sup> ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζῶν ἁιώνιον. <sup>(9)</sup> τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκκλύομεν. <sup>(10)</sup> ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

(i) Lp. 16. 25.  
Ro. 2. 6.  
1 Co. 6. 9.  
(k) Pr. 5. 3. 11;  
6. 9. 11; 23.  
29. 30.  
Is. 30. 1. 3;  
39. 2. 6.

<sup>(11)</sup> ἸΔΕΤΕ πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. <sup>(12)</sup> ὅσοι θέλουσιν εὐπροσώπησαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκονται. <sup>(13)</sup> οὐδὲ γὰρ οἱ <sup>β)</sup> περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέ- <sup>β)</sup> λουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶνται. <sup>(14)</sup> ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>μ</sup> δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. <sup>(15) n</sup> ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι <sup>ν)</sup> ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. <sup>(16) o</sup> καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

(i) Phi. 3. 18.  
(l) Phi. 3. 18.  
(m) Ro. 6. 6.  
(n) ch. 5. 6.  
1 Co. 7. 19.  
2 Co. 5. 16.  
(o) ch. 3. 29.  
Ps. 125. 5.  
Ep. 2. 17.  
(p) 2 Co. 4. 10.  
(q) om. Ln. Tf.  
(r) Gb. 2. 17.

<sup>(17)</sup> Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἔγωγὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. <sup>(18)</sup> Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

<sup>ς)</sup> Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

ms. H. P. 47

(ς) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.





## ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

### ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(2)</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

<sup>(3)</sup> <sup>a</sup> Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, <sup>(1)</sup> <sup>b</sup> καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, <sup>(5)</sup> προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, <sup>(6)</sup> <sup>c</sup> εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, <sup>(8)</sup> ἐν ᾧ ἔχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ. <sup>(7)</sup> <sup>d</sup> ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ. <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, <sup>(9)</sup> γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ. <sup>(10)</sup> <sup>c</sup> εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(11)</sup> <sup>f</sup> ἐν αὐτῷ ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐκκληρώθημεν, <sup>1</sup> προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, <sup>(12)</sup> εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότες ἐν τῷ Χριστῷ. <sup>(13)</sup> <sup>g</sup> ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν. ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, <sup>(14)</sup> <sup>h</sup> ὅς ἐστιν ἀρράβων

(a) Col. 3. 1, 3.  
1 Pe. 1. 3.

(b) Ro. 8. 29, 30.  
2 Thes. 2. 13.  
2 Ti. 1. 9.  
1 Pe. 1. 2.

(c) Mat. 3. 17;  
17. 5.  
Jno. 10. 17.

(d) 75, Ln.  
(Gb. ∞).

(e) Ac. 20. 28.  
Col. 1. 14.  
1 Pe. 1. 18, 19.  
He. 9. 12.  
Re. 1. 5.

(f) Lu. 20. 35.  
Ac. 3. 20, 21.  
(g) Ac. 26. 18.  
Ro. 8. 17.  
Col. 1. 12.

(h) ἐκλήθη-  
μεν, Ln.  
(Gb. ∞).

(g) ch. 4. 30.  
Ro. 8. 16.  
2 Co. 1. 22;  
5. 5.

(h) Ro. 8. 23.  
2 Co. 1. 22;  
5. 5.

τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

<sup>(15)</sup> Διὰ τοῦτο ἀγῶ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, <sup>(16)</sup> οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνεῖαν <sup>(i)</sup> ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου. <sup>(17)</sup> ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ. <sup>(18)</sup> πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς <sup>(β)</sup> διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ <sup>(β)</sup> καρδιάς, ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, <sup>(19)</sup> καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, <sup>(20)</sup> ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, <sup>1</sup> καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, <sup>(21)</sup> ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. <sup>(22)</sup> καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, <sup>(23)</sup> ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πασι πληρουμένου.

II. ° Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, <sup>(2)</sup> ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, <sup>ρ</sup> κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργούντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. <sup>(3)</sup> ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, <sup>q</sup> καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. <sup>(4)</sup> ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἡγάπησεν ἡμᾶς, <sup>(5)</sup> καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι <sup>ρ</sup> συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι. <sup>(6)</sup> καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(7)</sup> ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς

(i) Ro. 1. 9.  
Phi. 1. 3, 4.  
1 Thes. 1. 2.  
2 Thes. 1. 3.

(β) καρδιάς,  
Gb.Sch.Ln.Tf.

(k) Ps. 49. 15.  
Col. 2. 12.

(l) He. 1. 3;  
10. 12.  
1 Pe. 3. 22.

(m) Phi. 2. 9.  
Col. 2. 10.

(n) Ps. 8. 6.  
Mat. 28. 18.  
1 Co. 15. 27.  
He. 2. 8.

(o) Ge. 2. 17.  
Eze. 18. 4.  
Ro. 6. 23.  
Col. 2. 13.  
(p) ch. 6. 12.  
Jno. 12. 31;  
14. 30;  
16. 11.

(q) Job 36. 18.  
Mat. 3. 7.  
Re. 6. 16.

(r) Ro. 6. 4,  
5, 8.  
Col. 2. 12, 13;  
3. 1, 3.









αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλούτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· <sup>(8)</sup> τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· <sup>(9)</sup> οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. <sup>(10)</sup> αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

<sup>(11)</sup> Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, <sup>(12)</sup> ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· <sup>(13)</sup> νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. <sup>(14)</sup> αὐτὸς γὰρ ἔστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρα ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας· <sup>(15)</sup> τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην· <sup>(16)</sup> καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· <sup>(17)</sup> καὶ ἐλθὼν εὐ-  
<sup>(β)</sup> ἡγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ <sup>(β)</sup> τοῖς ἐγγύς, <sup>(18)</sup> ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. <sup>(19)</sup> ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ <sup>(20)</sup> συμπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, <sup>(20)</sup> ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(21)</sup> ἐν ᾧ πάντα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξαι εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, <sup>(22)</sup> ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

III. <sup>(1)</sup> ΤΟΥΤΟΥ χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· <sup>(2)</sup> εἶγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι

(8) Ro. 3. 24;  
4. 16.

(9) Ro. 3. 20;  
11. 6.  
1 Co. 1. 29, 30.  
2 Ti. 1. 9.

(10) ch. 4. 24.  
Ps. 100. 3.  
2 Co. 5. 17.

(11) Ex. 12. 43;  
34. 10.  
Le. 22. 10.  
Mat. 15. 24.

(12) Is. 9. 6.  
Mi. 5. 5.  
Jno. 16. 33.  
Ac. 10. 36.  
Ro. 5. 1.  
Col. 1. 20.

(13) Gal. 6. 15.  
Col. 2. 14.

(14) Col. 1. 20;  
2. 14.

(15) Ps. 148. 14.  
Is. 57. 19.

(β) add. εἰρή-  
νην, Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(c) ch. 3. 12.  
Mar. 15. 38.  
Jno. 10. 9;  
14. 6.  
He. 10. 19, 20.

(d) Phi. 3. 20.  
He. 12. 22, 23.

(e) Ps. 118. 22.  
Is. 28. 16.  
1 Pe. 2. 4-6.

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).

(f) Ac. 21. 33.  
Phi. 1. 7, 13,  
14.  
Col. 4. 3.  
Phile. 1.

εἰς ὑμᾶς, <sup>(3)</sup> ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν <sup>(β)</sup> ἐγνώρισέ" μοι τὸ μυ- <sup>(β)</sup> ἔγνω-  
στήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, <sup>(4)</sup> πρὸς ὃ δύνασθε <sup>(γ)</sup> ρίσθη,  
ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ <sup>(g)</sup> Gb. Sch. Ln. Tf.  
τοῦ Χριστοῦ. <sup>(5)</sup> ὃ ἐν ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώρισθη τοῖς <sup>(g)</sup> Aō. 22. 17,  
νίοις τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις <sup>(g)</sup> 21; 26. 16, 17.  
ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι. <sup>(6)</sup> εἶναι <sup>(g)</sup> Ro. 16. 25, 26.  
τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα <sup>(g)</sup> Gal. 1. 11, 12.  
τῆς ἐπαγγελίας <sup>(γ)</sup> αὐτοῦ" ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγ- <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf.  
γελίου, <sup>(7)</sup> οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς <sup>(Gb. →).</sup>  
χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν  
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. <sup>(8)</sup> ἡ ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων <sup>(h)</sup> 1 Co. 15. 9.  
τῶν ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελί- <sup>(h)</sup> 1 Ti. 1. 13.  
σασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, <sup>(9)</sup> καὶ  
φωτίσαι πάντας τίς ἡ <sup>(δ)</sup> κοινωνία" τοῦ μυστηρίου τοῦ <sup>(δ)</sup> οἰκονο-  
ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ <sup>(δ)</sup> μίαι,  
πάντα κτίσαντι <sup>(ζ)</sup> διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(10)</sup> ἵνα γνωρισθῇ <sup>(δ)</sup> Gb. Sch. Ln. Tf.  
νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις <sup>(ζ)</sup> om. Gb. Sch.  
διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, <sup>(i)</sup> Ln. Tf.  
<sup>(11)</sup> κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ <sup>(i)</sup> Jno. 1. 3.  
Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, <sup>(12)</sup> ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρῆσίαν <sup>(i)</sup> Col. 1. 16.  
καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως <sup>(i)</sup> He. 1. 2.  
αὐτοῦ. <sup>(13)</sup> διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί <sup>(k)</sup> 1 Pe. 1. 12.  
μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. <sup>(14)</sup> τούτου χάριν <sup>(l)</sup> ch. 2. 18.  
κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα <sup>(15)</sup> τοῦ Κυρίου <sup>(l)</sup> He. 10. 19.  
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(16)</sup> ἵνα ἡμεῖς ἐξ οὐρα- <sup>(m)</sup> Phi. 1. 14.  
νοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, <sup>(16)</sup> ἵνα δόξῃ ὑμῖν κατὰ τὸν <sup>(m)</sup> 1 Thes. 3. 3.  
πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ  
πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, <sup>(17)</sup> κατοικῆσαι <sup>(n)</sup> om. Ln. Tf.  
τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. <sup>(n)</sup> (Gb. →).  
<sup>(18)</sup> ἐν ἀγάπῃ ἐρρίζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύ- <sup>(n)</sup> ch. 6. 10.  
σητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος <sup>(o)</sup> 2 Co. 4. 16.  
καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, <sup>(19)</sup> γινῶναι τε τὴν ὑπερ- <sup>(o)</sup> Col. 2. 7.  
βάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα  
πληρωθῇτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. <sup>(20)</sup> τῷ δὲ <sup>(p)</sup> Ps. 62. 11.  
δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν <sup>(p)</sup> Ro. 10. 25, 26.  
αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργου- <sup>(p)</sup> Jude 24.  
μένην ἐν ἡμῖν, <sup>(21)</sup> αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν





Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

IV. ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν

- (q) Ge. 17. 1.  
Col. 1. 10.  
He. 3. 1.
- (r) Col. 3. 12.  
2 Ti. 2. 24.  
1 Pe. 3. 4.
- (s) ch. 2. 16.  
Ro. 12. 5.
- (t) 1 Co. 8. 4.  
6; 12. 5.
- (u) Ps. 68. 18.  
Col. 2. 15.
- (v) om. Ln. Tf.  
(Gb. = ἡμῖν.)
- (x) Jno. 3. 13;  
6. 62.
- (y) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.
- (z) Ac. 21. 8.  
Ro. 12. 6. 18.  
1 Co. 12. 28.
- (a) Is. 28. 9,  
10.  
1 Co. 14. 20.  
He. 5. 12.
- (b) ch. 1. 22;  
5. 23.  
Col. 1. 18.
- (c) ch. 2. 21.  
Ps. 139. 14.  
16.  
1 Co. 12. 14.  
27.  
Col. 2. 19.
- (d) om. Ln.  
(Gb. =).
- (1) <sup>2</sup> ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, <sup>(2)</sup> μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, <sup>(3)</sup> σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. <sup>(4)</sup> <sup>s</sup> <sup>a</sup> Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. <sup>(5)</sup> <sup>t</sup> εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα. <sup>(6)</sup> εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν <sup>(7)</sup> ὑμῖν. <sup>(8)</sup> <sup>u</sup> Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. <sup>(9)</sup> <sup>x</sup> διὸ λέγει, Ἀναβάς εἰς ὕψος ἤχημαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. <sup>(10)</sup> <sup>y</sup> Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη <sup>(11)</sup> <sup>z</sup> πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; <sup>(12)</sup> ὁ καταβάς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. <sup>(13)</sup> <sup>a</sup> καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, <sup>(14)</sup> <sup>b</sup> πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, <sup>(15)</sup> <sup>c</sup> εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. <sup>(16)</sup> <sup>d</sup> μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. <sup>(17)</sup> <sup>e</sup> ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. <sup>(18)</sup> <sup>f</sup> ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, <sup>(19)</sup> <sup>g</sup> ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστὸς, <sup>(20)</sup> <sup>h</sup> ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ. <sup>(21)</sup> <sup>i</sup> Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ <sup>(22)</sup> <sup>j</sup> λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ



ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, <sup>(18) d</sup> ἐσκοτισμένοι τῇ δια- <sup>(d) Ps. 53. 2...4.</sup>  
 νοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ  
 τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς  
 καρδίας αὐτῶν. <sup>(19)</sup> οἵτινες ἀπηλγγκότες ἑαυτοὺς παρέ-  
 δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν  
 πλεονεξίᾳ. <sup>(20)</sup> ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστὸν,  
<sup>(21)</sup> εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς  
 ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ. <sup>(22) e</sup> ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ <sup>(e) ch. 2. 2, 3.  
 Ro. 6. 6.  
 Col. 2. 11;  
 3. 9, &c.</sup>  
 τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν  
 φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. <sup>(23) f</sup> ἀνα-  
 νεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, <sup>(21)</sup> καὶ ἐνδύσα-  
 σθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν  
 δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

<sup>(23) g</sup> Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκα- <sup>(g) Jon. 2. 8.  
 Zec. 8. 16.</sup>  
 στος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων  
 μέλη. <sup>(26) h</sup> Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ὁ ἥλιος μὴ <sup>(h) Ps. 4. 4.</sup>  
 ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, <sup>(27) i</sup> μήτε δίδοτε <sup>(i) Ja. 4. 7.  
 1 Pe. 5. 9.</sup>  
 τόπον τῷ διαβόλῳ. <sup>(28)</sup> Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω,  
 μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν,  
 ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. <sup>(29) k</sup> Πᾶς λόγος <sup>(k) ch. 5. 3, 4.  
 Mal. 3. 16.  
 Mat. 12. 36.  
 Col. 3. 16.</sup>  
 σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ  
 τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν  
 τοῖς ἀκούουσιν. <sup>(30) l</sup> καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον  
 τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώ-  
 σεως.

<sup>(31)</sup> Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ  
 βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. <sup>(32) m</sup> γί- <sup>(m) Ps. 133. 1.  
 Mat. 6. 14.  
 Phi. 2. 1.  
 Col. 3. 12, 13.</sup>  
 νεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὖσπλαγχνοι, χαρι-  
 ζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρί-  
 σατο ὑμῖν.

V. <sup>n</sup> Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγα- <sup>(n) Mat. 5. 45.  
 48.</sup>  
 πητά. <sup>(2) o</sup> καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χρι-  
 στὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν  
 προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας.  
<sup>(3)</sup> Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἣ πλεονεξία μηδὲ  
 ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις. <sup>(4) p</sup> καὶ αἰ- <sup>(p) ch. 4. 29.</sup>







- (q) 1 Co. 6. 9, 10. Col. 3. 5. He. 13. 3. Re. 22. 15. **σχρότης, καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.** <sup>(5)</sup> <sup>q</sup> τοῦτο γάρ <sup>(β)</sup> ἔστε" γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. <sup>(6)</sup> μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. <sup>(7)</sup> μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. <sup>(8)</sup> ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· <sup>(9)</sup> ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ ὕπνευματος" ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· <sup>(10)</sup> δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.
- (r) Lu. 16. 8. Jno. 12. 36. 1 Thes. 1. 9; 5. 4. **φωτὸς,** <sup>(11)</sup> καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· <sup>(12)</sup> τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. <sup>(13)</sup> τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστι· <sup>(14)</sup> διὸ λέγει, "Εγείραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφανύσει σοι ὁ Χριστός. <sup>(15)</sup> Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, <sup>(16)</sup> ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. <sup>(17)</sup> διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. <sup>(18)</sup> καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἄσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, <sup>(19)</sup> λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, <sup>(20)</sup> εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί· <sup>(21)</sup> ὑποτασ-
- (s) **Χριστοῦ, σόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ** <sup>(δ)</sup> **Θεοῦ."** <sup>(22)</sup> <sup>a</sup> Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· <sup>(23)</sup> ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος· <sup>(24)</sup> ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίῳις ἀνδράσιν ἐν παντί. <sup>(25)</sup> <sup>b</sup> Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ὡς ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· <sup>(26)</sup> ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθарίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν

ρήματι, <sup>(27)</sup> <sup>d</sup> ἵνα παραστήσῃ <sup>β)</sup> αὐτὴν <sup>γ)</sup> ἐαυτῷ ἑνδοξον, τὴν <sup>β)</sup> αὐτὸς, ἑκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἁγία καὶ ἄμωμος. <sup>(25)</sup> οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἐαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἐαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα, ἐαυτὸν ἀγαπᾷ. <sup>(29)</sup> οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἐαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ <sup>γ)</sup> Κύριος <sup>γ)</sup> τὴν ἑκκλησίαν. <sup>(30)</sup> <sup>e</sup> ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, <sup>δ)</sup> ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. <sup>(31)</sup> <sup>f</sup> Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. <sup>(32)</sup> Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἑκκλησίαν. <sup>(33)</sup> πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα, ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἐαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα.

Gb. Sch. Ln. Tf.

(d) ch. 1. 4.  
Ca. 4. 7.  
Jno. 14. 3.  
Col. 1. 22.

γ) Χριστὸς,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(e) Ge. 2. 23.  
Ro. 12. 5.  
1 Co. 6. 15;  
12. 27.

(f) Ge. 2. 24.  
Mat. 19. 5.  
1 Co. 6. 16.

(g) De. 21. 18..  
21.

Col. 3. 20.

ς) om. Ln.  
(Gb. →).

(h) Ex. 20. 12.  
Mat. 15. 4.

(i) De. 6. 7.  
Ps. 78. 4.  
Pr. 19. 18;  
22. 6; 29. 17.  
Col. 3. 21.

(k) Col. 3. 23.  
1 Ti. 6. 1.

Tit. 2. 9.  
1 Pe. 2. 18.

θ) add. ὡς,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(l) Ro. 2. 6.  
2 Co. 5. 10.

(m) Ge. 24. 2.  
De. 5. 14, 15.  
Joh 31. 13.  
Ja. 5. 4.

λ) αὐτῶν  
Ln. Tf. (Gb. →).

ν) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(n) Ro. 13. 12.  
2 Co. 6. 7.

1 Thes. 5. 8.

VI. <sup>a</sup> ΤΑ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν <sup>ς)</sup> ἐν Κυρίῳ. <sup>β)</sup> τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. <sup>(2)</sup> <sup>κ</sup> Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ. <sup>(3)</sup> ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(4)</sup> Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου.

<sup>(5)</sup> <sup>κ</sup> Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ. <sup>(6)</sup> μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἄνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δούλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, <sup>(7)</sup> μετ' εὐνοίας, δουλεύοντες <sup>θ)</sup> τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις. <sup>(8)</sup> <sup>ι</sup> εἰδότες ὅτι ὁ ἕαν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύθερος. <sup>(9)</sup> <sup>μ</sup> Καὶ οἱ κύριοι, <sup>λ)</sup> αὐτῶν τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν καὶ ἡμῶν, εἰδότες ὅτι καὶ <sup>ν)</sup> ὑμῶν αὐτῶν <sup>ν)</sup> ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

<sup>(10)</sup> Τὸ λοιπόν, <sup>ν)</sup> ἀδελφοί μου, <sup>ν)</sup> ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>ν)</sup> ἐνδύσασθε









τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι  
(ο) Lu. 22. 53. Col. 1. 13. Re. 12. 10. πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· <sup>(12)</sup> ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν  
β) om. Gb. Sch. Ln. Tf. ἢ πάλιν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς,  
(ρ) 2 Co. 10. 4. πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκο-  
γ) om. Ln. Tf. (Gb. →). τους <sup>β)</sup> τοῦ αἰῶνος" τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς  
(τ) Is. 11. 5; 59. 17. Lu. 12. 35. πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. <sup>(13)</sup> <sup>ρ</sup> διὰ τοῦτο ἀναλάβετε  
(r) De. 32. 29. Is. 66. 16. He. 4. 12. Re. 19. 15. τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ  
(s) Mat. 24. 42; 25. 13. Mar. 13. 33. Col. 4. 2. ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι.  
γ) om. Ln. Tf. (Gb. →). <sup>(14)</sup> <sup>q</sup> στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀλη-  
(t) Ac. 28. 20. 2 Co. 5. 20. θεία, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,  
(u) Ac. 20. 4. Col. 4. 7. 2 Ti. 4. 12. Tit. 3. 12. <sup>(15)</sup> καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγ-  
(v) om. Gb. Sch. Ln. Tf. γελίου τῆς εἰρήνης· <sup>(16)</sup> ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν  
(w) om. Gb. Sch. Ln. Tf. θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ  
(x) om. Gb. Sch. Ln. Tf. πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· <sup>(17)</sup> καὶ τὴν περικεφα-  
(y) om. Gb. Sch. Ln. Tf. λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ  
(z) om. Gb. Sch. Ln. Tf. πνεύματος, ὅ ἐστι ρῆμα Θεοῦ· <sup>(18)</sup> διὰ πάσης προσευχῆς  
(aa) om. Gb. Sch. Ln. Tf. καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι,  
(ab) om. Gb. Sch. Ln. Tf. καὶ εἰς αὐτὸ <sup>γ)</sup> τοῦτο" ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρ-  
(ac) om. Gb. Sch. Ln. Tf. τερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, <sup>(19)</sup> καὶ ὑπὲρ  
(ad) om. Gb. Sch. Ln. Tf. ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου  
(ae) om. Gb. Sch. Ln. Tf. ἐν παρρησίᾳ, γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,  
(af) om. Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(20)</sup> ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιά-  
(ag) om. Gb. Sch. Ln. Tf. σωμαι, ὥς δεῖ με λαλῆσαι.  
(ah) om. Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(21)</sup> <sup>u</sup> Ἰνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω,  
(ai) om. Gb. Sch. Ln. Tf. πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ  
(aj) om. Gb. Sch. Ln. Tf. πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· <sup>(22)</sup> ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς  
(ak) om. Gb. Sch. Ln. Tf. αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ  
(al) om. Gb. Sch. Ln. Tf. τὰς καρδίας ὑμῶν. <sup>(23)</sup> Εἰρήνῃ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ  
(am) om. Gb. Sch. Ln. Tf. μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ  
(an) om. Gb. Sch. Ln. Tf. Χριστοῦ. <sup>(24)</sup> Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων  
(ao) om. Gb. Sch. Ln. Tf. τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.  
(ap) om. Gb. Sch. Ln. Tf. ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ."



## ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

### ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δούλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· <sup>(2)</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

<sup>(3)</sup> <sup>a</sup> Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεΐᾳ ὑμῶν, <sup>(a)</sup> Ac. 16. 12, 40; 20. 6. 1 Thes. 2. 1.

<sup>(4)</sup> πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσῃ μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, <sup>(5)</sup> ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· <sup>(6)</sup> <sup>b</sup> πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(b)</sup> Jno. 6. 29; 13. 1. 1 Thes. 1. 3; 5. 23, 24.

<sup>(7)</sup> <sup>c</sup> καθὼς ἐστὶ δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνοὺς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. <sup>(8)</sup> μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(9)</sup> καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, <sup>(d)</sup> Jude 24. <sup>(e)</sup> Jno. 15. 4; 5. 8. Ep. 1. 12; 2. 10.

<sup>(10)</sup> εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, <sup>d</sup> ἵνα ᾗτε εὐλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, <sup>(11)</sup> <sup>e</sup> πεπληρωμένοι <sup>f</sup> καρπῶν δικαιοσύνης τῶν" διὰ Ἰησοῦ <sup>β</sup> καρπὸν δικαιοσύνης τῶν, Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(12)</sup> Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· <sup>(13)</sup> ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, <sup>(14)</sup> <sup>f</sup> καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ πεποισθότας τοῖς δε-

<sup>(f)</sup> Ep. 3. 13. 1 Thes. 3. 5.







μοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον  
 λαλεῖν. <sup>(15)</sup> Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ  
 καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν. <sup>(16)</sup> οἱ μὲν  
 ἔξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς,  
 οἰόμενοι θλίψιν ἔπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. <sup>(17)</sup> οἱ δὲ ἔξ  
 ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογία τοῦ εὐαγγελίου κεί-  
 νου. <sup>(18)</sup> τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε  
 ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω,  
 ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. <sup>(19)</sup> οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀπο-  
 βήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχο-  
 ρηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(20)</sup> κατὰ τὴν  
 ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυν-  
 θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὥς πάντοτε, καὶ νῦν  
 μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ  
 ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

<sup>(21)</sup> Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· <sup>h</sup> καὶ τὸ ἀποθανεῖν,  
 κέρδος. <sup>(22)</sup> εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς  
 ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω. <sup>(23)</sup> συνέχομαι γὰρ  
 ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ  
 σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον. <sup>(24)</sup> τὸ δὲ  
 ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκί, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. <sup>(25)</sup> Καὶ  
 τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν  
 ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,  
<sup>(26)</sup> ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ  
 ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.  
<sup>(27)</sup> <sup>k</sup> Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολι-  
 τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν,  
 ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ  
 ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, <sup>(28)</sup> καὶ  
 μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις  
 αὐτοῖς μὲν ἐστὶν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας,  
 καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ. <sup>(29)</sup> <sup>m</sup> ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ  
 Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ  
 ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν. <sup>(30)</sup> τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον  
 ἴδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II. Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα-

μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοὶ, <sup>(2)</sup> " πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, <sup>(n)</sup> ch. 3. 16. ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμ- Ro. 12. 10, 16; ψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες. <sup>(3)</sup> μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ 15. 5. 1 Co. 1. 10. 1 Pe. 3. 8. κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. <sup>(4)</sup> μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος <sup>(o)</sup> Mat. 11. 29. σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. <sup>(5)</sup> ° Τοῦτο γὰρ Jno. 13. 15. 1 Pe. 2. 21. φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, <sup>(6)</sup> p ὃς ἐν 1 Jno. 2. 6. μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι <sup>(p)</sup> Jno. 1. 1, 2; 17. 5. ἴσα Θεῷ, <sup>(7)</sup> q ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λα- 2 Co. 4. 4. βῶν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος. <sup>(s)</sup> καὶ σχήματι Col. 1. 15. εὔρεθεις ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ° γενόμενος He. 1. 3. ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. <sup>(u)</sup> ° διὸ καὶ <sup>(q)</sup> Ps. 22. 6. ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ Is. 53. 3. ὑπὲρ πάντων ὄνομα. <sup>(10)</sup> ° ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάν Mat. 20. 28. γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. Mar. 9. 12. <sup>(11)</sup> " καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Lu. 22. 27. Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. <sup>(12)</sup> ὥστε, Jno. 13. 14. ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπακούσατε, μὴ ὡς ἐν <sup>(r)</sup> Is. 53. 7. τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν Mat. 26. 39, 42. τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν Jno. 10. 18. σωτηρίαν κατεργάζεσθε. <sup>(13)</sup> ὁ Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν He. 5. 8. ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. <sup>(s)</sup> Ps. 24. 7. 10. <sup>(14)</sup> πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, Is. 53. 12. Jno. 17. 1, 2, 5. <sup>(15)</sup> ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώ- Ac. 2. 33. μητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ° ἐν He. 2. 9. οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, <sup>(16)</sup> y λόγον ζωῆς <sup>(f)</sup> Is. 45. 23. ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι Ro. 14. 11. οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. Re. 5. 13.

<sup>(17)</sup> Ἄλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. <sup>(18)</sup> τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

<sup>(19)</sup> ° Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως <sup>(z)</sup> Ac. 16. 1. πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐν ψυχῷ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Ro. 16. 21. 1 Thes. 3. 2. <sup>(20)</sup> οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ <sup>(y)</sup> 2 Co. 1. 14. ὑμῶν μεριμνήσει. <sup>(21)</sup> ° οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ- <sup>(a)</sup> 1 Co. 13. 5. σιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. <sup>(22)</sup> τὴν δὲ δοκιμὴν 2 Ti. 4. 16.





(b) ch. i. 25.  
Phile. 22.

αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδού-  
λευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. <sup>(23)</sup> τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω  
πέμψαι, ὡς ἂν ἀπιδῶ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξ αὐτῆς. <sup>(24)</sup> <sup>b</sup> πέποιθα  
δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. <sup>(25)</sup> Ἀναγ-  
καῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ  
συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον,  
καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς.  
<sup>(26)</sup> ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν,  
διότι ἠκούσατε ὅτι ἡσθένησε. <sup>(27)</sup> καὶ γὰρ ἡσθένησε  
παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἡλέησεν, οὐκ  
αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ  
σχῶ. <sup>(28)</sup> σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες  
αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὦ. <sup>(29)</sup> προσδέ-  
χεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ  
τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε. <sup>(30)</sup> ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ  
Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγισε, <sup>(31)</sup> παραβουλεύσάμενος  
τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς  
με λειτουργίας.

(c) Nu. 12. 7, 8.  
1 Co. 16. 18.  
1 Thes. 5.  
12, 13.  
1 Ti. 5. 17.  
He. 13. 17.  
(d) παραβο-  
λευσάμε-  
νος, Gb. Sch.  
Ln.

III. <sup>a</sup> ΤΟ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ.  
τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ  
ἀσφαλές. <sup>(2)</sup> βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς  
ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. <sup>(3)</sup> ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ  
περιτομή, οἱ πνεύματι <sup>γ</sup> Θεῷ <sup>δ</sup> λατρεύοντες, καὶ καυχώ-  
μενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιοῦτες,  
καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. <sup>(4)</sup> Εἴτις  
δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον. <sup>(5)</sup> περι-  
τομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμὴν,  
Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, <sup>(6)</sup> κατὰ νόμον Φαρισαῖος, <sup>(7)</sup> κατὰ  
ζηλὸν διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν  
νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. <sup>(8)</sup> Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη,  
ταῦτα ἡγήμαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. <sup>(9)</sup> ἀλλὰ μεν-  
οῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον  
τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν  
τὰ πάντα ἐζημιώθην· καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα  
Χριστὸν κερδήσω, <sup>(10)</sup> καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων  
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως  
Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει,

(f) Ac. 23. 6;  
26. 4, 5.  
(g) Ac. 8. 3;  
9. 1; 22. 4.  
Gal. 1. 13.  
1 Ti. 1. 13.  
(h) Je. 9. 23, 24.  
Jno. 17. 3.  
Col. 2. 2.  
(i) Ro. 10. 3.  
&c.



(10) <sup>k</sup> τοῦ γινῶναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως (k) Ps. 116. 9, 10.  
αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμ- Is. 38. 18, 19.  
μορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, (11) εἴ πως καταντήσω εἰς Ro. 1. 4.  
τὴν ἐξανάστασιν <sup>β</sup> τῶν νεκρῶν. (12) <sup>l</sup> οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, <sup>β</sup> τὴν ἐκ, Ln. Tf.  
ἢ ἤδη τετελειώμαι· διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ (l) 1 Ti. 6. 12.  
καὶ κατελήφθην <sup>γ</sup> ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. (13) ἀδελ- γ) ὑπὸ Χρ-  
φοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι. (14) <sup>m</sup> ἐν δέ, στωῦ,  
τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπε- Gb. Sch. Ln. Tf.  
κτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω (m) Ps. 45. 10.  
κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (15) <sup>n</sup> Ὅσοι οὖν Lu. 9. 62.  
τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ (n) Mat. 5. 48.  
τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. (16) <sup>o</sup> πλὴν εἰς ὃ ἐφθά- 1 Co. 2. 6;  
σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν <sup>δ</sup> κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν. 14. 20.  
(17) <sup>p</sup> Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε (o) Ro. 12. 16;  
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 15. 5.  
(18) <sup>q</sup> πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον 1 Co. 1. 10.  
ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ δ) om. Gb. Ln.  
τοῦ Χριστοῦ, (19) <sup>r</sup> ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ Tf.  
κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια (p) 1 Co. 4. 16;  
φρονοῦντες. (20) ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς 11. 1.  
ὑπάρχει, <sup>ε</sup> ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον 2 Thes. 3. 9.  
Ἰησοῦν Χριστὸν, (21) <sup>t</sup> ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς 1 Pe. 5. 3.  
ταπεινώσεως ἡμῶν, <sup>ς</sup> εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν σύμμορφον (q) Ro. 16. 17.  
τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ Gal. 6. 12.  
δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἐαυτῷ τὰ πάντα. (r) Ro. 8. 5;  
16. 18.  
(s) Ac. 1. 11.  
1 Thes. 1. 10.  
Tit. 2. 13.  
(t) Mat. 17. 2.  
1 Co. 15. 43,  
48, 49, 51.  
Col. 3. 4.  
1 Jno. 3. 2.  
(s) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

IV. ὩΣΤΕ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί. (2) Εὐδοκίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. (3) καὶ ἐρωτῶ καὶ σε, σύζυγε γνήσιε, <sup>α</sup> συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ (u) Ex. 35. 25.  
συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν Ps. 31. 10, 30.  
συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. (x) ch. 3. 1.  
1 Thes. 5. 16.

(4) <sup>x</sup> Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. (y) He. 10. 25.  
Ja. 5. 7.  
(5) <sup>y</sup> τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ (z) Ps. 55. 22.  
Mat. 6. 25.  
Κύριος ἐγγύς. (6) <sup>z</sup> Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ 1 Ti. 6. 8, 17.  
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα 1 Pe. 5. 7.  
ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν Θεόν. (7) <sup>a</sup> καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ (a) Jno. 14. 27.  
Ro. 5. 1.







Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

(b) Ro. 12. 17;  
13. 13.  
1 Thes. 4.  
3-5.

(8) <sup>b</sup> Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὖφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. (9) ἅ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε. <sup>c</sup> καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

(c) Ro. 15. 33.  
2 Co. 13. 11.

(10) Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρέισθε δέ. (11) οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. (12) <sup>d</sup> οἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. (13) πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυνα-

(d) 1 Co. 4. 11.  
2 Co. 11. 27.

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

μοῦντί με <sup>β</sup> Χριστῷ. (14) πλὴν καλῶς ἐποιήσατε, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. (15) <sup>e</sup> οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππῆσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι. (16) ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. (17) <sup>f</sup> οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. (18) ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπληρῶμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὅσμην εὐωδίας, θυσίαν

(f) Ro. 15. 28.  
Tit. 3. 14.

δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. (19) <sup>g</sup> ὁ δὲ Θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (20) τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

(g) 2 Co. 9. 8.

(21) Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. (22) ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. (23) Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου <sup>h</sup> ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ <sup>δ</sup> πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

(γ) om. Sch. Ln.  
Tf. (Gb. =).

(δ) τοῦ πνεύματος,  
Ln. Tf.

(ζ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(24) Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου."

ΠΑΥΛΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελή-  
ματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, <sup>(2)</sup> <sup>a</sup> τοῖς ἐν <sup>(a)</sup> Ro. 1. 7.  
Κολασσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. Gal. 1. 3.  
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν <sup>β)</sup> καὶ <sup>(b)</sup> Ep. 1. 2.  
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>β)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(c)</sup> 1 Pe. 1. 2.  
Tf. [Ln.]

<sup>(3)</sup> Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν  
Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι  
<sup>(1)</sup> <sup>b</sup> ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ <sup>(b)</sup> Ep. 1. 15.  
τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, <sup>(5)</sup> <sup>c</sup> διὰ τὴν <sup>(c)</sup> Phile. 5.  
ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προ-  
ηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου,  
<sup>(6)</sup> <sup>d</sup> τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ <sup>(d)</sup> Mar. 4. 8.  
κόσμῳ, καὶ ἔστι καρποφορούμενον, <sup>γ)</sup> <sup>e</sup> καθὼς καὶ ἐν <sup>(e)</sup> Jno. 15. 16.  
ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν <sup>γ)</sup> add. καὶ  
τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ. <sup>(7)</sup> καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπα- <sup>(f)</sup> nov. Gb. Sch.  
φρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς <sup>(g)</sup> Ln. Tf.  
ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, <sup>(8)</sup> ὁ καὶ δηλώσας <sup>(h)</sup> 34; 12. 2.  
ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. <sup>(9)</sup> Διὰ τοῦτο καὶ <sup>(i)</sup> 1 Co. 1. 5.  
ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ  
ὑμῶν προσευχόμενοι, <sup>e</sup> καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε <sup>(e)</sup> Ro. 11. 33;  
τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ <sup>(f)</sup> Ge. 17. 1.  
συνέσει πνευματικῇ, <sup>(10)</sup> <sup>f</sup> περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ <sup>(f)</sup> Jno. 15. 16.  
Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ <sup>(g)</sup> Ep. 4. 1.  
καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ <sup>(h)</sup> 1 Thes. 2. 12.  
Θεοῦ. <sup>(11)</sup> ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος  
τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν  
μετὰ χαρᾶς. <sup>(12)</sup> <sup>g</sup> εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώ- <sup>(g)</sup> Ae. 26. 18.  
σαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ <sup>(h)</sup> Col. 3. 1, 3.





(h) Δο. 20, 28. φωτὶ, <sup>(13)</sup> ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκό-  
 Ερ. 1. 7. τους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς  
 He. 9. 14. ἀγάπης αὐτοῦ, <sup>(14)</sup> ἔν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν <sup>β)</sup> διὰ  
 1 Pe. 1. 19. τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. <sup>(15)</sup> ὅς  
 om. Gb. Sch. ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης  
 Ln. Tf. κτίσεως. <sup>(16)</sup> ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς  
 (i) Zec. 13. 7. οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα,  
 Jno. 14. 9. εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι·  
 2 Co. 4. 4. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται. <sup>(17)</sup> καὶ αὐτός  
 Phi. 2. 6. ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·  
 He. 1. 3. <sup>(18)</sup> καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλη-  
 Re. 3. 14. σίας· ὃς ἐστὶν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα  
 (k) Ep. 1. 22; γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. <sup>(19)</sup> ὅτι ἐν αὐτῷ  
 4. 15; 5. 23. εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, <sup>(20)</sup> καὶ δι' αὐτοῦ  
 Jno. 1. 16; ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ  
 3. 34; 35. τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ  
 (n) Ep. 2. 1, 2, τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. <sup>(21)</sup> καὶ ὑμᾶς ποτε  
 12. ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς  
 (o) Ep. 1. 4; ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν <sup>(22)</sup> ἐν τῷ  
 15; 5. 26, 27. σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι  
 2 Ti. 1. 9. ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον  
 He. 2. 14; αὐτοῦ. <sup>(23)</sup> εἶγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ  
 5. 7. ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ  
 (p) Ro. 12. 5. εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ  
 1 Co. 12. 27. κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος  
 Ep. 5. 23. διάκονος. <sup>(24)</sup> Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ  
 om. Gb. Sch. ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων  
 Ln. Tf. τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ,  
 (q) Ep. 3. 2. ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία. <sup>(25)</sup> ἥς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ  
 τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθείσάν μοι εἰς ὑμᾶς,  
 (r) De. 29. 29. πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, <sup>(26)</sup> τὸ μυστήριον τὸ  
 Mat. 13. 11. ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,  
 Ro. 16. 25. νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. <sup>(27)</sup> οἷς ἠθέλησεν ὁ  
 Tit. 1. 2, 3. Θεὸς γνωρίσαι, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου  
 (s) Jno. 17. 22, τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ  
 23. ἐλπίς τῆς δόξης. <sup>(28)</sup> ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθε-  
 Ep. 2. 13, 18. τοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄν-  
 1 Ti. 1. 1.



θρῶπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα <sup>(u)</sup> 2 Co. 11. 2.  
 ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ <sup>β)</sup> Ἰησοῦ. <sup>(29)</sup> εἰς ὃ καὶ <sup>Ep. 4. 13;</sup>  
 κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν <sup>β)</sup> om. Gb. Sch.  
 ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. <sup>Ln. Tf.</sup>

ΙΙ. ΘΕΛΩ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλικὸν ἀγῶνα ἔχω  
 περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἐωράκασι  
 τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, <sup>(2)</sup> ἵνα παρακληθῶσιν αἱ <sup>(x)</sup> Je. 9. 23,  
 καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα <sup>24.</sup>  
 πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν <sup>Jno. 17. 3.</sup>  
 τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ <sup>γ)</sup> καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, <sup>γ)</sup> om. Gb. Sch.  
<sup>(3)</sup> ἢ ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς <sup>Tf.</sup>  
 γνώσεως ἀπόκρυφοι. <sup>(4)</sup> τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς <sup>(Χριστοῦ,</sup>  
 παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. <sup>(5)</sup> εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκί <sup>tantum, Ln.)</sup>  
 ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμὶ, χαίρων καὶ <sup>(y)</sup> 1 Co. 1. 24.  
 βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς <sup>(z)</sup> 1 Co. 5. 34  
 Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. <sup>(6)</sup> ὥς οὖν παρελάβετε τὸν <sup>(a)</sup> 1 Thes. 4. 1.  
 Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε,  
<sup>(7)</sup> ἢ ἑρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βε-  
 βαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύ-  
 οντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

<sup>(8)</sup> Ὡς βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς <sup>(c)</sup> Mat. 15. 2.  
 φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν <sup>Gal. 4. 3, 9.</sup>  
 ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ <sup>He. 13. 9.</sup>  
 Χριστόν. <sup>(9)</sup> ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς  
 θεότητος σωματικῶς, <sup>(10)</sup> καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρω- <sup>(d)</sup> Jno. 1. 16.  
 μένοι. ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. <sup>1 Co. 1. 30.</sup>  
<sup>(11)</sup> ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ  
 ἀπεκδύσει τοῦ σώματος <sup>δ)</sup> τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν <sup>δ)</sup> om. Gb. Sch.  
 τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, <sup>(12)</sup> συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ <sup>Ln. Tf.</sup>  
 βαπτίσματι. ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς <sup>(e)</sup> Ae. 8. 36..  
 ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. <sup>39.</sup>  
<sup>(13)</sup> καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ <sup>Ro. 6. 3, 4.</sup>  
 ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωποίησε <sup>Gal. 3. 27.</sup>  
 αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα. <sup>(14)</sup> ἢ ἐξ- <sup>(f)</sup> Ep. 2. 1, 11.  
 αλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν <sup>g)</sup> add. ὑμᾶς,  
 ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσ- <sup>Sch. Ln. Tf.</sup>  
<sup>(h)</sup> (Gb. ~),  
<sup>(g)</sup> Ep. 2. 5, 15.  
<sup>He. 7. 18;</sup>  
<sup>9. 9. 12.</sup>











(h) Ge. 3. 14, 15. Ps. 68. 18. Mat. 12. 29. ηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· <sup>(15)</sup> ἁ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρήσίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

(i) Le. 11. 2; 23. 2, &c. Ro. 14. 2, &c. Gal. 4. 10. <sup>(16)</sup> Ἰ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων· <sup>(17)</sup> ἃ ἔστι σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. <sup>(18)</sup> μη-

δεῖς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ <sup>(β)</sup> μὴ" εἴρακεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, <sup>(19)</sup> ἡ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ. <sup>(20)</sup> Ἰ Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; <sup>(21)</sup> Μὴ ἄλφῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς· <sup>(22)</sup> ἃ ἔστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, <sup>(23)</sup> κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· ἃ <sup>(23)</sup> ἵνα ἔστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν

ἐβελοθησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδία σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς.

III. <sup>ο</sup> Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· <sup>(2)</sup> τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(3)</sup> ἡ ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ· <sup>(4)</sup> ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

✕ <sup>(5)</sup> Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἔστιν εἰδωλολατρεία, <sup>(6)</sup> δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· <sup>(7)</sup> ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς· <sup>(8)</sup> νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. <sup>(9)</sup> Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, <sup>(10)</sup> καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· <sup>(11)</sup> ὅπου οὐκ ἔνι Ἑλλην

καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, Βάρβαρος, Σκύθης, δούλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. <sup>(12)</sup> γ' Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ <sup>(y)</sup> Gal. 5. 22. Ep. 4. 32.  
ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα <sup>(β)</sup> οἰκτιρμῶν, <sup>(β)</sup> οἰκτιρ-  
τητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν. <sup>(13)</sup> ζ' ἀν-  
εχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, εἰς τὴν πρὸς  
τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, <sup>(z)</sup> Mat. 6. 14. Mar. 11. 25. Ep. 4. 32.  
οὕτω καὶ ὑμεῖς. <sup>(11)</sup> α' ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, <sup>(a)</sup> Jno. 15. 12. Ep. 4. 3; 5. 2. 1 Thes. 4. 9.  
ἣτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. <sup>(15)</sup> καὶ ἡ εἰρήνη  
τοῦ ἡ Θεοῦ <sup>(b)</sup> βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ  
ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σῶματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. <sup>(16)</sup> δ' ὁ  
λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ  
σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς  
καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν  
τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ <sup>(8)</sup> Κυρίῳ. <sup>(17)</sup> καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῇτε  
ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ,  
εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.  
<sup>(18)</sup> δ' Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς <sup>(c)</sup> ἰδίοις <sup>(d)</sup> ἀνδράσιν,  
ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. <sup>(19)</sup> Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖ-  
κας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. <sup>(20)</sup> ε' Τὰ τέκνα,  
ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν  
εὐάρεστον <sup>(e)</sup> τῷ Κυρίῳ. <sup>(21)</sup> f' Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε  
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. <sup>(22)</sup> γ' Οἱ δούλοι, ὑπα-  
κούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν  
ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότητι  
καρδίας, φοβούμενοι τὸν <sup>(λ)</sup> Θεόν. <sup>(23)</sup> καὶ πᾶν ὅ τι εἰς  
ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ  
ἀνθρώποις. <sup>(24)</sup> εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν  
ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ  
δουλεύετε. <sup>(25)</sup> h' ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ  
ἔστι προσωποληψία.

IV. <sup>(i)</sup> Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς  
δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον  
ἐν οὐρανοῖς.

<sup>(2)</sup> k' Τῇ προσευχῇ προσκατερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν  
αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. <sup>(3)</sup> προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ

(y) Gal. 5. 22.

Ep. 4. 32.

(β) οἰκτιρ-  
τητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν.

(z) Mat. 6. 14.  
Mar. 11. 25.  
Ep. 4. 32.

(a) Jno. 15. 12.  
Ep. 4. 3; 5. 2.  
1 Thes. 4. 9.

(b) Χριστοῦ,  
Gb. Sch. Lu. Tf.

(c) 1 Co. 14. 26.  
Ep. 5. 19.

(d) Θεῷ,  
Gb. Sch. Lu. Tf.

(e) Ro. 1. 8.  
Ep. 5. 20.  
1 Thes. 5. 18.  
He. 13. 15.

(f) Ge. 3. 16.  
1 Co. 14. 34.  
1 Pe. 3. 1.

(g) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

(h) Ep. 6. 1.

(i) ἐν Κυρίῳ,  
Gb. Sch. Lu. Tf.

(j) Ep. 6. 4.

(k) 1 Ti. 6. 1.  
Tit. 2. 9.  
1 Pe. 2. 18.

(l) Κύριον,  
Gb. Sch. Lu. Tf.

(m) De. 24. 16.  
18.  
Pr. 22. 2.  
1 Pe. 1. 17.

(n) De. 24. 14.  
Ep. 6. 9.  
Ja. 5. 4.

(o) Lu. 18. 1.  
Ro. 12. 12.  
Ep. 6. 18.  
1 Thes. 5. 17.







ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλή-  
σαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, <sup>(1)</sup> ἵνα  
(l) Ep. 5. 15, 16. 1 Thes. 4. 12. φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλήσαι. <sup>(5)</sup> Ἐν σοφίᾳ  
περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἑξαγοραζόμενοι.  
(m) ch. 3. 16. Mar. 9. 50. <sup>(6)</sup> ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἡρτυμένος,  
εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. <sup>(7)</sup> Τὰ  
(n) Ac. 20. 4. Ep. 6. 21. 2 Ti. 4. 12. κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν ὁ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς  
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ,  
(p) γινώτῃ <sup>(8)</sup> ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα <sup>(9)</sup> γινῶ τὰ  
περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, <sup>(10)</sup> σὺν  
(r) Ac. 15. 37; 19. 29; 27. 2. 2 Ti. 4. 11. Phile. 24. Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ  
ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριούσι τὰ ὧδε. <sup>(11)</sup> Ἀσπάζεταιται  
ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμαλώτός μου, καὶ Μάρκος ὁ  
ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς· ἐὰν ἔλθῃ  
πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν. <sup>(12)</sup> καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος  
Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ  
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι  
(s) ch. 1. 7. παρηγορία. <sup>(13)</sup> ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν,  
δοῦλος Χριστοῦ, <sup>(14)</sup> πάντοτε ἁγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν  
ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλει καὶ πεπληρω-  
(t) Ro. 15. 30. Phile. 23. μένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. <sup>(15)</sup> μαρτυρῶ γὰρ  
αὐτῷ ὅτι ἔχει <sup>(16)</sup> ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν  
Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. <sup>(17)</sup> ἀσπάζεταιται ὑμᾶς  
(u) 2 Ti. 4. 10. Phile. 24. Δουκᾶς ὁ ἱατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. <sup>(18)</sup> ἀσπά-  
σασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν καὶ  
τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. <sup>(19)</sup> καὶ ὅταν ἀναγνω-  
(v) Ro. 16. 5. 1 Co. 16. 19. σθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ  
Λαοδικέῳ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας  
(w) 1 Thes. 5. 27. ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε· <sup>(20)</sup> καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ,  
(x) Phile. 2. Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν  
(y) 1 Co. 16. 21. 2 Thes. 3. 17. πληροῖς. <sup>(21)</sup> Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνη-  
(z) om. Gb. Sch. Ln. Tf. μονεύετέ μου τῶν δεσμών, ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. <sup>(22)</sup> ἀμήν.

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ  
καὶ Ὁνησίμου."

ΠΑΤΛΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ  
ΠΡΩΤΗ.

<sup>a</sup> ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(a) Ac. 15. 40;  
16. 3.  
2 Co. 1. 19.  
1 Pe. 5. 12.

<sup>(2)</sup> <sup>b</sup> Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, <sup>(3)</sup> <sup>c</sup> ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· <sup>(1)</sup> εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· <sup>(5)</sup> <sup>d</sup> ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφωρίᾳ πολλῇ, καθὼς οἶδατε οἱ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

(b) Ro. 1. 8, 9.  
Ep. 1. 16.  
2 Thes. 1. 3.  
Phi. 1. 3.  
(c) 1 Ki. 18.  
3. 4.  
Je. 35. 18, 19;  
39. 10. 18.

<sup>(6)</sup> καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον· ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, <sup>(7)</sup> ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς <sup>(β)</sup> τύπους" πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ.

(d) 1 Co. 2. 4;  
4. 20.

<sup>(8)</sup> <sup>f</sup> ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι.

(e) Ac. 5. 41.  
He. 10. 34.  
Ja. 1. 2.

<sup>(9)</sup> αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποῖαν εἰσοδὸν <sup>(β)</sup> ἔχομεν" πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, <sup>(10)</sup> <sup>g</sup> καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

(f) Ac. 8. 4.  
Ro. 1. 8.

(g) ἔσχατον,  
Gb. Sch. Ln. 11.

(h) Ac. 1. 11;  
3. 19, 20.  
Ro. 5. 9.  
Phi. 3. 20.  
2 Thes. 1. 10.  
Re. 1. 7.





II. Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν  
 τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· <sup>(2)</sup> ἡ ἀλλὰ καὶ προ-  
 παθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις,  
 ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς  
 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. <sup>(3)</sup> ἡ Ἡ γὰρ  
 παρακλήσις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας,  
 οὔτε ἐν δόλῳ· <sup>(4)</sup> ἡ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ  
 Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ  
 ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι  
 τὰς καρδίας ἡμῶν. <sup>(5)</sup> Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας  
 ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, ἡ οὔτε ἐν προφάσει πλεον-  
 εξίας· Θεὸς μάρτυς· <sup>(6)</sup> ἡ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων  
 δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν  
 βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· <sup>(7)</sup> ἡ ἀλλ' ἐγενήθη-  
 μεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς  
 τέκνα. <sup>(8)</sup> ἡ οὕτως ἰμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦ-  
 ναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ  
 τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγέννησθε.  
<sup>(9)</sup> ἡ μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν  
 μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ  
 ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέ-  
 λιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(10)</sup> ἡ ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, ὡς ὁσίως  
 καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενή-  
 θημεν, <sup>(11)</sup> καθάπερ οἶδατε, ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς  
 πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παρα-  
 μυθούμενοι καὶ μαρτυρούμενοι, <sup>(12)</sup> εἰς τὸ περιπατῆσαι  
 ὑμᾶς <sup>2</sup> ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν  
 ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. <sup>(13)</sup> Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς  
 εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες  
 λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐδέξασθε οὐ λόγον  
 ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς, λόγον Θεοῦ, ὃς  
 καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. <sup>(14)</sup> ἡ ὑμεῖς γὰρ  
 μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ  
 τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταῦτα  
 ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς  
 καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, <sup>(15)</sup> ἡ τῶν καὶ τὸν Κύριον  
 ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς <sup>β)</sup> ἰδίους" προφήτας, καὶ

(h) Ac. 16. 22,  
&c.; 17. 2.

(i) Pr. 8. 6..9.

(k) Gal. 1. 10.

(l) 2 Ki. 5. 15,  
16.

Pr. 14. 1; 22.  
11.

Ac. 20. 33.

(m) Jno. 5. 41,  
44; 12. 43.

(n) 1 Co. 4. 21.  
2 Co. 10. 1.  
2 Ti. 2. 24.

(o) 2 Co. 12. 15.

(p) Ac. 18. 3;  
20. 34.

1 Co. 4. 12.  
2 Co. 11. 9.

2 Thes. 3. 8.

(q) 1 Co. 3. 23;  
6. 20.

Gal. 5. 25.  
1 Pe. 1. 14, 16.

(r) Mat. 10. 40.  
Gal. 4. 14.

2 Pe. 3. 2.

(s) Ac. 17. 5,  
13.

He. 10. 34.

(t) Mat. 23. 34,  
37.

Lu. 13. 33.  
Ac. 7. 52.

β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.











πον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;  
 (11) Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν  
 β) om. Ln. Tf. Ἰησοῦς β) Χριστὸς," κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς  
 ὑμᾶς. (12) ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι  
 τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ  
 (d) ch. 5. 23. ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, (13) d εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας  
 1 Co. 1. 8. ἀμέμπτους ἐν ἀγιοσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πα-  
 Phi. 1. 10. τρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ  
 γ) om. Ln. Tf. ν) Χριστοῦ" μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.  
 (Gb. 2).

IV. ° ΤΟ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ  
 παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ'  
 ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, δ) "  
 ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. (2) οἴδατε γὰρ τίνας παραγγε-  
 λίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. (3) f τοῦτο  
 γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχε-  
 σθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας. (1) εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ  
 ἑαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, (5) g μὴ ἐν  
 πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν  
 Θεόν. (4) h τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ  
 πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ Κύριος  
 περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ  
 διεμαρτυράμεθα. (7) i οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ  
 ἀκαθαρσία, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. (5) k τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν,  
 οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ  
 Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ Ἅγιον εἰς 5) ἡμᾶς."

(9) l Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν η) ἔχετε" γρά-  
 φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ  
 ἀγαπᾶν ἀλλήλους. (10) καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας  
 τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦ-  
 μεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, (11) m καὶ φι-  
 λοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργά-  
 ζεσθαι ταῖς θ) ἰδίαις" χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγέ-  
 λαμεν. (12) ἵνα περιπατῇτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω,  
 καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

λ) θέλομεν, (13) ΟΥ λ) θέλω" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν

κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. <sup>(14)</sup> <sup>n</sup> εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. <sup>(15)</sup> <sup>o</sup> τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. <sup>(16)</sup> <sup>p</sup> ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, <sup>(17)</sup> <sup>q</sup> ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. <sup>(18)</sup> ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

(n) 1 Co. 15. 13, 18.

(o) 1 Co. 15. 22, 51.

(p) Mat. 24. 31. 1 Co. 15. 51, 52.

(q) Jno. 12. 26; 14. 3; 17. 24. Ac. 1. 9. Re. 11. 12.

V. Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειάν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. <sup>(2)</sup> <sup>r</sup> αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. <sup>(3)</sup> ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. <sup>(4)</sup> ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ. <sup>(5)</sup> <sup>s</sup> πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. <sup>(6)</sup> <sup>t</sup> Ἀρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. <sup>(7)</sup> οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύνουσιν. <sup>(8)</sup> <sup>u</sup> ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. <sup>(9)</sup> <sup>x</sup> ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(10)</sup> <sup>y</sup> τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. <sup>(11)</sup> διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἑνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

(r) Mat. 24. 42, 43. Mar. 13. 34, 35.

(s) Lu. 21. 34. 2 Pe. 3. 10. Re. 3. 3; 16. 15.

(t) Lu. 16. 8. Ep. 5. 8.

(u) Mat. 25. 13. Lu. 21. 34, 36. 1 Co. 15. 34.

(v) Is. 59. 17. Ep. 6. 14, &c.

(x) Ro. 9. 22. 1 Pe. 2. 8.

(y) Ro. 14. 8, 9. 2 Co. 5. 15.

(z) 1 Co. 16. 18. Gal. 6. 6. Phil. 2. 29. He. 13. 7, 17.

<sup>(12)</sup> <sup>z</sup> ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς





κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νοουθετοῦντας ὑμᾶς, <sup>(13)</sup> καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. <sup>(14)</sup> Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθε-

τεῖτε τοὺς ἀτάκτους, <sup>a</sup> παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

<sup>(15)</sup> <sup>b</sup> ὁράτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ· ἀλλὰ πάν-  
τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

<sup>(16)</sup> <sup>c</sup> πάντοτε χαίρετε. <sup>(17)</sup> <sup>d</sup> ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. <sup>(18)</sup> ἐν  
παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χρι-

στῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. <sup>(19)</sup> <sup>e</sup> τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.  
<sup>(20)</sup> προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε. <sup>(21)</sup> πάντα δοκιμάζετε·

τὸ καλὸν κατέχετε. <sup>(22)</sup> <sup>f</sup> ἀπὸ παντὸς εἵδους πονηροῦ  
ἀπέχεσθε. <sup>(23)</sup> Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι

ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ  
ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυ-  
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. <sup>(24)</sup> <sup>g</sup> πιστὸς ὁ  
καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

<sup>(25)</sup> Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. <sup>(26)</sup> ἀσπά-

σασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. <sup>(27)</sup> <sup>β</sup> ὁρ-  
κίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν

πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. <sup>(28)</sup> ἡ χάρις τοῦ Κυρίου  
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. <sup>δ</sup> ἀμήν.

Ln. Tf.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν."

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ  
ΔΕΥΤΕΡΑ.

<sup>(a)</sup> ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλη- <sup>(a)</sup> 1 Thes. 1. 1.  
σίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ  
'Ιησοῦ Χριστῷ· <sup>(2)</sup> <sup>(b)</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ <sup>(b)</sup> 1 Co. 1. 3.  
πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου 'Ιησοῦ Χριστοῦ. 1 Pe. 1. 2.

<sup>(3)</sup> <sup>(c)</sup> Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ <sup>(c)</sup> Ep. 1. 15.  
ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ <sup>(c)</sup> Phi. 1. 3.  
πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάν- <sup>(c)</sup> Col. 1. 3.  
των ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· <sup>(4)</sup> <sup>(d)</sup> ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν <sup>(d)</sup> 2 Co. 7. 14;  
καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπο- <sup>(d)</sup> 1 Thes. 2. 19.  
μονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ  
ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, <sup>(5)</sup> <sup>(e)</sup> ἔνδειγμα τῆς δικαίας <sup>(e)</sup> Phi. 1. 28.  
κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βα- <sup>(e)</sup> 1 Thes. 2. 14.  
σιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· <sup>(6)</sup> <sup>(f)</sup> εἴπερ <sup>(f)</sup> Zec. 2. 8.  
δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς <sup>(g)</sup> 1 Thes. 4.  
θλίψιν, <sup>(7)</sup> <sup>(g)</sup> καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, <sup>(h)</sup> 16.  
ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου 'Ιησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' <sup>(h)</sup> Is. 2. 12,  
ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, <sup>(8)</sup> <sup>(i)</sup> ἐν <sup>(i)</sup> πυρὶ φλογὸς, <sup>(8)</sup> <sup>(j)</sup> διδόν- <sup>(j)</sup> 19; 63. 4.  
τος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακού- <sup>(j)</sup> 2 Pe. 3. 7.  
ουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ. <sup>(k)</sup> φλογὶ  
<sup>(9)</sup> <sup>(i)</sup> οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὅλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προ- <sup>(k)</sup> πυρὸς, Sch.  
σώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος <sup>(l)</sup> Ln. (txt.)  
αὐτοῦ, <sup>(10)</sup> <sup>(k)</sup> ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, <sup>(l)</sup> (Gb. ∞).  
καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπι- <sup>(i)</sup> De. 32. 35.  
στεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ <sup>(i)</sup> Re. 6. 16, 17.  
ἐκείνῃ. <sup>(11)</sup> <sup>(l)</sup> εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, <sup>(l)</sup> Jno. 17. 22.  
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὃ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πλη- <sup>(l)</sup> 1 Thes. 1. 10.  
ρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν <sup>(l)</sup> Re. 19. 14.  
δυνάμει· <sup>(12)</sup> ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν













Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II. ἘΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, <sup>(1)</sup> εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ <sup>(2)</sup> Χριστοῦ." <sup>(3)</sup> Μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, <sup>(4)</sup> ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ <sup>(5)</sup> ὡς Θεὸν" καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἐαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. <sup>(6)</sup> οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; <sup>(7)</sup> καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. <sup>(8)</sup> τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. <sup>(9)</sup> καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος <sup>(10)</sup> ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> οὐ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, <sup>(12)</sup> καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. <sup>(13)</sup> καὶ διὰ τοῦτο <sup>(14)</sup> πέμψει" αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει. <sup>(15)</sup> ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεῦσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ. <sup>(16)</sup> Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, <sup>(17)</sup> εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(18)</sup> ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι'

ἐπιστολῆς ἡμῶν. <sup>(16)</sup> αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δὸς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, <sup>(17)</sup> ἡ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι <sup>(18)</sup> ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. <sup>(19)</sup> 1 Thes. 3. 13.

III. \* ΤΟ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, <sup>(20)</sup> ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ <sup>(21)</sup> πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ <sup>(22)</sup> πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. <sup>(23)</sup> ἡ πιστὸς <sup>(24)</sup> δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. <sup>(25)</sup> πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' <sup>(26)</sup> ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. <sup>(27)</sup> ὁ δὲ Κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

<sup>(28)</sup> ἡ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ <sup>(29)</sup> παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν <sup>(30)</sup> παρέλαβε παρ' ἡμῶν. <sup>(31)</sup> αὐτοὶ γὰρ <sup>(32)</sup> οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, <sup>(33)</sup> οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' <sup>(34)</sup> ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν. <sup>(35)</sup> οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. <sup>(36)</sup> καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο <sup>(37)</sup> παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, <sup>(38)</sup> μηδὲ ἐσθιέτω. <sup>(39)</sup> ἀκούομεν γάρ τινες περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζόμε- <sup>(40)</sup> νους. <sup>(41)</sup> τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρα- <sup>(42)</sup> καλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα <sup>(43)</sup> μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. <sup>(44)</sup> ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. <sup>(45)</sup> εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπι- <sup>(46)</sup> στολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· καὶ μὴ συναναμίγνυσθε <sup>(47)</sup> αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. <sup>(48)</sup> καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγείσθε, ἀλλὰ <sup>(49)</sup> νοουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. <sup>(50)</sup> αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς

(x) Mat. 9. 38.  
Ep. 6. 19.  
Col. 4. 3.

(y) Jno. 17. 15.  
1 Co. 1. 9;  
10. 13.  
1 Thes. 5. 24.

(z) ver. 14, 15.  
Mat. 18. 15.  
18.  
Ro. 16. 17.  
1 Co. 5. 11, 13.  
2 Jno. 10.

(β) παρελά-  
βοσαν, Gb.  
Tf. (Ln. mg.)

(a) Ac. 18. 3;  
20. 34.  
1 Co. 4. 12.  
2 Co. 11. 9;  
12. 13.  
1 Thes. 2. 9.

(b) Mat. 10. 10.  
1 Co. 4. 16;  
9. 4, 6; 11. 1.

(c) Ge. 3. 19.  
Pr. 19. 15.

(d) Ep. 4. 28.  
1 Thes. 4. 11.

(e) Gal. 6. 9.

(f) ver. 6.  
1 Co. 5. 9, 11.

(g) Jno. 14. 27.  
Ro. 15. 33.  
1 Co. 14. 33.  
2 Co. 13. 11.  
Phi. 4. 7, 9.





εἰρήνης δόξη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντί  
 β) <sup>1</sup>τόπω, Ln. β) <sup>2</sup>τρόπω." ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.  
 (Gh. sc.).  
 (h) 1 Cor. 16. 21.  
 Col. 4. 18. <sup>(17)</sup> Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ ση-  
 μείον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. <sup>(18)</sup> ἡ χάρις τοῦ  
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

γ) om. Gh. Sch.  
 Im. Tf.

γ) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν."

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΠΡΩΤΗ.

<sup>(a)</sup> Col. 1. 27. ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπι-  
 δ) Χριστοῦ ταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, <sup>a</sup> καὶ <sup>d)</sup> Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-  
 Ἰησοῦ, <sup>b)</sup> τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, <sup>(c)</sup> <sup>e)</sup> Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν  
 πίστει χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς <sup>f)</sup> ἡμῶν"  
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. <sup>(g)</sup> Καθὼς  
 παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς  
 Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν,  
 μὴ δὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις,  
 αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ  
 τὴν ἐν πίστει. <sup>(h)</sup> τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν  
 ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ  
 πίστεως ἀνυποκρίτου. <sup>(i)</sup> ὧν τινες ἀστοχήσαντες, ἐξέστρά-  
 πησαν εἰς ματαιολογίαν, <sup>(j)</sup> θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκα-  
 λοι, μὴ νοοῦντες μῆτε ἅ λέγουσι, μῆτε περὶ τίνων δια-  
 βιβαιοῦνται. <sup>(k)</sup> οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, εἴαν τις  
 αὐτῷ νομίμως χρῆται, <sup>(l)</sup> εἰδὼς τούτο, ὅτι δικαίῳ νόμῳ  
 οὐ καίται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσιβέσι καὶ  
 ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατραλφάις καὶ



μητραλώαις, ἀνδροφόνοις, <sup>(10)</sup> πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ υἱαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, <sup>(11)</sup> <sup>h</sup> κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. <sup>(h)</sup> ch. 6. 15. 1 Thes. 2. 4.

<sup>(12)</sup> καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, <sup>(13)</sup> <sup>i</sup> τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ· <sup>(14)</sup> ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

<sup>(15)</sup> <sup>k</sup> πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· <sup>(16)</sup> ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. <sup>(17)</sup> <sup>l</sup> τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ <sup>8</sup> σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. <sup>(18)</sup> ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαι σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σε προφητείας, <sup>m</sup> ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, <sup>(19)</sup> ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναντάγησαν· <sup>(20)</sup> <sup>n</sup> ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. <sup>(l)</sup> ch. 6. 15, 16. Ro. 16. 27. <sup>8</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(m)</sup> 2 Ti. 4. 7. <sup>(n)</sup> 1 Co. 5. 5. 2 Ti. 2. 17; 4. 14.

II. ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, <sup>(2)</sup> <sup>o</sup> ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσυχίον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. <sup>(3)</sup> τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, <sup>(4)</sup> <sup>p</sup> ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. <sup>(5)</sup> εἰς γὰρ Θεὸς, εἰς <sup>q</sup> καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, <sup>(6)</sup> <sup>r</sup> ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, <sup>(7)</sup> εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω <sup>y</sup> ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν, ἐν <sup>(o)</sup> Je. 29. 7. <sup>(p)</sup> Eze. 18. 23. 2 Pe. 3. 9. <sup>(q)</sup> Job. 9. 33. He. 8. 0; 12. 24. <sup>(r)</sup> Mat. 20. 28. Col. 1. 14. 1 Pe. 1. 18, 19. <sup>y</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf.







- (s) Ps. 24. 4; 134. 2.  
Is. 1. 15.  
Mal. 1. 11.  
(t) Is. 3. 16..  
24.  
Tit. 2. 3.  
1 Pe. 3. 3.  
πίστει καὶ ἀληθείᾳ. <sup>(s)</sup> s Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. <sup>(9)</sup> t ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῶ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῶ πολυτελεῖ, <sup>(10)</sup> ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. <sup>(11)</sup> u Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. <sup>(12)</sup> γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. <sup>(13)</sup> x 'Αδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐα. <sup>(14)</sup> y καὶ 'Αδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε· <sup>(15)</sup> σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, εἰ μὴ μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

- III. <sup>z</sup> ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. <sup>(2)</sup> a δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλειον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· <sup>(3)</sup> b μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, <sup>(β)</sup> μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· <sup>(4)</sup> τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· <sup>(5)</sup> εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; <sup>(6)</sup> μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. <sup>(7)</sup> δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἑξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. <sup>(8)</sup> c Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, <sup>(9)</sup> ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως <sup>d</sup> ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. <sup>(10)</sup> καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. <sup>(11)</sup> γυναικας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους, πιστάς ἐν πᾶσι. <sup>(12)</sup> διάκονοι ἕστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. <sup>(13)</sup> e οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(14)</sup> Ταῦτά σοι γράφω,
- (z) Ac. 20. 28.  
Phi. 1. 1.  
(a) Tit. 1. 6.  
(b) Le. 10. 9.  
Is. 28. 7.  
Eze. 44. 21.  
Lu. 1. 15.  
(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
(c) Ac. 6. 3.  
(d) Ac. 24. 16.  
He. 9. 14;  
13. 18.  
1 Pe. 3. 16.  
(e) Mat. 25. 21.

ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε τάχιον· <sup>(15)</sup> *f* εἰς δὲ βραδύνω, ἵνα <sup>(f)</sup> 2 Ti. 2. 20.  
εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν  
ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀλη-  
θείας.

<sup>(16)</sup> *KAI* ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας <sup>(g)</sup> Mat. 1. 23.  
μυστήριον· <sup>g</sup> <sup>β</sup> Θεὸς" ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν  
πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπι- <sup>β</sup> δς,  
στεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Gb. Ln. Tf.

IV. <sup>h</sup> Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις <sup>(h)</sup> Mat. 24. 23.  
καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες 2 Thes. 2. 3.  
πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, <sup>(2)</sup> ἐν ὑπο- 2 Ti. 3. 1.  
κρίσει ψευδολόγων, κεκατηριασμένων τὴν ἰδίαν συνεί- 2 Pe. 3. 3.  
δησιν, <sup>(3)</sup> κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, <sup>i</sup> ὁ 1 Jno. 2. 18.  
Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πι- Jude 18.  
στοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. <sup>(4)</sup> <sup>k</sup> ὅτι πᾶν κτίσμα <sup>(k)</sup> Ge. 1. 31.  
Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας Ac. 10. 15.  
λαμβάνομενον· <sup>(5)</sup> ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ Ro. 14. 6.  
ἐντεύξεως. <sup>(6)</sup> Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς 1 Co. 10. 25.  
ἔσῃ διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις (i) Ge. 9. 3.  
τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολού- Ro. 14. 6.  
θηκας. <sup>(7)</sup> <sup>l</sup> Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραι- Tit. 1. 15.  
τοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. <sup>(8)</sup> ἡ γὰρ (l) ch. 1. 4;  
σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· <sup>m</sup> ἡ 6. 20.  
δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν 2 Ti. 2. 16, 23.  
ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. <sup>(9)</sup> πιστὸς ὁ Tit. 3. 9.  
λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. <sup>(10)</sup> εἰς τοῦτο γὰρ καὶ (m) Ps. 1. 1. 3;  
κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, 119. 1, 2.  
<sup>n</sup> ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Pr. 3. 13. 18;  
<sup>(11)</sup> Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. <sup>(12)</sup> <sup>o</sup> μηδεὶς σου τῆς 31. 30.  
νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν (n) Ps. 36. 6;  
ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, <sup>v</sup> ἐν πνεύματι, ἐν 107. 2, 6, &c.  
πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. <sup>(13)</sup> ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώ- Ac. 17. 25.  
σει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ, <sup>(14)</sup> <sup>p</sup> μὴ ἀμέλει τοῦ (o) 1 Co. 16.  
ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ 10, 11.  
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. <sup>(15)</sup> ταῦτα με- γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.





λέτα, ἐν τούτοις ἴσθι· ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά ᾖ ἐν  
 πᾶσιν. <sup>(16)</sup> ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε  
 αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς  
 ἀκούοντάς σου.

(2) Le. 19. 32.  
 Job 32. 4,  
 6, 7.  
 Pr. 16. 31.

(r) Ge. 45. 16,  
 &c.  
 Mat. 15. 4.  
 Ep. 6. 1, 2.

(β) om. Gb. Sch.  
 Ln. Tf.

(ε) Ps. 68. 5.  
 Je. 49. 11.  
 Lu. 2. 36.

(f) Gal. 6. 10.  
 2 Ti. 3. 5.  
 Tit. 1. 16.

(u) Ge. 18. 4.  
 2 Ki. 4. 9, 10.  
 Pr. 31. 20.  
 Lu. 7. 38, 44.

(x) Tit. 2. 3, 5.

(y) 1 Co. 7. 9.

(γ) om. Ln.  
 (Gb. →).

(z) Ro. 15. 27.  
 1 Co. 9. 11;  
 12. 28.  
 Gal. 6. 6.  
 Phi. 2. 29.  
 1 Thes. 5. 12.  
 He. 13. 17.

(a) Le. 19. 13.  
 De. 24. 14;  
 25. 4.  
 Mat. 10. 10.

V. <sup>1</sup> ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρα-  
 κάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· <sup>(2)</sup> πρεσβυ-  
 τέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ  
 ἀγνείᾳ. <sup>(3)</sup> Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. <sup>(4)</sup> <sup>r</sup> εἰ δέ τις  
 χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μαυθανέτωσαν πρῶτον τὸν  
 ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προ-  
 γόνοις· τοῦτο γάρ ἐστι <sup>(β)</sup> καλὸν καὶ <sup>''</sup> ἀποδεκτὸν ἐνώπιον  
 τοῦ Θεοῦ. <sup>(5)</sup> ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη <sup>s</sup> ἥλπικεν  
 ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσ-  
 ευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· <sup>(6)</sup> ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα  
 τέθηκε. <sup>(7)</sup> καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι  
 ᾦσιν. <sup>(5)</sup> <sup>t</sup> εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων  
 οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου  
 χείρων. <sup>(9)</sup> Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξή-  
 κοντα, γεγονυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, <sup>(10)</sup> <sup>u</sup> ἐν ἔργοις καλοῖς  
 μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενოდόχησεν, εἰ  
 ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ  
 ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. <sup>(11)</sup> Νεωτέρας δὲ χήρας  
 παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ,  
 γαμεῖν θέλουσιν, <sup>(12)</sup> ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην  
 πίστιν ἠθέτησαν. <sup>(13)</sup> <sup>x</sup> ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαυθάνουσι  
 περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ  
 φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. <sup>(14)</sup> <sup>y</sup> βού-  
 λομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν,  
 μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας  
 χάριν. <sup>(15)</sup> ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σα-  
 τανᾶ. <sup>(16)</sup> Εἴ τις <sup>v</sup> πιστὸς ἢ <sup>''</sup> πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ-  
 κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς  
 ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

<sup>(17)</sup> <sup>z</sup> Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς  
 ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδα-  
 σκαλίᾳ. <sup>(18)</sup> <sup>a</sup> λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ



φιμώσεις· καὶ, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.  
<sup>(19) b</sup> Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς <sup>(b)</sup> De. 19. 15.  
 εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. <sup>(20)</sup> Τοὺς ἀμαρτάνον- <sup>(c)</sup> ch. 6. 13.  
 τας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον <sup>1</sup> Thes. 2. 5.  
 ἔχωσι. <sup>(21) c</sup> Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ <sup>(β)</sup> om. Sch. Ln.  
 ρίου" Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα <sup>Tf.</sup> (Gb. →).  
 ταῦτα φυλάξης χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ <sup>(d)</sup> ch. 4. 14.  
 πρόσκλισιν. <sup>(22) d</sup> Χείρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ <sup>Ac.</sup> 13. 3;  
 κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. <sup>19.</sup> 6.  
<sup>(23) e</sup> μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἶνω ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν <sup>2</sup> Ti. 1. 6.  
 στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. <sup>(24)</sup> Τινῶν <sup>(e)</sup> Ps. 104. 15.  
 ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς <sup>(f)</sup> Ep. 6. 5.  
 κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. <sup>(25)</sup> ὡσαύτως καὶ τὰ <sup>Col.</sup> 3. 22.  
 καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυ- <sup>Tit.</sup> 2. 5, 8, 9.  
 βῆναι οὐ δύναται. <sup>1</sup> Pe. 2. 18.

VI. <sup>f</sup> ὍΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δούλοι, τοὺς ἰδίους <sup>(f)</sup> Ep. 6. 5.  
 δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ <sup>Col.</sup> 3. 22.  
 ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῇται. <sup>(2)</sup> οἱ <sup>Tit.</sup> 2. 5, 8, 9.  
 δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης, μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι <sup>1</sup> Pe. 2. 18.  
 ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ <sup>(g)</sup> ch. 1. 3, 4.  
 εἰσι καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. <sup>Gal.</sup> 1. 6, 7.  
 ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. <sup>(3) g</sup> Εἴ τις ἑτεροδιδα- <sup>(h)</sup> 1 Co. 8. 2.  
 σκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ <sup>2</sup> Ti. 2. 23.  
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν <sup>Tit.</sup> 3. 9.  
 διδασκαλίᾳ, <sup>(4) h</sup> τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ <sup>(i)</sup> Lu. 9. 46.  
 νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται <sup>48; 14. 11.</sup>  
 φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, <sup>(5)</sup> παρα- <sup>Ja.</sup> 1. 9, 10.  
 διατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ <sup>(γ)</sup> om. Ln. Tf.  
 ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, <sup>i</sup> νομιζόντων πορισμὸν <sup>(Gb.)</sup> →).  
 εἶναι τὴν εὐσέβειαν. <sup>γ</sup> ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων." <sup>(k)</sup> ch. 4. 8.  
<sup>(6) k</sup> Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρ- <sup>Pr.</sup> 15. 15, 16.  
 κείας. <sup>(7)</sup> οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, <sup>(δ)</sup> δῆ- <sup>Phi.</sup> 4. 11.  
 λον" ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. <sup>(8)</sup> ἔχοντες δὲ <sup>He.</sup> 13. 5.  
 διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθισόμεθα. <sup>(m)</sup> Pr. 11. 28;  
<sup>(9) m</sup> Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρα- <sup>28. 20.</sup>  
 σμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ <sup>Mat.</sup> 13. 22.  
<sup>Ja.</sup> 5. 1.







βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον  
καὶ ἀπώλειαν. <sup>(10)</sup> ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν  
ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ  
τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

<sup>(11)</sup> οὐ Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίδωκε δὲ  
δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν,

β) πραῦτά-β) <sup>(12)</sup> πρᾶότητα· ἁγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πί-  
στεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης,  
καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν  
μαρτύρων. <sup>(13)</sup> Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὁ τοῦ

γ) ζῶοντιοντος· τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρ-  
τυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,  
<sup>(14)</sup> τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι  
τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

δ) ζῶοντιοντος, <sup>(15)</sup> ἥν κairois ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυ-  
νάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν  
κυριευόντων, <sup>(16)</sup> ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν  
ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται,

ε) <sup>(17)</sup> τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν.  
<sup>(18)</sup> τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ  
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἡλπικένοι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι,  
ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλου-  
σίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν. <sup>(19)</sup> ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν  
ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικοὺς,

ζ) <sup>(20)</sup> ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ  
μελλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς. <sup>(21)</sup> Ὡς  
Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος  
τὰς βεβήλους κenoφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύ-  
μου γνώσεως. <sup>(22)</sup> ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν  
πίστιν ἡστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

θ) <sup>(23)</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
Ln. Tf.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἧτις  
ἐστὶ μητροπόλις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ  
ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, <sup>(2)</sup> Τιμοθέε ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

<sup>(3)</sup> <sup>a</sup> Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, <sup>(1)</sup> ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρὰς πληρωθῶ· <sup>(3)</sup> ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνέγκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί <sup>b</sup> σου Εὐνείκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. <sup>(6)</sup> Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστίν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. <sup>(8)</sup> <sup>d</sup> μὴ οὖν ἐπαισχυθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, <sup>(9)</sup> <sup>e</sup> τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλῆσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, <sup>(10)</sup> <sup>f</sup> φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, <sup>(11)</sup> <sup>g</sup> εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· <sup>(12)</sup> δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅτι πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστι τὴν παραθήκην μου

(1) Ac. 23. 3; 23. 1; 24. 14.

(b) Ju. 5. 7.  
1 Sa. 1. 27, 28.  
Pr. 31. 1, 28.  
Can. 3. 11.  
Is. 60. 13.  
Ac. 16. 7.

(c) Ro. 8. 15.  
1 Jno. 4. 18.

(d) Mat. 10. 32, 33.  
Lu. 9. 26.  
Ro. 1. 16.

(e) Ro. 8. 29, 30; 9. 11.  
Ep. 1. 4; 2. 8; 3. 11.  
Tit. 3. 4, 6.

(f) Is. 25. 8.  
Ro. 16. 25.  
1 Co. 15. 54, 55.  
Ep. 3. 9.  
1 Pe. 1. 20.

(g) Ac. 9. 15; 13. 2; 22. 21.  
1 Ti. 2. 7.











(h) ch. 3. 14. φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. <sup>(13)</sup> <sup>h</sup> ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει  
(i) 1 Ti. 6. 20. καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(14)</sup> <sup>i</sup> τὴν καλὴν πα-  
ρακαταθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοι-  
(k) ch. 4. 10, 16. Ac. 19. 9, 10. κούντος ἐν ἡμῖν. <sup>(15)</sup> <sup>k</sup> Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν  
(l) ch. 4. 19. με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ  
'Ερμογένης. <sup>(16)</sup> <sup>l</sup> Δόξῃ ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου  
οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἄλυσίν μου  
οὐκ ἐπῆσχύνθη, <sup>(17)</sup> ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιό-  
τερον ἐζήτησέ με καὶ εὔρε· <sup>(18)</sup> <sup>l</sup> δόξῃ αὐτῷ ὁ Κύριος  
(m) Jude 21. εὔρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ  
ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II. ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ  
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(2)</sup> <sup>n</sup> καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ  
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις,  
οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. <sup>(3)</sup> <sup>o</sup> <sup>p</sup> σὺ οὖν  
κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.  
οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πρα-  
γματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. <sup>(5)</sup> <sup>q</sup> εἰ δὲ  
καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται εἰ μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.  
τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν  
μεταλαμβάνειν. <sup>(7)</sup> <sup>r</sup> νόει ἃ λέγω· δόξῃ γάρ σοι ὁ Κύ-  
ριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. <sup>(8)</sup> <sup>r</sup> Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν  
ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ  
εὐαγγέλιόν μου. <sup>(9)</sup> <sup>s</sup> ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς  
κακούργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. <sup>(10)</sup> <sup>t</sup> διὰ  
τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ  
σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης  
αἰωνίου. <sup>(11)</sup> <sup>u</sup> Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,  
καὶ συζήσομεν· <sup>(12)</sup> <sup>z</sup> εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύ-  
σομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκείνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. <sup>(13)</sup> <sup>y</sup> εἰ  
ἀπιστοῦμέν, ἐκείνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν  
οὐ δύναται.  
<sup>(14)</sup> <sup>z</sup> Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον  
τοῦ Κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ  
καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. <sup>(15)</sup> <sup>z</sup> σπούδασον σεαυτὸν

δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. <sup>(16)</sup> *a* Τὰς δὲ <sup>(a)</sup> 1 Ti. 1. 4; 4. 7; 6. 20. Tit. 1. 14; 3. 9. βεβήλους κενοφωνίας περιύστασο· ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, <sup>(17)</sup> *b* καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητὸς, <sup>(18)</sup> *c* οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. <sup>(19)</sup> *d* ὁ μὲν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, *e* Ἐγὼ Κύριος τοὺς ὄντας <sup>(c)</sup> Nu. 16. 5. Na. 1. 7. Jno. 10. 14. αὐτοῦ, καὶ, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα <sup>(20)</sup> *f* Χριστοῦ. <sup>(21)</sup> *g* ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι <sup>(b)</sup> Κυρίου, Gb. Sch. Ln. Tf. μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. <sup>(22)</sup> *h* εἰάν <sup>(d)</sup> Ro. 9. 21. οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς <sup>(e)</sup> ch. 3. 17. τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. <sup>(23)</sup> *i* Τὰς δὲ νεωτερικὰς <sup>(f)</sup> Ps. 1. 1; 119. 9. Pr. 6. 20..28; 7. 7. ἐπιθυμίας φεῦγε· διώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. <sup>(24)</sup> *j* Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις <sup>(g)</sup> 1 Ti. 1. 4; 4. 7; 6. 4. Tit. 3. 9. παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχας· <sup>(25)</sup> *k* δοῦλον δὲ <sup>(h)</sup> 1 Ti. 3. 3. Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἡπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον, <sup>(26)</sup> *l* ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, <sup>(27)</sup> *m* καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III. <sup>k</sup> *ΤΟΥΤΟ* δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις <sup>(k)</sup> Mat. 24. 24. 1 Ti. 4. 1. 2 Pe. 2. 1; 3. 3. Jude 18. ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. <sup>(2)</sup> ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαιοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, <sup>(3)</sup> ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλόγαθοι, <sup>(4)</sup> προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, <sup>(5)</sup> *l* ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, <sup>(l)</sup> Is. 1. 11..17; 58. 2..7. Mat. 7. 15; 23. 23. Tit. 1. 16. τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. <sup>(6)</sup> *m* ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, <sup>(m)</sup> Tit. 1. 11.





ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, <sup>(7)</sup> πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

(n) Ex. 7. 11.  
1 Ti. 6. 5.  
Tit. 1. 16.

<sup>(8)</sup> ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. <sup>(9)</sup> ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. <sup>(10)</sup> Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ,

(o) 1 Ti. 4. 6.

(p) Ps. 34. 19.  
Ac. 13. 50;  
14. 2, 19, 22.  
2 Co. 1. 10.

τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, <sup>(11)</sup> τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος. <sup>(12)</sup> καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν

(q) Mat. 16. 24,  
25.  
Jno. 16. 33;  
17. 14.  
Ac. 14. 22.  
1 Thes. 3. 3.

Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται. <sup>(13)</sup> Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χειρόν, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. <sup>(14)</sup> Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι-

(β) τίνων,  
Ln.

στώθης, εἰδὼς παρὰ <sup>(β)</sup> τίνος ἔμαθες, <sup>(15)</sup> καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. <sup>(16)</sup> πᾶσα γραφὴ, θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ. <sup>(17)</sup> ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτι-  
σμένος.

(f) Ps. 98. 9.  
Jno. 5. 22.  
Ac. 17. 31.  
2 Co. 5. 10.

IV. <sup>(1)</sup> ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΑΙ ὃν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ <sup>(δ)</sup> τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς <sup>(ε)</sup> κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, <sup>(2)</sup> κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. <sup>(3)</sup> ἔσται

(γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(ε) καὶ,  
Gb. Ln. Tf.

(u) 1 Ti. 1. 4;  
4. 7.

(x) ch. 1. 8; 2. 3.  
Mar. 16. 15.  
Ac. 21. 8.  
Ep. 4. 11.

(y) Ac. 21. 13.  
2 Pe. 1. 14.

γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἐαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. <sup>(4)</sup> καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. <sup>(5)</sup> Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, <sup>(6)</sup> ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. <sup>(6)</sup> Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπέν-

δομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε.

(7) <sup>z</sup> τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέ- (z) 1 Ti. 6. 12.  
λεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. <sup>(8) a</sup> λοιπὸν, ἀπόκειται μοι ὁ He. 11. 26.  
τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν (a) 1 Co. 9. 25.  
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, Ja. 1. 12.  
ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. 1 Pe. 5. 4.  
Re. 3. 21.

(9) Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. <sup>(10)</sup> Δημᾶς γάρ (10) Δημᾶς γάρ  
με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη με ἐγκατέλιπεν,  
εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς εἰς Θεσσαλονίκην·  
Δαλματίαν. <sup>(11) b</sup> Δουκᾶς ἐστὶ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον (11) Δουκᾶς ἐστὶ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον (b) Col. 4. 14.  
ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὐχρηστος Phil. 24.  
εἰς διακονίαν. <sup>(12) c</sup> Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. (12) Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. (c) Ac. 20. 4.  
Ep. 6. 21, 22.

(13) Τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, (13) Τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ,  
ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Col. 4. 7.  
Tit. 3. 12.

(14) <sup>d</sup> Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο. (14) Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο. (d) 1 Ti. 1. 20.

<sup>β</sup> ἀποδῶν αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. <sup>(15)</sup> ὃν <sup>β</sup> ἀποδώ- (15) ὃν <sup>β</sup> ἀποδώ-  
καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις σὺ, Sch. Ln.  
λόγοις. <sup>(16)</sup> Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι (16) Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι (Gb. 22).  
συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς  
λογισθείη. <sup>(17)</sup> ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνά-  
μωσε με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ  
ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέ-  
οντος. <sup>(18)</sup> καὶ ρύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου  
πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπου-  
ράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

(19) <sup>e</sup> Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνη- (19) Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνη- (e) Ac. 18. 2.  
σιφόρου οἶκον. <sup>(20) f</sup> Ἐραστός ἐμεινεν ἐν Κορίνθῳ. <sup>g</sup> Τρό- (20) Ἐραστός ἐμεινεν ἐν Κορίνθῳ. <sup>g</sup> Τρό- (f) Ro. 16. 3.  
φιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. <sup>(21)</sup> Σπού- (21) Σπού- (g) Ac. 19. 22.  
δασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. (21) Σπού- (g) Ac. 21. 29.

Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ  
Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. <sup>(22)</sup> ὁ Κύριος Ἰησοῦς (22) ὁ Κύριος Ἰησοῦς  
Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. γ) om. Gb. Sch.  
ἡ ἀμήν. Ln. Tf.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας  
πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ  
Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ  
Καίσαρι Νέρωνι."









ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

ΠΑΥΛΟΣ δούλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ

(a) Nu. 23. 19.  
De. 32. 4.  
Ps. 91. 4.  
Is. 25. 1.  
2 Ti. 2. 13.

(b) Ac. 20. 24.  
Gal. 1. 1.  
1 Thes. 2. 4.

(c) 2 Co. 2. 13;  
7. 14; 8. 6, 16.

(β) καὶ, Sch.  
Tf. (Gb. ∞).

(d) Ac. 14. 23.  
2 Co. 11. 28.  
2 Ti. 2. 2.

(e) 1 Ti. 3. 2.

(f) Le. 10. 9.  
Is. 52. 11.  
Mal. 2. 5. 7.  
Mat. 24. 45.  
1 Ti. 3. 3, 15.

(g) 1 Ti. 3. 2.

(h) Ac. 15. 1.  
1 Ti. 1. 6.

Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, <sup>(2)</sup> ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο <sup>a</sup> ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, <sup>(3)</sup> ὃ ἐφάνερωσε δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ. <sup>(4)</sup> <sup>c</sup> Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν χάρις, <sup>(β)</sup> ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

<sup>(5)</sup> <sup>d</sup> Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην. <sup>(6)</sup> <sup>e</sup> εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. <sup>(7)</sup> <sup>f</sup> δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδῃ, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῇ, <sup>(8)</sup> <sup>g</sup> ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σόφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῇ, <sup>(9)</sup> ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. <sup>(10)</sup> <sup>h</sup> Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, <sup>(11)</sup> οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. <sup>(12)</sup> εἰπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες ἀεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. <sup>(13)</sup> ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἐλεγγε αὐτοὺς ἀποτόμῳ, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, <sup>(14)</sup> μὴ προσέχοντες Ἰουδαίκοις

μύθοις, <sup>(i)</sup> καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. <sup>(15) k</sup> πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίνανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. <sup>(16) l</sup> Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. <sup>(i)</sup> Is. 29. 13. Mat. 15. 9. Col. 2. 22. <sup>(k)</sup> Mat. 15. 11. Lu. 11. 39, 41. Ro. 14. 14, 20. 1 Co. 6. 12; 10. 23, 25. <sup>(l)</sup> 2 Ti. 3. 5.

II. ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ· <sup>(2)</sup> πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· <sup>(3) m</sup> πρεσβυτίδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, <sup>(1)</sup> ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, <sup>(5)</sup> σώφρονας, ἀγνὰς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῇται. <sup>(6)</sup> Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, <sup>(7) o</sup> περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ <sup>(β)</sup> ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, <sup>(γ)</sup> ἀφθαρσίαν, <sup>(8)</sup> λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν <sup>(δ)</sup> λέγειν φαῦλον. <sup>(9) p</sup> Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, <sup>(10)</sup> μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. <sup>(m)</sup> Lu. 2. 36. 1 Ti. 2. 9. 1 Pe. 3. 3, 6. <sup>(n)</sup> Ge. 3. 16. 1 Co. 14. 35. Ep. 5. 22. Col. 3. 18. 1 Ti. 6. 1. 1 Pe. 3. 1. <sup>(o)</sup> 1 Ti. 4. 12. 1 Pe. 5. 3. <sup>(β)</sup> ἀφθορίαν, Ln. Tf. <sup>(γ)</sup> om. Elz. Gb. Sch. Ln. Tf. <sup>(δ)</sup> ἡμῶν, Gb. Sch. Tf. <sup>(p)</sup> Ep. 6. 5. Col. 3. 22. 1 Ti. 6. 1, 2. 1 Pe. 2. 18.

<sup>(11) q</sup> Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, <sup>(12) r</sup> παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, <sup>(13) s</sup> προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(14)</sup> ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρωσῇται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. <sup>(15) u</sup> Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδεὶς σου περιφρονεῖτω. <sup>(t)</sup> Ex. 19. 5. Ep. 2. 10. Gal. 1. 4. <sup>(u)</sup> 1 Co. 16. 11. 1 Ti. 4. 12.





(x) Ro. 13. 1,  
&c.  
1 Pe. 2. 13.

(y) 1 Co. 6. 11.  
Ep. 2. 1, &c.;  
5. 8.  
1 Pe. 4. 3.

(z) Ro. 2. 4.  
Ep. 2. 7.  
(a) Is. 64. 6.  
Ro. 3. 20.  
Phi. 3. 9.

(b) Jno. 3. 3, 5.  
(c) Eze. 36. 2.  
Joel 2. 28.  
Ac. 2. 33.  
Ro. 5. 5.

(d) Mat. 18. 17.  
Ro. 16. 17.  
2 Thes. 3. 6.  
2 Ti. 3. 5.  
2 Jno. 10.

(e) Ac. 20. 4.  
Ep. 6. 21.  
Col. 4. 7.  
2 Ti. 4. 12.

(f) Ac. 18. 24.  
1 Co. 1. 12.

β) om. Gb. Sch.  
Tf. [Ln.]

γ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

III. <sup>z</sup> "ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίας ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, <sup>(2)</sup> μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. <sup>(3)</sup> <sup>y</sup> ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακία καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγῆτοι, μισοῦντες ἀλλήλους. <sup>(4)</sup> <sup>z</sup> ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, <sup>(5)</sup> <sup>a</sup> οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, <sup>b</sup> διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἀγίου, <sup>(6)</sup> <sup>c</sup> οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, <sup>(7)</sup> ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. <sup>(8)</sup> Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προῖστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. <sup>(9)</sup> μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιῖστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. <sup>(10)</sup> <sup>d</sup> Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, <sup>(11)</sup> εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὧν αὐτοκατάκριτος.

<sup>(12)</sup> <sup>e</sup> "Οταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἡ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. <sup>(13)</sup> Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ <sup>f</sup> Ἀπολλὼν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. <sup>(14)</sup> μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προῖστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. <sup>(15)</sup> Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

β) ἀμήν."

γ) Πρὸς Τίτον, τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας."

ΠΑΥΛΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ  
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

<sup>a</sup> ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος <sup>(a)</sup> Ερ. 3. 1.  
ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, <sup>2</sup> Τι. 1. 8.  
<sup>(2)</sup> <sup>b</sup> καὶ Ἀπφία τῇ <sup>β</sup> ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρα- <sup>(b)</sup> Col. 4. 17.  
τιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· <sup>β</sup> ἀδελφῇ,  
<sup>(3)</sup> χάρις <sup>Ln. (Gb. ∞).</sup>  
ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου  
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

<sup>(4)</sup> <sup>c</sup> Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνεῖαν σου <sup>(c)</sup> 1 Thes. 1. 2.  
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, <sup>(5)</sup> <sup>d</sup> ἀκούων σου τὴν <sup>2</sup> Thes. 1. 3.  
ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰη- <sup>(d)</sup> Ερ. 1. 15.  
σοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, <sup>(6)</sup> ὅπως ἡ κοινωνία τῆς <sup>Col. 1. 4.</sup>  
πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπίγνώσει παντὸς ἀγα-  
θοῦ τοῦ ἐν <sup>γ</sup> ὑμῖν" εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(7)</sup> <sup>δ</sup> χάριν" γὰρ <sup>γ</sup> ἡμῖν,  
<sup>ς</sup> ἔχομεν" πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, <sup>δ</sup> χαρὰν,  
ἀδελφέ. <sup>(8)</sup> <sup>c</sup> Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρήσιαν ἔχων <sup>Gb. Sch. Ln.</sup>  
ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, <sup>(9)</sup> διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον <sup>ς</sup> ἔσχον,  
παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δέ <sup>Ln. (Gb. ∞).</sup>  
καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(10)</sup> <sup>f</sup> παρακαλῶ σε περὶ τοῦ <sup>(f)</sup> 1 Thes. 2. 6.  
ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς <sup>θ</sup> μου," Ὀνή- <sup>θ</sup> om. Ln. Tf.  
σιμον, <sup>(11)</sup> τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ <sup>Gb. ∞).</sup>  
εὐχρηστον, <sup>(12)</sup> ὃν ἀνέπεμψα· σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι τὰ <sup>(f)</sup> 1 Co. 4. 15.  
ἐμὰ σπλάγχνα, <sup>λ</sup> προσλαβοῦ." <sup>(13)</sup> ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην <sup>Gal. 4. 19.</sup>  
πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς <sup>Col. 4. 9.</sup>  
δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. <sup>(14)</sup> <sup>g</sup> χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης <sup>λ</sup> om. Ln. Tf.  
οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ <sup>(g)</sup> 2 Co. 9. 7.  
ἀγαθόν σου ᾗ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. <sup>(15)</sup> τάχα γὰρ διὰ  
τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχρς·  
<sup>(16)</sup> οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπη-







τὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοι καὶ ἐν σαρκὶ  
(h) Ro. 12. 10; καὶ ἐν Κυρίῳ; <sup>(17) k</sup> εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνόν, προσλα-  
15. 7.  
1 Co. 6. 20. βοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. <sup>(18)</sup> Εἰ δέ τι ἡδίκησέ σε ἢ ὀφείλει,  
τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. <sup>(19)</sup> ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ  
χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν  
μοι προσοφείλεις. <sup>(20)</sup> Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν  
β) Χριστῷ, Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν <sup>β)</sup> Κυρίῳ."  
Gb. Sch. Lu. Tf. (21) i πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ  
(i) 2 Co. 7. 16. ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. <sup>(22) k</sup> Ἀμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι  
(k) 2 Co. 1. 11. ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρι-  
Phi. 1. 25;  
2. 24.  
He. 13. 2. σθήσομαι ὑμῖν. <sup>(23) l</sup> Ἀσπάζονται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συν-  
(l) Col. 1. 7; αιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, <sup>(24)</sup> Μάρκος, <sup>m</sup> Ἀρί-  
4. 12. σταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. <sup>(25)</sup> ἡ χάρις  
(m) Ae. 19. 29; τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος  
20. 4; 27. 2.  
Col. 4. 10. ὑμῶν. <sup>ν)</sup> ἀμήν.

γ) om. Gb. Sch.  
Lu. Tf.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου  
οἰκέτου."

# ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

<sup>a</sup> ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάσαι ὁ Θεὸς  
 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' <sup>β)</sup> ἐσχά- <sup>β)</sup> ἐσχάτου,  
 των" τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, <sup>(2)</sup> <sup>δ</sup> ὃν  
 ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίη-  
 σεν, <sup>(3)</sup> <sup>ε</sup> ὃς ὡν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς  
 ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς  
 δυνάμεως αὐτοῦ, <sup>γ)</sup> δι' ἑαυτοῦ" καθαρισμὸν ποιησάμενος  
 τῶν ἁμαρτιῶν <sup>δ)</sup> ἡμῶν," ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλω-  
 σύνης ἐν ὑψηλοῖς, <sup>(4)</sup> τοσοῦτῳ κρείττων γένομενος τῶν  
 ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονό-  
 μηκεν ὄνομα. <sup>(5)</sup> <sup>δ</sup> Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱὸς  
 μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ  
 ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;  
<sup>(6)</sup> <sup>ε</sup> ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν  
 οἰκουμένην, λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες  
 ἄγγελοι Θεοῦ. <sup>(7)</sup> <sup>ζ</sup> Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει,  
 Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λει-  
 τουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· <sup>(8)</sup> <sup>ς</sup> πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ  
 θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος  
 εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. <sup>(9)</sup> ἠγάπησας  
 δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ  
 σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς  
 μετόχους σου. <sup>(10)</sup> <sup>ς</sup> Καὶ, Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν  
 ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί·  
<sup>(11)</sup> <sup>ι</sup> αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς  
 ἱμάτιον παλαιωθήσονται, <sup>(12)</sup> καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις ἱμάτιον,  
 αὐτοὺς <sup>ς)</sup> " καὶ ἀλλαγῇσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ  
 ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. <sup>(13)</sup> <sup>ς</sup> Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων

β) ἐσχάτου,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(a) Nu. 12. 6, 8.  
1 Sa. 3. 4..21.  
1 Ki. 19. 9..18;  
22. 16..23;  
Je. 1. 4..10.  
Da. 10. 4..21.

γ) om. Ln. Tf.

δ) om. Ln. Tf.  
(Gb. =).

(b) Ps. 2. 8;  
8. 6..9.  
Mat. 21. 38.  
Col. 1. 16.

(c) Is. 6. 1.  
Eze. 1. 26..28.  
Jno. 12. 41;  
14. 9.  
Col. 1. 15.

(d) 2 Sa. 7. 14.  
1 Ch. 22. 10.  
Ps. 7.  
Ac. 13. 33.

(e) Ps. 97. 7.  
Re. 5. 11, 12.

(f) Ps. 104. 4.  
(g) Ps. 45. 6.

(h) Ps. 102. 25.

(i) Is. 51. 6.

ς) add. ὡς  
Ln.

(k) Job 4. 18.  
Ps. 24. 3..5, 7.









7) Ge. 32. 1, 2.  
2 Ki. 6. 15..  
17.  
Ps. 34. 7;  
91. 11.

εἰρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἑχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; <sup>(11)</sup> οὐχὶ πάν-  
τες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελ-  
λόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

m) De. 27. 26.  
Ac. 7. 38, 53.  
Gal. 3. 19.

n) ch. 12. 25.  
Ps. 49. 7.  
Ac. 4. 12.  
2 Thes. 1. 8.  
o) Mar. 16. 20.  
Ac. 2. 22;  
14. 3; 19. 11.

II. Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραρρώωμεν. <sup>(2)</sup> εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, <sup>(3)</sup> πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σω- τηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, <sup>(1)</sup> συνεπιμαρ- τυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικί- λαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

p) ch. 1. 2,  
4, 8.  
q) 2 Pe. 3. 13.  
r) Ps. 8. 4;  
144. 3.

<sup>(5)</sup> Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε <sup>2</sup> τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. <sup>(6)</sup> διεμαρτύρατο δέ που τις λέγων, Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; <sup>(7)</sup> ἡλάττωσας αὐ- τὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνω- σας αὐτόν, <sup>(8)</sup> καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. <sup>(5)</sup> πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὕτω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. <sup>(9)</sup> τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέ- λους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, ἑ δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὥπως χά- ριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θάνατον. <sup>(10)</sup> Ἐπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν <sup>2</sup> διὰ παθημάτων τελειῶσαι. <sup>(11)</sup> ὃ τε γὰρ ἀγιά- ζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν, <sup>(12)</sup> λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. <sup>(13)</sup> Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. <sup>3</sup> Καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. <sup>(11)</sup> Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία

om. Gb. Sch.  
f. [Ln.]  
i) Ps. 8. 6.  
Mat. 28. 18.

j) Ac. 2. 33.  
Phi. 2. 7..9.

k) ch. 5. 9;  
2. 2.  
Lu. 24. 26, 46.  
Phi. 2. 8.  
l) Ps. 22. 22,  
25.

m) Is. 8. 18.  
no. 10. 29;  
7. 6, 9, 11, 12.

κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλη-  
σίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταρ-  
γῇ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι, τὸν  
διάβολον, <sup>(13)</sup> <sup>a</sup> καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανά-  
του διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας. <sup>(16)</sup> οὐ  
γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος  
Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. <sup>(17)</sup> <sup>b</sup> ὅθεν ὥφειλε κατὰ πάντα  
τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πι-  
στὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς  
ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. <sup>(18)</sup> ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρα-  
σθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

(2) Is. 25. 8.  
Ho. 13. 14.  
1 Co. 15. 54.  
55.  
2 Ti. 1. 10.  
(a) Is. 38. 1. 3.  
16. 19.  
Lu. 1. 74.  
Ro. 8. 15.  
(b) ch. 4. 15;  
5. 2.

III. ὍΘΕΝ, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου  
μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἄρχιερά τῆς  
ὁμολογίας ἡμῶν <sup>(1)</sup> Χριστὸν Ἰησοῦν. <sup>(2)</sup> <sup>d</sup> πιστὸν ὄντα  
τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ  
αὐτοῦ. <sup>(3)</sup> <sup>e</sup> Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν  
ἡξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατα-  
σκευάσας αὐτόν. <sup>(4)</sup> πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό  
τινος. <sup>f</sup> ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. <sup>(5)</sup> καὶ  
Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων,  
εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων. <sup>(6)</sup> Χριστὸς δὲ, ὡς  
υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, <sup>g</sup> ἅνπερ  
τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους  
βεβαίαν κατάσχωμεν. <sup>(7)</sup> <sup>h</sup> Διὸ, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα  
τὸ Ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,  
<sup>(8)</sup> <sup>i</sup> μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παρα-  
πικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,  
<sup>(9)</sup> οὐ ἐπείρασάν <sup>j</sup> με οἱ πατέρες ὑμῶν, <sup>k</sup> ἐδοκίμασάν με,  
καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. <sup>(10)</sup> διὸ προσ-  
ώχθισα τῇ γενεᾷ <sup>l</sup> ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται  
τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου. <sup>(11)</sup> <sup>m</sup> ὥς  
ἄμμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-  
πανσίν μου, <sup>(12)</sup> βλέπετε, ἀδελφοὶ, μή ποτε ἔσται ἐν τινι  
ὑμῶν καρδιά πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ  
Θεοῦ ζῶντος. <sup>(13)</sup> ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκά-  
στην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ

(c) ch. 4. 14;  
8. 1; 9. 11.  
(β) om. Gb. Seb.  
Ln. Tf.  
(d) ver. 5.  
Nu. 12. 7.  
(e) Zec. 6. 12,  
13.  
(f) 2 Co. 5. 17;  
Ep. 2. 10.  
(g) Mat. 24. 13.  
Re. 2. 26.  
(h) ver. 15;  
ch. 4. 7.  
Ps. 95. 7.  
(i) Ex. 17. 2.  
Nu. 20. 13.  
(j) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).  
(k) ἐν δοκι-  
μασίᾳ,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).  
(l) ταύτη,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).  
(m) Nu. 14. 21.  
De. 1. 34.







(l) Ro. 8. 17. σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας· <sup>(14)</sup> <sup>i</sup> μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν, (m) ver. 7. <sup>(15)</sup> <sup>m</sup> ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. <sup>(16)</sup> <sup>i</sup> Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως. (n) Nu. 14. 22, 37; 26. 65. Ps. 106. 26. 1 Co. 10. 5, &c. Jude 5. <sup>(17)</sup> <sup>n</sup> τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπαισεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; <sup>(18)</sup> <sup>o</sup> τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; <sup>(19)</sup> <sup>i</sup> καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

IV. Φοβηθῶμεν οὖν μὴ ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι. <sup>(2)</sup> <sup>i</sup> καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. <sup>(3)</sup> <sup>i</sup> εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, <sup>p</sup> <sup>i</sup> Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γεννηθέντων. <sup>(4)</sup> <sup>2</sup> <sup>i</sup> Εἰρηκε γὰρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· <sup>(5)</sup> <sup>i</sup> καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. <sup>(6)</sup> <sup>i</sup> Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τις εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, <sup>(7)</sup> <sup>i</sup> πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθὼς <sup>β</sup> <sup>i</sup> εἶρηται. Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. <sup>(8)</sup> <sup>i</sup> Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοὺς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας· <sup>(9)</sup> <sup>i</sup> ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. <sup>(10)</sup> <sup>i</sup> ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. <sup>(11)</sup> <sup>i</sup> Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ

αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. <sup>(12)</sup> ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. <sup>(13)</sup> καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

<sup>(14)</sup> Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. <sup>(15)</sup> Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. <sup>(16)</sup> προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

V. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, <sup>(2)</sup> μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν. <sup>(3)</sup> καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. <sup>(4)</sup> Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. <sup>(5)</sup> οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, Υἱός μου εἰ σὺ, ἐγὼ σήμερον γέγεννηκά σε. <sup>(6)</sup> καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. <sup>(7)</sup> Ὁς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, <sup>(8)</sup> καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, <sup>(9)</sup> καὶ τελειωθείς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου. <sup>(10)</sup> προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

(\*) Ps. 19. 7-9.  
Ec. 12. 11.  
Is. 49. 2.  
Je. 23. 29.  
2 Co. 10. 4, 5.  
Ep. 6. 17.

(†) 2 Ch. 16. 9.  
Ps. 33. 13-15;  
34. 15; 90. 8;  
139. 11, 12.

(u) ch. 2. 17.  
Mat. 4. 1-9;  
16. 22, 23.  
Jno. 4. 6.  
1 Pe. 2. 21.

(x) ch. 10. 19.  
Ro. 5. 2.  
Ep. 2. 18.

(y) Le. 10. 2, 3.  
Nu. 12. 1.

(z) ch. 7. 27.  
Le. 9. 7, 8;  
16. 3, &c.

(a) Ex. 28. 1.  
1 Ch. 23. 13.  
2 Ch. 26. 16-20, &c.

(b) Ps. 2. 7.  
Jno. 8. 54.

(c) Ps. 110. 4.

(d) Ps. 22. 1, 2.  
Mat. 26, 38,  
&c.; 27. 46,  
50.  
Jno. 12. 27.

(e) Phi. 2. 6, &c.

(f) ch. 2. 10.





(11) *Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γέγονατε ταῖς ἀκοαῖς.* <sup>(12) g</sup> καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γέγονατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. <sup>(13) h</sup> πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι· <sup>(14)</sup> τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, <sup>(2)</sup> βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. <sup>(3) i</sup> καὶ τοῦτο ποιήσομεν, εἴαν περ ἐπιτρέπη ὁ Θεός. <sup>(4) k</sup> Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας Πνεύματος Ἁγίου, <sup>(5)</sup> καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, <sup>(6)</sup> καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. <sup>(7) l</sup> γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὖθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· <sup>(8)</sup> ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρως ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς καὺσιν. <sup>(9)</sup> Πειπίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. <sup>(10)</sup> οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθεῖσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ <sup>(β)</sup> τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε <sup>m</sup> εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. <sup>(11)</sup> ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφориάν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· <sup>(12)</sup> ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμῆται δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομοῦντων τὰς ἐπαγγελίας. <sup>(13) n</sup> Τῶ γὰρ Ἀβραάμ

(g) 1 Co. 3.  
1..3.  
1 Pe. 2. 2.

(h) 1 Co. 14. 20.  
Ep. 4. 14.

(i) Ac. 18. 21.  
1 Co. 4. 19.  
Ja. 4. 15.

(k) Jno. 4. 10.  
Ac. 4. 12.

(l) De. 32. 2.  
Is. 55. 10, 11.  
Mi. 5. 7.

(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(m) Pr. 14. 31.  
Mat. 10. 42;  
25. 40.  
Jno. 13. 20.

(n) Ge. 12. 3;  
17. 4; 22. 16,  
17.  
Ps. 105. 9.  
Lu. 1. 73.



ἐπαγγελλόμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ, <sup>(14)</sup> λέγων, Ἡ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· <sup>(15)</sup> καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. <sup>(16)</sup> οἱ ἄνθρωποι <sup>(o)</sup> Ex. 22. 11. μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· <sup>(17)</sup> ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδείξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας <sup>p</sup> τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, <sup>(p)</sup> Pr. 8. 22.. 31. ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, <sup>(18)</sup> ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεὸν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· <sup>(19)</sup> ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, <sup>(20)</sup> q ὅπου πρόδρομος <sup>(q)</sup> ch. 4. 14; 8. 1; 9. 11, 12. ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. <sup>(r)</sup> Ge. 14. 18, &c.

VII. ὉΥΤΟΣ γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλόγησας αὐτόν· <sup>(2)</sup> ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς ὁ Σαλήμ, ὃ ἐστὶ βασιλεὺς εἰρήνης· <sup>(3)</sup> ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ νίῳ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. <sup>(4)</sup> Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. <sup>(5)</sup> καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν νιῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ. <sup>(6)</sup> ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε· <sup>(7)</sup> χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. <sup>(8)</sup> καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. <sup>(9)</sup> καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ <sup>(r)</sup> Ge. 14. 18, &c. <sup>(s)</sup> Ps. 76. 2. <sup>(t)</sup> Nu. 18. 21, 26. <sup>(u)</sup> Ge. 14. 19, 20. <sup>(v)</sup> De. 18. 1. <sup>(w)</sup> 2 Ch. 31. 5. <sup>(x)</sup> Ro. 4. 13. <sup>(y)</sup> Gal. 3. 16.







Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται·  
<sup>(10)</sup> ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν  
 αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ. <sup>(11)</sup> <sup>z</sup> Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς  
 Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέ-  
 τητο· τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον  
 ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγε-  
 σθαι; <sup>(12)</sup> μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης  
 καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. <sup>(13)</sup> ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται  
 ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσ-  
 ἔσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ· <sup>(14)</sup> <sup>y</sup> πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ  
 Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν <sup>(β)</sup> οὐ-  
 δὲν περὶ ἱερωσύνης· Μωσῆς ἐλάλησε. <sup>(15)</sup> Καὶ περισ-  
 σότερον ἔτι κατὰδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα  
 Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, <sup>(16)</sup> ὃς οὐ κατὰ νό-  
 μον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς  
 ἀκαταλύτου· <sup>(17)</sup> <sup>z</sup> γ' μαρτυρεῖ γὰρ, Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν  
 αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. <sup>(18)</sup> <sup>a</sup> Ἀθέτησις μὲν  
 γὰρ γίνεται προαγωγῆς ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς  
 καὶ ἀνωφελές· <sup>(19)</sup> <sup>b</sup> οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπει-  
 σαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίξομεν τῷ Θεῷ.  
<sup>(20)</sup> Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας· οἱ μὲν γὰρ,  
 χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, <sup>(21)</sup> ὁ δὲ, μετὰ  
 ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντες πρὸς αὐτὸν, Ὡμοσε Κύ-  
 ριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα  
 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ· <sup>(22)</sup> <sup>d</sup> κατὰ τοσοῦτον κρείτ-  
 τονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. <sup>(23)</sup> Καὶ οἱ μὲν,  
 πλείονες εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύε-  
 σθαι παραμένειν· <sup>(24)</sup> ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν  
 αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· <sup>(25)</sup> ὅθεν καὶ  
 σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι'  
 αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ  
 αὐτῶν. <sup>(26)</sup> <sup>f</sup> τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος,  
 ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν,  
 καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· <sup>(27)</sup> <sup>g</sup> ὃς οὐκ ἔχει  
 καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον  
 ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν  
 τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνε-

(x) ver. 18, 19.  
Gal. 2. 21.

(y) Is. 11. 1.  
Mat. 1. 2, &c.  
Lu. 3. 33.

(β) περὶ ἱε-  
ρῶν οὐδὲν,  
Ln.Tf. (Gb. ∞).

(z) Ps. 110. 4.  
γ' μαρτυ-  
ρεῖται,  
Ln.Tf. (Gb. ∞).

(a) Gal. 4. 9.  
(b) ch. 4. 16.  
Jno. 1. 17.  
Ac. 13. 39.  
Ro. 3. 21, 28;  
8. 3.  
Ep. 2. 18;  
3. 12.

(c) Ps. 110. 4.  
(d) ch. 8. 6.  
Je. 31. 31, 34.

(e) ch. 9. 24.  
Ro. 8. 34.  
1 Ti. 2. 5.

(f) ch. 4. 14,  
15; 9. 24.  
1 Pe. 2. 22.

(g) ch. 9. 12,  
28; 10. 12.  
Le. 9. 7; 16.  
6, 11.

νέγκας. <sup>(25)</sup> ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιε- <sup>(h)</sup> ch. 2. 10;  
ρεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς 5. 1, 2, 9.  
μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοι- <sup>(i)</sup> ch. 1. 3, 13;  
οὔτον ἔχομεν ἀρχιερέα, <sup>i</sup> ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου 4. 14; 6. 20.  
τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, <sup>(2)</sup> τῶν ἁγίων λει- Ep. 1. 20.  
τουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Col. 3. 1.  
Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. <sup>(3)</sup> <sup>i</sup> πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ <sup>(k)</sup> Ro. 1. 13..  
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγ- 20; 3. 12.  
καῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκη. <sup>(4)</sup> εἰ μὲν γὰρ <sup>(l)</sup> Le. 9. 7..22.  
ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων <sup>(5)</sup> τῶν ἱερέων" τῶν Lu. 1. 8, 9.  
προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, <sup>(m)</sup> οἵτινες ὑπο- <sup>(n)</sup> om. Ln. Tf.  
δείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς (Gb. →).  
κεκρημάτισται Μωσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν, <sup>(m)</sup> ch. 10. 1.  
Ἵδου, γάρ φησι, ποιήσης πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν Ex. 25. 40.  
δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· <sup>(6)</sup> <sup>n</sup> νυνὶ δὲ διαφορωτέρας Ac. 7. 44.  
τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης Col. 2. 17.  
μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. <sup>(n)</sup> ch. 7. 22.  
<sup>(7)</sup> Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας 2 Co. 3. 6.  
ἐζητεῖτο τόπος. <sup>(5)</sup> <sup>o</sup> μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει, Ἵδου, <sup>(o)</sup> Je. 31. 31,  
ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν &c.  
οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰουδα διαθήκην καινὴν·  
<sup>(9)</sup> οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν  
αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν,  
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-  
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, ἀγὰρ ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει  
Κύριος. <sup>(10)</sup> <sup>p</sup> ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ <sup>(p)</sup> Zec. 8. 8.  
Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς  
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας  
αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, <sup>(q)</sup> Nu. 14. 21.  
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. <sup>(11)</sup> <sup>q</sup> καὶ οὐ μὴ διδάξω- Jno. 6. 45, 65.  
σιν ἕκαστος τὸν <sup>r</sup> πλησίον" αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν <sup>r</sup> 1 Jno. 2. 27.  
ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνωθὶ τὸν Κύριον· ὅτι πάντες <sup>r</sup> πολίτην,  
εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν Gb. Sch. Ln. Tf.  
<sup>(12)</sup> <sup>r</sup> ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρ- <sup>(r)</sup> Ex. 33. 19.  
τιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ps. 85. 10.  
Ro. 11. 26.





(13) Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωσε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

(s) Ex. 25. 8.  
(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(t) Ex. 25. 30;  
26. 1, &c.;  
36. 1, &c.  
Le. 24. 5, &c.

(u) Ex. 25. 10,  
21.

(x) Ex. 16. 33.

(y) Nu. 17. 10.

(z) Ex. 34. 29.  
1 Ki. 8. 9.

(a) Ex. 25. 18.

(b) Nu. 28. 3.

(c) ver. 25.  
Ex. 30. 10.  
Le. 16. 2, 15,  
34.

(d) Ac. 13. 39.  
Gal. 3. 21.

(γ) ἦν, Sch.  
Ln. (Gb. ~).

(e) Le. 11. 2.  
Nu. 19. 7, &c.

(δ) δικαιώ-  
ματα, Sch.  
Ln. (Gb. ~).

(f) Ac. 20. 28.  
Ep. 1. 7.  
Col. 1. 14.  
1 Pe. 1. 19.  
Re. 1. 5; 5. 9.

(g) Le. 16. 14,  
16.  
Nu. 19. 2, 4.

(h) Ep. 5. 2.  
Gal. 1. 4.  
Tit. 2. 14.  
1 Pe. 1. 19;  
3. 18; 4. 2.  
1 Jno. 1. 7.  
Re. 1. 5.

IX. <sup>s</sup> ΕΙΧΕ μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη <sup>β</sup> σκηνή" δικαιώ-  
ματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. <sup>(2)</sup> <sup>ι</sup> Σκηνή γὰρ  
κατεσκευάσθη, ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα  
καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων· ἥτις λέγεται ἁγία. <sup>(3)</sup> μετὰ  
δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἁγία  
ἁγίων, <sup>(4)</sup> χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ <sup>u</sup> τὴν κιβω-  
τὸν τῆς διαθήκης περιεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ,  
<sup>x</sup> ἐν ᾗ στάμνος χρυσῇ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ <sup>y</sup> ἡ ῥάβδος  
Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, <sup>z</sup> καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης·  
<sup>(5)</sup> <sup>a</sup> ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα  
τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.  
<sup>(b)</sup> <sup>δ</sup> Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρῶ-  
την σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας  
ἐπιτελοῦντες· <sup>(7)</sup> <sup>c</sup> εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ  
μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ  
ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· <sup>(8)</sup> τοῦτο δηλοῦν-  
τος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν  
τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στά-  
σιν· <sup>(9)</sup> <sup>d</sup> ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα,  
καθ' <sup>γ</sup> ὃν" δωρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυ-  
νάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,  
<sup>(10)</sup> <sup>e</sup> μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτι-  
σμοῖς, καὶ <sup>δ</sup> δικαιώμασι" σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώ-  
σεως ἐπικείμενα. <sup>(11)</sup> Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιε-  
ρεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελει-  
οτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης  
τῆς κτίσεως, <sup>(12)</sup> οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων,  
<sup>f</sup> διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἁγία,  
αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. <sup>(13)</sup> <sup>g</sup> εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων  
καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς  
κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρό-  
τητα, <sup>(14)</sup> <sup>h</sup> πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ  
πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἅμωμον τῷ Θεῷ,  
καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ



λατρεύειν Θεῷ ζῶντι; <sup>(15)</sup> <sup>i</sup> Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καὶ- <sup>(i)</sup> ch. 12. 24.  
 νῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου, εἰς ἀπο- <sup>1</sup> Ti. 2. 5.  
 λύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν  
 ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρο-  
 νομίας. <sup>(16)</sup> ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι  
 τοῦ διαθεμένου. <sup>(17)</sup> <sup>k</sup> διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, <sup>(k)</sup> Gal. 3. 15.  
 ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. <sup>(15)</sup> ὅθεν οὐδ' ἡ  
 πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. <sup>(19)</sup> <sup>l</sup> λαληθείσης γὰρ <sup>(l)</sup> Ex. 24. 5. 8.  
 πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, <sup>Le. 16. 14, 15;</sup>  
 λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος <sup>18.</sup>  
 καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ  
 πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισε, <sup>(20)</sup> λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς  
 διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. <sup>(21)</sup> <sup>m</sup> καὶ τὴν <sup>(m)</sup> Ex. 29. 36.  
 σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ <sup>Le. 8. 15, 19;</sup>  
 αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε. <sup>(22)</sup> <sup>n</sup> καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι <sup>16. 14.</sup>  
 πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱμα- <sup>(n)</sup> Le. 17. 11.  
 εκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. <sup>(23)</sup> Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν  
 ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι  
 αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.  
<sup>(24)</sup> οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς,  
 ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ὁ ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν,  
 νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.  
<sup>(25)</sup> οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιε-  
 ρεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι  
 ἀλλοτριῷ. <sup>(26)</sup> ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κατα-  
 βολῆς κόσμου. ὁ νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων,  
 εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέ-  
 ρωται. <sup>(27)</sup> καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ  
 ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις. <sup>(28)</sup> οὕτως ὁ Χριστὸς  
 ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας,  
 ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθῆσεται τοῖς αὐτὸν ἠπεκ-  
 δεχομένοις ὁ εἰς σωτηρίαν.

(p) Ro. 13. 11.  
 1 Thes. 5. 8.  
 Re. 12. 10.

(q) ch. 8. 5;  
 9. 9.  
 Col. 2. 17.

Χ. ὁ ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων  
 ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'  
 ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ  
 διηγεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶ-











σαι. <sup>(2)</sup> ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι; διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους. <sup>(3)</sup> ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν. <sup>(4)</sup> ἄδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. <sup>(5)</sup> Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφοράν οὐκ ἠθ' ἤλυσας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. <sup>(6)</sup> ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. <sup>(7)</sup> τότε εἶπον, Ἰδοὺ ἤκω· ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ· τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. <sup>(8)</sup> Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι θυσίαν καὶ προσφοράν καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται, <sup>(9)</sup> τότε εἶρηκεν, Ἰδοὺ ἤκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεῦτερον στήσῃ. <sup>(10)</sup> ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. <sup>(11)</sup> Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. <sup>(12)</sup> αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, <sup>(13)</sup> τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. <sup>(14)</sup> μίᾳ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἀγιαζομένους. <sup>(15)</sup> Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μετὰ γὰρ τὸ ὅτι προειρηκέναι, <sup>(16)</sup> Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς. <sup>(17)</sup> καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. <sup>(18)</sup> Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

(b) Is. 1. 11.

14.

Mi. 6. 6. 8.

(u) Ps. 40. 6, 7;

50. 8, &c.

Je. 6. 20.

Am. 5. 21.

(β) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(x) Ro. 5. 10.

1 Pe. 1. 2.

(y) ch. 1. 3, 13;

8. 1.

Ps. 110. 1.

Ac. 2. 34.

Ep. 1. 20.

Col. 3. 1.

γ) εἰρηκέ-

ναι, Ln.

(Gb. -).

(z) ch. 8. 8;

Je. 31. 31, &c.

Ro. 11. 27.

(a) ch. 9. 8, 12.

Mar. 15. 38.

Jno. 10. 9;

14. 6.

Ep. 2. 18.

(b) Ep. 3. 12.

<sup>(19)</sup> α' Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοὶ, παρρησίαν εἰς τὴν εἰσόδον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, <sup>(20)</sup> ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, <sup>(21)</sup> καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, <sup>(22)</sup> β' προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι

τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· <sup>(23)</sup> καὶ λελου-  
 μένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν  
 τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ· <sup>(c)</sup> πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγεiliάμενος· <sup>1 Co. 1. 9.</sup>  
<sup>(24)</sup> καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης <sup>1 Thes. 5. 24.</sup>  
 καὶ καλῶν ἔργων, <sup>(25)</sup> <sup>d</sup> μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν- <sup>(d)</sup> <sup>Ac. 20. 7.</sup>  
 αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· <sup>1 Co. 11. 20.</sup>  
 καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέ-  
 ραν. <sup>(26)</sup> <sup>e</sup> Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ  
 λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἀμαρ-  
 τιῶν ἀπολείπεται θυσία. <sup>(27)</sup> φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρί-  
 σεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναν-  
 τίους. <sup>(28)</sup> <sup>f</sup> ἀθετήσας τὸν νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρ-  
 μῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· <sup>(29)</sup> <sup>g</sup> πόσῳ  
 δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ  
 Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν  
 ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθή, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος  
 ἐνυβρίσας; <sup>(30)</sup> <sup>h</sup> οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδί-  
 κησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ πάλιν, Κύ-  
 ριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. <sup>(31)</sup> Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς  
 χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. <sup>(32)</sup> <sup>i</sup> Ἀναμνησθεσθε δὲ τὰς πρό-  
 τερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλησιν ὑπε-  
 μέinate παθημάτων· <sup>(33)</sup> τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ  
 θλίψεσι θεατριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως  
 ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες· <sup>(34)</sup> καὶ γὰρ τοῖς <sup>β</sup> δεσμοῖς <sup>β</sup> δεσμίους,  
 μου" συνεπαθήσατε, καὶ <sup>k</sup> τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων <sup>γ</sup> <sup>om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν <sup>γ</sup> ἐν" <sup>om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ἑαυτοῖς κρείττονα ὑπαρξιν <sup>δ</sup> ἐν οὐρανοῖς" καὶ μένουσαν. <sup>δ</sup> <sup>om. Ln. Tf.</sup>  
<sup>(35)</sup> <sup>l</sup> μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρῆσίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μι-  
 σταποδοσίαν μεγάλην. <sup>(36)</sup> <sup>m</sup> ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, <sup>l</sup> <sup>Mat. 10. 32.</sup>  
 ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν  
 ἐπαγγελίαν. <sup>(37)</sup> <sup>n</sup> Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχό-  
 μενος ἥξει, καὶ οὐ χρονεῖ. <sup>(38)</sup> ὁ δὲ δίκαιος <sup>ς</sup> <sup>n</sup> ἐκ πίστεως <sup>ς</sup> <sup>Hag. 2. 6.</sup>  
 ζήσεται· καὶ εἰς ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου  
 ἐν αὐτῷ. <sup>(39)</sup> Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώ-  
 λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς. <sup>ς</sup> <sup>add. μου, Ln. Tf.</sup>

XI. <sup>ο</sup> ἜΣΤΙ δὲ πίστις, ἐλπίζομένων ὑπόστασις, <sup>(ο)</sup> <sup>Ro. 8. 24.</sup>  
<sup>2 Co. 4. 18.</sup>







πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. <sup>(3)</sup> ἐν ταύτῃ γὰρ ἔμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. <sup>(3)</sup> <sup>p</sup> Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων <sup>β</sup> τὰ βλεπόμενα <sup>γ</sup> γεγονένα. <sup>(1)</sup> <sup>γ</sup> Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἔμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ <sup>γ</sup> τοῦ Θεοῦ. <sup>δ</sup> καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι <sup>δ</sup> λαλεῖται. <sup>(5)</sup> <sup>γ</sup> Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὐρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ. <sup>(6)</sup> χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. <sup>(7)</sup> <sup>δ</sup> Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. <sup>(8)</sup> <sup>ε</sup> Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. <sup>(9)</sup> Πίστει παρώκηνει εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγγληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. <sup>(10)</sup> <sup>ε</sup> ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

<sup>(11)</sup> <sup>γ</sup> Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας <sup>ζ</sup> ἔτεκεν, <sup>(12)</sup> ἐπεὶ πιστὸν ἠγγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. <sup>(12)</sup> <sup>ε</sup> διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὥσει ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναριθμήτος. <sup>(13)</sup> <sup>ε</sup> Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, <sup>θ</sup> καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρ-

<sup>θ</sup> ἐπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(14)</sup> οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. <sup>(15)</sup> καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν

ἀνακάμψαι· <sup>(16)</sup> νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν, ἐπουρανίου· <sup>b</sup> διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός, <sup>(b)</sup> Ge. 17. 1, 2. Ex. 3. 6. Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. <sup>(c)</sup> Ge. 22. 2, &c. Mat. 22. 32.

<sup>(17)</sup> <sup>c</sup> Πίστει προσεήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, <sup>(18)</sup> <sup>d</sup> πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ <sup>(d)</sup> Ge. 21. 12. κληθήσεται σοι σπέρμα· <sup>(19)</sup> λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ <sup>(d)</sup> Ro. 9. 7. Gal. 3. 29. νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. <sup>(20)</sup> <sup>e</sup> Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. <sup>(21)</sup> <sup>f</sup> Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> <sup>g</sup> Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου <sup>(g)</sup> Ge. 50. 24. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. <sup>(23)</sup> <sup>h</sup> Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη <sup>(h)</sup> Ex. 1. 16; 2. 2. Ἀε. 7. 20. τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστείον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. <sup>(24)</sup> <sup>i</sup> Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ, <sup>(25)</sup> μᾶλλον ἐλόμενος <sup>(i)</sup> Ex. 2. 10.. 15. Ps. 84. 10. συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἣ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· <sup>(26)</sup> μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. <sup>(27)</sup> <sup>k</sup> Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκατέρησε. <sup>(28)</sup> <sup>l</sup> Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα <sup>(k)</sup> Ex. 10. 28, 29; 12. 31, &c. μὴ ὁ ὀλοθρευῶν τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν. <sup>(29)</sup> <sup>m</sup> Πίστει <sup>(m)</sup> Ex. 14. 21. 22. διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἥς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. <sup>(30)</sup> <sup>n</sup> Πίστει <sup>(n)</sup> Jos. 6. 20. τὰ τεῖχη Ἱεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. <sup>(31)</sup> <sup>o</sup> Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. <sup>(32)</sup> <sup>p</sup> Καὶ <sup>(o)</sup> Jos. 2. 1; 6. 23. τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος <sup>(p)</sup> Ju. 4. 6; 6. 11; 11. 1; 13. 24. 1 Sa. 1. 20; 16. 13. περὶ Γεδεὼν, Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε, Δαβὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν. <sup>(33)</sup> <sup>q</sup> οἱ διὰ <sup>(q)</sup> 2 Sa. 8. 1. 18. 37. 21, 22, 36. πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόν-





(r) Da. 3. 25, 27. <sup>(34)</sup> τῶν, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἔνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων·  
 (s) Ju. 7. 21. 1 Sa. 14. 1, &c. ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν·  
 (t) 1 Ki. 19. 1, &c. 2 Ki. 6. 16. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·  
 (u) 1 Ki. 17. 23. 2 Ki. 4. 36. ῥοι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς·  
 (v) 1 Ki. 21. 13. <sup>(35)</sup> ἔλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, <sup>(36)</sup> ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. <sup>(37)</sup> <sup>(38)</sup> Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, <sup>(39)</sup> τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον· τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

(a) Ro. 12. 12. 1 Co. 9. 24. Phi. 3. 13, 14. XII. <sup>a</sup> **ΤΟΙΓΑΡΟΥΝ** καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἐνπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα·  
 (b) ch. 2. 10. Lu. 24. 26, 46. Phi. 2. 8, &c. 1 Pe. 1. 3. <sup>(2)</sup> ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν. <sup>(3)</sup> ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

(c) 1 Co. 10. 13. <sup>(4)</sup> <sup>(5)</sup> <sup>(6)</sup> <sup>(7)</sup> <sup>(8)</sup> <sup>(9)</sup> <sup>(10)</sup> <sup>(11)</sup> <sup>(12)</sup> <sup>(13)</sup> <sup>(14)</sup> <sup>(15)</sup> <sup>(16)</sup> <sup>(17)</sup> <sup>(18)</sup> <sup>(19)</sup> <sup>(20)</sup> <sup>(21)</sup> <sup>(22)</sup> <sup>(23)</sup> <sup>(24)</sup> <sup>(25)</sup> <sup>(26)</sup> <sup>(27)</sup> <sup>(28)</sup> <sup>(29)</sup> <sup>(30)</sup> <sup>(31)</sup> <sup>(32)</sup> <sup>(33)</sup> <sup>(34)</sup> <sup>(35)</sup> <sup>(36)</sup> <sup>(37)</sup> <sup>(38)</sup> <sup>(39)</sup> <sup>(40)</sup> <sup>(41)</sup> <sup>(42)</sup> <sup>(43)</sup> <sup>(44)</sup> <sup>(45)</sup> <sup>(46)</sup> <sup>(47)</sup> <sup>(48)</sup> <sup>(49)</sup> <sup>(50)</sup> <sup>(51)</sup> <sup>(52)</sup> <sup>(53)</sup> <sup>(54)</sup> <sup>(55)</sup> <sup>(56)</sup> <sup>(57)</sup> <sup>(58)</sup> <sup>(59)</sup> <sup>(60)</sup> <sup>(61)</sup> <sup>(62)</sup> <sup>(63)</sup> <sup>(64)</sup> <sup>(65)</sup> <sup>(66)</sup> <sup>(67)</sup> <sup>(68)</sup> <sup>(69)</sup> <sup>(70)</sup> <sup>(71)</sup> <sup>(72)</sup> <sup>(73)</sup> <sup>(74)</sup> <sup>(75)</sup> <sup>(76)</sup> <sup>(77)</sup> <sup>(78)</sup> <sup>(79)</sup> <sup>(80)</sup> <sup>(81)</sup> <sup>(82)</sup> <sup>(83)</sup> <sup>(84)</sup> <sup>(85)</sup> <sup>(86)</sup> <sup>(87)</sup> <sup>(88)</sup> <sup>(89)</sup> <sup>(90)</sup> <sup>(91)</sup> <sup>(92)</sup> <sup>(93)</sup> <sup>(94)</sup> <sup>(95)</sup> <sup>(96)</sup> <sup>(97)</sup> <sup>(98)</sup> <sup>(99)</sup> <sup>(100)</sup> <sup>(101)</sup> <sup>(102)</sup> <sup>(103)</sup> <sup>(104)</sup> <sup>(105)</sup> <sup>(106)</sup> <sup>(107)</sup> <sup>(108)</sup> <sup>(109)</sup> <sup>(110)</sup> <sup>(111)</sup> <sup>(112)</sup> <sup>(113)</sup> <sup>(114)</sup> <sup>(115)</sup> <sup>(116)</sup> <sup>(117)</sup> <sup>(118)</sup> <sup>(119)</sup> <sup>(120)</sup> <sup>(121)</sup> <sup>(122)</sup> <sup>(123)</sup> <sup>(124)</sup> <sup>(125)</sup> <sup>(126)</sup> <sup>(127)</sup> <sup>(128)</sup> <sup>(129)</sup> <sup>(130)</sup> <sup>(131)</sup> <sup>(132)</sup> <sup>(133)</sup> <sup>(134)</sup> <sup>(135)</sup> <sup>(136)</sup> <sup>(137)</sup> <sup>(138)</sup> <sup>(139)</sup> <sup>(140)</sup> <sup>(141)</sup> <sup>(142)</sup> <sup>(143)</sup> <sup>(144)</sup> <sup>(145)</sup> <sup>(146)</sup> <sup>(147)</sup> <sup>(148)</sup> <sup>(149)</sup> <sup>(150)</sup> <sup>(151)</sup> <sup>(152)</sup> <sup>(153)</sup> <sup>(154)</sup> <sup>(155)</sup> <sup>(156)</sup> <sup>(157)</sup> <sup>(158)</sup> <sup>(159)</sup> <sup>(160)</sup> <sup>(161)</sup> <sup>(162)</sup> <sup>(163)</sup> <sup>(164)</sup> <sup>(165)</sup> <sup>(166)</sup> <sup>(167)</sup> <sup>(168)</sup> <sup>(169)</sup> <sup>(170)</sup> <sup>(171)</sup> <sup>(172)</sup> <sup>(173)</sup> <sup>(174)</sup> <sup>(175)</sup> <sup>(176)</sup> <sup>(177)</sup> <sup>(178)</sup> <sup>(179)</sup> <sup>(180)</sup> <sup>(181)</sup> <sup>(182)</sup> <sup>(183)</sup> <sup>(184)</sup> <sup>(185)</sup> <sup>(186)</sup> <sup>(187)</sup> <sup>(188)</sup> <sup>(189)</sup> <sup>(190)</sup> <sup>(191)</sup> <sup>(192)</sup> <sup>(193)</sup> <sup>(194)</sup> <sup>(195)</sup> <sup>(196)</sup> <sup>(197)</sup> <sup>(198)</sup> <sup>(199)</sup> <sup>(200)</sup> <sup>(201)</sup> <sup>(202)</sup> <sup>(203)</sup> <sup>(204)</sup> <sup>(205)</sup> <sup>(206)</sup> <sup>(207)</sup> <sup>(208)</sup> <sup>(209)</sup> <sup>(210)</sup> <sup>(211)</sup> <sup>(212)</sup> <sup>(213)</sup> <sup>(214)</sup> <sup>(215)</sup> <sup>(216)</sup> <sup>(217)</sup> <sup>(218)</sup> <sup>(219)</sup> <sup>(220)</sup> <sup>(221)</sup> <sup>(222)</sup> <sup>(223)</sup> <sup>(224)</sup> <sup>(225)</sup> <sup>(226)</sup> <sup>(227)</sup> <sup>(228)</sup> <sup>(229)</sup> <sup>(230)</sup> <sup>(231)</sup> <sup>(232)</sup> <sup>(233)</sup> <sup>(234)</sup> <sup>(235)</sup> <sup>(236)</sup> <sup>(237)</sup> <sup>(238)</sup> <sup>(239)</sup> <sup>(240)</sup> <sup>(241)</sup> <sup>(242)</sup> <sup>(243)</sup> <sup>(244)</sup> <sup>(245)</sup> <sup>(246)</sup> <sup>(247)</sup> <sup>(248)</sup> <sup>(249)</sup> <sup>(250)</sup> <sup>(251)</sup> <sup>(252)</sup> <sup>(253)</sup> <sup>(254)</sup> <sup>(255)</sup> <sup>(256)</sup> <sup>(257)</sup> <sup>(258)</sup> <sup>(259)</sup> <sup>(260)</sup> <sup>(261)</sup> <sup>(262)</sup> <sup>(263)</sup> <sup>(264)</sup> <sup>(265)</sup> <sup>(266)</sup> <sup>(267)</sup> <sup>(268)</sup> <sup>(269)</sup> <sup>(270)</sup> <sup>(271)</sup> <sup>(272)</sup> <sup>(273)</sup> <sup>(274)</sup> <sup>(275)</sup> <sup>(276)</sup> <sup>(277)</sup> <sup>(278)</sup> <sup>(279)</sup> <sup>(280)</sup> <sup>(281)</sup> <sup>(282)</sup> <sup>(283)</sup> <sup>(284)</sup> <sup>(285)</sup> <sup>(286)</sup> <sup>(287)</sup> <sup>(288)</sup> <sup>(289)</sup> <sup>(290)</sup> <sup>(291)</sup> <sup>(292)</sup> <sup>(293)</sup> <sup>(294)</sup> <sup>(295)</sup> <sup>(296)</sup> <sup>(297)</sup> <sup>(298)</sup> <sup>(299)</sup> <sup>(300)</sup> <sup>(301)</sup> <sup>(302)</sup> <sup>(303)</sup> <sup>(304)</sup> <sup>(305)</sup> <sup>(306)</sup> <sup>(307)</sup> <sup>(308)</sup> <sup>(309)</sup> <sup>(310)</sup> <sup>(311)</sup> <sup>(312)</sup> <sup>(313)</sup> <sup>(314)</sup> <sup>(315)</sup> <sup>(316)</sup> <sup>(317)</sup> <sup>(318)</sup> <sup>(319)</sup> <sup>(320)</sup> <sup>(321)</sup> <sup>(322)</sup> <sup>(323)</sup> <sup>(324)</sup> <sup>(325)</sup> <sup>(326)</sup> <sup>(327)</sup> <sup>(328)</sup> <sup>(329)</sup> <sup>(330)</sup> <sup>(331)</sup> <sup>(332)</sup> <sup>(333)</sup> <sup>(334)</sup> <sup>(335)</sup> <sup>(336)</sup> <sup>(337)</sup> <sup>(338)</sup> <sup>(339)</sup> <sup>(340)</sup> <sup>(341)</sup> <sup>(342)</sup> <sup>(343)</sup> <sup>(344)</sup> <sup>(345)</sup> <sup>(346)</sup> <sup>(347)</sup> <sup>(348)</sup> <sup>(349)</sup> <sup>(350)</sup> <sup>(351)</sup> <sup>(352)</sup> <sup>(353)</sup> <sup>(354)</sup> <sup>(355)</sup> <sup>(356)</sup> <sup>(357)</sup> <sup>(358)</sup> <sup>(359)</sup> <sup>(360)</sup> <sup>(361)</sup> <sup>(362)</sup> <sup>(363)</sup> <sup>(364)</sup> <sup>(365)</sup> <sup>(366)</sup> <sup>(367)</sup> <sup>(368)</sup> <sup>(369)</sup> <sup>(370)</sup> <sup>(371)</sup> <sup>(372)</sup> <sup>(373)</sup> <sup>(374)</sup> <sup>(375)</sup> <sup>(376)</sup> <sup>(377)</sup> <sup>(378)</sup> <sup>(379)</sup> <sup>(380)</sup> <sup>(381)</sup> <sup>(382)</sup> <sup>(383)</sup> <sup>(384)</sup> <sup>(385)</sup> <sup>(386)</sup> <sup>(387)</sup> <sup>(388)</sup> <sup>(389)</sup> <sup>(390)</sup> <sup>(391)</sup> <sup>(392)</sup> <sup>(393)</sup> <sup>(394)</sup> <sup>(395)</sup> <sup>(396)</sup> <sup>(397)</sup> <sup>(398)</sup> <sup>(399)</sup> <sup>(400)</sup> <sup>(401)</sup> <sup>(402)</sup> <sup>(403)</sup> <sup>(404)</sup> <sup>(405)</sup> <sup>(406)</sup> <sup>(407)</sup> <sup>(408)</sup> <sup>(409)</sup> <sup>(410)</sup> <sup>(411)</sup> <sup>(412)</sup> <sup>(413)</sup> <sup>(414)</sup> <sup>(415)</sup> <sup>(416)</sup> <sup>(417)</sup> <sup>(418)</sup> <sup>(419)</sup> <sup>(420)</sup> <sup>(421)</sup> <sup>(422)</sup> <sup>(423)</sup> <sup>(424)</sup> <sup>(425)</sup> <sup>(426)</sup> <sup>(427)</sup> <sup>(428)</sup> <sup>(429)</sup> <sup>(430)</sup> <sup>(431)</sup> <sup>(432)</sup> <sup>(433)</sup> <sup>(434)</sup> <sup>(435)</sup> <sup>(436)</sup> <sup>(437)</sup> <sup>(438)</sup> <sup>(439)</sup> <sup>(440)</sup> <sup>(441)</sup> <sup>(442)</sup> <sup>(443)</sup> <sup>(444)</sup> <sup>(445)</sup> <sup>(446)</sup> <sup>(447)</sup> <sup>(448)</sup> <sup>(449)</sup> <sup>(450)</sup> <sup>(451)</sup> <sup>(452)</sup> <sup>(453)</sup> <sup>(454)</sup> <sup>(455)</sup> <sup>(456)</sup> <sup>(457)</sup> <sup>(458)</sup> <sup>(459)</sup> <sup>(460)</sup> <sup>(461)</sup> <sup>(462)</sup> <sup>(463)</sup> <sup>(464)</sup> <sup>(465)</sup> <sup>(466)</sup> <sup>(467)</sup> <sup>(468)</sup> <sup>(469)</sup> <sup>(470)</sup> <sup>(471)</sup> <sup>(472)</sup> <sup>(473)</sup> <sup>(474)</sup> <sup>(475)</sup> <sup>(476)</sup> <sup>(477)</sup> <sup>(478)</sup> <sup>(479)</sup> <sup>(480)</sup> <sup>(481)</sup> <sup>(482)</sup> <sup>(483)</sup> <sup>(484)</sup> <sup>(485)</sup> <sup>(486)</sup> <sup>(487)</sup> <sup>(488)</sup> <sup>(489)</sup> <sup>(490)</sup> <sup>(491)</sup> <sup>(492)</sup> <sup>(493)</sup> <sup>(494)</sup> <sup>(495)</sup> <sup>(496)</sup> <sup>(497)</sup> <sup>(498)</sup> <sup>(499)</sup> <sup>(500)</sup> <sup>(501)</sup> <sup>(502)</sup> <sup>(503)</sup> <sup>(504)</sup> <sup>(505)</sup> <sup>(506)</sup> <sup>(507)</sup> <sup>(508)</sup> <sup>(509)</sup> <sup>(510)</sup> <sup>(511)</sup> <sup>(512)</sup> <sup>(513)</sup> <sup>(514)</sup> <sup>(515)</sup> <sup>(516)</sup> <sup>(517)</sup> <sup>(518)</sup> <sup>(519)</sup> <sup>(520)</sup> <sup>(521)</sup> <sup>(522)</sup> <sup>(523)</sup> <sup>(524)</sup> <sup>(525)</sup> <sup>(526)</sup> <sup>(527)</sup> <sup>(528)</sup> <sup>(529)</sup> <sup>(530)</sup> <sup>(531)</sup> <sup>(532)</sup> <sup>(533)</sup> <sup>(534)</sup> <sup>(535)</sup> <sup>(536)</sup> <sup>(537)</sup> <sup>(538)</sup> <sup>(539)</sup> <sup>(540)</sup> <sup>(541)</sup> <sup>(542)</sup> <sup>(543)</sup> <sup>(544)</sup> <sup>(545)</sup> <sup>(546)</sup> <sup>(547)</sup> <sup>(548)</sup> <sup>(549)</sup> <sup>(550)</sup> <sup>(551)</sup> <sup>(552)</sup> <sup>(553)</sup> <sup>(554)</sup> <sup>(555)</sup> <sup>(556)</sup> <sup>(557)</sup> <sup>(558)</sup> <sup>(559)</sup> <sup>(560)</sup> <sup>(561)</sup> <sup>(562)</sup> <sup>(563)</sup> <sup>(564)</sup> <sup>(565)</sup> <sup>(566)</sup> <sup>(567)</sup> <sup>(568)</sup> <sup>(569)</sup> <sup>(570)</sup> <sup>(571)</sup> <sup>(572)</sup> <sup>(573)</sup> <sup>(574)</sup> <sup>(575)</sup> <sup>(576)</sup> <sup>(577)</sup> <sup>(578)</sup> <sup>(579)</sup> <sup>(580)</sup> <sup>(581)</sup> <sup>(582)</sup> <sup>(583)</sup> <sup>(584)</sup> <sup>(585)</sup> <sup>(586)</sup> <sup>(587)</sup> <sup>(588)</sup> <sup>(589)</sup> <sup>(590)</sup> <sup>(591)</sup> <sup>(592)</sup> <sup>(593)</sup> <sup>(594)</sup> <sup>(595)</sup> <sup>(596)</sup> <sup>(597)</sup> <sup>(598)</sup> <sup>(599)</sup> <sup>(600)</sup> <sup>(601)</sup> <sup>(602)</sup> <sup>(603)</sup> <sup>(604)</sup> <sup>(605)</sup> <sup>(606)</sup> <sup>(607)</sup> <sup>(608)</sup> <sup>(609)</sup> <sup>(610)</sup> <sup>(611)</sup> <sup>(612)</sup> <sup>(613)</sup> <sup>(614)</sup> <sup>(615)</sup> <sup>(616)</sup> <sup>(617)</sup> <sup>(618)</sup> <sup>(619)</sup> <sup>(620)</sup> <sup>(621)</sup> <sup>(622)</sup> <sup>(623)</sup> <sup>(624)</sup> <sup>(625)</sup> <sup>(626)</sup> <sup>(627)</sup> <sup>(628)</sup> <sup>(629)</sup> <sup>(630)</sup> <sup>(631)</sup> <sup>(632)</sup> <sup>(633)</sup> <sup>(634)</sup> <sup>(635)</sup> <sup>(636)</sup> <sup>(637)</sup> <sup>(638)</sup> <sup>(639)</sup> <sup>(640)</sup> <sup>(641)</sup> <sup>(642)</sup> <sup>(643)</sup> <sup>(644)</sup> <sup>(645)</sup> <sup>(646)</sup> <sup>(647)</sup> <sup>(648)</sup> <sup>(649)</sup> <sup>(650)</sup> <sup>(651)</sup> <sup>(652)</sup> <sup>(653)</sup> <sup>(654)</sup> <sup>(655)</sup> <sup>(656)</sup> <sup>(657)</sup> <sup>(658)</sup> <sup>(659)</sup> <sup>(660)</sup> <sup>(661)</sup> <sup>(662)</sup> <sup>(663)</sup> <sup>(664)</sup> <sup>(665)</sup> <sup>(666)</sup> <sup>(667)</sup> <sup>(668)</sup> <sup>(669)</sup> <sup>(670)</sup> <sup>(671)</sup> <sup>(672)</sup> <sup>(673)</sup> <sup>(674)</sup> <sup>(675)</sup> <sup>(676)</sup> <sup>(677)</sup> <sup>(678)</sup> <sup>(679)</sup> <sup>(680)</sup> <sup>(681)</sup> <sup>(682)</sup> <sup>(683)</sup> <sup>(684)</sup> <sup>(685)</sup> <sup>(686)</sup> <sup>(687)</sup> <sup>(688)</sup> <sup>(689)</sup> <sup>(690)</sup> <sup>(691)</sup> <sup>(692)</sup> <sup>(693)</sup> <sup>(694)</sup> <sup>(695)</sup> <sup>(696)</sup> <sup>(697)</sup> <sup>(698)</sup> <sup>(699)</sup> <sup>(700)</sup> <sup>(701)</sup> <sup>(702)</sup> <sup>(703)</sup> <sup>(704)</sup> <sup>(705)</sup> <sup>(706)</sup> <sup>(707)</sup> <sup>(708)</sup> <sup>(709)</sup> <sup>(710)</sup> <sup>(711)</sup> <sup>(712)</sup> <sup>(713)</sup> <sup>(714)</sup> <sup>(715)</sup> <sup>(716)</sup> <sup>(717)</sup> <sup>(718)</sup> <sup>(719)</sup> <sup>(720)</sup> <sup>(721)</sup> <sup>(722)</sup> <sup>(723)</sup> <sup>(724)</sup> <sup>(725)</sup> <sup>(726)</sup> <sup>(727)</sup> <sup>(728)</sup> <sup>(729)</sup> <sup>(730)</sup> <sup>(731)</sup> <sup>(732)</sup> <sup>(733)</sup> <sup>(734)</sup> <sup>(735)</sup> <sup>(736)</sup> <sup>(737)</sup> <sup>(738)</sup> <sup>(739)</sup> <sup>(740)</sup> <sup>(741)</sup> <sup>(742)</sup> <sup>(743)</sup> <sup>(744)</sup> <sup>(745)</sup> <sup>(746)</sup> <sup>(747)</sup> <sup>(748)</sup> <sup>(749)</sup> <sup>(750)</sup> <sup>(751)</sup> <sup>(752)</sup> <sup>(753)</sup> <sup>(754)</sup> <sup>(755)</sup> <sup>(756)</sup> <sup>(757)</sup> <sup>(758)</sup> <sup>(759)</sup> <sup>(760)</sup> <sup>(761)</sup> <sup>(762)</sup> <sup>(763)</sup> <sup>(764)</sup> <sup>(765)</sup> <sup>(766)</sup> <sup>(767)</sup> <sup>(768)</sup> <sup>(769)</sup> <sup>(770)</sup> <sup>(771)</sup> <sup>(772)</sup> <sup>(773)</sup> <sup>(774)</sup> <sup>(775)</sup> <sup>(776)</sup> <sup>(777)</sup> <sup>(778)</sup> <sup>(779)</sup> <sup>(780)</sup> <sup>(781)</sup> <sup>(782)</sup> <sup>(783)</sup> <sup>(784)</sup> <sup>(785)</sup> <sup>(786)</sup> <sup>(787)</sup> <sup>(788)</sup> <sup>(789)</sup> <sup>(790)</sup> <sup>(791)</sup> <sup>(792)</sup> <sup>(793)</sup> <sup>(794)</sup> <sup>(795)</sup> <sup>(796)</sup> <sup>(797)</sup> <sup>(798)</sup> <sup>(799)</sup> <sup>(800)</sup> <sup>(801)</sup> <sup>(802)</sup> <sup>(803)</sup> <sup>(804)</sup> <sup>(805)</sup> <sup>(806)</sup> <sup>(807)</sup> <sup>(808)</sup> <sup>(809)</sup> <sup>(810)</sup> <sup>(811)</sup> <sup>(812)</sup> <sup>(813)</sup> <sup>(814)</sup> <sup>(815)</sup> <sup>(816)</sup> <sup>(817)</sup> <sup>(818)</sup> <sup>(819)</sup> <sup>(820)</sup> <sup>(821)</sup> <sup>(822)</sup> <sup>(823)</sup> <sup>(824)</sup> <sup>(825)</sup> <sup>(826)</sup> <sup>(827)</sup> <sup>(828)</sup> <sup>(829)</sup> <sup>(830)</sup> <sup>(831)</sup> <sup>(832)</sup> <sup>(833)</sup> <sup>(834)</sup> <sup>(835)</sup> <sup>(836)</sup> <sup>(837)</sup> <sup>(838)</sup> <sup>(839)</sup> <sup>(840)</sup> <sup>(841)</sup> <sup>(842)</sup> <sup>(843)</sup> <sup>(844)</sup> <sup>(845)</sup> <sup>(846)</sup> <sup>(847)</sup> <sup>(848)</sup> <sup>(849)</sup> <sup>(850)</sup> <sup>(851)</sup> <sup>(852)</sup> <sup>(853)</sup> <sup>(854)</sup> <sup>(855)</sup> <sup>(856)</sup> <sup>(857)</sup> <sup>(858)</sup> <sup>(859)</sup> <sup>(860)</sup> <sup>(861)</sup> <sup>(862)</sup> <sup>(863)</sup> <sup>(864)</sup> <sup>(865)</sup> <sup>(866)</sup> <sup>(867)</sup> <sup>(868)</sup> <sup>(869)</sup> <sup>(870)</sup> <sup>(871)</sup> <sup>(872)</sup> <sup>(873)</sup> <sup>(874)</sup> <sup>(875)</sup> <sup>(876)</sup> <sup>(877)</sup> <sup>(878)</sup> <sup>(879)</sup> <sup>(880)</sup> <sup>(881)</sup> <sup>(882)</sup> <sup>(883)</sup> <sup>(884)</sup> <sup>(885)</sup> <sup>(886)</sup> <sup>(887)</sup> <sup>(888)</sup> <sup>(889)</sup> <sup>(890)</sup> <sup>(891)</sup> <sup>(892)</sup> <sup>(893)</sup> <sup>(894)</sup> <sup>(895)</sup> <sup>(896)</sup> <sup>(897)</sup> <sup>(898)</sup> <sup>(899)</sup> <sup>(900)</sup> <sup>(901)</sup> <sup>(902)</sup> <sup>(903)</sup> <sup>(904)</sup> <sup>(905)</sup> <sup>(906)</sup> <sup>(907)</sup> <sup>(908)</sup> <sup>(909)</sup> <sup>(910)</sup> <sup>(911)</sup> <sup>(912)</sup> <sup>(913)</sup> <sup>(914)</sup> <sup>(915)</sup> <sup>(916)</sup> <sup>(917)</sup> <sup>(918)</sup> <sup>(919)</sup> <sup>(920)</sup> <sup>(921)</sup> <sup>(922)</sup> <sup>(923)</sup> <sup>(924)</sup> <sup>(925)</sup> <sup>(926)</sup> <sup>(927)</sup> <sup>(928)</sup> <sup>(929)</sup> <sup>(930)</sup> <sup>(931)</sup> <sup>(932)</sup> <sup>(933)</sup> <sup>(934)</sup> <sup>(935)</sup> <sup>(936)</sup> <sup>(937)</sup> <sup>(938)</sup> <sup>(939)</sup> <sup>(940)</sup> <sup>(941)</sup> <sup>(942)</sup> <sup>(943)</sup> <sup>(944)</sup> <sup>(945)</sup> <sup>(946)</sup> <sup>(947)</sup> <sup>(948)</sup> <sup>(949)</sup> <sup>(950)</sup> <sup>(951)</sup> <sup>(952)</sup> <sup>(953)</sup> <sup>(954)</sup> <sup>(955)</sup> <sup>(956)</sup> <sup>(957)</sup> <sup>(958)</sup> <sup>(959)</sup> <sup>(960)</sup> <sup>(961)</sup> <sup>(962)</sup> <sup>(963)</sup> <sup>(964)</sup> <sup>(965)</sup> <sup>(966)</sup> <sup>(967)</sup> <sup>(968)</sup> <sup>(969)</sup> <sup>(970)</sup> <sup>(971)</sup> <sup>(972)</sup> <sup>(973)</sup> <sup>(974)</sup> <sup>(975)</sup> <sup>(976)</sup> <sup>(977)</sup> <sup>(978)</sup> <sup>(979)</sup> <sup>(980)</sup> <sup>(981)</sup> <sup>(982)</sup> <sup>(983)</sup> <sup>(984)</sup> <sup>(985)</sup> <sup>(986)</sup> <sup>(987)</sup> <sup>(988)</sup> <sup>(989)</sup> <sup>(990)</sup> <sup>(991)</sup> <sup>(992)</sup> <sup>(993)</sup> <sup>(994)</sup> <sup>(995)</sup> <sup>(996)</sup> <sup>(997)</sup> <sup>(998)</sup> <sup>(999)</sup> <sup>(1000)</sup> <sup>(1001)</sup> <sup>(1002)</sup> <sup>(1003)</sup> <sup>(1004)</sup> <sup>(1005)</sup> <sup>(1006)</sup> <sup>(1007)</sup> <sup>(1008)</sup> <sup>(1009)</sup> <sup>(1010)</sup> <sup>(1011)</sup> <sup>(1012)</sup> <sup>(1013)</sup> <sup>(1014)</sup> <sup>(1015)</sup> <sup>(1016)</sup> <sup>(1017)</sup> <sup>(1018)</sup> <sup>(1019)</sup> <sup>(1020)</sup> <sup>(1021)</sup> <sup>(1022)</sup> <sup>(1023)</sup> <sup>(1024)</sup> <sup>(1025)</sup> <sup>(1026)</sup> <sup>(1027)</sup> <sup>(1028)</sup> <sup>(1029)</sup> <sup>(1030)</sup> <sup>(1031)</sup> <sup>(1032)</sup> <sup>(1033)</sup> <sup>(1034)</sup> <sup>(1035)</sup> <sup>(1036)</sup> <sup>(1037)</sup> <sup>(1038)</sup> <sup>(1039)</sup> <sup>(1040)</sup> <sup>(1041)</sup> <sup>(1042)</sup> <sup>(1043)</sup> <sup>(1044)</sup> <sup>(1045)</sup> <sup>(1046)</sup> <sup>(1047)</sup> <sup>(1048)</sup> <sup>(1049)</sup> <sup>(1050)</sup> <sup>(1051)</sup> <sup>(1052)</sup> <sup>(1053)</sup> <sup>(1054)</sup> <sup>(1055)</sup> <sup>(1056)</sup> <sup>(1057)</sup> <sup>(1058)</sup> <sup>(1059)</sup> <sup>(1060)</sup> <sup>(1061)</sup> <sup>(1062)</sup> <sup>(1063)</sup> <sup>(1064)</sup> <sup>(1065)</sup> <sup>(1066)</sup> <sup>(1067)</sup> <sup>(1068)</sup> <sup>(1069)</sup> <sup>(1070)</sup> <sup>(1071)</sup> <sup>(1072)</sup> <sup>(1073)</sup> <sup>(1074)</sup> <sup>(1075)</sup> <sup>(1076)</sup> <sup>(1077)</sup> <sup>(1078)</sup> <sup>(1079)</sup> <sup>(1080)</sup> <sup>(1081)</sup> <sup>(1082)</sup> <sup>(1083)</sup> <sup>(1084)</sup> <sup>(1085)</sup> <sup>(1086)</sup> <sup>(1087)</sup> <sup>(1088)</sup> <sup>(1089)</sup> <sup>(1090)</sup> <sup>(1091)</sup> <sup>(1092)</sup> <sup>(1093)</sup> <sup>(1094)</sup> <sup>(1095)</sup> <sup>(1096)</sup> <sup>(1097)</sup> <sup>(1098)</sup> <sup>(1099)</sup> <sup>(1100)</sup> <sup>(1101)</sup> <sup>(1102)</sup> <sup>(1103)</sup> <sup>(1104)</sup> <sup>(1105)</sup> <sup>(1106)</sup> <sup>(1107)</sup> <sup>(1108)</sup> <sup>(1109)</sup> <sup>(1110)</sup> <sup>(1111)</sup> <sup>(1112)</sup> <sup>(1113)</sup> <sup>(1114)</sup> <sup>(1115)</sup> <sup>(1116)</sup> <sup>(1117)</sup> <sup>(1118)</sup> <sup>(1119)</sup> <sup>(1120)</sup> <sup>(1121)</sup> <sup>(1122)</sup> <sup>(1123)</sup> <sup>(1124)</sup> <sup>(1125)</sup> <sup>(1126)</sup> <sup>(1127)</sup> <sup>(1128)</sup> <sup>(1129)</sup> <sup>(1130)</sup> <sup>(1131)</sup> <sup>(1132)</sup> <sup>(1133)</sup> <sup>(1134)</sup> <sup>(1135)</sup> <sup>(1136)</sup> <sup>(1137)</sup> <sup>(1138)</sup> <sup>(1139)</sup> <sup>(1140)</sup> <sup>(1141)</sup> <sup>(1142)</sup> <sup>(1143)</sup> <sup>(1144)</sup> <sup>(1145)</sup> <sup>(1146)</sup> <sup>(1147)</sup> <sup>(1148)</sup> <sup>(1149)</sup> <sup>(1150)</sup> <sup>(1151)</sup> <sup>(1152)</sup> <sup>(1153)</sup> <sup>(1154)</sup> <sup>(1155)</sup> <sup>(1156)</sup> <sup>(1157)</sup> <sup>(1158)</sup> <sup>(1159)</sup> <sup>(1160)</sup> <sup>(1161)</sup> <sup>(1162)</sup> <sup>(1163)</sup> <sup>(1164)</sup> <sup>(1165)</sup> <sup>(1166)</sup> <sup>(1167)</sup> <sup>(1168)</sup> <sup>(1169)</sup> <sup>(1170)</sup> <sup>(1171)</sup> <sup>(1172)</sup> <sup>(1173)</sup> <sup>(1174)</sup> <sup>(1175)</sup> <sup>(1176)</sup> <sup>(1177)</sup> <sup>(1178)</sup> <sup>(1179)</sup> <sup>(1180)</sup> <sup>(1181)</sup> <sup>(1182)</sup> <sup>(1183)</sup> <sup>(1184)</sup> <sup>(1185)</sup> <sup>(1186)</sup> <sup>(1187)</sup> <sup>(1188)</sup> <sup>(1189)</sup> <sup>(1190)</sup> <sup>(1191)</sup> <sup>(1192)</sup> <sup>(1193)</sup> <sup>(1194)</sup> <sup>(1195)</sup> <sup>(1196)</sup> <sup>(1197)</sup> <sup>(1198)</sup> <sup>(1199)</sup> <sup>(1200)</sup> <sup>(1201)</sup> <sup>(1202)</sup> <sup>(1203)</sup> <sup>(1204)</sup> <sup>(1205)</sup> <sup>(1206)</sup> <sup>(1207)</sup> <sup>(1208)</sup> <sup>(12</sup>



εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· <sup>f</sup> οὐ πολλῶ <sup>(e)</sup> μάλ- <sup>(e)</sup> Pr. 19. 18;  
 λον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ <sup>23. 13, 14.</sup>  
 ζήσομεν; <sup>(10)</sup> οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ <sup>(f)</sup> Le. 10. 3.  
 δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευσεν· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ <sup>Nu. 16. 22.</sup>  
 μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> πᾶσα δὲ παιδεία  
 πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης·  
 ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηρικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνα-  
 σμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. <sup>(12)</sup> <sup>g</sup> Διὸ τὰς παρειμένας <sup>(g)</sup> Is. 35. 3.  
 χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· <sup>(13)</sup> καὶ  
 τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ  
 χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. <sup>(14)</sup> <sup>h</sup> Εἰρήνην διώκετε <sup>(h)</sup> Mat. 5. 9.  
 μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται <sup>Ro. 12. 18.</sup>  
 τὸν Κύριον· <sup>(15)</sup> <sup>i</sup> ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς <sup>2 Ti. 2. 22.</sup>  
 χάριτος τοῦ Θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα <sup>(i)</sup> De. 29. 18.  
 ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί· <sup>(16)</sup> <sup>k</sup> μὴ τις <sup>(k)</sup> Ge. 25. 32,  
 πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς <sup>33.</sup>  
 ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. <sup>(17)</sup> <sup>l</sup> ἴστε γὰρ ὅτι καὶ <sup>Ep. 5. 3.</sup>  
 μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκι- <sup>Col. 3. 5.</sup>  
 μάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρε, καίπερ μετὰ <sup>1 Thes. 4. 3.</sup>  
 δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. <sup>(l)</sup> Ge. 29. 34,  
 &c.  
<sup>(18)</sup> <sup>m</sup> Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ <sup>(m)</sup> ὄρει, καὶ <sup>(m)</sup> Ex. 19.  
 κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνώφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, <sup>10..24.</sup>  
<sup>(19)</sup> <sup>n</sup> καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού- <sup>(n)</sup> om. Ln.  
 σαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· <sup>(n)</sup> Ex. 20. 19.  
<sup>(20)</sup> <sup>o</sup> οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, <sup>(o)</sup> καὶ θηρίον <sup>(o)</sup> De. 18. 16.  
 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται, <sup>(o)</sup> ἢ βολίδι καταποξευ- <sup>(o)</sup> Ex. 19. 13.  
 θήσεται· <sup>(21)</sup> καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, <sup>(o)</sup> Ex. 19. 13.  
 Μωσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· <sup>(22)</sup> ἀλλὰ  
 προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, <sup>(p)</sup> Ἰε- <sup>(p)</sup> Gal. 4. 26.  
 ρουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, <sup>(23)</sup> <sup>q</sup> πανη- <sup>(p)</sup> Re. 3. 12;  
 γύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμ- <sup>21. 2, 10.</sup>  
 μένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίω- <sup>(q)</sup> Lu. 10. 20.  
 τετελειωμένων, <sup>(24)</sup> <sup>r</sup> καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, <sup>(r)</sup> ch. 8. 6;  
 καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα λαλοῦντι <sup>s</sup> παρὰ τὸν <sup>9. 15.</sup>  
 Ἀβελ· <sup>(25)</sup> Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ <sup>1 Ti. 2. 5.</sup>  
 γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι <sup>1 Pe. 1. 2.</sup>  
 χρηματίζοντα, πολλῶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν <sup>(s)</sup> Ge. 4. 10.







(t) Hag. 2. 6, 7. ἀποστρεφόμενοι, <sup>(26)</sup> οὐ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, <sup>(27)</sup> νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, "Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ <sup>(β)</sup> σείω" οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. <sup>(27)</sup> "Τὸ δὲ, "Ἐτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποι-  
 (u) Ps. 102. 26. ἡμένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. <sup>(28)</sup> ὁ δὲ βασιλείαν  
 Mat. 24. 35. ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λα-  
 1 Pe. 1. 24, 25. τρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ <sup>(γ)</sup> μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας."

(x) Da. 7. 27. καὶ μετὰ εὐ- <sup>(29)</sup> καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.  
 Lu. 22. 29. λαβείας

καὶ δέους,  
 Ln.Tf.(Gb. ∞).

XIII. <sup>(2)</sup> Ἡ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω. <sup>(3)</sup> ἡ τῆς φιλο-  
 (y) De. 4. 24; ξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες  
 9. 3. ξενίσαντες ἀγγέλους. <sup>(4)</sup> μνησέσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς  
 (z) Ro. 12. 10. συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες  
 (a) Ge. XVIII. ἐν σώματι. <sup>(4)</sup> τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη  
 1 Pe. 4. 9. ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. <sup>(5)</sup> ἀφι-  
 (b) Mat. 25. 36. λάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς  
 Ro. 12. 15. γὰρ εἶρηκεν, <sup>(6)</sup> Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω·  
 Col. 4. 18. ὥστε θαρρόντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός,  
 1 Pe. 3. 8. καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. <sup>(7)</sup> Μνη-  
 (c) De. 31. 6, 8. μονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν  
 Jos. 1. 5. τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς  
 1 Ch. 28. 20. ἀναστροφῆς, μιμείσθε τὴν πίστιν.  
 Mat. 6. 25, 34. <sup>(8)</sup> ὥστε θαρρόντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός,  
 Phi. 4. 11. καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. <sup>(7)</sup> Μνη-  
 (d) Ps. 56. 4; μονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν  
 118. 6. τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς  
 (e) ver. 17. ἀναστροφῆς, μιμείσθε τὴν πίστιν.

(f) Je. 29. 8. <sup>(8)</sup> Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς  
 Mat. 24. 4. τοὺς αἰῶνας. <sup>(9)</sup> διδασκαίς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ <sup>(δ)</sup> περι-  
 Ep. 4. 14. φέρεσθε· <sup>(9)</sup> καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν,  
 Col. 2. 8. οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατή-  
 (g) παραφέ-  
 ρεσθε,  
 Gb.Sch.Ln.Tf. σαντες. <sup>(10)</sup> Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ

(h) Ex. 29. 14. ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. <sup>(11)</sup> ὧν γὰρ  
 Le. 4. 12; εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ  
 16. 27. τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς  
 Nu. 19. 3. παρεμβολῆς. <sup>(12)</sup> διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ  
 (i) Jno. 19. 17; ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. <sup>(13)</sup> τοίνυν  
 18. ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν

(j) ch. 11. 10, ὀνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες. <sup>(11)</sup> οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε  
 16. μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.  
 Mi. 2. 10. <sup>(12)</sup> Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς  
 Phi. 3. 20. τῷ Θεῷ, τουτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ  
 (k) Le. 7. 12. <sup>(13)</sup>  
 Ps. 50. 23;   
 51. 19.   
 Ho. 14. 2.

ὀνόματι αὐτοῦ. <sup>(16)</sup> τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ <sup>(1)</sup> ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. <sup>(2)</sup> 2 Co. 9. 12. Phi. 4. 18.

<sup>(17)</sup> <sup>m</sup> Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέεικετε· <sup>(m)</sup> Eze. 3. 18; 33. 2, 8. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὥς <sup>(n)</sup> Phi. 2. 29. 1 Ti. 5. 17. 1 Pe. 5. 5. λόγον ἀποδώσונτες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στεναζόντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. <sup>(18)</sup> Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· <sup>(β)</sup> πεποιθήαμεν" γὰρ, ὅτι καλὴν συνεί- <sup>(β)</sup> πεσιθόμμε- δησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεισθαι· <sup>(γ)</sup> θα, Ln. Tf. <sup>(19)</sup> περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον <sup>(γβ)</sup> (Gb. c.). ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

<sup>(20)</sup> Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν <sup>(n)</sup> Zec. 9. 11. Jno. 10. 11. "τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι δια- <sup>(21)</sup> <sup>ο</sup> καθαρί- θήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, <sup>(21)</sup> <sup>ο</sup> καταρτί- <sup>(22)</sup> <sup>ο</sup> Ac. 2. 24. 1 Pe. 2. 25; 5. 4. σαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· <sup>(α)</sup> 2 Co. 3. 5. <sup>(α)</sup> <sup>ο</sup> Phi. 2. 13. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

<sup>(22)</sup> Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. <sup>(23)</sup> Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, εἰς τὰ χίον ἔρχεται, ὅψομαι ὑμᾶς. <sup>(24)</sup> Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. <sup>(25)</sup> ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τι-  
μοθέου.





# ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

(a) Jno. 7. 35.  
Ac. 8. 1, 4.  
1 Pe. 1. 1.

δούλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς " ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

(b) Mat. 5. 11, 12.  
Ac. 5. 41.  
Ro. 5. 3.  
He. 10. 34.  
1 Pe. 1. 6.

(2) <sup>b</sup> Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσῃτε ποικίλοις, (3) γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. (1) ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ

(c) Pr. 2. 3.  
Je. 29. 12.  
Mat. 7. 7;  
21. 22.  
Jno. 14. 13.  
1 Jno. 3. 22;  
5. 14.

ολόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. (5) <sup>c</sup> Εἰ δέ τις ὑμῶνλείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. (6) αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. (7) μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου. (8) ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. (9) Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ. (10) <sup>d</sup> ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. (11) ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ

(d) Job 14. 2.  
Ps. 103. 15.  
Is. 40. 6.  
1 Co. 7. 31.  
1 Pe. 1. 24.

εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. (12) <sup>e</sup> Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγειλατο

(e) Job 5. 17.  
Ps. 119. 67.  
Pr. 3. 11.  
Mat. 10. 22;  
19. 28, 29.  
1 Pe. 3. 14.  
Re. 2. 10;  
3. 19.

<sup>f</sup> ὁ Κύριος" τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

(f) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(13) Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, "Ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. (14) ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·

(15) εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύνει θάνατον.

(16) Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· (17) <sup>f</sup> πᾶσα (f) Pr. 2. 6. Jno. 3. 27.  
δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, <sup>g</sup> παρ' ᾧ οὐκ (g) Is. 46. 10. Mal. 3. 6. Ro. 11. 29.  
ἐνὶ παραλλαγῇ, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. (18) <sup>h</sup> βουληθεῖς (h) Jno. 1. 13; 3. 3. 1 Pe. 1. 23.  
ἀπεκύνει ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρ-  
χὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

(19) <sup>i β</sup> Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄν- β) Ὡστε, Ln. Tf. (Gb. →).  
θρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. (20) <sup>k</sup> ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς, δικαιοσύνην (i) Pr. 17. 27. Ec. 3. 7; 5. 1, 2.  
Θεοῦ οὐ κατεργάζεται. (21) <sup>l</sup> Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυ- (k) Ec. 7. 9. (l) Ro. 13. 12. Col. 3. 8. 1 Pe. 2. 1.  
παρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας, ἐν πραγμῇτι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. (22) <sup>m</sup> Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, (m) Mat. 7. 21. Ro. 2. 13. 1 Jno. 3. 7.  
παραλογιζόμενοι ἑαυτοὺς. (23) <sup>n</sup> ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου (n) Lu. 6. 47. &c.  
ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ. (24) κατενό-  
ησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. (25) ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς (o) Mat. 5. 19. Jno. 13. 17.  
ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, <sup>o γ</sup> οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπι- γ) om. Ln. Tf. (Gb. →).  
λησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακά- (p) eb. 3. 6. Ps. 34. 13. 1 Pe. 3. 10.  
ριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. (26) <sup>p</sup> Εἴ τις δοκεῖ θρη-  
σκος εἶναι <sup>δ</sup> ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(27) θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

II. <sup>q</sup> ἈΔΕΛΦΟΙ μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις (q) Le. 19. 15. De. 1. 17; 16. 19. Pr. 24. 23. Mat. 22. 16.  
ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. (2) εἰὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῇτι, (3) καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἶπητε <sup>ς</sup> αὐτῷ, <sup>ς</sup> om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε, Σὺ στήθι











- (r) 1 Sa. 16. 11..13.  
Mar. 1. 16, 17.  
Lu. 1. 52;  
2. 7.  
Jno. 7. 48, 49.  
1 Co. 1. 26,  
&c.
- (s) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.
- (t) 1 Co. 11. 22.
- (u) Le. 19. 18.  
Ro. 13. 8, 9.  
Gal. 5. 14.  
Ep. 5. 2.  
1 Thes. 4. 9.
- (v) De. 27. 26.  
Mat. 5. 19, 27.  
Gal. 3. 10.
- (x) Ex. 20. 13,  
14.  
De. 5. 17.
- (y) Mat. 6. 15;  
18. 35; 25. 41,  
42.  
Lu. 16. 25.
- (z) Mat. 7. 26.
- (a) Lu. 3. 11.  
1 Jno. 3. 17.
- (b) 1 Jno. 3. 18.
- γ) χωρὶς,  
Gb. Sch. Ln. Tf.
- (c) Mar. 1. 24.
- (d) Ge. 22. 9,  
12.
- ἐκεῖ, ἣ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου· <sup>(4)</sup> καὶ οὐ  
 διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν  
 πονηρῶν; <sup>(5)</sup> ῥ' Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, οὐχ ὁ  
 Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου <sup>(β)</sup> τούτου,"  
 πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς  
 ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; <sup>(6)</sup> s ὑμεῖς δὲ ἡτιμά-  
 σατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν  
 ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; <sup>(7)</sup> οὐκ αὐτοὶ  
 βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;  
<sup>(c)</sup> t Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γρα-  
 φὴν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς  
 ποιεῖτε· <sup>(9)</sup> εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε,  
 ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. <sup>(10)</sup> u ὅστις  
 γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονε  
 πάντων ἔνοχος. <sup>(11)</sup> x ὁ γὰρ εἰπὼν, Μὴ μοιχεύσης, εἶπε  
 καὶ, Μὴ φονεύσης· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ,  
 γέγονας παραβάτης νόμου. <sup>(12)</sup> Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω  
 ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι·  
<sup>(13)</sup> y ἡ γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ  
 κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.  
<sup>(14)</sup> z Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγη τις  
 ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι  
 αὐτόν; <sup>(15)</sup> a ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἡ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι  
 καὶ λειπόμενοι ὧσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, <sup>(16)</sup> b εἶπη δέ  
 τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε  
 καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ  
 σώματος, τί τὸ ὄφελος, <sup>(17)</sup> οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ  
 ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν. <sup>(18)</sup> c ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ  
 πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δείξόν μοι τὴν πίστιν σου  
 ἢ ἐκ" τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου  
 τὴν πίστιν μου. <sup>(19)</sup> c σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι·  
 καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσ-  
 σουσι. <sup>(20)</sup> θέλεις δὲ γινῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ  
 πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; <sup>(21)</sup> d Ἀβραὰμ ὁ  
 πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ  
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; <sup>(22)</sup> βλέπεις ὅτι ἡ  
 πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων

ἡ πίστις ἐτελειώθη; <sup>(23)</sup> <sup>e</sup> καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. <sup>(24)</sup> Ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; <sup>(25)</sup> <sup>f</sup> ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; <sup>(26)</sup> ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

(e) Ge. 15. 6.  
2 Ch. 20. 7.  
Is. 41. 8.  
Ro. 4. 3.  
Gal. 3. 6.

(f) Jos. 2. 1;  
6. 23.  
He. 11. 31.

III. <sup>a</sup> ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. <sup>(2)</sup> <sup>h</sup> πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. <sup>i</sup> εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. <sup>(3)</sup> <sup>k β</sup> Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μεταγομεν. <sup>(4)</sup> Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. <sup>(5)</sup> οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ <sup>γ</sup> ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. <sup>(6)</sup> <sup>m</sup> καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. <sup>(8)</sup> οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. <sup>(7)</sup> πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. <sup>(8)</sup> τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακὸν, μεστήν τοῦ θανατηφόρου. <sup>(9)</sup> ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν <sup>ς</sup> Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς <sup>u</sup> καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας. <sup>(10)</sup> ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι. <sup>(11)</sup> μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; <sup>(12)</sup> μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; <sup>o</sup> οὕτως <sup>λ</sup> ἄλυκὸν γλυκὺ, <sup>λ</sup> οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

(g) Mat. 23. 8.  
Lu. 6. 37.  
Ro. 2. 20, 21.

(h) Ec. 7. 20, 21.  
Pr. 20. 9.  
1 Jno. 1. 8.

(i) Mat. 12. 37.

(k) Ps. 32. 9.

(β) εἰ ὁ, Ln. Tf. (Gb. α).

(l) Ps. 12. 3, 4;  
73. 8, 9.  
Pr. 12. 18.

(γ) ἡλίκον, Ln. Tf.

(m) Mar. 7. 15, 20, 23.

(δ) om. Ln. Tf. (Gb. α).

(ς) Κύριον, Ln. Tf. (Gb. α).

(u) Ge. 1. 27;  
9. 6.

(o) om. Ln. Tf. (Gb. α).

(λ) οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ, Gb. Ln. Tf.





(ο) Ep. 5. 8.  
Col. 4. 6.

(p) Ro. 13. 13.  
Phi. 2. 3.

(q) 1 Co. 2. 6, 7.

(r) 1 Co. 13. 3.  
Gal. 5. 20.

(13) <sup>ο</sup> *Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας.* (14) <sup>p</sup> *εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.* (15) <sup>q</sup> *Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.* (16) <sup>r</sup> *ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.* (17) *ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἄγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.* (18) *καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιούσιν εἰρήνην.*

(β) *add.*  
*πρόθεν,*  
Ln.Tf.(Gb.∞).

(s) Ro. 7. 23.  
1 Pe. 2. 11.

(t) Job 27. 9;  
35. 12.  
Ps. 18. 41;  
66. 18.  
Pr. 1. 28.  
Is. 1. 15.  
Eze. 8. 18.  
Zec. 7. 13.  
Mat. 20. 22.

(γ) *om.* Ln. Tf.

(u) Jno. 15. 19;  
17. 14.  
Ro. 8. 8.  
1 Jno. 2. 15.

(x) Pr. 3. 34;  
29. 23.  
Mat. 23. 12.  
Ln. 1. 52.

(y) Ep. 4. 27.  
1 Pe. 5. 9.

(z) Mat. 5. 4.

(a) Lu. 14. 11;  
18. 14.  
1 Pe. 5. 6.

IV. <sup>s</sup> *ΠΟΘΕΝ πόλεμοι καὶ* <sup>β</sup> *" μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;* <sup>(2)</sup> *ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς·* <sup>(3)</sup> *αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.* <sup>(4)</sup> *γ' Μοιχοὶ καὶ" μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ " φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.* <sup>(5)</sup> *ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει, Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκησεν ἐν ἡμῖν;* <sup>(6)</sup> *u μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.* <sup>(7)</sup> *Υποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ. y ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.* <sup>(8)</sup> *ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθарίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἀγνίστατε καρδίας, δίψυχοι.* <sup>(9)</sup> *z τάλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.* <sup>(10)</sup> *a ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.*

(11) *Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ,* <sup>δ</sup> *καὶ" κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἰ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς.* <sup>(12)</sup> *b εἰς ἐστὶν ὁ νομοθέτης*

(δ) *ἡ,* Ln. Tf.  
(Gb.∞).

(b) Ro. 14. 4.



β) " ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ τίς εἶ ὃς κρί- β) *adl. και*  
νεις τὸν ἕτερον; *κριτῆς,*  
*Gb. Sch. Ln. Tf.*

(13) ο' *ΑΓΕ* νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον (c) *Pr. 27. 1.*  
πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ *Lu. 12. 18.*  
ἐνιαυτὸν ἓνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν. (d) *Is. 40. 6.*  
(14) δ' οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ *1 Co. 7. 31.*  
ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ᾗ ἐστίν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, γ) *1 Pe. 1. 24.*  
ἔπειτα δὲ ἀφανίζομένη. (15) ε' ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν *Ln. Tf.*  
ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἡ *(e) Ac. 18. 21.*  
ἐκείνο. (16) νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν *1 Co. 4. 19.*  
πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστίν. (17) *f* εἰδότι οὖν *(f) Lu. 12. 47.*  
καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν. *Jno. 9. 41.*  
*Ro. 1. 20, 21,*  
*32.*

V. *g* *ΑΓΕ* νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες *(g) Pr. 11. 28.*  
ἐπὶ ταῖς τालαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. (2) ὁ *Am. 6. 1.*  
πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα *Lu. 6. 24.*  
γέγονεν. (3) *h* ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ *1 Ti. 6. 9.*  
ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς *(h) Ro. 2. 5.*  
σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησανρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέ-  
ραις. (1) *i* ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς *(i) Le. 19. 13.*  
χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ *De. 24. 14.*  
βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰς- *Job 24. 10, 11.*  
εληλύθασιν. (5) *k* ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπατα- *(k) Job 21. 13.*  
λήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφα- *Lu. 15. 19, 25.*  
γῆς. (6) κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντι-  
τάσσεται ὑμῖν.

(7) *l* Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας *(l) De. 11. 14.*  
τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρ-  
πὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν *(m) Mat. 5. 12.*  
πρώϊμον καὶ ὄψιμον. (8) *n* μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στη- *(n) Nu. 14. 18.*  
ρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου *Job 1. 21, 22;*  
ἤγγικε. (9) Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα *Ps. 103. 8.*  
μὴ *δ* κατακριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστη- *Mat. 5. 11.*  
κεν. (10) *m* Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί *δ) κριτῆς,*  
μου, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφῆτας οἱ ἐλάλησαν *Gb. Sch. Ln. Tf.*  
τῷ ὀνόματι Κυρίου. (11) *n* ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς *ς) ὑπομερί-*  
*ναντας,*  
*Ln. (Gb. c.).*







μένοντας." τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. <sup>(12)</sup> <sup>o</sup> Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε

(o) Mat. 5. 34.  
&c.

2 Cor. 1. 17, 18.

μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινα ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ

β) ὑπὲρ κεί-

<sup>β)</sup> εἰς ὑπόκρισιν" πέσῃτε. Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω <sup>p</sup> εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. <sup>(14)</sup> ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. <sup>(15)</sup> καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· καὶ ἁμαρτίας ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

3) 3. Elz.

Gib. Sch. Ln. Tf.

(f) Ps. 149.

1. 5.

Ep. 5. 19.

(g) Mar. 6. 13.

16. 18.

<sup>(16)</sup> Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῇτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. <sup>(17)</sup> Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. <sup>(18)</sup> καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

(e) 1 Ki. 17. 1;  
18. 41-45.

<sup>(19)</sup> Ἀδελφοί, εἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν, γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

(e) Da. 12. 3.  
Mat. 18. 15.

(f) Pr. 8. 36.

# ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΠΡΩΤΗ.

<sup>(a)</sup> ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς (a) Jno. 7. 35.  
 παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καπποδο-  
 κίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, <sup>(2)</sup> κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ  
 πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν <sup>b</sup> καὶ ῥαντι- (b) He. 12. 24.  
 σμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη  
 πληθυνθείη.

<sup>(3)</sup> Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν  
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἡμῶν (c) Jno. 3. 35.  
 νήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ (c) Ro. 6. 23.  
 Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, <sup>(4)</sup> εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ (d) Col. 1. 5.  
 ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (d) Ti. 1. 18.  
 ἡμᾶς, <sup>(5)</sup> τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πί- (e) ὑμᾶς,  
 στεως, εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ (e) Elz. Gb. Sch.  
 ἐσχάτῳ· <sup>(6)</sup> ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶ, (e) Lu. Tf.  
 λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, <sup>(7)</sup> ἵνα τὸ δοκίμιον (e) Ro. 5. 3.  
 ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμώτερον χρυσίου, τοῦ ἀπολ- (e) 2 Co. 4. 17.  
 λυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῇ εἰς ἔπαινον (e) Ja. 1. 2.  
 καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. (f) Pr. 17. 3.  
<sup>(8)</sup> ὃν οὐκ ἔιδότες ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, (f) Is. 48. 10.  
 πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκκλήτῳ καὶ δεδο- (f) 1 Co. 3. 13.  
 ξασμένῃ, <sup>(9)</sup> κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, (f) Ja. 1. 3.  
 σωτηρίαν ψυχῶν· <sup>(10)</sup> περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ (g) Jno. 20. 29.  
 ἐξηρεύνησαν προφηῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος (g) 2 Co. 5. 7.  
 προφητεύσαντες. <sup>(11)</sup> ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν (g) He. 11. 1, 27.  
 ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, <sup>i</sup> προμαρτυρόμενοι (g) ἰδόντες,  
 τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· (h) Ge. 49. 10.  
<sup>(12)</sup> οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν (h) Da. 2. 24;  
 αὐτὰ, ἀ νῦν ἀνγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων (h) 9. 24.  
 13. (i) Ps. 22. 7.  
 Is. 53. 3, &c.  
 Da. 9. 24.  
 (k) Da. 12. 9,  
 13.





ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. <sup>(13)</sup> Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπιστατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

<sup>(14)</sup> Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς  
(i) Ac. 17. 30. πρότερον <sup>1</sup> ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, <sup>(15)</sup> ἀλλὰ κατὰ  
(m) Le. 11. 44; 19. 2. τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ  
ἀναστροφῇ γενήθητε. <sup>(16)</sup> διότι γέγραπται, <sup>m</sup> Ἄγιοι <sup>B</sup> γέ-  
νεσθε, <sup>B</sup> ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. <sup>(17)</sup> Καὶ εἰ πατέρα ἐπικα-  
λεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου  
ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀνα-  
(π) 1 Co. 6. 20; 7. 23. στράφητε. <sup>(18)</sup> <sup>n</sup> εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυ-  
(o) Jno. 1. 29, 36. σίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-  
τροπαραδότου, <sup>(19)</sup> <sup>o</sup> ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμου  
1 Co. 5. 7. καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ. <sup>(20)</sup> προεγνωσμένου μὲν πρὸ κατα-  
Ho. 9. 12, 14. βολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἡ ἐσχάτων <sup>n</sup> τῶν  
1 Jno. 1. 7. χρόνων δι' ὑμᾶς, <sup>(21)</sup> τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς Θεὸν,  
Re. 1. 5; 5. 9. τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, <sup>2</sup> καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,  
v) ἐσχάτου, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.  
Ln. Tf. (Gb. ∞). <sup>(22)</sup> <sup>2</sup> Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγωνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀλη-  
(p) Ac. 2. 33. θείας <sup>o</sup> διὰ Πνεύματος <sup>n</sup> εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον,  
Phi. 2. 9. ἐκ <sup>z</sup> καθαρᾶς <sup>n</sup> καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς.  
(q) Ac. 15. 9. <sup>(23)</sup> ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφ-  
1 Ti. 1. 5. θάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος <sup>n</sup> εἰς τὸν  
1 Jno. 3. 3. αἰῶνα. <sup>(24)</sup> διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα  
δ) om. Ln. Tf. ἀνθρώπου <sup>o</sup> ὡς ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ  
(Gb. ∞). αὐτῆς, τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε. <sup>(25)</sup> <sup>2</sup> τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει  
ζ) om. Ln. Tf. εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν  
η) om. Gb. Sch. εἰς ὑμᾶς.  
Ln. Tf.   
θ) αὐτῆς,   
Gb. Sch. Ln. Tf.   
(r) Ps. 102. 12.   
Is. 40. 28.   
Ja. 1. 17.

II. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον  
(a) Mat. 18. 3. καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλίας, <sup>(2)</sup> <sup>o</sup> ὡς  
1 Co. 14. 20. ἄρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθή-  
λ) add. εἰς σατηρίαν, σατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀυξηθῇτε, <sup>λ)</sup> <sup>n</sup> <sup>(3)</sup> <sup>2</sup> εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι  
Gb. Sch. Ln. Tf. χρηστὸς ὁ Κύριος.  
(t) Ps. 34. 8.   
(u) Ps. 118. 22. <sup>(4)</sup> <sup>2</sup> Πρὸς δὲ προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἄν-



θρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἐντιμον, <sup>(5)</sup> καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομείσθαι, οἶκος πνευματικὸς, <sup>x</sup> ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(6)</sup> <sup>y</sup> Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτὸν, ἐντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ κατασχυνηθῇ. <sup>(7)</sup> Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, <sup>(8)</sup> καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· <sup>z</sup> οἱ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. <sup>(9)</sup> Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασιλῆιον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. <sup>(10)</sup> <sup>a</sup> οἱ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

(x) Is. 66. 21.  
Ho. 14. 2.  
Mal. 1. 11.  
Phi. 4. 18.  
Re. 1. 6; 5. 10.

(y) Is. 28. 16.  
Ro. 9. 33.

(z) 1 Co. 1. 23.

(a) Ho. 1. 10;  
2. 23.  
Ro. 9. 25.

<sup>(11)</sup> <sup>b</sup> **ΑΓΑΠΗΤΟΙ**, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· <sup>(12)</sup> <sup>c</sup> τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. <sup>(13)</sup> <sup>d</sup> Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· <sup>(14)</sup> <sup>e</sup> εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπόμενοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· <sup>(15)</sup> <sup>e</sup> ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· <sup>(16)</sup> <sup>f</sup> ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δούλοι Θεοῦ. <sup>(17)</sup> πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπάτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

(b) 1 Ch. 29. 15.  
Ps. 119. 19.  
Ro. 13. 14.  
Gal. 5. 16, 24.  
Ja. 4. 1.

(c) Mat. 5. 16.  
Phi. 2. 15.  
Tit. 2. 8.

(d) Ro. 13. 1.  
Tit. 3. 1.

(e) Tit. 2. 8.

(f) Jno. 8. 32.  
Ro. 6. 18.  
1 Co. 7. 22.  
Gal. 5. 1, 13.

<sup>(18)</sup> <sup>y</sup> Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. <sup>(19)</sup> <sup>h</sup> Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. <sup>(20)</sup> ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι

(g) Ep. 6. 5.  
Col. 3. 22.  
1 Ti. 6. 1.  
Tit. 2. 9.

(h) Mat. 5. 10.  
2 Co. 7. 10.







ὑπομενεῖτε· ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. <sup>(31)</sup> *Eis* τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ. <sup>(32)</sup> *k* ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. <sup>(33)</sup> *l* ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνουντι δικαίως. <sup>(34)</sup> *m* ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. <sup>(35)</sup> *n* ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα <sup>β</sup> πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

III. °ΟΜΟΙΩΣ, αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἰ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθῶσιν, <sup>(2)</sup> ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. <sup>(3)</sup> *p* ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· <sup>(4)</sup> *q* ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πράεος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής. <sup>(5)</sup> οὕτω γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεόν, ἐκόσμου ἐαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. <sup>(6)</sup> ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ· κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα· ἀγαθοποιεῖν καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. <sup>(7)</sup> *s* Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

γ) ταπεινός· <sup>(8)</sup> *l* Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὖσπλαγχνοι, <sup>γ</sup> φιλόφρονες· <sup>(9)</sup> *u* μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τὸνναντίον δὲ εὐλογοῦντες, <sup>δ</sup> εἰδότες· <sup>(10)</sup> *x* Ὁ γὰρ θέλων ζῶν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶσ-

σαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλήσαι δόλον. <sup>(11)</sup> ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. <sup>(12)</sup> ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά. <sup>(13)</sup> Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; <sup>(14)</sup> ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. <sup>γ</sup> Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε. <sup>(15)</sup> <sup>z</sup> Κύριον δὲ τὸν <sup>β</sup> Θεὸν <sup>α</sup> ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. <sup>α</sup> Ἔτοιμοι δὲ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, <sup>γ</sup> μετὰ πραύτητος καὶ φόβου. <sup>(16)</sup> συνειδήσιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν <sup>δ</sup> καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῇ. <sup>(17)</sup> Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιούντας. <sup>(18)</sup> ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ <sup>δ</sup> τῷ πνεύματι, <sup>(19)</sup> ἐν <sup>ε</sup> καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, <sup>(20)</sup> ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε <sup>ς</sup> ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τουτέστιν ὀκτὼ, ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος, <sup>(21)</sup> <sup>ε</sup> ὅ <sup>δ</sup> καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀποθεσις ρύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>(22)</sup> <sup>ς</sup> ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

IV. <sup>γ</sup> Χριστοῦ οὖν παθόντος <sup>θ</sup> ὑπὲρ ἡμῶν <sup>α</sup> σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπανται ἁμαρτίας. <sup>(2)</sup> <sup>h</sup> εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. <sup>(3)</sup> <sup>i</sup> ἀρκετὸς γὰρ <sup>λ</sup> ἡμῖν <sup>α</sup> ὁ παρεληλυθὼς χρόνος <sup>ν</sup> τοῦ βίου <sup>α</sup> τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κόμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. <sup>(4)</sup> ἐν <sup>ς</sup> ὅ

(y) Is. 8. 12, 13.  
Jc. 1. 8.  
Mat. 10. 28.  
(z) Job 1. 21.  
β) Χριστὸν,  
Ln. Tf. (Gb. ~).  
(α) Ps. 119. 46.  
Ac. 4. 8; 26. 2.  
γ) add. ἀλλὰ,  
Ln. Tf.  
(b) Ro. 5. 6.  
He. 9. 28.  
(c) Ro. 1. 4.  
2 Co. 13. 4.  
δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.  
(d) Ge. 6. 3, 5,  
14.  
Mat. 24. 38.  
Ro. 2. 4.  
2 Pe. 2. 5.  
ς) ἀπεξεδή-  
ξετο,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(e) Ro. 6. 3-5.  
η) δ, St. Gb.  
Sch. Ln. Tf.  
(ς) Ps. 110. 1.  
Ro. 8. 34.  
Ep. 1. 20.  
(g) He. 12. 1, 2.  
θ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).  
(h) Ro. 14. 7.  
2 Co. 5. 15.  
Ep. 4. 24.  
1 Thes. 5. 10.  
He. 9. 14.  
(i) Ep. 4. 17.  
λ) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).  
ν) om. Ln. Tf.  
(Gb. ~).











ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς  
 (k) Ac. 10. 42. ἁσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες. <sup>(5)</sup> <sup>k</sup> οἱ ἀποδώσουσι  
 λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς.  
 (l) Eze. 37. 1.. <sup>(6)</sup> <sup>l</sup> εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι  
 10. μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύ-  
 ματι.  
 (m) Lu. 21. 34.. <sup>(7)</sup> <sup>m</sup> Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν  
 36. καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς. <sup>(8)</sup> <sup>n</sup> πρὸ πάντων δὲ τὴν  
 Ro. 13. 12. εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῇ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει  
 Phi. 4. 5. πλῆθος ἁμαρτιῶν. <sup>(9)</sup> <sup>o</sup> φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ  
 1 Jno. 2. 18. γογγυσμῶν. <sup>(10)</sup> <sup>p</sup> ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυ-  
 (n) Pr. 10. 12. τοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης  
 Ja. 5. 20. χάριτος Θεοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>q</sup> εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ. εἴ τις  
 (o) Ro. 12. 13. διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός. ἵνα ἐν πᾶσι  
 He. 13. 2. δοξάζεται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα  
 (p) Pr. 3. 28. καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.  
 Lu. 12. 42, 43. <sup>(12)</sup> <sup>r</sup> Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς  
 1 Co. 4. 1, 2. πειρασμὸν ὑμῖν γινομένην, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος.  
 2 Co. 8. 11. <sup>(13)</sup> <sup>s</sup> ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι,  
 (q) Je. 23. 22. χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ  
 Ro. 12. 6, 8. χαρῇτε ἀγαλλιώμενοι. <sup>(14)</sup> <sup>t</sup> Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι  
 (r) Is. 48. 10. Χριστοῦ, μακάριοι ὅτι τὸ τῆς δόξης <sup>(15)</sup> <sup>u</sup> καὶ τὸ τοῦ  
 (s) 2 Co. 4. 10. Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. <sup>(16)</sup> <sup>v</sup> κατὰ μὲν αὐτοὺς  
 Phi. 3. 10. βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. <sup>(17)</sup> <sup>w</sup> μὴ γάρ τις  
 Col. 1. 24. ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ  
 Re. 1. 9. ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος. <sup>(18)</sup> <sup>x</sup> εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ  
 (t) Mat. 5. 10, <sup>(19)</sup> <sup>y</sup> αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ <sup>(20)</sup> <sup>z</sup> μέρει"  
 11. τούτῳ. <sup>(21)</sup> <sup>aa</sup> ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ  
 (u) Is. 10. 12. τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος  
 Je. 25. 29; τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; <sup>(22)</sup> <sup>ab</sup> καὶ εἰ ὁ  
 49. 12. δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ  
 Mal. 3. 5. φανεῖται; <sup>(23)</sup> <sup>ac</sup> ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα  
 Lu. 10. 12, 13. τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς  
 (w) Pr. 11. 31. ἐαυτῶν ἐν ἀγαθοποιῇ.

V. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ  
 (x) Lu. 24. 48. ὁ συμπρεσβύτερος καὶ <sup>24</sup> μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθη-

μάτων, <sup>(γ)</sup> ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης <sup>(γ)</sup> Ro. 8. 17, 18.  
κοινωνός, <sup>(2)</sup> ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, <sup>(2)</sup> Ac. 20. 28.  
ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως· μηδὲ <sup>(α)</sup> 1 Co. 3. 5.  
αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· <sup>(3)</sup> <sup>(α)</sup> μηδ' ὡς κατακυριεύ- <sup>(2)</sup> Co. 1. 24.  
οντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. <sup>(1)</sup> Ti. 4. 12.  
<sup>(4)</sup> <sup>(β)</sup> καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομείσθε τὸν <sup>(β)</sup> Tit. 2. 7.  
ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. <sup>(β)</sup> Is. 40. 11.  
<sup>(4)</sup> <sup>(β)</sup> Eze. 34. 23.  
<sup>(4)</sup> <sup>(β)</sup> Jno. 10. 11.  
<sup>(4)</sup> <sup>(β)</sup> He. 13. 20.

<sup>(5)</sup> <sup>(c)</sup> Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάν- <sup>(c)</sup> Pr. 3. 34.  
τες δὲ ἀλλήλοις <sup>(β)</sup> ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην <sup>(c)</sup> Ro. 12. 10, 16.  
ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, <sup>(c)</sup> Ep. 5. 21.  
ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. <sup>(6)</sup> Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν <sup>(c)</sup> Ja. 4. 6.  
κραταίαν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ· <sup>(β)</sup> om. Ln. Tf.  
<sup>(7)</sup> <sup>(d)</sup> πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτὸν, <sup>(d)</sup> (Gb. →).  
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. <sup>(d)</sup> Ps. 37. 5;  
<sup>(7)</sup> <sup>(d)</sup> 55. 22.  
<sup>(7)</sup> <sup>(d)</sup> Lu. 12. 22.  
<sup>(7)</sup> <sup>(d)</sup> Phi. 4. 6.  
<sup>(7)</sup> <sup>(d)</sup> He. 13. 5.

<sup>(5)</sup> <sup>(e)</sup> Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διά- <sup>(e)</sup> Job 1. 7.  
βολος, ὡς λέων ὠρνόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα κατα- <sup>(f)</sup> Ep. 4. 27;  
πίῃ· <sup>(9)</sup> <sup>(f)</sup> ὧς ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ <sup>(f)</sup> 6. 11.  
τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπι- <sup>(f)</sup> Ja. 4. 7.  
τελεῖσθαι.

<sup>(10)</sup> <sup>(g)</sup> Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, <sup>(g)</sup> ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς <sup>(g)</sup> Ro. 8. 17.  
τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον <sup>(g)</sup> 2 Co. 4. 17.  
παθόντας, αὐτοὺς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, <sup>(g)</sup> He. 10. 37.  
ἢ θεμελιώσαι· <sup>(11)</sup> αὐτῷ <sup>(δ)</sup> ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς <sup>(γ)</sup> om. Ln.  
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. <sup>(δ)</sup> (Gb. →).  
<sup>(11)</sup> <sup>(δ)</sup> om. Ln. Tf.  
<sup>(11)</sup> <sup>(δ)</sup> (Gb. →).

<sup>(12)</sup> <sup>(h)</sup> Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογί- <sup>(h)</sup> He. 13. 22.  
ζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, <sup>(i)</sup> παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν <sup>(i)</sup> Ac. 12. 12,  
ταύτην εἶναι ἀληθὴ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε. <sup>(k)</sup> 25.  
<sup>(13)</sup> <sup>(k)</sup> Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ <sup>(k)</sup> Ro. 16. 16.  
ἰ Μάρκος ὁ υἱός μου. <sup>(14)</sup> <sup>(l)</sup> ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φι- <sup>(l)</sup> 1 Co. 16. 20.  
λήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ <sup>(l)</sup> 2 Co. 13. 12.  
<sup>(5)</sup> <sup>(l)</sup> Ἰησοῦ. <sup>(θ)</sup> ἀμήν. <sup>(l)</sup> 1 Thes. 5. 26.  
<sup>(5)</sup> <sup>(l)</sup> 5) om. Ln. Tf.  
<sup>(5)</sup> <sup>(l)</sup> (Gb. →).  
<sup>(5)</sup> <sup>(l)</sup> θ) om. Gb. Sch.  
<sup>(5)</sup> <sup>(l)</sup> Ln. Tf.





# ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·  
(2) <sup>a</sup> χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

(a) Jno. 17. 3.  
Ro. 1. 7.  
1 Pe. 1. 2.  
Jude 2.

(b) Jno. 17. 3.

(β) ἰδίᾳ  
δόξης καὶ  
ἀρετῆς,

Ln.Tf.(Gb.)

(c) Is. 56. 5.  
Jno. 1. 12.  
Ro. 8. 17.  
2 Co. 1. 20.  
Gal. 3. 26.  
1 Jno. 3. 2.

(d) Tit. 3. 14.

(e) Is. 59. 10.  
1 Jno. 2. 9, 11.

(f) 1 Jno. 3.  
19, 21.

γ) μετ-  
λήσω,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(3) <sup>b</sup> Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδορημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς <sup>β</sup> διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς,"  
(4) <sup>c</sup> δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια ἐπαγγέλματα δεδωρηται, ἵνα διὰ τούτων γέννησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. <sup>(5)</sup> καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, <sup>(6)</sup> ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, <sup>(7)</sup> ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. <sup>(8)</sup> <sup>d</sup> ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. <sup>(9)</sup> <sup>e</sup> ὧς γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶ, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. <sup>(10)</sup> <sup>f</sup> Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. <sup>(11)</sup> οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.  
(12) <sup>g</sup> Διὸ οὐκ ἀμελήσω" ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ

τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρ-  
 ούσῃ ἀληθείᾳ. <sup>(13)</sup> δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν  
 τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·  
<sup>(14)</sup> ἵνα εἰδὼς ὅτι ταχινὴ ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός <sup>(g)</sup> μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδή-  
 λωσέ μοι. <sup>(15)</sup> σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς  
 μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.  
<sup>(16)</sup> Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες <sup>(h)</sup> ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-  
 στοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες  
 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. <sup>(17)</sup> λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ <sup>(i)</sup> πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαύδε  
 ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου  
 ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. <sup>(18)</sup> Καὶ ταύτην τὴν  
 φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν  
 αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. <sup>(19)</sup> Καὶ ἔχομεν βεβαι- <sup>(k)</sup>  
 ότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσ-  
 ἔχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ  
 ἡμέρα διανυγᾶσῃ, καὶ ἡ φωσφόρος ἀνατείλῃ, ἐν ταῖς καρ- <sup>(l)</sup>  
 δαίαις ὑμῶν. <sup>(20)</sup> τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα <sup>(m)</sup>  
 προφητεία γραφῆς, ἰδίᾳς ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. <sup>(21)</sup> οὐ <sup>(n)</sup>  
 γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ'  
 ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι  
 Θεοῦ ἄνθρωποι.

II. Ὁ ΕΓΕΝΟΝΤΟ δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ <sup>(o)</sup>  
 λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες  
 παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα  
 αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινὴν  
 ἀπώλειαν. <sup>(2)</sup> καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς <sup>(p)</sup>  
 ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθή-  
 σεται. <sup>(3)</sup> καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπο-  
 ρεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἐκπαλαί οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώ-  
 λεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. <sup>(4)</sup> Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων  
 ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρ-  
 τάρωςας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους. <sup>(5)</sup> καὶ  
 ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε δικαιο- <sup>(r)</sup>

(g) Jno. 21. 18, 19.  
2 Ti. 4. 6.

(h) Mat. 17. 1.  
Jno. 1. 14.  
1 Jno. 1. 1;  
4. 14.

(i) Mat. 3. 17;  
17. 5.

(k) Ps. 119.  
105.  
Jno. 5. 39.  
2 Co. 4. 6.

(l) Re. 22. 16.

(m) No. 8. 2. 9.  
Mar. 4. 22, 23.

(n) 2 Ti. 3. 16.  
1 Pe. 1. 11.

(o) De. 13. 1. 5.  
1 Ki. 22. 22.  
Mat. 24. 11.  
Ac. 20. 29.  
1 Ti. 4. 1.  
Jude 4.

(p) ἀσελ-  
γείαις,  
Gb. Sch. Ln. Tt.

(q) De. 32. 35.  
1 Ti. 6. 5.

(r) Job 4. 18.  
Lu. 8. 31.  
Jno. 8. 44.  
1 Jno. 3. 8.  
Jude 6.  
Re. 20. 2.

(r) Ge. 7. 21.







σύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· <sup>(6)</sup> <sup>s</sup> καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· <sup>(7)</sup> <sup>t</sup> καὶ δίκαιον Λὼτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· <sup>(8)</sup> <sup>u</sup> βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· <sup>(9)</sup> <sup>x</sup> οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· <sup>(10)</sup> <sup>y</sup> μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονούντας. Τολμηταὶ ἀνθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες· <sup>(11)</sup> <sup>z</sup> ὅπου ἄγγελοι ἰσχυῖ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν <sup>(β)</sup> παρὰ Κυρίῳ" βλάσφημον κρίσιν. <sup>(12)</sup> <sup>a</sup> οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρῆσονται, <sup>(13)</sup> κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. Ἦδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν, <sup>b</sup> σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς <sup>γ</sup> ἀπάταις" αὐτῶν, συνενωχούμενοι ὑμῖν, <sup>(14)</sup> ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίαις ἔχοντες, κατάρas τέκνα, <sup>(15)</sup> <sup>c</sup> καταλιπόντες τὴν εὐθείαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, <sup>(16)</sup> ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ιδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. <sup>(17)</sup> <sup>d</sup> Οὗτοι εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, <sup>e</sup> χλαῖ, <sup>f</sup> νεφέλαι" ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους <sup>ς</sup> εἰς αἰῶνα" τετήρηται. <sup>(1b)</sup> <sup>e</sup> Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἀσελγείαις, τοὺς <sup>θ</sup> ὄντως" ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, <sup>(19)</sup> <sup>f</sup> ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· <sup>ϛ</sup> γὰρ τις ἡττῆται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. <sup>(20)</sup> <sup>g</sup> Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν

(\*) Ge. 19. 24.  
De. 29. 23.  
Je. 50. 40.  
Eze. 16. 49, 50.  
Ho. 11. 8.  
Am. 4. 11.  
Jude 7.

(f) Ge. 19. 7..  
16.

(u) Ps. 119.  
158.  
Eze. 9. 4.

(x) 1 Co. 10. 13.

(y) Jude 4, 7,  
8, 10, 16.

(z) Jude 9.

(β) om. Ln. Tf.  
(Gb. ⇝).

(a) Je. 12. 3.

(b) Jude 12.

γ) ἀγάπαις,  
Ln. (Gb. ∞).

(c) Nu. 23. 7,  
21.  
Jude 11.

(d) Jude 12.

(e) Ac. 2. 40.  
Jude 16.

δ) καὶ ὁμί-  
χλαῖ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

ς) om. Ln. Tf.  
(Gb. ⇝).

θ) ἐλίγως,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(f) Jno. 8. 34.  
Ro. 6. 16.  
1 Pe. 2. 16.  
Jude 4.

(g) Mat. 12.  
43-45.  
He. 6. 4;  
10. 26.  
Re. 2. 26.

ἐμπλακέντες ἡττώνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεί-  
 ρονα τῶν πρώτων. <sup>(21)</sup> <sup>h</sup> κρείττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ <sup>(h)</sup> Lu. 12. 47,  
 ἐπεγνώκῃ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν <sup>48.</sup>  
 ἐπιστρέφειν ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς.  
<sup>(22)</sup> <sup>i</sup> συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, <sup>(i)</sup> Pr. 26. 11.  
 Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καὶ, <sup>e</sup> Ὑς λου-  
 σαμένη, εἰς κύλισμα βορβόρου.

III. ΤΑΥΤΗΝ ἤδη, ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γρά-  
 φω ἐπιστολὴν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν  
 εἰλικρινῇ διάνοιαν, <sup>(2)</sup> <sup>m</sup> μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥη- <sup>(k)</sup> 1 Ti. 4. 1.  
 μάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστό- <sup>2</sup> Ti. 3. 1.  
 λων <sup>β)</sup> ἡμῶν <sup>u</sup> ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος· <sup>(3)</sup> <sup>k</sup> τοῦτο <sup>β)</sup> ὑμῶν.  
 πρώτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν <sup>Ln. Tf.</sup>  
 ἡμερῶν <sup>γ)</sup> <sup>u</sup> ἐμπαίκεται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας <sup>γ)</sup> add. ἐν  
 πορευόμενοι, <sup>(1)</sup> <sup>l</sup> καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία <sup>ἐμπαί-</sup>  
 τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθη- <sup>γμονῇ,</sup>  
 σαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. <sup>(3)</sup> <sup>m</sup> Λαν- <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 θάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν <sup>(l)</sup> Is. 5. 19.  
 ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, <sup>Je. 17. 15.</sup>  
 τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, <sup>(6)</sup> <sup>n</sup> δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατα- <sup>Eze. 12. 22.</sup>  
 κλυσθεὶς ἀπώλετο· <sup>(7)</sup> <sup>o</sup> οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ αὐτοῦ <sup>(m)</sup> Ge. 1. 6, 9.  
 λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν <sup>Ps. 24. 2; 33.</sup>  
 κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. <sup>(s)</sup> <sup>p</sup> <sup>Δ</sup> <sup>6, 7; 136. 6.</sup>  
 ἐν <sup>(n)</sup> <sup>Ge. 7. 10..</sup>  
 δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι μία ἡμέρα <sup>21.</sup>  
 παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. <sup>(o)</sup> <sup>Ps. 102. 25,</sup>  
<sup>(9)</sup> <sup>2</sup> οὐ βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες <sup>26.</sup>  
 βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ <sup>(s)</sup> <sup>p</sup> <sup>Δ</sup> <sup>Is. 51. 6.</sup>  
 εἰς ὑμᾶς, <sup>δ)</sup> <sup>u</sup> μὴ <sup>(p)</sup> <sup>Ps. 90. 4.</sup>  
 βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν <sup>(q)</sup> <sup>Is. 30. 18.</sup>  
 χωρῆσαι. <sup>(10)</sup> <sup>r</sup> <sup>Η</sup> <sup>ξ</sup> <sup>ει</sup> <sup>δὲ</sup> <sup>ἡ</sup> <sup>ἡμέρα</sup> <sup>Κυρίου</sup> <sup>ὡς</sup> <sup>κλέπτῃς</sup> <sup>δ)</sup> <sup>u</sup> <sup>ἡμᾶς,</sup>  
<sup>ς)</sup> <sup>u</sup> <sup>ἐν</sup> <sup>νυκτὶ,</sup> <sup>u</sup> <sup>ἐν</sup> <sup>ἣ</sup> <sup>οἱ</sup> <sup>οὐρανοὶ</sup> <sup>ροιζήδον</sup> <sup>παρελεύσονται,</sup> <sup>Ln. (Gb. c.)</sup>  
 στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν <sup>ς)</sup> <sup>om.</sup> <sup>Gb. Sch.</sup>  
 αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. <sup>(11)</sup> <sup>Τ</sup> <sup>ούτων</sup> <sup>οὖν</sup> <sup>πάντων</sup> <sup>λυο-</sup> <sup>Ln. Tf.</sup>  
 μένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστρο- <sup>(r)</sup> <sup>Ps. 127. 1.</sup>  
 φαῖς καὶ εὐσεβείαις, <sup>(12)</sup> <sup>π</sup> <sup>ροσδοκῶντας</sup> <sup>καὶ</sup> <sup>σπεύδοντας</sup> <sup>1</sup> <sup>Mat. 24. 35,</sup>  
 τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, <sup>ς</sup> <sup>δι'</sup> <sup>ἣν</sup> <sup>οὐρανοὶ</sup> <sup>1</sup> <sup>Thes. 5. 2.</sup>  
 πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκε- <sup>Re. 3. 3; 16.</sup>  
<sup>15.</sup> <sup>(s)</sup> <sup>Ps. 50. 3.</sup>  
<sup>Joel 2. 1, 2.</sup>





(t) Is. 65. 17; 66. 22. Re. 21. 1. *ται;* <sup>(13)</sup> \* *Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.* <sup>(14)</sup> <sup>u</sup> *διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,* <sup>(15)</sup> *καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγείσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθείσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,* <sup>(16)</sup> *ὥς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν <sup>β</sup> οἷς <sup>u</sup> ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὥς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.* <sup>(17)</sup> <sup>z</sup> \* *Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ·* <sup>(18)</sup> *αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ <sup>γ</sup> γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.*

(β) αἴς, Ln. (Gb. ∞).

(z) Mar. 13. 23.

(y) Ro. 11. 33. Ep. 1. 17; 3. 19.

## ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

### ΠΡΩΤΗ.

(a) Lu. 24. 39. Jno. 1. 1, 14; 20. 27. 2 Pe. 1. 16. *“Ο <sup>α</sup> ΗΝ ἀπ’ ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς·* <sup>(2)</sup> <sup>b</sup> *καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·* <sup>(3)</sup> *ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ’ ἡμῶν· καὶ <sup>ε</sup> ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ·* <sup>(4)</sup> <sup>d</sup> *καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.* <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> *Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ <sup>γ</sup> ἐπαγγελία <sup>u</sup> ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ’ αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς*

(b) Jno. 1. 4. 2 Ti. 1. 10. Tit. 1. 2, 3.

(c) Jno. 17. 21. 1 Co. 1. 9. (d) 2 Jno. 12. (e) 2 Sa. 23. 4. Ps. 27. 1. Is. 60. 19. Jno. 1. 9.

(γ) ἀγγελία, ληρωμένη. (Gb. Sch. Ln. Tf.

φῶς ἐστὶ, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. <sup>(6)</sup> ἂν  
εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ  
σκοτει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν  
ἀλήθειαν. <sup>(7)</sup> ἂν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός  
ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, <sup>f</sup> καὶ  
τὸ αἷμα Ἰησοῦ <sup>β)</sup> Χριστοῦ τῷ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει  
ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. <sup>(c) g</sup> Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρ-  
τίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ  
ἐστὶν ἐν ἡμῖν. <sup>(9) h</sup> ἂν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,  
πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ  
καθάρσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. <sup>(10)</sup> ἂν εἴπωμεν ὅτι  
οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος  
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

Π. *ΤΕΚΝΙΑ* μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ  
 ἀμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἀμάρτη, ἱπαράκλητον ἔχομεν  
 πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· <sup>(2)</sup> καὶ αὐτὸς  
 ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν  
 ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.  
<sup>(3)</sup> Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν  
 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. <sup>(4)</sup> ὁ λέγων, "Εγνώκα αὐτὸν,  
 καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν  
 τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· <sup>(5)</sup> ὁ δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν  
 λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείεται.  
 ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. <sup>(6)</sup> ὁ λέγων ἐν  
 αὐτῷ μένειν, ὁφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ  
 αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν. <sup>(7)</sup> ἀδελφοί," οὐκ ἐντολὴν  
 καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ'  
 ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε  
 ἀπ' ἀρχῆς." <sup>(8)</sup> πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ  
 ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παρ-  
 ἀγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. <sup>(9)</sup> ὁ λέγων  
 ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ  
 σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. <sup>(10)</sup> ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν  
 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ  
 ἔστιν. <sup>(11)</sup> ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ  
 ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ









ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.  
<sup>(12) γ</sup> γράφω ὑμῖν, τέκνία, ὅτι ἀφέονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι  
 διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

(γ) Ps. 103. 3,  
 12.  
 Je. 50. 20.  
 Lu. 24. 27.  
 Ac. 4. 12;  
 13. 38.

<sup>(13)</sup> ΓΡΑΦΩ ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονη-  
 ρόν. <sup>β</sup> γράφω ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.  
 Ln.Tf.(Gb.~.). <sup>(14) γ</sup> Εγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.

(ρ) Ep. 6. 10. <sup>γ</sup> Εγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.  
<sup>(15) δ</sup> μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. εἰάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. <sup>(16)</sup> ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστὶ. <sup>(17) ε</sup> καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

<sup>(18) ς</sup> Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.  
<sup>(19) ζ</sup> Εξ ἡμῶν ἐξηλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενέκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. <sup>(20) η</sup> Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα.

<sup>(21)</sup> οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. <sup>(22) θ</sup> Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. <sup>(23) ι</sup> πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. <sup>(24) ια</sup> Ὑμεῖς οὖν ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. εἰάν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ νίῳ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. <sup>(25) ιβ</sup> καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. <sup>(26) ιγ</sup> ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανούντων ὑμᾶς. <sup>(27) ιδ</sup> Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρειάν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὥς τὸ αὐτὸ

(f) Ps. 90. 10.  
 Is. 40. 6.  
 1 Co. 7. 31.  
 Ja. 4. 14.  
 1 Pe. 1. 24.

(u) Mat. 24. 5,  
 24.  
 2 Thes. 2. 3.  
 2 Jno. 7.

(z) Ps. 41. 9.  
 Ac. 20. 30.  
 1 Co. 11. 19.

(y) Ps. 45. 7, 8;  
 133. 2.  
 Jno. 14. 26;  
 16. 13.

(z) 2 Jno. 7.

(a) Lu. 12. 9.  
 Jno. 15. 23.  
 2 Ti. 2. 12.

γ) add. ὁ ὁμο-  
 λογῶν τὸν  
 υἱὸν καὶ τὸν  
 πατέρα  
 ἔχει,  
 Gb.Sch.Ln.Tf.

(b) Je. 31. 33,  
 34.  
 Jno. 14. 26.  
 16. 13.

χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ. <sup>(28)</sup> <sup>d</sup> Καὶ νῦν, τέκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν <sup>(d)</sup> φανερωθῇ, ἔχομεν παρρήσιαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. <sup>(29)</sup> εἰδὲτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III. <sup>e</sup> **ΙΔΕΤΕ** ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ <sup>(e)</sup> πατήρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν <sup>β)</sup> ". διὰ τοῦτο ὁ <sup>(f)</sup> κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. <sup>(2)</sup> ἀγα- <sup>β)</sup> πητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί <sup>β)</sup> ἐσόμεθα. <sup>f</sup> οἶδαμεν δὲ ὅτι εἰς φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ <sup>(f)</sup> ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι. <sup>(3)</sup> Καὶ πᾶς ὁ <sup>(f)</sup> ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς <sup>(f)</sup> ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι. <sup>(4)</sup> Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ <sup>(f)</sup> τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. <sup>(5)</sup> <sup>g</sup> καὶ <sup>(g)</sup> οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν <sup>(g)</sup> ἄρῃ· καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. <sup>(6)</sup> πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ <sup>(g)</sup> μένων, οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων, οὐχ ἐώρακεν <sup>(g)</sup> αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. <sup>(7)</sup> Τεκνία, μηδεὶς πλανᾷτω <sup>(g)</sup> ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, καθὼς <sup>(g)</sup> ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. <sup>(8)</sup> ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, ἐκ τοῦ <sup>(g)</sup> διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. <sup>(h)</sup> εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ <sup>(h)</sup> ἔργα τοῦ διαβόλου. <sup>(9)</sup> <sup>i</sup> πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, <sup>(h)</sup> ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ <sup>(h)</sup> οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. <sup>(10)</sup> ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα <sup>(h)</sup> τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔστιν <sup>(h)</sup> ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>k</sup> ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, <sup>(k)</sup> ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· <sup>(12)</sup> <sup>l</sup> οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ <sup>(k)</sup> πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν <sup>(l)</sup> τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ <sup>(l)</sup> δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. <sup>(13)</sup> <sup>m</sup> μὴ θαυμάζετε, ἀδελ- <sup>(m)</sup> φοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. <sup>(14)</sup> <sup>n</sup> **Ἡμεῖς** οἶδαμεν <sup>(n)</sup>

(e) Jno. 1. 12.  
Ro. 8. 16, 18,  
29.

(β) add. καί  
ἐσμεν, Ln.

(f) 1 Co. 2. 9,  
10; 13. 12;  
15. 49.  
2 Co. 4. 17;  
5. 1.  
Phi. 3. 21.  
Col. 3. 4.

(g) Is. 53. 4, 9.  
2 Co. 5. 21.  
1 Ti. 1. 15.  
1 Pe. 2. 22, 24.

(γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. 2).

(h) Gen. 3. 15.  
Mat. 13. 48.  
Lu. 13. 12, 16.

(i) 1 Pe. 1. 23.

(k) Jno. 13. 34;  
15. 12.

(l) Ge. 4. 8.  
Jno. 8. 44.

(m) Jno. 15. 18,  
19; 17. 14.

(n) Le. 19. 17.





















ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; <sup>(21)</sup> <sup>l</sup> καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

(l) Mat. 22. 39.  
Jno. 13. 34;  
15. 12.  
Ep. 5. 2.  
1 Thes. 4. 9.  
1 Pe. 4. 8.

(m) Jno. 1. 12,  
13.

V. <sup>m</sup> ΠΑΣ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννησάντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, <sup>(3)</sup> <sup>ο</sup> ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ <sup>(β)</sup> τηρώμεν." <sup>(3)</sup> αὕτη γάρ ἐστίν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρώμεν <sup>n</sup> καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. <sup>(4)</sup> <sup>ο</sup> ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστίν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. <sup>(5)</sup> <sup>p</sup> τίς ἐστίν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

(β) ποιῶμεν, Ln. Tf. (Gb. ∞).

(n) Mat. 11.  
29. 30.  
Jno. 14. 15,  
21, 23; 15. 10.  
2 Jno. 6.

(o) Jno. 16. 33.  
(p) ch. 4. 4, 15.  
1 Co. 15. 57.

(q) Jno. 19. 34.

<sup>(6)</sup> <sup>q</sup> Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστίν ἡ ἀλήθεια. <sup>(7)</sup> <sup>r</sup> ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες <sup>γ)</sup> ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. <sup>(8)</sup> καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ," τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. <sup>(9)</sup> <sup>s</sup> Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. <sup>(10)</sup> <sup>t</sup> ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ, <sup>(δ)</sup> ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. <sup>(11)</sup> <sup>u</sup> Καὶ αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. <sup>(12)</sup> <sup>x</sup> ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

(γ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(s) Jno. 5. 37;  
8. 17, 18.

(t) Jno. 3. 16,  
33.  
Ro. 8. 16.  
Gal. 4. 6.

(δ) υἱῷ, Ln. (Gb. ∞).

(u) Jno. 1. 4.

(x) Jno. 3. 36;  
5. 24.

(13) γ ΤΑΥΤΑ ἔγραψα ὑμῖν <sup>β</sup> τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζῶν ἔχετε αἰώνιον, <sup>γ</sup> καὶ ἵνα πιστεῦητε <sup>δ</sup> εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. (14) \* Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. (15) καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾔτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. (16) α' Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσῃ αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἔρωτήσῃ. (17) πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. (18) β' Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. (19) οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται. (20) γ' οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος. (21) δ' Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. δ' ἀμήν."

(γ) Jno. 20. 31.  
(β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(γ) οἱ πιστεύοντες, Gb. Sch. Ln. Tf.  
(2) Je. 29. 12. Mat. 7. 8; 21. 22. Mar. 11. 24. Lu. 11. 9. Jno. 14. 13; 15. 7; 16. 24. Ja. 1. 5.  
(α) Nu. 15. 30. 1 Sa. 2. 25. Mar. 3. 29.  
(β) ch. 3. 9. Ps. 119. 1.  
(γ) Lu. 24. 45. Jno. 17. 3.  
(δ) 1 Co. 10. 14.  
δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

## ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

### ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, <sup>α</sup> οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, <sup>(2)</sup> διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· <sup>(3)</sup> ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις,

(α) 1 Pe. 1. 22.





β) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(b) Jno. 13. 34.  
Ep. 5. 2.  
1 Thes. 4. 9.  
1 Pe. 4. 8.  
1 Jno. 3. 11,  
23; 4. 21.

(c) Jno. 15. 10.  
1 Jno. 2. 24.  
(d) Mat. 24. 5.  
2 Pe. 2. 1.  
1 Jno. 2. 18,  
22; 4. 1. 3.

γ) ἐξῆλθον,  
(Ln.) Tf.  
(Gb. ∞).

(e) Gal. 3. 4.

δ) ἀπολέ-  
σητε ἃ εἰρ-  
γασασθε,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).

ς) ἀπολά-  
βητε,  
Ln. Tf. (Gb. ∞).

η) προάγων,  
Ln. Tf.

θ) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(ζ) 1 Jno. 2.  
23.

(g) Ro. 16. 17.  
1 Co. 5. 11;  
16. 22.  
Gal. 1. 8, 9.  
2 Ti. 3. 5.  
Tit. 3. 10.

λ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(h) Ne. 8. 10. Jno. 17. 13. 1 Jno. 1. 4.

ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ <sup>β)</sup> Κυρίου"  
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ  
ἀγάπῃ.

(4) Ἐχάρην λίαν ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περι-  
πατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ  
τοῦ πατρός. (5) <sup>β</sup> καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν  
γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα  
ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. (6) <sup>ε</sup> καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα  
περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ  
ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περι-  
πατήτε. (7) <sup>δ</sup> ὅτι πολλοὶ πλάνοι <sup>η</sup> εἰσῆλθον" εἰς τὸν  
κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχό-  
μενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχρι-  
στος. (8) <sup>ε</sup> βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ <sup>δ</sup> ἀπολέσωμεν ἃ εἰρ-  
γασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη <sup>ς</sup> ἀπολάβωμεν." (9) <sup>ζ</sup> πᾶς  
ὁ <sup>η</sup> παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χρι-  
στοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ <sup>θ</sup> τοῦ  
Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.  
(10) <sup>g</sup> εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ  
φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ  
μὴ λέγετε. (11) ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς  
ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

(12) Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἡβουλήθη διὰ  
χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ  
στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα <sup>h</sup> ἡ χαρὰ ἡμῶν <sup>η</sup> πε-  
πληρωμένη. (13) ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου  
τῆς ἐκλεκτῆς. <sup>λ</sup> ἀμήν."

# ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

## ΤΡΙΤΗ.

Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαῖῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ  
 ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. <sup>(2) α</sup> Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί <sup>(a) Nu. 6. 24. 26. Mat. 6. 33.</sup>  
 σε εὐδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐδοοῦταί σου ἡ <sup>(b) 2 Jno. 4.</sup>  
 ψυχή. <sup>(3) β</sup> ἔχαρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ <sup>(c) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ <sup>(d) 2 Jno. 4.</sup>  
 περιπατεῖς. <sup>(4)</sup> μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα <sup>(e) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. <sup>(5)</sup> Ἀγα- <sup>(f) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 πητέ, ἑπιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς <sup>(g) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 καὶ <sup>(h)</sup> εἰς τοὺς <sup>(i)</sup> ξένους, <sup>(j)</sup> οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ <sup>(k) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας <sup>(l) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἀξίως τοῦ Θεοῦ. <sup>(m)</sup> ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον <sup>(n) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν <sup>(o)</sup> ἔθνων. <sup>(p)</sup> ἡμεῖς οὖν ὀφεί- <sup>(q) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 λομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώ- <sup>(r) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 μεθα τῇ ἀληθείᾳ. <sup>(s)</sup> Ἐγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' <sup>(t) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. <sup>(u) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
<sup>(10)</sup> διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, <sup>(v) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ <sup>(w) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς <sup>(x) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. <sup>(y) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
<sup>(11) ε</sup> Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ <sup>(z) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ δὲ κακοποιῶν, οὐχ <sup>(aa) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἑώρακε τὸν Θεόν. <sup>(12)</sup> Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάν- <sup>(ab) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 των, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυ- <sup>(ac) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ροῦμεν, καὶ <sup>(ad)</sup> οἶδατε <sup>(ae) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν. <sup>(af) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
<sup>(13) ς</sup> Πολλὰ εἶχον <sup>(ag) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 γράφειν, <sup>(ah) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέ- <sup>(ai) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 λανος καὶ καλάμου σοι γράφαι· <sup>(aj) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἐλπίζω δὲ εὐθέως <sup>(ak) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. <sup>(al) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
<sup>(15) ϑ</sup> Εἰ- <sup>(am) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 σόμει, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. <sup>(an) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς <sup>(ao) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>  
 φίλους κατ' ὄνομα. <sup>(ap) Gal. 6. 2. He. 13. 2. 1 Pe. 1. 22.</sup>







# ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- (a) Lu. 6. 16.  
Ac. 1. 13.
- β) ἡγαπη-  
μένοις,  
Ln.Tf.(Gb.~).
- γ) add. ἡμῶν,  
Ln.
- (δ) Phi. 1. 27.  
1 Ti. 1. 18;  
6. 12.
- (e) Tit. 1. 16.  
1 Pe. 2. 8.  
2 Pe. 2. 13, 19.
- δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.
- (d) Nu. 14. 29..  
37. 26. 64. 65.  
Ps. 106. 26.  
1 Co. 10. 5.  
He. 3. 18, 19.
- ε) πάντα,  
Ln. Tf.
- (e) Jno. 8. 44.  
2 Pe. 2. 4.
- (f) Ge. 19. 24.  
De. 29. 23.  
Je. 20. 16.  
Eze. 16. 49,  
50.  
Lu. 17. 29.  
2 Pe. 2. 6.
- (g) 2 Pe. 2. 10,  
11.
- (h) Da. 10. 13;  
12. 1.  
Re. 12. 7.
- (i) Zec. 3. 2.  
2 Pe. 2. 11.  
Re. 21. 7.
- (k) Ge. 4. 8.  
1 Jno. 3. 12.
- (l) Nu. 22. 7, 21.  
2 Pe. 2. 15.
- <sup>a</sup> 'ΙΟΥΔΑΣ 'Ιησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ  
'Ιακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ <sup>β)</sup> ἡγιασμένοις" καὶ 'Ιησοῦ  
Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. <sup>(2)</sup> ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη  
καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
- <sup>(3)</sup> Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν  
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς <sup>γ)</sup> "σωτηρίας, <sup>δ)</sup> ἀνάγκην ἔσχον  
γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παρα-  
δοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. <sup>(1)</sup> <sup>c</sup> Παρεισέδυσαν γάρ τινες  
ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα,  
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς  
ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην <sup>δ)</sup> Θεὸν" καὶ Κύριον  
ἡμῶν 'Ιησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. <sup>(5)</sup> <sup>d</sup> Ὑπομνήσαι δὲ  
ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ <sup>ε)</sup> τοῦτο," ὅτι ὁ Κύ-  
ριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ  
πιστεῦσαντας ἀπώλεσεν. <sup>(6)</sup> <sup>e</sup> ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρή-  
σαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον  
οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις  
ὑπὸ ζόφου τετήρηκεν. <sup>(7)</sup> <sup>f</sup> ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρά, καὶ  
αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκ-  
πορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας,  
πρόκεινται δείγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.  
<sup>(8)</sup> <sup>g</sup> Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν  
μαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφη-  
μοῦσιν. <sup>(9)</sup> <sup>h</sup> ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ  
διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ  
ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν,  
<sup>i</sup> Ἐπιτιμῆσαι σοι Κύριος. <sup>(10)</sup> <sup>k</sup> Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ  
οἶδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα  
ζῶα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. <sup>(11)</sup> <sup>l</sup> Οὐαὶ αὐτοῖς·  
ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ <sup>1</sup> τοῦ

Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ <sup>m</sup> τοῦ Κορὲ ἀπώλονται.

(m) Nu. 16. 1, &c.

(12) <sup>n</sup> Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συν-  
ευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄν-  
δροι, ὑπὸ ἀνέμων <sup>β</sup> περιφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινὰ,  
ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· <sup>(13)</sup> κύματα ἄγρια  
θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες  
πλανήται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετή-  
ρηται. <sup>(14)</sup> <sup>ο</sup> Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ  
Ἀδὰμ Ἐνῶχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν  
ἀγίαις αὐτοῦ, <sup>(15)</sup> <sup>ρ</sup> ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ  
ἐξελέγξει πάντας τοὺς ἀσεβεῖς <sup>γ</sup> αὐτῶν περὶ πάντων  
τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἡσέβησαν, καὶ περὶ  
πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτω-  
λοὶ ἀσεβεῖς.

(n) Pr. 25. 14.  
2 Pe. 2. 13, 17.

(β) παραφε-  
ρόμεναι,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(ο) Ge. 5. 18.  
Da. 7. 10.  
1 Thes. 1. 10.  
2 Thes. 1. 10.  
Re. 1. 7.

(ρ) Ps. 98. 9.  
Is. 2. 10.  
Zec. 14. 5.  
Mat. 25. 31.  
2 Thes. 1. 7, 8.

(γ) om. Ln.  
(Gb. =).

(q) 2 Pe. 2. 18.

(r) Ac. 20. 29.  
1 Ti. 4. 1.  
2 Ti. 3. 1, 2; 4. 3.  
2 Pe. 2. 1; 3. 3.

(s) Pr. 18. 1.  
Eze. 14. 7.  
Ho. 4. 14.

(t) 1 Co. 2. 14.

(16) Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, μεμφίμοιροι, κατὰ τὰς  
ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· <sup>α</sup> καὶ τὸ στόμα αὐτῶν  
λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας χάριν.  
(17) ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προ-  
ειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ  
Χριστοῦ· <sup>(18)</sup> <sup>ρ</sup> ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ  
ἔσονται ἐμπαίκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευ-  
όμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

(δ) ἐλέγχ-  
τε διακρι-

νομένους,  
οὓς δὲ σώ-

ξετε ἐκ πυ-

ρὸς ἀρπά-  
ζοντες, οὓς

δὲ ἐλᾶτε  
ἐν φόβῳ,  
Ln. Tf. [Gb. c.].

(ξ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(19) <sup>ς</sup> Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, <sup>ι</sup> πνεῦμα  
μὴ ἔχοντες. <sup>(20)</sup> ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν  
πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ  
προσευχόμενοι, <sup>(21)</sup> ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε,  
προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-  
στοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. <sup>(22)</sup> καὶ οὓς μὲν <sup>δ</sup> ἐλεεῖτε διακρι-  
νόμενοι· <sup>(23)</sup> οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώξετε, ἐκ τοῦ πυρὸς  
ἀρπάζοντες, <sup>η</sup> μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπι-  
λωμένον χιτῶνα.

(η) add. διὰ  
Ἰησοῦ  
Χριστοῦ  
τοῦ Κυρίου

ἡμῶν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(24) <sup>α</sup> Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταιστους, καὶ  
στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλ-  
λιάσει, <sup>(25)</sup> <sup>ρ</sup> μόνῳ <sup>ς</sup> σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, <sup>η</sup> <sup>η</sup> δόξα καὶ  
μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία <sup>θ</sup> <sup>η</sup>, καὶ νῦν καὶ εἰς  
πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

(θ) add. πρὸ  
παντὸς τοῦ  
αἰῶνος,  
Ln. Tf. (Gb. c.).





# ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΤ ΤΟΤ ΘΕΟΛΟΓΟΤ.



- (a) 1 Co. 1. 7.  
1 Pe. 1. 7, 13.
- (b) 1 Jno. 1. 1.
- (c) Ro. 13. 11.  
Jas. 5. 8.  
1 Pe. 4. 7.
- (β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.
- (d) Ex. 3. 14.
- (e) Ps. 89. 36,  
37.  
Is. 55. 4.  
Jno. 8. 14.
- (f) Ac. 20. 28.  
He. 9. 12, 14.  
1 Pe. 1. 19.  
1 Jno. 7. 9.
- (g) Ro. 12. 1.  
Ep. 2. 18.  
He. 10. 19, 20.  
1 Pe. 2. 5, 9.
- γ) ἀγα-  
πῶντι,  
Gb. Sch. Ln. Tf.
- δ) λύσαντι,  
Ln.
- ς) ἡμῶν, Ln.
- η) βασι-  
λείαν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.
- θ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.
- λ) Κύριος  
ὁ Θεός,  
Gb. Sch. Ln. Tf.
- ν) ἔν' Ἰησοῦ,  
Ln. (Gb. c).
- (h) Ps. 97. 2, 5;  
98. 9.  
Da. 7. 13.  
Zec. 12. 10. Mat. 24. 30; 25. 31; 26. 64. Jno. 19. 37. Ac. 1. 11. Jude 14. (i) Is. 41. 4; 44. 6; 48. 12.  
(k) Phi. 1. 7; 4. 14. 2 Ti. 1. 8. (l) Ro. 8. 17. 2 Ti. 2. 12.
- <sup>a</sup> ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν  
αὐτῷ ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι  
ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου  
αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, <sup>(2)</sup> ὃς ἐμαρτύρησε τὸν  
λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ,  
ὅσα <sup>β)</sup> τε" εἶδε. <sup>(3)</sup> μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού-  
οντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν  
αὐτῇ γεγραμμένα· <sup>c</sup> ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.  
<sup>(1)</sup> Ἰωάννης ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ·  
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ <sup>d</sup> ὃ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ  
ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἐπτὰ πνευμάτων <sup>e</sup> ἃ ἔστιν ἐνώ-  
πιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· <sup>(5)</sup> καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>c</sup> ὁ  
μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ  
ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ <sup>γ)</sup> ἀγαπήσαντι <sup>h</sup> ἡμᾶς,  
καὶ <sup>δ)</sup> λούσαντι <sup>h</sup> ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν <sup>f</sup> ἐν τῷ  
αἵματι αὐτοῦ· <sup>(6)</sup> <sup>g</sup> καὶ ἐποίησεν <sup>ς)</sup> ἡμᾶς <sup>η)</sup> βασιλεῖς καὶ <sup>h</sup>  
ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ  
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.  
<sup>(7)</sup> <sup>h</sup> Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν  
πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κό-  
ψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.  
<sup>(8)</sup> <sup>i</sup> Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, <sup>θ)</sup> ἀρχὴ καὶ τέλος, <sup>λ)</sup> λέγει <sup>λ)</sup> ὁ  
Κύριος, <sup>h</sup> ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.  
<sup>(9)</sup> Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν <sup>κ)</sup> καὶ συγκαί-  
νωνός ἐν τῇ θλίψει, <sup>ι)</sup> καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ  
Ἰησοῦ Χριστοῦ, <sup>ν)</sup> ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ  
Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν  
Ἰησοῦ Χριστοῦ. <sup>(10)</sup> ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ κυ-  
ριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς

σάλπιγγος, <sup>(11)</sup> λεγούσης, <sup>(β)</sup> 'Εγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ <sup>(β)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(γ)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(δ)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(ε)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(ς)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(ζ)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(η)</sup> Eze. 1. 26. <sup>(θ)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(ι)</sup> ch. 19. 12. <sup>(κ)</sup> ch. 13. 11. <sup>(λ)</sup> Eze. 4. 2, 11. <sup>(μ)</sup> Ex. 25. 31. <sup>(ν)</sup> Eze. 1. 26. <sup>(ξ)</sup> om. Ln. Tf. <sup>(ο)</sup> ch. 19. 12. <sup>(π)</sup> ch. 13. 11. <sup>(ρ)</sup> ch. 14. 2. <sup>(σ)</sup> Job 19. 25. <sup>(τ)</sup> Is. 6. 5. <sup>(υ)</sup> Job 19. 25. <sup>(φ)</sup> om. Gb. Sch. <sup>(χ)</sup> Ps. 7. 11. <sup>(ψ)</sup> Is. 30. 18. <sup>(ω)</sup> Jno. 4. 1, 2. <sup>(12)</sup> Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ καὶ ἐπιστρέψας εἶδον <sup>(13)</sup> καὶ ἐν μέσῳ τῶν <sup>(14)</sup> ἐπτά λυχνίων ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσήν. <sup>(15)</sup> ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὥσει ἔριον λευκόν, ὡς χιών. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός. <sup>(16)</sup> καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ <sup>(17)</sup> πεπυρωμένοι. καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. <sup>(18)</sup> καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεὶρὶ ἑπτὰ ἀστέρας. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. <sup>(19)</sup> Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός. καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι, Μὴ φοβοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, <sup>(20)</sup> καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. <sup>(21)</sup> ἀμήν. καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ αἶδου καὶ τοῦ θανάτου. <sup>(22)</sup> Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. <sup>(23)</sup> τὸ μυστήριον τῶν ἐπτά ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτά λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἐπτά ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἐπτά ἐκκλησιῶν εἰσι. καὶ αἱ ἐπτά λυχνίαι ἃς εἶδες, ἐπτά ἐκκλησίαι εἰσὶ.

II. "ΤΩ ἀγγέλω τῆς <sup>(1)</sup> 'Εφεσίνης" ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτά ἀστέρας ἐν τῇ <sup>(2)</sup> δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτά λυχνίων τῶν χρυσῶν. <sup>(3)</sup> Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, <sup>(4)</sup> καὶ ἐβάστασας











β) καὶ οὐκ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου <sup>β)</sup> κεκοπίακας ἐκοπίσας, καὶ οὐ κέκμηκας." <sup>(1)</sup> Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγά-  
Gb. Sch. Tf.

γ) om. Ln. Tf.  
(Gb. =). πην σου τὴν πρώτην ἀφήκας. <sup>(5)</sup> μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποί-  
ησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ὅτι ταχὺ," καὶ κινήσω τὴν  
λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησης.

δ) ch. 22. 2.  
Ge. 2. 9. <sup>(6)</sup> Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαί-  
των, ἃ καγὼ μισῶ. <sup>(7)</sup> γ' Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ  
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ  
φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ  
παραδείσου τοῦ Θεοῦ.

δ) ἐν  
Σμύρνη  
ἐκκλησίας,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
ζ) om. Ln. Tf.  
(Gb. =). <sup>(8)</sup> Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς <sup>δ)</sup> ἐκκλησίας Σμυρναίων" γρά-  
ψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο  
νεκρὸς καὶ ἔζησεν. <sup>(9)</sup> Οἶδά σου <sup>5)</sup> τὰ ἔργα· καὶ" τὴν  
θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν· "πλούσιος δὲ εἶ· καὶ τὴν  
βλασφημίαν τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἐαυτοὺς, καὶ  
οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. <sup>(11)</sup> Μηδὲν  
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν ἐξ ὑμῶν  
ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῇτε· καὶ ἔξετε  
θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, <sup>δ)</sup> καὶ  
δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. <sup>(11)</sup> Ὁ ἔχων οὖς  
ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Ὁ  
νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

η) om. Ln. Tf.  
(Gb. =). <sup>(12)</sup> Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γρά-  
ψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν  
ὀξεῖαν. <sup>(13)</sup> Οἶδα <sup>η)</sup> τὰ ἔργα σου καὶ" ποῦ κατοικεῖς, ὅπου  
ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ  
ἡρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις <sup>θ)</sup> ἐν αἷς"  
'Αντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ'  
ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. <sup>(14)</sup> δ' Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ  
ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ,  
ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν  
υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. <sup>(15)</sup> οὐ-  
τως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαί-  
τῶν· <sup>λ)</sup> ὁ μισῶ." <sup>(16)</sup> Μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι  
ταχὺ, <sup>ε)</sup> καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ  
στόματός μου. <sup>(17)</sup> Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα

λ) ὁμοίως,  
Gb. Sch. Ln. Tf.  
(e) Is. 11. 4;  
49. 2.  
2 Thes. 2. 8.  
He. 4. 12.

λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ <sup>β)</sup> φαγεῖν <sup>β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον  
 λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον,  
<sup>γ)</sup> ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. <sup>(f) Ps. 25. 14. Jno. 10. 3. 2 Ti. 2. 19.</sup>

(15) **ΚΑΙ** τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας  
 γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς  
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ  
 ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. <sup>(19)</sup> Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν  
 ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπο-  
 μονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, <sup>γ)</sup> καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα <sup>γ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 τῶν πρώτων. <sup>(20)</sup> Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ <sup>δ)</sup> ὀλίγα, <sup>δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> ὅτι ἑὰς  
 τὴν γυναικα, <sup>ε)</sup> Ἰεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν,  
 διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι ἐμοὺς δούλους, <sup>ζ)</sup> πορνεῦσαι καὶ  
 εἰδωλόθута φαγεῖν. <sup>(21)</sup> Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα  
 μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν. <sup>(h) 1 Co. 10. 19, 20.</sup>  
<sup>(22)</sup> Ἰδοὺ ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύον-  
 τας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοή-  
 σωσιν ἐκ τῶν ἔργων <sup>ς)</sup> αὐτῶν, <sup>(23)</sup> καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς <sup>ς) αὐτῆς, Gb. Sch. Ln. (txt.) Tf.</sup>  
 ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι  
 ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω  
 ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. <sup>(24)</sup> Ὑμῖν δὲ λέγω  
<sup>θ)</sup> καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν  
 διδαχὴν ταύτην, καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ  
 Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, Οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος·  
<sup>(25)</sup> πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρις οὗ ἂν ἤξω. <sup>(26)</sup> <sup>θ) τοῖς, Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> Καὶ  
 ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω  
 αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν. <sup>(27)</sup> <sup>θ)</sup> καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς  
 ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικὰ συντρί-  
 βεται, ὡς καὶ ἐγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου. <sup>(28)</sup> καὶ  
 δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. <sup>(29)</sup> Ὁ ἔχων οὖς  
 ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

III. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας  
 γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ  
 καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, <sup>μ)</sup> ὅτι τὸ  
 ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. <sup>(2)</sup> Γίνου γρηγορῶν,  
<sup>(m) Is. 58. 2. 4. Mal. 1. 6. 8. Mat. 7. 21. Tit. 1. 16.</sup>

3 x 10 always





- β) <sup>β</sup> μὲλλον, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ <sup>β</sup> μέλλει ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ  
 Gb. Sch. Ln. Tf. εὐρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
- (η) Lu. 12. 39, <sup>40.</sup> <sup>(3)</sup> μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει,  
 1 Thes. 5. 2. καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἥξω ἐπὶ σέ  
 2 Pe. 3. 10. ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποῖαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ.
- <sup>(4)</sup> Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμό-  
 λυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν  
 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. <sup>(5)</sup> Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται  
 ἐν ἱματίοις λευκοῖς· ὁ καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα  
 αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐξομολογήσομαι τὸ  
 ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν  
 ἀγγέλων αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα  
 λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
- <sup>(7)</sup> Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας  
 (p) Job 12. 14. γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, <sup>7</sup> ὁ ἔχων τὴν  
 κλεῖδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ  
 κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει. <sup>(8)</sup> Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ  
 (q) Jno. 17. 22. δέδωκα ἐνώπιόν σου <sup>2</sup> θύραν ἀνεωγμένην, καὶ οὐδεὶς  
 2 Pe. 1. 11. δύναται κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ  
 ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.
- <sup>(9)</sup> ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ τῶν λεγόν-  
 των ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσιν, ἀλλὰ ψεύ-  
 δονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι <sup>7</sup> καὶ προσκυνή-  
 σωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ  
 ἠγάπησά σε. <sup>(10)</sup> Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπο-  
 μονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ  
 τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πει-  
 ράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(11)</sup> <sup>s γ</sup> Ἰδοὺ ἔρχο-  
 μαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν  
 σου. <sup>(12)</sup> <sup>t</sup> Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ  
 τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ'  
 αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως  
 τοῦ Θεοῦ μου, <sup>11</sup> τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαί-  
 νουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά  
 μου τὸ καινόν. <sup>(13)</sup> Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα  
 λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
- <sup>(14)</sup> Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς <sup>8</sup> ἐκκλησίας Λαοδικέων γρά-

(u) ch. 21. 2,  
 10; 22. 4.  
 Gal. 4. 26.  
 He. 12. 22.

δ) ἐν Λαο-  
 δικείᾳ ἐκ-  
 κλησίᾳς,  
 Gb. Sch. Ln. Tf.

ψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀλη-  
θινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ. <sup>(15)</sup> Οἶδά σου τὰ <sup>(w)</sup> Pr. 8. 22.  
ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός· ὅφελον ψυχρὸς <sup>(v)</sup> Col. 1. 15.  
εἶης, ἢ ζεστός· <sup>(16)</sup> οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς  
οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου.  
<sup>(17)</sup> ὅτι λέγεις, <sup>x</sup> Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ <sup>(x)</sup> 1 Co. 4. 8.  
οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαί-  
πωρος καὶ ἐλεεινός, καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός.  
<sup>(18)</sup> <sup>y</sup> συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυ- <sup>(y)</sup> ch. 7. 13;  
ρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα <sup>(v)</sup> 16. 15; 19. 8.  
περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός <sup>(z)</sup> 2 Co. 5. 3.  
σου· καὶ κολλούριον ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα  
βλέπῃς. <sup>(19)</sup> <sup>z</sup> ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. <sup>(z)</sup> 2 Sa. 12. 14.  
ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. <sup>(20)</sup> <sup>a</sup> Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν <sup>(v)</sup> Job 5. 17.  
θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ <sup>(w)</sup> Pr. 3. 11, 12.  
ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δει- <sup>(v)</sup> Mal. 3. 3.  
πνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. <sup>(21)</sup> <sup>b</sup> Ὁ νικῶν, <sup>(u)</sup> Ja. 1. 12.  
δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ γὰρ <sup>(u)</sup> Ca. 5. 2.  
ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ <sup>(v)</sup> Jno. 14. 21,  
αὐτοῦ. <sup>(22)</sup> Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει <sup>(v)</sup> 23.  
ταῖς ἐκκλησίαις.

IV. <sup>c</sup> ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη <sup>(c)</sup> ch. 1. 10.  
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς  
σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα, Ἀνάβα ὦδε,  
καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. <sup>(2)</sup> <sup>d</sup> Καὶ <sup>(d)</sup> Is. 6. 1.  
εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν <sup>(v)</sup> Eze. 1. 26;  
τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος· <sup>(3)</sup> καὶ ὁ <sup>(v)</sup> 10. 1.  
καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίνῳ·  
καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ.  
<sup>(4)</sup> Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· <sup>(β)</sup> om. Gb. Sch.  
καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους <sup>(β)</sup> εἶδον· τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας <sup>(v)</sup> Ln. Tf.  
πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις <sup>(γ)</sup> om. Gb. Sch.  
λευκοῖς· καὶ ἡ ἔσχον· ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους <sup>(v)</sup> Ln. Tf.  
χρυσοῦς. <sup>(5)</sup> <sup>e</sup> Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ <sup>(e)</sup> Ex. 19. 16.  
καὶ βρονταὶ καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καί- <sup>(v)</sup> Ps. 77. 18;  
μεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἱ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ <sup>(v)</sup> 97. 2, 4.  
<sup>(f)</sup> Ex. 37. 23.  
Nu. 8. 2, 3.  
Zec. 3. 9;  
4. 2.





(g) ch. 15. 2. Θεοῦ· <sup>(6)</sup> <sup>g</sup> καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. <sup>(7)</sup> καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετωμένῳ. <sup>(8)</sup> <sup>h</sup> καὶ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἑαυτὸ, εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμοντα ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαισιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέγοντα, <sup>i</sup> "Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. <sup>(9)</sup> Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, <sup>(10)</sup> πεσοῦνται οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνοῦσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, <sup>(11)</sup> <sup>j</sup> "Ἀξιος εἶ, <sup>β</sup> Κύριε," λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ καὶ ἐκτίσθησαν.

(j) Ps. 100. 3-5.  
β) ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Ln. Tf.

(k) Eze. 2. 9, 10. V. <sup>k</sup> ΚΑΙ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτά. <sup>(2)</sup> Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἐστὶν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; <sup>(3)</sup> <sup>l</sup> καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό. <sup>(4)</sup> Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι <sup>ν</sup> καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. <sup>(5)</sup> καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, <sup>μ</sup> Μὴ κλαίει· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς 'Ιουδα, ἡ ρίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ <sup>δ</sup> λῦσαι τὰς ἑπτά σφραγίδας αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> Καὶ εἶδον, <sup>ς</sup> καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, <sup>ρ</sup> ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτά καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, οἳ εἰσι τὰ ἑπτά τοῦ

γ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(m) ch. 22. 16. Ge. 49. 9, 10. Is. 11. 1, 10.  
δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
ς) om. Gb. Sch. Ln. Tf.  
(n) Ex. 12. 5, 6. Jno. 1. 29, 36. Ac. 8. 32-35. 1 Pe. 1. 19.



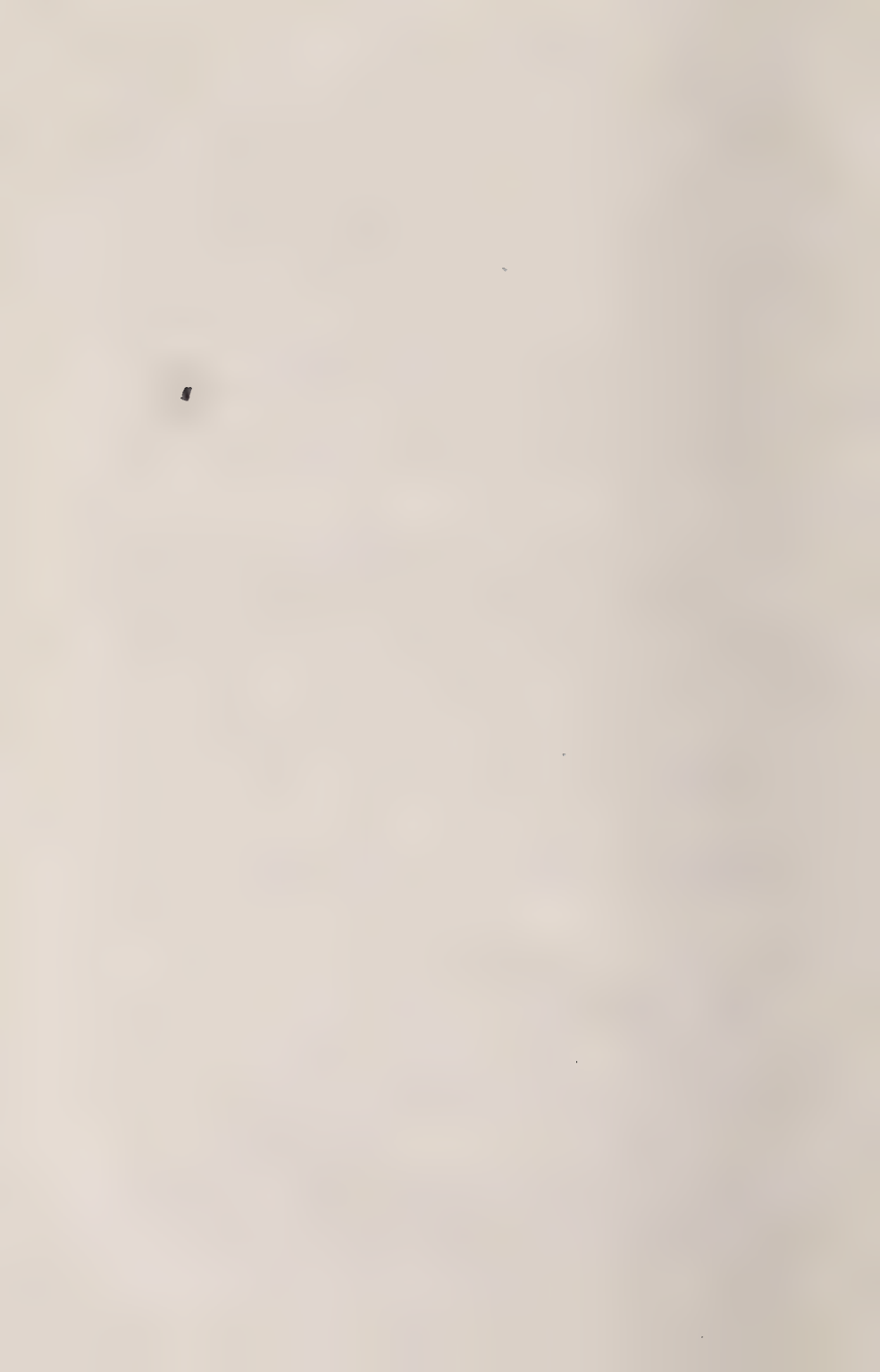
Θεοῦ πνεύματα τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. <sup>(α)</sup> Da. 7. 13.  
<sup>(7)</sup> Καὶ ἦλθε, <sup>ο</sup> καὶ εἴληφε <sup>β</sup> τὸ βιβλίον" ἐκ τῆς δεξιᾶς <sup>β</sup> om. Ln. Tf.  
 τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. <sup>(8)</sup> καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ <sup>(8)</sup> Gb. τ.  
 βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρε- <sup>(p)</sup> ch. 8. 3, 4.  
 σβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος <sup>(q)</sup> Mat. 28. 18.  
 κιθάρας, καὶ <sup>ρ</sup> φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ <sup>Jno. 17. 1, 2.</sup>  
 εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. <sup>(9)</sup> καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν <sup>Ep. 1. 2f.</sup>  
 καινὴν, λέγοντες, <sup>φ</sup> "Ἀξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ <sup>Phi. 2. 9. 11.</sup>  
 ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἡγόρα- <sup>(r)</sup> ch. 1. 6;  
 σας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς <sup>20. 6.</sup>  
 καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, <sup>(10)</sup> <sup>r</sup> καὶ ἐποίησας <sup>Ex. 19. 6.</sup>  
<sup>γ</sup> ἡμᾶς" τῷ Θεῷ ἡμῶν <sup>δ</sup> βασιλεῖς" καὶ ἱερεῖς· καὶ <sup>ε</sup> βασι- <sup>1 Pe. 2. 5, 9.</sup>  
 λεύσομεν" ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(11)</sup> <sup>s</sup> Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα <sup>γ</sup> αὐτοὺς,  
 φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν τοῦ θρόνου καὶ τῶν <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. <sup>η</sup> <sup>"</sup> καὶ χιλιάδες χιλιάδων, <sup>δ</sup> βασι-  
<sup>(12)</sup> λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, "Ἀξίόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ <sup>Le. Tf. Gb. ~.)</sup>  
 ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν <sup>η</sup> add. καὶ  
 καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ <sup>ι</sup> εὐλογίαν. <sup>(13)</sup> <sup>u</sup> Καὶ <sup>η</sup> ὁ ἀριθ-  
 πᾶν κτίσμα ὃ ἐστίν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, καὶ <sup>μὲς αὐτῶν</sup>  
 ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἃ ἐστί, καὶ τὰ <sup>μυριάδες</sup>  
 ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας, <sup>Τῷ</sup> καθημένῳ ἐπὶ <sup>καὶ χιλι-</sup>  
 τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ <sup>άδες χιλι-</sup>  
 δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. <sup>(14)</sup> <sup>άδων,</sup> <sup>Elz.</sup>  
 τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον, Ἀμήν· καὶ οἱ <sup>θ</sup> εἰκοσιτέσ- <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 σарес" πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν <sup>λ</sup> ζῶντι <sup>θ</sup> om. Gb. Sch.  
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων." <sup>Ln. Tf.</sup>

VI. ΚΑΙ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν <sup>μ</sup> <sup>"</sup> <sup>μ</sup> add. <sup>ε</sup> πτα, <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων <sup>ν</sup> om. Ln. Tf.  
 λέγοντος, ὡς φωνῆς βροντῆς, Ἐρχου <sup>ν</sup> καὶ βλέπε." <sup>(t)</sup> Ne. 9. 5.  
<sup>(2)</sup> Καὶ εἶδον, καὶ ἰδὼν ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' <sup>Ps. 103. 1.</sup>  
 αὐτῷ ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε <sup>Ro. 9. 5.</sup>  
 νικῶν, <sup>φ</sup> καὶ ἵνα νικήσῃ. <sup>1 Ti. 1. 11.</sup>

<sup>(3)</sup> Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ <sup>(u)</sup> Ps. 103. 22;  
 δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἐρχου <sup>ε</sup> καὶ βλέπε." <sup>(4)</sup> Καὶ <sup>145. 10, 21.</sup>  
 ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' <sup>ξ</sup> om. Gb. Sch.  
 αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, <sup>Ln. Tf.</sup>

<sup>(x)</sup> 1 Ch. 29. 11.  
 Ps. 98. 1.  
 Is. 25. 8.  
 Mat. 12. 20.







καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

<sup>(5)</sup> Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, "Ερχου <sup>β)</sup> καὶ βλέπε." Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων <sup>γ)</sup> ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. <sup>(6)</sup> καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

<sup>(7)</sup> Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν, "Ερχου <sup>γ)</sup> καὶ βλέπε." <sup>(8)</sup> Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ἄδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτείνειν ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἐν ῥομφαίᾳ· καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

<sup>(9)</sup> Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον, <sup>(10)</sup> καὶ ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, "Ἐως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; <sup>(11)</sup> καὶ ἐδόθησαν ἐκάστοις στολαὶ λευκαί, καὶ ἐρρήθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

<sup>(12)</sup> Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην· καὶ <sup>ε)</sup> ἰδοὺ" σεισμὸς μέγας ἐγένετο, <sup>ς)</sup> καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη <sup>ς)</sup> ἐγένετο ὡς αἷμα, <sup>(13)</sup> καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῇ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη· <sup>(14)</sup> καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον εἰλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν· <sup>(15)</sup> καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ <sup>θ)</sup> πᾶς ἑλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων,

β) om. Ln. Tf.

γ) Le. 19. 36.  
Ps. 62. 8.  
Is. 28. 17.  
Da. 5. 27.

γ) om. Ln. Tf.

z) Is. 51. 19.  
Je. 15. 2;  
29. 17.  
Lu. 21. 11.

a) Ps. 89. 46;  
94. 3.  
Lu. 18. 7, 8.

δ) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

b) Joel 2. 10,  
31; 3. 15.  
Mat. 24. 29.  
Ac. 2. 20.

ς) add. ὄλη,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

c) ch. 16. 20.  
Ps. 97. 5;  
114. 4, 7.  
Is. 34. 4.  
He. 1. 12.

d) Is. 2. 19.

θ) om. Ln. Tf.  
(Gb. =).

(16) <sup>e</sup> καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' <sup>(e)</sup> ἡμᾶς, καὶ κρίψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· <sup>(17)</sup> ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

(e) Ho. 10. 8.  
Lu. 23. 30.

VII. ΚΑΙ μετὰ <sup>(β)</sup> ταῦτα" εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους <sup>(β)</sup> τῶν τῶν, ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, <sup>f</sup> κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. <sup>(f)</sup> Ps. 103. 20, 21.  
(2) Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα <sup>g</sup> σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, <sup>(3)</sup> λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, <sup>h</sup> ἄχρις οὗ σφραγίζωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. <sup>(1)</sup> Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς <sup>i</sup> υἱῶν Ἰσραὴλ· <sup>(5)</sup> ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς <sup>j</sup> Ρουβὴν, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· <sup>(6)</sup> ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Μανασσὴ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· <sup>(7)</sup> ἐκ φυλῆς Συμεὼν, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· <sup>(8)</sup> ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, ιβ' χιλιάδες <sup>j</sup> ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

(h) ch. 9. 4.  
Ge. 19. 22.  
Ps. 91. 11.  
Eze. 9. 4.  
Mat. 5. 13.

(i) De. 33. 20.  
29.  
Ps. 89. 35, 36.  
Je. 31. 36.

(j) om. decies  
ἐσφραγισμένοι,  
Ln.Tr.(Gb. 2).

(k) Ps. 2. 8.  
Mat. 24. 14.  
Mar. 16. 15.  
Ac. 2. 9. 11;  
15. 14.

(l) Ps. 3. 8.  
Is. 43. 11.  
Je. 3. 23.  
Ho. 13. 4.

(δ) τῶ Θεῷ  
ἡμῶν τῶ  
καθημένῳ  
ἐπὶ τῶ  
θρόνῳ.

Elz. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(9) ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, <sup>k</sup> ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· <sup>(10)</sup> <sup>l</sup> καὶ κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία <sup>(δ)</sup> τῶ καθ-





ἡμένη ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν," καὶ τῷ ἁρνίῳ.  
<sup>(11)</sup> Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἐστήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου  
καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ  
ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ  
προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, <sup>(12)</sup> λέγοντες, Ἀμήν· ἡ εὐλογία  
καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ  
ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν  
αἰώνων. <sup>β</sup> ἀμήν." <sup>(13)</sup> Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυ-  
τέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς  
τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; <sup>(14)</sup> καὶ εἶρηκα  
αὐτῷ, Κύριε <sup>γ</sup> ", σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέ μοι, <sup>μ</sup> Οὗτοί εἰσιν  
οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν  
τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ  
αἵματι τοῦ ἁρνίου. <sup>(15)</sup> <sup>ν</sup> διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ  
θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ  
νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρό-  
νου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. <sup>(16)</sup> <sup>ο</sup> οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ  
διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ  
πᾶν καῦμα. <sup>(17)</sup> <sup>π</sup> ὅτι τὸ ἁρνίον τὸ ἀνάμεσον τοῦ θρόνου  
ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζώσας πηγὰς  
ὕδατων, καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν  
ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII. ΚΑΙ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην,  
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὥς ἡμιώριον. <sup>(2)</sup> Καὶ εἶδον  
τοὺς ἑπτὰ ἄγγέλους, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστήκασι, καὶ  
ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. <sup>(3)</sup> καὶ ἄλλος ἄγγελος  
ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἔχων λιβανωτὸν  
χρυσοῦν. <sup>α</sup> καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσῃ  
ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον  
τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. <sup>(4)</sup> καὶ ἀνέβη ὁ  
καπνὸς τῶν θυμιμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ  
χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. <sup>(5)</sup> καὶ εἴληφεν ὁ  
ἄγγελος τὸ λιβανωτὸν, καὶ ἐβάλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο  
φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

<sup>(6)</sup> Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας,

<sup>β</sup> om. Ln. Tf.

<sup>γ</sup> add. μου,  
Gb. Sch. Tf.  
[Ln.]

<sup>(m)</sup> Jno. 16. 33.  
1 Co. 15. 19.  
He. 11. 35..  
38.

<sup>(n)</sup> Jno. 14. 23;  
17. 24.

<sup>(o)</sup> Ps. 121. 6.  
Is. 49. 10.

<sup>(p)</sup> ch. 21. 4.  
Ps. 16. 11;  
23. 1.  
Is. 25. 8.

<sup>(q)</sup> Ex. 40. 5.  
Le. 16. 12.  
Ps. 141. 2.



ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. <sup>(7)</sup> Καὶ ὁ πρῶτος  
<sup>β)</sup> ἄγγελος" ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ <sup>β) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 μεμιγμένα αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν <sup>γ)</sup> ". καὶ τὸ <sup>γ) add. καὶ τὸ τρίτον</sup>  
 τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς <sup>τῆς γῆς</sup>  
 κατεκάη. <sup>(8)</sup> Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς <sup>κατεκάη,</sup>  
 ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν. <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
<sup>ς</sup> καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα. <sup>(9)</sup> καὶ ἀπέ- <sup>(r) Ps. 76. 8; 107. 34.</sup>  
 θανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ <sup>Is. 26. 9.</sup>  
 ἔχοντα ψυχὰς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη. <sup>(s) Ex. 7. 19. Is. 19. 5. Hag. 2. 6.</sup>  
<sup>(10)</sup> Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ <sup>δ) add. τῶν</sup>  
 οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν <sup>ὑδάτων,</sup>  
 ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδά- <sup>Elz. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 των. <sup>(11)</sup> καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται Ἀψινθος· καὶ <sup>(t) Ps. 11. 6. Is. 13. 11. Je. 9. 15.</sup>  
 γίνεται τὸ τρίτον <sup>ς)</sup> " εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ ἀνθρώπων <sup>ς) ἀετοῦ,</sup>  
 ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup> <sup>(12)</sup> Καὶ ὁ <sup>(u) Ps. 69. 15. Is. 24. 17, 18.</sup>  
 τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ <sup>(x) ch. 6. 6; 7. 3. Eze. 9. 4.</sup>  
 ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν <sup>θ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα <sup>(13)</sup> Καὶ <sup>θ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. <sup>(13)</sup> Καὶ <sup>(13)</sup> Καὶ <sup>(13)</sup> Καὶ  
 εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς <sup>ς)</sup> ἀγγέλου" πετωμένου ἐν μεσου- <sup>ς)</sup> ἀετοῦ,  
 ρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς  
 κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς  
 σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλ-  
 πίζειν.

IX. ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον  
 ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ  
 ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου, <sup>(2)</sup> " καὶ <sup>(u) Ps. 69. 15. Is. 24. 17, 18.</sup>  
 ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ  
 φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ  
 ἥλιος καὶ ὁ αἷρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. <sup>(3)</sup> Καὶ ἐκ  
 τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη  
 αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς  
 γῆς. <sup>(4)</sup> " καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον  
 τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς  
 ἀνθρώπους <sup>(θ)</sup> μόνους" οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα  
 τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. <sup>(5)</sup> καὶ ἐδόθη αὐταῖς











ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι  
 μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς  
 σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. <sup>(6)</sup> γ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις  
 ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐχ  
 εὕρῃσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ  
 φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. <sup>(7)</sup> z Καὶ τὰ ὁμοιώματα  
 τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον,  
 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ,  
 καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. <sup>(8)</sup> καὶ  
 εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν. <sup>a</sup> καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν  
 ὡς λεόντων ἦσαν. <sup>(9)</sup> καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας  
 σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ  
 ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. <sup>(10)</sup> καὶ  
 ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα <sup>β</sup> ἦν ἐν  
 ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ <sup>γ</sup> ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι  
 τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. <sup>(11)</sup> b Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐ-  
 τῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ  
 Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει  
 Ἀπολλύων. <sup>(12)</sup> c Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχονται  
 ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

(y) ch. 6. 16.  
 Is. 2. 19.  
 Je. 8. 3.  
 Lu. 23. 30.

(z) Ex. 10. 4.  
 Joel 2. 4.

(a) Joel 1. 6.

β καὶ ἐν  
 ταῖς οὐραῖς  
 αὐτῶν ἡ,  
 Sch. Ln. Tf.

(b) ver. 1.  
 Ep. 2. 2.

(c) Is. 48. 22.  
 Je. 12. 12.

(d) Ps. 46. 6;  
 68. 33.  
 Is. 66. 6.

(e) Ps. 68. 17.  
 Da. 7. 10.

γ) add.  
 πληγῶν,  
 Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(13)</sup> ΚΑΙ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα <sup>d</sup> φω-  
 νὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου  
 τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, <sup>(14)</sup> λέγουσαν τῷ ἕκτῳ  
 ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλπιγγα, Λύσον τοὺς τέσσαρας  
 ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ  
 Εὐφράτῃ. <sup>(15)</sup> Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ  
 ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ  
 ἔνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.  
<sup>(16)</sup> e καὶ ὁ ἀριθμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριά-  
 δες μυριάδων· καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. <sup>(17)</sup> Καὶ  
 οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημέ-  
 νους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακιν-  
 θίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφα-  
 λαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται  
 πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. <sup>(18)</sup> ὑπὸ τῶν τριῶν γ) <sup>h</sup> τούτων  
 ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρός

καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ τοῦ θείου, τοῦ ἐκπορευομένου  
ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. <sup>(19) β</sup> αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν <sup>β</sup> ἡ γὰρ  
τῷ στόματι αὐτῶν εἰσι· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι τῶν ἵππων  
ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. <sup>ἐν τ. στ.</sup>  
<sup>(20) γ</sup> Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν <sup>αὐτ. ἐστὶ</sup>  
ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων <sup>καὶ ἐν ταῖς</sup>  
τῶν χειρῶν αὐτῶν, <sup>γ</sup> ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, <sup>αὐτῶν,</sup>  
καὶ <sup>γ</sup> εἶδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ  
καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται,  
οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. <sup>(21)</sup> καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ  
τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε  
ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>γ</sup> add. τὰ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(f)</sup> De. 31. 17.  
Je. 8. 6;  
20. 16.

<sup>(g)</sup> Le. 17. 7.  
Ps. 106. 37;  
115. 5, &c.

X. ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαί-  
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ  
<sup>h</sup> ἱρίς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ <sup>i</sup> τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ  
ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· <sup>(2)</sup> καὶ εἶχεν  
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεωγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν  
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυ-  
μον ἐπὶ τὴν γῆν, <sup>(3)</sup> καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ  
λέων μυκάται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ  
βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς· <sup>(4)</sup> καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ  
βρονταὶ <sup>δ</sup> τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ  
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσάν μοι, <sup>k</sup> Σφρά-  
γισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ ταῦτα  
γράψῃς. <sup>(5) l</sup> Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς  
θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ <sup>ς</sup> εἰς  
τὸν οὐρανὸν, <sup>(6)</sup> καὶ ὥμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας  
τῶν αἰώνων, <sup>m</sup> ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ,  
καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ  
ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι. <sup>(7) n</sup> ἀλλὰ ἐν ταῖς  
ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ  
σαλπίζειν, καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς  
εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

<sup>(h)</sup> ch. 4. 3.  
Ge. 9. 13..16.  
Eze. 1. 28.

<sup>(i)</sup> ch. 1. 15.  
Mat. 17. 2.

<sup>δ</sup> om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

<sup>(k)</sup> Da. 8. 26;  
12. 4, 9.

<sup>(l)</sup> Da. 12. 7.

<sup>ς</sup> add. τὴν  
δεξιάν,

Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(m)</sup> Ge. 1. 1.  
Is. 40. 28.  
Jno. 1. 1..3.  
Col. 1. 15, 16.

<sup>(n)</sup> ch. 11. 15.  
Ro. 11. 25.  
Ep. 3. 5..9.

<sup>(8) o</sup> Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν  
λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὑπαγε λάβε τὸ βι-  
βλαρίδιον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶ-

<sup>(o)</sup> ver. 4.





(p) Eze. 3. 1-3. *τος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(9)</sup> Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. Καὶ λέγει μοι, Δάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. <sup>(10)</sup> Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. <sup>(11)</sup> Καὶ λέγει μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.*

(q) Eze. XL. ..XLII. *XI. <sup>1</sup> Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, "Εγείραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. <sup>(2)</sup> καὶ τὴν αὐλὴν τὴν <sup>β)</sup> ἔσωθεν" τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. <sup>(3)</sup> Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκους. <sup>(4)</sup> Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι. <sup>γ)</sup> Κυρίου, αἱ ἐνώπιον τοῦ <sup>γ)</sup> Θεοῦ" τῆς γῆς ἐστῶσαι. <sup>(5)</sup> καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. <sup>(6)</sup> Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ, ὅσακις ἐὰν θελήσωσι. <sup>(7)</sup> Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. <sup>(8)</sup> καὶ <sup>δ)</sup> τὰ πτώματα" αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ <sup>ε)</sup> Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος <sup>ς)</sup> ἡμῶν" ἐσταυρώθη. <sup>(9)</sup> καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνων <sup>θ)</sup> τὰ πτώματα" αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι <sup>ζ)</sup> τεθῆναι εἰς*

β) ἔξωθεν,  
Elz. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(r) ch. 13. 5-  
Eze. 40. 17,  
19, 20.

(s) ch. 12. 6.

(t) Zec. 4. 2, 3,  
11, 14.

γ) Κυρίου,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(u) Ex. VII.  
..XII.  
1 Ki. 17. 1.

(x) Da. 7. 21.

(y) De. 32. 32.  
Eze. 16. 46, 53.

δ) τὸ πτώμα-  
μα, Gb. Sch.  
Ln. Tf.

ς) αὐτῶν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

θ) τὸ πτώμα-  
μα, Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(z) Ps. 79. 3.



μνήματα. <sup>(10)</sup> καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦ-  
σιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται· καὶ δῶρα πέμ-  
ψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφήται ἐβασά-  
νισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. <sup>(11)</sup> Καὶ μετὰ τὰς  
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλ-  
θεν <sup>β)</sup> ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, <sup>β)</sup> ἐν αὐτοῖς, <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς.  
<sup>(12)</sup> καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγου-  
σαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν  
οὐρανὸν <sup>α</sup> ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ <sup>β</sup> ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ <sup>(α)</sup> 1Thes. 4. 17.  
ἐχθροὶ αὐτῶν. <sup>(13)</sup> Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμός <sup>(β)</sup> Mal. 3. 18.  
μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθη-  
σαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ·  
καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ  
Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. <sup>(14)</sup> <sup>ε</sup> Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ <sup>(c)</sup> ch. 8. 13;  
ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. <sup>9. 12; 15. 1.</sup>

<sup>(15)</sup> ΚΑΙ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο  
φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, <sup>γ)</sup> Ἐγένοντο <sup>αἱ</sup> γ) ἐγένετο ἡ  
βασιλείαι" τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χρι- βασιλεία,  
στοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
<sup>(16)</sup> Καὶ οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον <sup>(δ)</sup> Nu. 14. 21,  
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ <sup>Ps. 72. 8; 97. 1.</sup>  
τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, <sup>Is. 9. 6, 7.</sup>  
<sup>(17)</sup> <sup>ε</sup> λέ- <sup>Da. 7. 14.</sup>  
γοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντο- <sup>1 Ti. 6. 15.</sup>  
κράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ᾧν <sup>δ)</sup> καὶ ὁ ἐρχόμενος, <sup>(e)</sup> ch. 1. 4, 8;  
ὅτι εἰληφας <sup>4. 8; 16. 5;</sup>  
τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. <sup>(18)</sup> καὶ <sup>19. 6.</sup>  
τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ὁ ὀργή σου, καὶ ὁ και- <sup>(f)</sup> om. Gb. Sch.  
ρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, <sup>f</sup> καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς <sup>Ln. Tf.</sup>  
δούλοις σου τοῖς προφήταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς <sup>(f)</sup> 1Co. 15. 58.  
φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγά- <sup>2 Thes. 1. 6..</sup>  
λοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. <sup>10.</sup>

<sup>(19)</sup> <sup>g</sup> ΚΑΙ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ <sup>(g)</sup> ch. 15. 5.  
ᾧφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·  
<sup>h</sup> καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ <sup>(h)</sup> Ps. 97. 3, 4.  
σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη.







(i) Is. 54. 5..7.  
Ho. 2. 19, 20.  
Jno. 3. 20.

(k) Is. 53. 11;  
54. 1; 66. 7..9.  
Mi. 5. 3.

(l) ch. 20. 2, 3.  
Is. 51. 9.

(m) Ps. 2. 9.

(n) ch. 11. 3.

(o) Da. 10. 13,  
21; 12. 1.  
Jude 9.

(p) Da. 2. 35.

(q) Ge. 3. 1, 4.  
Lu. 10. 18.  
Jno. 12. 31.

(r) ch. 11. 15.  
Job 1. 9; 2. 5.  
Zec. 3. 1.

(s) Ro. 8. 33..  
37.  
Gal. 2. 20.  
Ep. 6. 10..17.  
Phi. 4. 13.

(t) Ps. 94. 23;  
97. 6.  
Is. 34. 8.  
Joel 3. 13..16.

(β) τῇ γῇ  
καὶ τῇ θα-  
λάσσῃ,  
Gb. Sch. Tf.

XII. Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, ἡ γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα. <sup>(2) k</sup> καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. <sup>(3)</sup> Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ ἡ δράκων μέγας πυρρὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ διαδήματα ἑπτὰ. <sup>(4)</sup> καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. <sup>(5) m</sup> καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. <sup>(6) n</sup> καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

<sup>(7) o</sup> Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, <sup>(8) p</sup> καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὔτε τόπος εὗρέθη αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ. <sup>(9) q</sup> καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. <sup>(10)</sup> Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ῥ' κατεβλήθη ὁ κατηγοροὺς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. <sup>(11) s</sup> καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. <sup>(12) t</sup> διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ <sup>(β)</sup> τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. <sup>(13)</sup> Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἥτις

ἔτεκε τὸν ἄρρενα. <sup>(14)</sup> Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ αἵτου τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ " καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄψεως. <sup>(15)</sup> Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφης ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα ταύτην ποταμοφόρητον ποιήσῃ. <sup>(16)</sup> καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἡνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. <sup>(17)</sup> Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ."

(u) ver. 6.  
Da. 7. 25;  
12. 7.

(x) 1 Jno. 5. 10.  
(β) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

<sup>(18)</sup> Καὶ ἔστάθην " ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

γ) ἐστάθη,  
Ln. (Gb. ~).

XIII. <sup>γ</sup> Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ <sup>δ</sup> ὄνομα " βλασφημίας. <sup>(2)</sup> καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον <sup>δ</sup> ὀνόματα, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. <sup>(3)</sup> καὶ <sup>ς</sup> εἶδον " μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἑθεραπεύθη, καὶ ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ὀπίσω τοῦ θηρίου. <sup>(4)</sup> α καὶ προσεκύνησαν τὸν δράκοντα <sup>η</sup> ὃς " ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; <sup>(5)</sup> β καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. <sup>(6)</sup> καὶ ἡνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. <sup>(7)</sup> θ <sup>ς</sup> Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν <sup>λ</sup> " καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

(y) ch. 17. 3, 9,  
12.  
Da. 7. 7.

(δ) ὀνόματα,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(z) ch. 12. 9.

(ς) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(a) ch. 18. 18.

η) ὅτι, Gb.  
Sch. Ln. Tf.

(b) Da. 7. 8, 11;  
11. 36.

θ) om. Ln.

(c) Da. 12. 1.  
Mat. 24. 21.

λ) add. καὶ  
λαλόν, Gb.  
Sch. Ln. Tf.





(d) Ge. 3. 4, 5.

Lu. 4. 7.

1 Co. 10. 20.

(8) <sup>d</sup> Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦν-  
τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ  
βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου ἐσφαγμένου, ἀπὸ κατα-  
βολῆς κόσμου. (9) Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. (10) Εἴ

(e) Ge. 9. 5, 6.

Is. 33. 1.

Mat. 26. 52.

τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· <sup>e</sup> εἴ  
τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀπο-  
κτανθῆναι· ὡδὲ ἐστὶν <sup>f</sup> ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν  
ἀγίων.

(f) Lu. 21. 19.

He. 10. 36.

(11) Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ  
εἶχε κερата δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

(g) ver. 3.

ch. 19. 20.

(12) <sup>g</sup> καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ  
ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοικοῦντας  
ἐν αὐτῇ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ  
ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· (13) <sup>h</sup> καὶ ποιεῖ  
σημεῖα μεγάλη, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ  
οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. (14) <sup>i</sup> καὶ

(h) ch. 16. 14.

Ex. 7. 22.

Mat. 24. 24.

2 Thes. 2. 9.

(i) Is. 44. 20.

Je. 49. 16.

Ob. 3. 4.

Mat. 24. 24.

πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα  
ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς  
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ  
ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε. (15) <sup>k</sup> Καὶ

(k) ch. 19. 20.

ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ  
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι ἂν μὴ  
προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι.

(16) Καὶ ποιεῖ πάντα, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους,  
καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευ-  
θέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ  
τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν,

(l) Ps. 144. 8.

Pr. 18. 6, 7.

(m) om. Gb. Sch.

Ln. Tf.

(n) ch. 17. 9.

Ja. 1. 5.

(17) καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ  
ἔχων τὸ χάραγμα, <sup>β</sup> ἢ ἡ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν  
ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. (18) <sup>m</sup> Ὡδε ἡ σοφία

(n) ch. 7. 4.

He. 12. 22.

ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ  
θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς  
αὐτοῦ χξϞ'.

(o) add. τὸ,

Gb. Sch. Ln. Tf.

(p) add. αὐ-

τοῦ καὶ τὸ

ὄνομα,

Gb. Sch. Ln. Tf.

XIV. <sup>n</sup> ΚΑΙ εἶδον, καὶ ἰδοὺ <sup>ν</sup> ἄρνιον ἐστηκὸς ἐπὶ  
τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσ-  
σαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα <sup>δ</sup> τοῦ πατρὸς αὐτοῦ











β) om. Gb. Sch. *ἀγίων ἐστίν·* <sup>β)</sup> ὧδε" οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

(13) Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι, Γράψον, <sup>α</sup> Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. Naì, λέγει τὸ Πνεῦμα· ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

(b) Ex. 16. 10. Ps. 68. 34, 35. Is. 19. 1. Eze. 1. 26. Da. 7. 13. (c) Joel 3. 13. Mat. 13. 39.

(14) <sup>b</sup> Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. <sup>(15)</sup> <sup>c</sup> καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον <sup>d</sup> τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. <sup>(16)</sup> Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

(17) Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. <sup>(18)</sup> καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐφώνησέ κραυγῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, καὶ <sup>e</sup> τρύγησον τοὺς βότρυας <sup>γ)</sup> <sup>h</sup> τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. <sup>(19)</sup> Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν <sup>f</sup> εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην. <sup>(20)</sup> <sup>g</sup> καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

γ) add. τῆς ἀμπέλου, Elz. Gb. Sch. Ln. Tf.

(e) Ps. 80. 8. Is. 5. 2. Je. 2. 21. Eze. 17. 6.

(f) ch. 19. 15. (g) Is. 63. 3.

XV. ΚΑΙ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, <sup>h</sup> ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

(1) <sup>i</sup> Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ καὶ <sup>δ)</sup> ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, <sup>h</sup> ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. <sup>(3)</sup> <sup>k</sup> καὶ ᾄδουσι τὴν

δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(k) Ex. 15. 1. &c.

ῥῶδην Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ῥῶδην τοῦ ἁρνίου, λέγοντες, <sup>1</sup> Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν <sup>β</sup> ἁγίων." <sup>(1)</sup> τίς οὐ μὴ φοβηθῇ <sup>β</sup> ἐθνῶν, <sup>γ</sup> σε," Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσιος· <sup>μ</sup> ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

(1) Ps. 111. 2; 139. 14; 145. 17.

(β) ἐθνῶν, Gb. Sch. Ln. Tf.

(γ) om. Ln. Tf. (Gb. =).

(μ) Is. 66. 23. Je. 10. 7.

<sup>(5)</sup> Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ <sup>δ</sup> ἰδοὺ ἡνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· <sup>(6)</sup> καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. <sup>(7)</sup> καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. <sup>(8)</sup> <sup>ο</sup> καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

(δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(η) Nu. 1. 50.

(ο) Ex. 40. 34. 1 Ki. 8. 10. Is. 6. 4.

XVI. ΚΑΙ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε τὰς <sup>ς</sup> φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. <sup>(2)</sup> <sup>ρ</sup> Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνούντας. <sup>(3)</sup> <sup>q</sup> Καὶ ὁ δεύτερος <sup>η</sup> ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσῃ. <sup>(4)</sup> Καὶ ὁ τρίτος <sup>θ</sup> ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. <sup>(5)</sup> Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος, <sup>λ</sup> Κύριε, εἰ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν <sup>μ</sup> καὶ ὁ ὅςιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. <sup>(6)</sup> <sup>ς</sup> ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι γάρ εἰσι. <sup>(7)</sup> Καὶ ἤκουσα <sup>ν</sup> ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγοντος, Ναὶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις

(ς) add. ἐπτὰ, Gb. Sch. Ln. Tf.

(ρ) ch. 13. 14, 16, 17. Ex. 9. 8. 11.

(q) Ex. 7. 17, 20.

(η) om. Ln. Tf. (Gb. =).

(θ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(ρ) Ps. 19. 9; 51. 4; 98. 9. Is. 11. 4.

(λ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(μ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(ς) Mat. 23. 34.

(ν) om. Gb. Sch. Ln. Tf.

(δ) ch. 15. 3. Ps. 119. 7, 62; 145. 17.











- β) om. Gb. Sch. σου. <sup>(8)</sup> Καὶ ὁ τέταρτος <sup>β)</sup> ἄγγελος" ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. <sup>(9)</sup> "καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν <sup>γ)</sup> " τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
- γ) add. οἱ ἀνθρώποι, Sch. Tf. <sup>(10)</sup> Καὶ ὁ πέμπτος <sup>δ)</sup> ἄγγελος" ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασσωντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, <sup>(11)</sup> καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. <sup>(12)</sup> Καὶ ὁ ἕκτος <sup>ς)</sup> ἄγγελος" ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου. <sup>(13)</sup> x Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὅμοια βατράχοις. <sup>(14)</sup> y εἰςὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων ποιῶντα σημεῖα ἐκπορεύεσθαι ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς <sup>η)</sup> τῆς γῆς καὶ" τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. <sup>(15)</sup> z Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. <sup>(16)</sup> Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστί Ἀρμαγεδδών. <sup>(17)</sup> a Καὶ ὁ ἔβδομος <sup>θ)</sup> ἄγγελος" ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ <sup>λ)</sup> τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, Γέγονε. <sup>(18)</sup> b Καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμὸς οὕτω μέγας. <sup>(19)</sup> c καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. <sup>(20)</sup> d καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν.
- δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.
- ε) ch. 12. 9; 19. 20; 20. 10.
- ζ) ch. 2. 10; 13. 13. Zec. 14. 2, 3. 2 Thes. 2. 9.
- η) om. Gb. Sch. Ln. Tf.
- θ) ch. 21. 6.
- θ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.
- λ) om. Ln. Tf. (Gb. -).
- θ) ch. 8. 5. Zec. 14. 4, 5.
- ς) ch. 14. 8, 10; 18. 5. Is. 51. 22, 23. Je. 25. 15, 16.
- δ) ch. 6. 14.

(21) <sup>ε</sup> καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ (ε) ch. 11. 19.  
οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ  
ἄνθρωποι τὸν Θεόν, ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάξης· ὅτι  
μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

XVII. *ΚΑΙ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν  
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέ-  
γων μοι, Δεῦρο, <sup>δ</sup> δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς (δ) Jo. 51. 13.  
μεγάλῃς, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν·* (g) ch. 14. 8;  
(2) <sup>g</sup> μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ- 18. 3;  
σθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες Je. 51. 7.  
τὴν γῆν. (3) <sup>h</sup> Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι (h) xof. 7. 8.  
καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ch. 13. 1.  
ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα  
δέκα. (1) <sup>i</sup> καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύρα καὶ (i) ch. 18. 16.  
κοκκίνῳ, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ Ec. 9. 11;  
μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ 11. 8.  
αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας 1 Jo. 2. 17.  
αὐτῆς, (5) <sup>k</sup> καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, (k) 2 The. 2. 7.  
Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν  
καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. (6) <sup>l</sup> Καὶ εἶδον τὴν γυ- (l) ch. 18. 24.  
ναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ  
αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν  
αὐτὴν, θαῦμα μέγα.

(7) *Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ  
σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ  
βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ  
τὰ δέκα κέρατα. (4) <sup>n</sup> Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ  
μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν  
ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (m) ch. 3. 5;  
20. 12; 21. 27.  
ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς Lu. 10. 20.  
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέποντες τὸ θηρίον ὅτι ἦν, Phi. 4. 3.  
καὶ οὐκ ἔστι, (β) καίπερ ἐστίν." (9) <sup>n</sup> ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων (β) καὶ  
σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαί, ὅρη εἰσὶν ἑπτὰ, ὅπου ἡ γυνὴ πάρεστι, 21,  
κάθεται ἐπ' αὐτῶν. (10) <sup>n</sup> καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· οἱ πέντε Gl. Sch. Lu. 21.  
ἔπενσαν, καὶ ὁ εἷς ἐστίν, ὁ ἄλλος οὕπω ἦλθε· καὶ ὅταν (n) ch. 13. 1,  
ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μένειν. (11) <sup>n</sup> καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, 18.  
4. 18.*





καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. <sup>(12)</sup> <sup>ο</sup> Καὶ τὰ δέκα κέρατα

(ο) Da. 7. 20.

ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. <sup>(13)</sup> <sup>ρ</sup> οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι,

(ρ) Ps. 2. 2, 3.  
Is. 8. 12.

καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διαδιδώσουσιν. <sup>(14)</sup> <sup>ς</sup> οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

(ρ) Is. 8. 7.

<sup>(15)</sup> <sup>τ</sup> Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι.

(ς) ch. 18. 8.

<sup>(16)</sup> <sup>ς</sup> Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες <sup>(β)</sup> ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρμωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. <sup>(17)</sup> ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν

(β) καὶ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(θ) Nu. 14. 21.  
He. 3. 4.

εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. <sup>(18)</sup> Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

(u) ch. 14. 8.  
Is. 13. 21; 21.  
9; 34. 11, 14.  
Je. 50. 39;  
51. 8, 37.

(x) Ec. 5. 13.  
Je. 9. 23.  
Lu. 16. 19.  
Ja. 5. 1.

## XVIII. 'ΚΑΙ μετὰ ταῦτα εἶδον <sup>γ)</sup> " ἄγγελον κατα-

βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. <sup>(2)</sup> " καὶ ἔκραξεν ἐν

γ) add.  
ἄλλον,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>δ)</sup> ἰσχυρί, φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, "Επεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ μεμισημένον. <sup>(3)</sup> ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς <sup>ς)</sup> πέπωκε" πάντα τὰ ἔθνη,

(δ) ἰσχυρᾶ  
φωνῇ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

(ς) πέπω-  
καν, Ln.

<sup>(4)</sup> <sup>γ</sup> Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, "Εξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοι-

(γ) Ge. 19. 12.  
Is. 48. 20, 22;  
52. 11.  
Je. 50. 8;  
51. 6, 45.  
2 Co. 6. 17.

νωήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς. <sup>(5)</sup> ὅτι <sup>θ)</sup> ἠκολούθησαν" αὐτῆς αἱ

(θ) ἐκολλή-  
θησαν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.



ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ (z) Ps. 137.  
 ἀδικήματα αὐτῆς. <sup>(6)</sup> <sup>z</sup> ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέ- 8, 9.  
 δωκεν <sup>β)</sup> ὑμῖν, καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾷ κατὰ τὰ ἔργα <sup>β)</sup> om. Gb. Sch. 15.  
 αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ δι- <sup>Ln. Tf.</sup>  
 πλοῦν. <sup>(7)</sup> <sup>a</sup> ὅσα ἐδόξασεν ἐαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦ- <sup>(α)</sup> Is. 47. 8.  
 τον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ  
 αὐτῆς λέγει, Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμι,  
 καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. <sup>(8)</sup> <sup>b</sup> Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ <sup>(b)</sup> Ps. 2. 5.  
 ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός· <sup>1</sup> Thes. 5. 3.  
 καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς <sup>2</sup> Thes. 2. 8.  
 ὁ <sup>γ)</sup> κρίνων αὐτήν. <sup>(9)</sup> <sup>c</sup> Καὶ κλαύσονται αὐτήν, καὶ κό- <sup>γ)</sup> κρίνας,  
 ψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν <sup>(c)</sup> Ps. 110. 5.  
 καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, <sup>(10)</sup> <sup>d</sup> ἀπὸ μακρόθεν ἐστη- <sup>Eze. 26. 10;</sup>  
 κότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, <sup>37. 25.</sup>  
 Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ <sup>(d)</sup> Is. 21. 9;  
 ἰσχυρά, ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. <sup>(11)</sup> <sup>e</sup> Καὶ οἱ <sup>24. 21.</sup>  
 ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι <sup>Je. 51. 8.</sup>  
 τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· <sup>(12)</sup> γόμον χρυ- <sup>(e)</sup> Is. 47. 15.  
 σοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ <sup>Eze. 27. 32,</sup>  
 βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ <sup>36.</sup>  
 πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν <sup>(f)</sup> Eze. 2. 4.  
 σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, <sup>11.</sup>  
 καὶ μαρμάρου, <sup>(13)</sup> καὶ κινάμωμον, <sup>(8)</sup> <sup>h</sup> καὶ θυμιάματα, καὶ <sup>(f)</sup> Lu. 12. 15.  
 μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμί- <sup>Ja. 5. 1. 3.</sup>  
 δαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων,  
 καὶ ρέδων, καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. <sup>(14)</sup> <sup>f</sup> καὶ  
 ἡ ὁπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ  
 σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ  
 σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὐρήσῃς αὐτά. <sup>(15)</sup> Οἱ ἔμποροι  
 τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στή- <sup>(g)</sup> ch. 17. 4.  
 σονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες  
 καὶ πενθοῦντες, <sup>(16)</sup> <sup>g</sup> καὶ λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ  
 μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ  
 κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ  
 μαργαρίταις· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. <sup>(5)</sup> ὁ ἐπὶ τό-  
 πον πλέων,  
<sup>(17)</sup> Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς <sup>(5)</sup> ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ <sup>Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>







(h) Is. 23. 14.  
Eze. 27. 20,  
30.  
Lu. 6. 24.

(i) ver. 9.  
Is. 34. 10.

(k) Jos. 7. 6.  
Job 2. 12.

(l) Ps. 9. 2. 4.  
Is. 44. 23;  
49. 13.  
Je. 51. 48.

(m) add.  
καὶ οἱ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(n) Je. 51. 64.

(p) Eo. 2. 1. 2.  
Is. 24. 8.  
Je. 16. 9;  
25. 10.  
Eze. 26. 13.  
Lu. 6. 25.

(q) ch. 17. 6.

(r) Ps. 98. 2, 3.  
Is. 33. 6;  
59. 16.  
He. 9. 28.

(s) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(t) τοῦ Θεοῦ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(u) ch. 15. 3;  
16. 7.  
De. 32. 43.  
Ps. 98. 9.

(v) Ps. 117. 1;  
135. 1.

(w) ch. 4. 4, 6.

ὁμιλος,<sup>h</sup> καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζον-  
ται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν,<sup>(18)</sup> καὶ ἔκραζον, ὀρῶντες  
τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία  
τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;<sup>(19)</sup> Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς  
κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,  
λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλού-  
τησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς  
τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη.<sup>(20)</sup> Εὐφραίνου  
ἐπ' αὐτήν, οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι<sup>(21)</sup> ἀπόστολοι καὶ οἱ προ-  
φήται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

<sup>(21)</sup> Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον  
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως  
ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ  
μὴ εὔρεθῇ ἔτι.<sup>(22)</sup> καὶ φωνὴ κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν  
καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,  
καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὔρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,  
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,<sup>(23)</sup> καὶ φῶς  
λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ  
νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου  
ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου  
ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη.<sup>(24)</sup> καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα  
προφητῶν καὶ ἁγίων εὔρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμέ-  
νων ἐπὶ τῆς γῆς.

XIX. ΚΑΙ μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου πολ-  
λοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντος, Ἀλληλούϊα.<sup>p</sup> ἡ  
σωτηρία καὶ ἡ δόξα<sup>q</sup> καὶ ἡ τιμὴ<sup>r</sup> καὶ ἡ δύναμις<sup>s</sup> Κυρίῳ  
τῷ Θεῷ<sup>t</sup> ἡμῶν.<sup>(2)</sup> ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις  
αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις ἐφθειρε  
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν  
δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς.<sup>(3)</sup> Καὶ δεύτερον  
εἶρηκαν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς  
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.<sup>(4)</sup> Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι  
οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσ-  
εκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέ-  
γοντες, Ἀμήν· Ἀλληλούϊα.<sup>(5)</sup> Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου  
ἐξῆλθε, λέγουσα, Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ

δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. <sup>(6)</sup> Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντας, Ἀλληλουῖα· ὅτι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς <sup>(β)</sup> ὁ παντοκράτωρ. <sup>(7)</sup> χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιάμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. <sup>(8)</sup> Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων. <sup>(9)</sup> Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ εἰσι τοῦ Θεοῦ. <sup>(10)</sup> Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

<sup>(11)</sup> Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. <sup>(12)</sup> οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός· καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. <sup>(14)</sup> Καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. <sup>(15)</sup> καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. <sup>(16)</sup> καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος κυρίων. <sup>(17)</sup> Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι, Δεῦτε καὶ συνάγεσθε εἰς τὸ μέγα τοῦ, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἵνα φάγητε σάρκας

(ε) Ps. 97. 1, 12.  
Is. 24. 23.

(β) add. ἡμῶν,  
Gb. Sch. Tf.

(γ) Mat. 22. 2;  
25. 10.  
Lu. 14. 16.

(x) Ps. 45. 13,  
14.  
Eze. 16. 10.

(y) Ac. 10. 26;  
14. 14, 15.

(z) 1 Jno. 5. 10.

(a) Lu. 24. 27.  
Jno. 5. 39.

(b) ch. 1. 14;  
2. 18.

(c) Is. 63. 2, 3.

(γ) κέκληται,  
Ln. Tf. (Gb. eo).

(d) Jno. 1. 1.  
1 Jno. 1. 1.

(e) ch. 4. 4; 7. 9.  
Mat. 28. 3.

(f) Ps. 2. 9.  
Is. 11. 4; 63. 3.

(g) ch. 17. 14.  
1 Ti. 6. 15.

(h) Je. 12. 9.  
Eze. 39. 17.

(δ) τὸ μέγα  
τοῦ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.





βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. <sup>(19) i</sup> Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς

(i) Ps. 2. 1, 2.  
Da. 9. 27.

τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. <sup>(20) k</sup> καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ

(k) 2Sa. 23. 6.  
Ps. 68. 1;  
132. 18.  
Is. 59. 18.  
Na. 1. 2.  
Lu. 19. 27.

μετὰ τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν τῷ θείῳ. <sup>(21) l</sup> καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου,

(l) Ps. 9. 6;  
145. 20.  
Je. 15. 3.

τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

(m) ch. 1. 18.

XX. <sup>m</sup> **ΚΑΙ** εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. <sup>(2) n</sup> καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃς ἐστι διάβολος καὶ Σατανᾶς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν χίλια ἔτη, <sup>(3) o</sup> καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλείσειν αὐτὸν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. <sup>(4) p</sup> Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, οὔτε τῇ εἰκόνι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ Χριστοῦ χίλια ἔτη. <sup>(5) q</sup> οἱ δὲ λοιποὶ

(n) ch. 12. 9.  
Ge. 3. 1.  
Is. 27. 2.  
2 Pe. 2. 4.  
(o) Is. 14. 12..  
15.

(p) Da. 7. 9,  
22, 27.  
Mat. 19. 28.  
Lu. 22. 30.  
Ro. 8. 17.  
1 Co. 6. 2, 3.  
2 Ti. 2. 12.

ἐξῆσαν, τῶν νεκρῶν οὐκ <sup>B</sup> ἀνέζησαν <sup>u</sup> ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. <sup>(6) q</sup> Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἄλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

(B) ἐξῆσαν, τῶν νεκρῶν οὐκ  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(q) 1 Co. 15. 23.  
1 Thes. 4. 17.

(r) Is. 61. 6.  
1 Pe. 2. 9.



(7) Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, (8) καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. (9) καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην καὶ κατέβη πῦρ (β) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ (γ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. (10) δ καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

(11) ε καὶ εἶδον θρόνον λευκὸν μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. (12) ς καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ Ἱ Θεοῦ, καὶ βιβλία ἠνεόχθησαν· καὶ βιβλίον ἄλλο ἠνεόχθη, ὃ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. (13) καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. (14) ζ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος (δ) η καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς.

XXI. α ΚΑΙ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. (2) β Καὶ (3) γ ἐγὼ Ἰωάννης (δ) εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. (5) ς καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης, Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. (7) δ καὶ ἐξαλείψει

(\*) ch. 16. 14.  
Ezo. 38. 2;  
39. 1.

(β) om. Ln. Tf.  
(Gb. →).

(γ) Ge. 3. 15.  
Da. 7. 11.  
Mat. 25. 41.

(υ) 2 Pe. 3. 10.

(x) Je. 17. 10;  
32. 19.

Da. 7. 10.  
Mat. 16. 27.  
Ro. 2. 6;  
14. 12.  
2 Co. 5. 10.

γ) θρόνον,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

(y) 1 Co. 15. 26,  
54, 55.

(δ) add. ἡ λίμνη  
τοῦ πυρὸς,  
Ez. 26.

Gb. Sch. Ln. Tf.

(z) Ex. 32. 33.  
Ps. 69. 28.

(a) Ps. 145. 10.  
Is. 65. 17;

66. 22.  
2 Pe. 3. 13.

(b) om. Gb. Sch.  
Ln. Tf.

(b) Is. 62. 5.  
2 Co. 11. 2.

(c) Gal. 4. 20.  
He. 11. 10.

(c) Ezo. 43. 7.  
Jno. 14. 23.

(d) Ps. 30. 5.  
Is. 25. 8;

35. 10.







9) om. Gb. Sch. <sup>β)</sup> ὁ Θεὸς " πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ  
 TF. θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή, οὔτε  
 (e) Is. 43. 19. πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. <sup>(5)</sup> <sup>ε</sup> Καὶ  
 2 Co. 5. 17. εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, Ἰδοὺ, καινὰ πάντα  
 ποιῶ. Καὶ λέγει μοι, Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀλη-  
 θινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσι. <sup>(6)</sup> <sup>φ</sup> Καὶ εἶπέ μοι, Γέγονε. ἐγὼ εἰμι  
 55. 1. τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι  
 Jno. 4. 10, 14; 7. 37. δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. <sup>(7)</sup> ὁ  
 ν) ταῦτα, νικῶν κληρονομήσει ἢ πάντα, <sup>θ</sup> καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεός,  
 Gb. Sch. Ln. Tf. καὶ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ υἱός. <sup>(8)</sup> <sup>λ</sup> δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις  
 g) Zeo. 8. 8. καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμα-  
 He. 8. 10. κεῦσι καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ  
 h) 1 Co. 6. 9. μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ  
 Gal. 5. 21. ἐστὶ δεῦτερος θάνατος.  
 Ep. 5. 5. <sup>(9)</sup> Καὶ ἦλθε <sup>δ)</sup> πρὸς με" εἰς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν  
 He. 12. 14. ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ  
 om. Gb. Sch. πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων,  
 Ln. Tf. Δεῦρο, δείξω σοι ἡ τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα.  
 i) ch. 19. 7. <sup>(10)</sup> <sup>κ</sup> Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ  
 Jno. 3. 29. ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν <sup>ς)</sup> τὴν μεγάλην, τὴν  
 Ep. 5. 31, 32. ἀγίαν Ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ  
 k) ch. 3. 12. τοῦ Θεοῦ, <sup>(11)</sup> ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὁ φω-  
 Gal. 4. 26. στηρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι  
 He. 12. 22. κρυσταλλίζοντι. <sup>(12)</sup> <sup>ι</sup> ἔχουσάν τε τείχος μέγα καὶ ὑψη-  
 om. Gb. Sch. λὸν, ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν  
 Ln. Tf. ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶ  
 l) Eze. 48. τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. <sup>(13)</sup> Ἀπ' ἀνα-  
 31. 35. τολῆς, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ  
 m) Ep. 2. 19, νότου, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς.  
 20. <sup>(14)</sup> <sup>μ</sup> καὶ τὸ τείχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα,  
 n) Eze. 40. 3. καὶ ἢ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ  
 Zeo. 2. 1. ἀρνίου. <sup>(15)</sup> <sup>π</sup> Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ, εἶχε <sup>θ)</sup> <sup>π</sup> κάλαμον  
 o) Ps. 122. 3. χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας  
 Ep. 3. 18; αὐτῆς, καὶ τὸ τείχος αὐτῆς. <sup>(16)</sup> <sup>ο</sup> καὶ ἡ πόλις τετράγωνος  
 4. 13. κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ἵ) τοσοῦτόν ἐστιν" ὅσον καὶ  
 p) add. τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλᾷ ἐπὶ  
 b. Sch. Ln. Tf. σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ











(z) Mat. 5. 8.  
1 Co. 13. 12.  
1 Jno. 3. 2.  
(3) <sup>β</sup> <sup>γ</sup> <sup>δ</sup> <sup>ε</sup> <sup>ς</sup> <sup>τ</sup> <sup>ι</sup>,  
Gb. Sch. Ln.  
(a) Ps. 36. 9.  
Is. 60. 19, 20.

αὐτῷ· <sup>(4)</sup> <sup>z</sup> καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα  
αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. <sup>(5)</sup> <sup>a</sup> καὶ νῦν οὐκ ἔσται  
<sup>β</sup> ἐκεῖ· καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου,  
ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν  
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

(b) ch. 19. 9;  
21. 5.

(γ) πνευμά-  
των τῶν,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

<sup>(6)</sup> <sup>b</sup> **ΚΑΙ** εἶπέ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη-  
θινοί· καὶ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν <sup>γ</sup> ἀγίων· προφητῶν ἀπέ-  
στείλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ  
δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. <sup>(7)</sup> Ἴδου ἔρχομαι ταχύ. μακάριος

(c) Ac. 10. 26;  
14. 14, 15.

ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τού-  
του. <sup>(8)</sup> <sup>c</sup> Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων·

(d) ch. 1. 3.  
Da. 8. 26;  
12. 4.

καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμ-  
προσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι  
ταῦτα. <sup>(9)</sup> καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ σύνδουλός σου γάρ

(e) Is. 40. 10;  
62. 11.

εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν  
τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ

(f) ch. 1. 8,  
11; 21. 6.  
Is. 41. 4;  
44. 6; 48. 12.

προσκύνησον. <sup>(10)</sup> <sup>d</sup> Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς  
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς

(g) Ge. 3. 22.  
Jno. 3. 23.

ἐγγύς ἐστιν. <sup>(11)</sup> ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπῶν,  
ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος, δικαιοθήτω ἔτι· καὶ ὁ

(h) ἐστὶν  
αὐτοῦ,  
Ln. Tf.

ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. <sup>(12)</sup> <sup>e</sup> Καὶ ἰδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ  
ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον

(i) οἱ πλύ-  
οντες τὰς  
ἐντολάς  
αὐτῶν,  
Ln. (Gb. v).

<sup>δ</sup> αὐτοῦ ἔσται. <sup>(13)</sup> <sup>f</sup> ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ

(j) 1 Co. 6. 10.  
Ep. 5. 5.  
Col. 3. 6.

τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.

(k) ch. 5. 5.  
Nu. 24. 17.  
Is. 11. 10.  
Ro. 15. 12.  
2 Pe. 1. 19.

<sup>(14)</sup> <sup>g</sup> Μακάριοι <sup>ς</sup> οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα  
ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς

(l) Is. 55. 1.  
Jno. 7. 37.

πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. <sup>(15)</sup> <sup>h</sup> ἔξω δὲ οἱ κύνες  
καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδω-

(m) Is. 55. 1.  
Jno. 7. 37.

λολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

(n) Is. 55. 1.  
Jno. 7. 37.

<sup>(16)</sup> Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆ-  
σαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα

(o) Is. 55. 1.  
Jno. 7. 37.

καὶ τὸ γένος τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρι-  
νός. <sup>(17)</sup> <sup>k</sup> Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἐλθέ·  
καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ· καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ

(p) μαρ-  
τυρῶ ἐγὼ,  
Gb. Sch. Ln. Tf.

θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

<sup>(18)</sup> <sup>θ</sup> Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκούοντι τοὺς λό-

γους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπι-<sup>(1) Ex. 32. 33.</sup>  
 τιθῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς<sup>β) τοῦ</sup>  
 τὰς γεγραμμένας ἐν βιβλίῳ τούτῳ·<sup>(19) ι</sup> καὶ ἐάν τις<sup>ξύλου,</sup>  
 ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου τῆς προφητείας ταύτης,<sup>γ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ<sup>β) βίβλου"</sup> τῆς<sup>Ln. Tf.</sup>  
 ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ τῶν γεγραμμέ-<sup>δ) om. Gb. Sch. Ln. Tf.</sup>  
 νων ἐν βιβλίῳ τούτῳ.<sup>(20)</sup> Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, *Ναὶ*<sup>ς) om. Ln. Tf.</sup>  
*ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν.*<sup>ιι γ) "Ναὶ," ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.</sup>  
<sup>(21)</sup> *Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου<sup>δ)</sup> ἡμῶν"* Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ<sup>τῶν ἁγίων,</sup>  
 πάντων<sup>ς)</sup> ὑμῶν. *Ἀμήν.*<sup>Gb. Sch.</sup>  
(m) 1Thes. i. 10.

Τ Ε Λ Ο Σ.







# THE AMMONIAN SECTIONS

AND

## EUSEBIAN CANONS.

IN the middle of the third century Ammonius divided the four Gospels into Sections, for the purpose of constructing a kind of Harmony, in which the four narratives might be combined.

The numbers which denote these Ammonian Sections are very commonly given in the margin of MSS. of the Greek Testament. Some of these divisions are of course very short, while others (as in the introductory chapters of St. Luke and in St. John) are long.

In the following century Eusebius of Cæsarea drew up the Tables which are commonly called his *Canons*. In these the Ammonian Sections are so distributed as to show in a tabular form what portions of the other Evangelists answer to that Gospel which stands first in order in each *Canon*. The *Ten Canons* are—

- I. Sections found in all the four Gospels.
- II. Sections common to *three*: Matthew, Mark, and Luke.
- III.    "       "       "     Matthew, Luke, and John.
- IV.    "       "       "     Matthew, Mark, and John.
- V. Sections common to *two*: Matthew and Luke.
- VI.    "       "       "     Matthew and Mark.
- VII.   "       "       "     Matthew and John.
- VIII.   "       "       "     Luke and Mark.
- IX.    "       "       "     Luke and John.
- X. Sections in which the several Gospels contain matter peculiar to themselves. This Canon consequently is divided into four parts.

The numbers of the Eusebian Canons were subjoined by him to the Ammonian Sections, as they stood in the margin of a Greek copy of the Gospels; hence they became generally known and used.

In some MSS. they appear as placed by Eusebius; in others the Ammonian Sections alone are found in the margin, while at the foot of the page

those numbers are repeated with a short Table of the Sections in the other Gospels which correspond.

This latter plan has its convenience that the Sections are mentioned, not in the order of Matthew (or whichever Evangelist happens to be first in each particular Canon), but in connection with each individual Gospel.

An inconvenience has been found in using the Tables as they generally stand, when it is wanted to compare a Section in one of the Gospels with the others, unless the Section be in St. Matthew, or in that Gospel which stands first in those parts of the Table which do not comprise the first Gospel.

Thus, if we wish to examine the 74th Section of St. Luke with the other Evangelists, we have to search for that number through the first Table, where we find it between 260 and 269, and we then see that it corresponds to 276 in Matthew, 158 in Mark, and 98 in John.

To meet this inconvenience, an endeavour has been made to arrange the Canons in such a manner as will combine the advantages both of a Table, and also of having the Sections of each Gospel arranged in its own order.

To this end, besides the Greek numerals being exchanged for those in common use, the Canons have been repeated as often as is necessary, so as to allow each Gospel to take the lead: thus Canon I. is given *four* times, with the Sections of each Gospel in their own order; Canons II., III., and IV. are given *three* times; V., VI., VII., VIII., and IX. are given *twice*.

The Sections and Canons thus arranged form an extremely convenient accompaniment to the text of the Gospels: the reader is able at once to compare parallel statements, and to combine the advantages of a Harmony with the simple text itself. They also show to the eye the transpositions, etc., of events as narrated by the different Evangelists.

It is expected that, with the plan of Arabic and Roman numerals in the place of Greek, the Sections will be better known and understood, and that thus they will be more *used* than has been commonly the case, although in their ordinary form they so often accompany editions of the Greek New Testament.

# CANONS OF EUSEBIUS.

## I.—CANONS I., II., III., IV., V., VI., VII., X., IN THE ORDER OF MATTHEW.

### CANON I., CONTAINING THE IV. GOSPELS.

MAT.	MAR.	LU.	JNO.	MAT.	MAR.	LU.	JNO.	MAT.	MAR.	LU.	JNO.	MAT.	MAR.	LU.	JNO.
8	2	7	10	141	50	19	59	284	165	266	65	320	200	302	178
11	4	10	6	142	51	21	35	284	165	266	67	320	200	302	180
11	4	10	12	147	64	93	49	289	170	275	126	325	204	310	184
11	4	10	14	166	82	94	17	291	172	279	156	326	205	311	188
11	4	10	28	166	82	94	74	294	175	281	161	326	205	313	194
14	5	13	15	209	119	234	100	295	176	282	42	328	206	314	196
23	27	17	46	211	121	238	21	295	176	282	57	331	209	315	197
23	27	34	46	220	122	239	77	300	181	285	79	332	210	318	197
23	27	45	46	220	129	242	85	300	181	285	158	334	212	321	201
70	20	37	38	229	129	261	88	302	183	287	160	335	214	324	199
87	139	250	141	244	139	250	141	304	184	289	170	336	215	317	198
87	139	250	146	244	139	250	146	306	187	290	162	336	215	319	198
98	96	116	40	271	156	260	20	306	187	290	174	343	223	329	204
98	96	116	111	274	156	260	48	310	191	297	69	348	227	332	206
98	96	116	120	274	156	260	96	313	194	294	172	349	228	333	208
98	96	116	129	276	158	74	98	314	195	291	166	352	231	336	209
98	96	116	131	280	162	269	122	314	195	291	168	352	231	336	211
98	96	116	144	284	165	266	55	315	196	292	175				
33	37	77	109	284	165	266	63	318	199	300	176				

### CANON II., CONTAINING III. GOSPELS, (MAT., MARK, LUKE).

MAT.	MAR.	LU.	MAT.	MAR.	LU.	MAT.	MAR.	LU.	MAT.	MAR.	LU.	MAT.	MAR.	LU.
15	6	15	85	55	88	153	69	36	206	117	232	281	163	268
21	10	32	85	55	114	164	79	144	208	118	233	285	166	265
31	102	185	88	141	148	168	83	95	217	127	240	285	166	267
32	39	79	88	141	251	168	83	206	219	128	241	296	177	280
32	39	133	92	40	80	170	85	96	223	130	243	296	177	284
50	41	56	94	86	97	172	87	98	225	134	245	301	182	286
62	13	4	94	86	146	174	91	99	226	133	244	308	189	305
62	13	24	103	1	70	176	93	101	229	135	137	312	193	209
63	18	33	114	24	41	178	95	102	229	135	246	316	197	293
67	15	26	116	25	42	178	95	217	242	137	237	317	198	295
69	47	83	116	25	165	179	99	197	242	137	248	322	202	309
71	21	38	116	25	177	190	105	195	243	138	249	338	218	322
72	22	39	121	32	127	192	106	216	248	143	209	339	219	325
72	22	186	122	33	129	193	107	121	248	143	253	340	220	327
73	23	40	123	34	147	193	107	218	249	144	254	342	222	323
74	49	85	130	35	82	194	108	152	251	146	255	344	224	328
76	52	169	131	36	76	194	108	219	253	148	204	346	225	330
79	29	86	135	38	78	195	109	220	258	150	257	353	232	337
80	30	44	137	44	167	198	110	221	259	151	258	354	233	338
82	53	87	143	57	90	199	111	173	264	155	156			
82	53	110	144	59	12	201	112	222	269	154	228			
83	54	87	149	66	35	203	114	270	271	42	230			
83	54	112	149	66	43	205	116	224	278	160	263			

## CANON III., CONTAINING III. GOSPELS, (MAT., LUKE, JOHN).

MAT.	Lu.	Jno.	MAT.	Lu.	Jno.	MAT.	Lu.	Jno.	MAT.	Lu.	Jno.	MAT.	Lu.	Jno.
1	14	1	59	63	116	111	119	30	112	119	61	112	119	154
1	14	3	64	65	37	111	119	114	112	119	76	146	92	47
1	14	5	90	58	118	111	119	148	112	119	87			
7	6	2	90	58	139	112	119	8	112	119	90			
7	6	25	97	211	105	112	119	44	112	119	142			

## CANON IV., CONTAINING III. GOSPELS, (MAT., MARK, JOHN).

MAT.	Mar.	Jno.	MAT.	Mar.	Jno.	MAT.	Mar.	Jno.	MAT.	Mar.	Jno.	MAT.	Mar.	Jno.
18	8	26	161	77	53	216	125	137	287	168	152	321	201	192
117	26	93	204	115	91	216	125	150	293	174	107	323	203	183
117	26	95	204	115	135	277	159	98	297	178	70	329	207	185
150	67	51	216	125	128	279	161	72	299	180	103	329	207	187
161	77	23	216	125	133	279	161	121	307	188	164	333	211	203

## CANON V., CONTAINING II. GOSPELS, (MAT., LUKE).

MAT.	Lu.	MAT.	Lu.	MAT.	Lu.	MAT.	Lu.	MAT.	Lu.	MAT.	Lu.	MAT.	Lu.
3	2	41	55	60	171	102	69	134	120	221	181	256	205
10	8	43	123	61	64	104	71	138	168	228	139	257	213
12	11	46	153	65	172	105	193	156	57	231	179	261	207
16	16	47	134	66	66	107	73	158	226	231	215	262	212
25	46	48	191	68	105	108	115	162	161	232	142	265	157
27	48	49	150	78	108	110	118	175	200	234	136	266	155
28	47	51	59	84	111	119	126	182	187	236	135	266	157
30	49	53	125	86	109	125	62	182	189	237	138	267	158
34	194	54	54	93	145	127	128	183	198	238	140	270	229
36	162	55	170	95	160	128	132	187	199	240	141	272	231
38	53	57	61	96	182	129	130	197	272	241	175		
40	52	58	60	96	184	132	81	213	235	255	202		

## CANON VI., CONTAINING II. GOSPELS, (MAT., MARK).

MAT.	Mar.	MAT.	Mar.	MAT.	Mar.	MAT.	Mar.	MAT.	Mar.	MAT.	Mar.	MAT.	Mar.
9	3	139	45	160	76	202	113	252	147	288	169	330	208
17	7	145	60	163	78	214	120	254	149	290	171	337	217
20	9	148	65	165	80	215	124	260	152	292	173	341	221
22	11	152	68	169	84	224	131	263	153	298	179	347	226
44	126	154	71	173	89	246	140	275	157	305	185	350	229
77	63	157	72	180	100	247	142	282	164	309	190		
100	98	159	73	189	103	250	145	286	167	311	192		

## CANON VII., CONTAINING II. GOSPELS, (MAT., JOHN).

MAT.	Jno.	MAT.	Jno.	MAT.	Jno.	MAT.	Jno.
5	83	19	32	120	82	207	101
19	19	19	34	185	215		

## CANON X., MATTHEW ONLY.

2	33	56	106	136	181	210	235	319
4	35	75	109	140	184	212	239	324
6	37	81	113	151	186	218	245	327
13	39	89	115	155	188	222	268	345
24	42	91	118	167	191	227	273	351
26	45	99	124	171	196	230	283	355
29	52	101	126	177	200	233	303	

## II.—CANONS I., II., IV., VI., VIII., X., IN THE ORDER OF MARK.

### CANON I., CONTAINING THE IV. GOSPELS.

MAR.	MAT.	LU.	JNO.	MAR.	MAT.	LU.	JNO.	MAR.	MAT.	LU.	JNO.	MAR.	MAT.	LU.	JNO.
2	8	7	10	96	98	116	129	165	284	266	65	200	320	302	178
4	11	10	6	96	98	116	131	165	284	266	67	200	320	302	180
4	11	10	12	96	98	116	144	170	289	275	126	204	325	310	184
4	11	10	14	119	209	234	100	172	291	279	156	205	326	311	188
4	11	10	28	121	211	238	21	175	294	281	161	205	326	313	194
5	14	13	15	122	220	239	77	176	295	282	42	206	328	314	196
20	70	37	38	129	220	242	85	176	295	282	57	209	331	315	197
27	23	17	46	129	220	261	88	181	300	285	79	210	332	318	197
27	23	34	46	139	87	250	141	181	300	285	158	212	334	321	201
27	23	45	46	139	87	250	146	183	302	287	160	214	335	324	199
37	133	77	109	139	244	250	141	184	304	289	170	215	336	317	198
50	141	19	59	139	244	250	146	187	306	290	162	215	336	319	198
51	142	21	35	156	274	260	20	187	306	290	174	223	343	329	204
64	147	93	49	156	274	260	48	191	310	297	69	227	348	332	206
82	166	94	17	156	274	260	96	194	313	294	172	228	349	333	208
82	166	94	74	158	276	74	98	195	314	291	166	231	352	336	209
96	98	116	40	162	280	269	122	195	314	291	168	231	352	336	211
96	98	116	111	165	284	266	55	196	315	292	175				
96	98	116	120	165	284	266	63	199	318	300	176				

### CANON II., CONTAINING III. GOSPELS, (MARK, MAT., LUKE).

MAR.	MAT.	LU.	MAR.	MAT.	LU.	MAR.	MAT.	LU.	MAR.	MAT.	LU.	MAR.	MAT.	LU.
1	103	70	39	32	79	85	170	96	118	208	233	163	281	268
6	15	15	39	32	133	86	94	97	127	217	240	166	285	265
10	21	32	40	92	80	86	94	146	128	219	241	166	285	267
13	62	4	41	50	56	87	172	98	130	223	243	177	296	280
13	62	24	42	271	230	91	174	99	133	226	244	177	296	284
15	67	26	44	137	167	93	176	101	134	225	245	182	301	286
18	63	33	47	69	83	95	178	102	135	229	137	189	308	305
21	71	38	49	74	85	95	178	217	135	229	246	193	312	299
22	72	39	52	76	169	99	179	197	137	242	237	197	316	293
22	72	186	53	82	87	102	31	185	137	242	248	198	317	295
23	73	40	53	82	110	105	190	195	138	243	249	202	322	309
24	114	41	54	83	87	106	192	216	141	88	148	218	338	322
25	116	42	54	83	112	107	193	121	141	88	251	219	339	325
25	116	165	55	85	88	107	193	218	143	248	209	220	340	327
25	116	177	55	85	114	108	194	152	143	248	253	222	342	323
29	79	86	57	143	90	108	194	219	144	249	254	221	344	328
30	80	44	59	144	12	109	195	220	146	251	255	225	346	330
32	121	127	66	149	35	110	198	221	148	253	204	232	353	337
33	122	129	66	149	43	111	199	173	150	258	257	233	354	338
34	123	147	69	153	36	112	201	222	151	259	258			
35	130	82	79	164	144	114	203	270	155	264	156			
36	131	76	83	168	95	116	205	224	154	269	228			
38	135	78	83	168	206	117	206	232	160	278	263			



## CANON IV., CONTAINING III. GOSPELS, (MARK, MAT., JOHN).

MAR. Mat. Jno.	MAR. Mat. Jno.	MAR. Mat. Jno.	MAR. Mat. Jno.	MAR. Mat. Jno.
8 18 26	77 161 53	125 216 137	168 287 152	201 321 192
26 117 93	115 204 91	125 216 150	174 293 107	203 323 183
26 117 95	115 204 135	159 277 98	178 297 70	207 329 185
67 150 51	125 216 128	161 279 72	180 299 103	207 329 187
77 161 23	125 216 133	161 279 121	188 307 164	211 333 203

## CANON VI., CONTAINING II. GOSPELS, (MARK, MAT.)

MAR. Mat.	MAR. Mat.	MAR. Mat.	MAR. Mat.	MAR. Mat.	MAR. Mat.	MAR. Mat.
3 9	65 148	80 165	120 214	147 252	169 288	208 330
7 17	68 152	84 169	124 215	149 254	171 290	217 337
9 20	71 154	89 173	126 216	152 260	173 292	221 341
11 22	72 157	98 180	131 224	153 263	179 298	226 347
45 139	73 159	100 180	140 246	157 275	185 305	229 350
60 145	76 160	103 189	142 247	164 282	190 309	
63 77	78 163	113 202	145 250	167 286	192 311	

## CANON VIII., CONTAINING II. GOSPELS, (MARK, LUKE).

MAR. Lu.	MAR. Lu.	MAR. Lu.	MAR. Lu.	MAR. Lu.
12 23	17 28	56 89	97 103	230 335
14 25	28 27	61 91	136 247	
16 27	48 84	75 100	216 277	

## CANON X., MARK ONLY.

19	58	81	94	132
31	62	88	101	186
43	70	90	104	213
46	74	92	123	



# III.—CANONS I., II., III., V., VIII., IX., X., IN THE ORDER OF LUKE.

## CANON I., CONTAINING THE IV. GOSPELS.

Lu.	Mat.	Mar.	Jno.	Lu.	Mat.	Mar.	Jno.	Lu.	Mat.	Mar.	Jno.	Lu.	Mat.	Mar.	Jno.
7	8	2	10	116	98	96	120	266	284	165	67	302	320	200	178
10	11	4	6	116	98	96	129	269	280	162	122	302	320	200	180
10	11	4	12	116	98	96	131	275	289	170	126	310	325	204	184
10	11	4	14	116	98	96	144	279	291	172	156	311	326	205	188
10	11	4	28	234	209	119	100	281	294	175	161	313	326	205	194
13	14	5	15	238	211	121	21	282	295	176	42	314	328	206	196
17	23	27	46	239	220	122	77	282	295	176	57	315	331	209	197
19	141	50	59	242	220	129	85	285	300	181	79	317	336	215	198
21	142	51	35	250	87	139	141	285	300	181	158	318	332	210	197
34	23	27	46	250	87	139	146	287	302	183	160	319	336	215	198
37	70	20	38	250	244	139	141	289	304	184	170	321	334	212	201
45	23	27	46	250	244	139	146	290	306	187	162	324	335	214	199
74	276	158	98	260	274	156	20	290	306	187	174	329	343	223	204
77	133	37	109	260	274	156	48	291	314	195	166	332	348	227	206
93	147	64	49	260	274	156	96	291	314	195	168	333	349	228	208
94	166	82	17	261	220	129	88	292	315	196	175	336	352	231	209
94	166	82	74	266	284	165	55	297	310	191	69	336	352	231	211
116	98	96	40	266	284	165	63	294	313	194	172				
116	98	96	111	266	284	165	65	300	318	199	176				

## CANON II., CONTAINING III. GOSPELS, (LUKE, MAT., MARK).

Lu.	Mat.	Mar.	Lu.	Mat.	Mar.	Lu.	Mat.	Mar.	Lu.	Mat.	Mar.	Lu.	Mat.	Mar.
4	62	13	83	69	47	146	94	86	222	201	112	267	285	166
12	144	59	85	74	49	147	123	34	224	205	116	268	281	163
15	15	6	86	79	29	148	88	141	228	269	154	270	203	114
24	62	13	87	82	53	152	194	108	230	271	42	280	296	177
26	67	15	87	83	54	156	264	155	232	206	117	284	296	177
32	21	10	88	85	55	165	116	25	233	208	118	286	301	102
33	63	18	90	143	57	167	137	44	237	242	137	293	316	197
35	149	66	95	168	83	169	76	52	240	217	127	295	317	198
36	153	69	96	170	85	173	199	111	241	219	128	299	312	193
38	71	21	97	94	86	177	116	25	243	223	130	305	308	189
39	72	22	98	172	87	185	31	102	244	226	133	309	322	202
40	73	23	99	174	91	186	72	22	245	225	134	322	338	218
41	114	24	101	176	93	195	190	105	246	229	135	323	342	222
42	116	25	102	178	95	197	179	99	248	242	137	325	339	219
43	149	66	110	82	53	204	253	148	249	243	138	327	340	220
44	80	30	112	83	54	206	168	83	251	88	141	328	344	224
56	50	41	114	85	55	209	248	143	253	248	143	330	346	225
70	103	1	121	193	107	216	192	106	254	249	144	337	353	232
76	131	36	127	121	32	217	178	95	255	251	146	338	354	233
78	135	38	129	122	33	218	193	107	257	258	150			
79	32	39	133	32	39	219	194	108	258	259	151			
80	92	40	137	229	135	220	195	109	263	278	160			
82	130	35	144	164	79	221	198	110	265	285	166			

## CANON III., CONTAINING III. GOSPELS, (LUKE, MAT., JOHN).

Lv.	Mat.	Jno.	Lv.	Mat.	Jno.	Lv.	Mat.	Jno.	Lv.	Mat.	Jno.	Lv.	Mat.	Jno.
6	7	2	58	90	118	119	111	30	119	112	61	119	112	154
6	7	25	58	90	139	119	111	114	119	112	76	211	97	105
14	1	1	63	59	116	119	111	148	119	112	87			
14	1	3	65	64	37	119	112	8	119	112	90			
14	1	5	92	146	47	119	112	44	119	112	142			

## CANON V., CONTAINING II. GOSPELS, (LUKE, MAT.)

Lv.	Mat.	Lv.	Mat.	Lv.	Mat.	Lv.	Mat.	Lv.	Mat.	Lv.	Mat.	Lv.	Mat.
2	3	57	156	108	78	134	47	157	265	181	221	205	256
8	10	59	51	109	86	135	236	157	266	182	96	207	261
11	12	60	58	111	84	136	234	158	267	184	96	212	262
16	16	61	57	115	108	138	237	160	95	187	182	213	257
46	25	62	125	118	110	139	228	161	162	189	182	215	231
47	28	64	61	120	134	140	238	162	36	191	48	226	158
48	27	66	66	123	43	141	240	168	138	193	105	229	270
49	30	69	102	125	53	142	232	170	55	194	34	231	272
52	40	71	104	126	119	145	93	171	60	198	183	235	213
53	38	73	107	128	127	150	49	172	65	199	187	272	197
54	54	81	132	130	129	153	46	175	241	200	175		
55	41	105	68	132	128	155	266	179	231	202	255		

## CANON VIII., CONTAINING II. GOSPELS, (LUKE, MARK).

Lv.	Mar.	Lv.	Mar.	Lv.	Mar.	Lv.	Mar.	Lv.	Mar.
23	12	27	28	89	56	103	97	335	230
25	14	28	17	91	61	247	136		
27	16	84	48	100	75	277	216		

## CANON IX., CONTAINING II. GOSPELS, (LUKE, JOHN).

Lv.	Jno.	Lv.	Jno.	Lv.	Jno.	Lv.	Jno.	Lv.	Jno.
30	219	274	227	303	186	307	190	340	213
30	222	274	229	303	190	312	182	340	217
262	113	274	231	307	182	312	186	341	221
262	124	303	182	307	186	312	190	341	223

## CANON X., LUKE ONLY.

1	31	106	149	176	201	236	278	308
3	50	107	151	178	203	252	283	316
5	51	113	154	180	208	256	288	320
9	67	117	159	183	210	259	296	326
18	68	122	163	188	214	264	298	331
20	72	124	164	190	223	271	301	334
22	75	131	166	192	225	273	304	339
29	104	143	174	196	227	276	306	342

# IV.—CANONS I., III., IV., VII., IX., X., IN THE ORDER OF JOHN.

## CANON I., CONTAINING THE IV. GOSPELS.

No.	Mat.	Mar.	Lu.	Jno.	Mat.	Mar.	Lu.	Jno.	Mat.	Mar.	Lu.	Jno.	Mat.	Mar.	Lu.
6	11	4	10	57	295	176	282	129	98	96	116	178	320	200	302
10	8	2	7	59	141	50	19	131	98	96	116	180	320	200	302
12	11	4	10	63	284	165	266	141	87	139	250	184	325	204	310
14	11	4	10	65	284	165	266	141	244	139	250	188	326	205	311
15	14	5	13	67	284	165	266	144	98	96	116	194	326	205	313
17	166	82	94	69	310	191	297	146	87	139	250	196	328	206	314
20	274	156	260	74	166	82	94	146	244	139	250	197	331	209	315
21	211	121	238	77	220	122	239	156	291	172	279	197	332	210	318
28	11	4	10	79	300	181	285	158	300	181	285	198	336	215	317
35	142	51	21	85	220	129	242	160	302	183	287	198	336	215	319
38	70	20	37	88	220	129	261	161	294	175	281	199	335	214	324
40	98	96	116	96	274	156	260	162	306	187	290	201	334	212	321
42	295	176	282	98	276	158	74	166	314	195	291	204	343	223	329
46	23	27	17	100	209	119	234	168	314	195	291	206	348	227	332
46	23	27	34	109	133	37	77	170	304	184	289	208	349	228	333
46	23	27	45	111	98	96	116	172	313	194	294	209	352	231	336
48	274	156	260	120	98	96	116	174	306	187	290	211	352	231	336
49	147	64	93	122	280	162	269	175	315	196	292				
55	284	165	266	126	289	170	275	176	318	199	300				

## CANON III., CONTAINING III. GOSPELS, (JOHN, MAT., LUKE).

No.	Mat.	Lu.	Jno.	Mat.	Lu.	Jno.	Mat.	Lu.	Jno.	Mat.	Lu.	Jno.	Mat.	Lu.
1	1	14	25	7	6	61	112	119	114	111	119	148	111	119
2	7	6	30	111	119	76	112	119	116	59	63	154	112	119
3	1	14	37	64	65	87	112	119	118	90	58			
5	1	14	44	112	119	90	112	119	139	90	58			
8	112	119	47	146	92	105	97	211	142	112	119			

## CANON IV., CONTAINING III. GOSPELS, (JOHN, MAT., MARK).

No.	Mat.	Mar.	Jno.	Mat.	Mar.	Jno.	Mat.	Mar.	Jno.	Mat.	Mar.	Jno.	Mat.	Mar.
23	161	77	72	279	161	103	299	180	135	204	115	183	323	203
26	18	8	91	204	115	107	293	174	137	216	125	185	329	207
51	150	67	93	117	26	121	279	161	150	216	125	187	329	207
53	161	77	95	117	26	128	216	125	152	287	168	192	321	201
70	297	178	98	277	159	133	216	125	164	307	188	203	333	211

## CANON VII., CONTAINING II. GOSPELS, (JOHN, MAT.)

Jno.	Mat.	Jno.	Mat.	Jno.	Mat.	Jno.	Mat.
19	19	34	19	83	5	215	185
32	19	82	120	101	207		

## CANON IX, CONTAINING II. GOSPELS, (JOHN, LUKE).

JNO.	Lu.	JNO.	Lu.	JNO.	Lu.	JNO.	Lu.	JNO.	Lu.	JNO.	Lu.
113	262	182	312	190	303	217	340	223	341	231	274
124	262	186	303	190	307	219	30	225	341		
182	303	186	307	190	312	221	341	227	274		
182	307	186	312	213	340	222	30	229	274		

## CANON X, JOHN ONLY.

4	31	58	81	108	134	157	189	216
7	33	60	84	110	136	159	191	218
9	36	62	86	112	138	163	193	220
11	39	64	89	115	140	165	195	224
13	41	66	92	117	143	167	200	226
16	43	68	94	119	145	169	202	228
18	45	71	97	123	147	171	205	230
22	50	73	99	125	149	173	207	232
24	52	75	102	127	151	177	210	
27	54	78	104	130	153	179	212	
29	56	80	106	132	155	181	214	

SPECIMEN  
OF THE  
SYNOPSIS OF THE VARIOUS READINGS  
OF  
GRIESBACH, SCHOLZ, LACHMANN,  
AND  
TISCHENDORF,  
REFERRED TO IN THE PREFACE.

PREFixed to this Synopsis of Various Readings there will be a full critical Introduction, giving the history of the formation of the Text in common use, and a statement of the critical principles on which Griesbach, Scholz, Lachmann, and Tischendorf have respectively carried on their revisions.

CHAP. I.

5. Βούξ ἢ Βοὺς *bis* Ln.  
 — Ὡβηδ ἢ Ἰωβηδ *bis* Ln. Sch.  
 6. Δαβὶδ ἢ Δαυὶδ Gb. Sch. Tf.;  
 Δαυεὶδ Ln. *semper*.  
 — ὁ βασιλεὺς, *om.* Ln. Tf.  
 — Σολομώντα ἢ Σολομώντα Gb.  
 Sch. Tf.  
 7. 8. Ἀσά ἢ Ἀσάφ Ln.  
 — Ὀζίαν ἢ Ὀζείαν Ln.  
 9. Ὀζίας ἢ Ὀζείας Ln.  
 — Ἐζεκίαν ἢ Ἐζεकीαν Ln.  
 10. Ἐζεκίας ἢ Ἐζεकीας Ln.  
 18. Ἰησοῦ, *om.* Tf. (Gb. →).  
 — γέννησις ἢ γένεσις Gb. Ln. Tf.  
 — γάρ, *om.* Ln.  
 19. παραδειγματίσαι ἢ δειγμα-  
 τίσαι Ln. Tf. (Gb. ~).  
 20. Μαριάμ ἢ Μαρίαν Tf.  
 22. τοῦ Κυρίου, *om.* τοῦ Ln. Tf.  
 (Gb. →).  
 23. ὁ Θεός, *om.* ὁ Ln.  
 24. διεγερθεὶς ἢ ἐγερθεὶς Ln.  
 25. τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτό-  
 τοκον ἢ υἱὸν Ln. Tf.

CHAP. II.

3. Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἢ ὁ βασι-  
 Ἡρώδης Ln. Tf.  
 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε ἢ ἐξετ.  
 ἀκριβῶς Ln. Tf.  
 9. ἔστη ἢ ἐστάθη Ln. Tf. (Gb. ~).  
 11. εἶδον ἢ εἶδον Gb. Sch. Ln. Tf.  
 13. φαίνεται κατ' ὄναρ ἢ κατ'  
 ὄναρ φαίν. Tf.; κατ' ὄναρ  
 ἐφάνη Ln.  
 15. τοῦ Κυρίου, *om.* τοῦ Ln. Tf.  
 (Gb. →).  
 17. ὑπὸ διὰ Sch. Ln. Tf. (Gb. ~).  
 18. θρόνος καὶ, *om.* Ln. Tf.  
 (Gb. →).  
 — ἠθέλε ἢ ἠθέλησεν Ln.  
 19. κατ' ὄναρ φαίνεται ἢ φαίν.  
 κατ' ὄν. Ln. Tf.  
 21. ἦλθεν ἢ εἰσῆλθεν Ln. Tf.  
 22. ἐπὶ, *om.* Ln. (Gb. →).  
 — Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἢ  
 τοῦ πατρ. αὐτ. Ἡρώδ. Ln.  
 23. Ναζαρέτ ἢ Ναζαρέθ Ln. Tf.

CHAP. III.

1. δὲ Gb. →.  
 — καὶ λέγον, *om.* καὶ Ln. Tf.  
 3. ὑπὸ διὰ Sch. Ln. Tf. (Gb. ~).

4. αὐτοῦ ἦν ἢ ἦν αὐτοῦ Ln. Tf.  
 6. ἐβαπτίζοντο, *add.* πάντες  
 [Ln.].  
 — Ἰορδάνη, *add.* ποταμῷ Ln. Tf.  
 7. αὐτοῦ, *om.* Ln. Tf.  
 8. καρπὸς ἀξίους ἢ καρπὸν  
 ἀξιον Gb. Sch. Ln. Tf.  
 10. ἦδη δὲ καὶ, *om.* καὶ Ln. Tf.  
 (Gb. →).  
 11. βαπτίζω ὑμᾶς ἢ ὑμᾶς βαπ-  
 τίζω Ln. Tf.  
 — καὶ πυρί Gb. →.  
 12. αὐτοῦ Gb. →.  
 — ἀποθήκην, *add.* αὐτοῦ Ln.  
 14. Ἰωάννης, *om.* Ln. Tf.  
 15. πρὸς αὐτὸν ἢ αὐτῷ Ln. Tf.  
 16. καὶ βαπτισθεὶς ἢ βαπτισθεὶς  
 δὲ Ln. Tf.  
 — ἀνέβη εὐθὺς ἢ εὐθὺς ἀνέβη  
 Ln. Tf.  
 — ἀνεώχθησαν ἢ ἡνεώχθησαν  
 Ln. αὐτῷ [Ln.].  
 — καὶ ἐρχόμενον, *om.* καὶ Ln. Tf.

CHAP. IV.

1. ὁ Ἰησοῦς, *om.* ὁ Tf.  
 3. αὐτῷ, *om.* Tf.  
 — εἶπεν, *add.* αὐτῷ Ln. Tf.  
 4. ἀνθρώπος ἢ ὁ ἀνθρώπος Ln.  
 Tf. (Gb. ~).  
 — ἐπὶ παντὶ ἢ ἐν παντί Ln. Tf.  
 (Gb. ~).  
 5. ἵστησαν ἢ ἕστησεν Ln. (Gb. ~).  
 — λέγει ἢ εἶπεν Ln.  
 9. λέγει ἢ εἶπεν Ln.  
 — πάντα σοι ἢ σοὶ πάντα Tf.  
 10. ἴψαγε, *add.* ὅπισθον μου  
 Gb. → Sch. [Ln.] Tf.  
 12. ὁ Ἰησοῦς, *om.* Tf. (Gb. →).  
 13. Ναζαρέτ ἢ Ναζαρέθ Tf.;  
 Ναζαράθ Ln.  
 — Καπερναοὺμ ἢ Καφαρναοὺμ  
 Ln. Tf. (Gb. ~) *sic semper*.  
 16. σκότει εἶδε φῶς ἢ σκοτία  
 φῶς εἶδεν Ln. Tf.  
 18. ὁ Ἰησοῦς, *om.* Gb. Sch. Ln. Tf.  
 19. αὐτοῖς, *add.* ὁ Ἰησοῦς [Ln.].  
 23. ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη-  
 σοῦς ἢ ὁ Ἰησοῦς ὅλην τὴν  
 Γαλιλαίαν Ln.; ἐν ὅλῃ τῇ  
 Γαλιλαίᾳ Tf. (*om.* ὁ Ἰησοῦς).  
 24. καὶ δαίμονιζόμενους, *om.* καὶ  
 Ln. Tf.

CHAP. V.

1. αὐτῷ, *om.* Ln.  
 4 & 5. Transposed Ln. (text) Tf.  
 9. αὐτοὶ [Ln.].

11. ῥῆμα, *om.* Ln. Tf.  
 — καθ' ὑμῶν, *ante* πᾶν πον. Tf.  
 — ψευδόμενοι, *om.* Ln. Tf. (Gb. →).  
 13. βλήθηναι ἢ βλήθην Ln. Tf.  
 21. ἐρρέθη ἢ ἐρρήθη Ln. Tf. (*et*  
*sic deinceps*).  
 22. ἐκῆ, *om.* Ln. Tf.  
 25. ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ ἢ μετ'  
 αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.  
 — σε παραδῶ, *om.* Ln.  
 27. τοῖς ἀρχαίοις, *om.* Gb. Sch.  
 Ln. Tf.  
 28. αὐτῆς ἢ αὐτῇ Sch. Ln. Tf.  
 (Gb. ~).  
 — αὐτοῦ ἢ ἐαυτοῦ Ln.  
 30. βλήθη εἰς γένεσιν ἢ εἰς γέ-  
 νεσιν ἀπέλθῃ Ln. Tf.  
 31. ὅτι, *om.* Ln. Tf.  
 32. ὅς ἂν ἀπολύσῃ ἢ πᾶς ὁ ἀπο-  
 λύων Ln. (Gb. ~).  
 — μοιχᾶσθαι ἢ μοιχευθῆναι Ln.  
 Tf.  
 36. ἢ μέλαναν ποιῆσαι ἢ ποιῆ-  
 σαι ἢ μέλαναν Ln. Tf.  
 37. ἔστω ἢ ἔσται Ln. Tf.  
 39. βαπτίσει ἐπὶ ἢ βαπτίζει εἰς Ln.  
 — σου σιαγόνα ἢ σιαγόνα σου  
 Ln. Tf.  
 42. δίδου ἢ δός Ln. Tf.  
 44. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους  
 ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς  
 μισούντας ὑμᾶς, *om.* Ln. Tf.  
 (Gb. →) (τοῖς μισοῦσιν Gb.  
 Sch.).  
 — ἐπηρεάζοντα ὑμᾶς, καὶ, *om.*  
 Ln. Tf. (Gb. →).  
 46. τὸ αὐτὸ ἢ οὕτως Ln. Tf.  
 47. ἀδελφούς ἢ φίλους Gb. ~.  
 — τελῶναι ἢ ἐθνικοί Gb. Ln. Tf.  
 — οὕτω ἢ τὸ αὐτὸ Ln. Tf.  
 48. ὥσπερ ἢ ὥς Ln. Tf.  
 — ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἢ οὐράνιος  
 Ln. Tf. (Gb. ~).

CHAP. VI.

1. προσέχετε, *add.* δὲ Tf.  
 — ἐλεημοσύνην ἢ δικαιοσύνην  
 Gb. Ln. Tf.  
 4. αὐτὸς, *om.* Ln. Tf. (Gb. →).  
 — ἐν τῷ φανερώ, *om.* Ln. Tf.  
 (Gb. →).  
 5. προσεύχη ἢ προσεύχῃσθε  
 οὐκ ἔσθεσθε Ln. Tf.  
 — ὥσπερ ἢ ὥς Ln. Tf.  
 — ἂν, *om.* Ln. Tf.  
 — ὅτι, *om.* Ln. Tf.  
 6. τῷ ἐν, → Gb. τῷ.  
 — ἐν τῷ φανερώ, *om.* Ln. Tf.



# BAGSTER'S New Blank-Paged Bible,

FOR MANUSCRIPT NOTES, REGISTRATION OF SERMONS,  
PHILOLOGICAL CRITICISMS, ETC.

IN ONE CONVENIENT OCTAVO VOLUME.

THE advantages to be derived from a Bible in which the results of public teaching or private study may be recorded for future use are many and obvious, and scarcely require illustration or argument. Yet so imperfect have been the means hitherto afforded, that only the most persevering and determined have, to any extent, availed themselves of the profitable habit of systematically making notes during their perusal of the Scriptures.

The only resource has been either a Bible interleaved with paper, or a Bible of large size with wide margins:—the first being generally unwieldy, stiff, and inconvenient in use; and the other little adapted to the exigencies of constant service from its bulk and form.

To meet this requirement more satisfactorily, the present edition has been devised, after much consideration and experiment: and it is believed that the **BLANK-PAGED BIBLE**, while it obviates the difficulty of the *interleaved* Bible (with its stiff binding, and the obstruction of its white paper to reference from one part to another), and of the inconmodiousness of the large-margined editions, secures, to an almost complete extent, the object in view.

- I. The Blank-Paged Bible is printed throughout on the finest writing-paper, which allows of the use of every available space, without risk of the ink sinking into the paper.
- II. The Blank paper equals in extent the paper of a Bible interleaved on the old plan.
- III. All the Blank pages are placed on the right hand only, which will be found far more convenient for writing upon than the alternate right and left pages of an interleaved book.
- IV. The Blank pages are all printed with Bible headings of chapter and verse, corresponding with the printed pages. This completely obviates the difficulty of reference of an interleaved book.
- V. The Blank pages are neatly ruled, for economy of space, neatness, and distinctness.
- VI. The uniformity of the paper throughout allows of the greatest attainable flexibility in the binding.
- VII. The **BLANK-PAGED BIBLE** is the Authorised Version, printed with the largest possible type, and enriched with original References, Tables, Maps, and a Blank-Paged Index of Subjects. In form it is portable and convenient.

Price, in cloth lettered, 25s. In "Bagster's flexible Turkey binding," 35s. plain.

ΠΟΛΛΑΙ  
ΜΕΝ ΟΥΗΤΟΙΣ ΠΑΡΤΤΑΙ  
ΜΙΑ Δ'ΑΘΑΝΑΤΟΙΣΙΝ.



רבות  
לשונות בארץ  
בשמים אחת

SAMUEL BAGSTER AND SONS:

*Catalogues of Family, Pulpit, Study, and Pocket English Bibles; Bibles in various languages, single and combined together; New Testaments and Books of Common Prayer, in many languages and a variety of editions; Concordances, English, Greek, and Hebrew; Lexicons, Hebrew and Greek; Psalters, and general Biblical Works;—may be obtained gratis, by post free.*

LONDON: 15, PATERNOSTER ROW.



# BAGSTER'S COMPREHENSIVE FAMILY AND PULPIT BIBLE,

COMPLETE IN ONE VOLUME,

WITH COLOURED MAPS, FAMILY REGISTER, ETC. ETC.

*This edition of the Holy Scriptures, which is equally remarkable for the acknowledged elegance and perspicuity of its arrangement, and the beauty of its typographical execution, is unique in its plan.*

**I. The TEXT** (which is an exact reprint of the most accurate edition of the Authorised Version) is printed in a very bold and clear type, in two columns; between which, in two smaller centre columns, are placed (as the situation most easily referred to) the References to parallel passages, and the Explanatory Notes. By this plan the illustration is situated close to the subject under consideration, and the inconvenience of reference to a distant part of the page is avoided.

**II. The PARALLEL PASSAGES** are about 500,000 in number, and consist of all those of Blayney, Scott, and Clarke, and those of the English Version of the Polyglot Bible, with the chief of those of Canne, Brown, and Wilson; the whole exhibiting the fulness of the illustration of Scripture from its own sources.

**III. The NOTES**, which are very numerous, are arranged in the centre columns of each page, close to the subject treated of. They consist entirely of illustrations of Jewish and Eastern Manners, Customs, Rites, and Ceremonies—Critical and Philological Observations—Chronological, Historical, and Classical Elucidations—Remarks on Sacred Geography and Natural History, in which much light is afforded; indeed those who are not acquainted with the concise clearness of Mr. Greenfield's style of writing can form little idea of the quantity of information comprised within the compass of these notes.

**IV. The INTRODUCTION** exhibits a condensed view of—

*First.* The principal EVIDENCES of the Genuineness, uncorrupted Preservation, Authenticity, and Inspiration of the Holy Scriptures.

*Second.* Disquisitions on the various Divisions and marks of Distinction in the Sacred Writings.

*Third.* A description of the Manuscripts and early printed editions of the Scriptures; of the Samaritan Pentateuch; the Ancient Versions; the English Version; the Jewish Writings; with notices of the Apostolical Fathers, and Doctors of the Church.

*Fourth.* The Jewish Sects, Factions, and Orders of Men; the coins, weights, and measures, and the modes of computing time, adopted by the Jews and Romans; with an outline of the Geography and History of the Countries and Nations mentioned in Scripture.

**V.** To each of the Books are added Introductory and Concluding remarks, containing a succinct account of the title, author, date, occasion, and contents of each book, with the Masoretic and other notes.

**VI.** The volume contains copious Indexes and Tables of contents:—

*First.* A complete Index to the Bible, by which almost any subject may be readily referred to without a Concordance.

*Second.* An arrangement of all the Headings of the Chapters of both Old and New Testaments brought together under one view, forming a complete analysis of the Scriptures.

*Third.* A Chronological arrangement of the whole Scriptures, by reference to which they may be read as a continuous History.

*Fourth.* A Chronological Index of all the events of Scripture History, with which are arranged the coincident occurrences of General History;—thus exhibiting the Parallels of Scripture and General History, and enabling the mind more readily to understand the general train of events.

*Fifth.* An Index to the subjects of all the Notes and Illustrations throughout the work.

Explanatory remarks on any subject will of course apply to every passage in which the subject may be mentioned, but to save room for the fullest possible illustration, the notes occur but *once*, and their place of occurrence may be readily found by reference to this Index. By this simple contrivance the notes are really multiplied to ten times their apparent number.

The *smallest size* of the COMPREHENSIVE BIBLE, on crown Quarto paper, in cloth binding, 24s.; also kept bound in strong neat calf; in plain morocco, gilt leaves; in very stout extra Russia, gilt leaves; and in "Bagster's flexible Turkey morocco," gilt leaves.

The *medium size* of the COMPREHENSIVE BIBLE is printed in Pica Type, upon demy Quarto paper, in cloth binding, 32s.; also kept bound in strong neat calf; in plain morocco, gilt leaves; in very stout extra Russia, gilt leaves; and in "Bagster's flexible Turkey morocco," gilt leaves.

The *large size* of the COMPREHENSIVE BIBLE is printed upon fine royal Quarto paper, and forms a singularly handsome volume, price 2l. 6s.; kept also in very stout Russia, gilt leaves; and in "Bagster's flexible Turkey morocco," gilt leaves.

THE  
FACSIMILE LARGE-PRINT EDITION  
OF  
BAGSTER'S ENGLISH VERSION OF THE  
POLYGLOT BIBLE.

THIS Edition of the Scriptures is a FACSIMILE REPRINT WITH LARGER TYPES of the "ENGLISH VERSION OF BAGSTER'S POLYGLOT BIBLE." It corresponds page for page, and word for word, with the two Pocket Editions.

The present Volume is, as it were, simply a magnified picture of the smaller Editions.

It will, therefore, be found especially useful by the readers of the "ENGLISH VERSION OF BAGSTER'S POLYGLOT BIBLE," with both sizes of which it exactly corresponds, as well as with the various other Languages of the Series; and the numerous Bible readers accustomed to the use of either of these Editions may now obtain the occasional relief of a larger print, or permanently lay aside their well-remembered pages, without the least confusion or inconvenience, or the fear of losing the advantage of their previous research and familiarity with the text.

A Bible that might supersede the smaller Pocket Companion, without destroying the valuable assistance of this local memory, and without the inconvenience of a new form and arrangement, has been long a desideratum.

Such a Bible is the present Edition.

The Text is that of the Authorised Version, printed with the utmost attainable accuracy.

Price in plain morocco, 20s.: or, with Maps, 21s.; in "Bagster's flexible Turkey morocco," 24s.; and with Maps, 25s.

---

BAGSTER'S  
POCKET POLYGLOT BIBLES.

The various Languages are kept in strong cloth boards, and in plain and finished flexible morocco.

---

THE "ENGLISH VERSION"

Is kept in every variety of plain and best flexible Turkey bindings, and in styles suitable for presentation, with and without silver and other mountings, cases, etc. etc.

This elegant Pocket Bible may be obtained bound up with the BOOK OF COMMON PRAYER and METRICAL PSALMS—a Scripture INDEX of Subjects—CRUDEN'S CONCORDANCE—the APOCRYPHA—the PSALMS of the Church of SCOTLAND—WATTS'S HYMNS—the WESLEYAN HYMNS—the GREEK NEW TESTAMENT Scriptures, etc. etc., in plain and elegant bindings.

---

THE MINIATURE EDITION OF BAGSTER'S  
POCKET POLYGLOT BIBLE.

This edition is similar in every respect, except size, to the above Pocket Edition.

The Miniature Pocket Polyglot Bible may be combined with the same addenda as the other Editions: viz. Common Prayer Book, Index, Metrical Psalms, and various Hymn Books, Greek Testament, etc., and is kept in every variety of binding of the best quality.

---

THE CHRONOLOGICAL SCRIPTURE ATLAS :

In which the whole of the Lands of the Bible are described Geographically, Politically, and Statistically, and illustrated with a series of accurately laid down Maps, carefully tinted and outlined to distinguish the divisions.

*An engraved Chronological Chart of General Comparative History, and a complete Concordance and Geographical Index, with Latitude and Longitude, Modern and Classical Names, &c., accompany the work.*

Small 4to. bound in half morocco, gilt edges, price 10s. 6d.

# SAMUEL BAGSTER AND SONS,

15, PATERNOSTER ROW.

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ *κατα τους* ΕΒΔΟΜΗ-  
KONTA. The SEPTUAGINT VERSION of the OLD TESTAMENT,  
according to the VATICAN TEXT:—together with the real LXX of  
DANIEL.

Also the APOCRYPHAL BOOKS extant in Greek, including the  
Fourth of Maccabees, not commonly appended to the Vatican Text.

With a Critical and Historical Preface.

As the real LXX of Daniel is not commonly printed with the LXX  
Version (Theodotion's translation having been substituted for it at an  
early period), the Publishers have given this translation as well as that  
which is commonly inserted in the LXX.

In inserting the Greek Text of the Apocryphal books commonly  
appended to the LXX, the *fourth* book of the Maccabees has been given,  
as well as the three which appear in the Vatican text; this has been done  
in order to give the present Edition as much completeness as possible.

In announcing this Edition, the Publishers have also to state that they  
have caused to be prepared a SYNOPSIS of the VARIOUS READINGS found  
in all the *ancient* MSS. of the LXX which are extant: this will present  
the Biblical Student with a more complete Critical Apparatus for the LXX  
than anything which has hitherto appeared. A Specimen accompanies the  
edition of the LXX now announced. One Volume octavo.

The Greek Version of the Septuagint, newly

translated into English, with Notes and various Readings.

Two Volumes, octavo, 21s.

A Treatise on the Grammar of the New

Testament dialect; by the Rev. Thomas Sheldon Green, M.A.

The Greek Ecclesiastical Historians of the

First Six Centuries of the Christian Era; namely, Eusebius, his Life of  
Constantine, Socrates, Sozomen, Theodoret, and Evagrius. Six Volumes,  
octavo, 2*l.* 2*s.*; each Volume separately, 7*s.*

A Practical Guide to the Greek New Testa-

ment Scriptures. Foolscap octavo, 3*s.* 6*d.*

## The English Hexapla. The Greek New

Testament in the largest type, compared with the six principal English Translations, in parallel columns. One Volume, quarto, 2*l.* 2*s.*

## The Analytical Lexicon to the Greek New

Testament. An alphabetical arrangement of every word found in the Greek Text, in every form in which each appears; that is to say, every occurrent *person*, *number*, *tense*, or *mood* of verbs, every *case* and *number* of nouns, pronouns, etc., is placed in its alphabetical order, fully explained by grammatical analysis, and referred to its root.

One Volume, quarto.

## A Pocket Lexicon, Greek and English, to

the New Testament; edited by the Rev. T. S. Green, M.A.

Foolscap octavo, 4*s.* 6*d.*

## The Bible of Every Land, complete, with

Ethnographic Maps, Specimens, etc. A full Series of Native Alphabets, with roman powers, etc., etc. One Volume, quarto.

## A Syriac Reading Book; consisting of Ex-

tracts from the Old and New Testaments, and the Syriac Narrative of Richard Cœur de Leon's Crusading Adventures, translated and grammatically analysed. In post octavo.

## A Chaldee Reading Book, on the same plan.

In post octavo.

## A New Greek Harmony of the Gospels. In

One Volume, quarto.

## Davidson's Introduction to the New Testa-

ment. Volume III., with Index, etc. Octavo.

## The More Nebuchim of Maimonides, Alcha-

rissi's Translation, Part I., octavo.

## Specimens and Prospectuses of a New and

Complete Hebrew Concordance.

## Specimens and Prospectuses of a Syriac

Concordance.















GTU Library



3 2400 00602 2721

**GTU Library**

2400 Ridge Road

Berkeley, CA 94709

**For renewals call (510) 649-2500**

All items are subject to recall

